JFK

L. Fletcher Prouty

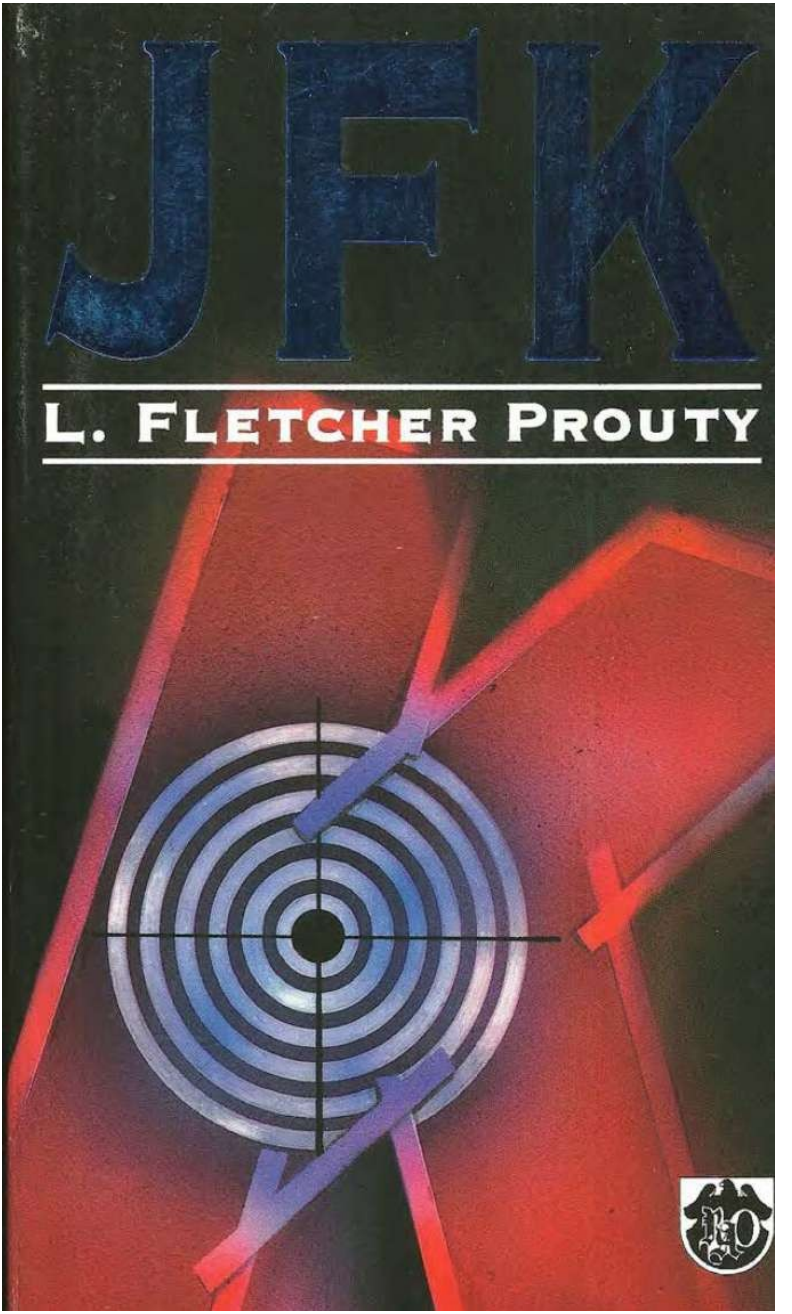

1 „The ITS. Government and the Vietnam War", GPG, aprilie 1984. Această întâlnire a fost hotărâtoare pentru coordonarea coaliţiilor spre o escaladare decisivă a conflictului din Vietnam. Generalul Graves B. Erskine îndeplinea funcţia de asistent special al ministrului Apărării pentru operaţiuni speciale. Ca atare, răspundea de toate contactele armatei cu CIA, NSA (Agenţia Naţională de Securitate) şi de anumite relaţii cu Externele şi cu preşedinţia. Cu „scenariul Magsaysay" în minte, este interesant de relevat că la această întâlnire Allen Dulles i-a avut cu el atât pe Edward G. Lansdale, pe care îl trimitea la Saigon să conducă Misiunea Militară de acolo, cât şi pe George Aurrell, şeful secţiei CIA de la Manila. Ceilalţi prezenţi la întâlnire erau: amiralul Arthur Radford; ministrul adjunct al apărării, Roger M. Kyes; amiralul Arthur C. Davis; maiorul Charles H, Bonesteel; colonelul Alden; generalul Charles P. Cabell, directorul adjunct al CIA. NOTĂ: Autorul a activat în biroul lui Erskine între 1960 şi 1962, îndeplinind funcţia de ofiţer superior de aviaţie însărcinat cu activităţile din Oficiul de Operaţiuni Speciale, în timpul celor nouă ani de serviciu activ petrecuţi în cadrul Pentagonului.

I în temenii folosiţi de lege şi ai politicii naţionale, există o deosebire netă între sensul şi utilizarea expresiilor „dirijare” şi „aprobare”. Legea Siguranţei Naţionale din 1947 folosea termenul "dirijare” prin care se înţelegea că ideea planului îşi are originea la NSE şi că NSE ordona efectuarea acţiunii de către orice departament, agenţie sau combinaţii între acestea, asupra cărora se decide. În perioada Eisenhower, şi cu uşurinţa cu care fraţii Dulles îndeplineau aceste lucruri, nu era ceva obişnuit pentru Allen Dulles, DCI – director al serviciilor de informaţii – să vină la o întrunire cu un plan propriu, îşi prezenta ideea NSC-ului şi căuta să obţină „aprobarea” acestuia. Această practică funcţiona de obicei şi s-a considerat că este

permisă în acel mediu, dar nu aşa ar fi trebuit să lucreze NSE. Preşedintelui Kennedy i-a fost destul de greu să anuleze această practică în anii care au urmat, deoarece Agenţia reuşise să îşi croiască drum către aceste operaţiuni secrete de foarte mulţi ani, ignorând Externele şi Apărarea.

L. FLETCHER PROUTY
JFK

Coperta IV:

Colonelul Prouty, un bun cunoscător al culiselor Administraţiei americane, smulge vălul de minciună ţesut cu migală de o presă coruptă în jurul unor evenimente majore din istoria recentă a Statelor Unite: asasinarea preşedintelui Kennedy, eşecul acţiunilor militare împotriva Cubei, intervenţia în Vietnam etc. O lectură obligatorie pentru toţi cei ce vor să privească dincolo de aparenţe.

„Adevărata putere a conducătorilor şi a imperiilor nu constă în armate sau sentimente, ci în credinţa oamenilor că aceştia sunt sinceri, cinstiţi şi legitimi. De îndată ce un guvern se abate de la acest standard, el încetează a mai fi altceva decât «clica de la putere», iar zilele îi sunt numărate”.

JFK

L. FLETCHER PROUTY

RAO International Publishing Company

RAO International Publishing Company S.A. P.O. Box 2 – 124 Bucureşti, ROMÂNIA

L. FLETCHER PROUTY *JFK*

Copyright © L, Fletcher Prouty, 1992 All rights reserved

Traducere din limba engleză
SIMONA TUDOR CĂPRARIU
SILVIU TUDOR CĂPRARIU
Ediţia I

Copyright © 1996
RAO International Publishing Company S.A. pentru versiunea în limba română

Coperta DONE STAN
Tiparul executat de ELSNERDRUCK Berlin, Germania
Octombrie 1996
ISBN 973 – 576 – 092 – 4

Soţiei mele, Elizabeth Ballinger Prouty, a cărei înţelegere şi companie de-a lungul neobişnuitei mele activităţi în cadrul Pentagonului a făcut ca toate acestea să

fie duse la bun sfârşit.

Dacă vrem ca acest popor să fie la fel de înţelept pe cât este de puternic, dacă vrem să ne împlinim destinul, atunci avem nevoie de mai multe idei noi care să fie cunoscute de oameni mai instruiri din cărţi aflate în mai multe biblioteci. Aceste biblio teci trebuie să fie deschise oricui – mai puţin cenzorilor. Trebuie să cunoaştem toate realităţile, să auzim toate opiniile şi să ascultăm toate criticile. Să le spunem bun venit tuturor cărţilor şi autorilor controversaţi. Şi asta pentru că Declaraţia Drepturilor Fundamentale ale Omului este atât pavăza libertăţii noastre, cât şi garantul securităţii noastre.

John F. Kennedy 29 octombrie 1960

CUPRINS

Introducere: Istoria secretă a Statelor Unite (1943 – 1990) de Oliver Stone *I* 9 Oliver Stone discută despre filmul său, *JFK*, şi-l prezintă pe adevăratul „Om X” / 18 Prefaţă / 29

Mulţumiri / 40

Unu: Rolul serviciilor secrete în timpul Războiului Rece: 1945 – 1965, perioada Vietnam / 41

Doi: CIA în lumea bombei cu hidrogen / 66

Trei: Cel de-al Treilea Război Mondial Invizibil / 77

Patru: Vietnam: Primul pas / 94

Cinci: Misiunea militară de la Saigon a CIA / 104

Şase: Genocid prin transfer… în Vietnamul de Sud / 128

Şapte: De ce Vietnam? Alegerea şi pregătirea câmpului de luptă / 141

Opt: Câmpul de luptă şi tactica, prin amabilitatea CIA / 168

Nouă: CIA în zilele Camelotului / 188

Zece: JFK şi cele o mie de zile până la Dallas / 213

Unsprezece: Lupta pentru putere: Kennedy contra

CIA / 234
Doisprezece: Spre confruntarea finală / 257
Treisprezece: Cutia magică, percutorul extinderii războiului din Vietnam / 281
Paisprezece: JFK face prima încercare de a controla CIA / 300
Cincisprezece: Erodarea suveranităţii naţionale / 317
Şaisprezece: Guvernare prin lovitură de stat / 333
Şaptesprezece: Planul lui JFK de a înceta războiul din Vietnam / 351
Optsprezece: Pregătirea terenului pentru moartea lui Kennedy / 375
Nouăsprezece: Viziuni ale unei dinastii Kennedy / 399
Douăzeci: LBJ preia cârma întrucât direcţia este schimbată / 431
Epilog: Strategia Înaltei Cabale / 459

INTRODUCERE
Istoria secretă a Statelor Unite (1943 – 1990)
de **Oliver Stone**

FLETCHER PROUTY este numele unui om care va rămâne în istorie. Nu ca o personalitate politică marcantă, nu, el va fi scos din cărţile de istorie de astăzi, viziunea lui asupra istoriei va fi interzisă, credibilitatea contestată, cinstea batjocorită.

Cu toate acestea, va dăinui. Tinerii studenţi din secolul al douăzeci şi unulea (dată fiind puterea planetei de a se reforma şi revigora până atunci) vor reveni asupra lucrărilor sale din presa scrisă (micile edituri, revistele cu tiraj redus). Prin intermediul colonelului Prouty, ei vor descoperi nici mai mult, nici mai puţin decât „Istoria secretă" a Americii din preajma anului 1944 până în prezent. Cu o singură carte, colonelul Prouty aruncă în aer capacul de pe „Istoria oficială" a Americii şi, necruţător,

implacabil, sumbru, dezvăluie pentru oricine îndrăzneşte să pătrundă în această cavernă a spaimei şi a ruşinii, cel mai dezgustător cuib de vipere văzut, probabil, de lumea civilizată de la îngrozitoarele şarje ale cavaleriei mongole din secolele al zecelea şi al unsprezecelea.

Acesta e un material înfiorător. Capodoperă a cărţilor de spionaj, *JFK* vă va mânia şi întrista. Niciodată nu veţi mai privi lumea cu aceeaşi ochi. În spatele a tot ce veţi vedea şi citi de acum încolo, vor licări, pentru totdeauna, temerile voastre cele mai sumbre şi obscure ale motivelor aflate în subconştientul maimuţei ucigaşe care a devenit om.

Să fi avut Stanley Kubrick dreptate când, în *2001*, a văzut în maimuţa războinică ce aruncă în aer oasele victimei pe copilul de mâine al spaţiului? Vom renunţa, oare, la instinctele criminale în favoarea păcii, a căutării luminii?

Sau vom urma calea războiului, nu numai între triburi, ci chiar între noi şi mediul în care trăim?

Mama mea e franţuzoaică, tatăl - american. În tinereţe, în anii ’50, am avut ocazia să-mi petrec verile în Franţa şi nu am auzit niciodată pe cineva să facă cea mai mică aluzie la colaboraţionismul masiv al francezilor cu naziştii în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial. Întotdeauna – chiar şi în povestirile mamei – adevărul era negat, ignorat şi, în cea mai mare parte, uitat. Aşa se face istoria, desigur, până când evenimente contrarii o zdruncină din temelii, scot adevărul la iveală şi împiedică uitarea, cum s-a întâmplat cu procesul lui Klaus Barbie1 din Lyon, Franţa. Sau cu filmul meu, *JFK*.

La fel au stat lucrurile şi când am scris *Platoon*[1], care mi-a fost dictat de sentimentul că Vietnamul reprezintă un vid de memorie orwellian, că se încearcă trecerea sub tăcere a realităţilor distorsionate de corespondenţii de

1 Plutonul (n. irad.y

război şi de „istoricii” oficiali, a numărului oficial al morţilor, a minciunilor oficiale care au zdruncinat spiritul american.

Aceeaşi experienţă am avut-o la mijlocul anilor ’80 în America Centrală, stând de vorbă cu recruţii din trupele americane în uniforme verzi, care nu aveau amintiri din Vietnam, nici priviri stânjenite, pentru ca, o dată în plus, să ia poziţia de tragere împotriva nicaraguanilor în timpul invaziei din 1986, ca şi cum ar fi fost pentru prima oară. Şi din nou, în Rusia, într-o altă situaţie, la începutul anilor ’80, vorbind cu tinerii care nu ştiau nimic despre crimele lui Stalin şi cu bătrânii care îşi negau trecutul, de frică.

Aşa este memoria umană – cel mult înşelătoare, după Orwell. „Cine controlează trecutul, controlează viitorul”. Suntem înconjuraţi de un zid, unul singur, dincolo de care conştientul nostru nu permite subconştientului să treacă. Oricum, cu timpul, această limită se estompează, fiindcă mentalităţile noastre se schimbă şi ele, odată cu vremurile. Eliberarea de teamă permite minţii noastre să-şi depăşească autocenzura şi să gândească ceea ce e de negândit. O clipă fantastică: Am cunoscut-o cu toţii. Eliberarea extraordinară a gândirii fiecăruia dintre noi.

Aceasta reprezintă calea de acces spre istorie pe care caută să o pătrundă orice regizor, poet sau artist. A te izbi de forţele istoriei – a te contopi cu ritmul ei interior care o împinge înainte. Jack London, John Reed, Upton Sinclair, ciocnindu-se cu forţele năvalnice ale istoriei de la începutul acestui secol. Cavaleri glorioşi.

Problema cheie a vremurilor noastre, aşa cum o formulează colonelul Prouty în lucrarea sa, reiese din faimosul *Report From Iron Mountain on the Possibility and Desirability of Peace*[2], al lui Leonard Lewin (bazat pe un studiu făcut la cererea ministrului apărării, Robert

2 *Raport de la Iron Mountain cu privire la posibilitatea şi oportunitatea pârii* (n.trad.).

McNamara, în august 1963, pentru a justifica schimbările majore planificate în privinţa cheltuielilor de înarmare în viziunea lui Kennedy):

Principiul de organizare care stă la baza oricărei societăţii este războiul. Autoritatea fundamentală, pe care un stat o exercită asupra poporului său, rezidă în puterea sa combativă… Cheltuielile necesare întreţinerii unei forţe armate, gata oricând de luptă, se ridică la aproximativ o zecime din valoarea produsului economic mondial.

Pentru a ilustra această declaraţie, autorul trasează direcţiile divergente existente în Vietnam la începutul anilor ’50 – Misiunea Militară din Saigon, Ed Lansdale, Lucien Conein, Tom Dooley, Wesley Fishel şi arhiepiscopul Spellman. De asemenea, arată ce înrâurire majoră a avut Mao cu a sa ideologie a războiului de gherilă asupra noţiunii noastre de „acţiune civică” paramilitară din Vietnam şi America Centrală. Cum ne-au condus spre Vietnam elicopterul şi cerinţele sale economico-militare. Cum a fost dezbinată administraţia Kennedy de bătălia dintre Boeing şi General Dynamics pentru avionul de vânătoare TEX. Sunt relevate cu claritate, pentru prima oară, erorile grave ale preşedintelui – numit din Vietnamul de Sud, Ngo Dinh Diem – eşecul în relaţiile cu budiştii şi cu propria sa armată; distrugătorul program „cătunul”, care a ruinat economia rurală vietnameză; excluderea comunităţii comercianţilor chinezi; influenţa lui Lansdale; aroganţa poziţiei rasiste a Statelor Unite faţă de aşa-numită Lume a Treia, care ne-a orbit într-o asemenea măsură, încât s-a ajuns la crearea unui adevărat vid prin fărâmiţarea şi marginalizarea unui stat complet artificial, clientelar, numit Vietnamul de Sud, în contradicţie cu dreptul la autodeterminare al Vietnamului, câştigat în urma Celui de-al Doilea Război Mondial.

Colonelul Prouty descrie cu detalii sfâşietoare

distrugerea modului de viaţă al comunităţilor ţărăneşti, ale căror principii de conducere se bazau nu pe autoritate, ci pe armonie, iar legea era considerată mai puţin importantă decât virtutea. De fapt, aceste comunităţi tribale reprezintă altceva decât o societate de consum dependentă de „protecţionismul omniprezent al bancherului mondial", de revoluţia chimică din agricultură şi de politica modernă, iar aceasta înseamnă o alternativă periculoasă şi o piaţă de desfacere mai puţin pentru lumea capitalistă.

În paralel cu sentimentul nostru naţional că Vietnamul ne-a trădat, începând cu incidentul de la My Lai, Documentele Pentagonului, bombardamentele secrete asupra Laosului şi Cambodgiei, colonelul Prouty face o digresiune spectaculoasă, urmărind cum au luat naştere deciziile militare aplicate în Vietnam de fraţii Dulles şi ajunge până la înscenarea incidentului din golful Tonkin şi la motivul oficial pentru care am pornit războiul.

De asemenea, autorul investighează adevăratele înţelesuri din Documentele Pentagonului şi omisiunile frapante şi frauduloase ale acestora, ceea ce va spulbera sentimentul de automulţumire în care se complace mass-media noastră „liberală" care, după cum se arată în carte, n-a înţeles niciodată ce forţe malefice operau în spatele cortinei Documentelor Pentagonului, jefuindu-ne o dată în plus istoria. Acuzator, colonelul Prouty arată înalta trădare de care se face vinovat McGeorge Bundy, la acea vreme consilier al preşedintelui, care a semnat principiile de bază ale primei formulări al NSAM1 (National Security Action Memorandum) 273, pe ziua de 21 noiembrie 1963, act ce contrazicea întreaga politică a lui Kennedy de până atunci. Cum ar fi putut Bundy face aşa ceva, insinuează autorul, dacă n-ar fi *ştiut* că John F. Kennedy va înceta să mai fie preşedintele Statelor Unite în ziua următoare, locul lui fiind preluat de altcineva? De asemenea, rolul straniu pe

care l-a avut Bundy în catastrofa de la Bay of Pigs[3] este reinvestigat într-o lumină cu totul nouă.

Discutând eu însumi cu Lucien Conein, şeful operativ al CIA în Vietnam sub comanda lui Lansdale, mi s-a confirmat de către acesta versiunea colonelului Prouty în legătură cu asasinarea lui Diem din Vietnamul de Sud.

Ceea ce face autorul este să examineze din nou Documentele Pentagonului, credibilitatea reală ce o oferă o „scurgere de informaţii" şi felul în care presa a răstălmăcit-o; de ce se aflau majoritatea membrilor cabinetului Kennedy în străinătate la data asasinării preşedintelui „şi", mai mult, interpretarea greşită a reorientării aproape în întregime a politicii Statelor Unite în Vietnam la numai câteva zile de la moartea preşedintelui. Pe bună dreptate, Prouty acuză mass-media că este „o clică profesională în formare care deţine controlul absolut asupra a ceea ce li se poate dezvălui oamenilor şi care ajută statul să ne pregătească de război în locuri ca Afghanistan, Caraibe, Africa, iar mai recent Granada şi Panamá, Orientul Mijlociu şi alte „SSD" – un eufemism bancar pentru „statele subdezvoltate".

Colonelul Prouty merge până la adevăratul înţeles, lăuntric, al afacerii Watergate, creând incertitudine, făcându-ne să ne dăm dintr-odată seama că ce am auzit până acum este doar a zecea parte din cel mai enigmatic scandal politic din istoria Americii, incluzând posibilitatea ca Nixon să se afle în posesia celor mai tainice amănunte cu privire la asasinarea lui Kennedy. Şi suntem nevoiţi să ne întrebăm: „Ce ştie de fapt Richard Nixon despre atentatul de la Dallas?"

Într-un alt subcapitol la fel de incitant, ni se demonstrează că, la originea deciziilor luate la începutul anilor '50 în Vietnam, se află prezenţa lui Cian Kai-şi la conferinţa de la Teheran din 1943, pe care istoricii au

3 Golful Porcilor (n.trad.),

trecut-o cu vederea – acolo, Churchill, Stalin, Roosevelt şi Cian Kai-şi au aprins pentru totdeauna fitilul Celui de-al Treilea Război Mondial, ca nişte omnipotenţi ce-şi împărţeau lumea. Naziştii încetaseră a mai constitui principalul duşman al Statelor Unite, locul lor fiind luat de cu mult mai periculoşii, hrăpăreţii comunişti sovietici. Colonelul Prouty ne înfăţişează modul în care, ca rezultat al dorinţelor Statelor Unite de a distruge cu *orice preţ* acest nou inamic, în sistemul american s-a produs o infuzie de personal nazist, metode şi, în cele din urmă, a unei stări de spirit naziste – o direcţie care, o dată stabilită, a schimbat pentru totdeauna modul nostru de acţiune pe plan mondial – ceea ce a condus, irevocabil, şi în chip tragic pentru istoria şi Constituţia noastră, la lovitura paramilitară de stat internă de pe străzile Dallasului, din noiembrie 1963.

Colonelul Prouty pregăteşte prezentarea acestui coşmar neverosimil cu experienţa aceluia ce a avut el însuşi legături cu Pentagonul, lăsându-ne să întrezărim un crâmpei spectaculos al implicării sale într-o mică lovitură de stat din Bolivia. Ne arată adevăratul înţeles al politicii din Lumea a Treia, care este, de cele mai multe ori, o competiţie a „actualilor” şi a „foştilor” privilegiaţi, reprezentaţi de influente grupări economice, ce-şi dispută partea leului din banii obţinuţi în urma controlării pieţelor de desfacere cu ajutorai Statelor Unite – conducerea unei asemenea ţări este cea care deţine monopolul asupra afacerilor poporului său de pe întreg teritoriul statului; ea este îndreptăţită să facă acest lucru de o ideologie pragmatică, de un control efectiv exercitat asupra relaţiilor de import-export… să acorde exclusivitate economică prietenilor şi aliaţilor pentru toate genurile de produse, de la Coca-Cola la bombardierele F14 – iar cele mai puternice grupări financiare contabilizează ambele părţi – cura se folosesc aceşti „actuali” şi „foşti” de

sperietori umane etichetate drept „comunist”, „vânzător de droguri”, pentru nevoile guvernului şi a propagandei sale militare, care este a patra putere în statul nostru, cum Paz Estenssoro din Bolivia, Noriega din Panamá şi Hussein din Irak şi-au schimbat locul de atâtea ori de pe lista „celor mai mari inamici” ai noştri pe cea a „partenerilor economici” favoriţi. Mai departe, Prouty arată cum guvernul nostru a „investit” o sută treizeci şi şapte de milioane de dolari în operaţiuni militare din statele subdezvoltate din Lumea a Treia, bani proveniţi, în cea mai mare parte, de la filialele americane ale complexului nostru militar-industrial. Colonelul Prouty nu ne lasă *deloc* să uităm că banii înseamnă putere.

În felul acesta, colonelul Prouty prezintă atentatul de la Dallas în toată grozăvia lui. El arată caracterul legendar a celei mai mari înscenări a unei execuţii publice văzută vreodată în America, o „incendiere a Reichstagului” zilelor noastre; în spatele căreia, orbită de reflectoarele televiziunii aflate la faţa locului, sceptrul puterii a fost furat şi preluat de mâi ni pătate de sânge. Ne arată că preşedintele Kennedy a fost schimbat pentru că, în primul rând, constituia o ameninţare majoră la adresa sistemului.

Prouty ne înfăţişează diversiunea Oswald şi felul în care aceasta a reuşit să se menţină până în zilele noastre, neluând în seamă filmul meu, ascunzând publicului american adevărul propriei istorii, ceea ce, după părerea mea, reclamă o lipsă crasă de moralitate a guvernului şi a presei, şi necesitatea înlocuirii lor pentru nerespectarea drepturilor noastre, aşa cum sunt ele stipulate în Constituţie şi în Declaraţia de Independenţă („că oricând o formă de guvernământ devine periculoasă… [pentru viaţa, libertatea şi fericirea naţiunii] este dreptul poporului să o desfiinţeze şi să o schimbe, instituind una nouă… ţine de dreptul şi de datoria naţiunii să răstoarne un astfel de guvern şi să impună alţi proteguitori, pentru securitatea

viitorului său”), lucru pe care puţini dintre noi au puterea să îl facă (cu excepţia celor tineri, cărora, de fapt, se adresează cartea colonelului Prouty).

Colonelul Prouty, cu dubla sa experienţă de ofiţer şi bancher, este acela care, într-un mod explicit, ne arată că preşedintele Kennedy a fost înlăturat nu doar ca urmare a politicii sale ezitante faţă de Cuba şi de Vietnam, ci mai ales pentru că el ameninţa putea ea economică a acestei naţiuni-planetă care este USA, Inc. şi Noua Ordine Mondială instaurată de aceasta. Kennedy a subminat nu numai Federal Reserve Board[4], ci chiar CIA şi meduza economică cu o mie de capete reprezentată de aceasta (CIA: „Armata Invizibilă a Capitalismului”). Dar mai presus de toate el a subminat ordinea economică mondială a „Înaltei Cabale” şi a complexului său militaro-industrial, asupra căruia am fost avertizaţi de scrisoarea de adio a lui Eisenhower.

Readucând în atenţia publicului valoroasa lucrare a lui Buckminster Fuller, *The Critical Path1*, Prouty ne arată ce trebuie să înţelegem din istoria omenirii – se apleacă atent asupra dedesubturilor şirului de evenimente din culisele Egiptului, cu miile de figuranţi ale lui Cecil B. deMille – să pătrundem istoria în esenţă – căile de navigaţie ale fenicienilor, complexul industrial, repartizarea zăcămintelor minerale şi de petrol, exploatarea planetei, *de ce* şi mai ales în beneficiul *cui*. Acestea sunt problemele contemporane majore – să controlăm felul nostru de a gândi, felul în care mass-media ne spune cum să o facem şi felul în care trebuie să privim lucrurile pentru a putea contracara căderea planetei în mâinile profanatoare ale USA, Inc. şi a Noii sale Ordini Mondiale. Locurile trebuie inversate. USA, Inc. trebuie – şi poate – fi schimbată printr-o nouă conducere. Pentru a înţelege mai bine cât de întinsă este sfera de influenţă a

4 Comitetul Federal Economic (n.trad.).

acestei caracatiţe, împotriva căreia luptăm pe viaţă şi pe moarte, citiţi în paralel cu cartea colonelului Prouty „istoriile" neoficiale ale lui Buckminster Fuller *The Criticai Path şi* a lui Howard Zinn *People's History of the United States*. Churchill, cu mulţi ani în urmă, a denumit această plagă „Înalta Cabală". Nu sunt sigur, după atâţia ani, dacă vorbele fostului premier englez sunt atât de metaforice pe cât par.

În cele din urmă, trebuie să ne punem întrebarea, cine stăpâneşte America? Cine controlează realitatea? Cartea aceasta este comparabilă cu cea a lui Gibbon, *Decline and Fair*\ înăuntrul roţii istoriei vom descoperi cum apar şi dispar de pe scena politică aşa-zişii noştri împăraţi şi relaţiile lor cu maşina de război. Cine controlează „istoria" noastră? Acela care o prezintă în aşa fel, încât să fie crezută de toată lumea. Acela va învinge – aşa cum George Orwell a arătat în *1984* cu o luciditate de invidiat. Dacă Führerul Adolf Hitler ar fi câştigat Cel de-al Doilea Război Mondial, evenimentele, aşa cum au decurs până acum (invadarea raselor de sclavi din Lumea a Treia pentru acapararea resurselor minerale şi a puterii economico-militare globale), nu s-ar fi succedat astfel. Dar, în locul cizmei naziste, cotropitorii poartă costume gri, cravate şi genţi diplomat – „Avocaţii capitalismului". aşa cum i-a etichetat Buckminster Fuller. Indiferent de numele sau de hainele pe care le poartă – *aveţi grijă*!"

Îi mulţumesc colonelului Prouty, care, acum, la cei şaptezeci de ani ai săi, este un om bătrân, pentru curajul de a se poziţiona de cealaltă parte a baricadei. Aflat în retragere („Ce trist e să te dai de o parte, să te opreşti, să rugineşti lâncezind în loc să străluceşti folositor! „zicea Tennyson cândva) şi-a adunat ultimele puteri şi luciditatea de o viaţă şi – conştient de ceea ce va avea de înfruntat persoana şi ideile sale din partea potenţialilor suspecţi – s-a aventurat încă o dată în cuşca leilor care, dacă nu ucid,

schilodesc măcar, dăruindu-ne adevărul istoric aşa cum îl vede el, cu o abnegaţie rar întâlnită. Vă salut, domnule colonel Prouty, ca pe un prieten şi ca pe un luptător adevărat. „Rămâi cu bine, soldat roman!"

Santa Monica 13 mai 1992

Oliver Stone discută despre filmul său *JFK* şi-l prezintă pe adevăratul „Om X".

În vinerea dinaintea Crăciunului din anul 1991, la Washington a avut loc premiera filmului epic[5] *JFK în regia lui Oliver Stone. Prezentat în faţa membrilor Congresului, familiilor şi prietenilor acestora, precum şi a altor invitaţi de onoare, într-o sală de spectacol din Dealul Capitoliului, acest film, prin analizarea amănunţită a asasinării preşedintelui John F. Kennedy din ziua de 22 noiembrie 1963 la Dallas, a şocat publicul cinematografelor din toată lumea. Aşa cum avea să spună preşedintele Clubului National de Presă cu o lună mai târziu, cu ocazia prezentării lui Oliver Stone*: *„JFK va rămâne poate cel mai controversat film al deceniului".*

Filmul a fost realizat pe baza relaţiilor complementare dintre înscenarea judiciară a aşa-zisului „Complot" Garrison din New Orleans *şi conţinutul cărţii* Foc încrucişat *de Jim Marrs, inspirat din atentatul de la Dallas şi devenit opusul clasic al „Comisiei Warren", pe de o parte şi, pe de altă parte, pe socul electric produs de întrebarea seacă a „Omului „De ce?" şi pe analiza pătrunzătoare asupra elitei puterii din cercurile industrial-militare din Washington.*

Filmul se adresează tuturor, iar tema sa tragică dată de „Crima Secolului" a avut un impact mondial ale cărui efecte se resimt încă. Răspunsul la acea întrebare seacă, „De ce?" este: „Preşedintele Kennedy a fost asasinat ca

---

5 Epopee cinematografică (n.trad.).

urmare a unei decizii luate... în cadrul unui complex, miliar-industrial al puterii... la un nivel superior guvernului Statelor Unite, pentru a apăra interesele financiare pe care le aveau (membrii acestuia) în războiul din Vietnam, împiedicând astfel realegerea lui Kennedy în 1964. „Acest răspuns rezultă din faptele prezentate în această carte.

Aşa cum a spus Oliver Stone în repetate rânduri: „Dacă preşedintele Kennedy ar fi trăit, America nu s-ar fi implicat niciodată *aşa de mult în războiul din Vietnam". Datorită imensului potenţial financiar pe care războiul din Vietnam îl reprezenta pentru giganticul aparat militar-industrial al Statelor Unite şi din pricina altor ameninţări ce planau asupra elitei puterii, pentru reprezentanţii acesteia devenise eminamente necesară punerea la cale a loviturii de stat de pe străzile Dallasului. În forma sa originală, cartea a furnizat cea mai mare parte a subiectului filmului într-o analiză finală, atât cartea cât şi filmul dovedesc, fără putinţă de tăgadă, că Raportul Comisiei Warren cu privire la Asasinarea preşedintelui Kennedy a fost născocit, nefiind altceva decât un fals; că guvernul s-a folosit de Comisia Warren pentru a crea o diversiune care să ascundă circumstanţele reale în care s-a produs asasinatul.*

Ca urmare a premierei filmului şi al impactului răsunător avut de acesta în toată ţara, Oliver Stone a fost invitat de Clubul Naţional de Presă din Washington să ţină un discurs în faţa membrilor săi şi a întregii naţiuni, prin intermediul canalului de televiziune Span. Stone a răspuns invitaţiei şi, pe 15 ianuarie 1992, a apărut în faţa unui auditoriu imens. Preşedintele Clubului, Katherine Kahler, i-a cerut lui Oliver Stone să clarifice o chestiune majoră, frecvent adusă în discuţie: „Enigmaticul Om X, interpretat de Donald Sutherland, există cu adevărat?"

Stone a replicat: „Îmi pare bine că mi s-a pus această întrebare, fiindcă mulţi oameni m-au întrebat după

vizionarea peliculei, „Cine este acest „Om X”?” Daţi-mi voie să vă spun doar că acesta există cu adevărat şi se află astăzi în faţa dumneavoastră, la această tribună. Numele său este Fletcher Prouty. A activat în cadrul armatei încă dinaintea Celui de-al Doilea Război Mondial. Din 1955 până în 1964 a îndeplinit funcţia de şef al operaţiunilor speciale din cadrul Pentagonului şi în această calitate s-a aflat în legătură cu Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore din perioada Kennedy. A avut însărcinarea de a acorda asistenţă militară operaţiunilor ilegale ale CIA, aşa-numitele „Black Operations”.

În iulie 1990, regizorul l-a vizitat pe Fletcher Prouty la reşedinţa sa din Washington, pentru a-i cere câteva lămuriri cu privire la activitatea sa în cadrul Pentagonului, în special în perioada administraţiei Kennedy, între 1961 şi 1963. „Am înţeles socul resimţit de colonelul Prouty şi *reticenţa faţă de ceea ce i s-a întâmplat preşedintelui Kennedy şi de ceea ce a urmat după moartea acestuia, în ţară şi în Vietnam”, a mai spus Stone.*

„Colonelul Prouty nu l-a întâlnit niciodată pe Jim Garrison, dar a corespondat cu el de-a lungul timpului şi a lucrat la manuscrisul acestuia înainte de a fi publicat. Se cunoşteau foarte bine din scrisori. Mi-am permis să aranjez o întâlnire între cei doi, pentru că Jim Garrison a fost cel care mi-a atras atenţia asupra activităţii colonelului Prouty. Mulţi au înţeles greşit şi au susţinut că „Omul X” n-ar fi existat niciodată, nefiind altceva decât o invenţie proprie. N-am inventat nimic. Acea indicaţie din film vine de la Fletcher Prouty”.

Pe scurt, Stone a adăugat: „Cred că Fletcher Prouty şi-a slujit ţara cu credinţă până la trecerea în rezervă cu gradul de colonel plin. Este autorul unei cărţi numite Grupul Secret. *A jucat un rol hotărâtor în acţiunile clandestine ale CIA din deceniile al cincilea şi al şaselea şi este foarte bine documentat în această privinţă. A întâlnit*

şi a cunoscut oameni ca Allen Dulles, l-a cunoscut pe generalul Charles Cabell, a trăit atmosfera care domnea la acea vreme în cadrul CIA şi al Pentagonului, l-a cunoscut pe generalul Lansdale. În 1964 s-a retras din serviciul activ al Pentagonului şi a devenit bancher".

Dat fiind faptul că „Omul X" este însuşi autorul acestei cărţi, colonelul Fletcher Prouty, cititorul va acorda mai multă credibilitate, printre altele, felului în care ochiul cinematografic altui Oliver Stone a surprins evenimentele. Ca o prefaţare atât a filmului, cât şi a cărţii, regizorul a ţinut următorul discurs în faţa membrilor Clubului Naţional de Presă:

„Am fost acuzat de numeroase voci, unele chiar din presă, că aş fi denaturat adevărul istoric. Părerea unanimă că, într-un fel sau altul, adevărul despre moartea preşedintelui Kennedy este unul deja acceptat, bine stabilit, respectat, cercetat pe toate părţile, a fost trăsătura comună a criticilor aduse filmului meu, JFK. M-am folosit în mod deliberat de toate acestea pentru a demola această părere, utilizând ca armă limbajul cinematografic şi luând drept ţintă tineretul care, atâta timp cât ceea ce i se propune este imagine video, va crede orice. Am fost învăluit din toate părţile de acuze la adresa denaturării istoriei de care mă fac vinovat, venite în cea mai mare parte, trebuie să o spun, dinspre aceia îndeajuns de vârstnici pentru a şti mai bine ca oricine ce s-a întâmplat atunci. Şi, într-un mod voit, şi cu multă precauţie, se ignora în continuare faptul că nu aceasta este realitatea, că perioada despre care vorbim este cea mai puţin cercetată, documentată şi cea mai controversată din istoria Statelor Unite.

În cărţile de istorie se pot citi cele două paragrafe clasice potrivit cărora preşedintele Kennedy a fost ucis de un singur terorist care, la rândul lui, a fost împuşcat de un

alt puşcaş vigilent şi la fel de singuratic. Atât şi nimic mai mult. Dar această teorie, susţinută de cele douăzeci şi şase de volume necatalogate ale Comisiei Warren, n-a fost crezută de majoritatea americanilor încă din clipa în care a fost dată publicităţii. Şi numărul celor ce se îndoiesc de valabilitatea ei creşte de la an la an. Şi oare cum am putea să credem că:

1. Aşa cum se spune în respectivul raport, Lee Harvey Oswald ar fi comandat, sub un nume fals, uşor de descoperit, o armă atât de nesigură ca acea carabină italiană, pe care înşişi producătorii ei o numesc carabina umanitară, fiindcă nu ucide niciodată decât în mod cu totul întâmplător, când putea, foarte simplu, să-şi cumpere o armă cu adevărat bună, de la orice colţ de stradă din Dallas, neştiut de nimeni?

2. Acest semidoct, dat afară dintr-un liceu din Fort Worth, Texas, unde profesa marxismul, a fost cooptat într-o unitate specială de marină de la o bază aeriană a avioanelor de interceptare U-2, aflată în Japonia, unde ar fi primit lecţii de rusă; şi că, mai apoi, i s-a dat o permisie de trei zile pe motivul inventat al îmbolnăvirii mamei sale, prima persoană care, la câteva zile după moartea lui Oswald, avea să susţină că fiul ei lucra pentru Serviciul Secret american?

3. Că ar fi cerut azil politic în Uniunea Sovietică, printr-o cerere de călătorie în care se afla o recomandare din partea unui oarecare Ph. D., absolvent al unei instituţii de învăţământ din Elveţia?

4. Asta e adevărata istorie, de care numai oameni ca mine s-ar putea îndoi, care arată că ar fi mers la ambasada americană din Moscova unde şi-a anunţat intenţia de a dezerta la ruşi, urmând să le furnizeze acestora informaţii secrete despre Statele Unite şi că, după toate astea, i s-ar mai fi permis să părăsească clădirea?

5. E un adevăr istoric absolut că ar fi revenit, după

un an şi jumătate, la aceeaşi ambasadă americană, exprimându-şi dorinţa de a-şi recăpăta cetăţenia americană şi că i s-ar fi înmânat paşaportul şi ceva bani de drum?

6. Poate fi luat drept unul care tulbură liniştea acela ce contestă versiunea istorică potrivit căreia la revenirea în ţară ar fi fost întâmpinat de un membru marcant al CIA şi că, în acelaşi timp, n-ar fi fost interogat de niciun serviciu special, Când, în acel an, numărul turiştilor chestionaţi a fost de douăzeci şi cinci de mii?

7. Denaturează istoria acela ce se întreabă de ce s-a alăturat Oswald după aceea comunităţii vehement anticomuniste a ruşilor albi din Dallas ori cercului la fel de înverşunărilor anticomunişti din jurul lui Guy Bannister, din New Orleans, cu toate că, într-un mod absurd, susţinea în continuare că este marxist?

8. Sau cum de s-a întâmplat ca, înainte cu numai câteva săptămâni, Oswald să-şi găsească de lucru la Book Depository, de unde putea cuprinde cu privirea locul precis în care s-a aflat maşina lui Kennedy în convoi, când a luat acel viraj neobişnuit cu unsprezece mile la oră?

9. Sau cum a fost posibil ca, la numai nouăzeci de secunde de la împuşcăturile de la al şaselea etaj, poliţistul Marion Baker să-l găsească pe Oswald la etajul al doilea al clădirii, bând o Coca-Cola şi nedând semne că şi-ar fi dat sufletul alergând?

10. Ori graba cu care a fost ascunsă carabina fără amprente?

11. Sau cele trei cartuşe găsite de o parte şi de alta a ferestrei?

12. Sau comportarea reţinută, calmă, a lui Oswald din acel sfârşit de săptămână şi afirmaţia regăsită în declaraţie, că el nu este decât un pion?

Sunt un perturbator al istoriei pentru că întreb de ce a fost numit Allen Dulles membru în Comisia Warren,

pentru a investiga împrejurările morţii preşedintelui, acelaşi Allen Dulles pe care JFK l-a concediat din CIA şi despre care a spus că-l va face praf? Etcetera, etcetera.

În susţinerea acestei versiuni stabilite de istorie, asupra căreia nu trebuie să planeze niciun dubiu, se invocă „veninul" ziariştilor de frunte din ţara noastră. Ni se cere, de asemenea, să luăm drept valabilă teoria cu adevărat absurdă care spune că cele şapte răni ale preşedintelui şi ale guvernatorului Connally au fost cauzate de unul şi acelaşi glonţ, care, după ce a străpuns cele două oase compacte, a ieşit afară întreg, curat, fără a prezenta urme de sânge sau de orice altceva. Glonţul, după cum ştiţi, urmând un traseu de-a dreptul ridicol, a intrat în spatele preşedintelui având o traiectorie descendentă, şi-a schimbat direcţia, ieşind prin beregata lui JFK, s-a oprit pentru 1,6 secunde înainte de a se hotărî să-l atace pe Connally, a luat-o spre dreapta, apoi spre stânga, din nou spre dreapta, a pătruns în trupul lui Connally prin spatele axilei, a coborât prin pieptul acestuia, s-a întors la dreapta spre încheietura mâinii, a zdrobit osul radius ieşind prin încheietură; după care a lansat un ultim atac, luând un viraj dramatic în formă de U şi îngropându-se în coapsa guvernatorului. Mai târziu, acelaşi glonţ a fost găsit la cinci mile distanţă de teatrul crimei, pe o targă de pe coridorul spitalului Parkland, curat ca lacrima.

Nu, doamnelor şi domnilor, aceasta nu e istorie! Este legendă! O legendă căreia puţini americani i-au dat crezare o legendă pe care o întreagă generaţie de jurnalişti nu numai că au refuzat să o examineze îndeaproape, să o pună în discuţie, ci, mai rău, şi-au concertat tirul infamiilor asupra celor ce au îndrăznit să o facă. Atâta vreme cât contestatarii acelei teorii confortabile a „unicului pistolar" au putut fi etichetaţi drept „sclintiţi, maniaci, scriitori obscuri pe care nicio editură ce se respectă nu i-ar publica", n-a fost nevoie de

alte măsuri. Dar acum, când această inadvertenţă este atacată de un film bine finanţat şi, sper, bine făcut, cu toată vitalitatea pe care o conferă ecranul, e nevoie de un număr cu mult mai mare de dovezi care să vină în apărarea acestei teorii cât şi a celorlalte puse în discuţie. Care *trebuie* puse în discuţie. Însă aceste dovezi nu există, deci, atacul e lansat.

O parte dintre jurnaliştii anilor ’60 s-au autodenumit purtătorii torţei. Ei vorbesc despre „istoria noastră” şi se înverşunează împotriva acelora care o contestă. Şi se rezumă la atât, puşi faţă-n faţă cu crima secolului, aparent nejustificată şi fără un ucigaş cât de cât dovedit. A auzit cineva, în ultimii douăzeci de ani, ca Tom Wicker, Dan Rather, Anthony Lewis, George Lardner sau Ken Auchincloss să fi examinat viaţa lui Oswald din anii şi lunile ce au premers atentatul de la Dallas? S-a făcut vreo analiză atentă a faptului că Oswald, care după spusele multora îl adora pe Kennedy, a fost singurul asasin din istorie care nu numai că şi-a negat vinovăţia, dar a pretins că nu e decât un „pion?” Vi-l puteţi închipui pe John Wilkes Booth[6] sărind pe scena Teatrului Ford, întorcându-se spre public şi strigând „N-am ucis pe nimeni… sunt doar un ţap ispăşitor!?”

Jurnaliştii care brusc s-au erijat în apărători ai istoriei ar trebui întrebaţi: Care e ideea lor de istorie? Cât s-a străduit George Will să găsească răspunsul la tainele învăluite în întuneric ale momentului Dallas, 22 noiembrie 1963, în cei douăzeci de ani în care a semnat editorialele pentru „Sage of Bethesda?” Credeţi că Tom Wicker şi Dan Rather îşi vor petrece anii de pensie încercând să clarifice posibilitatea existenţei unui al doilea sau chiar al treilea terorist? Sau se vor alia în a-l denigra pe cel ce va cuteza să facă acest lucru? De ce nu este întrebat Richard Helms de ce a minţit în faţa Comisiei Warren, negând existenţa

6 Actor, asasinul președintelui Abraham Lincoln (n. trad.).

unui dosar de tip 201, referitor la Lee Harvey Oswald, când astăzi ştim că există unul considerabil încă din 1960. De ce nu se iau în calcul însemnările lui Edgar Hoover, din 1961, unde acesta relevă faptul că cineva s-a folosit de numele lui Oswald pentru achiziţionarea unor camioane destinate grupării lui Guy Bannister, din New Orleans, în timp ce LHO se afla în Uniunea Sovietică? De ce nu este întrebat de niciun reporter domnul colonel

Fletcher Prouty, aflat în temă, sau Marina Oswald Porter, care spune că soţul exclucra pentru ceva important; ori să fie întrebat aşa-zisul criminal plătit, Charles Harrelson, care se află în deplină siguranţă. Să-i întrebăm chiar dacă ne vor ascunde ceva!

La ora actuală se pune preţ mai mare pe aflarea adevărului în Rusia decât în Statele Unite. Ceea ce a scos *JFK* în evidenţă este că aceia care vorbesc cel mai mult despre istorie sunt cei mai puţin îndreptăţiţi să o facă. Problema istorică majoră pe care o pune *JFK* nu se referă nici la „vagabonzii" din piaţa Dealy, nici la cine ar fi putut avea coaliţia banditească a ofiţerilor de contrainformaţii cubanezi a flaţi în exil; ci la cea mai întunecată pată de pe obrazul Americii deceniilor al şaselea şi al şaptelea… Vietnamul.

Războiul din Vietnam avea să devină pata de sânge de pe manşetele imaculate ale politicii americane, luând locul sclavagismului din urmă cu o sută de ani. Aşa cum am rezolvat problema sclavilor, dacă am rezolvat-o cu-adevărat – de-abia la un secol după Războiul Civil prin Legea drepturilor alegătorilor din 1965, la fel de clar este faptul că Vietnamul va rămâne momentul de cumpănă al vremurilor noastre. Şi divergenţele iscate în ţara noastră de acest episod al istoriei noastre, divergenţele dintre oamenii acestei ţări devin tot mai acute odată cu trecerea timpului.

JFK (atât cartea cât şi filmul) sugerează că problema

Vietnamului a fost cea care a dus la asasinarea preşedintelui Kennedy, pentru că acesta devenise un partizan prea puternic şi prea periculos al schimbării cursului Războiului Rece; un susţinător prea hotărât al retragerii noastre din Vietnam pentru aceia care sprijineau ideea acestui război, ca până la urmă să sprijine chiar războiul. Era preşedintele Kennedy pe punctul de a efectua retragerea din Vietnam? îşi exprimase intenţia clară de a face acest lucru? Se opusese el intrării trupelor americane în război, în pofida tuturor sfaturilor contrarii? Răspunsul la toate aceste întrebări este unul singur şi foarte clar: „Da!”

În această prezentare a politicii preşedintelui John F. Kennedy, Oliver Stone se bazează pe informaţiile obţinute de la consultantul său istoric, autorul acestei cărţi. Colonelul

Fletcher Prouty a fost unul dintre redactorii acelui NSAM 263 a lui Kennedy. Prin semnarea acestui document, dat publicităţii la 11 octombrie 1963, preşedintele Kennedy anunţă planul său de revenire în ţară a o mie de soldaţi americani până la Crăciun şi a întregului personal militar american până la finele anului 1965. Cartea explică detaliat şi bine argumentat această „politică vietnameză” a lui Kennedy.

După cum arată Arthur Schlesinger junior, preşedintele Kennedy şi-a semnalat intenţia de a efectua retragerea din Vietnam într-o varietate de moduri, oficializând-o prin Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale (NSAM) 263. Aceia care caută să susţină că respectivul document nu reprezintă decât o păcăleală sau cel mult o rotaţie de trupe şi că NSAM 273, semnat de L.B. Johnson la o săptămână de la asasinarea lui Kennedy, nu făcea decât să continue politica acestuia, omit un amănunt esenţial: dacă LBJ ar fi fost un continuator consecvent al

politicii lui Kennedy, atunci de ce a trebuit să abroge NSAM 263 al acestuia?

Astfel încât partizanii războiului din Vietnam, noii „Stegari" ai cămăşii însângerate, se grăbesc să atace tema centrală a filmului meu, *JFK*, spunând din nou: „Oliver Stone denaturează din nou adevărul istoric", numai pentru că am insinuat că preşedintele Kennedy urma să înceapă retragerea noastră din Vietnam, numai prin faptul că am insinuat… deformez istoria.

Numai că aceşti apărători ai istoriei n-au spus mai nimic în urmă cu cinci ani, când într-un alt film se sugera că moartea lui Mozart s-ar fi produs în condiţii nu tocmai normale, ci că ar fi fost asasinat de un compozitor rival de mâna a doua. Unde erau toţi aceşti câini de pază ai culturii când Peter Shaffer deforma istoria cu *Amadeus*? Răspunsul este cât se poate de simplu: nu merita efortul – dacă Mozart a fost sau nu ucis, asta nu schimbă cu nimic valoroasa lui creaţie componistică. Şi, până la urmă, Viena veacului al optsprezecelea nu e tot una cu Vietnamul secolului nostru. Dar, dacă John F. Kennedy a fost ucis fiindcă intenţiona să ordone retragerea din Vietnam şi pentru că n-ar fi trimis niciodată trupe într-un război cu Vietnamul, atunci suntem datori să inculpăm acest unic război pierdut din istoria Statelor Unite, ce a pricinuit moartea a cincizeci şi şase de mii de americani şi o vrajbă nici acum potolită în ţâra noastră şi între locuitorii săi.

Deoarece am sugerat existenţa unui complot, am fost ridiculizat şi chiar mai rău decât atât, ca şi cum numai un ţicnit, un maniac sau un extremist ar putea susţine aşa ceva. Numai că nu ne aflăm în locul cel mai nimerit pentru a-ţi bate joc de cei ce cred în conspiraţii. Este de neconceput ca preşedintele Statelor Unite să se afle în miezul unei conjuraţii criminale create pentru a masca un delict? Aceasta s-a întâmplat totuşi, după cum bine ştim. L-am fi acuzat dacă nu şi-ar fi dat demisia cu puţin timp

înainte. E greu de crezut că preşedintele, Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore, aviaţia militară şi CIA au fost implicate într-o conspiraţie la cel mai înalt nivel, ce a dus la bombardarea unei ţări neutre, pentru ca, după aceea, să mintă în faţa unei naţiuni întregi în rapoartele lor militare? Totuşi, s-a întâmplat, şi poate nu numai o dată. Este inimaginabil ca cei din Consiliul Naţional de Apărare a tării, cu sau fără ştirea preşedintelui Statelor Unite, dar bucurându-se de sprijinul directorului CIA, să se implice într-o maşinaţiune monstruoasă, având drept scop furnizarea de armament duşmanului nostru declarat, în speranţa deşartă că, în schimbul acestuia, vor obţine eliberarea câtorva ostatici? Dar şi asta s-a întâmplat. Faptul că adjunctul ministrului de externe pentru ţările din America Latină a minţit cu regularitate Congresul, cu privire la fondurile scoase din ţară pentru afaceri pe care acelaşi Congres ni le-a interzis, afectează cu ceva simţul nostru de proprietate? Dar şi asta s-a întâmplat! Putem admite posibilitatea ca un coordonator de campanie electorală să negocieze cu o putere străină menţinerea unor ostatici americani în închisoare până după alegerile prezidenţiale, pentru a asigura succesul candidatului său? Vom trăi şi vom vedea.

Dar bănuiesc că deja nimeni nu se mai îndoieşte de asta. Şi atunci când *JFK* insinuează că a existat un complot – în care erau implicaţi membri ai guvernului, ai CIA, ai FBI, poate chiar persoane aflate în contact cu Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore, toţi aceştia fiind în slujba complexului militar-industrial – asupra căruia ne atrăgea atenţia preşedintele Eisenhower – ce a pus la cale asasinarea lui John F. Kennedy, deoarece acesta era hotărât să schimbe modul de acţiune al politicii americane pe plan extern, nu găsiţi de cuviinţă că ar trebui, cel puţin, căutate dovezile aduse în acest sens? Ce punea la calc în acele luni Allen Dulles? Sau Charles Cabell, concediat şi el

de Kennedy, ori fratele acestuia, Eari Cabell, care în noiembrie 1963 era primarul Dallasului?

Am moştenit de la Thomas Jefferson concepţia potrivit căreia adevărul va triumfa numai atunci când va exista o piaţă liberă a ideilor. Pentru istoria anilor ce au premers asasinării lui John F. Kennedy şi a perioadei imediat următoare, încă nu exista o asemenea piaţă. Haideţi să începem făurirea uneia. Ceea ce am încercat să fac eu cu filmul meu a fost să deschid o prăvălie în această piaţă a ideilor şi să ofer o versiune proprie în legătură cu evenimentele petrecute atunci, ca o alternativă atât la aceea despre care ştim că nu este reală, cât şi a altor posibile versiuni.

Sunt bucuros să constat că această prăvălioară pe care ne-am deschis-o în piaţa liberă a ideilor reprezintă o afacere „profitabilă/ mulţumită nu numai celor nouă milioane de spectatori care au văzut deja filmul, ci mai ales impresiei cu care au plecat din sălile cinematografelor. Şi ne aşteptăm ca, în curând, prin intermediul videocasetelor şi a altor mijloace de difuzare, alte cincizeci de milioane de americani să îşi cunoască mai bine istoria.

De asemenea, sunt mândru de faptul că *JFK* constituie unul dintre motivele ce au generat impulsul ca dosarele acestui asasinat, iniţial clasate, să fie redeschise. Reprezentatul statului Ohio din Cameră, Louis Stokes, preşedintele Comisiei Speciale de Investigare a Asasinatelor, şi-a anunţat intenţia de a lua în considerare redeschiderea dosarului, închis, după cum ştiţi, până în anul 2029. Şi sper din toată inima ca această intenţie să se materializeze. În completare, judecătorul William Webster, fost director al FBI şi al CIA, şi-a exprimat opinia fermă că toate dosarele, fără excepţie – ale Comisiei Speciale, ale FBI, ale CIA – să fie făcute publice; o propunere susţinută, după cum am avut plăcerea să constat la sfârşitul săptămânii trecute, de senatorul Edward Kennedy.

În acest sens, aducem mulţumirile noastre domnilor Louis Stokes şi Lee Hamilton, din Cameră, domnului judecător Webster şi domnului senator Kennedy, şi celorlalţi care s-au arătat dispuşi de a reconsidera deschiderea acestor dosare. Dacă şi serviciile de informaţii ale marinei şi aviaţiei militare vor proceda la fel, sunt încredinţat că poporul american va cunoaşte tot adevărul despre acest asasinat.

PREFAŢĂ

DE LA ASASINAREA preşedintelui John F. Kennedy, survenită la 22 noiembrie 1963, toţi preşedinţii Statelor Unite au declarat că sunt de acord cu versiunea potrivit căreia John F. Kennedy a fost victima unui „singur terorist" un nebun numit Lee Harvey Oswald. Dar optzeci la sută dintre americani nu cred nici acum în această invenţie.

Toate grupurile de presă influente susţin versiunea oficială. Şi, cu toate acestea, în timp ce Oliver Stone lucra la *JFK* şi încă înainte de premiera filmului, ele au pornit un atac susţinut la adresa regizorului şi a filmului său, pe motiv că Stone încerca desfiinţarea *Raportului Comisiei Warren*. Stone reuşise să-şi atingă scopul. Un om împotriva unui munte.

Recurgând la editorialişti de marcă şi la critici de film, presa din toată ţara a adus vehemente acuzaţii filmului şi celui care l-a făcut. Aceleaşi persoane m-au învinuit şi pe mine, deşi contribuţia mea la acest film a fost mai mult de consilier. (Filmul mă înfăţişează ca „Omul X", personaj interpretat de Donald Sutherland.)

Acest fapt reprezintă o gravă acuzaţie la adresa felului în care guvernul şi presa din ţara noastră înţeleg să-şi îndeplinească îndatoririle pe care le au faţă de poporul american. Aceşti funcţionari importanţi nu sunt proşti. Ei pot constata cu uşurinţă falsitatea *Raportului Comisiei Warren*. Deci, ce îi determină pe ei să susţină în continuare

acest raport complet neîntemeiat? Conform legislaţiei noastre, vinovăţia celor ce pun la cale un complot poate fi stabilită chiar şi pe baza unor dovezi indirecte. Cuantumul probelor existente în acest sens este destul de ridicat şi de convingător pentru a spulbera acest raport.

În faţa acestor probleme se naşte întrebarea: cum e posibil că această clică a conjuraţilor să aibă atâta putere, încât să poată controla opiniile preşedinţilor şi ale presei noastre după bunul ei plac? Cartea aceasta este o descriere a acestei „elite a puterii" şi a acţiunilor acesteia pe plan mondial în perioada Războiului Rece, din 1943 până în 1990.

Lucrarea de faţă nu reprezintă o istorie în accepţiunea obişnuită a termenului. Este, mai degrabă, ca şi filmul cu aceiaşi nume, o tentativă de descriere a unei analize atente asupra acelor evenimente petrecute în ultima jumătate de secol ce au schimbat sensul istoriei mondiale, în general, şi a Statelor Unite ale Americii, în special.

Perioada aceasta, cuprinsă între anii 1943 şi 1990, a fost extrem de bogată în evenimente, de la explozia primelor bombe atomice, la primul pas al omului pe Lună. Acelaşi interval de timp delimitează durata Războiului Rece care a costat şase mii de miliarde de dolari. În momentul culminant al acestuia, preşedintele John Fitzgerald Kennedy a fost asasinat, deoarece, printre altele, împiedica desfăşurarea lui prestabilită. În octombrie 1963, preşedintele Kennedy dădea publicităţii planul de evacuare a personalului american din Vietnam, o schimbare radicală ce-ar fi dus la dezamorsarea Războiului Rece.

Iată ce scria Herman Melville în romanul *Moby Dick*: „Aceasta este o lume în care întâmplarea, nevoia şi bunul plac se întrepătrund şi lucrează ca un singur tot; întâmplarea stabileşte fiecare regulă şi dă impulsul final

evenimentelor”. Unii fizicieni moderni, aparţinând aceleiaşi şcoli, sunt de acord cu teoria relaţiilor de nedeterminare a lui Werner Heisenberg. În ceea ce mă priveşte, sunt mai degrabă adeptul conceptului tradiţional de cauzalitate, susţinut de Albert Einstein care, referindu-se la această divergenţă de opinii, a spus că Heisenberg crede că „Dumnezeu dă cu zarul”. În lumea materială şi în cadrul societăţii umane, majoritatea evenimentelor sunt planificate, ele nu se află la voia întâmplării. Pentru toate evenimentele majore petrecute în ultimii 50 de ani au existat cauze bine determinate, inclusiv pentru moartea lui Kennedy. De aceea, în *JFK* nu voi relata numai istorie, ci voi încerca să găsesc motivul. Şi încep prin a întreba: De ce?

O parte a acţiunii acestei cărţi se petrece în atmosfera conferinţelor de la Cairo şi Teheran, desfăşurate în momentul de vârf al confruntărilor Celui de-al Doilea Război Mondial, la sfârşitul lunii noiembrie 1943; în împrejurările capitulării Japoniei, survenită la 2 septembrie 1945, şi ale primelor evenimente din cadrul Războiului Rece incluzând noul statu-quo „Est contra Vest” din perioada imediat următoare războiului şi incursiunile experimentale în Coreea şi Vietnam. Am fost prezent la Cairo şi la Teheran în 1943, în Japonia – în august 1945 şi am fost implicat în acţiunile din Coreea şi Vietnam între anii ’52 şi ’63; între 1955 şi 1964 am lucrat în Pentagon.

Lupta acerbă pentru putere ce a avut loc în aceşti ani a fost influenţată hotărâtor de prezenţa paralizantă a bombei cu hidrogen, cu principiul ei de funcţionare „fisiune-fuziune-fisiune”. Cea mai mare tragedie a acestor decenii a reprezentat-o asasinarea preşedintelui John F. Kennedy. Niciun eveniment major petrecut în această perioadă n-a fost întâmplător, fiecare fiind planificat sistematic şi în cele mai mici amănunte de către o elită a puterii.

Pe 12 iulie 1990, l-am cunoscut pe acela care ne-a făcut să înţelegem, pe mine şi marea majoritate a opiniei publice americane, „de ce” şi „cine” a determinat guvernul Statelor Unite să ascundă adevărul despre asasinarea lui JFK. Omul acesta este Oliver Stone. Cu o săptămână în urmă îmi telefonase un prieten din New Orleans, judecătorul Curţii de Apel, Jim Garrison. Mă întreba dacă îi pot acorda o întrevedere unui prieten de-al său de pe coasta de vest. Am fost de acord, deşi nu aveam nici cea mai mică idee despre cine ar putea fi acel domn Stone, nemaiducându-mă la cinematograf din vremea capodoperei *Petrified Forest*.[7]

După câteva minute m-a sunat Oliver Stone şi mi-a spus că are de gând să facă un film bazat, printre altele, pe *On the Trail of the Assassins*[8] şi că ar dori să discute cu mine pe această temă. Citisem cu atenţie manuscrisul cărţii şi corespondasem frecvent cu Jim în legătură cu ea. Stone mi-a propus să-l însoţesc la Washington în săptămână care urma. Am acceptat şi aşa au început cei mai activi, instructivi şi agitaţi doi ani din viaţa mea. Din această asociere au luat naştere anumite aspecte ale filmului JFK.

Această capodoperă cinematografică, concepută, scrisă şi regizată de Oliver Stone, a fost realizată cu multă pricepere pe baza procesului Garrison din New Orleans, lucru care i-a permis lui Stone să expună toate datele referitoare la „Asasinarea lui Kennedy” care fuseseră prezentate în *Raportul Comisiei Warren* începând cu 1963, dându-i posibilitatea să creeze un nivel linear pentru toţi spectatorii, indiferent de bagajul lor de cunoştinţe legat de subiectul filmului. Mai mult decât atât, scena procesului a fost alcătuită pe baza dosarului *Statut Louisiana contra Clay Shaw din 29 ianuarie 1969, după mai mult de cinci*

7 Pădurea de piatră (n. trad.).

8 Pe urma asasinilor (n. trad.).

ani de la moartea lui Kennedy.

John F. Kennedy a fost asasinat pe 22 noiembrie 1963 la ora douăsprezece şi jumătate după-amiază în timp ce se afla în caravana prezidenţială străbătând Dallasul. (CST – ora americană standard). Din clipa aceea, asasinatul a fost investigat, cercetat, discutat şi răstălmăcit – poate mai mult decât orice altă crimă din istorie – de persoane cu funcţii înalte şi din lumea marilor afaceri.

De-a lungul celor trei decenii care s-au scurs de atunci, guvernul Statelor Unite şi reprezentanţii săi oficiali, cu câteva excepţii, au susţinut cu obstinaţie în faţa poporului american că preşedintele Kennedy a fost ucis de un asasin solitar, Lee Harvey Oswald, ucis la rândul lui de un bărbat numit Jack Ruby, pe 24 noiembrie 1963, la ora unsprezece şi douăzeci şi unu, în văzul a milioane de telespectatori.

Guvernul a fost de neclintit în convingerea sa că un singur asasin l-a ucis pe preşedinte, în ciuda faptului că peste optzeci la sută dintre americani cred că Oswald n-a fost asasinul singuratic şi că trebuie să fi fost o conspiraţie. Lyndon Johnson, chiar înainte de a muri, a admis faptul că asasinatul din Dallas a fost o parte a unei conspiraţii şi a fost citat în numărul din iulie 1973 al revistei *Atlantic Monthly* ca spunând: „N-am crezut niciodată că Oswald a acţionat de unul singur, cu toate că pot accepta că el a tras... Am avut de-a face cu o nenorocită de crimă organizată în Caraibe”.

Milioanele de oameni care au vizionat JFK unii nu doar o dată, ci de două şi chiar de trei ori – îşi vor aminti momentul în care Donald Sutherland (Omul X) s-a întors către Kevin Costner (Jim Garrison) şi a electrizat asistenţa cu o întrebare simplă: „De ce? De ce a fost John Kennedy asasinat?” A devenit întrebarea secolului: nu „Cine a făcut-o?”, ci un simplu şi inevitabil „De ce?” Această întrebare conduce la crimă şi dincolo de ea la urmările loviturii de

stat.

Trebuie înţeles clar acest lucru. Există o deosebire semnificativă între o crimă comisă de un singur puşcaş şi una comisă de unul sau mai mulţi care fac parte dintr-o conspiraţie. Această deosebire a reclamat guvernului american şi mass-mediei subordonate să afirme şi să reafirme cu fermitate că Lee Harvey Oswald a fost asasinul solitar. Ei sunt incapabili să admită alternativă. Nu trebuie să răspunzi la întrebarea „De ce?” când este posibil să spui în loc de asta: „A fost un nebun şi a făcut-o din motive pe care nu le vom şti niciodată". Asta merge mai ales atunci când se întâmplă ca asasinul solitar să fi fost ucis cu destulă uşurinţă, în direct la televizor, în timp ce se afla în mâinile poliţiei din Dallas.

De îndată ce este demolată teoria asasinului solitar, aşa cum este atât de clar acum, recunoaşterea conspiraţiei şi înţelegerea faptului că aceasta trebuie să aibă un „De ce?” prin definiţie devin poziţii necesare. Iar întrebarea devine: „De ce complotează cabala?”

Filmul lui Stone a oferit milioanelor de americani, plus altor milioane de cinefili din toată lumea, prilejul de a afla realitatea şi de a înţelege deosebirea crucială dintre teoria nebunului-singuratic şi cea a conspiraţiei. Astăzi americanii preocupaţi de acest lucru reclamă redeschiderea dosarelor ascunse şi rezolvarea acestei crime. Nu mai vor să accepte fantasmagoria guvernamentală cu asasinul-solitar. Acest lucru în sine reprezintă un câştig enorm.

Am lucrat cu Oliver Stone şi cu oamenii săi vreme de aproape doi ani. Am avut ocazia să vorbesc şi să corespondez cu Stone şi să-i dau să citească anumite părţi din scrierile mele pe această temă, dintre care multe sunt cuprinse în cartea de faţă.

De fapt, înainte de a şti ce făcuse Stone, în noiembrie 1990, în timp ce citeam prima versiune a scenariului, am

descoperit că în film există un „Om X” şi că acest „Om X” eram, în cea mai mare parte, eu însumi, aşa cum a confirmat şi Oliver Stone pentru public în timpul unui discurs ţinut pe 15 ianuarie 1992 la Clubul Naţional de Presă.

Filmul *JFK* şi lucrarea de faţă pe Iasă în aşteptarea răspunsului la întrebarea „De ce a fost ucis John F. Kennedy?” Care centru de putere a putut face posibilă scena crimei, abila crimă însăşi, scăparea uşoară şi monstruoasa poveste de acoperire care a persistat vreme de aproape treizeci de ani. La aceste întrebări, ca şi la chestiuni legate de ele, se răspunde în această carte.

De aceea am spus că această carte nu este o istorie în sensul clasic al cuvântului. Ea prezintă o înlănţuire printre o panoplie de subiecte începând din anii ’40, iar pe măsură ce se apropie de final veţi înţelege Războiul Rece, cauzele conflictelor din Core ea şi Vietnam, impactul inedit pe care l-a avut asupra elitei puterii dezvoltarea bombei cu hidrogen şi motivul pentru care un centru de influenţă – mai mult ca sigur din cadrul complexului militar-industrial – a găsit esenţial ca John F. Kennedy să fie înlăturat din funcţie înainte de a fi reales în 1964 şi înainte de a putea retrage toată armata americană care se afla în Vietnam şi de a dezamorsa Războiul Rece.

O înţelegere reală a acestui secol va pretinde evaluarea onestă a ceea ce va apărea frecvent în carte ca „elita puterii” şi o privire la cauza pentru care a existat de secole, mai degrabă chiar de milenii, acţionând în jurul lumii într-un anonimat total, în spatele scenei.

Influenţa acestei puteri poate fi resimţită printr-o multitudine de feluri. Recenta dezintegrare a Uniunii Sovietice şi colapsul Războiului Rece sunt exemple ale modului în care evenimentele majore sunt coordonate aproape ca prin farmec. Dar nu este vorba nici de magie, nici de întâmplare; evenimentele majore sunt planificate şi

controlate. Nicicând înainte în istorie nu s-a prăbuşit o mare putere numai sub povara ideilor. Dar asta s-a întâmplat cu Uniunea Sovietică, iar odată cu dizolvarea ei, Războiul Rece, aşa cum l-am cunoscut, s-a sfârşit. Este aceasta o victorie a întregii omeniri sau începutul unei prevestiri a „Noii Ordini Mondiale" într-un mediu chiar mai ameninţător, sub o formă de socialism corporatist? Vom vedea!

Dacă un vechi proverb chinezesc despre istorie spune că „Viitorul este o oglindă „noi putem spune că „Istoria se repetă". Toţi ştim că din istorie putem trage multe învăţăminte, fiindcă aceasta se repetă. Dominaţia nu este un concept nou, ci este unul pe care omenirea l-a înţeles din zorii creaţiei. Şi, dacă există dominaţie, trebuie să existe şi o putere care o exercită. Asta nu înseamnă că această putere ocultă reprezintă interesele unui grup compact ori a unei singure naţiuni sau a unei idei generale. Însă, oricum ar fi, ea există şi controlează desfăşurarea evenimentelor.

În importanta sa carte din 1981, *Critical Path*, R. Buckminster Fuller a scris:

Pentru a hotărî care va fi stăpânul absolut al căilor comerciale de navigaţie de pe mările şi oceanele lumii, s-au dat lupte grele purtate sub flamurile Franţei, Angliei şi Spaniei. Aceste mari naţiuni n-au fost decât marionete acţionând mânuite de păpuşarii din culise, indivizi cu aspiraţii imense, a căror influenţă a devenit atât de eficace datorită măiestriei lor de a rămâne invizibili în spatele decorului naţional. Victoriile lor au fost atribuite de fiecare dată unor puternice state suverane. Dar în spatele conducătorilor suverani vizibili au stat întotdeauna adevăratele structuri ale puterii.

Fuller admite existenţa unei elite a puterii creată în cele mai vechi timpuri care şi-a păstrat puterea până astăzi. Eminentul orientalist specializat în istoria Chinei,

doctorul Joseph Needham de la Cambridge University, a scris undeva că, în antichitate, chinezii erau conştienţi de existenţa unei elite a puterii, pe care o numeau, pur şi simplu, „Casta”. Colaboratorii lui Winston Churchill din timpul războiului au amintit desele referiri ale acestuia la „Înalta Cabală”.

Cuvintele acestor autorităţi în materie, Fuller, Needham şi Churchill, care arată străvechea origine a acestei idei, sunt întărite de o voce din acele timpuri imemoriale. Cu două mii cinci sute de ani în urmă, Hippocrate pretindea că grecii le sunt superiori asiaticilor, sprijinindu-se pe faptul că „grecii se conduc după propriile lor legi şi sunt proprii lor stăpâni, pe când asiaticii sunt mai degrabă supuşi, prin urmare, inferiori acestora”. Când sute de milioane sunt „mai degrabă supuşi”, devine clar ca lumina zilei că ei se află în subordinea unei puteri fantastice.

Dar nu este cazul să amintesc aici scrierile timpurii referitoare la acest subiect Mai bine daţi-mi voie să revin asupra cărţii *Critical Path*, la începutul unui capitol din această lucrare, Fuller afirmă următoarele: „Am să trec în revistă propriile mele opinii speculative în privinţa originilor structurilor de putere ale omenirii”.

Istoria ultimelor câtorva secole confirmă ideea lui Fuller. Rămâne ca noi să arătăm că această structură cunoscută impropriu ca Războiul Rece reprezintă de fapt produsul ambiţiilor acestei perpetue elite a puterii mondiale. Războiul Rece a însemnat o invenţie menită să absoarbă cheltuieli imense, dar să nu dea ocazia izbucnirii unui război mondial care ar fi dus, inevitabil, la utilizarea bombei cu hidrogen.

Subliniez această opinie deoarece am fost martorul unor evenimente în măsură să ateste existenţa şi activitatea unei astfel de elite ale puterii. Unul dintre ele s-a petrecut în 1959, când şeful statului major al forţelor

aeriene americane mi-a ordonat să mă prezint la locuinţa directorului Serviciului Secret, Allen W. Dulles, pentru a-l ajuta într-o problemă internaţională nesoluţionată. Mi-a expus un raport succint al situaţiei, după care mi-a cerut ca în dimineaţa următoare să-l însoţesc acasă la fratele său, ministrul de externe John Foster Dulles. Când am ajuns acolo, erau prezenţi şi ministrul apărării, Neil McElroy, şi generalul Thomas D. White, şeful statului major al forţelor aeriene americane.

Pe baza informaţiilor furnizate de mine, au dezbătut îndelung problema în vederea adoptării unei soluţii pertinente, dar, după părerea mea, discuţia care a urmat, referitoare la ce să i se spună preşedintelui Eisenhower şi mass-mediei a fost mult mai serioasă.

Într-un moment de criză, secretarul de stat s-a îndreptat spre un telefon special aflat într-unul din rafturile bibliotecii sale. A ridicat receptorul şi, fără să fie nevoie să formeze un număr, a zis doar atât: „Fă-mi legătura cu (un nume rusesc)”. În minutele în care a vorbit cu persoana respectivă şi în alte câteva minute, Foster Dulles tranşase problema în favoarea ruşilor.

Telefonul către preşedinte a fost la fel de eficace; iar problema întâlnirii noastre a fost rezolvată. Am înţeles limpede, toţi cei care eram de faţă, că John Foster Dulles vorbise la telefon nu cu un oficial sovietic, ci cu un reprezentant al elitei puterii din acea ţară. Aşa se rezolvă, de fapt, problemele-cheie. N-aş spune că Dulles a fost membru al elitei puterii – era o personalitate mult prea cunoscuta – dar cunoştea cu siguranţă pe câţiva dintre aceştia.

Îi datorez cititorului o definiţie a acestei elite a puterii; aş vrea să pot furniza una, Din experienţa mea, începând cu atmosfera conferinţelor de la Cairo şi Teheran şi până acum, am simţit mina acestei puteri acţionând în lumea întreagă în multe feluri. Am învăţat să o accept ca

pe o realitate. Pot simţi prezenţa acestei puteri acolo unde alţii înclină să creadă că urmările unor evenimente majore se datorează întâmplării. Aşa cum am spus şi mai devreme, nu cred că întâmplarea ne guvernează existenţa.

În ideea aceasta, vă voi oferi unele indicaţii. Urmărind traseele acestei povestiri, multe dintre ele fiind ale propriilor mele călătorii, veţi putea citi relatări de la faţa locului ale unor întâmplări ascunse ochiului public, petrecute între noiembrie – decembrie 1943 până în prezent. După un scurt voiaj, vom ajunge la primele manifestări ale scenariului Războiului Rece. Apoi, odată cu sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, vom vedea că planurile operaţiunilor din Coreea şi Vietnam au fost deja făcute, precum şi cele ale înfiinţării Agenţiei Centrale de Informaţii (CIA) care, alături de omologul său, Comitetul Securităţii Statului (KGB), joacă rolul făuritorului de război.

Toate aceste evenimente s-au desfăşurat la adăpostul prezenţei ameninţătoare a bombei cu hidrogen, în special acele evenimente care, în marea lor majoritate, fac parte din Marea Strategie al unei naţiuni şi implică suveranitatea acesteia – nu doar pentru că bomba H poate fi folosită pentru a distruge orice ţintă din lume, ci datorită forţei sale incontrolabile, care este atât de mare, încât detonarea unui număr relativ mic de bombe ar distruge Pământul şi odată cu el obiectivul jocului membrilor acestei Înalte Cabale, care este poliţa lor de asigurare pentru a supravieţui.

În Coreea s-a testat soluţia ce trebuie adoptată în această situaţie şi s-a descoperit că stilul de luptă modificat al Celui de-al Doilea Război Mondial nu poate învinge acolo. Între timp, Oficiul de Servicii Strategice (OSS) şi CIA s-au jucat de-a războiul subteran în Vietnam din 1945 până în 1965, iar după aceea au transferat responsabilitatea unui „război mai mare” în mâinile

forţelor armate în 1965, odată cu debarcarea puşcaşilor marini americani la Red Beach Two, la nord de Da Nang, pe 8 martie ’65. Dar nici acest război nu putea fi câştigat, şi Kennedy ştia acest lucru. Dacă preşedintele Kennedy ar fi trăit, americanii n-ar fi fost niciodată trimişi să lupte într-un război fără speranţă şi fără şansă de câştig.

S-ar putea ca cititorul să găsească această carte diferită de relatările obişnuite referitoare la această perioadă. Motivul constă în aceea că mare parte a acestei cărţi a fost inspirată din experienţa mea personală ca pilot militar, zburând de la un capăt al lumii la celălalt, între 1942 şi 1955. Această perioadă a fost întreruptă de anii de studiu petrecuţi la Universitatea Yale, imediat după sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, unde am avut ocazia să învăţ despre „Evoluţia războiului” şi am avut şansa să am acces la o bibliotecă impresionantă. După şcoală, am urmat serviciul militar în Extremul Orient, în timpul războiului din Coreea, şi nouă ani (1955 – 1964) petrecuţi în Pentagon ca şef al operaţiunilor speciale (un eufemism militar pentru „sprijinirea acţiunilor clandestine ale CIA”) timp în care m-am aflat în legătură cu cartierele generale, cu Forţele Aeriene Americane, cu Biroul ministrului Apărării (OSD) şi cu Biroul Marelui Stat Major interarme. Aceste experienţe m-au făcut să privesc lucrurile dintr-un unghi diferit.

În încheiere, amintesc una dintre sursele mele de informaţii. Era februarie 1972, iar preşedintele Richard Nixon organizase o remarcabilă conferinţă la Casa Albă despre Perspectivele lumii industriale, pentru a da prilejul celor mai importanţi o mie cinci sute de oameni din această ţară de a discuta pe tema „O privire asupra afacerilor din 1990”. După trei zile, a avut loc o scurtă recapitulare a celor discutate, condusă de Roy L. Ash, preşedintele Litton Industries, Inc.

Acesta a deschis dezbaterile afirmând: „…

capitalismul de stat poate constitui forma în care se vor face afacerile în viitor pe plan mondial; ţările din Occident se îndreaptă tot mai mult către o economie unificată şi controlată, având o mare eficienţă, iar tendinţa statelor comuniste spre sistemul liberului schimb devine tot mai accentuată. Problema care s-a pus, asupra căreia am auzit o mulţime de opinii divergente, a fost dacă Estul şi Vestul se vor întâlni undeva la mijloc în jurul anului 190”.

Estul şi Vestul s-au întâlnit. Să se fi referit Roy Ash la asta ca la un rezultat al întâmplării sau să fi ştiut foarte clar ce se va petrece, conform planului? Credinţa mea, întărită şi de cele scrise în cartea aceasta, este că acest grup de industriaşi, împreună cu mentorii lor, ştiau precis ceea ce puneau la cale şi ce aveau de gând să facă şi că nu a fost o coincidenţă norocoasă faptul că „mijlocul” în care ne-am întâlnit a fost conform orarului, „în jurul anului 1990”. Cu această idee în minte, înţelegem de ce astfel de planuri, făcute de asemenea oameni, nu pot fi zădărnicite de oameni ca John F. Kennedy. Le stătea în cale; trebuia să fie înlăturat. Nu era loc pentru o dinastie Kennedy.

MULŢUMIRI

Lui Victor H. Krulak, general-locotenent (în rezervă), din USMC, şeful şi prietenul meu din Pentagon din timpul preşedinţiei lui Kennedy.

Lui Oliver Stone, pentru că a găsit în experienţa şi ideile mele ingredientul care a făcut din tema extraordinarului său film o provocare adresată Americii.

Fiului meu, David, soţiei sale, Bonnie, şi fiicelor mele, Jane şi Lauren, toţi experţi informaticieni fără ale căror încurajări şi asistentă n-aş fi putut înfăptui niciodată această lucrare complexă.

Lui Lauren Michele Prouty, din nou, deoarece ea a făcut toate artificiile informatice esenţiale pentru calitatea

tehnică a produsului finit.

Editorului meu, Hillel Black, pentru înţelegerea acordată unui manuscris atât de încâlcit şi unui subiect atât de complex, precum şi pentru inspiraţia sa.

Lui Thomas Whittle, editorul revistei *Freedom*, pentru că a recunoscut valoarea acestei cărţi şi a publicat unele articole anterioare.

Lui Michael Baybak, agentul meu literar, pentru că m-a călăuzit prin labirintul editorial cu pricepere şi cu umor de bună calitate.

UNU
Rolul serviciilor secrete în timpul Războiului Rece: 1945 – 1965, perioada Vietnam

„CEA MAI REUŞITĂ ÎNCERCARE de mascare a activităţii CIA este faptul că reprezintă o organizaţie de spionaj”. Aşa se spunea în *Bulletin of the Federation of American Scientists*[9] cu câţiva ani în urmă. Pe atunci, această afirmaţie era adevărată, iar acum ea este chiar şi mai corectă. Însă n-a fost nicicând mai evident acest lucru ca în timpul războiului din Vietnam.

V-aţi întrebat vreodată de ce a fost creată CIA, din moment ce înainte n-a mai existat niciodată o astfel de organizaţie în această ţară? Aţi încercat vreodată să aflaţi care sunt, potrivit legii, „îndatoririle” şi „responsabilităţile” acestui organism? Sau de ce acest „tainic serviciu secret al preşedintelui”, cum l-a numit preşedintele Harry S. Truman, precum şi omologul său sovietic, KGB, au fost detaşamentele principale la frontiera internaţională a ceea ce s-a numit Războiul Rece?

În lumea reală – în care s-au cheltuit pe efective, echipamente şi dispozitive militare peste şase miliarde de dolari, de la sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial până acum – s-a descoperit că cele mai importante lupte ale Războiului Rece au fost purtate întotdeauna de teroriştii şi de statele Lumii a Treia. În acelaşi timp, potenţialul militar enorm al ambelor superputeri mondiale s-a dovedit a fi aproape ineficient, deoarece monstruozitatea bombelor cu hidrogen multimegatone şi imposibilitatea de a controla efectul lor dezastruos asupra vieţii au făcut din acestea arme lipsite de o valoare tactică reală.

Existenţa acestor bombe termonucleare multimegatone a schimbat într-o asemenea măsură Marea Strategie a puterilor lumii, încât, de acum înainte,

---

9 Buletinul Federaţiei Oamenilor de Ştiinţă Americani (n.trad.).

desfăşurarea acesteia revine forţelor nevăzute ale CIA, a ceea ce a mai rămas din KGB şi ale organizaţiilor de acelaşi fel, mai puţin importante, din lumea întreagă.

Persoane aflate în înalte funcţii decizionale au fost silite să îşi dea seama că aspiraţiile şi responsabilităţile pe care le au depăşesc cu mult orizontul propriilor experienţe, cunoştinţe şi aptitudini. Şi totuşi, deoarece sunt răspunzătoare pentru această societate supertehnologizată, sunt obligate să acţioneze cumva. Cerinţa stringentă de a face ceva – deşi conducătorii noştri nu ştiu cu exactitate ce şi cum să facă – creează în elita puterii o copleşitoare teamă de oameni. Nu teama de mine sau de tine, ca indivizi, ci teama faţă de ameninţarea mocnită a unei populaţii imense şi faţă de o posibilă revoltă a maselor.

Nu este uşor de dat o definiţie acestei elite a puterii; dar faptul că ea există se face cunoscut din când în când. Vorbind despre elita puterii, R. Buckminster Fuller o numea ca fiind formată din „indivizi cu aspiraţii enorme, a căror forţă a devenit atât de eficace datorită măiestriei lor de a rămâne invizibili în timp ce activează în culise".

Tot Fuller arată că „Victoriile lor au fost atribuite întotdeauna unor state puternice cu o conducere suverană. Dar adevăratele. structuri ale puterii au fost întotdeauna cele invizibile, aflate în umbra conducătorilor publici".

Elita puterii nu este un grup ai cărui membri fac parte dintr-o naţiune anume sau chiar dintr-o alianţă multinaţională. Ea activează în întreaga lume şi, fără nicio îndoială, o face de foarte, foarte multe secole.

Aceşti lideri se află sub influenţa puterii de convingere a unui cvartet formai din cele mai importante doctrine experimentate vreodată de om.

1. Conceptul „proprietăţii materiale", o funcţie a „colonialismului” care a apărut odată cu călătoria flotei lui Magellan în jurul lumii în 1520. O „ideologic a descoperirii

şi a drepturilor de cucerire” a fost elaborată de John Locke în filosofia sa asupra legilor naturale.

2. Teoria populaţiei a lui Malthus.

3. Teoria evoluţionistă a lui Darwin, dezvoltată din conceptul supravieţuirii celui mai tare.

4. Teoria nedeterminării a lui Heisenberg, adică „Dumnezeu aruncă zarul” şi alte piedici asemănătoare în calea dezvoltării reale a ştiinţei şi tehnologiei.

Primul dintre aceste patru concepte derivă din faptul că ideea general acceptată a „pământului plat” s-a arătat dintr-odată a fi eronată, călătoria navelor lui Magellan în jurul lumii dovedind că Pământul e rotund. Faptul că anumiţi oameni luminaţi ai acelor vremi deja teoretizaseră ideea că Pământul e rotund, nu însemnase mare lucru, dar, odată cu întoarcerea primei nave, *Victoria*, susţinătorilor financiari ai expediţiei li se dovedise clar că navele puteau naviga în jurul lumii, deci Pământul trebuia să fie o sferă. Fiind o sferă, însemna că este un obiect mărginit, cu o suprafaţă limitată, adică restrânsă. Odată cu această descoperire, s-a născut ideea de comerţ mondial şi drepturi coloniale de proprietate adiacente.

Se poate spune că momentul acesta de revelaţie a dus la cele mai mari transformări ale minţii umane, din zorii creaţiei şi până acum. Până la Magellan, omenirea trăise cu credinţa că întotdeauna a fost destul loc „dincolo” de orizont şi nimeni n-avea motive temeinice de a se gândi, la modul cel mai serios, la stăpânirea Pământului, mai ales atunci când era vorba despre un Pământ neîngrădit. Această credinţă a apus odată cu întoarcerea *Victoriei*.

De la acea dată (circa 1520) puternicii conducători ai ţărilor maritime au revendicat stăpânirea asupra tuturor proprietăţilor materiale din ţinuturile descoperite, iar resursele materiale de pe aceste proprietăţi au devenit una dintre forţele motrice ale omenirii. Una dintre cele mai importante ocupaţii ale omului din anii care au urmat a

fost aceea de topograf. George Washington a fost topograf, determinând vaste suprafeţe necunoscute, dăruite de rege favoriţilor săi, ca şi cum regele, şi nimeni altcineva – cu atât mai puţin acei care locuiau în aceste ţinuturi – le-ar fi stăpânit. Această viziune tutelară faţă de dreptul de proprietate al autohtonilor n-a ţinut deloc seama de faptul că cele mai multe ţinuturi descoperite „dincolo" erau şi fuseseră populate, de mii de ani. de alţii. Centrele puterii din acea epocă au preluat proprietăţile materiale de pe pământ – fără să ţină seamă de cine trăia sau trăise acolo – folosindu-se de puţin mai mult decât lănţugul topografului, crucea misionarului şi armele exploratorilor.

Pe la 1600, regina Elizabeta a înfiinţat Compania Indiilor de Est, care avea dreptul prin lege de a crea proprietăţi coloniale oriunde în lume. De-a lungul acestor mulţi ani în care flota britanică a menţinut Imperiul Colonial Britanic, Compania Indiilor de Est a reprezentat pârghia esenţială a celor mai puternici oameni de pe pământ.

Compania Indiilor de Est a întemeiat în Anglia Colegiul Haileybury unde tinerii angajaţi ai companiei aveau să fie iniţiali în arta comerţului, în practicile militare şi aveau să deprindă însuşirile deosebite ale misionarilor religioşi. Pe la 1800, devenise necesar să se înceapă lucrul la un inventar al Pământului, adică să se afle ce se găsea dincolo, din punct de vedere al resurselor naturale, al populaţiei, teritoriului şi al altor bunuri materiale. Primul om căruia i s-a încredinţat această sarcină pe cât de grea, pe atât de importantă, a fost şeful Departamentului Economic al Colegiului Haileybury.

Acesta era Thomas Malthus, care, în 1805, enunţase ideea potrivit căreia populaţia creşte în progresie geometrică, în timp ce mijloacele de subzistenţă cresc în progresie aritmetică. Drept urmare, elita puterii a tras concluzia generală că numai un număr relativ mic de

persoane sunt menite a supravieţui cu succes în generaţiile următoare. Teoria malthusian a pretinde că populaţia trebuie redusă prin lichidarea „surplusului”, oricare ar fi acesta, pe orice cale, chiar şi prin genocid. Cu malthusianismul drept ghid filosofic, cei din elita puterii găsesc în această „raţionalizare” un obiectiv real, deoarece ei cred că Pământul nu va putea niciodată să asigure existenţa atâtor descendenţi. Privit în această lumină, genocidul – atunci, ca şi acum – este acceptat ca o soluţie extremă, dar, până la urmă, inevitabilă. Cui şi de ce i-ar păsa?

Cea de-a treia teorie întăreşte mai mult această interpretare. Darwin i-a făcut să creadă că, dacă ei supravieţuiesc, neţinând seama de ceea ce pricinuiesc altora sau Pământului, ei trebuie să fie, prin definiţie, cei mai tari; şi invers, întrucât ştiu că ei sunt cei aleşi, adică cei mat tari, înseamnă că ei sunt cei ce asigură perpetuarea speciei, împlinind profeţia Armaggedonului.

A patra, teoria lui Heisenberg din era atomică, pregăteşte o scuză pentru greşelile şi confuziile lor. Dacă fizica se supune legilor nedeterminării, atunci, cu siguranţă, şi economia, ca şi orice altceva, poate fi nedeterminată. Să arunce Dumnezeu zarul, că-l vom lua noi de-acolo. Ultima precauţie, luată de elita puterii actuală, este aceea că noilor descoperiri ştiinţifice şi noilor tehnologii să nu li se permită niciodată să depăşească status-quo-ul atât de repede pe cât a făcut-o apariţia bombelor cu hidrogen.

Fiecare dintre aceste concepte a fost inventat în aşa fel, încât să se potrivească în orice situaţie; toate tind să devină acel tip de teorie ce poate fi utilă doar în anumite momente şi situaţii, dar care niciodată nu poate fi dovedită şi, în cele mai multe cazuri, poate fi înlocuită cu o tehnologie mai avansată, ce implică o dezvoltare ştiinţifică sau o redeşteptare a drepturilor omului care au fost

suprimate prin aplicarea acestor reguli ale celor mai tari.

Din acest punct de vedere, războiul şi pregătirile de război sunt necesare pentru prosperitatea statului şi pentru a controla masele, cum a fost atât de bine demonstrat în acea lucrare a lui Leonard Lewin[10]. *Report From Iron Mountain on the Possibility and Desirability of Peace*, atribuit de Lewin „Grupului Special de Studii din 1966", un organism a cărui existenţă a fost atât de secretă, încât nu există nicio înregistrare, până acum, cu privire la identitatea componenţilor săi ori la sectoarele guvernamentale sau private cu care aceştia se aflau în legătură.

Acest raport, aşa cum este el prezentat în roman, subliniază faptul că războiul este necesar pentru a menţine societatea, naţiunea şi suveranitatea naţională, un punct de vedere care există de mii de ani. De-a lungul timpului, războiul total necontrolat – singurul tip de război „adevărat" – a devenit din ce în ce mai mare şi mai „eficient" odată cu agitaţia ce a cuprins vremurile şi tehnologia, culminând în cele din urmă cu introducerea bombelor atomice în ultima parte a Celui de-al Doilea Război Mondial.

La puţin timp după acesta, conducătorii lumii au fost puşi deodată în faţa unei mari dileme. La originea acesteia s-a aflat noua bomba cu hidrogen bazată pe principiul fisiune-fuziune-fisiune. Reprezenta aceasta un şiretlic maniheist necontrolabil sau o adevărată formă de război?

Aceşti lideri şi-au dat seama că utilizarea unui astfel de armament termonuclear ar duce la distrugerea omenirii, a naturii şi chiar a planetei însăşi. De aceea şi-au pus întrebarea trebuie abandonată* nebunia istorică a războiului complet necontrolat sau, în locul lui, reuşesc să născocească o alternativă a războiului ce poate duce la

10 Report From Iron Mountain, Leonard C.Lewin (New York: Dial, 1967).

perpetuarea naţionalismului şi la menţinerea suveranităţii naţionalei

Din clipa în care situaţia de fapt a fost înţeleasă ca atare, după distrugerea atomică a oraşelor Hiroshima şi Nagasaki în Cel de-al Doilea Război Mondial, bomba cu hidrogen a ieşit din stadiul de laborator şi a fost folosită la pulverizarea unor insule întregi din Pacific şi a unor mari porţiuni de pământ din peninsulele arctice. Poate fi plasată în vârful unei rachete balistice intercontinentale acţionată automat şi trimisă în orice loc de pe glob în numai câteva minute. Sau, poate cu mult mai periculos, în interiorul unui automobil parcat în vreun garaj subteran din orice oraş al lumii. E de ajuns un simplu gest pentru a activa acel explozibil nuclear şi orice oraş, de orice mărime, din orice parte a lumii, va fi pulverizat.

E de ajuns să ştim asta. Dilema este reală acum. Nu mai poate fi vorba de un război clasic sau cu mijloace tradiţionale de luptă, cel puţin nu unul de genul unui atac dezlănţuit, aşa cum a fost de-a lungul timpului, un război care să ducă la o victorie plină de avantaje pentru învingător şi la o înfrângere dezastruoasă pentru învins. Stau mărturie aşa-zisele războaie ce au avut loc în Coreea şi în Vietnam şi mai recenta experimentare la scară redusă a noilor arme, căreia i s-a dat numele de Războiul din Golf, în Irak.

În remarcabila sa carte, *Counsel to the President*[11], Clark Clifford, fost ministru al Apărării în administraţia Johnson, pune fără ocolişuri întrebarea care a stânjenit forţele militare americane în Vietnam: „Care a fost obiectivul nostru în Indochina?”

Şi, mai înainte, căutând să afle ce a vrut să spună preşedintele Lyndon Johnson în discursul său de pe 31 martie 1968, ministrul Clifford întreabă în aceeaşi carte: „Care erau intenţiile lui? Era gata să-şi sacrifice cariera

11 Sfiituri pentru președinte (n.trad.).

politică pentru a încerca să pună capăt războiului din Vietnam sau voia să pună în aplicare o serie de măsuri menite să asigure un sprijin intern, la un preţ redus, fără a schimba obiectivul nostru acolo? Dar ştia el care era acel obiectiv?”

Aceste întrebări, venind din partea unui om care a fost consilier prezidenţial de la Truman la Johnson, în timpul celor mai incitând ani ai Războiului Rece, sunt de-a dreptul alarmante. Clark Clifford ştia că exista un război în Vietnam încă din 1945; cu toate astea, chiar în perioada în care era ministru al Apărării, în 1968, iar numărul soldaţilor americani care luptau în Vietnam se ridica la cinci sute cincizeci şi cinci de mii, el spunea că nici măcar preşedintele, că să nu mai vorbim de ceilalţi membri ai administraţiei Johnson, nu ştia care era obiectivul acestei ţări sau al forţelor sale militare în Vietnam. Nicio armată nu poate câştiga un război fără a avea un obiectiv real şi palpabil.

La vremea aceea, în cursul unei conferinţe susţinute la Casa Albă pe 21 mai 1968, în prezenţa preşedintelui, a secretarului de stat Dean Rusk, a consilierului prezidenţial cu problemele militare, Walt Rostow, şi a preşedintelui Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, Earle Wheeler, Clifford a făcut această uluitoare declaraţie: „Cu interdicţiile pe care le are armata noastră acum – de a nu înainta spre nord, de a nu mina porturile, de a nu pătrunde în sanctuare – n-avem nicio strategie valabilă şi nicio şansă de a câştiga războiul”.

La Clausewitz sau la alţi teoreticieni există cele nouă principii care stau la baza unui război, dintre care cel mai important este „obiectivul” urmărit. Ce şanse de victorie pot exista atâta vreme cât comandanţilor nu li s-a dat o descriere explicită a scopului pentru care ei şi oamenii lor trebuie să lupte şi să moară, dar, în schimb, îi se dă o listă de interdicţii absurde?

Datorită acestui neajuns existent ia cel mai înalt nivel. America şi-a sacrificat cincizeci şi opt de mii de oameni şi a cheltuit două sute douăzeci de miliarde de dolari. Nu e de mirare că Clark Clifford şi asociaţii săi au fost îngroziţi de ceea ce moşteniseră de la administraţia precedentă, în numele unui „război” din îndepărtata Indochină. Acesta este unul dintre motivele pentru care e atât de necesar să clarificăm faptul că ceea ce s-a numit a fi un război, în primii douăzeci de ani ai acestui conflict (1945 – 1965), n-a fost decât un grup masiv de acţiuni paramilitare aflate sub conducerea operativă a CIA.

Iată ce au făcut din arta războiului bomba cu hidrogen şi serviciile secrete. În aceste circumstanţe, nici unui comandant nu i se poate da un obiectiv precis, pentru că, dacă începe a-l îndeplini şi e gata să obţină victoria, aceasta îl va forţa pe inamic să recurgă la ultima soluţie, care este folosirea bombelor cu hidrogen.

Cu această dilemă au fost confruntaţi toţi cei şase preşedinţi americani din perioada Vietnam, 1945-l§75. Niciunul dintre ei sau dintre oamenii lor n-a exprimat acest lucru mai bine decât Clark Clifford în cartea sa sau H. Krulak în *First to Fight*[12], cea mai importantă lucrare militară a sa.

Astăzi, dacă se ajunge la utilizarea bombelor cu hidrogen, elita puterii nu-şi vede supravieţuirea asigurată, pentru ea şi casta sa. Până spre sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, elita puterii din ambele părţi beligerante, aflându-se deasupra conflictului, nu a cunoscut nicio ameninţare la adresa supravieţuirii sale; dar în orice conflict viitor ce ar implica folosirea bombelor cu hidrogen, supravieţuirea de tip Armaggedon pentru cei aleşi, pentru omenire, pentru întreaga natură şi chiar pentru planetă însăşi, nu va mai fi posibilă.

În această situaţie, când supravieţuirea este scopul

12 Primul la comandă (n.trad.).

suprem al omului, ce formă poate lua războiul atâta timp cât e considerat o necesitate, iar membrii acestei elite a puterii sunt cei ce deţin ultimul cuvânt? Această problemă a dat naştere conceptului de război controlat sau limitat, asupra căruia s-a dezbătut îndelung în cadrul unor grupări ca aceea a prinţului Bernhard din Europa, „Bilderbergers”, ori a prietenilor acestuia din NATO, de la Cartierul General SHAPE (Cartierul General Suprem al Puterilor Aliate din Europa). Dar odată cu creşterea eficacităţii bombelor cu hidrogen şi a razei lor de acţiune, datorită rachetelor balistice intercontinentale acţionate automat sau, mai rău, intrate pe mâna teroriştilor, chiar şi acest concept de război limitat a fost abandonat. Drept urmare, tactica actuală se bazează pe ceea ce este cunoscut ca „Războiul Rece”.

În faţa acestei dileme, şi crezând în continuare în teoriile fantasmagorice ale lui Darwin, Malthus şi Heisenberg, conducătorii lumii au găsit o alternativă – într-o oarecare măsură, chiar înainte de sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial – constând într-un tip de război invizibil, complet nou, purtat în secret la adăpostul propagandei şi al banilor murdari. L-au botezat Războiul Rece. Înainte de aşa-zisul sfârşit al acestuia, odată cu colapsul Uniunii Sovietice, costul deja se ridicase la peste şase mii de miliarde de dolari şi milioane de vieţi omeneşti. Probabil că, aşa cum spunea şi Mao Zedong: „Este ultimul război al omenirii, pentru că nu se va sfârşi niciodată sau se va sfârşi cu victoria nimănui”. Nu va face decât să macine armatele şi echipamentul militar, ducând la o creştere atât de periculoasă a poluării, încât omenirii şi naturii le va fi imposibil să-şi revină şi să pună situaţia sub control.

Pe de altă parte, a fost un război cu adevărat ucigător. Luptele s-au dus peste tot şi s-au soldat cu milioane de victime, nu atât din cadrul trupelor armatei

regulate, cât din rândurile civililor. A fost Războiul Secret, Războiul Invizibil, un surogat cum nu se putea mai nimerit din punctul de vedere al elitei puterii. A redus populaţia, a consumat produsul fabricanţilor de muniţie şi a fost uşor de ţinut sub control.

Dar Războiul Rece, ca alternativă a celui real, a fost un eşec din punct de vedere militar. În primul rând, pentru că nu s-au obţinut victorii clare, nici nu era posibil aşa ceva. Am fost martorii deteriorării conceptului de suveranitate naţională precum şi a reţelei mondiale de telecomunicaţii, a sateliţilor, a finanţei Internaţionale şi a potenţialului imens al corporaţiilor transnaţionale. Am fost martorii transformării nefireşti a unor ţări din Lumea a Treia în puteri militare. Tactica de luptă a fost total bulversată de grupările teroriste care n-au ţinut seama de marile puteri. Ele nu puteau fi învinse cu ajutorul bombelor H sau al armatelor moderne. Teroriştii au ridiculizat „Războiul Stelelor”. Dacă practicile lor ar fi luat amploare, s-ar fi creat o situaţie pe care nimeni nu ar mai fi putut să o ţină sub control. Cu cât ar fi crescut şansele de victorie, cu atât ne-am fi apropiat de începutul unui război nuclear.

De aceea nu li s-a permis conducătorilor militari americani să învingă în Coreea, în Vietnam sau în Golful Persic. Li s-a ordonat numai să „ucidă” şi să exagereze „numărul morţilor”, dar să nu poarte un război adevărat, deoarece, cu cât s-ar fi apropiat de o victorie în Vietnam, cu atât ar fi grăbit izbucnirea unui război nuclear. Liderilor noştri militari nu li s-a dat voie să se apropie de această barieră[13].

Generalul Douglas MacArthur a trebuit să accepte această strategie pe malul sudic al râului Yalu în Coreea. Generalul Abrams Creighton a luat cunoştinţă de ea atunci

---

13 Vezi capitolul 13, "A Conflict of Strategies", din cartea generalului Victor H. Krulak, *First to Fight*. (Naval Institute Press, 1984).

când i-a propus preşedintelui Johnson să-i permită să cucerească Hanoiul în loc să se menţină în perimetrul restrâns din jurul Cercului Sportiv din Saigon. Iar astăzi, teroriştii şi-au însuşit bine această lecţie şi-şi folosesc cunoştinţele pentru a desfide pe oricine, de la marile puteri la vecinii lor mai puţin puternici.

De aceea, chiar înainte de sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, nou-structurata confruntare bipolară, între Estul comunist şi Vestul capitalist, a dus la cheltuieli majore pentru înzestrarea unor agenturi de spionaj puternice, care să ducă un război invizibil, atât economic, cât şi militar, peste tot în lume, folosind metode de luptă pe care înainte nu ni le-am fi imaginat niciodată. A trebuit ca aceste conflicte să fie plănuite în aşa fel, încât să nu se ajungă la utilizarea bombelor termonucleare de către niciuna dintre părţile beligerante. În războaie de acest tip nu poate fi vorba de victorie, în schimb, se poate ajunge la importante pierderi de vieţi omeneşti şi la cheltuieli de mii de miliarde de dolari şi de ruble, pe echipamente militare.

Unul dintre obiectivele pe care şi le propune cartea de faţă este de a lua în discuţie aceste noi forţe. Vi se va prezenta o imagine din interior a CIA, în comparaţie cu alte organizaţii de spionaj – acele forţe invizibile despre care vorbeam – din alte ţări. Şi pentru a avea o părere mai clară despre aceste organizaţii şi obiectivele lor, vom vorbi mai mult despre chestiunile operative decât despre spionajul şi contraspionajul actual ca profesie.

Nu putem epuiza complet acest subiect fără a vorbi despre asasinat. De la sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial a fost o epidemie de asasinate politice în foarte multe state ale lumii. Cel mai incitant dintre toate a fost, fără nicio îndoială, cazul asasinării preşedintelui John F. Kennedy, dar JFK a fost numai un nume de pe o listă lungă ce mai cuprinde, printre altele, bancheri, patroni, ziarişti, politicieni în ascensiune şi lideri religioşi. Ameninţarea

permanentă a asasinării a redus considerabil numărul persoanelor care, în condiţii normale, ar fi dorit să ocupe înalte funcţii de conducere, pentru un singur motiv, acela că ar fi putut fi înlăturaţi prin crimă în orice moment. Nu este ceva nou, dar a determinat creşterea frecvenţei cazurilor de asasinare în locurile tensionate din întreaga lume.

Este important de semnalat faptul că există două categorii de servicii secrete şi că rolul lor este determinat în cea mai mare parte de forma de guvernământ în slujba căreia se află – nu de membrii guvernului, ci de liderii acestuia.

În ţările cu regimuri totalitare sau nedemocratice, supercentralizate, serviciul secret este un organism politic cu funcţii poliţieneşti. Rolul său cel mai important este acela de a asigura securitatea personală a acelora ce deţin autoritatea în stat împotriva tuturor opozanţilor politici din interiorul sau din afara ţării. Aceşti lideri, pentru a-şi păstra puterea şi viaţa, ajung să depindă de aceste corpuri secrete de elită. Aceste organizaţii acţionează în deplin secret şi au datoria de a forma serviciile de spionaj şi contraspionaj şi de a practica un fel de terorism, o metodologie care este la fel de valabilă în Israel, Chile sau Iordania, cum a fost şi în Uniunea Sovietică.

A doua categorie de servicii de informaţii este aceea ai cărei agenţi se rezumă la a culege şi a raporta informaţii, fără a avea puteri poliţieneşti, nefiind în măsură să facă arestări înăuntrul sau în afara graniţelor ţării. Un astfel de organism s-a vrut a fi CIA în momentul înfiinţării sale; dar nu este. De-a lungul deceniilor sale de existenţă, atribuţiile au devenit tot mai înspăimântătoare. Toate serviciile secrete tind spre acelaşi punct, de-a lungul activităţii lor. CIA de astăzi este departe de organismul creat în 1947 prin Legea Siguranţei Naţionale. După mărturisirile făcute de preşedintele Harry S. Truman unor

prieteni apropiaţi, cea mai mare greşeală a administraţiei sale a fost semnarea Legii Siguranţei Naţionale în 1947 A fost legea care, printre alte lucruri pe care le-a făcut, a dus şi la crearea Agenţiei Centrale de Informaţii[14].

În timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, cele Patru Mari Puteri – Statele Unite, Marea Britanie, China şi Uniunea Sovietică – s-au opus puterilor Axei: Germania, Italia şi Japonia. Imense forţe militare şi economice, de fiecare parte, s-au strâns laolaltă în ceea de a fost cel mai important conflict militar din istoria omenirii. Numai ruşii au avut peste douăzeci de milioane de victime, în iunie 1944 am zburat cu un avion militar de la Teheran până în apropierea Kievului, în Ucraina. N-am mai văzut niciodată oraşe şi localităţi distruse pe o arie atât de întinsă. Oraşul Rostov fusese şters de pe faţa pământului. S-ar putea crede că, datorită monstruozităţii acestei lupte susţinute, o asemenea uniune de forţe ca aceea ce s-a aruncat în focul Celui de-al Doilea Război Mondial ar putea rămâne sudată pentru totdeauna.

Însă, încă înainte de capitularea Germaniei şi a Japoniei, au început să se facă auzite primele semne ale Războiului Rece. Biroul de Operaţii Strategice, în special agenţii săi de la Bucureşti şi Zürich, Frank Wisner şi, respectiv Allen W. Dulles au cultivat ideea că venise momentul să reactiveze anumite centre de putere naziste cu scopul de a scinda alianţa occidentalilor cu Uniunea Sovietică. În cazul de faţă, „reactivare” este termenul cel mai potrivit. Firma de avocaţi Sullivan & Cromwell, o filială din New York a lui Dulles, fusese cea care, după izbucnirea Celui de-al Doilea Război Mondial, în 1939, refuzase să-şi închidă birourile pe care le avea în Germania

---

14 Trebuie menţionat că mare parte din această operă legislativă a fost întocmită
de Clark Clifford în perioada în care era ofiţer de marină detaşat pe lângă preşedintele Truman.

nazistă, chiar şi atunci când Marea Britanie şi Franţa erau prinse într-o luptă fără speranţă cu trupele hitleriste invadatoare. Astfel încât „agenţii secreţi” ai lui Dulles din Germania nazistă erau, în dea mai mare parte, parteneri de afaceri nemţi cu care Dulles se afla în legătură.

Pe 23 august 1944, România a acceptat condiţiile de capitulare impuse de Uniunea Sovietică, iar Biroul de Operaţiuni Strategice a ridicat toţi experţii în informaţii nazişti din Bucureşti, împreună cu voluminoasele lor dosare despre Europa de Est, şi i-a strecurat într-un grup de şapte sute cincizeci de prizonieri de război americani care au fost expediaţi de urgenţă cu trenul afară din Balcani, via Turcia. O dată ajunşi în Turcia „neutră”, trenul şi-a continuat drumul către o destinaţie prestabilită, undeva la frontiera cu Siria. De aici, naziştii şi prizonierii de război au fost preluaţi de o escadrilă de avioane de transport ale aviaţiei americane şi duşi la Cairo.

Am fost comandantul acelei escadrile de vreo treizeci de avioane şi am fost şocat să descopăr două lucruri la care nu m-aş fi aşteptat: (1) Multora dintre americani li se amputaseră de la genunchi unul sau ambele picioare de către cei care-i capturaseră, doar pentru simplul motiv de a nu evada (avionul pe care zburam eu avea mai multe scaune decât hamace şi cei ce se aflau în el îşi pierduseră ambele sau numai unul din picioare în acest mod barbar) şi (2) printre prizonierii de război se aflau ascunşi câţiva ofiţeri de informaţii nazişti pe care OSS îi scosese din Balcani înainte ca Armata Roşie să o poată face.

După câte ştiu eu, acesta a fost unul dintre primele semne ale apariţiei structurii Războiului Rece dintre Est şi Vest, chiar în perioada în care sovieticii erau încă aliaţii noştri şi au rămas partenerii noştri de luptă în marea bătălie pe care o dădeam împotriva germanilor.

Această fracţiune secretă a OSS, în colaborare cu o direcţie omologă din cadrul Serviciilor Britanice de

Informaţii, i-a sprijinit pe naziştі să pună bazele conceptului izolaţionist „Cortina de Fier”, care să conducă la apariţia unei fisuri în relaţiile de alianţă cu Uniunea Sovietică chiar în 1944, să-şi salveze vieţile, să salveze anumiţi centri de putere şi averile lor şi să stârnească resentimentul faţă de ruşi, chiar în momentul celui mai mare triumf militar al acestora.

N-am fost decât pilotul acelui avion şi n-am fost implicat în niciun fel în labirinturile diplomatice ale acelei vremi, dar m-am întrebat întotdeauna cine a luat acea decizie, încă de la mijlocul anului 1944, cu un an înainte de a se sfârşi Cel de-al Doilea Război Mondial, neţinând cont de actualele alianţe, punând la cale o scindare între Vest şi camarazii noştri de război, sovieticii; şi toate astea în timp ce eram încă aliaţi fermi.

Prima fisură în structurile existente în timpul războiului a dovedit-o viziunea de mare perspectivă a Marii Strategii, existentă la un nivel mult superior liderilor pe care îi ştia toată lumea. Elita puterii pusese deja în mişcare planul pentru perioada care avea să se numească, în anii de după Cel de-al Doilea Război Mondial, Războiul Rece. Acesta este unul dintre cele mai bune exemple pe care le-am putut găsi, în relevarea activităţii acestei elite a puterii, diferită de elita vizibilă pe care o ştim cu toţii ca fiind în fruntea statelor. Odată cu apropierea de finalul Celui de-al Doilea Război Mondial, planul de largă perspectivă al Războiului Rece exista deja, umplând golul creat de finalul acelui conflict.

Decizia aceea de perspectivă trebuie să fi fost luată de un centru de autoritate aliat deasupra celor trei, Roosevelt, Churchill şi Stalin, deoarece se ignorau alianţele stabilite la acea vreme de război între aceştia şi se urma un traseu independent.

Datorită unei abile campanii de propagandă, începută de un grup de specialişti naziştі, cei mai mulţi

dintre noi au fost făcuţi să creadă că primii care şi-au dat seama de ameninţarea comunistă din Europa de Est au fost englezii şi că expresia „Cortina de Fier” îi aparţine lui Winston Churchill, făcută publică într-o referire la acţiunile blocului ţărilor comuniste din Europa estică şi că a spus asta după sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial. Realitatea e alta.

Churchill n-a inventat această denumire memorabilă, ci doar a împodobit-o şi a folosit-o. Iată cum au stat cu adevărat lucrurile:

Chiar înainte de a se sfârşi războiul în Europa, când Armata Roşie şi forţele anglo-americane se grăbeau să se întâlnească spre a-şi da mâna peste cadavrul unei armate germane învinse, într-o ţară devastată, ministrul de externe al Germaniei, contele Lutz Schwerin von Krosigk, ţinea un discurs la Berlin, apărut în numărul din mai 1945 al Times-ului londonez, în care a folosit expresia „Cortina de Fier”, inventată de propaganda nazistă în exact acelaşi context în care avea să o facă Churchill mai târziu în Missouri. Apoi, la numai trei zile de la capitularea Germaniei, pe 12 mai 1945, Churchill îi scria lui Truman – care, o lună mai târziu, avea să devină preşedinte al Statelor Unite în urma morţii neaşteptate a lui Franklin D. Roosevelt – exprimându-şi îngrijorarea faţă de viitorul Europei, arătând că o „Cortină de Fier” e gata să înconjoare tot estul Europei care se află sub influenţa Rusiei[15].

Aceasta a fost o reacţie înţeleaptă a bătrânului maestru, de-a lungul drumului ce a dus la exacerbarea tensiunilor dintre Est şi Vest şi la sfârşitul alianţei dintre Uniunea Sovietică şi puterile occidentale. Mişcarea abilă a lui Churchill a plantat sămânţa din care avea să încolţească ideea de putere în mintea noului preşedinte, de timpuriu şi la momentul oportun.

---

15 Vezi Henry Pelling, Winston Churchill (London, MacMillan, 1974).

Aproape cu un an mai târziu, pe patru şi pe cinci martie 1946, Truman şi Churchill au mers împreună în trenul prezidenţial, din Washington la Missouri, unde, la Colegiul Westminster din Fulton, Churchill a rostit aceste memorabile cuvinte: „De la Szczecin în Baltica, până la Triest, în Adriatica, asupra continentului a coborât o Cortină de Fier”.

Majoritatea publicaţiilor istorice şi a surselor de presă ar fi vrut să credem că acesta a fost momentul istoric ce a marcat sfârşitul alianţei din timpul războiului cu Uniunea Sovietică şi începutul Războiului Rece. Dar, după cum am văzut, n-a fost aşa. Decizia Marelui Plan de a crea o nouă lume, împărţită în două tabere, a fost luată în anii ’44 – 45[16], iar partenerii acestei noi elite mondiale a puterii erau cele trei dintre statele învingătoare, SUA, Marea Britanie şi Franţa şi două dintre învinse, Germania şi Japonia.

Marea desfăşurare de forţe a Celui de-al Doilea Război Mondial a fost destrămată cu repeziciune de preşedintele Truman în 1945. Pe 1 noiembrie 1945, Truman a dizolvat OSS şi, la puţin timp după aceea, pe 22 ianuarie 1946, a decretat crearea noului Grup Central de Informaţii (CIG), care avea să primească personal şi fonduri de la Ministerul de Externe, de Război şi de la forţele navale. În aceşti ani de după război, de-a lungul şi de-a latul Statelor Unite, a fost trâmbiţată o nouă linie propagandistică, potrivit căreia America reprezintă ţara liberei iniţiative şi că va zdrobi socialismul.

În acest scop s-a născut un nou tip de război ale cărei lupte nesfârşite aveau să fie duse în statele Lumii a Treia de o armată secretă şi invizibilă. OSS, CIG şi, mai târziu,

16 Cazul generalului Reinhard Gehlen va fi reluat mai jos. Gehlen, șeful serviciilor de spionaj ale lui Hiller din Europa de Est, s-a predai ofițerilor armatei americane înainte de prăbușirea statului nazist, iar mai tîrziu a fost făcui general în US Army printr-o lege a Congresului, în scopuri informative.

CIA au constituit în Statele Unite avangarda acelei armate invizibile.

Cu toate că alianţa dintre Occident şi Uniunea Sovietică se închegase în locul luptei, nu avusese niciodată o bază prea solidă. Şi asta mai ales în privinţa problemelor legate de Extremul Orient. Liderul chinez Cian Kai-şi era un dictator la fel de mare ca şi Hitler şi Mussolini. Era aliatul nostru, iar ameninţarea cea mai mare care plana asupra lui în vremea războiului venea din partea fracţiunii comuniste conduse de Mao Zedong, care din punct de vedere ideologic era aliatul lui Stalin. Cum sorţii războiului se strămutaseră din Europa în Extremul Orient pe la sfârşitul anului 1943, devenise extrem de necesară o întâlnire între liderii Marilor Puteri Aliate în vederea stabilirii „Marelui Plan”. Nu se întâlniseră niciodată până atunci.

În această situaţie, preşedintele Roosevelt a făcut în aşa fel, încât să fie însoţit de Cian Kai-şi la întâlnirea cu Churchill, dintre 22 – 26 noiembrie, de la Cairo. Prin aducerea lui Cian Kai-şi în atenţia lumii, Roosevelt voia să creeze o ambianţă a celor „Patru Mari”. Cian şi-a făcut apariţia la Cairo însoţit de atrăgătoarea şi influenta sa consoartă, madame Cian Kai-şi – născută May Ling Soong, fiica lui Charles Jones Soong şi sora lui T.V. Soong, cel mai bogat om din lume la acea dală. Numai câteva dintre fotografiile făcute în timpul războiului au fost mai surprinzătoare decât acelea în care apar într-o parte Cian şi Roosevelt, care „par” că glumesc unul cu celălalt, iar în cealaltă parte madame Cian şi Churchill, „prinşi” într-o conversaţie, zâmbindu-şi amical unul altuia.

Opinia publică mondială a luat la cunoştinţă că, în urma acestei conferinţe, Cian Kai-şi a promis că ţara sa va acorda mai mult sprijin planurilor anglo-americane de a pătrunde în Burma în vederea deschiderii unui nou culoar, mai practic, între Burma şi China, iar Statele Unite vor

putea amplasa bazele aeriene pentru bombardierele uriaşe B-29 pe linia Burma-China-India, de unde vor putea lansa atacuri directe asupra Japoniei, decolând de pe aerodromurile amplasate în China.

După încheierea Conferinţei de la Cairo, Roosevelt şi Churchill au zburat spre Teheran pentru a-l întâlni pentru prima oară pe mareşalul Stalin, întâlnire intens mediatizată. Ceea ce nu s-a dat publicităţii, şi chiar astăzi este puţin cunoscut, este faptul că la Conferinţa de la Teheran din 28 noiembrie - 13 decembrie 1943 a fost prezentă şi delegaţia chineză în frunte cu Cian Kai-şi.

După cum se ştie, alianţa celor Patru Mari n-a fost altceva decât un „aranjament" făcut la repezeală. Trebuia să se ia în discuţie o serie de măsuri tactice, dintre care invadarea Franţei constituia prioritatea esenţială. O dată obţinut acordul Vestului în această privinţă, s-a trecut la celelalte chestiuni referitoare la planul de înfrângere a Japoniei. Mai întâi de toate, Stalin, a acceptat să participe cu forţele sale în lupta contra Japoniei, odată cu capitularea Germaniei. Drept pentru care a fost de acord să-l ajute pe Cian, convingându-l pe prietenul său Mao Zedong să slăbească presiunile militare asupra Armatei Naţionaliste a lui Cian Kai-şi de pe frontul chinez. Astfel că la numai o săptămână de la debarcarea Aliaţilor în Normandia, Mao Tzedun a făcut o declaraţie publică neobişnuită, arătând că îl va sprijini pe Cian Kai-şi în lupta împotriva Japoniei. Cu alte cuvinte, Churchill şi Roosevelt îşi ţinuseră promisiunile făcute la Teheran, iar Stalin plătise cu aceeaşi monedă.

Aceste înţelegeri au fost date publicităţii, dar altele, care au avut un impact masiv asupra evoluţiei din Orientul îndepărtat după Cel de-al Doilea Război Mondial, nu au fost mediatizate. În primul rând, cei mai mulţi istorici au îndoieli în privinţa faptului că Cian şi soţia sa au participat cu adevărat la conferinţa de la Teheran. Eu pot confirma

acest lucru, întrucât am fost pilotul avionului care a dus la Teheran delegaţia chineză (Cian şi soţia sa au călătorit fie cu avionul lui Roosevelt, fie cu alt avion militar american).

În cadrul acestor întâlniri importante, s-au dezbătut planurile de perspectivă în privinţa Asiei de Sud-Est şi, fără îndoială, că multe dintre evoluţiile din această zonă, la care am fost martori din 1945 până în 1965, au fost stabilite la Cairo şi Teheran. Prezenţa lui madame Cian Kai-şi la aceste conferinţe nu a fost una de paradă, ci a fost tocmai ceea ce a determinat dezbaterea unor chestiuni de importanţă majoră, care în absenţa ei n-ar fi putut avea loc, Suntem din nou martorii modului în care acţionează elita puterii – nu neapărat aceea a liderilor oficiali, care, de cele mai multe un, nu sunt decât nişte marionete.

Ca notă de interes pentru subiectul acestei cărţi, Vietnamul, e necesar să arătăm următoarele:

La conferinţa de la Teheran, în 1943, Stalin şi Cian Kai-şi au fost amândoi de acord cu propunerea lui Roosevelt de a crea o tutelă asupra Indochinei, dar Churchill s-a opus cu vehemenţă acestei idei. Roosevelt îşi aminteşte că i-a spus lui Churchill că Cian Kai-şi nu doreşte nici să-şi extindă stăpânirea asupra Indochinei şi nici să-şi asume responsabilitatea guvernării prin mandat a acestei ţări.

„E o prostie”, a replicat Churchill, la care Roosevelt a ripostat: „Winston, este ceva ce, practic, nu eşti în stare să înţelegi. Ai în sânge un instinct acaparator vechi de patru sute de ani şi ţi se pare inadmisibil ca o ţară ce are posibilitatea de a pune stăpânire pe un teritoriu să nu dorească acest lucru. A început o nouă eră în istoria omenirii şi va trebui să te adaptezi”[17].

Iată ce avea să adauge Roosevelt în cursul anului următor, în 1944, în această privinţă: „Britanicii ar fi în stare să ia orice bucată de pământ, din orice colţ al lumii,

17 "The U.S. Government and The Vietnam War", GPO, aprilie 1984.

chiar dacă ar fi vorba de o stâncă sau de un banc de nisip”.[18]

Cititorul va observa semnificaţia deosebită a acestui schimb de păreri care a avut loc la Teheran în legătură cu schema propagandistică a „proprietăţii mobiliare” amintită mai sus. După cum afirma şi Roosevelt, aceasta a fost direcţia primordială a politicii externe britanice începând cu domnia reginei Elizabeta şi înfiinţarea Companiilor indiilor de Est în secolele ce au urmat voiajului lui Magellan şi întoarcerii navei *Victoria*, care a dovedit că Pământul era de fapt un glob cu o suprafaţă limitată şi cu o repartizare stabilă a bogăţiilor sale, constând în proprietăţi mobiliare şi resurse naturale.

Acesta este un moment istoric deosebit de important. Averea clanului Roosevelt, în special a celor din ramura Delano, se datora vechiului „comerţ chinezesc”. Erau în deplină cunoştinţă de cauză în privinţa activităţii Companiei indiilor de Est în Extremul Orient de la 160 încoace. Preşedintele Roosevelt avea dreptate când îi spunea lui Churchill: „Ai în sângele tău un instinct acaparator vechi de patru sute de ani”.

Din clipa în care conducătorii lumii din acele timpuri şi marii financiari şi-au dat seama că suprafaţa Terrei este limitată, iar aria sa este restrânsă, ca şi resursele sale naturale, au început „să ridice pretenţii” asupra oricărui teritoriu pe care îl puteau acapara, fără să ţină seama dacă acesta era sau nu locuit. Odată cu trecerea anilor, au ajuns să creadă că era „dreptul lor”. Credinţa în acest „drept” e dovedită şi în ziua de azi – stau mărturie Vietnamul şi permanenta problemă kurdă din Orientul Mijlociu, unde graniţele nou create i-au lăsat pe anticii kurzi fără o patrie a lor.

Roosevelt, care cunoştea bine acest punct de vedere

---

18 *The Diaries of Edward R. Stettinius, Jr.*, de Campbell şi Herring, 1975.

ca urmare a legăturii familiei sale cu comerţul cu China, a scos în evidenţă un aspect despre care ştia foarte bine că este adevărat: credinţa veche de secole a englezilor, ca şi a altora, că teritoriile pe care le-au „descoperit" Ie aparţineau de drept (în ciuda faptului că populaţiile autohtone s-ar fi putut afla acolo de mii de ani). Churchill a dovedit că vechea mentalitate a Companiei Indiilor de Est asupra proprietăţii coloniale era încă vie în clipa în care el şi ceilalţi lideri puneau la cale soarta de după război a Asiei de Sud-Est. El se simţea perfect îndreptăţit să ia asemenea hotărâri colonialiste cu sau fără consimţământul celorlalţi.

Acest concept persistă. Dacă se descoperă petrol în Orientul Mijlociu, exploatarea lui se face de către companii petroliere. Dacă se descoperă aur în Africa de Sud, intră în scenă interesele corporaţiilor miniere. Iar atunci când exploatarea resurselor de o asemenea însemnătate nu se poate face printr-o colonizare făţişă, intră în funcţiune forţe economice la fel de influente şi de opresive, numite Banca Mondială sau Fondul Monetar Internaţional. În cursul acestui proces, practica genocidului este aplicată cu regularitate, în vederea reducerii „surplusului" pentru a prezerva Pământul în favoarea „celor mai buni". Franklin Delano Roosevelt cunoştea mai bine decât oricine acest „instinct britanic" definitoriu şi, în faţa acestei tendinţe grave de „colonialism postbelic" ivite în cadrul conferinţei de la Teheran, nu s-a sfiit să i-o spună în faţă lui Churchill – în prezenţa chinezilor, care suferiseră enorm din pricina Companiei Indiilor de Est şi a psihologiei caracteristice a acesteia, precum şi a ruşilor, care fuseseră grav afectaţi după Primul Război Mondial de puterea economică britanică.

De-a dreptul spectaculos acest schimb de cuvinte de pe poziţii inegale, aşa cum este el relatat într-una din publicaţiile guvernului american. De ce nu s-a scris mai

mult despre această controversă şi de ce nu s-a introdus în cărţile de istorie a acelor vremuri simpla menţionare a faptului că la scena dintre Roosevelt şi Churchill au asistat de asemenea liderul chinez Cian Kai-şi şi influenta soţie a acestuia?

Churchill nu a uitat şi nu l-a iertat niciodată pe Roosevelt pentru acea discuţie. În timpul Conferinţei de la Ialta din februarie 1945, discuţia a revenit asupra „tutelei" diverselor colonii britanice, olandeze şi franceze. Când şefii de state (Churchill, Stalin şi Roosevelt) au atins acest subiect, se spune că Churchill ar fi „explodat", zicând: „Mă opun categoric! Nu intră în discuţie nicio fărâmă de posesiune britanică... dacă se doreşte reducerea chiar cu o palmă de pământ a teritoriilor deasupra cărora flutură drapelul britanic, mă voi împotrivi până la ultima suflare."[19]

Înainte de a ne depărta de acest subiect, aş dori să adaug o scurtă povestire proprie, care recunoaşte aceste două întâmplări neobişnuite. În timp ce transportam delegaţia chineză de la Cairo la Teheran, cu un aparat de protocol Lockheed Lodestar, a trebuit să fac o escală pentru realimentare pe aeroportul din Habbaniya, în Irak. În timp ce ne aflam la sol, a aterizat un B-25. Pilotul era un bun prieten al meu, căpitanul Leon Gray, iar copilotul era nimeni altul decât locotenent colonelul Elliott Roosevelt. Amândoi făceau parte dintr-o unitate de recunoaştere cu sediul la Alger.

În timpul acestei escale, i-am prezentat pe chinezi lui Elliott şi pilotului său. Elliott n-a spus că tatăl său l-a invitat să participe la conferinţă pentru a-l întâlni pe mareşalul Iosif Stalin. Această întâlnire de la Teheran dintre Elliott şi Stalin avea să devină avanpremiera unui incident cu totul neobişnuit petrecut cu câţiva ani mai târziu.

---

19 The V.S. Government and the Vietnam War, GPO, aprilie 1984.

În numărul din 9 februarie 1986 al revistei *Parade*, Elliott Roosevelt scria că l-a vizitat pe mareşalul Stalin în 1946 pentru a-i lua un interviu. În timpul acestei vizite şi-a amintit un fapt cu totul extraordinar ce s-a petrecut în jurul datei morţii neaşteptate a lui Roosevelt, la mai puţin de două luni de la Conferinţa de la Ialta.

La vremea aceea, în 1945, Stalin i-a ordonat ambasadorului sovietic la Washington, Andrei Gromîko, să vadă rămăşiţele pământeşti ale preşedintelui, dar doamna Roosevelt l-a refuzat în mai multe rânduri. Când Elliott s-a dus la Stalin, în 1946, acest subiect a revenit. Conform spuselor lui Elliott, a avut loc următoarea discuţie:

— Când a murit tatăl dumneavoastră, mi-am trimis ambasadorul să ceară permisiunea de a vedea corpul preşedintelui şi să-mi spună ce va observa. Mama dumneavoastră l-a refuzat. N-am iertat-o niciodată pentru asta.

— Dar de ce? a întrebat Elliott.

— Tatăl dumneavoastră a fost otrăvit cu siguranţă, aşa cum au încercat de nenumărate ori să mă otrăvească şi pe mine. Chiar dacă ambasadorul meu n-a fost lăsat să vadă dovada acestui lucru, eu sunt sigur de asta. Ei l-au otrăvit!

— „Ei”? Care „ei”?

— Clica lui Churchill, a răcnit Stalin. L-au otrăvit pe tatăl dumneavoastră şi încearcă în continuare să mă otrăvească şi pe mine. Clica lui Churchill!

Unul dintre secretele cel mai bine păstrate şi mai puţin discutate ale planificării primei perioade a Războiului Rece a avut loc în Japonia şi a influenţat într-o oarecare măsură alegerea Coreei şi a Indochinei ca locuri în care aveau să se petreacă primele ostilităţi dintre „comunişti” şi „anticomunişti”.

În pofida distrugerilor masive provocate Japoniei de bombardamentele aeriene, chiar şi înainte de a fi folosite

bombele atomice, invadarea acestui stat a fost considerată ca un prim pas esenţial în vederea victoriei şi a capitulării „necondiţionate”. Planificarea invaziei era în curs de desfăşurare de mai mulţi ani. Din clipa în care insula Okinawa a devenit propice ca ioc de lansare a acestei operaţiuni, au început să fie ridicate pe tot teritoriul insulei grămezi înalte până la cincisprezece şi chiar douăzeci de picioare de provizii şi echipament pentru o forţă de invazie de cel puţin cinci sute de mii de oameni.

Dar, deoarece capitularea Japoniei survenise mai devreme decât se aşteptase, stocul acesta imens de echipament militar nu mai era necesar. Aproape imediat au început să-şi facă apariţia vase de transport ale flotei navale americane în golful Naha din Okinawa care au preluat această încărcătură fantastică de echipament militar. Fiind la Okinawa în vremea aceea şi având oarecare treburi în port, l-am întrebat pe comandantul acestuia dacă navele aveau să ducă tot acel material de război în Statele Unite.

Răspunsul acestuia a fost pe cât de direct pe atât de uimitor: „Da’ de unde! Nu-l vor mai vedea niciodată. Jumătate din el, suficient pentru cel puţin o sută cincizeci de mii de soldaţi, va fi dus în Coreea, iar cealaltă jumătate în Indochina”.

În 1945 nu ştia niciunul dintre noi că primele bătălii ale Războiului Rece vor fi date de trupele americane în cele două regiuni, începând cu 1950, respectiv 1965 – deşi se ştie sigur că au fost planificate şi ştim ce s-a întâmplat. Cine a luat hotărârea aceea atât de timpuriu, în 19431945? Cine i-a ales pe Ho Şi Min şi pe Singman Rhee, încă de la jumătatea anului 1945, pentru a fi viitorii noştri aliaţi?

Aceasta este încă o dovadă pentru noi a faptului că anumite decizii bine puse la punct trebuie să fi fost luate de aceeaşi elită a puterii; cu toate că nu există absolut nicio mărturie despre cine ar fi putut lua o astfel de decizie

şi în ce scop. Astfel de acţiuni sunt dovedite rareori, *dacă* sunt dovedite vreodată, de mărturii sigure. În asemenea situaţii, împrejurările sunt mărturii mai convingătoare decât dovezile provenite din alte surse. Cu trecerea anilor, am fost martorii acestor dovezi. Implicarea Statelor Unite în ceea ce avea să fie cunoscut mai târziu drept Războiul din Vietnam a început chiar din ziua capitulării Japoniei, 2 septembrie 1945. Am putut observa că scenariul n-a suferit nicio modificare de-a lungul timpului.

În 1945, echipele OSS, conlucrând cu Singman Rhee în Coreea şi cu Ho Şi Min în Vietnam, au distribuit acea încărcătură enormă de echipament militar către cele două state ce fuseseră devastate de japonezi. Aceste transporturi dezvăluiau locul celor două teatre de război pentru cele mai mari conflicte ale apropiatului Război Rece şi arătau că lupta se va da în stilul acelui război, lipsit de un obiectiv militar precis sau de o victorie finală. Dacă în timp aveau să apară noi conflicte, era absolut necesar ca ele să se deruleze după acelaşi calapod şi să se ajungă la acelaşi rezultat, aşa cum am văzut recent în Războiul din Golf.

Pe la sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, marile puteri financiare din Occident, cu ajutorul avocaţilor lor de pe Wall Street, au decis că venise momentul să pună bazele unui nou centru de putere mondial al companiilor transnaţionale care să ajute la distrugerea socialismului şi a Uniunii Sovietice. Pentru a atinge acest obiectiv fantastic au ales ca principală forţă motrice puterea ascunsă a CIA şi a aliaţilor nevăzuţi ai acesteia.

Începutul acestei acţiuni a fost prudent. În cursul anului 1947, Congresul a adoptat o serie de măsuri legislative ce au dus la înfiinţarea unui nou Consiliu al Siguranţei Naţionale (NSE), al unui nou Minister al Apărării (DOD) cu Comitetul întrunit al Şefilor de State

Majore aferent şi departamente separate pentru armată, marină şi aviaţie. Aproape ca un tertip, Legea Siguranţei Naţionale din 1947 a permis crearea Agenţiei Centrale de Informaţii.

Ideea aceasta a avut de întâmpinat o mare rezistenţă. Pentru prima oară se propune ca Statele Unite să aibă, în timp de pace, o agenţie de informaţii investită cu puteri depline care să activeze în arena internaţională. Astfel de organizaţii existau prin tradiţie în cadrul armatei, a marinei militare, a FBI-ului şi a Ministerelor de Externe şi de Finanţe; dar personalul acestora era format din oameni de specialitate, desemnaţi să sprijine prin activitatea lor buna funcţionare a diferitelor domenii pentru care lucrau. Mai mult, munca acestor organizaţii se rezuma aproape totdeauna la prelucrarea informaţiilor şi nu se putea vorbi despre un serviciu operativ sau despre acţiuni ilegale.

De aceea, conţinutul Legii Siguranţei Naţionale a fost scris în aşa fel – în prima instanţă de către acel deosebit de înzestrat legiuitor şi om de stat numit Clark Clifford – încât să liniştească spiritele. Susţinătorii acestei legislaţii nu doreau altceva decât înfiinţarea CIA ca punct de plecare şi nu ei au foarte interesaţi de ce glăsuia legea. Ei erau conştienţi că CIA, o dată creată, în virtutea caracterului ei secret, putea fi determinată să facă orice i s-ar fi cerut mai târziu, indiferent de conţinutul legii de funcţionare.

Legea, care a fost adoptată de Congres şi semnată de preşedintele Truman, a dus la înfiinţarea Agenţiei Centrale de Informaţii, plasată sub controlul Consiliului Siguranţei Naţionale. Acreditarea statutară a agenţiei e cuprinsă în capitolul 50, secţiunea 403 (d) ai Congresului Statelor Unite. Pentru a favoriza crearea acestei agenţii, îndatoririle legale exprimate în acesta se limitează la „coordonarea activităţilor de informaţii a mai multor ministere şi agenţii în interesul siguranţei naţionale”. Acest limbaj moderat a fost anume ales pentru a

preîntâmpina obiecţiile exprimate de membrii Congresului, de genul celor exprimate de reprezentantul de Ohio Clarence Brown, care spunea:

Sunt foarte interesat în a vedea armata şi marina militară a Statelor Unite înzestrate cu cele mai bune servicii de contraspionaj de care pot dispune, dar nu sunt interesat în a instala chiar aici, în Statele Unite, un serviciu de spionaj particular poliţienesc sub conducerea vreunui preşedinte, oricare ar fi el, permiţându-i să dispună de propriul său Gestapo dacă doreşte acest lucru…”

De acum înainte, oricine va veni la putere va avea această concepţie imperialistă.

DOI
CIA în lumea bombei cu hidrogen

CHIAR ŞI PREŞEDINTELE Statelor Unite se poate simţi frustrat, înşelat şi confuz, când se opune unui grup de bancheri hotărâţi, industriaşi internaţionali şi avocaţii lor pricepuţi de pe Wall Street. Harry S. Truman a devenit preşedinte al Statelor Unite pe data de 13 aprilie 1945, după moartea preşedintelui Franklin Delano Roosevelt, când ţara era antrenată cu toate forţele în cel mai important conflict armat din istorie – războiul împotriva puterilor Axei: Germania, Italia, Japonia (la acea dată Italia capitulase). Truman fusese vicepreşedintele Statelor Unite sub preşedinţia lui Roosevelt, dar până în momentul investirii ca preşedinte nu auzise niciodată de cercetările secrete pentru crearea bombei atomice sau despre Proiectul Manhattan. De asemenea, nu cunoştea faptul că „OSS emisese o ordonanţă politică încă din luna aprilie 1945 (înainte de capitularea Germaniei) în care se arăta că sovieticii par a încerca să-şi extindă dominaţia asupra întregii lumi şi se recomanda ca Statele Unite să ia măsuri

pentru a înăbuşi tendinţele expansioniste ale ruşilor.

Mai mult, nu i se spusese că o grupare secretă din OSS, alături de o fracţiune britanică omoloagă, colaborase în secret cu naziştii şi cu simpatizanţii acestora în Europa chiar înainte de septembrie 1944 pentru a se îndepărta de aliatul de război al americanilor, Uniunea Sovietică, şi pentru a împărţi lumea în două tabere ostile. Harry Truman nu era la curent şi nici nu era familiarizat cu existenţa acelei elite a puterii pe care Winston Churchill o numise Înalta Cabală. I s-au adus la cunoştinţă amănunte privind Proiectul Manhattan abia la 25 aprilie

1 Office of Strategic Services, „Probleme şi Obiective ale politicii SUA", 2 aprilie 1945.

1945, iar despre toate celelalte realităţi ale vieţii publice a învăţat dintr-o crudă experienţă.

Capitularea Germaniei a survenit pe 9 mai 1945. Războiul contra Japoniei se intensificase, culminând cu bătălia pentru Okinawa. Pe 19 iulie 1945, Truman sosea la Potsdam, o suburbie berlineză, pentru a se întâlni pentru prima oară cu liderul sovietic, Iosif Stalin, şi cu conducătorul Marii Britanii din timpul războiului, Winston Churchill. Avea să negocieze cu aceştia ca şi cu nişte aliaţi egali, în ciuda prăpastiei adânci ce fusese creată în secret între ei.

Pe 25 iulie 1945, Ia exact trei luni de la data când i se adusese la cunoştinţă existenţa bombei atomice, Truman a profitat de ocazie şi i-a vorbit lui Stalin între patru ochi despre eforturile încununate de succes ale Statelor Unite în realizarea unui tip de armă cu totul nou. Nu i-a spus lui Stalin că această armă se baza pe utilizarea proprietăţilor explozive ale energiei atomice. Drept răspuns, Stalin nu a arătat nicio urmă de interes şi nu i-a dat nicio replică substanţială. Truman a rămas perplex. Să fi ştiut deja Stalin despre reuşita primului experiment atomic ce avusese loc în New Mexico pe 16 iulie 1945? Să fi aflat

cumva Stalin cu mult timp înainte de lucruri pe care nici Truman nu le ştia? S-ar putea să nu aflăm niciodată, dar acesta e modul de lucru al serviciilor secrete.

Dar, mai presus de toate, să-şi fi dat Stalin seama de faptul că Războiul Rece începuse deja, iar Uniunea Sovietică nu mai avea să fie pentru mult timp partenerul egal al aliaţilor occidentali? Stalin n-a dat cărţile pe faţă, dar, după cum aveam să aflăm mai târziu, ordonase echipei sale de experţi, conduşi de Igor Kurciatov să accelereze derularea programului nuclear sovietic.

Fără îndoială că informaţia echivocă despre existenţa unei arme noi, pe care Truman i-a dat-o lui Stalin la Potsdam, a marcat începutul celei mai acerbe curse de înarmare din istorie. Lumea intrase în era înfricoşătoare a energiei nucleare şi a operaţiunilor secrete.

Convorbirile de la Potsdam au constituit pentru Harry Truman o lecţie de neuitat, cel puţin. Pe de o parte, a învăţat cum să negocieze cu Stalin, iar pe de altă parte a luat aminte la înlăturarea bruscă din funcţie a celui mai puternic şi apropiat aliat al său, Winston Churchill, în clipa în care partidul acestuia a pierdut alegerile din Anglia. Asta l-a pus pe Truman într-o nouă încurcătură. A trebuit mai întâi să-l întâlnească pe noul premier, Clement Attlee, apoi să se familiarizeze cu el şi cu noua echipă de consilieri ai acestuia în timpul unei serii de întâlniri importante.

Desigur, nici Truman nu era singur. Preşedintele era înconjurat de colaboratorii săi militari şi diplomatici, un grup de vechi politicieni apropiaţi, şi de un om care, în general, trecea neobservat.

Acest om era Edwin Pauley, un petrolist de marcă din California, preşedinte al unei bănci şi al unei companii de construcţii. Poziţia sa oficială era aceea de şef al delegaţiei americane din cadrul Comisiei Aliate de Asistenţă din Moscova. Pauley era, de fapt, reprezentantul secret al

lumii finanţelor, al industriaşilor şi al cercurilor conducătoare. Misiunea lui era să vadă dacă noul preşedinte se conformează direcţiei deja stabilite pentru Războiul Rece mondial.

„Prima impresie pe care şi-o poate face cineva despre un conducător şi despre capacitatea sa, scria Machiavelli, este influenţată de calitatea subordonaţilor săi".

Putem fi siguri că veteranul hârşit de la Kremlin, Stalin, n-a scăpat din vedere acest lucru când l-a examinat pe Truman şi pe membrii delegaţiei sale. Echipa lui Truman era formidabilă, în contrast cu înfăţişarea de „ţărănoi" a preşedintelui. Devenea limpede că perioada postbelică avea să fie la cheremul cerinţelor şi principiilor acestor mari bancheri, industriaşi şi afacerişti, care fuseseră atât de bine reprezentaţi la Potsdam.

În iulie, în timp ce se afla la Potsdam, Truman a primit vestea că noul test atomic de la Alamogordo, New Mexico, fusese încununat de succes. În săptămână următoare, delegaţiile americane şi britanice au dezbătut în secret oportunitatea utilizării bombei atomice în Japonia. Truman a prezentat două alternative principale: modificarea termenilor „capitulării necondiţionate" din politica lui Roosevelt faţă de Japonia, ceea ce ar fi permis japonezilor să-şi menţină imperiul sau să refuze modificarea termenilor, nedându-le japonezilor altă alternativă decât să-şi continue lupta până în clipa în care Statele Unite ar fi folosit bomba atomică.

S-a căzut de acord asupra necesităţii folosirii bombei atomice, mai mult pentru a-i impresiona pe sovietici şi lumea întreagă decât pentru a grăbi capitularea nefericirilor japonezi. Motivaţia constă în faptul că, prin utilizarea bombelor atomice s-ar fi grăbit capitularea ruşinoasă a Japoniei, ceea ce ar fi dus la salvarea a milioane de vieţi omeneşti, atât din rândul japonezilor, cât şi din rândul americanilor, prin evitarea unei invazii

costisitoare într-o ţară îndoctrinată cu mentalitatea kamikaze.

Prima bombă a fost lansată la Hiroshima asupra unei populaţii deja epuizate de război pe 5 august 1945, iar a doua la data de 9 august 1945, asupra oraşului Nagasaki. Japonezii au capitulat pe 14 august. În ultima fază a războiului, japonezii se găseau în imposibilitatea de a trimite avioane de vânătoare în întâmpinarea bombardierelor americane, aparatele fiind lipsite de subansamble esenţiale şi, nu de puţine ori, chiar de combustibil.

În semn de bunăvoinţă, japonezii desfiinţaseră lagărele de prizonieri americani din Japonia cu multe săptămâni înainte de bombardamentele atomice, astfel că sute de americani hoinăreau liberi prin Japonia în aşteptarea zilei în care primul avion american de transport va veni să-i ducă acasă. Am pilotat unul dintre aceste avioane grele de transport, aterizând pe unicul aerodrom japonez ce nu fusese distrus de bombardamente, lângă Atsugi, nu departe de Yokohama în ultimele zile ale lui august 1945.

În timp ce zburam pe sub perdeaua de nori grei, rămăşiţe ale unui taifun puternic asupra insulelor Japoniei, am pătruns într-o porţiune de cer acoperită cu nori de ploaie deasupra golfului Tokio, unde am văzut ancorate navele flotei americane cu crucişătorul *Missouri* în mijlocul lor. Baza aeriană de la Atsugi era împânzită de avioane japoneze noi, care nu zburaseră niciodată. Am văzut câteva camioane militare. Funcţionau cu gaz metan şi erau confecţionate în întregime din lemn, mai puţin părţile cele mai importante, care trebuia să fie făcute din oţel.

Oriunde ne-am fi uitat, vedeam dovada izbitoare a faptului că visul imperialist japonez fusese sfărâmat. Era limpede că îndelung planificată invazie ar fi fost inutilă, chiar dacă nu s-ar fi folosit bombele atomice.

După ce am preluat un detaşament de elită pentru garda personală a generalului MacArthur, am decolat de pe aerodromul Atsugi şi am zburat la joasă înălţime deasupra oraşelor Yokohama şi Tokio. Deşi mai văzusem oraşe devastate de război în Rusia, în Europa şi Filipine, distrugerea provocată de bombele incendiare în Tokio depăşea orice imaginaţie. Era totală. Mai mult de cincisprezece mii de oameni muriseră asfixiaţi într-un singur cvartal al oraşului, în districtul Shibuya-Ku, unde aveam să închiriez o casă între 1952 – 1954. Tokio, oraşul acela imens, fusese aplatizat într-o asemenea măsură, încât, zburând la mică înălţime, puteam vedea tramvaiele circulând dintr-o parte în cealaltă a centrului. Aproape fiecare clădire fusese distrusă, iar străzile erau pline de dărâmături.

Zburam la o altitudine foarte mică de-a lungul coastei de est a insulei principale, Honshū. Într-una din cele mai făţişe şi memorabile manifestări a capitulării totale care s-ar putea imagina vreodată, japonezii legaseră fâşii vizibile de cârpe albe, la capătul unor beţe lungi de bambus pe care le urcaseră pe cele mai înalte crengi ale fiecărui pin existent. Părea că toată ţara flutură semnul alb al predării.

În curţile şcolii, copiii se opreau din joacă şi înmărmureau, cu capetele plecate, când avionul nostru trecea pe deasupra lor. Din fericire pentru ambele părţi, nu eram într-o misiune de bombardament. Apoi am ajuns deasupra ruinelor a ceea ce fusese odată oraşul Hiroshima. După cum am mai spus, am văzut distrugerile pe care le poate provoca un război. Cele provocate oraşului Rostov m-au determinat întotdeauna să-l aşez în capul listei celor mai devastate oraşe. Între fluxul şi refluxul marilor bătălii ce s-au dat în Rusia, Rostovul a fost distrus de patru ori, de două ori de atacul dezlănţuit al nemţilor şi de două ori cu ocazia reîntoarcerii trupelor Armatei Roşii. Dar aici, la numai cinci sute de picioare sub noi, se afla Hiroshima. Pe

coastă, la marginea unei vâlcele, ceea ce mai rămăsese din acel oraş frumos păreau a fi rămăşiţele unui incendiu care fusese stins dintr-odată de o uriaşă pală de vânt. Totul era inert. Numai structurile şoselelor şi ale podurilor arătau că pe locul acela existase cândva un oraş măreţ.

Când preşedintele Truman a revenit în Washington după conferinţa de la Potsdam, a făcut publice rezultatele convorbirilor. În acelaşi timp s-a anunţat lansarea celei de-a doua bombe asupra oraşului Nagasaki. A urmat capitularea Japoniei şi semnarea documentelor respective de către toate părţile implicate în conflict, care a avut loc la bordul crucişătorului *Missouri* pe 2 septembrie 1945. Cel de-al Doilea Război Mondial se sfârşise. Era sfârşitul unei perioade istorice – cu implicaţii nebănuite ia vremea aceea de nimeni în lume. Niciodată nu vor mai putea dori – cei ce vor deţine puterea asupra vreunei naţiuni ori a vreunui grup de naţiuni aliate – să poarte un război total, fără restricţii, clasic, împotriva unei alte naţiuni şi să se aştepte la o victorie cu asigurarea implicită că vor mai supravieţui după toate astea. Armele nucleare schimbaseră totul.

Această perioadă a istoriei, de la prima confruntare în care omul s-a folosit de bâte şi de suliţe până la distrugerile în masă provocate de Primul şi Cel de-al Doilea Război Mondial – cu mitraliere, tunuri, tancuri, bombardiere şi crucişătoare – a apus odată cu lansarea primei bombe atomice. Dacă a existat vreun conducător de stat care să nu fie convins de acest adevăr în 1945, n-a avut decât să aştepte primul test cu bomba cu hidrogen în 1952. O singură explozie, în atolul Eniwetok, a provocat un crater mai adânc decât înălţimea lui Empire State Building. Sau ar fi putut să aştepte încă puţin până la testul Bravo din 1954 al bombei cu hidrogen bazată pe principiul fisiune-fuziune-fisiune dintre litiu şi deuteriu. Explozia a provocat o doză Letală de radioactivitate până

la o sută patruzeci de mile în direcţia curenţilor de aer şi douăzeci de mile în jurul punctului de impact, un rezultat cu mult mai distrugător decât cel al experimentului precedent de la Eniwetok.

În anii de după război s-au întâmplat o serie de evenimente importante ce au marcat tranziţia omenirii spre o eră nouă. Războiul Rece, bazat pe confruntarea dintre Est şi Vest, a generat un nou tip de conflict global, extrem de ucigător, dependent de importante forţe nevăzute care acţionau la adăpostul binevoitor al organizaţiilor secrete. Aproape imediat după încheierea ostilităţilor, masivele concentrări de trupe au fost dizolvate şi trecute în rezervă. Armele, muniţia aferentă şi celelalte echipamente militare au fost înstrăinate, vândute şi chiar distruse, pentru a face loc unor noi achiziţii.

Înfiinţarea anterioară a CIA şi a Biroului de Coordonare Politică (OPC) a fost o urmare firească a Celui de-al Doilea Război Mondial, deoarece, o dată luată hotărârea de a transforma, ca peste noapte, Uniunea Sovietică dintr-un aliat pe timp de război într-un adversar „pe vreme de pace”, devenise eminamente necesară crearea unui organism care putea să ducă mai departe eternul conflict în vreme de „pace”, folosindu-se de reţelele de spionaj înfiinţate în Europa Răsăriteană atât de Aliaţi, cât şi de nazişti. Utilizarea reţelelor de spionaj naziste existente încă din timpul războiului în Uniunea Sovietică şi în Europa de Est a devenit unul dintre principiile de bază ale strategiei Războiului Rece. Alături de CIA au acţionat atât colaboratori interni şi externi, cât şi civili, şi guvernamentali.

De fapt, „operaţiunile pe timp de pace” nu reprezintă altceva decât un nou eufemism orwellian pentru activităţile militare clandestine de mare amploare; desfăşurarea lor, chiar dacă au fost sau nu secrete, chiar dacă ar fi putut sau nu fi argumentat dezminţite, nu s-a

putut bucura de motivaţia ce le-ar fi putut fi conferită de existenţa unei declaraţii oficiale de război între inamici. Acest lucru a reprezentat o schimbare majoră; orice stat – fie că se numeşte Uniunea Sovietică, Statele Unite, fie chiar state mai mici, ca Grecia şi Israel – ale cărui reţele de spionaj îşi desfăşoară activitatea în interiorul graniţelor altui stat, cu care nu se află în mod oficial într-un conflict, ignoră şi deteriorează străvechile concepte de independenţă şi de suveranitate naţională.

Pe 1 octombrie 1945, Truman decretează desfiinţarea OSS şi înfiinţează Grupul Central de Informaţii (Cl6) ca organism interimar în perioada redactării şi dezbaterilor asupra Legii Siguranţei Naţionale. Existenţa CIG a făcut posibilă menţinerea tuturor reţelelor de rezidenţi din timp de război ale OSS şi a slujit drept acoperire oficială pentru echipa de spioni condusă de fostul general nazist Reinhard Gehlen, ce se afla în posesia unui important număr de dosare referitoare la foştii agenţi nazişti şi anticomunişti din reţelele clandestine ce împânzeau Uniunea Sovietică şi Europa de Est.

Cel care a contribuit esenţial la „transformarea" unuia dintre cei mai de temut generali ai lui Hitler, Reinhard Gehlen, într-un ofiţer al armatei terestre a Statelor Unite, a fost Allen Dulles, dar de detaliile preluării şi ale călătoriei ulterioare a lui Gehlen în Statele Unite cu avionul oficial al lui Eisenhower s-au ocupat ofiţeri ai armatei americane. Coordonatorul acestui plan a fost şeful de cabinet al lui Eisenhower, generalul Walter Bedell Smith, care imediat după război a îndeplinit funcţia de ambasador al Statelor Unite la Moscova şi, după întoarcerea de la Moscova în octombrie 1950, pe cea de director al CIA. Implicat, de asemenea, în această operaţiune a fost şi colonelul William Quinn, care, ulterior, avea să devină şeful Direcţiei de Informaţii a Armatei (DIA) 1 cu gradul de general-locotenent.

E necesar de subliniat rolul activ pe care l-au avut aceste autorităţi militare în această acţiune fără precedent, de mutare a şefului serviciului de spionaj al lui Hitler direct în funcţia de ofiţer al armatei americane printr-o lege specială a Congresului. Pusă la cale încă înainte de sfârşitul războiului cu nemţii şi coordonată de la cel mai înalt nivel, această mişcare este un exemplu clasic al activităţii elitei puterii.

Membrii Consiliului Naţional al Securităţii s-au întrunit pentru prima oară pe 19 decembrie 1947, ia puţin timp după votarea Legii Siguranţei Naţionale. Consifiul nici n-a aşteptat să se usuce bine cerneala de pe noua lege, că s-a şi grăbit să încalce prevederile – care spuneau că îndatoririle CIA se rezumă la „activitatea de coordonare a informaţiilor” – zorind nou creata agenţie la acţiuni subversive. Prin directiva 4 a NSE, i s-a ordonat directorului CIA, amiralul Roscoe Hillenkoetter, să „desfăşoare un război psihologic secret”, cu mult peste propriile sale ambiţii profesionale. În acest scop a fost creat cu repeziciune un „detaşament de operaţiuni speciale” care, printre altele, a fost amestecat în măsluirea alegerilor generale din Italia.

Această primă operaţiune de acest fel a fost socotită drept un succes şi, în 1948, Consiliul Naţional de Securitate (NSE) a emis o nouă ordonanţă, servind drept acoperire pentru „activităţi paramilitare clandestine, precum şi pentru conflicte economice şi militare”. Aceeaşi ordonanţă a generat crearea unei noi unităţi secrete de acţiune, care a înlocuit „detaşamentul de operaţiuni speciale”. În contradicţie cu litera şi spiritul legii nou createi secţii – cea mai tainică dintre toate – i s-a dat numele de Biroul de Coordonare Politică (OPC).

Aşa cum aminteam mai devreme, „cea mai secretă acoperite a CIA este aceea că reprezintă o organizaţie de spionaj”. În fruntea OPC a fost numit Frank Wisner, fostul

coordonator al filialei OSS din România. Acesta împreună cu Allen Dulles, şeful secţiei OSS din Elveţia la acea vreme, au fost printre primele autorităţi americane ce au început să contacteze anumiţi nazişti şi simpatizând ai acestora – într-o acţiune de „Recul" („trierea" minuţioasă a foştilor nazişti cu anumite însuşiri tehnice) cunoscută sub denumirea de Proiectul, Apa Adâncă" (o codificare şi-atât) – în vederea unui eventual transport al acestora în Statele Unite.

Bineînţeles că scopul oficial declarat de nenumărate ori pentru această acţiune nemaiîntâlnită a fost că aceşti nazişti erau oameni de ştiinţă şi experţi ale căror însuşiri puteau fi puse în slujba Statelor Unite şi că nu trebuia să fie lăsaţi să cadă în mâinile sovieticilor. Astăzi, însă, ştim foarte bine că motivul real a fost cu totul altul. Wisner a fost cel care, la sfârşitul anului 1944, a aranjat ca un număr important de prizonieri de război americani să fie scoşi din Peninsula Balcanică şi duşi la Cairo prin Turcia. Printre aceştia – majoritatea membrii ai echipajelor avioanelor americane doborâte de români în timpul bombardamentelor masive executate asupra câmpurilor petrolifere de la Ploieşti – se afla şi un grup de pronazişti specialişti în informaţii, care fugiseră din Balcani, risipindu-se înainte de apropierea Armatei Roşii.

Noua calitate de şef al OPC i-a oferit lui Wisner posibilitatea de a controla un mare număr de agenţi est-europeni afla ţi într-o vasă reţea de spionaj. În acelaşi timp, era în măsură să le asigure atât lor, cât şi agenţilor de legătură americani, protecţia faţă de eventualele încercări ale spionilor comunişti şi antinazişti de a-i captura sau chiar de a-i ucide. OPC a fost cea mai puţin cunoscută, cea mai neobişnuită organizaţie din cadrul guvernării Statelor Unite, unde nu mai existase niciodată înainte o astfel de activitate subterană.

OPC a fost creată iniţial ca independentă faţă de

secţiile de culegere de date şi analiză (o altă funcţie neprevăzută în lege) ale CIA. Şeful OPC era numit de către ministrul de Externe cu aprobarea ministrului apărării. Fondurile OPC proveneau, ca majoritatea fondurilor CIA, din bugetul îndestulător al Ministerului Apărării. Orientarea politică şi celelalte instrucţiuni operative caracteristice ale OPC erau dirijate peste capul directorului CIA, direct de către ministrul de externe şi cel al apărării. Cu alte cuvinte OPC numai independentă nu era.

Cazul OPC este exemplul cel mai potrivit pentru a arăta cum a fost instituţionalizată noua armată invizibilă şi secretul ce a învăluit înfiinţarea ei. Nicio lege nu autoriza existenţa unui astfel de organism ori a multitudinii de funcţii secrete care îi fuseseră atribuite. Dacă ar fi fost întrebat atunci, directorul CIA ar fi putut nega cu uşurinţă că ar avea vreo legătură cu activitatea OPC. Şi cine s-ar fi gândit sau cine ar fi îndrăznit să-i întrebe pe cei doi miniştri, de la Externe şi de la Apărare, dacă se implicaseră în operaţiuni clandestine? Sau în legătură cu un astfel de organism când ei puteau pretinde că nici măcar nu auziseră că aşa ceva ar exista. După cum putem vedea, această organizaţie ultrasecretă a fost pe deplin ascunsă de hăţişurile birocratice, iar multiplele ei conexiuni cu agenţii şi operaţiunile secrete erau imposibil de descoperit.

În ciuda acoperirii, cum-necum, numărul angajaţilor activi ai OPC a crescut de la trei sute în 1949 până la aproape şase mii în 1952. În mare parte această dezvoltare rapidă s-a datorat numărului crescut de acţiuni secrete şi altor genuri de operaţiuni speciale ce trebuia desfăşurate în războiul din Coreea şi în activităţile legate de acesta. Unul dintre primele lucruri pe care le-a făcut generalul Walter B. Smith în calitate de şef al serviciilor de informaţii, după revenirea de la Moscova, a fost să preia în

totalitate controlul asupra OPC şi să rupă relaţiile acestuia cu Ministerul de Externe şi cu Ministerul Apărării pentru operaţiunile subterane desfăşurate de OPC din întreaga lume.

Acest lucru scoate la iveală o altă caracteristică majoră a armatei invizibile. Atâta vreme cât CIA administra activitatea acestui organism în plină dezvoltare, cu cei şase mii de angajaţi ai săi, se putea baza oricând pe sprijinul armatei, dispunând de personal suplimentar, mijloace de transport, baze peste ocean, armament, avioane, vase şi toate celelalte lucruri de care dispunea din abundenţă Ministerul Apărării. Unul dintre cele mai importante elemente furnizate în mod curent de Ministerul Apărării a fost „acoperirea militară”. Lucrătorii din OPC şi din alte secţii ale CIA făceau parte din unităţi militare şi li se asigura acoperire militară ori de câte ori aveau nevoie, mai ales prin intermediul bazelor răspândite în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii, chiar şi în Antarctica.

Metodele de lucru secrete sau invizibile, utilizate de CIA şi de armată în anii ’50, se practică şi astăzi, în ciuda sfârşitului aparent al Războiului Rece, în acţiuni subterane ca acelea ce se desfăşoară în America Centrală sau în Africa şi chiar în acele activităţi ce necesită o înaltă specializare, ca pregătirea unor „manuale de asasinare” de genul celui scris de CIA şi descoperit în Nicaragua în 1984. Acele instrucţiuni nu reprezintă altceva decât o versiune ulterioară a celor utilizate de CIA în deceniul al cincilea.

În zilele noastre, toată această activitate clandestină a atins cote foarte ridicate; iar o distincţie clară între CIA şi armată se poate face cu greu, atâta vreme cât ele au acţionat întotdeauna împreună1.[20]

TREI

---

20 „Clandestine Operations Manual for Central America", Desert Publications, 1985.

Cel de-al Treilea Război Mondial Invizibil

RĂZBOIUL MONDIAL INVIZIBIL purtat de KGB-ul sovietic şi de Agenţia Centrală de Informaţii a Statelor Unite în decursul ultimelor cinci decenii, sub acoperirea că aceste două organizaţii făuritoare de război sunt, de fapt, servicii de informaţii, a fost dus cu tactici noi. Acest tip de război subteran nu numai că el, în sine, era secret, dar aşa erau şi metodele aplicate în desfăşurarea sa. Aşa stând lucrurile, cititorii avizaţi nu au fost surprinşi să descopere, în paginile interioare ale ziarului *New York*. *Times* din 25 iulie 1985, un articolaş transmis de la Zaragoza, Spania, descriind una dintre aceste bătălii ale Războiului Rece, dusă cu metodele secrete de care am amintit:

DOI OFIŢERI SPANIOLI PEDEPSIŢI PENTRU ORCHESTRAREA UNOR EXECUŢII FALSE

ZARAGOZA, Spania, 24 iulie (UPI) – Doi ofiţeri ai armatei spaniole, care au adunat locuitorii unui oraş în piaţa publică pentru a asista la execuţii înscenate, au fost condamnaţi la 4, respectiv 5 luni de detenţie, după cum afirmă oficialii militari.

Un tribunal militar a stabilit marţi că ofiţerii Carlos Aleman, căpitan, şi Jaime Iniguez, locotenent, au dat dovadă de exces de zel în îndeplinirea ordinelor.

„Li s-a ordonat să însceneze o pretinsă invazie într-un oraş şi s-o facă să pară cât mai reală posibil, dar au mers prea departe”, a declarat locotenentul Jesus del Monte, purtător de cuvânt al Ministerului Apărării.

Acest incident bizar s-a petrecut în Spania. Evenimente similare, folosind aceleaşi practici, au loc aiurea în lumea largă aproape zilnic, în ciuda aparentei dezamoisări a Războiului Rece. Ele au o caracteristică unică, rareori întâlnită în războiul convenţional, dacă nu chiar niciodată, care le individualizează. Incidente ca cel relatat de *Times* servesc mai mult la aţâţarea războiului

decât la îngheţarea lui, dând unui vechi proverb un nou înţeles. „Ei fac război din… piatră seacă”.

Metodele folosite în cazul spaniol sunt aproape identice cu cele practicate de CIA în Filipine la începutul anilor ’50 şi în Indochina între 1945 şi 1965, printre alte cazuri. Acestea vor fi dezbătute în capitolele următoare. Este demn de reţinut că zeci de mii de soldaţi din Forţele Speciale şi „paramilitare” străine au fost antrenaţi în diverse bâze militare americane, sub supravegherea şi cu sponsorizarea CIA Unele dintre ele sunt de un profesionalism ridicat, beneficiind de utilizarea celor mai moderne arme şi echipamente de luptă. În parte, pregătirea se efectuează în campusurile americane şi chiar în cele ale fabricilor de profil.

Apoi mai există forţele paramilitare ale altor ţări ce sunt pregătite în Uniunea Sovietică. Astăzi, cei care au absolvit cursurile, zeci de mii de oameni, sunt liderii forţelor de „elită” ale multor ţări şi profesioniştii folosiţi să creeze o lume a terorismului mondial. În cea mai mare parte, ei nu acţionează singuri sau ca şi componenţi ai unui grup minor, ci se află integrali într-un deosebit de sofisticat complex internaţional de organizaţii. Exemplul spaniol este un caz perfect de studiu pentru descrierea metodelor şi tacticii unor astfel de unităţi. (în scop ilustrativ, vor fi alăturate modelului spaniol exemple de operaţiuni efectuate în alte state, pentru a portretiza mai concludent potenţialul acestor practici.)

Soldaţilor spanioli din Forţele Speciale ale armatei li s-a ordonat să „însceneze o falsă invazie într-un oraş şi s-o facă să pară (să arate şi să se simtă) cât mai reală posibil”. Armata a primit ordin să iniţieze o bătălie care să demonstreze că susţine dovada unei rebeliuni. Aceasta este una dintre metodele secrete ale războiului nu mai puţin secret. Este ca şi cum pompierii ar fi puşi să incendieze, poliţiştii să fure şi să ucidă, iar medicii să fie

însărcinaţi cu îmbolnăvirea, otrăvirea şi înnebunirea populaţiei. Asemenea operaţiuni clandestine sunt menite să declanşeze războiul, chiar atunci când ei trebuie să acţioneze simultan în ambele tabere.

Mai întâi de toate, aşa cum se afirmă în *Report From Iron Mountain1* al lui Leonard Lewin, „loialitatea (faţă de stat) reclamă o cauză; cauza reclamă un inamic", iar... forţa prezumtivă a unui inamic, suficientă să garanteze un simţ individual de loialitate faţă de o societate, trebuie să fie direct proporţională cu mărimea şi cu complexitatea acelei societăţi.

Din acest* motiv, la scară globală, Războiul Rece a pretins Sovietelor şi Statelor Unite să fi fost inamici de nevoie şi prin definiţie. Încă de la testul Bravo cu bomba H, sistemul politico-militaro-economic mondial a fost nevoit să fie bipolar. Cei lipsiţi de arme de distrugere în masă şi de mijloacele de desfăşurare a acestora n-au posibilitatea de a lua efectiv parte la asemenea ostilităţi globale.

Pentru fiecare putere majoră, existenţa unui duşman a reprezentat o necesitate politică, deşi ambele superputeri îşi dădeau seama că nu mai au cum să câştige ceva de pe urma unui război tradiţional „total". Niciuna dintre ele nu şi-ar putea controla destinul sau societatea în absenţa „ameninţării" celeilalte. La o scară mai redusă, după cum vom vedea în cazul din Spania, existenţa „rebelilor" asigură credibilitatea acuzaţiei de rebeliune de „inspiraţie comunistă", chiar şi când amploarea conflictului, în speţă, a „falsei invadări a oraşului" – era pur locală.

Toţi conducătorii tuturor statelor ştiu că, potrivit aceluiaşi *Report From Iron Mountain*, „Organizarea unei societăţi în vederea războiului este principalul factor de stabilitate politică al acelei societăţi. Ironia este că această funcţie primară a războiului a fost general recunoscută de istorici numai acolo unde ea s-a făcut cunoscută în mod

expres – în cadrul societăţilor piratereşti ale marilor cuceritori”.

Aceasta este perspectiva istorică. A fost cauza primordială a necesarei întreţineri a Războiului Rece – „necesară” numai pentru acei ce nu sunt în stare sau nu vor să t Leonard C. Lewin, *Report From tron Mountain*, New York, Dial, 1967.

vadă că există şi alte raţiuni în afară de starea conflictuală în favoarea dăinuirii Pământului şi a umanităţii.

Modul în care spaniolii au aplicat noile tactici este interesant şi totodată ameninţător pentru noi toţi. În acest caz, cei doi ofiţeri de armată au primit ordinul să atace un oraş cu soldaţii din trupele regulate (deşi unii dintre ei s-au deghizat în localnici) şi să o facă în a sa fel, încât să pară şi să fie receptată ca o acţiune veritabilă. Ca luptători sub acoperire, ei erau pregătiţi să facă aşa ceva. (Fără niciun dubiu, parte din ei fuseseră pregătiţi în Statele Unite, unde multe dintre armele, activităţile şi tehnicile menţionate mai jos se pun în practică în cadrul programului de pregătire). În vremuri şi condiţii diferite, aceiaşi oameni capabili ar fi primit ordin să deturneze un avion civil, să amplaseze o falsă maşină-capcană sau să organizeze o falsă luare de ostatici. Nu e nicio diferenţă. Singurul obiectiv militar al acestor acţiuni şi al acestui tip de conflict global este de a crea aparenţa războiului însuşi.

Ei bine, spaniolii, din raţiuni cunoscute numai de ei, au hotărât să dea o lecţie acestui oraş. Ca să iniţieze campania, în localitate a descins un detaşament de propagandă specializat în războiul psihologic. Au lipit afişe, au ţinut discursuri incendiare în piaţa sfatului şi au prezentat filme propagandistice pe pereţii clădirilor fa ceas de noapte, ca să instige locuitorii, avertizând asupra pericolului existenţei şi apropierii unei bande de „rebeli terorişti”. În noaptea cu pricina, în timp ce populaţia

oraşului era adunată pentru a viziona un documentar propagandistic, artificierii au detonat o încărcătură de exploziv pe un deal din apropiere la momentul oportun, ca să dea impresia unei ambuscade reale. Cerul a fost inundat de trasoare şi de rachete semnalizatoare. Unul sau două elicoptere au completat decorul aşa-zisei lupte. După plecarea celor din Forţele Speciale de Război Psihologic, întreaga regiune a intrat în panică datorită prezenţei „rebelilor”. Misiunea era îndeplinită, „falsa invazie a oraşului” fusese pusă în scenă.

Câteva nopţi mai târziu, acei doi ofiţeri spanioli (să fi fost implicată CIA?) şi-au împărţit ostaşii în două tabere: a) pseudorebelii şi b) trupele regulate loiale. „Rebelii” şi-au scos uniformele şi au îmbrăcat veşminte populare – uniforma „revoluţionarilor poporului”. Apoi s-au risipit în întuneric şi au început atacul asupra oraşului. Iniţial, schimburile de focuri au fost sporadice. Mai târziu au luat foc câteva clădiri. S-au produs mai multe explozii, destul de mari, şi un pod a fost aruncat în aer. „Rebelii” şi-au înteţit atacul odată cu lăsarea nopţii. Schimburile de focuri, deflagraţiile şi incendierile s-au înmulţit. „Teroriştii” s-au dedat la jafuri şi au început să tragă în direcţia pădurii în care se ascunseseră localnicii.

Odată cu ivirea zorilor, în oraş şi-a făcut apariţia o unitate armată într-un convoi de camioane, trăgând de zor. Deasupra, un elicopter de luptă suplimenta forţa de foc. „Teroriştii” au fost doborâţi din ambele părţi (toţi combatanţii foloseau gloanţe de manevră). Ceilalţi au fost înconjuraţi şi azvârliţi în camioane descoperite, sub pază strictă. În câteva clipe, gloriosul căpitan al armatei regulate eliberase oraşul. De la un megafon instalat pe elicopter li s-a spus locuitorilor să revină în oraş. Totul era sub control. Focurile fuseseră stinse, lucrurile reveniseră cât de cât la normal.

În tot acest timp, căpitanul rămăsese împreună cu

anchetatorii lui să-i interogheze pe prizonieri. Asupra a doi dintre capii „insurgenţilor” s-au descoperit documente false şi au fost duşi înapoi în piaţa centrală în lanţuri. Au fost citite acuzaţiile, iar localnicii au putut vedea cum sunt puşi cu spatele la zid şi împuşcări! Trupurile lor de-abia au atins pământul că au şi fost ridicate şi azvârlite în cel mai apropiat camion. Se făcuse dreptate.

Toate camioanele au părăsit oraşul. Luptele încetaseră. Înainte de plecare, căpitanul s-a întors către primarul oraşului şi l-a avertizat despre pericolul unor noi atacuri teroriste. Locuitorii îl aclamau pe bravul căpitan, în timp ce acesta părăsea oraşul în fruntea convoiului. Forţele binelui învinseseră. Camioanele au mai mers câteva mile şi s-au oprit pentru ca întreaga bandă, trupele loiale şi „teroriştii”, să ia micul dejun laolaltă. La festin au luat parte şi ce doi „morţi”.

Asia a fost „falsă bătălie”. Am fost în măsură să adaug detalii tehnice acestui scenariu spaniol, întrucât am asistat la asemenea antrenamente speciale care se ţin în baze militare americane, unde li se predau tactici identice deopotrivă americanilor şi străinilor. Este exact la fel.

După cum vom vedea mai târziu, aceeaşi strategie a fost utilizată de super-agentul CIA Edward (j. Lansdale şi de oamenii săi în Filipine şi în Indochină.

Acesta e un exemplu de „Fun and Games” ale serviciilor de informaţii. În momentul de faţă, aceste tactici sunt depăşite; cu timpul, modul de lucru a devenit din ce în ce mai complex, din necesitate, transformându-se într-un instrument important al războiului clandestin.

Dacă cineva crede că acesta a fost un caz izolat, vă asigur că lucrurile nu stau aşa. Asemenea „false bătălii” şi „atacuri înscenate asupra unor localităţi” au fost puse la cale de nenumărate ori în Indochina în folosul sau pentru orientarea unor oaspeţi importanţi, ca în cazul primei vizite în Vietnam a lui John McCone în calitate de director

al CIA, numit de Kennedy. Astfel de oaspeţi distinşi asistă la desfăşurarea acţiunii din elicopter, de obicei, de la o „distantă sigură”. Unui nou ministru al Apărării, ca Robert McNamara, care nu văzuse niciodată o luptă, mai ales în Asia de Sud-Est, era necesar să i se aplice un astfel de tratament. Pentru ceilalţi, mult mai experimentaţi, era uşor să descopere că urmele lăsate pe câmpul de luptă fuseseră făcute de „Vietcong” în timpul mai multor repetiţii de „atacuri”. Făuritorii de lăzboi ce profitau de pe urma conflictului din Vietnam n-au lăsat nimic la voia întâmplării.

Între 1952 şi 1954, cât am efectuat zboruri în Filipine, am discutat multe ceasuri cu Ed Lansdale, cu prietenii săi filipinezi, printre care Juan C. „Johnny” Orendain, colonelul Napoleon D. Valeriano şi cu membrii echipei sale „anti-Quirino”, de la care am auzit aceleaşi poveşti. La vremea aceea erau cu toţii colaboratorii lui Ramón Magsaysay şi povesteau cum îşi va împărţi acesta trupele în „comunişti rebeli” şi „forţe regulate”, după care va ataca localităţile în maniera descrisă mai sus. Asta se întâmpla cu mult înainte de a fi „ales” preşedinte în Filipine Ramón Magsaysay şi de a fi înlăturat Quirino. Mai târziu, când lucram în acelaşi birou cu Lansdale la Pentagon, mi-a povestit cum au aplicat aceleaşi tactici, el şi echipa lui de la Misiunea Militară de la Saigon atât în nordul cât şi în sudul Vietnamului.

l „Jocuri şi distracţii” – operaţiuni clandestine rapide (n, Erad.).

Nu mult după înfiinţarea CIA, ale cărei atribuţii legale se limitau la „coordonarea activităţii de informaţii”, Consiliul Naţional al Securităţii autoriza supersecretul Oficiu de Coordonare a Politicii (OPC), condus de şeful secţiei OSS din România în timpul războiului, frank Wisner, să execute anumite operaţiuni secrete de acelaşi fel. Ed

Lansdale a fost cooptat în acest organism în noiembrie 1949, unde a lucrat sub conducerea unui specialist în problemele Extremului Orient, colonelul Richard G. Stilwell, în sectorul de planificare din cadrul direcţiei Extremul Orient. Luptele clandestine din Grecia şi din Bulgaria, ce începuseră cam în aceeaşi perioadă, reprezintă un alt exemplu a activităţii subterane a OPC.

La sfârşitul anilor ’40, CIA s-a dezvoltat şi s-a organizat. OPC a cunoscut o evoluţie şi mai rapidă, iar când generalul Walter Bedell Smith, şeful de stat major al lui Eisenhower în vremea războiului, a revenit din Moscova, unde fusese ambasador al Statelor Unite, pentru a prelua funcţia de director al CIA, primul lucru pe care l-a făcut a fost să scoată OPC din subordinea Ministerului de Externe şi a Ministerului Apărării şi să îl plaseze sub controlul său direct, în CIA Cu toate că această schimbare majoră n-a avut niciun temei legal, s-a produs fără niciun impediment, cât de mic. Toţi cei implicaţi în această chestiune ştiau că, de fapt, CIA fusese creată pentru a fi detaşamentul de frunte al forţelor Statelor Unite în timpul Războiului Rece.

Apoi, odată cu alegerea lui Eisenhower ca preşedinte în 1952, Allen W. Dulles a fost făcut director al serviciilor de informaţii, generalul Smith a devenit adjunct al secretarului de stat, iar John Foster Dulles – secretar de stat. Înaltul Comandament al Războiului Rece era format, iar rolul determinant al CIA în cadrul războiului invizibil era bine stabilit. Războiul din Coreea, are a început în 1950, a slujit drept acoperire pentru expansiunea rapidă a CIA în acest domeniu.

Prin 1952 s-a luat hotărârea că venise clipa înlăturării lui Quirino din funcţia de preşedinte al Filipinelor. Însă atâta vreme Cât acesta* era, în aparenţă, un prieten loial al Americii şi un anticomunist declarat, trebuia acţionat cu deosebită delicateţe. Motivele unei

înlăturări forţate a unui şef de stat nu sunt întotdeauna de natură politică sau ideologică. Mai curând, ca şi în cazul lui Quirino, de faptul că schimbase priorităţile de afaceri cu Statele Unite în favoarea altor ţări, determinând o reducere a exporturilor americane în Filipine. Un motiv destul de bine întemeiat pentru a înlătura pe cineva din fruntea unui stat în jocul de-a războiul al marilor puteri.

În timp ce Statele Unite menţineau relaţiile diplomatice tradiţionale cu guvernul Quirino prin prezenţa unui ambasador autoritar la Manila, acest ambasador avea în cadrul personalului un fel de şef de filială CIA la fel de autoritar, un anume George Aureli. Această aparentă normalitate nu putea fi schimbată. Ambasadorul l-a îndrumat pe Quirino să organizeze alegeri, care îi vor da cu siguranţă câştig de cauză şi vor linişti frământările opoziţiei, despre care se spunea că pune la cale o revoltă a rebelilor HUK cu sprijinul comuniştilor. Mai mult decât atât, Quirino nu avea niciun contracandidat de temut, deci nu avea nicio piedică în calea ţinerii unor alegeri. Data alegerilor a fost stabilită pentru mai târziu.

În acelaşi timp, fără ştirea ambasadorului, CIA a strecurat în Filipine o echipă secretă condusă de unul dintre superagenţii săi, Edward G. Lansdale. Deşi adevăratul motiv al prezenţei sale la Manila nu a fost divulgat autorităţilor americane locale, lui Ed Lansdale i s-a permis să contacteze un număr de filipinezi an ţi-Quirino. În aparenţă, el se afla în Manila pentru a iniţia anumite trupe ale armatei filipineze în tainele războiului psihologic şi a altor tactici paramilitare; scopul real era de a-l elimina pe Quirino şi a-l instala pe Ramón Magsaysay în biroul prezidenţial. Oamenii selectaţi de Lansdale pentru această acţiune au fost încadraţi în programele de pregătire ale trupelor americane şi antrenaţi în afara graniţelor filipineze. Ulterior au fost reintroduşi în ţară şi şi-au reocupat locurile în posturile militare din care făceau

parte. Între timp, era pusă la cale pe tot cuprinsul ţării „rebeliunea HUK”-ilor, prin operaţiuni secrete. Au început să se ivească primele ştiri despre amploarea revoltei. HUK-ii începuseră să se afle peste tot. Preşedintelui i se raporta prezenţa „detaşamentelor HUK” pe tot teritoriul insulei. Conotâţia „comunistă” a acestei noţiuni l-a determinat pe Quirino să creadă că se va bucură de un sprijin solid.

Tacticile de luptă ale Războiului Rece erau bine ascunse. Apoi a intrat în joc CIA.

Lansdale alesese un tânăr parlamentar chipeş, Ramón Magsaysay, să joace rolul pe care l-am văzut mai devreme în acel scenariu spaniol. Avea misiunea să înscenеze „atacuri” şi „eliberări” în nenumărate localităţi de pe insulă. Aşezările erau „atacate” şi „devastate” de luptătorii „HUK”. Căpitanul Magsaysay şi trupele sale loiale treceau dintr-un oraş într-altul, ucigându-i şi capturându-i pe „rebeli”, eliberând fiecare aşezare. Magsaysay, ca agent al CIA, dispunea de o mulţime de cecuri în alb pentru finanţarea acestor campanii CIA bombarda cu zvonuri, producea şi difuza documentare propagandistice şi organiza adunări populare impresionante – totul pentru a construi o reputaţie de „Robin Hood” modern acestui Ramón Magsaysay. Aranjamentul a fost un succes, iar Magsaysay a fost numit curând în fruntea Ministerului Apărării. Apoi, când a început campania electorală, a candidat la preşedinţie contra lui Quirino. Quirino a fost surprins de intrarea în cursa electorală a „decimatorului de HUK-i”. Dar preşedintele în funcţie mai avea un as în mânecă: posibilitatea, prin tradiţie, de a controla urnele şi de a număra voturile. Era practic imposibil să se ţină alegeri cu adevărat libere în Filipine.

Au avut loc alegerile. Desigur, Magsaysay se bucura de o mai mare popularitate decât Quirino. Chiar înainte de alegeri, rebelii Huk s-au agitat puţin, doar cât să le

împrospăteze memoria filipinezilor în privinţa acelui căpitan curajos care să le elibereze oraşele cu o mitralieră încinsă pe braţ. Voturile pentru Magsaysay au umplut toate urnele din arhipelag. Apoi, din biroul său de la armată, a ordonat trupelor sale fidele să păzească fiecare centru de votare. Militarii au sigilat toate urnele şi le-au încărcat în camioane, să le ducă în capitală, unde toate voturile au fost numărate în public. „În aceste condiţii, şi o maimuţă îl putea învinge pe Quirino”, se zicea pe stradă. Quirino a fost depăşit de noua tactică. Magsaysay a câştigat alegerile cu o majoritate zdrobitoare şi a devenit preşedintele filipinezilor.

Quirino n-a fost singurul om din Manila luat prin surprindere de cele întâmplate. Ca el a fost şi ambasadorul american, ba chiar şi şeful CIA din cadrul ambasadei.

George Aureli. În cele din urmă, şi-au dat seama că CIA îi ţinuse învăluiţi în întuneric, ascunzându-le adevăratul scop al prezenţei uneia dintre cele mai redutabile echipe secrete ale sale. CIA trăsese toate sforile, chiar sub nasul lor. O altă bătălie a Războiului Rece fusese câştigată în detrimentul „forţelor comunismului” – sau cel puţin aşa fuseseră ei lăsaţi să creadă.

Magsaysay ajunsese preşedinte ca rezultat al aplicării (oare pentru a câta oară?) a aceluiaşi scenariu folosit de cei doi ofiţeri spanioli în falsa operaţiune de atac. O dată ajuns preşedinte, oraşul devenise prea neîncăpător pentru a putea suporta prezenţa simultană a ambasadorului Statelor Unite, a şefului filialei locale a CIA şi a agentului secret – ultimul, creatorul lui Magsaysay, cu a sa strategie de război şi de campanie electorală tip Madison Avenue. Astfel încât rebelii HUK s-au evaporat ca prin farmec. Nici Cecil B. deMille n-ar fi putut regiza mai bine totul 1.

Acestea sunt câteva exemplificări ale noilor metode practicate de serviciile de informaţii, ce constituie actuala

„reţetă” de a purta un război. Incidentul spaniol şi „campania electorală” a lui Magsaysay ajută la prezentarea modului lor de lucru. Iar cu cele pe care vi le voi înfăţişa în continuare veţi putea înţelege mai bine complexitatea activităţii CIA din lumea întreagă.

La sfârşitul anilor ’40, în Grecia au avut loc o serie de tulburări, iar nou înfiinţata CIA şi-a creat acolo un avanpost şi a demarat edificarea unui imperiu în zonă. Grecia a devenit o bază pentru zborurile avioanelor de recunoaştere. Erau utilizate aerodromurile secrete elene şi cele din Turcia; iar de la asasinarea premierului iranian Muhammad Mossadegh, în 1953, CIA a fost cea mai influentă forţă din spatele tronului fragil al şahului Iranului.[21]

Străini din toate colţurile lumii au fost antrenaţi în metodele operaţiunilor secrete – adică, în utilizarea explozibililor, tehnicilor de sabotaj, comunicaţiilor etc. CIA îşi crease multe din propriile sale dispozitive în lume, dar, de cele mai multe ori, îşi ascundea prezenţa sub paravanul dispozitivelor armatei, recurgând la diferite pretexte. Mulţi dintre sabotorii şi teroriştii de elită de azi sunt ucenicii de ieri ai agenţiei. Mulţi terorişti iranieni experimentaţi au „studiat” în şcolile CIA şi în alte campusuri de pregătire, devenind specialişti în armament şi în comercializarea acestuia. Statele Unite au promis public recompensarea şi au garantat integritatea celui ce va deturna primul avion în

21 Menționăm că președintele Marcos din Filipine avea probleme și că poporul se ridicase împotriva regimului sau dictatorial cu precădere de la uciderea principalului sau oponent, senatorul Benigne Aquino, în august 1983 . în cursul unei vizite la Manila, William Casey, directorul de atunci al CIA, a tacul o aluzie fina la faptul că președintele Marcos ar trebui sa organizeze alegeri. In același timp, observăm aici ridicarea unei noi rebeliuni de inspirație comunistă. Din nou este folosită aceeași taclică robin- hoodiana. In momentul acela, Casey știa că are cartea cîștigătoare.
t Una dintre primele treisprezece colonii care an înființat Statele Unite ale Americii (n. trad.).

folosul lor. În 1953, Chuck Yeager, acel straşnic veteran cu „echipament potrivit” a fost trimis la Okinawa să piloteze un avion de vânătoare MIG, care fusese adus acolo de un pilot chinez, în schimbul unei importante sume de bani. Totul face parte din acelaşi scenariu.

La un campus secret de antrenament al agenţiei CIA din Virginia, situat nu departe de colonia Williamsburg1, exerciţiile sabotorilor şi ale artificierilor au produs un zgomot atât de mare, încât bogătaşii din vecinătate s-au plâns senatorilor lor. Aşa că CIA a fost nevoită să-şi mute baza – pe care avea să o folosească mai târziu în cadrul operaţiunii de la Bay of Pigs – într-o regiune mai izolată din Carolina de Nord.

Toate acestea nu erau lipsite de un scop şi, la sfârşitul anului 1953, toate semnele indicau Indochina: Vietnam, Laos şi Cambodgia, o regiune extrem de bogată care se eliberase de sub ocupaţia japoneză şi de colonialismul francez, dar părea că se află sub „ameninţarea” comunismului – deci totul era gata pentru desfăşurarea tacticilor războiului invizibil practical de CIA

Războiul de uzură din Coreea încetase. Câmpul de luptă al Războiului Rece se muta dintr-o zonă în alta. Aşa cum am menţionat mai devreme, jumătate din echipamentul de luptă stocat pe insula Okinawa, în scopul de a sprijini planificată invadare a Japoniei, fusese reîncărcat în septembrie 1945 şi transportat la Haiphong, port în

Hanoi, capitala vietnameză. Această încărcătură însuma ceea ce militarii au numit „efecte de război” pentru o sută patruzeci şi cinci de mii de soldaţi, adică tot ce este necesar în luptă că să echipeze complet un număr atât de mare de combatanţi. Ajuns în portul Haiphong, imensul stoc a fost pus sub controlul direct al generalului de brigadă Philip E. Gallagher, şeful filialei OSS şi al partenerului său, Ho Şi Min, care veniseră din China să

cureţe rămăşiţele* armatei japoneze înfrânte. Comandantul armatei lui Ho, colonelul Vo Nguyen Giap, a pus de urgenţă echipamentul la loc sigur, pentru a-l avea la dispoziţie la momentul oportun. În 1954, sosise vremea.

Soldaţii din Alianţa pentru Independenta Vietnamului (Viet N-am Doc Lap bong Minh Hoi), sau Vietminh, bine dotaţi cu acest material modern de fabricaţie americană, desfăşurau un război de gherilă necruţător împotriva francezilor, care nu ştiau nici cât de bine înarmaţi erau vietnamezii, nici de unde provenea imensa lor rezervă de armament. În 1946, francezii refuzaseră să-i acorde Vietnamului libertatea şi independenţa, crezând că o vor

Eutea scoate uşor la capăt. Englezii se retrăseseră din adia şi din Birmania, olandezii părăsiseră Indonezia, dar Franţa refuza să renunţe la Indochina. Începând cu 1954, atacurile sporadice ale gherilei vietnameze s-au amplificat, forţele franceze găsindu-se la mare strâmtoare. Au căzut singure în capcană într-o mică vale de lângă Diên Biên Phú şi au cerut ajutorul direct al Statelor Unite. În vreme ce pe bombele cu hidrogen se depunea praful în magazii, Războiul Rece se dezlănţuise.

În 1954, pe la mijlocul lunii ianuarie, cele cincisprezece batalioane franceze, însumând unsprezece mii de soldaţi, ce se aflau la Diên Biên Phú, se opuneau asediului celor douăzeci şi patru de mii de vietnamezi bine echipaţi, încorporaţi în nouăsprezece batalioane. Cu toate acestea, Consiliul Naţional al Apărării a considerat că numărul vietnamezilor era insuficient ca să cucerească Diên Biên Phú şi să-i învingă pe francezi. Totuşi, i-au ordonat lui Allen* Dulles, directorul CIA, să traseze un plan de circumstanţă, în cazul nedorit în care francezii vor fi înfrânţi.

În timpul întrunirii din 14 ianuarie 1954 a NSE, ministrul de Externe John Foster Dulles a propus ca

Statele Unite să se pregătească să desfăşoare

operaţiuni de gherilă împotriva Vietminh-ului, dacă se va produce înfrângerea francezilor, ca să le pricinuim vietnamezilor tot atâtea pagube câte ne-au făcut ei nouă şi Franţei. În opinia lui, cheltuielile necesare vor fi relativ mici şi un asemenea plan va da SUA prilejul să pătrundă în Asia de Sud-Est. Ceilalţi membri ai NSE au fost de acord şi l-au însărcinat pe directorul agenţiei să se ocupe de problema în cauză.

Acesta e modul în care se coordonează şi se iniţiază aceste activităţi. Războiul din Vietnam a fost alimentat de rezultatele întâlnirii amintite la fel de firesc precum explozia unui baton de dinamită este provocată de arderea fitilului. Acelaşi John Foster Dulles, pe când îndeplinea rolul de nici mai mult, nici mai puţin decât „mediator neutru" din partea Ministerului de Externe american în 1950, avea să spună: „Orice aţi spune dumneavoastră despre preşedintele Coreei (Singman Rhee) şi cel al Chinei naţionaliste (Cian Kai-şi), aceste distinse persoane sunt ca nişte întemeietori ai bisericii… sunt nişte aristocraţi ai credinţei".

Pentru ca, puţin mai târziu, pe 19 iunie 1950, aflându-se încă în Coreea, tot John Foster Dulles să ţină un discurs mai mult decât neobişnuit în faţa parlamentarilor coreeni: „Poporul american vă spune bine aţi venit ca parteneri egali în marea comunitate a celor ce construiesc o lume liberă… Luaţi aminte la ceea ce vă spun: nu sunteţi singuri. Nu veţi fi niciodată singuri atâta timp cât vă achitaţi cu demnitate de rolul pe care îl aveţi în atingerea măreţului ţel al libertăţii umane".

Coreeniii care nu se aşteptau deloc la aşa ceva, s-au întrebat ce a vrut să spună cu aceste cuvinte. Mai devreme de o săptămână, când nord-coreenii au atacat sudul, au priceput. Chiar în prima duminică ce a urmat, când Dulles se mai afla în Japonia, războiul coreean a început printr-un atac declanşat de nordici împotriva Coreei de Sud. Pentru

cineva atât de important – unul dintre principalii asociaţi ai celei mai mari firme de avocaţi din New York, Sullivan & Cromwell, şi un om cu o poziţie solidă în Consiliul Bisericesc Mondial – aceste afirmaţii au fost cele mai ieşite din comun pe care le-a făcut vreodată. „Profeţia sa privind izbucnirea războiului din Coreea, rostită în momentul acela, a depăşit orice închipuire a auditoriului. În privinţa celeilalte declaraţii referitoare la „aristocraţii credinţei", puţini sunt cei ce au rămas cu aceeaşi impresie despre preşedintele Rhee şi generalissimul Chiang, mai ales în cazul ultimului.

Dar asta se întâmpla în 1950; în 1954, acelaşi triumvirat de partizani ai Războiului Rece – John Foster Dulles, Walter B. Smith şi Allen W. Dulles – erau ocupaţi cu mutarea centrului operaţional din Coreea în Indochina, după un intermezzo accidental filipinez cu Quirino.

În 29 ianuarie 1954, a avut loc o adunare a Comisiei Speciale pentru Indochina de pe lângă Casa Albă, în biroul ministrului adjunct al apărării, Roger M Kyes. Tema „propusă" se referea la măsurile ce trebuia să fie adoptate pentru ajutorarea francezilor, care ceruseră sprijin de urgenţă. Unul dintre punctele principale ale agendei de lucru era expunerea „Raportului Erskine" referitor la Indochina. Generalul (rez.) Graves B. Erskine din marina militară americană a fost consilier al ministrului apărării, însărcinat cu operaţiunile speciale între 1953 şi 1961 şi coordonatorul Grupului Operativ al Comisiei Speciale prezidenţiale pentru Indochina?

La sfârşitul şedinţei, directorul CIA de atunci, Allen Dulles, a propus numirea unui ofiţer specializat în tactici neconvenţionale de luptă, pe colonelul Edward G. Lansdale[22], în grupul ofiţerilor americani de legătură pe

22 Acest ofițer era același Edward G. Lansdale care determinase, cu atîta abilitate, reușita alegerii președintelui Magsaysay în Filipine, A fost mutat în Vietnam sa vadă daca poate realiza același lucru și cu

care generalul Henri Navarre, comandantul forţelor franceze, fusese de acord să-l primească în Indochina. Comitetul a considerat că propunerea este justificată şi i-a permis lui Dulles să-şi introducă omul în Grupul Consultativ de Asistenţă Militară (MAAG) din Saigon.

Ca început al unei noi faze a activităţii OSS/CIA în Indochina, acest pas a marcat startul intervenţiei CIA în treburile conducerii indochineze, asigurată la vremea aceea de francezi. Acest lucru se petrecea cu puţin timp înainte ca frâiele puterii să fie preluate de către Vietminh, după victoria de la Diên Biên Phú, obţinută sub conducerea prietenului nostru din vremea OSS-ului, Ho Şi Min.

Astfel, agenţia îşi stabilea în Vietnam Misiunea Militară (de la) Saigon, care, de fapt, nici nu se desfăşura la Saigon şi nu era nici militară. Era CIA Rolul său era să conlucreze cu forţele indochineze anti-Vietminh şi nu cu francezii. În baza acestor date, noua unitate CIA nu avea de gând să câştige războiul pentru francezi. Aşa cum aveam s-o simţim ulterior pe propria piele, scopul ei nu era să câştige războiul nici pentru SUA, nici pentru Vietnamul de Sud. Ar fi trebuit?

Acesta este modul în care acţionează forţele clandestine ale CIA, cum au făcut-o în nenumărate ţări de la sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial încoace. Se insinuează cu un mic grup, plin de bani, dispunând de o rezervă nelimitată de echipament. Contactează grupările autohtone pe care intenţionează să le sprijine, indiferent de cine deţine puterea. Apoi îşi intensifică activitatea până la izbucnirea unui conflict armat. Întrucât Agenţia nu este înzestrată sau nu are suficientă experienţă pentru a controla o operaţiune ajunsă în faza în care intensificarea luptelor ajunge la un asemenea nivel, de obicei este

---

Ngo Dinh Diemt exilatul vietnamez care fusese adus din America la Saigon pentru a deveni președintele unui viitor stat Vietnamul de Sud.

chemată în ajutor armata. În momentul acela, sprijinul militar se face. simţit într-o asemenea măsură, încât acţiunea respectivă nu mai poate să fie îndeplinită şi, totodată, să rămână secretă sau să i se poată nega existenţa. Când se ajunge aici, ca şi în cazul Vietnamului, controlul operativ este transferat în mâinile armatei în cel mai potrivit chip posibil, iar războiul continuă până când ambele părţi îşi epuizează combatanţii, finanţele, echipamentul de luptă, suferă pierderi teritoriale şi de vieţi omeneşti din rândul civililor neangajaţi în luptă. Nu poate fi vorba de o victorie clară într-un astfel de război, aşa cum am văzut în Coreea şi în Indochina. Aceste „pseudo-războaie" nu au alt scop decât de a menţine starea conflictuală. După cum am arătat anterior, este unicul obiectiv al tacticilor subterane.

Ideea necesităţii stării conflictuale îşi are originea în mare parte în viziunea filosofului Hegel (1770 – 1831) referitoare la chestiunea în speţă, care arăta că fiecare naţiune se manifestă ca o personalitate de sine stătătoare. De aceea autoritatea garantează legea, iar războiul este expresia legitimă a forţelor dominante ale momentului. E mai mult decât atât. feste o forţă care acţionează spre binele statului, de vreme ce descurajează corupţia şi disensiunile interne şi cultivă consolidarea spirituală a patriotismului.

Centrul de Presă al Apărării raportează: „În ultimii patruzeci de ani, au avut loc o sută treizeci de conflicte de diferite intensităţi, luând în calcul şi pe cel de-al patruzeci – şi-unulea an în curs, care s-au soldat cu nu mai puţin de şaisprezece milioane de victime" (raport din 1985).

Bineînţeles că acestea nu au fost conflicte reale, ci ambuscade ucigaşe ale armatelor clandestine ale Războiului Rece. Acest enorm cazan sub presiune încă fierbe (aşa cum am văzul în „Furtuna în Deşert" din Irak) şi nu se va opri din fierbere atâta vreme cât războiul va fi

sinonim cu naţionalismul. Eliminarea războiului din societatea noastră, a cărei structură e atât de dependentă de prejudecăţi, implică eradicarea conceptului de suveranitate naţională şi a celui tradiţional de stat naţional. Conform exprimării atât de potrivite din *Report From Iron Mountain*: „Sistemul bazat pe război (este) indispensabil pentru stabilitatea structurii politicii interne... războiul generează sensul necesităţii externe fără de care niciun guvern nu poate rămâne mult timp la putere... Organizarea societăţii pentru posibilitatea războiului este principalul factor de stabilitate politică... Autoritatea fundamentală a unui stat modern asupra poporului său rezidă în puterea sa combativă". Veţi putea observa în timpul campaniei electorale din 1992 frecvenţa cu care va fi sugerat faptul că preşedintele ar putea porni un „alt" război, pentru a-şi spori popularitatea înainte de alegeri.

Forţele armate din ziua de azi nu au un rol cu adevărat strategic atâta timp cât nu se poate pune problema utilizării bombelor H într-un război. De aceea cel de-al Treilea Război Mondial va trebui să fie coordonat din umbră de aşa-numitele servicii de informaţii. Războiul a fost între CIA şi KGB, aşa cum era de aşteptat; dar, după cum am văzut în Spania şi în Filipine, de cele mai multe ori nu este altceva decât un „conflict" înscenat de CIA1 sau de KGB, înfiinţând şi sprijinind ambele părţi angajate în conflict. Extinderea terorismului mondial ne* demonstrează că aceasta este realitatea.[23]

---

23 Misiunea Militară de la Saigon a CIA a fost instalată tn Indochină în iunie 1954. în acest fel s-a marcat pentru Statele Unite începutul efectiv a ceea ce numim războiul din Vietnam. CIA a deținut controlul operațional asupra tuturor forțelor angajate tn conflict din 1954 pînă tn 1965, cînd pușcașii marini americani au atins țărmurile vietnameze sub comanda militarilor americani. CIA a avut un ra! dominant în acei ani ai fazei respective a Celui de-al Treilea Război Mondial, care a costat două sute douăzeci de miliarde de dolari, milioane de victime

PATRU

Vietnam: Primul pas

PE 2 SEPTEMBRIE 1945, reprezentantul împăratului Japoniei semna actul de capitulare în faţa generalului Douglas MacArthur, pe puntea crucişătorului *Missouri*, în portul Tokio. Cu această formalitate se încheia marea dramă a istoriei numită Cel de-al Doilea Război Mondial, La vremea aceea, forţele unite ale Statelor Unite, Chinei, Marii Britanii şi Uniunii Sovietice se proclamau victorioase, iar trupele fasciste conduse de Hitler, Mussolini şi Hirohito erau declarate învinse.

Asta e ceea ce au notat istoricii, dar au omis să spună că această ceremonie istorică nu a marcat încheierea războiului, ci mai degrabă acel capitol, acel scenariu, cu acele personaje ale sale.

În culise, serviciile de informaţii americane şi sovietice lucrau la următorul capitol din cartea războiului. Începuseră deja să tragă o „Cortină de Fier” de-a lungul hotarelor Europei de Est, pentru a lărgi fisura ce apăruse în alianţa făcută în vreme de război între Uniunea Sovietică şi puterile occidentale. Serviciile secrete hotărâseră deja să creeze o nouă lume, bipolară, divizată de expansiunile comunismului. În cercurile elitei puterii1, motivaţia era neschimbată de secole: necesitatea absolută de a deţine controlul asupra societăţii prin menţinerea ameninţării războiului şi prin formalităţile esenţiale permanentizării pregătirilor de război – ceea ce numim astăzi „apărare”.

Pe 2 septembrie 1945, această elită a puterii învăţase din propria sa neglijenţă criminală, cea mai mare greşeală din istoria interminabilei sale hegemonii asupra omenirii. Fără să-şi dea seama, îşi încurajaseră savanţii şi inginerii să proiecteze şi să producă arme nucleare. Aceste arme

---

din rtndul civililor și viețile a cincizeci și cinci de mii de soldați americani.

fuseseră aruncate peste Hiroshima şi Nagasaki şi, odată cu explozia celor două bombe atomice, asupra membrilor elitei puterii s-a prăvălit ca un trăsnet o revelaţie terifiantă: războiul, cel mai preţios şi cel mai redutabil* instrument, care îi ajutase să stăpânească lumea şi să perpetueze ideea de naţiune şi de suveranitate naţională preţ de o îndelungată perioadă de vreme, le fusese răpit de către propriii lor savanţi. Procentul de forţe se dezechilibrase. Le mai rămâneau doar două alternative: renunţarea la război sau sinuciderea. Pentru că un război ar fi dus inevitabil nu numai la distrugerea ambelor părţi, ci şi la dispariţia vieţii de pe Pământ. Rolul lor în jocul de-a războiul trebuia să se schimbe. Aşa încât şi-a făcut apariţia Războiul Rece şi celelalte tipuri de conflicte contrafăcute.

Prin urmare*, odată cu semnarea faimosului document pe puntea crucişătorului *Missouri*, *o* nouă formă de război avea să se abată peste o lume naivă, care dădea crezare celor scrise în ziare – că se încheiase „Ultima Conflagraţie Mondială”.

Începând cu 2 septembrie 1945, de vreme ce omenirea putea fi manipulată prin intermediul mijloacelor de informare în masă, care deţineau controlul absolut asupra a ce li se poate spune oamenilor, marile puteri aveau să parcurgă toate etapele necesare, de la pregătirile de război, până la angajarea în conflict. Dar, de la acea dată fatidică, războaiele n-aveau să mai fie altceva decât nişte încăierări lipsite de glorie, dirijate şi menţinute la o anumită scară, conform unui scenariu prestabilit.

Însăşi distincţia dintre „noi” şi „ei”, dintre „prieten” şi „duşman”, s-a făcut după bunul lor plac. Pentru a da credibilitate acestui tip nou de război, elita puterii avea să creeze o lume bipolară, cu două superputeri principale, declarate duşmane ireconciliabile, înarmate până-n dinţi şi diferite din toate punctele de vedere. Fiecare dintre cele două puteri se va întări, pretextând că o face pentru a se

apăra de cealaltă. Iar această piramidă de arme va creşte anual fără să se întrevadă o limită.

În 2 septembrie 1945, acest scenariu era deja conturat. Nu mai rămânea decât să se modeleze opinia publică mondială, prin modificarea mentalităţilor din vremea războiului într-o asemenea măsură, încât să poată fi acceptată o nouă direcţie, bazată pe o masivă confruntare între Est şi Vest.

La aceeaşi dată, în capitala vietnameză, Hanoi, ca preşedinte al nou creatului stat, Republica Democrată Vietnam, Ho Şi Min semna Declaraţia de Independenţă. Pare incredibil azi, dar declaraţia începea cu faimoasele rânduri: „Toţi oamenii sunt egali din naştere, Sunt înzestraţi de Creator cu anumite drepturi inalienabile, printre care dreptul la viaţă, la libertate şi la năzuirea spre fericire…”

Înainte că cerneala de pe documentul semnat la bordul lui *Missouri* să fi apucat să se usuce, fuseseră deja selectate primele zone de conflict semnificative din cadrul Războiului Rece, respectiv Coreea şi Vietnam, şi li se alocaseră din plin echipament de luptă. Mai trebuia creat climatul politic propice pentru dezvoltarea unei lumi bipolare şi aliniaţi combatanţii care, în acel moment, habar n-aveau de rolul pe care trebuia să-l joace. Dacă Marea Britanie, Statele Unite şi Uniunea Sovietică formaseră până atunci o alianţă împotriva Germaniei, Japoniei şi Italiei, această situaţie avea să se schimbe chiar înainte de sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial.

Cu ocazia semnării Declaraţiei de Independenţă a tinerei sale naţiuni, pe doi septembrie 1945, Ho Şi Min avea să citească următoarele rânduri din acel document: „Un popor care s-a opus cu atâta curaj dominaţiei franceze de-a lungul a peste optzeci de ani, un popor care a luptat umăr la umăr cu Puterile Aliate în ultimii ani împotriva fasciştilor – un asemenea popor merită să fie liber şi

independent”.

După îndelungatele lupte purtate alături de americani şi de chinezi împotriva Japoniei şi cu dovada certă a sprijinului Statelor Unite concretizată într-un masiv transport de armament, Ho Şi Min avea destule motive să creadă că războiul împotriva francezilor avea să se sfârşească în curând.

Japonezii capitulaseră şi se retrăgeau. Francezii fuseseră învinşi de japonezi şi nu aveau să revină sau, cei puţin, aşa credea el. Între timp, pe străzile din Hanoi, agenţii biroului de Operaţiuni Strategice (OSS) continuau să colaboreze cu Vietminh-ul, care preluase repede controlul asupra Vietnamului de Nord după prăbuşirea eforturilor japoneze de război.

În calitate de ministru de interne în guvernul provizoriu, strălucitul comandant militar al lui Ho, Vo Nguyen Giap, a ţinut un discurs în care arăta că Statele Unite sunt un prieten de încredere al Vietnamului. Cuvintele sale erau rostite tot în septembrie 1945.

Elita puterii încă nu trăsese sforile. Nu fusese încă schimbată ordinea politică mondială. Vor fi necesari câţiva ani de propagandă abilă pentru a pregăti lumea pentru noul scenariu. Va trece câtva timp până ca elita puterii să creeze un nou inamic-Sovietele şi comunismul, şi noi aliaţi – fostele state fasciste, Germania, Italia şi Japonia, care de-acum înainte vor trebui să fie cunoscute ca „prieteni anticomunişti”.

În 2 septembrie 193, la exact opt ani de la sfârşitul oficial al războiului, noul secretar de stat al preşedintelui Eisenhower, John Foster Dulles, a ţinut o însemnată cuvântare la un congres al rezerviştilor la San Louis. Deşi mare parte din comentariile lui Dulles se refereau la războiul din Coreea, care, în aparenţă, ajunsese într-un punct mort, în declaraţiile sale s-a strecurat o remarcă extrem de semnificativă cu privire la problema

comunismului în contextul indochinez:

„Interesele Statelor Unite în Pacificul de Vest nu se sfârşesc odată cu încheierea armistiţiului în Coreea. Un asemenea armistiţiu este o înşelătorie, de vreme ce astfel li se dă forţelor comuniste posibilitatea de a ataca în altă parte.

De opt ani, în Indochina se poartă un război dezlănţuit... Contribuim deja cu importante sume de bani şi cu echipamente de luptă în sprijinul eforturilor combinate ale Franţei, Vietnamului, Laosului şi Cambodgiei".

Cei „opt ani" amintiţi de Dulles în declaraţia sa, făcută pe 2 septembrie 1953, coincid perfect cu data de 2 septembrie 1945, dată la care erau semnate documentele de capitulare în portul Tokio, când vasele cu o încărcătură enormă de echipamente de luptă părăseau insula Okinawa cu destinaţia Coreea, respectiv Vietnam, iar la Hanoi, Ho Şi Min semna Declaraţia de Independenţă a noii Republici democrate a Vietnamului, încadrat de oficialităţi americane. Nu poate fi cu niciun chip vorba de pură coincidentă. Evenimentele din lume sunt planificate.

ferau, totodată, aproape tot opt ani de la uciderea primului american în Vietnam, maiorul A. Peter Dewey din OSS, căzut în timpul unui schimb de focuri de la periferia Saigonului pe 26 septembrie 1945.

John Foster Dulles, ministrul de externe al preşedintelui Dwight Eisenhower, recunoştea că data oficială la care s-a pornit „războiul dezlănţuit" în Indochina, cunoscut ulterior sub numele de războiul din Vietnam, era 2 septembrie 1945. Ceea ce contează mai mult, este faptul că în toţi aceşti opt ani, climatul anticomunist atinsese cote paroxistice atât în ţară, cât şi în străinătate. Sud-coreenii fuseseră atacaţi de forţele, comuniste" din nord şi, prin intermediul televiziunii, redutabila unealtă de ultimă oră a mass-mediei, în casete a

milioane de americani au pătruns pentru prima oară imagini în mişcare ale unui război în plină desfăşurare. În acelaşi fel, americanii au putut urmări expunerea senatorului Joseph McCarthy referitoare la ameninţarea comunistă internă existentă în guvern şi în industrie. Publicul a vizionat scenariul pe viu, aşa cum dorea elita puterii: comuniştii sovietici erau „duşmanii" noştri de pretutindeni; Ho Şi Min şi Republica Democrată Vietnam nu mai erau prietenii noştri, ci făceau parte, de asemenea, dintre inamicii „comunişti".

Aşa că, deşi ministrul de externe John Foster Dulles confirma faptul că cele două superputeri erau angajate într-un război invizibil de mare anvergură, al cărui început coincidea cu sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, acest lucru a trecut neobservat. Astăzi ar fi mai corect spus că războiul mondial nici nu s-a încheiat, ci doar s-au schimbat taberele, iar majoritatea victimelor acestui nou tip de conflict au fost civilii necombatanţi din Lumea a Treia.

Noul tip de război, bazat pe contradicţiile dintre Est şi Vest, a recurs, mai mult ca oricare altul, la motivaţia furnizată de o propagandă ale cărei origini se află la în ce

[>utul veacului al nouăsprezecelea, în teoria genocidului a ui Darwin şi Malthus.

După cum am arătat mat devreme, Centrul de Presă al Apărării raporta în 1985 că începând cu anul 1945 au avut loc o sută treizeci de conflicte de intensitate variată, inclusiv cele patruzeci şi unu care sunt încă în desfăşurare, care s-au soldat cu şaisprezece milioane de victime, o cifră fantastică, ce poate concura cu numărul morţilor din aproape orice altă perioadă din istorie. Pentru alepţii lui Malthus, asemenea pierderi majore erau de aşteptat; pentru darwânişti, supravieţuitorii sunt prin definiţie cei mai tari.

Suita evenimentelor petrecute în Indochina între

1945 şi 1965, care duseseră la intervenţia în zonă a trupelor regulate americane, dezvăluie metodele aplicate de serviciile secrete în scopul de a produce un asemenea dezastru şi o stare generalizată de război. În perioada 1945 – 1953, cei opt ani de care pomenea Dulles, fusese dat voalul la o parte şi se împletiseră strâns noile alianţe. Prietenii deveniseră inamici; foştii adversari deveniseră aliaţi. Se formaseră forme de guvernământ complet noi, spre a asigura legăturile politice esenţiale corespunzătoare cerinţelor noii ordini mondiale.

În multe cazuri, SUA şi URSS au înarmat pe rând ambele tabere aflate în conflict. Dulles, în cuvântarea sa de la San Louis, a admis că Statele Unite sprijiniseră ambele părţi ale celui mai recent „război dezlănţuit”, adică „eforturile combinate ale Franţei şi Vietnamului”, o remarcă rar întâlnită, dar adevărată. Pentru imensele corporaţii industriale americane, ca mari producătoare de echipament şi muniţie de război, nu avea importanţă cine erau clienţii. Războiul era cea mai profitabilă afacere.

Prin 1960, CIA a aranjat ca anumite componente ale tancurilor sovietice să fie fabricate în SUA, apoi le-a livrat egiptenilor, încercând să le demonstreze acestora, a căror armată era dotată cu tancuri de fabricaţie rusească, faptul că Statele Unite erau un prieten şi un furnizor mai credibil decât aliaţii egiptenilor, sovieticii. În acest caz, ca şi în multe altele, CIA s-a dovedit demnă de numele pe care i l-a atribuit R. Buckminster Fuller, „Ministerul de Război al Capitalismului”. Desigur că asta ajuta la menţinerea stării conflictuale. Unul dintre scopurile fundamentale ale Războiului Rece a fost creşterea producţiei şi vânzării de armament la scară naţională, operaţie în care CIA este neîntrecută.

(Deoarece istoria Războiului Rece şi în special a evenimentelor petrecute în Indochina între anii 1954 – 1965 este atât de fragmentată, neclară şi controversată,

voi începe prin a vă introduce în perioada retragerilor japoneză, britanică, chineză şi, în cele din urmă, franceză, din Vietnam, a formării şi dizolvării guvernelor vietnameze, a operaţiunilor militare neconvenţionale şi prin a vă prezenta un decor confuz şi complex al elitei puterii. În tot acest răstimp, prezenţa* şi influenţa americană a fost permanentă. În paginile următoare vă vor fi înfăţişate mai multe teme, care ar fi necesitat o abordare mai amănunţită. De aceea vă rog să căutaţi răspunsurile şi explicaţiile la ceea ce va urma în paginile în care istoria va fi tratată într-un mod mai explicit.)

De vreme ce OSS activase în Indochina în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, Agenţiei Centrale de Informaţii, succesoarea lui, nu i-a trebuit prea multă vreme că să înceapă să influenţeze saturarea acelei zone cu echipament militar. Ho Şi Min primise un stoc imens de armament din partea Statelor Unite şi se aştepta să nu întâmpine mari dificultăţi în tentativa de a-şi instaura propriul regim în Vietnam.

Dar în 23 septembrie 1945, la puţină vreme de la

Eroclamarea Declaraţiei de Independenţă a Republicii lemocrate a Vietnamului, o grupare a fostelor forţe armate franceze a pus la cale o lovitură de stat locală şi a preluat controlul asupra administraţiei din Saigon, acţionând înzestrată cu armament japonez sustras din magaziile în care erau depozitate capturile de război şi cu permisiunea trupelor britanice care sosiseră la Saigo n în ultimele zile ale războiului mondial, prin zona lor de acces deschisă în Birmania.

Guvernarea franceză se instaurase din nou în Saigon, sectorul sudic al Vietnamului, Cochin, intrând astfel sub dominaţie franceză, deşi în urma Conferinţei de Pace de la Potsdam[24] se stabilise ca teritoriul respectiv să treacă sub

24 Conferința de la Potsdam, ținuta într-o suburbie berlineză în iulie 1945, La aceasta conferință au participat Truman, Churchill și Stalin.

controlul administrativ al trupelor britanice. Aşadar, în Vietnamul de Sud funcţionau două guverne, cu armata britanică rămânând în afara cursului evenimentelor şi cu Republica Democrată Vietnam a lui Ho Şi Min în nord.

Bazându-se pe relaţiile existente în ultimii ani cu SUA, vietnamezii sperau în suportul sau medierea acestora în încercarea de a-şi câştiga independenţa faţă de francezi. Pătrunderea francezilor în Vietnam nu se rezuma numai la forţele armate. Vietnamul era o veche colonie franceză. Numeroase familii de francezi se născuseră şi crescuseră aici, ca şi înaintaşii lor. Franţa avea interese economice majore în Vietnam, ca marele combinat de prelucrare a cauciucului, Michelin. Băncile franceze din Indochina erau printre cele mai puternice din Asia. Una era să înlături complet armata franceză, alta era să înlături interesele Franţet Asta îşi dorea Vietminh-ul. N-au obţinut niciuna, nici alta.

În 21 mai 1945, ministrul de externe american, Cordell Hull spunea: „Statele care au relaţii politice cu un asemenea popor (ca cel indochinez) sunt datoare... să ajute oamenii ambiţioşi să se pregătească ei înşişi pentru sarcinile şi responsabilităţile autoguvernării şi să-şi câştige libertatea”.

În 25 octombrie 1945, un important oficial de la Externe, John Carter Vincent, arăta că: „Politica americană rămâne aceeaşi (ca cea prezentată de Hull)”. Afirmaţia sa întărea înţelegerea anterioară şi confirma aşteptările Vietminh-ului. Dar încrederea lor în sistem s-a dovedit nefondată.

Forţele japoneze care mai rămăseseră în Indochina fuseseră împresurate şi, pe 30 noiembrie 1945 se

---

în timpul desfășurării conferinței, Churchill a fost învins în alegerile parlamentare din Marea Britanie și a fost înlocuit cu noul prim-ministru ales, Clement Alllee. (Izvoare generale; Foreign Relations of the United States, 1952-54, Volumul Xffl, „Indochină" (două părți), GPO, 1982,).

predaseră administraţiei militare britanice din Saigon. Începând cu 1 ianuarie 1946, francezii îşi asumaseră toate obligaţiile militare din Vietnam. Apoi, pe 28 ianuarie, comanda forţelor franceze din Vietnam, deţinută până atunci de britanici, a fost trecută în mâinile generalului francez Jean Leclerc, marcându-se astfel începutul unei noi faze a sprijinului militar american către Indochina; de data aceasta, în favoarea francezilor. Negocierile între francezi şi reprezentanţii Republicii Democrate Vietnam au început în prima parte a anului 1946. Pe la mijlocul anului, Ho Şi Min s-a deplasat la Paris, dar conferinţa a fost un eşec din cauza poziţiei intransigente a francezilor. Ho şi-a continuat eforturile de negociere până în septembrie, fără să obţină înţelegerea scontată.

La începutul lunii noiembrie a aceluiaşi an, au început luptele între francezi şi Vietminh, iar spre sfârşitul anului, războiul de gherilă se întinsese în tot Vietnamul. Toate speranţele legate de încetarea disputei între francezi şi Vietminh s-au prăbuşit în 1947, şi la sfârşitul lui 1949 conflictul din zonă devenise o problemă internaţională.

Aşa s-au petrecut lucrurile. Nu se poate oferi o imagine mat concludentă a evenimentelor din acea vreme. Nu putem şti cu siguranţă ce ne-a determinat să îi oferim armament american lui Ho Şi Min în 1945, pentru ca peste câţiva ani să le furnizăm francezilor, inamicii lui Ho, arme în valoare de trei miliarde de dolari. Nici nu trebuie să căutăm o explicaţie acestei situaţii. Planul făcut înainte de sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial era să fie război în Indochina şi acesta a fost modul în care s-a realizat. Starea de război a continuat, într-un fel sau altul, din 1945 până în 1975.

În culise, cu acordul Statelor Unite, francezii au format un guvern marionetă, naţional şi anticomunist, sub conducerea fostului împărat, Bao Dai. În consecinţă, la finele anului 1949, existau trei guverne care aspirau la

conducerea Vietnamului: al administraţiei coloniale franceze, al Statului Vietnam condus de Bao Dai şi al Republicii Democrate Vietnam, în frunte cu Ho şi fuin. Încă din 1947, printre elementele guvernului naţional „anticomunist” se afla Ngo Dinh Diem, omul pe care SUA îl va face preşedinte în 1954. Însă în 1948 Diem a refuzat propunerea francezilor de a conduce un „guvern central provizoriu”. Această triplă structură era indispensabilă pentru realizarea planului de perspectivă a Războiului Rece. Franţa hotărâse deja că trebuie să părăsească Vietnamul datorită implicării tot mai accentuate în războiul din Algeria, mult mai aproape de casă, şi multiplelor probleme politice interne.

Însă, dacă francezii s-ar fi retras înainte ca Statele Unite să fie pregătite să intre în competiţie, singurul guvern care ar fi rămas la cârma Vietnamului ar fi fost cel al Republicii Democrate Vietnam. N-avea cine să i se mai împotrivească regimului lui Ho Şi Min. De aceea jocul de-a războiul invizibil cerea un nou guvern care să echilibreze forţele. Această sarcină a căzut în seama şovăielnicului Bao Dai. Aşa cum au spus şi sovieticii, acesta a fost un nou „guvern marionetă format de francezi cu binecuvântarea americanilor”. Au avut perfectă dreptate.

În februarie 1950, atât SUA dt şi Marea Britanie, stabiliseră legături diplomatice cu noul stat al Vietnamului de Sud, chiar dacă nu erau decât relaţii de faţadă. O dată încheiate aceste formalităţi, războiul putea începe.

Pe 8 mai 1950, ministrul de externe american, Dean Acheson, anunţa că Statele Unite vor acorda Franţei şi Vietnamului de Sud atât ajutor militar, cât şi economic, în valoare de trei miliarde de dolari. O lună mai târziu, intram în războiul din Coreea, iar Vietnamul devenise o altă cauză de criză internaţională… de rezervă.

Aceste evenimente închid suita. Situaţia a fost tot timpul ţinută sub control. Imensul aisberg pus în mişcare

pe 2 septembrie 1945, când vasele americane supraîncărcate au părăsit Okinawa îndreptându-se spre Coreea şi Vietnam, nu se oprise niciodată din drum. La mijlocul anului 1950, erau în plină desfăşurare o serie de acţiuni militare majore, fără a utiliza însă armele nucleare. Ceea ce începuse ca o reorientare de forţe şi edificare a unei noi structuri bipolare globale, devenise un „război încins" de amploare, angajat pe cele două câmpuri de luptă alese: Coreea şi Vietnam. Trebuie menţionat faptul că evoluţia CIA, de la un novice serviciu de „informaţii" la adevăratul său rol de coordonator al serviciilor secrete americane, s-a realizat pe parcursul acestor două războaie. S-a specializat şi s-a dezvoltat înspăimântător.

O altă concepţie greşită despre Agenţie este că ar acţiona în propriul său interes. Lucrurile nu stau chiar aşa. CIA este cu adevărat o „agenţie". Duce la îndeplinire sarcinile date de alţii, ca agent ai lor. Sondează terenul, stârneşte şi înlesneşte o anumită acţiune. Din anumite puncte de vedere, ea îndeplineşte rolul unei firme de avocaţi. Foarte rar mai pune şi ea ceva la cale. Acţionează întotdeauna ca rezultat al unei iniţiative din afară. Iar imediat după ea intervin omnipotenţii şi omniprezenţii săi aliaţi, restul infrastructurii guvernamentale, alături de susţinerea voluntară a întregii comunităţi financiare şi milkar-industriale.

CINCI

Misiunea militară de la Saigon a CIA

ERA 8 IANUARIE 1954. Un an de când preşedintele Statelor Unite era Dwight Eisenhower. În această calitate, conducea o întrunire a Consiliului Naţional de Securitate la care participau douăzeci şi şapte dintre cei mai capabili consilieri în probleme de securitate naţională. Când discuţia s-a abătut asupra obiectivelor americane şi a direcţiilor de acţiune în Indochina, preşedintele, comandantul suprem al trupelor americane în timpul Celui

de-al Doilea Război Mondial, a afirmat, după cum apare în rapoartele vremii, „cu vehementă”:

Pentru a câştiga acest război trebuie să-i facem pe vietnamezi să lupte. Nici nu poate fi vorba de înlocuirea forţelor franceze din zonă cu trupele noastre. Dacă vom face aşa ceva, toată ura pe care vietnamezii o nutresc faţă de francezi se va îndrepta către noi. N-am cuvinte să-mi exprim dezacordul total cu privire la o asemenea soluţie. Războiul din Indochina ne va înghiţi trupele divizie cu divizie1!

Trebuie adăugat aici că unul dintre cele mai mari neajunsuri ale modului de interpretare a problemei Vietnamului de Sud, pe care SUA l-a abordat în primele zile ale conflictului, consta într-o omisiune care continuă până astăzi. Şi aceasta este necunoaşterea faptului că acel teritoriu ştiut în istorie sub numele de Cochin China, dar pe care noi îl numim Vietnamul de Sud, nu era, şi nu fusese niciodată, un stat national independent. Nu s-a autoguvernat niciodată cu adevărat, în ciuda faptului că Indochina are o istorie de mii de ani. Această percepţie eronată a dus! a încercările de „vietnamizare”, greu de[25]

Ilustrat în cuvinte, a sudului, în timp ce Republica Democrată Vietnam din nord se afla sub conducerea lui Ho Şi Min. Se înfiinţa un nou stat şi i se cerea să poarte un război major, t>după cum aveam să ne dăm seama mai târziu, acest lucru era imposibil.

La data la care Eisenhower ţinea acel discurs, zona nu destul de clar delimitată a Vietnamului de Sud se afla sub controlul militar al Franţei, iar armata franceză era angajată într-un război contra lui Ho Şi Min şi a guvernului său, „Vietminh”.

În perioada aceea şi în asemenea circumstanţe, sud-vietnamezii, lipsiţi de guvernare, conducere şi armată

25 Foreign Relations of the United States, 1952-54. Ministerul de Externe, Washington, DC

proprie, n-aveau cum să lupte pentru independenţă împotriva guvernului Republicii Democrate Vietnam, pe care noi înşine îl înarmasem atât de bine după Cel de-al Doilea Război Mondial.

Declaraţia politică a lui Eisenhower era exactă şi bine fundamentată, dar omitea acel factor esenţial din istoria Vietnamului. El dorea să „vietnarnizeze" războiul. Preşedintele Kennedy a făcut aceeaşi afirmaţie, în linii mari, când a emis unul dintre cele mai importante documente ale administraţiei sale, Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale 263, pe 11 noiembrie 1963, arătând că vietnamezii „vor prelua funcţiile esenţiale îndeplinite în prezent de cadrele militare americane... până la finele anului 1965", ceea ce însemna retragerea personalului american până atunci.

E adevărat că în 1963, vietnamezii aveau ceva mai multă experienţă în a se autoguverna decât în 1954, dar odată cu moartea lui Ngo Dinh Diem şi a fratelui sau Nhu, survenită pe 2 noiembrie 1963, până şi acel dram de experienţă a suferit un regres important. Vietnamul de Sud nu a avut niciodată tradiţia de a fi naţiune. Cea mai mare parte a populaţiei rurale n-avea nici cea mai mică idee de guvernare sau de supunere faţă de vreo conducere, în afară de amintirea celor o sută de ani de guvernare franceză pe care o detestau.

Nu numai Eisenhower şi Kennedy au omis acest important factor. Într-un fragment din cartea sa, *Counsel to the President*, apărut iniţial ca „Analele Guvernului – Epoca Vietnam", în revista *New Yorker* din mai 1991, fostul ministru al apărării, Clark Clifford, făcea multe remărci similare: „... obiectivele noastre în Vietnam erau dependente mai mult de aptitudinea aliaţilor noştri din Saigon decât de eforturile noastre" scria Clifford. Nimeni n-a fost mai familiarizat decât el cu mentalităţile celor şase preşedinţi americani şi a consilierilor lor principali din

perioada vietnameză. Toţi aceşti preşedinţi, trei democraţi şi trei republicani, au făcut două erori majore în politica lor faţă de Vietnam:

1. Au supraestimat capacitatea şi caracterul acestei aproape inexistente sau premature guvernări Diem din Vietnamul de Sud, şi

2. Poate cea mai mare scăpare a lor a fost că niciunul dintre cei şase nu a stabilit un obiectiv militar clar al SUA în acel război. Generalilor trimişi la Saigon li s-a ordonat să nu permită „comuniştilor" să preia controlul asupra Vietnamului, punct. Acesta nu constituia un obiectiv militar.

Clifford s-a întrebat pe sine însuşi când a scris „în primul rând, poate fi vorba de o victorie armată? Şi, în al doilea rând, cu ce ne alegem dacă învingem?" Sunt nişte întrebări deosebit de semnificative, mai ales că ele vin din partea unui om care a îndeplinit funcţia de ministru al apărării în 1968, sub preşedintele Johnson.

Ceea ce voiau să spună preşedinţii Eisenhower şi Kennedy în declaraţiile lor ar fi fost limpede în împrejurări normale, dar ei scăpau din vedere un amănunt esenţial, acela că sud-vietnamezii nu constituiau o naţiune. Chiar şi când Ngo Dinh Diem fusese numit preşedinte al Vietnamului de Sud, el nu beneficia de sprijinul unei structuri guvernamentale, de forţă armată, de poliţie, de sistem impozitar etc. L-am ajutat pe Diem. I-am ajutat subordonaţii. I-am antrenat şi i-am hrănit soldaţii – oricare au fost ei. L-am ajutat cu miliarde de dolari, dar asta nu a fost de-ajuns să facă din guvernarea lui una destul de puternică să înfrunte un adversar experimentat şi zelos, care voia să transforme Vietnamul într-o ţară liberă.

Ngo Dinh Diem însuşi reprezenta un neajuns. Probabil că acest lucru a fost cel mai bine exprimat de

Lyndon Johnson în 1961, când i-a acordat un interviu la Saigon lui Stanley Karnow, autorul lucrării *Vietnam. A*

History) „La dracu’, Diem este singurul om pe care îl avem acolo”. Ngo Dinh Diem s-a născut în 1901 în localitatea Phu Cam. Nu era de baştină din Cochin China, dar era din vecinătatea regiunii Hue. Era catolic, naţionalist convins şi anticomunist.

În 1$33 fusese ministru de interne în guvernul Bao Dai sub colonialismul francez. După înfrângerea şi retragerea japonezilor din Indochina în 1945, Diem s-a împotrivit activ francezilor. În 1950 a părăsit Vietnamul şi a plecat în exil în Statele Unite, la seminarul Maiyknoll din New Jersey, unde, printre altele, a spălat vase.

Mai târziu, pe 7 mai 1953, când cardinalul franciscan al New York-ului, Spellman, a dat un dineu la Curtea Supremă de Justiţie, l-a prezentat pe Ngo Dinh Diem judecătorului William O. Douglas, senatorilor John F. Kennedy şi Mike Mansfield, domnului Newton de la Comitetul de sprijin al Prietenilor Americii, domnului Costello de la Columbia Broadcasting Sistem şi lui Edmund Gullion şi Gene Gregory de la Ministerul de Externe. La acest dineu, Ngo Dinh Diem a discutat despre Indochina aproape o oră şi a răspuns la întrebările puse în special de Douglas şi Kennedy. Diem le fusese prezentat acestor personalităţi ca „naţionalist vietnamez catolic”. O relatare referitoare la acest dineu însemnat se află în volumul al treisprezecelea al *Foreign Relations of the United States*, *1952 – 1954*.

Relativ la remarca lui Dwight Eisenhower din cursul întrunirii Consiliului Naţional de Securitate din 8 ianuarie 1954, de a-i” (face) pe vietnamezi să lupte”, să reţinem că Ngo Dinh Diem a spus acelaşi lucru în cadrul întâlnirii de pe 7 mai 1953. Conform relatării oficiale, „El considera că armata franceză înţelege mai bine problema decât politicienii francezi. Francezii n-au cum să-i învingă pe comunişti fără să se bazeze pe sprijinul vietnamezilor. Şi, oricum, nu vor putea beneficia de ajutorul acestora decât

dacă le vor acorda o mai mare libertate”.

1 *Vietnam. O istorie* (n.trad.).

Însă nici Diem, nici altcineva, nu a arătat cum ar trebui procedat ca să li se acorde „vietnamezilor o mai mare libertate”.

Exilul lui Diem a continuat într-o mănăstire benedictină din Belgia, după ce în 1953 părăsise Statele Unite. Pe 18 iunie 1954, Bao Dai i-a cerut lui Diem să fie prim-ministru în guvernul său. Diem a sosit la Saigon pe 26 iunie 1954, s-a întâlnit cu Lansdale a doua zi, iar pe 7 iulie 1954 şi-a asumat oficial funcţia de premier. În urma unei campanii electorale bine orchestrate de CIA şi de Lansdale, în octombrie 1954 Diem a devenit preşedinte al Vietnamului de Sud.

Un alt lucru de care trebuie să ne amintim este că i-am ajutat pe francezi din 1946 până când au fost înfrânţi de Vietminh la Diên Biên Phú în mai 1954. Cu alte cuvinte, ajutorul pe care l-am dat duşmanilor poporului sud-vietnamez a fost sistat cu numai câteva luni înainte de a-l instala pe Ngo Dinh Diem ca noul preşedinte al unei ţări care nu existase până atunci. Pare ciudat că preşedintele Eisenhower dorea „vietnamizarea” războiului în ianuarie 1954, cu şase luni mai devreme de instalarea noii guvernări, sub conducerea lui Diem, şi într-o perioadă în care francezii beneficiau încă de sprijinul nostru. Factori de acest gen au influenţat hotărâtor acţiunile nou-creatului stat în timpul războiului din Vietnam.

Neglijenţa de care pomeneam mai devreme n-a influenţat numai gândirea lui Eisenhower şi a lui Kennedy, ci şi pe aceea a celor mai mulţi dintre americani, fapt care a pricinuit o mulţime de dezavantaje celor două state de-a lungul celor trei decenii în care americanii au ajutat vietnamezii şi au luptat în acel teritoriu. Trebuia adoptată o soluţie care să ducă la crearea unui guvern stabil şi la unitatea de sine a populaţiei înainte de a putea acţiona în

propriul său interes. De aceea toate bunele noastre intenţii s-au transformat într-un eşec atât de clar. Chiar şi în America, între debarcările de la Jamestown şi de la Plymouth Rock, şi bătălia de la Lexington, şi Concord cu soldaţii britanici s-au scurs o sută şi cincizeci de ani. În toţi aceşti ani, primii descălecători s-au transformat în americani, nemaifiind un simplu amalgam de nemţi, francezi, englezi şi irlandezi.

În ciuda acelei omisiuni majore, acela a fost discursul comandantului suprem în cursul însemnatei întruniri a Consiliului Naţional de Securitate din ianuarie 1954, cu ministrul apărării, ministrul de externe, preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore şi ceilalţi comandanţi ai serviciilor militare, printre alţii. Aceasta era politica sa.

Preşedintele Eisenhower nu-şi putea exprima mai bine opinia cu privire la un eventual „război în Vietnam”. El ştia că noi n-aveam ce căuta acolo. Şi totuşi, peste o lună, pe 29 ianuarie 1954, multe dintre autorităţile prezente la acea întâlnire, respectiv vicepreşedintele, miniştrii de la externe şi apărare, directorul CIA, au nesocotit opinia preşedintelui şi au plănuit să-şi continue acţiunile de declanşare a unui război în Indochina.

Potrivit spuselor doctorului Stephen E. Ambrose, profesorul de război şi pace al lui Eisenhower la Universitatea Statului Kansas1:

Armata americană a aruncat în Indochina mai multe bombe decât asupra tuturor ţintelor din întreaga istorie a omenirii luate împreună…

Craterele exploziilor de pe teritoriul Indochinei puse laolaltă ar putea forma o zonă mai mare decât perimetrul de cinci mii de mile al statului Connecticut… Pe o suprafaţă mai mare de patru milioane de acri au fost aruncate peste o sută de milioane de livre de erbicide…

Doi medici americani au estimat că numărul

victimelor (numai) din Vietnamul de Sud se ridică la patru milioane…

Vietnamul de Sud se afla sub control francez pentru simplul fapt că nu exista nicio altă conducere. Francezii se folosiseră de Bao Dai ca de un conducător-marionetă, dar el domnise mai mult pe Riviera decât în Vietnam. De-abia la mijlocul anului 1954, când Statele Unite au luat iniţiativa de a-l instala pe Ngo Dinh Diem ca preşedinte al nou-creatului stat Vietnamul de Sud (adică, la sud de paralela 17), acel teritoriu va avea o guvernare proprie, cel puţin cu numele.

Diem n-avea parlament, n-avea armată, n-avea sistem impozitar – nimic din ce este esenţial pentru ca o naţiune să existe. În acelaşi timp, avea de înfruntat un adversar puternic, îndemânatic şi experimentat – armata nord-vietnameză condusă de Ho Şi Min. Din acest motiv, pretenţiile faţă de guvernul lui Diem dintre anii 1954 – 1963 erau cel puţin nefundamentate. Dar se pare că acest lucru a trecut neobservat de către propriii noştri conducători sau a celor ce încercau să închege relaţii diplomatice cu guvernul lui Diem, ca şi cum acesta fusese şi era un partener egal în grupul naţiunilor. Vom vedea că această problemă s-a pus în deceniul care a urmat.

Dacă mai există printre dumneavoastră oameni care cred că preşedintele conduce ţara, Congresul participă efectiv la conducerea societăţii şi Curtea Supremă de Justiţie asigură respectarea Constituţiei şi a tuturor legilor federale, urmăriţi această acţiune* care a fost posibilă datorită ignorării flagrante a tuturor acestor instituţii guvernamentale, după cum relevă documentele.

Printre cei prezenţi la întrunirea din 8 ianuarie 1954 a Consiliului Naţional de Securitate, când preşedintele şi-a expus cu atâta hotărâre punctul de vedere, se afla şi Allen W. Dulles, director al CIA şi frate cu ministrul de externe. Nu se poate ca Allen Dulles să fi înţeles greşit cuvintele

preşedintelui Eisebhower. Niciunul dintre toţi ceilalţi nu putea să interpreteze eronat sau să aibă vreo nelămurire în privinţa „poziţiei dure” a preşedintelui împotriva trimiterii trupelor noastre în Indochina. Dar nu aşa se desfăşoară lucrurile când este vorba de războiul clandestin modern. Nu este vorba aici despre felul în care CIA şi omologul său sovietic, KGB, au purtat războaiele lor clandestine în lumea întreagă. Nici despre ce le-a împiedicat să-şi îndeplinească ocupaţia lor de bază, de făuritoare de război.

Sunt incredibili aceşti oameni cărora nu le pasă de preşedinte. S-ar putea spune că nici n-au nevoie de el. „Dtilles vorbeşte ca şi cum ar avea un fir direct cu Dumnezeu şi ar primi instrucţiuni de undeva din ceruri”[26], avea să spună ambasadorul George V. Allen după un dineu oficial în compania lui John Foster Dulles.

În ceea ce-l priveşte pe celălalt frate Dulles, acesta era avocat şi acţionar principal la firma de avocaţi Sullivan & Cromwell. Fraţii se aflau în legătură directă cu elita puterii, şi un biet preşedinte nu avea nicio putere asupra lor. Mulţi dintre cei care au lucrat alături de „cele mai înalte structuri ale puterii” – oameni ca Winston Churchill, R. Buckminster Fuller, profesorul Joseph Needham şi ambasadorul Allen – confirmă faptul că aşa-zişii lideri primesc instrucţiuni de la o sursă foarte sus pusă. Aceşti „lideri” sunt nişte actori perfecţi şi nu adevărâţi conducători, aşa cum s-a văzut în exe mpâul dat cu întrunirea Consiliului Naţional de Securitate din ianuarie 1954. Şi acest adevăr este valabil nu numai în politică, ci şi în finanţe, industrie, ştiinţă şi religie.

Aceasta explică faptul că, în majoritatea cazurilor, cei ce ocupă funcţii publice importante sunt avocaţi. În profesia lor sunt pregătiţi să lucreze în interesul clienţilor lor. Au fost educaţi să facă acest lucru în cele mai bune

---

26 Leonard Moseley. Dulles (New York; Dial Press, 1978).

universităţi, multe din programele cărora fiind structurate chiar pentru a atinge acest scop. Şi se pregătesc în continuare în cadrul celor mai importante firme internaţionale de avocatură, care-şi fac o afacere din a propulsa pe cei mai dotaţi dintre „asociaţii" lor în funcţii guvernamentale de răspundere, în conducerea consiliilor de administraţie ale băncilor şi în posturi cheie din industrie.

În cazul Vietnamului, direcţia ce avea să fie urmată de Statele Unite a fost determinată şi de aceşti doi avocaţi de pe Wall Street, John Foster Dulles şi Allen Welch Dulles, printre alţii, mult mai puternici şi mai neştiuţi. O privire asupra relatărilor oficiale ale acestor prime zile ale războiului din Vietnam ne va arăta cum au procedat.

Pe 14 ianuarie 1954, la numai şase zile de la data la care preşedintele Eisenhower se opunea „cu vehemenţă" trimiterii trupelor americane în Indochina, secretarul de stat John Foster Dulles spunea: „În ciuda eforturilor noastre, există posibilitatea ca poziţia Franţei în Indochina să se prăbuşească. Dacă se va întâmpla acest lucru şi francezii vor fi daţi afară, e de la sine înţeles că sarcina de a forma un guvern şi de a menţine situaţia din Vietnam sub control, va reveni forţelor victorioase ale Vietminh-ului".

Ministrul a adăugat:

În eventualitatea aceasta, eu nu cred că această ţară (Statele Unite) va spune „Păcat, ne-am lins pe buze şi cu asta – basta".

Dacă suntem în stare să desfăşurăm acţiuni concrete de gherilă împotriva conducerii pe care Vietminh-ul o va institui acolo, trebuie să-i pricinuim tot atâtea pagube acestui guvern al Republicii Democrate Vietnam (format de Vietminh) câte ne-a provocat şi el nouă şi conducerilor legitime ale Statelor Asociate1 în ultimii ani. În plus, nu ne va costa foarte mult. Prin urmare, chiar dacă francezii vor fi învinşi în cele din urmă de forţele comuniste, tot ne mai

rămâne o şansă în Asia de Sud-Est. Vom face acolo iadul pe pământ, iar comuniştilor le va fi atunci la fel de greu să reziste precum ne este nouă astăzi.

Cuvintele lui John Foster Dulles reflectă metodele folosite pentru a submina poziţia preşedintelui referitoare la intrarea trupelor americane în Indochina, în primul rând, ignorându-l complet, şi în al doilea rând, transformând expresia „a purta război" în „a face iadul pe pământ" şi „operaţiuni de gherilă". Observaţi, de asemenea, că Dulles a admis, cum am făcut-o cu toţii, că va exista un guvern în Vietnam capabil să se menţină şi să poarte de grijă poporului său.

Aşa a început intervenţia americană şi implicarea directă în războiul din Vietnam – în contradicţie cu vorbele preşedintelui şi în concordanţă cu Marea Strategie de perspectivă a elitei puterii. În definitiv, noi înarmasem ambele părţi (ce se confruntau în Indochina) încă din 1945. Conform raportului oficial pe marginea întrunirii Consiliului Naţional de Securitate din 14 ianuarie 1954, s-a stabilit ca „b), directorul Agenţiei Centrale de Informaţii (Allen Dulles), în colaborare cu alte agenţii şi ministere corespunzătoare, va expune planuri de acţiune de circumstanţă pentru Indochina, la propunerea ministrului de externe (John Foster Dulles)."[27]

Peste două săptămâni, pe 29 ianuarie, s-a întrunit Comisia Specială Prezidenţială asupra Indochinei1 ca să discute planurile dezvoltate de directorul CIA. în timpul întâlnirii s-a stabilit că acesta poate completa grupul celor cinci ofiţeri acceptaţi de generalul francez Henri Navarre, comandantul trupelor franceze în Indochina, „cu un ofiţer de luptă neconvenţională, în persoana colonelului Lansdale".

În acest mod, CIA a creat Misiunea Militară de ia

27 Un eufemism al Ministerului de Externe pentru diferitele guverne obscure ale Indochinei din acea vreme.

Saigon SMM mutând-o acolo de la Manila. Această „misiune militară” – cu siguranţă una dintre cele mai importante organizaţii individuale americane angajate în război care s-au înfiinţat în Indochina între 1945 şi 1975 – şi-a desfăşurat arareori activitatea în Saigon şi n-a fost tocmai o misiune militară, cum spunea şi secretarul de stat. A fost o organizaţie a CIA cu misiunea secretă de „a face iadul pe pământ” prin „operaţiuni de gherilă” în toată Indochina, o organizaţie teroristă experimentată, capabilă să-şi îndeplinească rolul sinistru conform Marii Strategii din acei ani ai Războiului Rece.

Francezii creaseră în 1945 un guvern-fantomă, instabil, condus de fostul împărat Bao Dai. Se spunea că niciunul dintre membru Camerei Deputaţilor nu a putut aduna cele douăzeci şi cinci de voturi necesare din „circumscripţiile” lor. Din aceasta vietnamezii înţeleseseră foarte clar situaţia reală a guvernului, chiar dacă a fost posibil ca ea să fie ascunsă restului lumii. În cei şapte ani de război, singurele alternative ale vietnamezilor au fost francezii şi Republica Democrată Vietnam a lui Ho Şi Min.

Guvernul vietnamez, despre care Eisenhower credea că ar fi cazul să lupte cu propriile forţe împotriva Vietminh-ului, nu exista în 1954. De aceea, cei mai mulţi dintre vietnamezi erau întru totul de partea lui Ho. Pe francezi îi urau, iar faţă de Bao Dai, care trăia în Franţa, nu aveau niciun sentiment de loialitate.[28]

Aşa stăteau lucrurile pe 29 ianuarie 1954, când CIA a creat Misiunea Militară de la Saigon. La această întâlnire, Allen Dulles a venit însoţit de locţiitorul său, generalul Charles P. Cabell, de George Aureli, fostul şef al CIA în Manila şi de Edward G. Lansdale. Acesta din urmă, care se

28 Această comisie specială însărcinată cu dosarul indochinei era alcătuită din: Allen W. Dulles, directorul CIA generalul Walter Bedell Smith, subsecretar de stat și fost director al CIA ministrul adjunct al apărării și fost vicepreședinte al General Motors Corp,, Roger M, Kyes; președintele comitetului șefilor de stat major, amiral Arthur S. Radford

afla în Filipine din 1950, colaborând ca agent al CIA cu Ramón Magsaysay şi cu alţii pentru înlăturarea preşedintelui Quirino, fusese rechemat la Washington de CIA pentru seria de convorbiri în privinţa Vietnamului, prin care i se pregătea reîntoarcerea la Saigon ca şef al nou formatei Misiuni Militare. În propria sa carte, *In the Millst of Wars*[29], *1* Lansdale scria:

Dulles s-a întors spre mine şi mi-a spus că fusese stabilit ca eu să merg în Vietnam şi să-i ajut pe vietnamezi mai mult decât i-am ajutat pe filipinezi. Oficialităţile de la Apărare au spus că sunt de acord, la rândul lor, cu această hotărâre.

Urma să-i învăţ pe vietnamezi cum să contracareze atacurile de gherilă şi să le recomand, la nevoie, măsurile guvernamentale de rezistenţă împotriva agresiunii comuniştilor.

În Vietnam, Lansdale va continua să lucreze sub acoperirea de ofiţer de aviaţie, ca şi în Filipine, iar în cadrul Grupului Consultativ de Asistenţă Militară va activa ca ofiţer cu „însărcinări deosebite", A fost întotdeauna agent CIA, după cum întotdeauna coordonatorii lui erau, de fapt, din Agenţie. Iată, în acest sens, o declaraţie relevantă făcută de Lansdale:

Mi s-a spus să-i fac pe vietnamezi să se ajute singuri.

Din câte ştiam eu, chiar şi pentru un american acest lucru era aproape imposibil. Francezii conduseseră

Vietnamul ca pe o colonie, cu un minimum de legi autohtone. Şeful statului, Bao Dai, se afla de fapt în Franţa.

E adevărat că francezii susţineau că Vietnamul este un stat independent, dar cei ce conduceau cu adevărat erau ei. Ei emiteau şi controlau moneda, conduceau banca naţională, sistemul impozitar, afacerile externe, forţele armate, poliţia şi aveau o mulţime de autorităţi franceze

29 În vâltoarea luptelor (n.trad.)

plasate în întregul sistem administrativ. Însărcinatul special francez pentru Vietnam era adevăratul conducător al ţării. Să se fi produs vreo schimbare în urma şocului de la Diên Biên Phú sau după conferinţa de la Geneva? Eu n-am observat niciuna.

L-am întâlnit pe Ed Lansdale şi pe mulţi alţii dintre partenerii săi filipinezi, la Manila, în perioada 1953 – 1954, şi am fost detaşaţi amândoi la Biroul de Operaţiuni Speciale din Pentagon la sfârşitul anilor ’50 şi începutul anilor ’60. L-am auzit vorbind despre dificultăţile sale în relaţiile cu francezii, care erau atât de serioase, încât se temea să nu fie omorât de aceştia. Aceleaşi probleme le-a avut şi cu unii vietnamezi. Oricum, cu Misiunea Militară de la Saigon şi cu echipa sa dură şi experimentată ce putea să „facă iadul pe pământ” şi să stârnească furtuna, în primăvara lui 1965 a reuşit să se prezinte la guvernul american cu un război perfect gata pregătit.

Misiunea Militară de la Saigon a pătruns clandestin în Vietnam, mai degrabă pentru a-i ajuta pe băştinaşi decât pe francezi. Acesta era scopul lor „oficial…” pe hârtie. Se punea din nou întrebarea, ce înţelegeau ei prin „vietnamezi”? Ce guvern vietnamez era de sprijinit acolo? După cum înţeleseseră ei ordinele, membrii acelui grup aveau să desfăşoare operaţiuni paramilitare împotriva duşmanului şi să poarte un război psihologic. S-ar putea să nu fi ştiut care le erau prietenii, dar ştiau cine le era inamicul – Vietminh-ul. Şi îşi cunoşteau meseria. Nu şi-au pierdut prea mult timpul cu activitatea de „consultanţă” sau cu „Fun and Games” a războiului psihologic. Aveau treburi mult mai importante acolo. Erau o bandă de superterorişti.

Trebuie reţinut că SMM era o activitate a CIA şi că atunci când membrii echipei au spus că vor pleca în Vietnam să susţină activităţi de propagandă şi război psihologic, concepţia lor despre aceste lucruri se deosebea

întru totul de cea a militarilor, considerând că rolul lor era de a încuraja sabotajul, activităţile subversive, grevele, revolta armată şi războiul de gherilă.

Activitatea lor propagandistică includea folosirea celor mai diverse metode, de la emisiuni radiofonice şi ziare la milioane de manifeste aruncate din bombardierele B-29 reformate; de la afişe, lozinci şi demonstraţii, la expoziţii şi filme documentare, de la schimburi culturale şi educaţionale, la schimburi de tehnologie, publicitate specializată şi ajutor umanitar în zonele afectate de dezastre. Au încercat toate posibilităţile ca să dezvolte spiritul naţionalist al populaţiei, în intenţia de a unifica nou-creatul stat.

O altă caracteristică a muncii lor consta în utilizarea organizaţiilor paramilitare. Component!! unei asemenea organizaţii – care nu reprezintă altceva decât o armată particulară – se supun unor anumite reguli de disciplină, unei structuri organizatorice de tip militar şi posedă armament uşor.

Cel mai interesant aspect al SMM este că liderii ei erau adepţii declaraţi ai *Cărţuliei roşii* ce conţine învăţămintele lui Mao Zedong şi-i urmau întru totul ideile. Lucrarea cuprinde doctrină războiului de gherilă, aşa cum a fost el purtat în timpul Războiului Rece. Cu mulţi ani mai târziu, după ce s-a întors din Vietnam, Lansdale a ţinut o mulţime de comunicări la diferite colegii militare. Aproape de fiecare dată a menţionat cele „trei măsuri disciplinare majore” şi cele „opt principii de bază” ale marii Armate Chineze a Celei de-a Opta Căi.

Am zburat de multe ori pe ruta Tokio-Saigon, via Filipine, din 1945 până în 1954, pilotând un avion de transport greu al aviaţiei militare. Când echipa lui Lansdale se afla la bordul aparatului meu, în timpul unuia dintre acele zboruri de cinci ore între Manila şi Saigon, am discutat cu ei despre campania Magsaysay pe care CIA o

purtase împotriva lui Quirino şi despre planurile de formare a unui nou guvern în Vietnam – un nou guvern care va fi sprijinit de SUA după plecarea francezilor.

E necesar să amintim că, deşi documentele oficiale ale Consiliului National de Securitate şi ale Ministerului de Externe relevă faptul că activitatea SMM a început de-abia în ianuarie 1954, în Vietnam, Laos şi Cambodgia s-au desfăşurat alte activităţi ale CIA cu mult înainte de această dată (precum în cazul echipelor White Cloud), iar unii dintre membrii SMM participaseră la aceste acţiuni încă din 1945, întărite în mod oficial prin înfiinţarea, în 1954, a Misiunii Militare de la Saigon. Deşi în ianuarie 1954 nu aveau ce guvern să sprijine, avea să se formeze unul. De această sarcină aveau să se îngrijească fraţii Dulles.

Misiunea Militară de la Saigon fusese trimisă în Vietnam ca să dirijeze dizolvarea puterii coloniale franceze şi spargerea balonului de săpun al lui Bao Dai, „Statul Vietnam”. Încă din ianuarie 1954, dacă nu chiar mai devreme, fraţii Dulles ştiau că aveau să creeze un guvern care nu va fi nici vietminh, nici francez şi că aceasta va fi piatra unghiulară a continuităţii războiului din Indochina, care deja dura de un deceniu. Acesta era obiectivul lor principal1.

Fraţii Dulles trebuia să aibă siguranţa că atât interesele francezilor cât şi ale lui Bao Dai fuseseră anulate. Pe 8 mai 1954, Diên Biên Phú căzuse. Acordurile internaţionale încheiate la Geneva pe 21 iulie 1954 impuneau, cel puţin pe hârtie, limitarea reprezentanţelor americane din Vietnam la cele aflate deja acolo pentru o perioadă de trei sute de zile de la semnarea documentelor. Statele Unite şi Vietnamul se abţinuseră de la semnarea hotărârii.

Prin urmare, se interzicea introducerea de arme, echipament şi personal militar, cu excepţia obişnuitelor rotaţii de trupe şi a înlocuirii articolelor uzate. Înţelegerea

interzicea şi înfiinţarea unor noi baze militare, ceea ce însemna că SMM ar fi putut pătrunde acolo de-abia pe la mijlocul anului 1955. În unele privinţe, SMM a neglijat acest acord. În perioada respectivă am efectuat mai multe transporturi de echipament militar în Saigon, ca, de exemplu, staţiile terestre de radar fabricate în Italia.[30]

Fiindcă treceam prin India, iar India era membră a Comisiei Internaţionale de Inspecţie din Vietnam, eram nevoiţi să dăm cu vopsea peste adresele originale şi să retipărim documentele de zbor în timp ce eram în aer. În perioada acordului de la Geneva, Statele Unite furnizaseră ajutor Indochinei în valoare iniţială de două miliarde şase sute de milioane de dolari. (Ca factor de planificare militară, cuantumul ajutorului „umanitar" pe plan general urma să fie de zece ori mai mare decât valoarea iniţială.)

Edward G. Lansdale, şeful SMM, a venit la Saigon de la Washington prin Manila pe 1 iunie 1954, la mai puţin de o lună de la căderea garnizoanei franceze de la Diên Biên Phú. În Vietnam, armata lui Ho şi ceilalţi băştinaşi naţionalişti îşi consolidaseră poziţiile în nord şi acolo unde erau majoritari. Unităţile franceze înfrânte fuseseră dezarmate, echipamentul şi muniţia fiind preluate de Vietminh, al cărui arsenal, deja imens, sporea astfel considerabil. Ce n-au putut lua, au distrus. În fiecare noapte, în timpul zborurilor mele spre Saigon, auzeam

---

30 Există multe documente cu adevărat uluitoare în dosarele armatei americane, ca și în cele ale președinției, referitoare la acest subiect. Cele folosite mai sus sînt:

„Planificarea afacerilor civile în perioada Războiului Rece/ Școala de Afaceri Civile a Armatei de la Fort Gordon, Georgia, decembrie 1959.

„Asia de Sud-Est", conferință, lector Edward G. Lansdale, Colegiul de Război al Armatei, decembrie 1958.

„Pregătirea în cadrul Programului Mutual de Securitate," de R. G. Stillwell și Edward G. Lansdale din Comisia Prezidențială, mai 1959,

exploziile din oraş şi din împrejurimi, precum şi din alte zone fortificate.

Uneori, fluviul Saigon, singurul canal de aprovizionare al Vietnamului de Sud, devenea impracticabil ca urmare a atacurilor inamice şi a numeroaselor vase care fuseseră scufundate în albie. Aeroportul de la Tan Son Nhui era înconjurat cu colaci de sârmă ghimpată. În ciuda acestei precauţii, avioanele franceze parcate aici din timpul Celui de-al Doilea Război Mondial au fost aruncate în aer de exploziile declanşate în fiecare noapte de pionierii Vietminh. Întreaga ţară clocotea de război clandestin.

În acest climat şi-a început activitatea Misiunea Militară de la Saigon. Acordurile de la Geneva stabiliseră divizarea politică a statului cu o lungime de o mie şase sute de mile, de-a lungul paralelei 17 – aproape o împărţire egală între nordul şi sudul teritoriului, în primele luni de activitate, SMM raporta că sarcina sa oficială era de „a crea o nouă direcţie în războiul psihologic… în care era iniţiată şi armata vietnameză”, ca şi cum ar fi existat vreun stat în sudul Vietnamului şi o armată sud-vietnameză – niciuna, nici alta n-aveau să existe până la 1 iulie 1954, dacă nu şi mat târziu. Însă, între ce raportau şi ce făceau oamenii lui Lansdale, era o mare diferenţă.

Misiunea Militară de la Saigon a început să activeze pe teritoriul indochinez la 1 iunie 1954. Nou-numitul preşedinte, Ngo Dinh Diem, a sosit la Saigon pe 7 iulie 1954. Cum se creează un nou guvern şi o nouă naţiune? Cum poate un om care a trăit ani întregi în afara ţării (şi să nu uităm că Vietnamul de Sud n-a fost niciodată o ţară) să revină din exil, sub protecţia unui stat cu totul străin de cauză (Statele Unite) şi să preia dintr-odată funcţia de preşedinte? De unde venea naţiunea lui şi infrastructura guvernamentală pe care se sprijinea conducerea sa? De unde-i veneau armata şi poliţia? De unde veneau banii?

Altfel spus, aici se afla o străveche parte a Asiei cu mai mult de treizeci de milioane de locuitori, împărţită de milenii pe aşezări, regiuni şi comunităţi etnice nu foarte bine definite. Cu excepţia Republicii Democrate Vietnam, care exista de un deceniu şi nu avusese încă un răgaz de linişte în care să se adune şi să se organizeze, acest teritoriu nu dispunea de nicio formă de guvernare. Administraţia colonialistă franceză nu mai era. Chinezii, care de secole asiguraseră un minimum de economie reală, fuseseră oprimaţi şi, sub conducerea lui Diem, expulzaţi. Ceea ce mai rămăsese era aproape anarhie. Luptele şi revoltele erau, de fapt, un banditism în forma lui cea mai primitivă, făcut în scopul obţinerii minimului necesar de mijloace de trai. Nu era nici măcar un război civil adevărat în această atmosferă a pătruns SMM şi, printr-o serie de abile sforării politice, l-a ajutat pe Diem să-şi extindă autoritatea din ce în ce mai mult, în scopul înfiinţării unui guvern central. Cea mai redutabilă armă a Misiunii consta într-o mulţime de cecuri în alb ale CIA care-i permiteau să facă şi să cumpere orice.

Ceea ce s-a făcut în primele zile ale anului 1954 a fost pentru a pregăti terenul pentru războiul ce a continuat de-a lungul a încă douăzeci de ani. În primii doi ani şi jumătate niciun american nu s-a aflat mai aproape de fraţii Diem (Ngo Dinh Nhu era şeful ramurii CIA din Vietnamul de Sud şi cel mai puternic om al noului stat) decât Lansdale. El a devenit preocupat de faptul că Programul Consultativ de Administraţie Publică, realizat de ambasada americană, avea să fie prea lent şi că trebuia să se adopte de urgenţă anumite măsuri care să umple vidul creat de plecat ea francezilor şi a Vietminh-ului – aceştia se retrăseseră în nord după acordul de la Geneva – şi să consolideze fără întârziere noua administraţie a lui Diem. Să ne oprim puţin asupra recomandărilor sale şi a modului în care au fost ele aplicate.

Lansdale a numit această iniţiativă programul său de „Acţiune Civică”. Iată cum îl descrie: „este un ciclu care include nu numai îndoctrinarea politică, antrenamentul fizic şi însuşirea cunoştinţelor de utilizare a armelor în bazele de antrenament, ci şi o perioadă ulterioară în care vor lucra în cătune şi în aşezări, unde îi vor ajuta pe localnici să construiască şcoli, şosele, poduri, closete publice şi alte activităţi de acest gen, precum şi cele de sprijin pentru înfiinţarea autoadministrării”. O muncă interesantă pentru o organizaţie creată în scopul de a merge în Vietnam să „facă iadul pe pământ”, ca să-l citãm pe Foster Dulles. Lansdale reactualiza o pagină din trecutul său.

La puţină vreme de la atacul japonez asupra bazei de la Pearl Harbour, pe 7 decembrie 1941, Lansdale intrase în OSS. Ulterior avea să spună că a părăsit acest birou pentru a activa în cadrul serviciilor de informaţii ale armatei. Din propria mea experienţă, foarte puţine persoane au părăsit efectiv un serviciu secret ca să intre în rândurile armatei. Mai degrabă au făcut în aşa fel, încât să poată beneficia, la nevoie, de o „acoperire” militară.

Oricum ar fi, în cursul Celui de-al Doilea Război Mondial, după capitularea armatei italiene, am văzut că în timpul dictaturii fasciste oraşele şi localităţile din Italia fuseseră atât de mult timp lipsite de o administraţie efectivă, încât acum aveau nevoie de ajutor pentru a-şi reînfiinţa o oarecare formă de guvernare locală. În acest sens, armata a instituit unităţi speciale, care au fost denumite de Afaceri Civile şi Administraţie Militară – CAMG. Aceste unităţi CAMG s-au dovedit atât de eficiente, încât au continuat să-şi desfăşoare activitatea şi în nordul Europei când armatele Aliaţilor au pătruns în Germania.

În acest timp, OSS a băgat de seamă cam ce se făcuse şi a încercat să facă acelaşi lucru şi în Asia. Dar, dacă vă aduceţi aminte, generalul MacArthur nu a permis

biroului să intre în zona Pacificului. Totuşi, OSS a reuşit să intre în Pacific cu ideea lor de CAMG, prin intermediul marinei militare a Statelor Unite. A fost deschisă o şcoală specială în campusul Universităţii Princeton, urmată de mai multe scoli, în care cursanţii învăţau limbile folosite în zonă, la Monterey, California. Odată cu capitularea Japoniei, programul a încetat brusc. Însă oameni cu spirit de observaţie ca Lansdale şi şeful său, generalul Richard Stilwell, au perceput eficacitatea unui astfel de program în cursul Războiului Rece. În 1960, eu, împreună cu Lansdale şi cu generalul Sam Wilson, am scris mult despre această doctrină în noul manual al Forţelor Speciale ale armatei terestre americane.

Când a fost trimis în Filipine, în 1950, Lansdale a înfiinţat acolo un Birou de Acţiune Cetăţenească. îl determinase pe preşedintele Ramón Magsaysay să înfiinţeze o divizie de război psihologic sub control prezidenţial pe care a numit-o apoi „Biroul de Acţiune Cetăţenească”. Nu este cazul aici să vorbim despre evoluţia acestor raporturi. Vom spune numai că această nouă însărcinare militară, dacă a fost vreodată cu adevărat militară, a apărut în cursul Celui de-al Doilea Război Mondial, continuând, cu sprijinul CIA, să existe şi în vremea Războiului Rece.

Inevitabil, când s-a mutat în Vietnam, Lansdale a adus cu sine şi propriul concept de acţiune cetăţenească. Sub comanda generalului John W. O’Daniel, şeful Grupului Consultativ de Asistenţă Militară (MAAG) se aflau patru divizii: armată, marină, aviaţie şi pacificare. Lansdale se afla în fruntea Pacificării, care în aparenţă se ocupa de activităţi cetăţeneşti. Numai că vietnamezii se opuneau cu vehemenţă expres iei „pacificare”. O cunoscuseră foarte bine ca pe una dintre cele mai sinistre practici colonialiste franceze, pe care generalul Louis-Hubert-Gonzalve Lyautey o aplicase în Africa de Nord şi pe care chinezii o

folosiseră mai târziu în nordul Indochinei, prin „pacificarea” unei regiuni înţelegându-se uciderea tuturor localnicilor. O altă parte a planului de activităţi cetăţeneşti a devenit cunoscută câţiva ani mai târziu ca proiectul „Cătunul Strategic”. Înainte de sfârşitul războiului, CIA iniţiase programul Phoenix, presupus a se ocupa tot de activităţi cetăţeneşti; în realitate, el va fi una dintre cele mai monstruoase şi criminale creaţii ale războiului. Numai ca urmare a derulării programului Phoenix au fost ucişi zeci de mii de vietnamezi.

Trebuie bine înţeleasă această faţetă a campaniei din Vietnam, pentru a ne da seama de ce n-am fost niciodată în măsură să cucerim inimile şi nunţile oamenilor şi de ce un asemenea tip de război nu poate duce la victorie. Aceasta ne aminteşte din nou de perioada Companiei Indiilor de Est britanice şi nepăsarea membrilor ei faţă de practica genocidului, cauzată de îndoctrinarea cu teoriile malthusiene şi darwiniste. („Barbarii ăştia nu vor fi nicicând în stare să se hrănească singuri, aşa că ce contează dacă mor? Şi, oricum, noi suntem cei mai tari.”) o dată implantate, aceste teorii devin extrem de puternice şi se reflectă în campanii de genul celei desfăşurate în Indochina între 1945 şi 1975 şi, din nou, în Orientul Mijlociu, în „Războiul din Golf” din 1991.

Aproape de la început, Diem a fost confruntat cu o tentativă de lovitură de stat. Aceste ameninţări au luat sfârşit când CIA l-a cumpărat pe generalul Nguyen Van Minh şi pe alţi rivali şi i-a trimis la Paris. Dar asta nu i-a conferit lui Diem nici armata necesară, niciun detaşament pentru protecţia personală. În apropierea Saigonului existau anumite bande influente şi independente. Una dintre ele se numea Cao Dai. La începutul anului 1955, CIA l-a cumpărat pe şeful acesteia şi i-a plasat armata sub comanda lui Diem. Apoi, în iunie 1955, armata unei alte secte, Hoa Hao, a fost înfrântă în faţa banilor – liderul ei a

fost de asemenea mituit şi trupele sale s-au alăturat forţelor guvernamentale. O a treia sectă, Binh Xuyen, cunoscută mai bine sub denumirea „Bandiţii Binh Xuyen", controla cazinourile şi lumea interlopă a Cho Lonului, o suburbie saigoneză.

CIA a reuşit să-l determine pe şeful sectei, pe „Marele Bandit" Le Van Vien, să renunţe la oamenii lui şi să ia drumul Parisului. Riviera franceză s-a pomenit dintr-odată cu o inflaţie de bogătaşi vietnamezi, toţi generali. În Asia, ca peste tot în lume, nimic nu poate sta în faţa dolarului american, iar carnetele de cecuri ale SMM începeau să pună bazele unei armate guvernamentale pentru aproape lipsitul de apărare şi total lipsit de putere Ngo Dinh Diem.

Sunt conştient de faptul că cele mai multe dintre cărţile de istorie referitoare la primele zile ale războiului din Vietnam prezintă relatări mult mai elaborate ale modului în care administraţia Diem a achiziţionat armatele acestor „secte". Respectivele relatări servesc drept „acoperire". Am discutat îndelung pe marginea acestui subiect cu Lansdale. Am fost eu însumi prezent în Vietnam în acele zile şi ştiu foarte bine că trupele acestor „secte", care nu erau altceva decât nişte minore organizaţii paramilitare, au fost cumpărate fără greutate cu dolari americani la preţul practicat pe „piaţa" vietnameză. Relatările lui Lansdale pe această temă, din cartea sa, *In the Millst of Wars*, sau cele din biografia sa, *Edward Lansdale*, scrisă de Cecil B. Curry, constituie o lectură interesantă. Ambele cărţi sunt acoperite cu o peliculă consistentă de „versiune oficială" în privinţa acestor evenimente şi nu pot fi luate drept relatări reale.

Cele mai multe armate asiatice de acel gen nu sunt altceva decât grupuri de oameni cu familii aflate la limita subzistenţei. Ei au intrat în armată pentru un castron de supă şi un pumn de orez, zilnic, pentru ei şi familiile lor

nevoiaşe. Aceasta era armata despre care SMM spunea că o va iniţia în operaţiuni de război psihologic, printre altele.

Cei mai „buni” dintre aceşti soldaţi au fost paraşutaţi în împrejurimile Hanoiului, îmbrăcaţi în veşminte autohtone şi li s-a ordonat să împrăştie zvonuri anti-Vietminh prin oraş. De asemenea, li s-a ordonat să arunce manifeste scrise de membrii Misiunii Militare de la Saigon şi să efectueze diferite acte de sabotaj, ca, de pildă, să toarne zahăr în rezervoarele de combustibil ale camioanelor şi vehiculelor militare ale lui Ho. Ulterior, SMM avea să afle că aceşti soldaţi „fideli” se amestecau printre trupele lui Ho şi se aliniau pentru a primi un castron cu supă.

Pe la mijlocul verii, numărul oamenilor din SMM crescuse şi i se lărgise sfera de activitate. Componenţii ei predau de acum tactici de luptă „paramilitare” – ceea ce numim astăzi terorism – şi făceau tot ce le stătea în puteri ca să convingă sutele de mii de „catolici” din nord să vină în sud, promiţându-le siguranţă, hrană, pământ şi libertate, şi ameninţându-i că vor fi măcelăriţi de comuniştii nord-vietnamezi şi de cei din China dacă vor rămâne acolo.

Migraţia catolicilor – sau a băştinaşilor numiţi astfel de cei din SMM – din provinciile vietnameze din nord în cele din sud, sub egida acordurilor de la Geneva, a devenit cea mai importantă activitate a Misiunii şi una dintre principalele cauze ale războiului din Vietnam. Teribila povară a celor un milion o sută de mii de străini nevoiaşi, impusă cu de-a sila băştinaşilor sudici la fel de nevoiaşi, a generat o tensiune asupra ţării şi administraţiei Diem care s-a dovedit a fi distrugătoare.

Americanii nu au vrut să înţeleagă că autohtonii din Asia de Sud-Est nu sunt o populaţie migratoare. Ei nu-şi părăsesc ancestralele aşezări natale. Sunt profund legaţi de rituri străvechi şi de viaţa comunităţilor rurale. Cel mai mare rău care li se poate face este să fie înspăimântaţi

într-un asemenea grad, încât să fie făcuţi să creadă că au un motiv solid ca să-şi părăsească aşezările şi căminele.

În jur de şase sute şaizeci de mii sau mai mulţi dintre aceşti băştinaşi sărăntoci au fost mânaţi la Haiphong de către SMM şi îmbarcaţi în navele de transport ale marinei militare americane. Cam trei sute de mii au fost transportaţi cu aeronavele companiei CÂT (Transporturi Aeriene Civile) a CIA, iar alţii au mers pe jos. Au fost duşi, ca cirezile de vite, către cea mai sudică regiune a Vietnamului, unde, în ciuda promisiunii că li se vor da bani şi alte mijloace de trai necesare, au fost lăsaţi în seama populaţiei locale. Nordicii sunt tonchinezi, mai mult chinezi decât cochinezi. În condiţii normale, nu s-ar fi amestecat niciodată unii cu alţii.

Aceste grupuri nu puteau fi asimilate cu niciun chip de o ţară practic inexistentă. E de la sine înţeles că în cel mai scurt timp nordicii au devenit bandiţi, din necesitate, încercând să-şi asigure minimul necesar de existenţă. Revoltele locale izbucnite în aceste regiuni au fost catalogate „rebeliuni comuniste” şi cea mai mare parte a ororilor care au avut loc în următorii douăzeci de ani a fost rezultatul direct al acestei acţiuni îngrozitoare, iniţiată şi efectuată de Misiunea Militară teroristă de la Saigon a CIA.

Mai mult decât atât, cei un milion o sută de mii erau tonchinezi, deci nordici – adică „inamicul” din scenariul vietnamez. Oricum, de vreme ce fraţii Diem erau mai apropiaţi de băştinaşii din nord decât de cochinezi, n-a trecut mult până ce un mare număr din rândurile acestor aşa-zişi „refugiaţi” au ocupat posturile cheie din infrastructura guvernamentală a lui Diem.

Dacă ne gândim puţin la această situaţie extrem de complexă, începem să ne dăm seama că „problema” vietnameză a fost în mare parte creată chiar de americani, imediat după încheierea acordurilor de la Geneva. N-a fost

nimic mai rău din tot ce a apărut de-a lungul acestor trei decenii de război ca migraţia forţată a acestor peste un milion de „catolici” nordici spre sud, într-o vreme în care de-abia dacă exista un guvern sud-vietnamez. (Cifra de un milion o sută de mii folosită aici e luată dintr-un discurs al lui John Foster Dulles, ţinut în perioada în care era ministru de externe.)

Deşi cei din Misiunea Militară de la Saigon aveau o mulţime de alte treburi mai importante în Vietnam, cea mai însemnată însărcinare a lor era de a-l ţine în viaţă pe Ngo Dinh Diem, şi s-au achitat de ea în maniera tipică CIA timp de zece ani.

Dacă s-ar cunoaşte adevărul, ar trebui să se ştie că şefii de stat din cele mai multe ţări ale Lumii a Treia de azi – supuşi regulilor jocului mondial al superputerilor – îşi datorează funcţia şi viaţa unei gărzi de elită, pe care o pot controla şi, cred ei, în care pot avea încredere.

În multe ţări din lume, şefii acestor gărzi de elită sunt oameni pregătiţi de CIA şi KGB. Iniţial, Diem nu dispunea de o astfel de unealtă esenţială puterii, aşa că Misiunea Militară de la Saigon a apelat la Filipine, unde tocmai îl înlăturaseră pe preşedintele Quirino şi îl instalaseră pe Ramón Magsaysay.

SMM l-a împrumutat de la Magsaysay pe unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori şi prieteni ai acestuia, care era chiar membru al gărzii prezidenţiale, colonelul Napoleon Valeriano.

Valeriano alesese şi pregătise garda de elită a lui Magsaysay. Acest uimitor filipinez avea să joace ulterior un rol important în operaţiunea de la Bay of Pigs din 1961. A sosit la Saigon împreună cu alţi ofiţeri inferiori, şi ei membri ai gărzii de elită, pentru a începe procesul de selecţie a vietnamezilor care, dintr-un motiv sau altul, era de aşteptat să-i fie loiali lui Diem. După aceea, candidat» au fost duşi la Manila pentru pregătire şi îndoctrinare.

Una dintre soluţiile aplicate pentru a se garanta fidelitatea gărzii faţă de conducător este de a angaja numai oameni care au familii şi copii, cărora să li se ofere un adăpost unde vor trăi… ca ostatici – ceea ce va garanta o „fidelitate nepieritoare”.

Cu timpul, Diem a început să acţioneze din ce în ce mai mult ca un adevărat şef de stat, la fel ca omologii lui mai experimentaţi din Laos, Cambodgia, Thailanda şi Birmania, care, ca şi el, se bucurau de prezenţa unor astfel de gărzi de elită formate cu sprijinul CIA.

Între timp, relaţiile dintre şeful oficial al statului, Bao Dai, şi premierul Diem, s-au înrăutăţit. În 1955, Ngo Dinh Diem, nou-venitul CIA, a chemat populaţia din teritoriul de-abia delimitat, numit Vietnamul de Sud, la un referendum în care să se aleagă între menţinerea lui Bao Dai în fruntea ţării şi transformarea acesteia în republică, sub conducerea lui Diem ca preşedinte.

Era chiar ceva inedit să pregăteşti un scrutin electoral într-o ţară în care aşa ceva nu se mai văzuse, mai ales că mulţi dintre locuitori nici măcar nu ştiau de existenţa acestui nou stat, nici nu ştiau care-i sunt graniţele şi nici cine era Ngo Dinh Diem. Cu recenta sa experienţă de aceeaşi natură în Flipine, CIA avea, oricum, siguranţa că aceste alegeri „libere, democratice”, vor da câştig de cauză omului său. În orice caz, liderii SMM vor avea grijă ca protejatul lor să aibă toate voturile.

În acţiuni de acest gen se dovedeau însuşirile aparte ale SMM. A fost comandat un milion de „fonografe” jucării, care au fost amplasate în anumite locuri. Din interiorul lor s-a făcut auzită înregistrarea discursului lui Ngo Dinh Diem. Ţăranii, care nu mai văzuseră şi nu mai auziseră aşa ceva până atunci, au rămas înmărmuriţi. O „vrăjitorie modernă”, ca această „cutie vorbitoare”, a slujit la garantarea alegerii lui Diem.

Diem a câştigat alegerile cu o majoritate de 98%, iar

pe 26 octombrie 1955 a proclamat în interiorul de la sud de paralela 17 – de fapt, linia oficială de demarcaţie era dată de fluviu) Song Ben Hai, dar, de obicei, se făcea referire la ea ca la paralela 17 – Republica Vietnamului. În urma acestor alegeri, Diem a devenit primul preşedinte al republicii.

Cu asta se încheia primul ciclu. La întrunirea Consiliului Naţional de Securitate din 29 ianuarie 1954, fraţii Dulles prezentaseră planul de creare a unei noi naţiuni care va fi împinsă de Statele Unite să continue războiul de „nouă ani" din Indochina.

A durat aproape doi ani (timp în care francezii au fost învinşi, guvernul lui Bao Dai dizolvat şi Diem a revenit din exil, direct în funcţia de premier, la Saigon) până la instalarea, în cele din urmă, a lui Diem în funcţia de preşedinte – ca „Părinte al Patriei" – al Vietnamului de Sud. Nimic din toate acestea n-ar fi fost posibil fără activitatea subterană a abilei CIA şi a experimentatei sale Misiuni Militare de la Saigon.

ŞASE

Genocid prin transfer… în Vietnamul de Sud

CEI NOUĂ ANI DE MANEVRARE a maşinii de război americane în Indochina au început să se amortizeze în stil mare pentru elita puterii în 1954. Până la acea dată, fuseseră cheltuite aproape trei miliarde de dolari şi cursese sânge american. O conflagraţie majoră era iminentă. La sfârşitul fazei indochineze a Războiului Rece, preţul plătit se estima la cinci sute de miliarde de dolari americani şi cincizeci şi opt de mii de ostaşi americani ucişi, la care se adăuga a scădere vertiginoasă a prestigiului Statelor Unite pe plan mondial.

Francezii, care se aflau în Indochina din 1787, fuseseră înfrânţi la Diên Biên Phú în mai 1954 şi alungaţi din ţară. Misiunea Militară de la Saigon a CIA sosea în luna iunie a aceluiaşi an. „Putem desfăşura efectiv

operaţiuni de gherilă (în Vietnam) … şi putem face iadul pe pământ”, zisese ministrul de externe John Foster Dulles. Acesta era scopul adevărat al Misiunii Militare de la Saigon în Indochina, de a derula o campanie ilegală de acţiuni paramilitare şi de a face iadul pe pământ. CIA o înzestrase cu puteri depline, cu sprijin masiv şi cu carnete de cecuri.

Între timp, Conferinţa de la Geneva, care trebuia să ducă la o încetare a focului între Vietminh, Franţa şi Statul Vietnam, se întrunise pe 26 aprilie, chiar înainte de înfrângerea suferită de francezi la Diên Biên Phú, pe 7 mai 1954. Conferinţa a stabilit o zonă de delimitare la sau lângă paralela 17, care împărţea fosta colonie franceză în două regiuni egale. La nord avea să fie Republica Democrată Vietnam, iar la sud avea să se formeze Statul Vietnam, devenit ulterior, pe 26 octombrie 1955, Republica Vietnam.

Înainte de încheierea Conferinţei de la Geneva, Misiunea Militară de la Saigon şi-a început acţiunile politice, psihologice şi teroriste împotriva populaţiei din regiunile nordice. Utilizând o echipă de sabotori bine dotaţi, a executat multe acte de terorism în Hanoi şi în împrejurimile Tonkinului. Agenţii SMM au contaminat rezervele de combustibil, au aruncat în aer oficiile poştale, au scris şi au împrăştiat milioane de manifeste anti-Vietminh, au tipărit şi au distribuit bani falşi.

Aşa cum se intenţiona, aceste activităţi, devenite arme de temut în mâinile experimentaţilor agenţi ai SMM, au dus la apariţia unei vrajbe crescânde între tonkinezii catolici şi Vietminh. Nimeni n-a ştiut că este mâna SMM până când vietnamezii pregătiţi de Misiune nu au dezertat, trecând la Vietminh.

După propriile declaraţii ale liderilor SMM, aflate în Documentele Pentagonului1 publicate de Daniel Ellsberg, Misiunea a fost trimisă în Vietnamul de Nord cu scopul de

a desfăşura „război neconvenţional” „operaţiuni paramilitare” „război politico-psihologic” şi campanii de dezinformare şi de a pregăti terenul în vederea derulării „războiului psihologic” de către vietnamezi. Membrii SMM erau nişte adevăraţi „agenţi provocatori”.

Această activitate a SMM a produs unul dintre cele mai uluitoare, neobişnuite şi însemnate evenimente de război ale secolului – exodul masiv a peste un milion de băştinaşi tonchinezi, presupuşi catolici, care au fost determinaţi să-şi părăsească ţinuturile natale fiind azvârliţi în teritoriul anarhic, necunoscut şi inospitalier al Cochin Chinei, după cum am arătat mai devreme.

Această masă de catolici din nord şi impactul ei nedorit asupra populaţiei sudice a înrâurit mai mult ca orice altceva amploarea, gravitatea şi durata războiului de sorginte americană din Vietnam. A constituit un eveniment uimitor, din mai multe puncte de vedere. În primul rând, cum a fost posibilă o strămutare în masă a unei populaţii altfel statornice şi ce i-a făcut pe atât de mulţi dintre ei să se deplaseze atât de departe de căminele, aşezările şi ţinuturile lor ancestrale? Să fi fost ei atât de înspăimântaţi? Cum s-a putut păstra totul secret? Cea mai mare parte a agenţiilor de presă şi a revistelor de istorie fie n-au luat în seamă, fie au evitat aceste teme.

În momentul în care a început exodul, la mijlocul anului 1954, statul Vietnam era inexistent în privinţa structurilor de guvernare. Totuşi, era localizat în întreaga regiune ce se întindea la sud de paralela 17, iar populaţia sa străveche, stabilă şi paşnică, era estimativ egală cu zece-douăsprezece milioane.

Nu se poate nega faptul că infuzia acestor sute de mii de intruşi într-o populaţie a sudului deja stresată de atâta război (Cel de-al doilea Război Mondial, sub dominaţie japoneză, luptele de recucerire a Cochin Chinei, purtate de francezi, şi cei nouă ani de conflict cu Vietminh-ul, i-a

împins atât pe venetici, cât şi pe gazde la limita răbdării. Nu erau într-atât victimele unui război civil, în adevăratul sens al cuvântului, pe cât se găseau într-o situaţie aidoma celei a indienilor americani, când sute de mii de europeni au invadat ţinuturile nord-americane şi au hotărât să se instaleze acolo ca proprietari. Cu catolicul Ngo Dinh Diem la putere, tonkinezii au crezut şi ei că au acelaşi drept.

Aşa cum se arată în cartea *Vietnam Crisis1*:

Situaţia confuză din Vietnam, ulterioară conferinţei de la Geneva, a fost marcată de exodul refugiaţilor din zonele aflate la nord de paralela 17. Migraţia refugiaţilor a fost încurajată de Statul Vietnam şi a fost efectuată cu sprijinul substanţial al Statelor Unite. Franţa a crezut iniţial că migraţia se va limita la câteva mii de oameni, dar aceasta a luat curând proporţii fantastice. Influxul refugiaţilor în ţinuturile de la sud de paralela 17 au alimentat confuzia politică existentă. Autoritatea guvernului central de la Saigon era mult dispersată din pricina anilor de război şi de tulburările politice, iar armata şi „sectele" (Hoa! la o Cao Dai şi Binh Xuyen) erau de fapt state în stat.

Această interpretare tipică a evenimentelor ridică multe întrebări pe cât de însemnate, pe atât de nesoluţionate, încă. Relatarea spune prea puţine despre situaţia grea a refugiaţilor şi nimic despre inospitalierele lor gazde – oamenii din sud. Vietnamul era ţara cea mai „ne-occidentală" din Asia. Vietnamezii n-aveau cum să-şi

părăsească ţinuturile ancestrale. Nu puteau să-şi urce amilia în bătrânul Chevy şi s-o apuce spre o destinaţie necunoscută, aflată la o mie – o mie cinci sute de mile depărtare. N-aveau autostrăzi dotate cu parcări cu puncte de alimentaţie la îndemână sau cu moteluri primitoare. La vremea aceea, unica linie feroviară nu era operaţională şi nu exista un alt drum.

Indochina este un teritoriu foarte vechi. În epocile de

glorie ale egiptenilor, babilonienilor şi perşilor, Vietnamul era deja „bătrân”. Este unul dintre cele mai vechi leagăne ale civilizaţiei umane. Pentru acest popor stabil, preponderent rural, datoria faţă de părinţi şi de împărat reprezenta liantul ordinii bazate pe învăţăturile lui Crapudus confucian. Cochin China, colonia franceză, suferise unele schimbări ca urmare a ocupaţiei franceze între anii 1861 şi 1867, dar Annamul şi Tonkinul, nu. Şi, totuşi, aceşti „neschimbaţi” tonkinezi au fost cei care au migrat, iar acest lucru face ca acţiunea în sine să fie şi mai ieşită din comun.

Pentru tonkinezi, satul era 6 instituţie deosebit de importantă. În sat, clanurile erau puternice, iar osatura unui clan consta în cinstirea înaintaşilor, care asigura un ataşament solid faţă de aşezare şi de ţinut. Fiecare sat avea o capelă – „dinh-ul – în care trona zeitatea protectoare a aşezării respective. Forţa de coeziune a satului era sentimentul de a fi sub protecţia acelor spirite ale locului. Conducerea localităţii se afla în mâinile unui consiliu al notabilităţilor celor mai vârstnice, dar exista un grad considerabil de autonomie. Se spunea: „Autoritatea împăratului se opreşte la bariera de bambus”.

Satul plătea un impozit autorităţii superioare şi asigura tineri pentru serviciul militar. Însă în Vietnam legea nu se baza pe autoritate şi pe ordin, ci pe recunoaşterea armoniei universale. Ca peste tot în lume, scopul principal al administraţiei locale era de a asigura securitatea. Drept urmare, cerinţa tradiţională din Vietnam nu se referea la legi bune, ci la oameni buni. Legea era considerată mai puţin importantă decât virtutea1.[31]

Toate acestea caracterizează satul şi societatea înspăimântată a acestor băştinaşi, care au devenit refugiaţi în propriul lor ţinut natal, ca urmare a terorismului

---

31 Extrasele liberale de mai sus fac parte din cartea tui Ralph Smith, Vietnam and the West (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1971).

psihologic provocat de SMM şi de aliaţii săi religioşi. Existau toate motivaţiile din lume în sprijinul ideii că ei erau cel mai puţin în stare, dintre toate naţiunile care au existat vreodată, să-şi părăsească străvechiul cămin pentru o alternativă necunoscută şi inospitalieră. S-a vorbit foarte puţin despre această provocare clandestină care a creat o spaimă atât de profundă, dar ea trebuie luată în considerare ca una dintre cauzele principale ale americanizării războiului din Vietnam. O dată ce ne dăm seama de acest lucru, începem să dobândim o apreciere şi o percepere mult mai adecvată a puterii SMM a CIA şi a practicilor sale de război psihologic şi politic neconvenţional, nu numai din Vietnam, ci de oriunde.

Ca să folosim expresia lui John Foster Dulles, SMM ştia cum să „facă iadul pe pământ”, iar grozăvia ameninţărilor sale a determinat un milion o sută de mii dintre aceşti ţărani să-şi ia câmpii. Cealaltă faţetă a monedei – şi probabil explicaţia pentru acalmia relativă a Vietminhului din timpul acestei emigrări masive – este faptul că printre sutele de mii de fugari s-au infiltrat mii de membri ai coloanei a cincea Vietminh, acoperindu-şi deplasarea spre sud în mai marea masă de refugiaţi.

În cursul lungii istorii a războiului, mai ales în Cochinchina, a fost întotdeauna greu să deosebeşti prietenul de duşman. În timpul incursiunilor mele în Vietnam, mi s-a spus adesea că „Barbarii care dimineaţa folosesc briciul pentru a te bărbieri, îţi vor tăia beregata cu acelaşi brici la căderea nopţii”.

Dar, înainte de orice, războiul din Vietnam era dominat de conflicte interne. Multe dintre cele mai acerbe lupte s-au dat în peninsula Camau şi în regiunile mai sudice, care întotdeauna fuseseră considerate ţinuturi agricole relativ bogate, paşnice şi, din punct de vedere geografic, cele mai îndepărtate de zonele în care se aşezaseră tonchinezii din nord.

Parţial, aceasta s-a datorat efectului pe care l-a avut infiltrarea coloanei a cincea Vietminh şi impactului tulburător al sutelor de mii de refugiaţi. Era chiar genul de situaţie dorită de CIA şi de KGB pentru a menţine cazanul Războiului Rece sub presiune. După primul an de activitate în Indochina, SMM raporta că se afla în măsură să asigure transportarea acestor refugiaţi, ca şi cum transportul ar fi fost singurul lucru important în această strămutare masivă. Drept pentru care s-a luat legătura, prin intermediul surselor guvernamentale ale armatei, cu liniile de Transport Aerian Civil (CÂT), pentru a se asigura un pod aerian care să vină în sprijinul operaţiunilor de transport efectuate de marina militară.

Pentru cei care n-au auzit de această companie aeriană, ca şi de altele de acelaşi fel, CÂT era o corporaţie din Delaware, aflată în proprietatea CIA, cu baza în Taiwan, dar la dispoziţia nevoilor CIA din orice loc de pe glob. SMM a contactat marina militară americană pentru a furniza transportul naval. Proiectul era atât de amplu, încât părea incredibil. Primele aeronave ale CIA erau de tipul C-46, fabricate de Curtiss pentru aviaţie în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, adaptate zborurilor civile. Ar fi fost necesare peste zece mii de zboruri sau peste o mie de curse maritime, fiecare cu câte o mie de refugiaţi, ca să fie posibilă deplasarea unui milion de persoane la o distanţă de o mie de mile.

Având în vedere că mulţi dintre refugiaţi s-au îndreptat spre sud pe jos, sarcina liniilor CÂT şi a marinei militare era mai uşor de îndeplinit. Rămâne, totuşi, una dintre migraţiile cele mai mari cunoscute în istoria omenirii. De ce a fost plănuită şi îndeplinită o asemenea acţiune inumană? Nu poate fi decât o singură explicaţie: în scopul de a provoca un climat specific războiului în Vietnam şi de a-l alimenta.

Dar cum a fost făcută, cum au dus la bun sfârşit o

operaţiune de o asemenea anvergură SMM şi mentorii acesteia?

La vremea Acordului de la Geneva, Ho Şi Min şi toţi nord-vietnamezii credeau că trebuie să existe o singură naţiune. Ei nu doreau divizarea ţării. Aşa cum se garantase prin Acordurile de la Geneva, avea să se ţină un referendum, ca oamenii să poată alege conducerea unui Vietnam unit şi unic. Ho Şi Min afirmase acest lucru în nenumărate declaraţii publice. Însă, ca urmare a exodului, au avut loc mai multe „incidente", cum a fost cel de la Ba Lang, din ianuarie 1955, când forţele Republicii Democrate Vietnam a lui Ho Şi Min au agresat pe „catolicii" care încercau să treacă din nord în sud.

Cei mai mulţi dintre americani sunt încredinţaţi că, dacă se ajunge la un acord în cadrul unei întruniri a guvernelor cointeresate, prevederile sale vor fi respectate şi îndeplinite. Acordul permitea transferul localnicilor dintr-o zonă în alta; dar făuritorii de război, ce acţionau conform ordinelor elitei puterii, au citit acel paragraf inedit într-un mod cu totul aparte. Hotărâseră să declanşeze o mare conflagraţie în Indochina şi această cale asigura reuşita – nu delegaţii de la Conferinţa de la Geneva intenţionaseră această confuzie fatală, ci mentorii lor nevăzuţi – şi, după cum aveau să dovedească împrejurările, au reuşit.

În ciuda revoltelor din nord, şi chiar neluându-le în seamă, aeronavele liniilor aeriene ale CIA şi navele marinei militare intrau şi ieşeau din porturile nordice şi transportau o mare parte din aceşti oameni în sud… unde-i azvârleau peste cochinchinezi, lângă Saigon.

Oamenii înşişi au fost supuşi unei campanii de dezinformare şi altor hărţuieli specifice războiului psihologic de către SMM şi arhierarhia catolică din nord. Evacuarea acestor sute de mii de catolici a început din zona sud-vestică a deltei Fluviului Roşu din Tonkin, sub

îndrumarea episcopatelor catolice de la That Dien şi Bui Chu. Aşa a început unul dintre cele mai uluitoare episoade din întreaga perioadă de treizeci de ani a războiului, constituind, totodată, una dintre cele mai puţin cunoscute şi înţelese cauze ale acestuia. În plus, s-a spus că şi francezii dăduseră astfel de ordine de evacuare.

Qnd s-a întâmplat acest lucru, Ministerul de Externe al SUA a pretins că nu ar fi fost informat despre ampla şi decisiva acţiune. Ceea ce, oricum, nu poate fi adevărat. O adresă comună americano-britanică din 29 iunie 1954 către guvernul francez cuprindea următoarea frază1: „... asigură transferul paşnic şi umanitar, sub supravegherea internaţională, a acelor oameni ce doresc să fie mutaţi dintr-o zonă în cealaltă a Vietnamului".[32]

Americanii, britanicii şi francezii aveau cunoştinţă despre această migraţie masivă şi o ţineau în cel mai mare secret. Conferinţa de la Geneva asupra încetării Ostilităţilor din Vietnam îşi încheia lucrările pe 20 – 21 iulie 1954. În urma ei s-a stabilit o încetare a focului începând cu ora opt, 11 august 1954. În câteva rânduri, ultimul articol al Acordului de la Geneva stipula: „... oricăror rezidenţi într-o zonă controlată de una din părţi, care doresc să plece şi să trăiască în zona celeilalte părţi, li se va permite plecarea şi li se va acorda sprijin în această privinţă de către autorităţile din acel district în care locuiesc".

Înţelesul brutal şi macabru al acestui „genocid prin transfer" a fost mascat cu abilitate de un înveliş de cuvinte frumoase. Adresa americano-britanică pomenea despre un „transfer paşnic şi umanitar". Acordul de la Geneva amintea despre acei oameni „care doresc să plece şi să trăiască", autorii textului arătând prin asta cât de buni şi de preocupaţi sunt ei să prescrie modul în care acei

32 „Fdzr/gn Relations of the United States, J 952- 54 vo l. XII IT „ Indochina?* (Washington, DC.: Government Printing Office, 1982).

oameni, care trăiseră toată viaţa într-un mediu statornic, aşa cum trăiseră peste zece mii de ani şi strămoşii lor, îşi pot face bagajele şi se pot muta.

Opinia publică mondială, din care cea mai mare parte n-auzise de tonkinezi vreodată şi habar n-avea de istoria lor străveche, ar fi trebuit să creadă că posibilitatea ca aceşti oameni sărmani să fie strămutaţi la o distanţă de o mie de mile sau chiar mai mult, reprezintă un gest de bunăvoinţă. Şi, ceea ce este şi mai grav, opinia publică mondială nu trebuia cu niciun chip să înţeleagă vreodată că deplasarea acestui milion de oameni a fost pusă la cale de artizanii războiului – pentru a asigura toate ingredientele celui mai amar capitol al Războiului Rece.

Aşa a început americanizarea acelui război. Privind înapoi peste deceniile ce au trecut, ne este cu neputinţă să gândim că a fost posibil ca un milion de oameni sărmani, statornici şi paşnici să fie dezrădăcinaţi în acest mod şi transferaţi în sudul Vietnamului. Gândiţi-vă ce i-ar putea determina pe un milion de newyorkezi să-şi părăsească prietenii, slujbele şi căminele şi să se mute în Alabama, unde ar fi primiţi cu aversiune, ca intruşi, venetici şi aducători de necazuri. Totuşi, aşa ceva s-a întâmplat. Şi asta cu aportul nemijlocit al CIA, imediat după ce această oficină răsturnase guvernele din Guatemala, Filipine şi Iran. Vietnamul a avut, pur şi simplu, ghinionul să fie ales ca teatrul pe care avea să se desfăşoare următoarea piesă a Războiului Rece.

Intensitatea acestui conflict a fost în mare parte determinată de acest exod. Deşi armata franceză suferise o înfrângere umilitoare, ea era pregătită să supravieţuiască „gloriei dureroase de la Diên Biên Phú”. „Sunt îndreptăţit să declar în faţa dumneavoastră că atunci când s-a format guvernul domnului Diem mi-am exprimat clar opinia nefavorabilă în privinţa oportunităţii acestei soluţii”, a spus ministrul de externe francez Christian Pineau în faţa

Consiliului Republicii. „Dar, a adăugat el, de această ţară ne leagă un acord comercial”.

Forţele armate plecaseră, la ordinele lui Diem… dar interesele imense ale prelucrătorilor de cauciuc de la Michelin rămăseseră, ca şi cele bancare şi ale altor companii comerciale franceze, deci totul era în ordine pentru Franţa. Americanizarea conflictului le aducea beneficii incalculabile. Acelaşi lucru se poate spune şi despre vechea comunitate comercială chineză, precum şi despre cele australiene şi neo-zeelandeze, care, datorită poziţiei lor relativ vecină indochinei, au devenit negustori de fructe, bancheri şi comercianţi în Vietnam (în special pentru enormele averi ilicite făcute acolo) în vremea „perioadei americane”.

Pentru milionul de refugiaţi una era să părăsească nordul Vietnamului şi cu totul altceva să sosească în sud şi să capete case, pământ şi funcţii importante.

După cum am mai spus, în 1954 şi 1955 sudul era dezorganizat. Niciodată n-a fost un stat cu adevărat naţional. Diem, premierul şi, ulterior, preşedintele sudului, era un venetic din Annam care trăise o lungă perioadă de timp în exil. Tot ce însemna putere politică a dispărut după plecarea francezilor. Economia, în urma expulzării chinezilor printr-un edict al lui Diem, era la pământ, iar poporul n-avea armată să-şi apere conducătorul sau republica.

În debandada instalată au venit cei un milion o sută de mii de refugiaţi.

Cochinchina, teritoriu sudic, era o străveche regiune rurală. Castronul cu orez al Asiei. Cu mult înainte de război, existau aici plantaţii întinse pe mai mult de treisprezece milioane cinci sute de mii de pogoane. Încă din 1931, în Cochinchina se produceau anual peste două milioane de tone de orez. Prin 1950, producţia a crescut până în jurul cifrei de şase milioane de tone. Vietnamul de

Sud fusese un important exportator de orez; sub administraţia Diem, în haosul economic instaurat, statul a fost nevoit să importe orez pentru a-şi hrăni populaţia, acest lucru fiind una dintre cele mai îngrozitoare urmări ale anilor de război.

Cochinchinezii erau relativ bogaţi. Duceau o viaţă liniştită, îndestulătoare, iar administraţia lor locală de tip rural se desăvârşise de-a lungul a mii de ani de existenţă. Aveau foarte puţin nevoie de restul lumii, care de-abia ştia de existenţa acestor ţărani vietnamezi.

Dar a început exodul. Primul raport interimar al Comisiei de Supraveghere şi Control din Vietnam, emis la 25 noiembrie 1954, spunea: „Comisia a adoptat măsuri pentru a asigura libertatea de deplasare a opt mii de refugiaţi".

„Vă aduceţi aminte că acordurile referitoare la Vietnam au fost necesare spre a înlesni strămutarea în sud a zeci de mii de oameni din zona Hanoiului..." declara în Camera Comunelor ministrul de externe britanic Anthony Eden, pe 8 noiembrie 1954.

Iar un comunicat comun franco-american din 19 septembrie 1954 arăta că: „În acest sens, Franţa şi Statele Unite sprijină guvernul vietnamez în acţiunea de reinstalare a vieinamezilor care, din proprie iniţiativă, au trecut în Vietnamul Liber, şi al căror număr se ridică deja la trei sute de mii".

„Recenta dumneavoastră cerere de a vă acorda sprijin în extraordinarul proiect de strămutare a mai multor sute de mii de cetăţeni vietnamezi fideli din zonele cu o conducere de fâcto şi o ideologie politică pe care o resping, va fi îndeplinită. Sunt fericit că Statele Unite vă pot susţine în această acţiune umanitară" arăta preşedintele Eisenhower într-un mesaj către premierul Diem, pe 23 octombrie 1954.

Şi iată ce spunea secretarul de stat John Foster

Dulles câteva luni mai târziu, pe 8 martie 1955, într-un discurs difuzat la radio şi televiziune adresat întregii naţiuni: „Ca întotdeauna când într-o ţară se instaurează comunismul (internaţional), cei ce îndrăgesc libertatea părăsesc acea ţară, dacă le stă în putinţă. Până acum, în jur de trei sute de mii de persoane au părăsit Vietnamul de Nord şi se preconizează că până la sfârşitul exodului numărul lor să ajungă în jurul cifrei de un milion. Nu este deloc uşor pentru Vietnamul de Sud să primească aceşti refugiaţi, lipsiţi de mijloace de întreţinere şi de bani, care n-au altă avere în afară de lucrurile pe care le-au putut aduce în spinare".

E tare ciudat că, privind înapoi, să descoperim că autorităţile implicate direct în această acţiune, ca cele din Comisia Internaţională, estimau numărul reftigiaţilor la opt sute de mii. Britanicii se gândeau la „zeci de mii". Francezii, a căror prezenţă se făcea încă bine simţită în Vietnam, vorbeau de trei sute de mii. Iar iniţiatorul de fapt, John Foster Dulles, aproape că a spus lucrurilor pe nume, preconizând că numărul refugiaţilor va ajunge „în jurul cifrei de un milion".

O dată ajunşi în sud, mulţi dintre catolici au fost numiţi în posturi importante de către guvernul proamerican al lui Diem. Un exemplu semnificativ îl constituie cazul doctorului Tran Kim Tuyen, un catolic din nord ce părăsise Tonkin China în 1954, care a fost pus în fruntea Oficiului de Afaceri Socio-politice, organism guvernamental secret creat de CIA în scopul supravegherii disidenţilor.

3

Este ceea ce în ţările comuniste se numeşte sistemul

3 >

„De bloc", o organizaţie opresivă şi omniprezentă de spionaj intern care foloseşte profesorii pentru a culege informaţii de la elevi, soţiile să-şi denunţe proprii soţi,

directorii să dea informaţii despre angajaţi.

Mii de catolici din nord au fost numiţi în astfel de funcţii de către CIA şi guvernul Diem.

N-a durat mult până când disensiunile dintre autohtonii din sud şi intruşii nordici favorizaţi de Diem să degenereze în lupte şi revolte. Paşnicii fermieri şi ţărani din sud s-au răsculat împotriva infiltrării acestor refugiaţi în ţinuturile lor şi în structurile guvernamentale ale regimului Diem, pe care le urau.

Aşa încât, în scurt timp, în accepţiunea fraţilor Diem şi a susţinătorilor lor din CIA aflaţi la Saigon, cei un milion şi mai bine de refugiaţi au devenit „prietenii" iar „duşmanii" sau, cel puţin, „problema", erau băştinaşii din sud.

Era momentul cel mai potrivit pentru a transforma încăierările în război şi pentru a aduce americanii. Primul val de americani intrat în Vietnam a fost cel al „binevoitorilor", sau, după părerea altora, a „hidoşilor americani".

În încercarea de a pune bazele unei noi naţiuni, de a o înzestra cu mijloace de apărare proprii, cu poliţie şi armată, de a-i dezvolta agricultura şi economia, şi de a construi şcoli şi spitale, au fost aduşi în Indochina americani din toate păturile sociale, ca să lucreze cu CIA şi cu a sa Misiune Militară de la Saigon, cu Grupul Consultativ de Asistenţă Militară lărgit şi să sporească forţa umană a multiplelor companii ale CIA din Asia de Sud-Est şi a prosperelor bande de mercenari ale acestora.

Se stabilea următoarea fază a americanizării Vietnamului. Planul era de a distruge vechile aşezări rurale ce urmau să fie înlocuite cu avantajele modului de viaţă occidental. Se hotărâse că venise vremea ca vietnamezii să beneficieze de luxul tonetelor cu hamburgeri şi pui la rotisor, ca să nu mai vorbim de Cadillacuri şi televizoare, asortate cu conceptul american

despre violenţă şi ideologie.

Dintotdeauna, la cel mai înalt nivel al structurilor de putere, a existat o tendinţă de a distruge modul de viaţă tradiţional al omenirii, adică cel rural. Viaţa patriarhală este eficientă, perenă şi indestructibilă. Şi, mai presus de toate, este autarhică, spre deosebire de urbanismul de tip american. Ţăranii au rezolvat într-un chip modest problema necesarului de trai – hrană, îmbrăcăminte şi adăpost – şi nu au nevoie de protecţionismul atotputernic al bancherilor internaţionali, de revoluţionarea chimică a agriculturii sau de jungla politicii moderne. N-ar recunoaşte un avocat dacă l-ar vedea. Şi nici nu au nevoie de trailerele cu nouă rânduri de roţi pentru a se aproviziona.

Dar soarta Indochinei fusese pecetluită, avea să fie următoarea ţintă a distrugerii malthusiene, iar americanii şi Vietminh-ul ştiau ce să facă în această privinţă. Mentorii lor din CIA şi din KGB i-au putut vedea acţionând conform cu scenariul internaţional prestabilit. Pianul american l-a determinat pe Diem, unealtă fidelă, să emită două edicte care au trecut aproape neobservate:

(1) plecarea necondiţionată a francezilor

(2) expulzarea chinezilor, bănuiţi a simpatiza cu comuniştii din ţara lor de baştină, China.

Aceste decrete, care din perspectiva lui Diem păreau motivate, au accentuat starea de război civil şi au provocat distrugerea economiei vietnameze preponderent agrară şi a traiului patriarhal, ceea ce a condus la anarhie şi foamete. În acelaşi timp, au bătătorit calea pentru pătrunderea armatei, marinei militare, infanteriei marine şi a unităţilor de pază americane în Vietnam, spre a lua parte la război, sub coordonarea strategilor geniali din CIA şi a ambasadorului rămas pe post la Saigon, în ciuda unui astfel de război care atrage după sine ruperea relaţiilor diplomatice.

ŞAPTE

De ce Vietnam? Alegerea şi pregătirea câmpului de luptă

„DE CE VIETNAM?” De ce a fost ales, încă din 1943 sau 1944, să fie unul dintre câmpurile de luptă cele mai importante ale Războiului Rece acest străvechi teritoriu necunoscut şi înapoiat? într-un exemplar prăfuit al revistei *National Geographic* din 1931, Vietnamul este asemuit cu Grădinile Raiului. De ce era atât de important acest ţinut paşnic din Asia pentru a fi ales să fie devastat de un război atât de îngrozitor?

Am folosit intenţionat expresia „ales”. Cine a ordonat ca acel stoc imens* de armament, depozitat pe insula Okinawa în vederea invadării Japoniei, să fie transportat, în schimb, în Vietnam? S-ar părea că o decizie de o atare însemnătate poate fi luată numai de oameni ca Roosevelt, Truman, Churchill, Clement Attlee, Stalin şi Cian Kai-şi; dar la vremea aceea oamenii aceştia nu luau decizii în privinţa Războiului Rece – adică a confruntării dintre comunişti şi anticomunişti.

Întrebări ca acestea ne obligă să începem să ne gândim la Războiul Rece şi la jumătatea de secol pe care a marcat-o, în condiţiile conştientizării existenţei unei superelite a puterii care este în măsură să ia, şi chiar ia, asemenea decizii cruciale. Dacă vi se pare că afirmaţiile mele sunt nişte baloane de săpun, daţi-mi voie să aţâţ că şi alţii, acum şi altă dată, au ajuns la aceeaşi concluzie. În conversaţiile cu prietenii intimi din timpul războiului, Winston Churchill a făcut referire la o „înaltă Cabală”. R. Buckminster Fuller scria cu convingere şi argumentat despre o „superelită a puterii”. Doctorul Joseph Needham, marele orientalist de la Universitatea Cambridge, menţionează credinţa chinezilor în „nobilime”, adică în aceeaşi „elită a puterii1. Aceasta e o problemă serioasă, care ne priveşte pe toţi. Întrebarea „De ce Vietnam?” ne

determină să ţie întrebăm şi „De ce John F. Kennedy?” Vom vedea de ce.

Mergem mai departe şi ne punem întrebarea: De ce războiul din Vietnam l-a determinat pe decanul corespondenţilor militari din America, Hansen W. Baldwin, să scrie, în prefaţa cărţii *Strategy of Defeat1* a amiralului Sharp din USG, următoarele rânduri:

…pentru această primă înfrângere din istoria

Americii – istoria ne obligă să arătăm clar cine poartă vina – ea nu aparţine în primul rând comandanţilor noştri militari, a căror dezamăgire permanentă reiese din paginile acestei cărţi – ci politicienilor noştri de frunte din Washington, în special comandantului suprem (preşedintele Lyndon B. Johnson).

Amiralul Sharp, care era comandantul suprem al forţelor noastre din Pacific (CINCPAC), deci ofiţerul cu cea mai mare funcţie din zonă, scria: „Episodul Vietnam a însemnat una dintre cele mai controversate perioade din istoria Statelor Unite… Când am acceptat înfrângerea… am făcut-o ca şi cum am fi recunoscut răspicat în faţa opiniei publice mondiale că, în cele din urmă, ne-am pierdut şi simţul de răspundere, chiar şi onoarea ce se cere unei conduceri. Dacă acesta este adevărul, mă tem pentru pacea lumii”. General-locotenentul (rez.) Victor H. Krulak din USMC, fostul comandant al forţelor de infanterie marină din Pacific, spune cam acelaşi lucru în valoroasa sa lucrare, *First to Fight*.

Acest lucru îmi permite să scriu, bazându-mă pe propria mea experienţă şi pe propriile mele cunoştinţe. Generalul Krulak a fost şeful meu direct vreme de doi ani. În această perioadă l-am cunoscut şi pe amiralul Sharp, înainte de a lucra pentru generalul Krulak, am făcut parte din Biroul Ministrului Apărării (OSD), atât pe timpul lui Thomas Gates, cât şi sub comanda lui Robert McNamara. Am colaborat îndeaproape cu Allen Dulles şi cu fratele

acestuia, Foster Dulles. Cred că este necesar să dezvălui elementele cele mai importante ale acestei perioade într-un mod care îi va fi folositor cititorului. Mai întâi de toate, trebuie să cunoaştem CIA şi pe aliaţii săi. Trebuie să aflăm de ce am fost în Vietnam sau măcar ce ne-a făcut să mergem acolo, aşa încât atunci când vom ajunge la cele „O mie de zile ale Camelotului" vom fi în măsură să percepem adevăratul înţeles al acestora. Obiectivul următoarelor capitole este de a prezenta aceste lucruri.

Generalul Paul Harkins, şeful Comandamentului de Asistenţă Militară al Statelor Unite din Vietnamul de Sud, din februarie 1962 până în iunie 1964, a spus la câţiva ani de la încheierea războiului că nu i s-a zis niciodată care era obiectivul militar al Statelor Unite în acest conflict. Dacă e adevărat – şi n-am niciun motiv să cred că n-ar fi – atunci ce-am căutat acolo? Care a fost scopul real al acelei conflagraţii de treizeci de ani, care a costat vieţile a cincizeci şi opt de mii de americani, a înghiţit cinci sute de miliarde de dolari şi a făcut milioane de victime în rândul civililor? Ce război poate fi acela care este lipsit de obiectiv?

Cari von Clausewitz, general prusac din secolul al nouăsprezecelea şi autor al unor tratate militare, declara că cel mai important dintre cele nouă principii ale războiului este obiectivul. „Dacă ai de gând să te angajezi într-un conflict armat şi vrei să-l şi câştigi, spunea el, trebuie să-ţi stabileşti un obiectiv militar clar şi bine precizat". Mai mult, acest obiectiv trebuie să vină de la cea mai înaltă autoritate din stat. Asta nu înseamnă numai că-ţi poţi permite sau că eşti în măsură „să faci ceva". După cum vom vedea mai departe, în cazul războiului din Vietnam n-a existat niciodată vreo ordonanţă oficială din partea guvernului Statelor Unite sau un obiectiv de natură militară.

În timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, când

generalul Creighton W. Abrams a condus detaşamentul de avangardă al glorioasei Armate a treia comandată de generalul George S. Patton, după invazia din Franţa, el a avut un obiectiv militar exprimat cum nu se putea mai clar de bătrânul „Blood and Guts”[33] Patton: „Treci Rinul, distrugi armata germană şi dai mâna cu ruşii”. Acesta-i genul de ordin pe care-l poate îndeplini un militar, şi Abrams l-a îndeplinit. Obiectivul acela a dus la victoria pe frontul respectiv.

După mai mult de douăzeci de ani, generalul Abrams, unul dintre cei mai mari comandanţi de armată, a fost numit de preşedintele Lyndon Johnson comandant suprem al trupelor noastre din Vietnam, înlocuindu-l pe generalul William Westmoreland. În timpul unui discurs de îmbărbătare cam succint, ţinut în faţa generalului şi a ofiţerilor care l-au însoţit la Casa Albă, Johnson i-a spus: „Abe, te duci acolo să cişttgi. Vei dispune de o armată de cinci sute cincizeci de mii de sodaţi, de una dintre cele mai puternice aviaţii militare şi de invincibila Flotă a Şaptea a marinei militare americane. Acum, du-te acolo şi fă asta!”

Generalul Abrams, ca bun soldat ce era, a tăcut până în clipa în care a dat mâna cu preşedintele. Însă din fundul camerei, s-a auzit vocea unui alt general, unul dintre colaboratorii lui Abrams, care fusese alături de el şi în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial. „Domnule preşedinte, ne-aţi spus să mergem acolo şi să facem asta. Asta, ne-aţi putea spune în ce constă?”

LBJ n-a zis nimic şi l-a condus pe general şi pe oamenii săi afară din Biroul Oval. Iată, în câteva cuvinte, povestea misiunii militarilor în acest război lung, aspru şi fără izbândă. N-am avut niciun „obiectiv”, adică nici un motiv să fim acolo.

Pentru generalul Westmoreland, cel care s-a aflat în fruntea trupelor noastre în anii în care Johnson a declanşat

---

33 Sînge și bărbăție (engl.) (n. trad.).

războiul, obiectivul a devenit „bilanţul morţilor” – numărul „inamicilor” ucişi într-o anumită perioadă de timp. Un obiectiv asemănător a fost şi „estimarea forţei de luptă a inamicului” – numărul trupelor duşmane socotite că se află angajate în luptă. Se presupunea că, dacă cifra morţilor e în creştere, forţa de luptă a inamicului trebuie să fie în scădere. Cu cât se numărau mai multe „cadavre”, cu atât se credea că suntem mai aproape de obţinerea victoriei.

Au existat foarte puţine persoane, dacă au existat şi acelea, care să fie la curent cu sforăriile de la Washington în privinţa politicii adoptate faţă de problema Vietnamului atât de bine ca general-locotenentul Victor H. Krulak. Krulak a îndeplinit funcţia de consilier pentru contrainsurgenţă şi operaţiuni speciale din cadrul Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore în perioada Kennedy, 1962 – 1963. În tot acest timp, a fost şeful meu direct la SACSA. Generalul era un om extraordinar şi un militar foarte înzestrat care, dacă ar fi trăit preşedintele Kennedy, ar fi putut foarte bine să fie numit comandantul infanteriei marine americane.

În 1964, a părăsit Pentagonul pentru a servi în calitate de comandant general al forţelor de infanterie marină din Pacific, răspunzând de toată infanteria din zona Pacificului, o însărcinare destul de ingrată în sine. Şeful său direct la Honolulu era amiralul Sharp din USG, comandantul suprem al trupelor din Pacific, iar comandantul general al trupelor infanteriştilor marini din Vietnam era, încă, generalul William Westmoreland, care avea de suportat prezenţa ambasadorului american la Saigon şi a şefului staţiei locale a CIA.

„Am înţeles că ceea ce se întâmpla (în Vietnam) era o pierdere inutilă de vieţi americane, preconizându-se o serie de bătălii îndelungate şi secătuitoare, fără a se întrezări nici cea mai mică speranţă de izbândă”, avea să scrie generalul Krulak în *First to Fight*, câţiva ani mai

târziu.

Cu această idee în minte şi inspirându-se din bogata sa experienţă de luptă din vremea războiului mondial, inclusiv din ultimele şi cele mai grele bătălii de pe Okinawa, Krulak a adus cu sine o strategie menită să obţină „victoria” în Vietnam. Cu acest plan a zburat la Saigon să-l prezinte lui Westmoreland, care n-a fost de acord cu planul. Krulak s-a întors la Honolulu şi i l-a înfăţişat amiralului Sharp, care l-a apreciat şi i-a ordonat acestuia să se ducă la Washington spre a-şi prezenta planul în mod oficial generalului Wallace M. Greene, comandantul infanteriei marine.

Generalul Greene a aprobat planul şi i-a aranjat o întâlnire cu ministrul apărării, Robert S. McNamara, pentru a-i prezenta şi acestuia intenţiile sale tactice. Krulak îl ştia bine pe McNamara din timpul îndelungatei sale activităţi în cadrul Marelui Stat Major din Pentagon. McNamara a fost şi el de acord cu planul, dar ulterior a acţionat într-o manieră ce dezvăluie adevărata sursă de autoritate în privinţa deciziilor cruciale luate faţă de activităţile din Asia de Sud-Est în perioada anilor ’60. „Ce-ar fi să vorbeşti şi cu guvernatorul Harriman?” i-a sugerat McNamara.

Aveiell Harriman, fostul ambasador al SUA la Moscova, era pe atunci adjunctul ministrului de externe pentru Extremul Orient. Aş adăuga că, după părerea mea, Harriman era un exemplu clasic de membru al elitei puterii, cu o singură excepţie: era o personalitate publică şi ducea o viaţă mondenă. Dar pesemne că acesta era rolul pe care i-l aleseseră suveranii săi.

Harriman a avut amabilitatea să-l primească pe Krulak la dejun, în luxoasa sa locuinţă din Georgetown. După dejun, guvernatorul l-a rugat pe general să-şi prezinte strategia sortită să asigure victoria în Vietnam. Când a ajuns la punctul culminant al planului, în care se

prevedea „distrugerea radelor portuare, minarea porturilor, distrugerea căilor ferate şi a uzinelor de armament, a industriei grele şi a combinatelor petrochimice”, Harriman l-a întrerupt şi l-a întrebat: „Vrei să ajungem la un război cu Sovietele sau cu chinezii?”

Mai târziu, Krulak avea să scrie: „M-am cutremurat când m-am gândit ce sfaturi putea să le dea preşedintelui Johnson şi ministrului de externe Dean Rusk”. Şi, Krulak conchide: „Noi (Statele Unite) nu avem îndrăzneala, la cel mai înalt nivel, să desfăşurăm războiul în direcţia porturilor nord-vietnameze, unde fiecare armă, fiecare glonţ, fiecare galon de combustibil care e împiedicat să intre în ţară ar contribui în cele din urmă la succesul armatelor noastre şi la conservarea vieţilor noastre în

9 J

Vietnamul de Sud”.

Îl cunosc pe generalul Krulak ca pe un adevărat patriot şi ca pe un infanterist de nădejde, călit în lupte. Eşecul suferit în salonul de oaspeţi din casa guvernatorului Harriman nu l-a descurajat. Comandantul infanteriei marine i-a înlesnit o întâlnire cu preşedintele Johnson la Casa Albă, pentru o discuţie asupra aceluiaşi plan tactic.

Iată ce scrie Krulak în legătură cu acest eveniment deosebit: „Prima lui întrebare a fost „Ce trebuie să facem ca să învingem?”

În replică, Krulak i-a înşiruit:

1. îmbunătăţirea guvernării din Vietnamul de Sud…

2. Accelerarea pregătirii forţelor sud-vietnameze…

3. Oprirea transporturilor cu materiale de război către Vietnamul de Nord… chiar înainte de *a* pătrunde în rada portului Haiphong…

Apoi, amintindu-şi momentul de cumpănă din discuţia cu guvernatorul Harriman, Krulak a adăugat precaut:

4. Minaţi porturile, distrugeţi platformele de

încărcare de la Haiphong…

Ajuns aici, Krulak notează: „Domnul Johnson s-a ridicat, m-a luat pe după umeri şi m-a împins hotărât spre uşă”.

Gândiţi-vă cu atenţie la acest „Scenariu vietnamez”. Generalul Krulak avea să rezume această experienţă aşa:

Era limpede pentru mine că conducerea civilă de la Washington se sfătuia cu temerile sale. Erau gata să cheltuiască treizeci de miliarde de dolari anual în acţiunea din Vietnam, dar nu erau în stare să accepte teoria fără vârstă a lui John Paul Jones: „Se pare că este un adevăr incontestabil şi neiertător că cine nu riscă nu câştigă”.

În acest moment, generalul Krulak şi-a dat seama, printre altele, că strategia Washingtonului era una „perdantă”, ca să folosim propria sa expresie. Aş mai spune că atunci când a scris despre războiul din Vietnam, amiralul Sharp, prieten cu Krulak, şi-a intitulat lucrarea *Strategy for Defeat*. Aceasta reprezintă adevărata opinie a acestor militari de frunte cu privire la războiul din Vietnam.

De la oameni cu experienţă ca generalul Omar Bradley şi Douglas MacArthur sau generalul Matthew Ridgway, America a auzit că nu vom putea câştiga niciodată un conflict în Asia, într-un război de genul celui purtat în Vietnam. Şi aceşti oameni înţeleseseră cum stăteau lucrurile.

Ei şi-au amintit vechea poveste din zilele războiului dintre chinezi şi japonezi din anii ’30. Japonezii, cu fantastica lor putere de foc, cu avioanele de vânătoare şi cu diviziile mecanizate mult mai rapide, provocaseră chinezilor pierderi masive. Principalele ştiri de pe avizierele din întreaga Chină prezentau bilanţul după fiecare luptă. Se zice că, un bătrân, citind bilanţurile pierderilor în vieţi omeneşti din ambele tabere, care erau de zece la unu şi douăzeci la unu în favoarea japonezilor, i-

ar fi spus unui prieten care se afla alături: „Priveşte listele astea, din fiecare oraş; uită-te la pierderi, foarte curând n-o să mai existe niciun japonez”.

Mulţi dintre generalii veterani şi experimentaţi din America şi-au amintit acea povestioară în contextul conflictelor zadarnice din Coreea şi Vietnam. După cum mergeau lucrurile, coeficientul victimelor americane devenea ca cel japonez – în curând, gata cu americanii.

Aceasta e părerea generalilor şi a amiralilor. Vedeau imensele pierderi şi ştiau că vor urma şi mai multe. Reţineţi că nu este opinia ambasadorului sau a şefului secţiei CIA din Saigon. CIA iniţiase caracterul şi ceilalţi parametri ai războiului. Aşa* se plănuiau bătăliile Războiului Rece.

Pe de altă parte, obiectivul militar al lui Westmoreland era bilanţul victimelor. De-a lungul celor trei decenii de război, cifra se ridica la milioane. Se continua numărarea victimelor, dar nu s-a întrebat nimeni: „Cine sunt aceşti oameni care sunt ucişi?” Să fi fost ei cu adevărat inamici? Să fi constituit vreunul dintre aceşti ţărani o reală ameninţare pentru Statele Unite?

Să ne oprim o clipă asupra unui aspect ieşit din comun al expresiei „inamic”. În primul rând, inamicul, în vreme de război, se presupune, prin tradiţie, că poartă uniformă. La Lexington şi la Concorde yankeilor rebeli nu le-a fost greu să-l identifice pe inamic atunci când i-au văzut pe soldaţii britanici cu celebrele lor tunici roşii. În

Vietnam, situaţia era cu totul alta. Mai întâi, cei din Vietcong n-aveau uniforme. Fără un „duşman” în uniformă, în cine tragi?

Nu e nimeni de acord cu omorul premeditat, dar, dacă cineva este declarat „inamic”, atunci omorul cu sânge rece devine permisibil moraliceşte şi e chiar sprijinit prin aplicarea teoriei malthusien e: „Oricum, n-o să fie hrană destulă pentru toţi, aşa că, dacă-i ucidem, ce e rău în

asta?”

O mostră de astfel de mentalitate a putut fi văzută în 1985, când Larry King l-a invitat, într-una din emisiunile sale de interviuri nocturne, pe William Colby, fost director al CIA. La un moment dat, Larry a pus în discuţie asasinatele CIA, făcând referire la atentatele politice şi la manualul despre asasinat al Agenţiei, descoperit în Nicaragua. Colby, vădit incomodat, a dat o replică foarte interesantă, arătând că a existat într-adevăr o perioadă în care asasinatul politic era practicat de CIA, dar, ca director al Agenţiei între 1973 şi 1976, se mândreşte cu faptul că a lichidat această practică. Colby a adăugat că nu este de acord cu omorul premeditat, dar, a continuat el, fără ezitare, nu şi când este vorba despre „duşmani”. Duşmanul, a zis el, trebuie ucis.

Colby este acelaşi om care, în timp ce coordona cumplita operaţiune Phoenix, s-a făcut vinovat de uciderea cu sânge rece a cel puţin şaizeci de mii de vietnamezi de către agenţii săi americani, coreeni, flipinezi, taiwanezi şi vietnamezi.

Acest lucru ridică o problemă delicată referitoare la războiul din Vietnam. Cine a fost inamicul în acel conflict şi cine a hotărât cine să fie inamicul? întrebare esenţială care ne obligă să reconsiderăm povestea celor un milion o sută de mii de refugiaţi tonkinezi. Deplasarea acestor oameni, în baza unei presupuse cauze umanitare, a fost făcută pentru a inventa un inamic.

Vă puteţi imagina impactul pe care l-a avut sosirea acestui milion şi mai bine de tonkinezi nevoiaşi, fără niciun ban, mutaţi din nordul Vietnamului în regiunea Saigonului, asupra poporului din sud, total nepregătit şi dezorganizat? Vă puteţi închipui ce impact ar avea deplasarea neaşteptată a unui milion de străini din zona Kansas City, să zicem, în Los Angeles? Numai acest lucru în sine generează încăierări, o dezordine totală şi permanentă, în

regiunea în care s-ar stabili această mulţime de oameni. Sute de mii dintre ei ar deveni duşmani. Doar atât şi e de ajuns să izbucnească un război, iar CIA a socotit că aşa se va întâmpla.

Apoi consilierii americani ai lui Diem au forţat nota şi mai mult, determinându-l pe Diem să emită două decrete cu mari consecinţe pe plan naţional:

1. Toate oficialităţile franceze din administraţia locală vor trebui să-şi predea atribuţiile vietnamezilor şi să părăsească ţara. Printre altele, francezii erau aceia care, de zeci de ani, administrau sistemul poliţienesc. Acest sistem asigura respectarea legii şi ordinii.

2. Toţi rezidenţii şi comercianţii chinezi din Vietnam va trebui să plece. Chinezii asigurau cea mai mare parte a vieţii economice locale în regiunile rurale din fertila zonă agricolă a ţării.

Cauzele aparente ale celor două decrete păreau să fie destul de bine fundamentate. Francezii fuseseră, oricum, de acord să plece, iar faptul că erau implicaţi în administraţia locală a ţării nu era un motiv serios de amânare. Numai că francezii controlau respectarea legislaţiei primare şi a ordinii, mai ales în zonele fermelor agricole ţărăneşti. Acest sistem administrativ de bază s-a destrămat odată cu plecarea lor şi n-a fost înlocuit în mod adecvat de către noua administraţie Diem.

În plus, s-a lansat o campanie de dezinformare în sprijinul celei de-a doua iniţiative, arătându-se că, fără îndoială, chinezii erau spioni ai Chinei comuniste şi ai Vietminh-ului şi că, dacă nu erau spioni, erau măcar susţinători ai comunismului.

Ambele directive au fost aduse la îndeplinire fără întârziere, aşa încât, în cel mai scurt timp, francezii şi chinezii au părăsit ţara. Mulţi dintre ei făceau parte din familii care se aflau de multă vreme în Indochina. Ca urmare a celor două decrete, termenul de „inamic” s-a

extins şi asupra celor care se aflaseră în relaţii cu coloniştii francezi şi cu întreprinzătorii chinezi.

Nu poate fi înţeleasă în totalitate forţa morală pe care a reprezentat-o pentru acest popor străvechi modul de viaţă patriarhal. La baza lui stătea fidelitatea familială, care era considerată valoarea esenţială a societăţii vietnameze. Ritualurile cele mai însemnate ale acestui popor erau datinile legate de strămoşii familiei. După familie, venea ferma, adică bucata de pământ cultivată de familia respectivă de generaţii. După familie şi fermă, urma satul, care pentru milioane de indochinezi era singura structură politică cunoscută. Se autoguvernau de sute de ani. Sfatul general al oamenilor de vază din sat alegea un primar căruia în nord i se spunea Tien Chi, iar în sud, Huongca. Aceştia aveau ultimul cuvânt în rezolvarea problemelor judiciare şi financiare mai importante. De aceea a fost atât de distrugător sfatul dat lui Diem de americani.

Sistemul poliţienesc lejer, controlat de francezi, constituia cadrul cel mai potrivii pentru soluţionarea majorităţii chestiunilor juridice. Asigura cu uşurinţă respectarea legii şi menţinerea ordinii. Acum, nu mai era nici lege, nici ordine.

În al doilea rând, chinezii, de sute de ani, erau întreprinzătorii locali, menţinând cu succes viaţa comercială din regiunile autonome, izolate. Iar acum comerţul stagna.

Singura influenţă exterioară exercitată de 6 autoritate superioară o constituiau încorporările militare şi impozitele. Din 1890, francezii introduseseră impozitul individual şi impozitul agricol. Sub conducerea Franţei nu au existat diferenţe majore între modul de organizare şi de administrare ale miilor de aşezări, fie din Annam, Tonkin sau Cochinchina.

Această antică şi fragilă reţea de minimă guvernare a

fost distrusă. Diem şi sfetnicii săi americani nu şi-au dat seama de acest lucru, deci nu s-au grăbit s-o înlocuiască. Prăbuşirea era de aşteptat să se producă şi în împrejurări normale, dar, în Vietnamul de la finele anilor ’50, cu cei un milion şi ceva de tonkinezi catolici înghesuiţi într-o societate cândva stabilă şi supusă, chiar în momentul în care legea şi ordinea se prăbuşeau, urmările erau cu atât mai previzibile. Banditismul s-a răspândit o dată ce tonkinezii s-au grupat şi au început să fure hrana şi alte lucruri necesare traiului, inclusiv teren cultivabil. Au avut loc revolte şi, în scurtă vreme, multe sate cândva paşnice au devenit ţara nimănui unde localnicii proprietari erau consideraţi duşmani de către intruşi şi de prietenii lor din guvernul de la Saigon. Definiţia de „inamic” ajunsese să-i includă şi pe băştinaşii dintotdeauna.

În timp ce se desfăşurau aceste forţe distrugătoare, noul guvern al lui Diem era îndemnat de consilierii americani să organizeze, să pacifice ţara şi să-i dea afară pe comunişti. Înainte de a se face acest lucru, trebuia să fie identificaţi, cumva, „inamicii”. Pe străzile din Saigon i-am auzit pe trecători spunând că trupele lui Diem băteau ţara în lung şi-n lat în camioane şi elicoptere americane şi „oricine fugea” din faţa lor era considerat inamic. Cum era posibil să se spună aşa ceva? Cum poţi identifica astfel inamicul? Cu siguranţă, nu pe temeiul arbitrar al tunicilor roşii.

Printre practicile şi tehnicile războiului, mai ales a celui la nivel local, exista şi un sistem brutal de interogare şi cercetare menit să stabilească „prietenii” şi „duşmanii”, care în timp s-a perfecţionat. Uneori este cunoscut ca sistemul „O mină” sau „Cinci degete”.

Francezii au folosit acest sistem în Algeria şi, prin intermediul reţelelor clandestine, a trecut şi în practica CIA, de unde a fost pasat mai departe „gărzii de elită” vietnameze, antrenată de filipinezi cu sprijinul Agenţiei.

Iată cum funcţionează, foarte eficient, acest sistem:

1. Un grup înarmat descinde inopinat într-un sat, intimidează repede locuitorii prin incendierea câtorva colibe, împuşcă la întâmplare, dacă e nevoie, câţiva localnici, după care îi adună pe toţi ceilalţi în centrul satului.

2. Invadatorii ştiu că cei care conduc aşezarea sunt cei mai vârstnici, aşa că îl izolează pe cel mai bătrân locuitor în putere şi-i cer să indice care sunt membrii familiei sale, după care îi aşază pe aceştia lângă el, formând un grup aparte. Invadatorii pot avea cu ei un informator sau un agent care-l va alege pe bătrânul în cauză.

3. Acest prim grup devine „policarul” sau Grupul unu dintr-o formaţie de cinci. Apoi intruşii îl întreabă pe bătrân: „Care dintre ceilalţi săteni au fost apropiaţi de francezi sau de chinezi?” El arată câteva familii.

Din acest moment, aceştia sunt declaraţi „duşmani” şi devin Grupul cinci.

4. Bătrânul este întrebat care sunt duşmanii lui personali sau persoanele în care nu are încredere. Aceştia sunt şi ei incluşi în Grupul cinci. (N-ar avea niciun rost să-i întrebe: „Care sunt comuniştii?” Sătenii n-ar avea de unde să ştie. Nu cunosc cuvântul şi nici că el înseamnă, implicit, „inamic”.)

5. După toate acestea, ceilalţi săteni sunt întrebaţi de care grup sunt mai apropiaţi, iar bătrânul este pus să confirme spusele lor. Aceste grupuri „nedefinite” sunt numerotate, logic, doi sau patru. Grupul doi se alătură liderului, rudelor şi prietenilor săi, iar Grupul patru se alătură Grupului cinci, respectiv „inamicului”.

6. Aceia care nu aparţin nici unui grup din cele numerotate mai sus, formează Grupul trei, care de obicei este cel mai numeros dintre toate cele cinci grupuri.

Invadatorii îi spun liderului ales de ei că e

răspunzător de administrarea şi apărarea satului şi îi ordonă să „antreneze” Grupurile trei şi patru, aşa încât să-i poată considera de încredere, altfel vor fi ucişi.

Înainte de a pleca, invadatorii fie îi împuşcă pe cei din Grupul cinci, fie îi leagă şi îi iau cu ei pentru „reorientare” şi „pacificare”. În felul acesta, satul rămâne în stăpânirea absolută a bătrânului lider şi este curăţat de „elementele duşmănoase”. Membrii celui de-al Cincilea grup nu vor mai fi văzu ti niciodată1.

În sistemul celor dinei degete, se poate observa că, dacă invadatorii, probabil cu bună ştiinţă, aleseseră un „refugiat” tonkinez ca lider al Grupului unu, în mod automat autohtonii şi proprietarii din sat vor intra în componenţa Grupului cinci şi vor fi ucişi sau înlăturaţi – lucru pe deplin justificat, ţinând seama că au fost deja „identificaţi ca „duşmani”.

Prin acest procedeu se permitea preluarea autorităţii asupra multor aşezări de către nou veniţii. Sistemul a fost folosit în tot Vietnamul în acele prime zile nefaste, când nu exista un guvern adevărat, după instalarea milionului de tonkinezi, înainte ca cineva să fi auzit vreodată cuvântul „Vietcong” şi conotaţia sa comunistă. Băştinaşii din sud au devenit „inamicul”.

Odată cu plecarea chinezilor, a apărut o problemă mult mai importantă. Străvechiul sistem comercial fusese distrus şi odată cu el şi economia hranei de bază şi a necesarului de trai, care întreţinea milioane de cochinchinezi, destul de înstăriţi, de altfel. Când fermierul vietnamez culegea bogata să recoltă de orez, umplea coşurile din paie de orez, împletite de femeile comunităţii. Încărca aceste coşuri în sampanul său, pe care-l împingea de-a lungul unuia dintre omniprezentele canale ce duceau spre centrul aşezării, unde recolta sa era transformată, prin intermediul celui mai eficient sistem economic, într-o anumită cantitate de produse de bază pentru nevoile

esenţiale ale vieţii sale şi ale familiei: sare, unelte, cuţite, haine şi argint.

Era o tradiţie de mult împământenită ca fiecare familie de fermier să se ducă în centrul satului unde îşi îngrămădea coşurile cu orez lângă ale celorlalţi. Fiecare fermier, conform unui vechi obicei, dispunea de un anumit număr de beţişoare negre (cam de mărimea unei baghete magice), pe care era încrustat fie numele său, fie un simbol prin care se deosebea de ale celorlalţi fermieri, şi punea un beţişor în fiecare coş. (Niciunul dintre aceşti fermieri relativ bogaţi nu folosea un misit sau vreun alt sistem de comercializare.)

În ziua târgului, avea să sosească în sat negustorul chinez în marele său sampan. Toate coşurile de orez, aduse din centrul aşezării, aveau să fie încărcate în ambarcaţiunea sa, timp în care bătrânul conducător al satului avea să strângă toate beţişoarele distinctive. Apoi chinezul cumpăra orezul, înmulţind costul unui coş cu orez cu numărul beţişoarelor. În schimb, bătrânul satului cumpăra de la negustor sare, unelte, îmbrăcăminte şi alte produse necesare, încadrându-se în preţ. Dacă balanţa înclina în favoarea sătenilor, negustorul echilibra schimbul plătind în monezi de argint cu valoare intrinsecă. Câştigul fiecărui fermier era stabilit în funcţie de numărul beţişoarelor sale.

Acest sistem tradiţional crea o piaţă de desfacere pentru produsele ţăranului şi îi asigurau nevoile minime de trai, în schimbul muncii sale… până la aplicarea decretelor lui Diem, care au dus la expulzarea francezilor şi chinezilor. Ţăranii nu ştiau nimic despre decret sau despre plecarea francezilor şi a chinezilor. A urmat apoi prima recoltă şi prima zi de târg după acel decret.

Ca de obicei, până în ziua târgului, ţăranii au recoltat orezul, au împletit coşurile, au împins şâmpanele spre sat şi au pus beţişoarele în fiecare coş din piaţă. N-aveau

telefoane, n-aveau de unde să ştie că negustorul chinez nu vine. Recoltele lor de orez au putrezit acolo unde erau, în coşurile din piaţă.

Ce-aţi face cu recolta dacă n-ar exista niciun sistem de piaţă pentru a o comercializa şi n-aţi avea posibilitatea de a o transporta pe piaţa naţională sau mondială?

Putea să treacă un ciclu de recoltă, poate chiar două sau trei, dar până la urmă sătenii aveau să simtă lipsa bunurilor. În multe sate, cea mai mare cerinţă o constituia apa potabilă. Chiar dacă stăteau toată ziua în apa sălcie din lanul de orez, trebuia să cumpere cu regularitate apă de băut, iar furnizorul lor era tot negustorul chinez. După plecarea chinezilor, sătenii n-au mai avut de unde să ia apă când au avut nevoie. Când ploaia n-a mai reuşit să umple imensele chiupuri de pământ pe care le avea fiecare familie pentru a-şi păstra rezervele de apă, au început să bea apa sălcie. S-au îmbolnăvit. (De-a lungul istoriei, apa contaminată a fost una dintre cele mai eficiente arme de război.)

Aşa că cei mai viguroşi bărbaţi din sat s-au adunat în grupuri ca să obţină apă, sare şi alte bunuri necesare traiului prin cel mai străvechi procedeu cunoscut de oameni – jaful. Aici nu era vorba nici de politică, nici de crimă; nu era nici ideologie. Era un efort disperat de a satisface cele mai simple şi elementare nevoi. În cele din urmă, s-a ajuns la situaţia în care un sat ataca pe altul pentru apă… ca să trăiască.

Această stare de fapt a generat o agitaţie letală, mocnită, autoalimentată. Şubredul stat nou-înfiinţat al lui Diem se fărâmiţa în cele mai neaşteptate locuri – în regiunile în care se aflaseră întotdeauna cele mai înstărite ferme şi cele mai fertile, cele mai liniştite şi cele mai bogate ţinuturi din Vietnamul de Sud. Departe, la Saigon, guvernul Diem şi sfetnicii săi americani nu reuşeau să perceapă adevăratele cauze ale acestor tulburări, dar

aveau gata pregătită interpretarea lor pavloviană. Neliniştea, spuneau ei, era rezultatul direct al acţiunilor subversive şi al rebeliunilor comuniste. Cronologic, această situaţie a fost identificată şi a început să fie analizată de americani chiar în momentul în care Kennedy devenea preşedinte. Conceptul de „contrainsurgenţă” s-a făcut auzit în Pentagon înainte de sfârşitul ultimului mandat al lui Eisenhower, dar s-a concretizat odată cu începutul administraţiei Kennedy.

Singura problemă a americanilor, dacă aceasta avea vreo importanţă pentru ei, era că cele mai serioase revolte se petreceau în cele mai sudice regiuni ale Vietnamului, zonele cele mai ferite de o infiltrare „comunistă" considerabilă. Cauzele revoltelor fuseseră create de către americanii din Saigon şi conducerea Diem, însă dorinţa acestora era ca restul lumii să creadă altceva. Aveau de gând să facă lucruri şi mai importante.

Neavând la îndemână un sistem poliţienesc şi legislativ ca înlocuitor al celui coordonat cândva de francezi, nici relaţii comerciale care să vină în locul celor practicate de chinezi şi fără a avea nevoie de un sistem impozitar datorită accesului lesnicios la debitul abundent al dolarilor americani, guvernul Diem nu era deloc apropiat de cetăţeni şi nu ştia ce măsuri să ia în privinţa revoltelor, jafurilor şi tulburărilor în fierbere. Prin urmare, a apelat la ajutorul consilierilor americani.

În acelaşi timp, pe tot teritoriul ţării, ciocnirile se amplificau. Cultivatorii de orez bântuiau peste tot într-o căutare disperată după necesităţile minime de trai. Năvăleau asupra altor comunităţi – plantaţii de cauciuc, aşezări pescăreşti şi forestiere etc. – în nişte bătălii locale feroce, de nestăpânit.

Situaţia era agravată de un alt fel de năpastă, generată de infuzia celor un milion şi ceva de intruşi din nord. Veneticii aveau nevoie de acelaşi lucru ca şi gazdele

lor: minimul necesar de trai. îşi părăsiseră ţinuturile natale şi se treziseră într-un nou teritoriu străbătut de tulburări.

Pentru consilierii nou veniţi din America, precum cei din „Centrele de Analiză a Evoluţiei Luptelor" ale lui McNamara, un proiect ad-hoc destinat să rezolve astfel de probleme, punctul american de vedere referitor la aceste conflicte era clar: Revoltele şi tulburările trebuie să fie opera comuniştilor. Comuniştii, raportau ei, s-au infiltrai printre refugiaţi şi se află în legătură cu o coloană a cincea subterană creată de autohtoni pentru a genera probleme şi a stânjeni administraţia Diem de la Saigon.

„Revolta subterană condusă de comunişti" au devenit cuvintele la modă în Saigon, iar în Statele Unite răspunsul era „contrainsurgenţă". Misiunea Militară de la Saigon a CIA şi campaniile sale de propagandă şi terorism mascat se achitaseră cu succes faţă de iniţiatorii Războiului Rece. Întreaga Indochină fusese pregătită pentru război de ei şi de acţiunile lor clandestine, iar forţele americane erau pe drum. În momentul sosirii acestora, Vietnamul de Sud va fi împânzit de un „inamic" uşor de identificat. Acesta fusese motivul principal al celor ce ordonaseră strămutarea celor un milion o sută de mii de tonkinezi.

În această perioadă de la sfârşitul anilor '50 şi în ultimii ani ai administraţiei Eisenhower, părerea generală era că, de fapt, luptele din Laos erau cu mult mai importante decât problemele ivite în Vietnam. CIA şi aliatele sale, „Forţele Speciale" ale armatei americane, jucau un rol uriaş* în spatele scenei în Laos, Birmania şi Thailanda. Această activitate se deosebea în totalitate de cea din Vietnam.

La sfârşitul anului 1960, când preşedintele Eisenhower s-a întâlnit cu succesorul său, John I7. Kennedy, i-a spus acestuia că locul cel mai problematic este Laos şi că, avându-l pe Diem la Saigon, n-avea de ce să-şi facă prea multe griji în privinţa Vietnamului.

Implicarea Statelor Unite în Laos este o altă poveste, dar o trăsătură a luptelor de aici a avut un impact deosebit asupra escaladării războiului din Vietnam: a iniţiat evoluţia unui set complet inedit de caracteristici tactice.

O întreagă escadrilă de elicoptere din USMC a fost transferată în taină, la cererea CIA, de la Okinawa la Udorn, în Thailanda, chiar de cealaltă parte a fluviului de la graniţa cu Laosul. Elicopterele care participaseră la luptele din Laos se aflau la bazele trupelor de puşcaşi marini şi erau întreţinute de acestea. Puşcaşii nu au părăsit Thailanda, aparatele fiind pilotate de mercenarii CIA din liniile aeriene CÂT, sub controlul operaţional al Agenţiei.

În acele zile, în concordanţă cu prevederile directivei 5412 a Consiliului Naţional al Securităţii, s-au făcut toate eforturile ca implicarea armatei americane şi sprijinul de orice altă natură să fie menţinute la un nivel care să permită o dezminţire „plauzibilă”. Ideea era că Statele Unite să poată „dezminţi credibil” amestecul său în această acţiune, în cazul în care operaţiunile aveau să fie compromise în vreun fel. Cu alte cuvinte, elicopterele au fost „sterilizate”. N-aveau nimic din ce le-ar fi putut deconspira apartenenţa reală – insignă, număr matricol, acte sau piloţi din infanteria marină americană. Aceasta era cel mult o poleială subţire, dar poleiala era necesară pentru utilizarea echipamentului infanteriei.

La Saigon, CIA dorea ca aceste elicoptere să fie aduse în Vietnam. Mulţi dintre agenţii CIA care fuseseră infiltraţi în Vietnamul de Sud, în opoziţie cu Acordurile de la Geneva, fuseseră transferaţi în secret din Laos. În Laos se deprinseseră cu utilizarea şi cu avantajul oferit de acest mare detaşament de elicoptere de luptă. Le doreau în Vietnam unde intenţionau să le folosească la transportarea trupelor sud-vie tnameze angajate în conflict cu „inamicul” din ce în ce mai numeros, care se răscula pentru apă şi

hrană în regiunile orezăriilor din peninsula Camau. Transportul acestor elicoptere a fost planificat a fi prima activitate operaţională de luptă a CIA, în cadrul războiului din Vietnam. S-a dovedit a fi şi primul pas din acel deceniu al intensificării războiului.

La vremea aceea, ajutorul militar american se limita strici la înlocuirea „unul pentru unul”, stipulată de Acordurile de la Geneva din 1954. CIA nu era în măsură să aducă în Vietnamul de Sud o escadrilă de elicoptere de luptă, fiindcă aici nu existau elicoptere care să poată fi înlocuite. Aşa că transferul aparatelor din Laos avea să fie o operaţiune secretă, dar orice operaţiune secretă nu putea fi iniţiată şi executată numai în conformitate cu o directivă a Consiliului Naţional de Securitate în acest sens şi în colaborare şi cu sprijinul Ministerului Apărării.

Prima tentativă a CIA de a transfera aceste elicoptere pentru a le introduce în luptă s-a consumat la mijlocul anului I960, căutând să ignore sistemul. Generalul Charles P. Cabell, directorul adjunct al CIA, a con tăcut pe unul dintre oamenii săi de legătură (care s-a întâmplat să fie chiar autorul acestei cărţi) din Biroul de Operaţiuni Speciale (OSO), un compartiment din cadrul Biroului Ministrului Apărării (OSD), să vadă dacă aceste elicoptere puteau fi transferate rapid şi secret, ca măsură de urgenţă generată de răspândirea revoltelor în tot Vietnamul.

În acele zile, Biroul de Operaţiuni Speciale urma politica exprimată de ministrul apărării, Thomas Gates, conformă cu litera legii, adică a Legii Siguranţei Naţionale din 1947, în care se specifica limpede că CLĂ acţionează „sub direcu îndrumare1 a NSE”.

La vremea apelului generalului Cabell, OSO nu primise autorizaţia pentru o asemenea acţiune, aşa că cererea a fost respinsă în baza faptului că aceasta ar reprezenta o operaţiune secretă şi că NSE n-a ordonat să se facă aşa ceva în Vietnam. În timpul administraţiilor

Eisenhower şi Kennedy, litera legii era respectată cu stricteţe.

În majoritatea cazurilor, CIA nu se găsea în posesia unor rezerve de oameni, echipamente şi dispozitive suficiente pentru activităţile pe care dorea să le desfăşoare. De aceea, Agenţia apela la instituţia armatei ca să-i sprijine operaţiunile secrete. Ministerul Apărării nu putea acorda acest sprijin fără acordul scris al NSE pentru fiecare operaţiune şi, de cele mai multe ori, fără garanţia că CIA va achita măcar cheltuielile mărunte cu bani peşin. Prin această procedură, CIA era ţinută în şah şi sub control destul de riguros în acei ani de o oarecare în normalitate".

Există, din această perioadă, o istorioară interesantă care reflectă interesul personal al preşedintelui Eisenhower faţă de operaţiunile clandestine. CIA n-a fost niciodată uşor de controlat. Cam la începutul primului mandat al lui Ike,[34] NSE a emis o directivă-NSE 10/2-care coordona politica de desfăşurare şi efectuare a activităţilor clandestine. Intenţia NSE era ca responsabilitatea acestor operaţiuni să nu cadă pe umerii armatei, pentru că, se spunea, şi pe bună dreptate, rolul armatei se exercită în vreme de război şi nu de pace. De aceea, când se vor ordona asemenea operaţiuni, îndeplinirea lor avea să cadă în sarcina CIA În acelaşi timp, NSE înţelesese că CIA nu dispunea de resurse proprii care să-i permită efectuarea unor astfel de acţiuni pe cont propriu şi că era mai bine aşa.

Deci, NSE a stabilit că, în cazul în care vor fi ordonate operaţiuni secrete, CIA va apela pentru sprijin la Ministerul Apărării sau, dacă va fi nevoie, la alte ministere sau organisme guvernamentale.

Uneori, sprijinul acordat era considerabil; preşedintele Eisenhower era chiar incomodat de această

34 Diminutiv de la Dwight, devenit apelativ popular al celebrului comandant al Aliajilor șt președinte american de mai tîrziu (n, Lrad,).

politică. A înţeles că, în cadrul organizaţiei CIA, se va înfiinţa un organism pseudo-militar care va efectua operaţiuni militare secrete pe timp de pace. Ceea ce, gândea el, va înlesni transformarea CIA, peste ani, într-o forţă militară în sine, masivă şi greu de controlat. Nu putea accepta aşa ceva, aşa că s-a hotărât să înfrâneze această tendinţă.

Preşedintele a scris pe marginea primei pagini a directivei 10/2 a NSE, pe un exemplar ce fusese trimis Ministerului Apărării: „Agenţiei nu i se va aloca niciodată mai mult echipament etc. decât strictul necesar pentru a sprijini operaţiunea ordonată şi acesta va fi întotdeauna limitat doar la cerinţele operaţiunii în cauză”.

Amendamentul preşedintelui a funcţionat destul de bine atâta timp cât Biroul Ministrului Apărării l-a respectat cu stricteţe. Mai târziu, anumite cadre din armată au ignorat directiva şi au început să se folosească de CIA ca de un instrument’care să facă ceea ce ar fi vrut ei să facă în vreme de pace – la fel ca şi cu Forţele Speciale ale armatei – dar, din considerente politice, nu puteau.

Preşedintele Kennedy s-a confruntat serios cu această situaţie imediat după eşecul operaţiunii de la Bay of Pigs din aprilie 19611.

La începutul anilor ’50, fostul preşedinte Harry S. Truman spunea că cea mai mare greşeală a administraţiei sale a făcut-o când a semnat documentul care a permis funcţionarea legală a CIA în aceeaşi perioadă, preşedintele Eisenhower gândea la fel, şi a făcut tot ce i-a stat în putinţă să instituie un control moderat asupra CIA Ambii se temeau de CIA din cauza capacităţii sale de a acţiona în secret şi fără responsabilitatea adecvată.

În timpul administraţiei Eisenhower, Ministerul Apărării a ţinut în general seama de adnotaţia preşedintelui de pe directiva NSE 10/2 şi a avut grijă să limiteze sprijinul la cel necesar operaţiunii în curs. Drept

urmare, a existat întotdeauna o conlucrare şi o cooperare strânsă între Agenţie şi minister în cazul majorităţii operaţiunilor clandestine. Cu alte cuvinte, operaţiunile clandestine desfăşurate în această perioadă au fost de obicei ceea ce s-ar putea numi operaţiuni comune, CIA având controlul acestora. Practica respectivă a fost aplicată în cadrul tuturor activităţilor „militare" efectuate în Vietnam, cel puţin până la sosirea, în martie 1965, a infanteriştilor marini.

Aceeaşi politică a NSE s-a aplicat şi în privinţa cererii pentru elicoptere făcută de generalul Cabell din CIA şi ţinând cont de faptul că, iniţial, cererea sa fusese respinsă de Ministerul Apărării, respingere care a determinat Agenţia să-şi susţină oficial cauza şi să apeleze în primul rând la NSE în vederea obţinerii elicopterelor. La vremea aceea exista o subdirecţie în cadrul NSE, numită „Comisia 5412/2", sau „Grupul Special", care se ocupa cu activităţile secrete. Din această comisie făceau parte adjunctul subsecretarului de stat, adjunctul ministrului apărării, consilierul special prezidenţial pentru securitate şi directorul serviciilor secrete, acesta din urmă funcţionând ca „ofiţerul activ" al grupului. În 1957, comisia a fost completată cu Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore. În cele din urmă, cererea de elicoptere a fost aprobată de Grupul Special, iar ministrul apărării a autorizat Biroul de Operaţiuni Speciale să ia toate măsurile necesare ca infanteria marină să transfere elicopterele în Vietnam – în cel mai mare secret – de la Udom, Thailanda, într-o regiune din sudul Saigonului, lângă Camau1.

Poate mai mult decât oricare altă operaţiune distinctă din vremea respectivă, deplasarea acestei forţe majore gata de luptă în 1960 a marcat începutul escaladării cu adevărat militare a conflictului din Vietnam. De atunci, fiecare acţiune a CIA a împins America mai aproape cu încă un pas de intervenţia forţelor armate

regulate a SUA, sub comanda conducătorilor militari americani.

Prin 1960 – 1961, CIA a devenit o forţă armată americană de rezervă, dublată de autoritatea de a provoca şi de a purta război pe timp de pace[3536].

Din mers, din structurile Agenţiei au fost eliminate cadrele militare, fiind bine „ascunse în turmă”[37] ca să pară că în rândurile CIA se aflau numai civili. Procedeul avea să aibă o influenţă nefastă asupra punerii în practică a războiului din Vietnam: comanda efectivă a tuturor forţelor operative angajate în conflictul în plină evoluţie a fost exercitată de autorităţile civile ale CIA în plus, infiltrarea personalului militar în rândurile Agenţiei a cauzat multe dintre problemele care mai apoi au fost puse de către forţele armate în sarcina Ligii Familiilor Prizonierilor de Război din Asia de Sud-Est.

Odată cu schimbarea politicii care permitea CIA să deţină controlul operaţional” asupra tuturor unităţilor paramilitare americane din Vietnam, „strategia” războiului din Asia de Sud-Est devenise atât de stereotipă, încât nişte adevăraţi comandanţi militari ca generalul Westmoreland şi Abrams au găsit un spaţiu de manevră foarte limitat. Li se ordonase să preia o situaţie imposibilă, de „nu-învinge”, fără a avea un obiectiv militar bine precizat, în afară de acela al contradictoriei Marii Strategii a Războiului Rece, adică de a declanşa război oriunde se poate, a-l alimenta, a se evita folosirea bombelor H şi de a nu uita teoriile lui

---

35 După cum vom vedea, aprobarea includea achiziționarea unor noi eli- copte re.

36 Expresia favorită a lui AJIen Dulles pentru operațiuni ale CIA de tip militar sau pentru o acțiune comună CLA — Apărare era „operațiuni pe timp de pace‘\ o metaforă orwelliană tipică pentru mentalitatea lui Dulles.

37 Expresie argotică folosită tn comunitatea internațională pentru practica de stabilire a uneia sau mai multor identități paralele, sau acoperiri, cuiva angajat fn munca de informații.

Malthus şi Darwin, care spun că cei mai tari supravieţuiesc.

De aceea, când NSE a ordonat introducerea elicopterelor în Vietnam, a cerut unităţilor de puşcaşi marini să se întoarcă de la Udorn în Okinawa, cu propriile lor aparate. Din SUA au fost aduse altele noi, de acelaşi tip – bineînţeles, asta însemnând că fuseseră lansate comenzi de o valoare apreciabilă industriei producătoare de elicoptere, afacere care la momentul respectiv era aproape falimentară.

În aceeaşi perioadă, CIA trebuia să formeze o unitate civilă de elicoptere, cu mult mai multe aparate decât deţineau unităţile de infanterie marină, cu echipe de întreţinere şi cu echipaje de zbor, formate în cea mai mare parte din foşti militari care-şi abandonaseră serviciul pentru o slujbă mult mai bine plătită şi având garanţia că pot reveni direct în serviciul militar activ, fără să-şi piardă funcţiile. Asta însemna că, peste ocean, fiecare membru al detaşamentului era recompensat pentru acţiunile de luptă cu sume mai mari de câteva ori decât solda celor din unitatea militară pe care o părăsise.

De îndată ce noile elicoptere au sosit şi au fost gata de luptă, „armata” CIA a început pregătirea trupelor de elită din recent înfiinţatele forţe militare regulate ale Vietnamului de Sud. Erau grăbiţi să declanşeze activitatea împotriva satelor unde aveau loc cele mai grave revolte, „provocate de refugiaţi”. Cu această operaţiune se deschidea un capitol complet nou în istoria celor trei decenii ale conflictului din Vietnam.

Dar cine era inamicul? Când elicopterele CIA, încărcate cu soldaţi vietnamezi bine înarmaţi, erau trimise împotriva „ţintelor” în Vietnamul de Sud, pe cine puteau ei identifica drept „inamic”? Aceasta a fost perioada în care am auzit de-atâtea ori replica: „Oricine fuge când venim noi trebuie să fie duşman”.

Odată cu trecerea timpului şi cu generarea unui război de intensitate redusă, în vreme ce se punea la cale campania elicopterelor, populaţia autohtonă din satele aflate în sudul Vietnamului se transforma din ce în ce mai mult în „inamic”, care lupta cu adevărat, dar fusese silită să o facă pentru a-şi apăra căminele, hrana şi modul de viaţă de înfometării refugiaţi tonkinezi. Misiunea Militară de la Saigon a CIA îşi dovedise măiestria de „făuritor de război”. În acel climat haotic de jaf, oricine era „rebel”, oricine era „inamic”. În plus, cele două decrete prin care Diem îi expulzase pe chinezi şi pe francezi înrăutăţiseră situaţia în întreaga ţară. După cum evoluau lucrurile, mulţi dintre cei mai buni şi mai noi militari ai lui Diem făceau parte din acea extraordinară forţă invadatoare a celor un milion de refugiaţi catolici. Acum deveniseră „prietenii” regimului de la Saigon, opuşi „inamicului” local autohton.

După cum am mai spus, Misiunea Militară a CIA sosise la Saigon în 1954. Trecuseră şase ani de atunci. Preşedintele Eisenhower se afla la sfârşitul celui de-al doilea mandat, iar tânărul senator John F. Kennedy îşi organiza propriul grup de prieteni, rude şi experţi pentru a câştiga postul de preşedinte şi a declanşa suita de evenimente istorice din acele nemaipomenite zile ale Camelotului.

Am pregătit drumul către miezul acestei lucrări printr-o dezbatere detaliată despre originea şi activităţile CIA şi cu o trecere sistematică în revistă a generării şi escaladării timpurii a războiului din Vietnam. Aceste evenimente ne dau o imagine aparte a Războiului Rece şi a încercărilor pe care le va avea de înfruntat noul preşedinte. Desigur, ele sunt departe de a epuiza subiectul, O privire succintă asupra altor câtorva activităţi specifice Agenţiei va ajuta la realizarea unei imagini mai ample a scenei din Washington în pragul celui de-al şaselea deceniu.

În mai 1960, preşedintele Eisenhower plănuia ca visul „Cruciadei pentru Pace” să culmineze cu o ultimă întâlnire cu Nikita Hruşciov la Paris. Pe 1 mai 1960, un avion de spionaj al CIA, un U-2, pilotat de căpitanul Francis Gary Powers, a pătruns în spaţiul aerian sovietic venind din Pakistan şi a aterizat forţat la Sverdlovsk, în inima Rusiei, spulberând astfel speranţele Conferinţei la vârf şi visele lui Eisenhower şi Hruşciov, doi luptători veterani care se înţelegeau de minune.*

Ca o notă de subsol la acel important eveniment, cel care avea să depună mărturie în cadrul unei sesiuni cu uşile închise a Comisiei de Relaţii Externe a Senatului, afirmând cu convingere că, în pofida versiunii pretinse de sovietici, aparatul lui Powers n-a fost doborât, ci a aterizat din cauza unei defecţiuni tehnice, n-a fost altul decât Allen W. Dulles. Această semnificativă declaraţie a lui Dulles a trecut aproape neobservată de presă şi s-a luat foarte puţin în considerare faptul că avionul a avut „probleme” tocmai în acel moment atât de critic1. Ulterior, Eisenhower a confirmat că avionul spion n-a fost doborât de sovietici şi că, într-adevăr, motorul s-a defectat, fiind nevoit să aterizeze forţat în Rusia. Zborul său neautorizat era un alt act din piesa Războiului Rece, menit să zădărnicească cruciada pentru pace a preşedintelui Eisenhower.

În cadrul unui alt capitol al Războiului Rece, în martie 1960, Eisenhower a aprobat iniţierea unei campanii clandestine în Cuba, îndreptată împotriva lui Fidel Castro. Mai apoi, în cursul verii aceluiaşi an, când vicepreşedintele Richard Nixon îşi începea campania electorală pentru a-i succeda lui Ike, s-a întâlnit în taină cu NSE, îndemnând la intensificarea acţiunilor împotriva lui Castro.

Cam în aceeaşi vreme, senatorul Kennedy, tot în taină, se întâlnea cu liderii virtuali ai grupului exilărilor cubanezi care acostaseră în punctul de debarcare de la Bay of Pigs. Manuel Artime Buesa, comandantul punctului

de debarcare, s-a întâlnit cu Kennedy la locuinţa acestuia de la Palm Beach, Florida, iar în biroul său din clădirea Senatului de pe Colina Capitoliului[38] împreună cu Manuel Antonio de Varona şi José Miro Cordona – ambii, foşti premieri ai Cubei – precum şi cu alţi lideri ai exilărilor cubanezi din acel moment.

Probabil, neştiut de niciunul din cei doi candidaţi, preşedintele Eisenhower s-a impus categoric în faţa CIA şi a Ministerului Apărării: Nu se va produce nicio intensificare a acţiunii anticastriste în ultimele zile ale administraţiei sale, aşa încât noul preşedinte, fie Kennedy, fie Nixon, să nu fie nevoit să se confrunte cu o situaţie asupra căreia s-a decis deja şi a fost pusă în aplicare.

În timpul dezbaterilor finale televizate dintre Kennedy şi Nixon de la sfârşitul anului 1960, ultimul, care participase la toate întrunirile NSE în problema Cubei, a crezut de cuviinţă că trebuie să atace acest subiect de pe o poziţie anticastristă, bizuindu-se pe implicarea sa personală în chestiune şi pe amănuntele secrete pe care le cunoştea. De cealaltă parte, JFK, care nu beneficiase nici de informaţiile oficiale şi nu cunoştea nici aspectele secrete, era totuşi la curent cu tema propusă, date fiind legăturile sale cu cubanezii, astfel încât a fost în măsură să-l contracareze vehement pe Nixon şi să preia iniţiativa în timpul abordării acestui caz. Minimul avantaj pe care l-a obţinut în urma acestei discuţii e posibil să-i fi furnizat lui JFK voturile care i-au asigurat victoria la limită în alegerile din noiembrie 1960.

După alegeri, CIA a făcut câteva mutări rapide pentru a-şi „ascunde” proiectele înainte ca noua administraţie să preia puterea în ianuarie 1961. La Fort

38 Mă aflam acolo atunci cînd acești membri ai exilului cubanez erau în biroul senatorului Jack Kennedy. După acea întîlnire, cubanezii au plecat de pe Colina Capitoliului ta Pentagon, împreună cu mine, între* mașină militară, la ședințele care se țineau în Oficiul Operațiunilor Secrete.

Bragg, în Carolina de Nord, o organizaţie nou-nouţă a Forţelor Speciale a fost înfiinţată în grabă şi misiunea ei a fost extinsă ca să includă şi activităţi clandestine „pe timp de pace”.

În acelaşi timp, tot la Fort Bragg a fost creată şi o instituţie internaţională de pregătire pentru trupele de aceeaşi factură din multe ţări ale lumii. Şcoala, numită ulterior Centrul John F. Kennedy, n-a fost înfiinţată de preşedintele Kennedy, cum crede multă lume, ci a fost inaugurată de adjunctul ministrului apărării, James Douglas, ia sfârşitul anului 1960. Aici au luat naştere faimoasele Berete Verzi din Vietnam şi la puţină vreme au fost gata să-şi înceapă lungul marş spre Saigon.

Campusuri clandestine de aceeaşi factură au fost înfiinţate şi în Panamá, Guatemala şi Nicaragua, pentru brigada exilaţilor cubanezi, ca şi în alte locuri: în Miami, la baza Eglin a aviaţiei din Florida şi în zona lacului Pontehartrain de lângă New Orleans. Au fost aduse avioane de diferite tipuri din stocurile CIA din toată lumea, precum şi piloţii CÂT. Veterani experţi filipinezi de nădejde s-au alăturat echipelor secrete.

Apoi, în decembrie 1960, preşedintele ales Kennedy a făcut o declaraţie surprinzătoare. Hotărâse să-i păstreze în funcţii pe directorii CIA şi FBI, Allen W. Dulles şi J. Edgar Hoover. Cu acest anunţ, totul era pregătit pentru anii ’60, un deceniu în care sute de mii de soldaţi americani se vor afla în focul luptei în războiul ce se* anunţa în Vietnam.

OPT

Câmpul de luptă şi tactica, prin amabilitatea CIA

ODATĂ CU ALEGEREA LUI John F. Kennedy în funcţia de preşedinte al Statelor Unite ale Americii, a avut loc o infuzie masivă de cadre noi în cele mai înalte costuri guvernamentale care nu se ocupă prin concurs. Micăieri n-a fost mai pronunţată această schimbare decât n cadrul Biroului ministrului McNamara şi, de aici, în tot entagonul.

Se spunea că niciodată până atunci nu fuseseră atât de mulţi absolvenţi Phi Beta Kappa1 în acel organism. Era cât se poate de adevărat, dar asta nu însemna neapărat că erau cei mai buni specialişti militari.

Oricum, şi-au înfrânt lipsa de experienţă şi de cunoştinţe militare prin studiu şi devotament faţă de meseria lor. Au învăţat din mediul în care lucrau, de la birocraţii mai vârstnici şi mai hotărâţi. Lucrul cel mai important a fost că au adus cu ei concepţii, perspective şi idei noi, tendinţă niciunde mai evidentă ca în modul de abordare a problemelor deosebite ale Războiului Rece şi ale celui mai însemnat câmp de luptă al acestuia, Indochina.

După numai câteva luni, devenise foarte limpede faptul că ei, împreună cu tânărul lor preşedinte, veniseră cu gândul să rămână acolo până când îşi vor termina treaba. Stabiliseră deja planuri de perspectivă pentru primii patru ani şi era cât se poate de clar că intenţionau să se afle acolo şi în cel de-al doilea termen de patru ani, când activitatea lor va fi dat rezultatul scontat. Şi apoi ar fi urmat Bobby şi după el Teddy[3940]. Era oricând posibilă o „dinastie”.

În 1960 am fost detaşat în Biroul Ministrului Apărării, când în fruntea Ministerului era Thomas Gates, bancherul de la New York al Trustului Morgan Guaranty. Că om de afaceri, el a condus Pentagonul şi instituţia militară aşa cum ar fi condus o afacere. A fost un excelent ministru al apărării.

Am rămas în acelaşi post şi când Robert S. McNamara a venit la conducerea Ministerului. McNamara făcea parte din ultima generaţie de oameni de afaceri. Fusese profesor la Harvard, de unde plecase direct într-o

---

39 Absolvenți de colegiu, cu distincții academice superioare (n. (rad.),

40 Robert F. Kennedy, ministrul justiției în cabinetul Kennedy, și Edward Kennedy, senator, frații președintelui JFK (n. trad.).

funcţie cheie din conducerea uzinelor de automobile Ford. S-a făcut multă vâlvă pe marginea faptului că preşedintele Kennedy l-a numit ministru al apărării pe preşedintele executiv de la Ford Motor Company. Dar puţini au fost aceia care au luat în seamă faptul că, în momentul numirii sale în fruntea Ministerului Apărării, era preşedinte la Ford de-abia de o lună.

A doua sau a treia zi de la numirea sa, McNamara m-a chemat la el să-i prezint un raport succint referitor la o acţiune a armatei în legătură cu nişte operaţiuni CIA. Conform protocolului instituit în timpul lui Thomas Gales, am pregătit raportul în cauză care cuprindea numai vreo două-trei pagini. L-am dezbătut împreună cu McNamara şi i l-am înmânat. De-abia revenit în biroul meu, am primit un telefon prin care eram rechemat.

Când am ajuns, şeful de cabinet al ministrului – care îmi era prieten vechi – m-a informat că McNamara citise raportul meu, îi plăcuse şi că dorea să revin şi să-l rescriu cu lux de amănunte. În cursul zilei am scris o dare de seamă amănunţită de vreo douăzeci şi cinci de pagini şi am dus-o la cabinetul ministrului. În dimineaţa zilei următoare, am găsit raportul pe biroul meu, plus o scurtă notă: „Perfect Exact ceea ce doream”. Era semnată de McNamara.

M-am gândit de multe ori la acel incident de la începutul ministeriatului său şi mi-aduc aminte că mi-am spus: Omul ăsta e ministru. Va avea munţi de acte de văzut. Dacă doreşte raporturi amănunţite pline de date statistice în loc de rezumate succinte, nu va reuşi niciodată să le citească pe toate. Se va îngropa în acte birocratice.

Cam aşa era administraţia Kennedy. Cei mai apropiaţi colaboratori ai săi erau prieteni vechi, foşti asociaţi, rude. JFK ar fi discutat o problemă serioasă mâi degrabă într-o încăpere plină de prieteni decât la o întrunire a Consiliului Naţional de Securitate sau a altor comisii care abundau pe

scena politică a Washingtonului.

Aşa a ajuns Kennedy la Casa Albă. În fond, crescuse ca fiu al ambasadorului american în Marea Britanie. În timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, făcuse parte din marina militară. După război, a fost membru al Congresului, mai întâi, ca reprezentat, apoi ca senator. După cum spun arhivele, era un cititor pasionat şi era interesat de o mulţime de domenii. Era un om în floarea vârstei, avea o mare experienţă şi o capacitate extraordinară de a învăţa. Era un căutător neobosit.

Ca preşedinte, a moştenit mai multe proiecte interesante. Două dintre ele aii jucat un rol important în cariera sa de preşedinte. Deciziile sale în privinţa acestor două programe au generat tensiunile şi presiunile care au dus în cele din urmă la moartea sa prematură şi neaşteptată. Dacă ar fi trăit Kennedy, America nu s-ar fi implicat militar în Vietnam. Dacă ar fi trăit, ar fi fost ales pentru un al doilea mandat, în timpul căruia şi-ar fi finalizat planurile şi obiectivele. Numai prin asasinarea sa, din 22 noiembrie i963, de la Dallas, a putut fi împiedicat să-şi atingă scopurile.

Când a preluat funcţia, s-a confruntat cu iminenţa planurilor CIA de invadare a Cubei, folosind o brigadă de exilaţi cubanezi antrenaţi în SUA. Totodată, a avut două întâlniri referitoare la situaţia din Vietnam. Preşedintele Eisenhower îi spusese că, în Asia de Sud-Est, Laosul era problema şi că Vietnamul nu era locul în care să se implice cu trupele americane. Cealaltă prezentare a problemei vietnameze a fost făcută de Edward G. Lansdale, care de-abia revenise dintr-o lungă vizită la Diem. Unii dintre participanţii la acea întâlnire au crezut că preşedintele Kennedy încerca să-l numească pe Lansdale viitorul ambasador american la Saigon.

Tot în ianuarie 1961, a avut loc un alt eveniment memorabil. În luna aceea, Nikita Hruşciov a ţinut faimosul

discurs în care a promis în mod solemn că Sovietele vor sprijini „războaiele de eliberare naţională”. Aproape fiecare membru al noii administraţii înclina să creadă că războiul neconvenţional avea să fie foarte important în timpul deceniului al şaptelea, după cum vom vedea.

Kennedy ştia că războiul din Vietnam fusese iniţiat sub conducerea secretă a Biroului de Servicii Secrete (OSS) din timpul Celui de-al Doilea Război Mondial şi de CIA, pe de o parte, şi de KGB şi de chinezi, pe de altă parte. Provocarea lui Hruşciov era ameninţătoare, şi Kennedy ştia că se referă direct la Cuba şi Vietnam. Chiar înainte de Ziua Inaugurării, 1 McNamara şi un număr de colaboratori apropiaţi ocupaseră o anfiladă de birouri în Pentagon. McNamara lua parte la fiecare sesiune „PreBrieF de raporturi informative, în fiecare dimineaţă. A început imediat să fie preocupat de Vietnam.

După cum am văzut în prezentarea CIA şi a evoluţiei epocii Vietnam, au existat patru faze importante în desfăşurarea acestui conflict din Asia de Sud-Est, iniţiate de OSS şi de CIA, de o parte, şi de KGB şi chinezi, de cealaltă parted toate conducând inevitabil la americanizarea războiului.

Cea mai mare parte a echipei lui Kennedy nu şi-a dat seama că primul pas de-a lungul procesului Războiului Rece fusese făcut în septembrie 1945, lună în care capitularea Japoniei a dus la sfârşitul războiului mondial, când acea încărcătură imensă de arme şi echipament de război – circa jumătate din cât fusese planificat să se folosească la invadarea Japoniei de către trupele americane – a fost transportată din depozitele de muniţii de pe insula Okinawa în portul Haiphong, lângă Hanoi. Acolo, un grup de americani din OSS au predat armele în mâinile lui Ho Şi Min şi ale colonelului Vo Nguyen Giap, comandantul armatei sale. Cealaltă jumătate a stocului pregătit pentru invazie a fost dusă în Coreea.

Nici unu] dintre noi nu şi-a putut da seama, în cursul sesiunilor din primele zile ale ministeriatului lui McNamara, cine a decis destinaţiile acelor transporturi în 1944 sau 1945. A fost o decizie de o responsabilitate fantastică la acea vreme şi a avut o influenţă covârşitoare asupra desfăşurării

Războiului Rece din următorii treizeci de ani. În cele trei decenii care au urmat, Vietminh-ul avea să devină un inamic cu adevărat ieşit din comun. Faptul că Vietminh-ul a învins o forţă de război americană, completă, inclusiv o armată atât de numeroasă de cinci sute cincizeci de mii de soldaţi, şi că în timpul războiului a distrus mai mult de cinci mii de elicoptere americane de luptă, ar fi trebuit să ne fie învăţătură de minte.

Fără adispune de aviaţie şi de marină, Vietminh-ul s-a dovedit destul de puternic ca să reziste atât legendarei Flote a Şaptea, cât şi unei forţe aeriene dotată cu de toate, de la bombardierele de vânătoare şi avioanele de spionaj U-2, la bombardierele strategice B-52. Au făcut faţă la tot ce-am putut mobiliza noi, mai puţin arme nucleare, inclusiv la înspăimântătorul bombardament asupra Hanoiului în ziua de Crăciun a anului 1972, supravieţuind ca să-şi ridice propriul drapel deasupra Saigonului.

Tragicul dezastru al armatelor americane îmi readuce în memorie vorbele senatorului Barry Goldwater, dintr-un discurs ţinut în faţa unui grup de rezervişti în 1983, la Washington, D.C., cum că ceea ce i-a lipsit armatei americane în acel moment a fost o „Mare Strategie. Dacă ar fi trăit Kennedy, Goldwater n-ar mai fi trebuit să ţină acel discurs.

Al doilea pas a fost o operaţiune uluitoare, neobservată de cea mai mare parte a colaboratorilor lui Kennedy. Nu şi-au dat seama că la începutul anilor ’50 au fost aduşi cu avioanele în Vietnamul de Sud peste două sute cincisprezece mii de băştinaşi tonkinezi pe jumătate

terorizaţi, alţi şase sute de mii fiind transportaţi de vasele marinei militare şi alte sute de mii venind pe jos sau cu alte mijloace. Această hoardă de oameni nevoiaşi a invadat sudul şi a început să ia în stăpânire satele, slujbele, organismele poliţieneşti şi multe dintre funcţiile importante din noul guvern al lui Diem.

La începutul acestei perioade, planificatorii din Misiunea Militară de la Saigon au venit cu un program de acţiune civică pentru „a plasa funcţionarii (citeşte tonkinezii1) din sectorul civil printre oamenii de rând, îmbrăcaţi în haine simple, unde să muncească alături de popor, să-şi murdărească mâinile. (Citat din raportul oficial pregătit de Edward G. Lansdale şi prezentat noului preşedinte în timpul unei întâlniri la Casa Albă în ianuarie 1961.)

Când unul dintre centrele de pregătire, înfiinţate de Misiunea Militară de la Saigon pentru programul său de acţiune civică, a eşuat în cooptarea voluntarilor autohtoni (din sud), Diem, adică Lansdale, a „selecţionat un grup de tineri universitari din rândurile refugiaţilor (citeşte invadatorilor), din Vietnamul de Nord”. >iem le-a ordonat detaşamentelor de acţiune civică şi comandanţilor militari să conlucreze într-o campanie de „pacificare”.

Drept urmare, beneficiarii direcţi ai acestui efort au fost, de cele mai multe ori, invadatorii catolici din nord.

Situaţia, aşa cum se dorea, a dus la formarea matricei războiului... iar „inamicii”, după cum era de aşteptat, s-au dovedit a fi cel mai adesea originarii din sud, în vreme ce în structurile guvernamentale sporea numărul invadatorilor catolici. Între 1955 şi 1960, această situaţie incendiară s-a înrăutăţit cu fiecare an, fiind intensificată de ultimele două etape, după cum vom vedea.

La sugestia consilierilor americani, dintre care mulţi erau de la Universitatea de Stat din Michigan şi se aflau sub îndrumarea lui Wesley Fishel, ideologul lui Diem,

preşedintele sud-vietnamez Ngo Dinh Diem a emis două decrete.

Al treilea pas a fost făcut odată cu ordinul lui Diem care prevedea ca francezii să predea toate funcţiile guvernamentale pe care le deţineau şi să părăsească ţara. Ordinul a distrus eficientul, dar fragilul sistem poliţienesc, aşa că în scurtă vreme nu mai era lege, nici ordine în noiil stat.

A patra fază din evoluţia acestui război intern mocnit se referă la emiterea unui al doilea decret care impunea şi chinezilor să părăsească ţara, pe motiv că aceştia erau comunişti sau simpatizanţi ai acestora.

Aşa cum am mai arătâl, acest lucru a avut o înrâurire distrugătoare asupra sistemului economic. Chinezii erau misiţii. Ei achiziţionau orezul, alte recolte, cheresteaua etc., furnizând, în schimb, satelor bani şi produsele necesare vieţii. Acest sistem economic simplu, preponderent agricol, păstrase în vigoare cel mai eficient sistem politic de secole. Când au plecat chinezii, sistemul s-a prăbuşit. Diem era atât de prost sfătuit şi atât de lipsit de experienţă, încât fiecare nouă directivă pe care o emitea înrăutăţea şi mai mult situaţia. În sate, unde conducerea era reprezentată de sute de ani de către sfat, care era şi autoritatea politică supremă, Diem a desfiinţat toate alegerile în iunie 1956, ca mai apoi să abroge şi toate alegerile municipale. Aceste erori au înlesnit pătrunderea tonkinezilor în funcţii de conducere peste autohtonii din sud. Cum spuneam mai sus, populaţia locală a fost repede transformată în inamici, cunoscuţi sub numele de vietcong1.

În jurul anului 1960, situaţia era total scăpată de sub control. Tulburările provocate de decretele lui Diem au acţionat nemijlocit în favoarea Vietminh-ului. Mai mult ca orice altceva, Vietminh-ul a beneficiat cel mai mult de pe urma acestei situaţii îngrozitoare. Ţara cădea în mâinile

lor.

Fiind preocupată să pună la cale această operaţiune, acţionând din umbră din 1945 (ca OSS), prin 1960 CIA putea ieşi la lumina zilei pentru a face ceea ce avea să fie cunoscut ca „războiul de salvare a Vietnamului de Sud şi a întregii Asii de Sud-Est" de năvălitorii comunişti – exact genul de „război de eliberare naţională" pe care Hruşciov făgăduise să-l poarte. Această intrigă a Războiului Rece, stârnită de temerile „principiului dominoului, era gata să se amortizeze cu prima serie de mutări, care ar fi introdus în final miliarde de dolari în pungile complexului militar-industrial mondial.

Primul plan operativ iniţial de CIA pentru realizarea acestui scop ambiţios în favoarea aliaţilor săi a prevăzut transferul unei escadrile de douăzeci de elicoptere tip[41]

H-19 Sikorsky din dotarea corpurilor de infanterie marină ale Statelor Unite de la Udorn, Thailanda, în vecinătatea Saigonului. Aceasta a fost o schimbare esenţială şi decisivă. Nu numai că în acest mod s-a introdus o însemnată cantitate de echipament modern în Vietnamul de Sud, dar s-au încălcat şi restricţiile stipulate de Acordurile de la Geneva din 1954. În scurt timp, numărul elicopterelor militare ce se aflau în Vietnamul de Sud a crescut la patru sute, într-o vreme în care preşedintele limitase rolul funcţionarilor militari din acea ţară la acela de „consilieri".

Pare incredibil, privind retrospectiv, că undeva în Vietnam zac carcasele ruginite ale celor când mii de elicoptere pierdute de trupele americane, majoritatea după moartea lui Kennedy în 1963. Aceasta a fost o jertfă inutilă într-unul dintre cele mai nesăbuite capitole din lunga

41 în ceea ce în termeni largi era cunoscut drept „principiul domino ului", se susținea că, dacă o țară cade în sfera comunistă, statele din vecinătate vor urma și ele aceeași calc. Țările erau asemănate cu piesele de domino rînduite; rîndul s-ar prăbuși dacă prima piesă ar fi doborîtă.

istorie a războiului. Prin comparaţie, pierderea celor cinci mii de elicoptere, cu echipajele, cu trupele transportate şi cu valoarea lor materială face ca „Atacul cavaleriei uşoare” să pară precum o zi ploioasă la picnicul şcolii duminicale1.

Desfăşurarea masivă de elicoptere în Vietnam, propusă de un ministru al apărării care predica insistent „cost = eficienţă t, în timp ce departamentul său practica o risipă de neînchipuit, face ca elicopterul în sine să fie un simbol al acestui război. E greu de crezut că o atât de modestă eficacitate tactică a putut ajunge, per total, la un preţ atât de zguduitor şi de înfricoşător. Într-un război în care au existat atât de puţine lucruri cu care ne-am putea mândri, elicopterul trebuie că se află cu siguranţă cu un pas înaintea celorlalte, ca simbol al degradării”, absurdităţii şi risipei.

Într-o anumită perioadă din timpul războiului, faimosul general israelian Moshe Dayan, care-şi condusese armata într-un atac impetuos peste muntele Sinai, în războiul din 1967 împotriva egiptenilor, a venit în Vietnam ca observator şi ca scriitor. Nefiind străin de Vietnam, generalul Dayan a pătruns în zonele de conflict cu trupele americane şi a studiat modul de luptă.[42]

Generalul a tras concluzia că tactica „războiului fulger” aplicată de el nu ar fi propice şi pentru Vietnam, adăugând: „Elicopterele pot fi un echipament de primă clasă, dar, în felul în care sunt ele folosite în Vietnam, se irosesc”. 1 Mai mult ca oricare lucru cunoscut, acesta dezvăluie semnificaţia majoră a acelui prim transfer de elicoptere militare din Laos în Vietnam, efectuat de CIA în 1960. Numai acţiunea aceea singură a deschis porţile unei cheltuieli nejustificate de sute de miliarde de dolari – în ce scop?

---

42 Cursuri religioase pentru credincioșii bisericilor creștine din Statele Unite ale Americii, ținute în zilele de duminicii (n. trad.).

Acesta a fost doar un aspect al acelui fiasco al elicopterelor. Mai este unul. Într-o manieră extrem de rigidă, putem estima că prin pierderea a cinci mii de aparate rezultă nu mai puţin de cincisprezece până la douăzeci de mii de americani ucişi, bazându-ne pe mărimea medie a echipajelor şi pe faptul că multe elicoptere au fost distruse la sol, şi multe altele fără pierderi umane. Rămân, totuşi, o mulţime de elicoptere distruse cu echipajul complet la bord şi încărcate cu sodaţi americani. Chiar dacă luăm în calcul cifra de cincisprezece mii, ea reprezintă puţin sub o treime din numărul total al victimelor americane în Vietnam. Multe dintre aceste elicoptere se aflau în luptă, dar, într-o proporţie uluitoare din cuantumul total, nu se aflau angajate în conflict când s-au prăbuşit, pur şi simplu, fără contribuţia inamicului.

Pierderile de vieţi omeneşti în cazul elicopterelor sunt uimitoare, „Dintr-un total de şase mii patru sute paisprezece decese, înregistrate în acţiunile aeriene până la 17 aprilie 1971, o mie şapte sute nouăzeci şi două s-au produs în operaţiuni cu aripi fixe şi patru mii şase sute douăzeci şi două în rotative (elicoptere)”, conform unei adrese tactice a aviatici din mai 1971.

& încă o statistică mult mai şocantă din acelaşi document: „Din cele patru mii şase sute douăzeci şi două de morţi survenite ca urmare a prăbuşirii elicopterelor, o mie nouă sute optzeci şi unu, respectiv 41%, n-au fost provocate ca rezultat al acţiunii unei forţe inamice”. Dacă ai elicoptere, nici n-ai nevoie de duşman.

Elicopterul n-a fost numai o anexă costisitoare şi tragică a unui război la fel de tragic şi de costisitor, în[43]

Întregime, ci e posibil ca elicopterul – sau, mai bine zis, cererea imperioasă de sprijin ce s-a referit în mod expres la acestea – să îi jucat un rol esenţial în generarea unei situaţii care a determinat direct escaladarea

43 U.S. News and World Report, 26 iunie, 1967.

nefericită şi inutilă a războiului. Din toate punctele de vedere, cererea de forţe umane necesare operaţiunilor cu aceste aparate s-a dovedit a fi enormă.

Se părea că aparatele trimise în Vietnam în 1960 nu vor avea un rol combatant, ca, în final, situaţia să degenereze într-o majoră expunere a forţelor americane la focul inamicului. O dată ce fusese vărsat sânge american pe pământ vietnamez, neţinând seama de cauzele reale, a devenit o chestiune de onoare şi de interes naţional ca aceste victime să fie răzbunate şi, după exprimarea generală, „să fie alungaţi rebelii subversivi de factură comunistă”.

Această adevărată saga a elicopterului a început odată cu apelul telefonic din decembrie 1960, de la subdirectorul serviciilor de informaţii către Biroul de Operaţiuni Speciale din Biroul Ministrului Apărării, prin care directorul căuta să obţină transferul unei escadrile de elicoptere din dotarea infanteriei marine, de la Udorn, Thailanda – unde fuseseră utilizate în acţiunile CIA din Laos – în Vietnam. Mutarea „unităţii secrete”[44] de elicoptere a însemnat desprinderea câtorva pietricele, transformată mai apoi într-o adevărată avalanşă.

De reţinut că apelul iniţial din 1960, de ia generalul Cabell din CIA, a survenit la scurt timp după ce First National Bank din Boston înlesnise achiziţionarea companiei Bell Elicopter de către trustul Textron, înainte de a recomanda fuziunea responsabililor de la Textron, CIA organizase la Pentagon o întrunire cu vicepreşedintele băncii din Boston pentru a discuta despre utilizarea şi cererea de elicoptere în Războiul Rece. Aparatele „rfuey”, fabricate de Bell, aveau să devină elicopterele cel mai mult folosite în Vietnam.

La început, vechile aparate H-19 Sikorsky fuseseră

---

44 Termen al serviciilor de informații aplicat unei operațiuni secrete susținută de o unitate care are o însărcinare fictivă.

utilizate la transportarea trupelor securităţii vietnameze în raidurile pe care le executau în ţinuturile bogate în orezării, aflate în extremitatea sudică a peninsulei Camau. Răscoalele şi jafurile izbucnite la vremea aceea în Camau se datorau prăbuşirii sistemului misiţilor chinezi. Asta n-avea nicio legătură cu Vietminh-ul, vietcongii, sau comuniştii. Oamenii aceia erau disperaţi şi lipsiţi de hrană şi de apă, ca urmare a expulzării chinezilor.

Guvernul Diem a interpretat greşit violenţa şi tâlhăriile, considerându-le rebeliuni, şi a decis să atace şi să stingă aceste „focare de comunism”. Aşadar, elicopterele CIA au fost folosite pentru a înăbuşi o situaţie „violentă”. Funcţionarii din consultanţa americană

Pilotau aparatele, iar „civilii” americani le întreţineau, oliţia sud-vietnameză mânuia armele.

a necesar să menţionăm însemnătatea fundamentală a unui aspect ai acestor operaţiuni. Aşezările erau înconjurate de apă, dar apa era sălcie şi de nebăut. Aşa că, din generaţie în generaţie, localnicii întrebuinţau chiupuri uriaşe din lut ca să-şi păstreze rezervele de apă proaspătă, în perioadele de secetă, chiupurile erau umplute cu apa adusă de acelaşi sampan al negustorului chinez care venea la strânsul recoltelor să preia orezul. Când sampanele n-au mai apărut, aprovizionarea cu apă a devenit dificilă. Acţionând cu logica brutală a ignorantului, poliţia lui Diem a mitraliat aceste vitale chiupuri de lut din aşezările aşa-zise comuniste. Din clipa aceea, sătenii au înnebunit din pricina lipsei de apă şi a situaţiei tragice în care se găseau.

Zeci de mii dintre aceşti oameni terorizaţi şi disperaţi s-au transformat în nomazi fără adăpost, numiţi vietcongi” şi rebeli, în propria lor ţară. Fără intenţie şi neavând altă soluţie, au tabărât asupra aşezărilor ce încă mai aveau apă şi hrană. Au devenit tâlhari în acest mod, zecile de mii au ajuns, în dezordinea instaurată, sute de mii, etichetaţi „inamici”.

Ce le-ar mai fi putut reproşa oamenii lui Diem binevoitorilor consilieri şi asistenţi americani, care le dăduseră elicoptere şi, mai ales, îi ajutaseră să preia puterea? Desigur, din partea americanilor nu era vorba de altruism. CIA lucra de cincisprezece ani să ridice acest conflict la nivelul ia care forţele regulate ale armatei americane să fie nevoite să intervină, aducând cu ele tot echipamentul militar scump de care dispuneau. Utilizarea elicopterelor în scopul de a accelera ritmul războiului a devenit o cerinţă strategică. Ori de câte ori erau atacate satele, printre oameni izbucneau „încăierările". Acest lucru a dus la apariţia unui „inamic" activ şi a dat mult de furcă noilor unităţi de autoapărare ale lui Diem, noii armate şi trupelor de elită ale acesteia, antrenate în Filipine. De la aceste începuturi modeste şi, aparent, nevinovate, Statele Unite au continuat să trimită elicoptere cu miile în Vietnam.

Cum conflictul s-a intensificat, ministrul McNamara a înfiinţat în 1961 Centrul de Analiză a Evoluţiei Luptelor, care să studieze la faţa locului cum ar trebui să se poarte războiul. Elicopterele deveniseră tot mai mult asociate cu luptele efective. Un huruit violent şi nepăsător de elicopter era mult mai înfiorător decât o cursă de motociclete pe plaja Californiei şi de zece ori mai infernală. Puşcaşii vietnamezi şi americani, înarmaţi cu automate, ridicau baraje de foc, trăgând la întâmplare, în sate şi în refugiile din păduri, dintr-o parte într-alta a ţării. Când doreau mai multă eficacitate, aruncau napalm să incendieze colibele fragile din aşezări. În perioada aceea a fost introdus ca armă de luptă Agentul Orange. „Whiz Kids1 1 ai lui McNamara intenţionau să defolieze jungla vietnameză, astfel ca mitraliorii din elicoptere să-şi caute mai lesne ţintele, adică pe cei care fugeau la ivirea aparatelor.

În acele zile de pionierat, informaţiile tactice nu existau. Echipajele elicopterelor se năpusteau în misiune,

fără să ştie prea bine unde se duc şi peste ce vor da acolo unde vor ajunge. Acestea au fost zilele ambuscadelor fatale pentru elicopterele americane şi a atacurilor aleatorii. Din cauza vulnerabilităţii şi a vitezei reduse de zbor, echipajele au înţeles curând cât de costisitoare pot fi cursele cu cincizeci şi când de mile/oră, la o înălţime de o bătaie de puşcă. Ău abandonat zborurile la mare altitudine şi au recurs la tactica „la firul ierbii”, Ia un nivel foarte scăzut. Astfel au întors sorţii în favoarea lor, deoarece îşi puteau reduce timpul de expunere, atâta timp cât rămâneau constant mai jos de vârfurile copacilor, deasupra lanurilor de orez. În general, tactica a fost eficientă, cu excepţia întâlnirilor întâmplătoare cu şiretele grupuri de atacatori tereştri.

Pentru o vreme, pierderile au încetat, dar, mai târziu, experimentării bandiţi au descoperit o modalitate de a întoarce această strategie în avantajul lor. Elicopterele de luptă folosite în perioada 1960 – 1966 erau suprasolicitate când aveau de executat un raid dus-întors de două sute de mile, cu nicio încărcătură în afara celor zece soldaţi, a efectelor şi armelor acestora. Bandiţii şi-au dat seama că, dacă îşi propuneau să atace un anume sat în scopul de a determina un contraatac din partea elicopterelor la mai puţin de şaizeci sau şaptezeci de mile de baza militară, le-ar fi permis pitarilor să efectueze un zbor înşelător şi deviat în direcţia ţintei, asigurându-şi un minimum de siguranţă în eventualitatea unei ambuscade.

Însă, când atacau o aşezare situată la optzeci până la o sută de mile distanţă de bază, piloţii erau siliţi să adopte o traiectorie aproape în linie dreaptă şi la joasă înălţime, „la firul ierbii", atât la plecare, cât şi la întoarcere. În această situaţie, bandiţilor le era cu mult mai uşor să pună la cale o ambuscadă. Ceea ce au şi făcui de nenumărate ori.

Aplicând această strategie, insurgenţii au dobândit

un avantaj decisiv. Ştiau unde se află baza elicopterelor şi aveau posibilitatea de a ataca orice cătun doreau, în scopul de a provoca o situaţie care ar fi făcut necesară o replică a vehiculelor de zbor. Spionând activitatea preliminară de la bază, puteau alerta grupurile de atac în clipa în care elicopterele ar fi pornit în misiune.

Echipele de băştinaşi, dotate cu tot felul de arme aflate la îndemână, se ascundeau în iarba înaltă de pe câmpii, de-a lungul preconizatei direcţii de zbor a formaţiunii de elicoptere. Apoi aşteptau până când acestea ajungeau deasupra lor.

Una dintre cele mai eficace tactici era formarea unui baraj de săgeţi. Arcaşii n-aveau nimic din stilul şi farmecul lui Robin Hood, dar erau la fel de ucigători. Se trânteau pe spate în iarbă, cu arcurile primitive sprijinite de picioarele ridicate în sus. Când se apropiau elicopterele, îşi încărcau arcurile cu proiectile grele, un fel de bâte de care ataşau funii, sârme, sfori sau liane. Aerul se umplea de aceste improvizaţii, care se prindeau în elicele rotoarelor, doborând cam cincisprezece elicoptere o dată.

Cu trecerea anilor şi cu intensificarea războiului, au fost construite tot mai multe aerodromuri care au fost împânzite cu elicoptere. Nu mai erau necesare misiunile la mare distanţă. Bazele de realimentare cu combustibil erau mai frecvente, făcând posibilă creşterea tonajului încărcăturilor. S-au înmulţit elicopterele de luptă „supradotate”, iar aceste aparate, încărcate cu arme şi rachete, aveau o eficacitate sporită. Această situaţie a condus la adoptarea unei tactici superioare din partea inamicului în vederea distrugerii acestor foarte eficiente elicoptere.

Pentru aceşti oameni fără casă, din junglă, elicopterul era încă ţinta cea mai uşoară şi mai valoroasă. Acestea erau extrem de înghesuite pe toate aerodromurile Vietnamului. Exact genul de ţintă pe care un grup mic şi

rapid putea să o atace, să o lovească şi să dispară cu uşurinţă, cu puţine şanse de a avea pierderi şi cu eventualitatea unor rezultate spectaculoase. Cu mari precauţii şi pe furiş, inamicul dispunea în jurul bazelor de mortiere şi rachete cu rază scurtă de acţiune. Ca din senin, asupra aerodromului se revărsa un baraj violent de foc, distrugând foarte multe dintre elicopterele aflate la sol. Aceste atacuri furişe au ridicat cuantumul pierderilor totale de elicoptere la ordinul miilor.

Obiectivul principal al forţelor de gherilă în genul de acţiune relatat, nu este atât de a se angaja în bătălii importante, ci de a lovi întruna inamicul în punctele cele mai sensibile, făcându-l să sângereze până-şi dă duhul.

Celor care au văzut mâna Kremlinului în aceste operaţiuni tactice geniale, trebuie să le fie limpede, de acum încolo, că, dacă obietivul comuniştilor în Asia de Sud-Est a fost să vadă sacrificiul uman şi material făcut de Statele Unite ridicându-se la proporţii înspăimântătoare, în timp ce ei nu trimiteau niciun om şi doar sume nesemnificative de bani, Vietnamul a fost o situaţie ideală. Kremlinului nu-i păsa câtuşi de puţin că alături de americani mureau şi asiatici. În definitiv, atâta timp cât războiul se afla în plină desfăşurare, sovieticii aveau un oarecare avantaj atât faţă de americani, cât şi faţă de asiatici. Războiul din Indochina a reprezentat tin exemplu clasic al faptului că noul concept de „război de uzură” se poate dovedi plin de succes.

Indochinezii au fost victimele nevinovate ale acestei confruntări, numai pentru că ţinutul lor natal a fost ales să fie teatrul de război al acestei competiţii absurde, care a adus complexului militar-industrial al elitei puterii un profit de peste cinci sute de miliarde de dolari. Utilizarea elicopterului în război a demonstrat succesul tacticii gheniei atât din punctul de vedere al Pentagonului, cât şi din cel al imparţialilor jucători de şah de la Kremlin, care

au înţeles că trebuie să renunţi la puţin pentru a câştiga enorm.

Operaţiunile cu elicoptere pot fi comparate cu un aisberg. Calităţile şi gloria, dacă există, se văd la suprafaţă; costurile şi tragedia sunt dedesubt. Uneori, această masă submarină iese la suprafaţă. Statisticile nu sunt întotdeauna cea mai credibilă sursă, dar servesc unui scop util. Studiul statistic era pasiunea ministrului McNamara. Aceste tactici preconizau că folosirea crescândă a elicopterelor ca maşina de război va înghiţi o mulţime de dolari.

Timp de foarte mulţi ani, toţi utilizatorii de elicoptere din armata de uscat, aviaţia militară şi marina au încercat să-şi întreţină greoaiele for aparate în proporţie de 50% sau măcar la un nivel de „stare de funcţionare”, ceea ce denotă că, la acea vreme, se aşteptau că unul din două vehicule să fie apte de zbor.

Armata, de pildă, încerca de ani de zile, din răsputeri, să le menţină la o rată de 49% şi făcea tot posibilul să reuşească mai mult. O asemenea cotă depindea de mulţi factori şi foarte posibil că ar fi scăzut sub 49%, dacă nu ar fi avut în dotare un mare număr de elicoptere de-abia ieşite din fabrică, făcând aproape sigură situaţia de stare de funcţionare. O proporţie de 50% era considerată deja bună. Noile modele puteau depăşi această cifră, dar cheltuielile de întreţinere generau problemele specifice lor. Semnificaţia celor 50% de aparate în stare de funcţionare s-a făcut simţită mai ales când a fost evaluată* în funcţie de factori operaţionali. De exemplu, pentru a transporta o sută de oameni la o depărtare de o sută de mile într-o singură zi, la o cotă de zece oameni la un elicopter, erau necesare, de fapt, douăzeci de elicoptere. Acest număr dădea siguranţa că zece vor fi capabile să execute misiunea, pentru că, la un moment dat, celelalte zece, sau 50%, nu vor fi disponibile.

Reţineţi, de asemenea, că, în situaţia tactică specific vietnamezi, nu erau mai mult de o sută de mile până la locul operaţiunii şi alte o sută de mile înapoi, şi nu exista combustibil la acea bază din zona inamică. Drept urmare, transportul a o sută de oameni, două sute de mile, într-o singură zi, pentru o misiune care trebuia îndeplinită la jumătatea distanţei, necesita douăzeci de aparate. Ca factor material, asta dubla costul operaţiunii.

Următorul factor material se referă la personal. O escadrilă de douăzeci de elicoptere e formată din două sute de oameni. Două sau mai multe escadrile de acest fel au nevoie de echipe de rezervă şi de întreţinere, fiecare formată din alţi două sute de oameni, de hrană, cazare şi combustibil, elemente esenţiale pentru susţinerea operaţiunilor.

În concluzie, solicitarea permanentă a unor operaţiuni pentru care sunt necesare, în medie, douăzeci de elicoptere pe zi, care să transporte două sute de oameni pe o distanţă de o sută de mile, implică existenţa unei baze de patruzeci de elicoptere şi a personalului operativ, medical, de coordonare şi de întreţinere, al cărui cuantum se ridică la aproape o mie, fără a-i lua în calcul şi pe cei care se îngrijesc de cazare, hrană, alimentarea cu carburanţi, transporturi şi funcţia vitală de apărare a perimetrului douăzeci şi patru de ore pe zi.

Între 1960 şi 1962, când efectivul consultanţei militare americane aflat în Vietnamul de Sud se limita la şaisprezece mii de persoane, generalul Paul Harkins, pe atunci comandantul-şef de la Saigon, se văita cu amărăciune că, dintr-un plafon de şaisprezece mii de oameni, putea obţine numai o mie două sute-o mie şase sute de combatanţi activi, deoarece majoritatea celorlalţi erau angajaţi în tehnica transportului şi a aprovizionării. Cea mai mare parte a acestor servicii şi cheltuieli erau legate de elicoptere.

Generalul Earle Wheeler, la vremea aceea şef al Statului Major Unificat1, a ordonat o analiză a plângerii lui Harkins, care a condus la studiul Okanagan* asupra operaţiunilor cu elicoptere din Vietnamul de Sud. Studiul a demonstrat nu numai că plângerea lui Harkins era pe deplin justificată, ci şi faptul că un segment important din supranumericu! contingent logistic era direct implicat în întreţinerea elicopterelor, pe care însuşi generalul le ceruse, fără să-şi dea seama de greaua sarcină pe care şi-o asuma astfel.

Elementul cel mai surprinzător, descoperit în urma acestui studiu, a fost că acest lucru se întâmpla chiar şi când cea mai mare parte a elicopterelor din Vietnam se afla la dispoziţia CIA1 şi nu a armatei, iar întreţinerea lor era asigurată în mare parte mai mult de civili angajaţi cu contract, foarte bine remuneraţi.

Parcul de elicoptere s-a dezvoltat şi a generat cerinţe specifice mai mari. Bazele de elicoptere erau ţinte uşoare şi vulnerabile. Aveau nevoie de un număr de militari care să le apere, necesitate care a condus la o cerere mare de personal militar american „necombatant”. Din pricina faptului că gărzile erau dispuse la distanţe apreciabile una faţă de alta şi imobilizate prin natura serviciului desfăşurat, au devenit focare de mici războaie personale, ajungându-se astfel la o intensificare tot mai pregnantă a luptelor pe teritoriul ţării.

Cum rezistenţa s-a dezvoltat şi a căpătat mai multă experienţă, formaţiunilor de elicoptere li s-au adăugat aparate de transport de armament. Deoarece acestea nu cărau deloc soldaţi, proporţia de oameni transportaţi pe aparat pe milă a scăzut. Cu aceasta, cheltuielile pentru transportul unui om, raportate la numărul elicopterelor în misiune, au atins iarăşi cote extrem de ridicate.

Se pot aduce multe* argumente în favoarea utilizării tactice a elicopterului într-un război. Însă există foarte

puţine misiuni de o prioritate atât de mare, ca să fie îndeplinite foarte bine şi profitabil la costurile pe care le implică elicopterul. Şi chiar dacă anumite acţiuni pot fi justificate, sunt ele atât de frecvente, încât să fie necesară o permanentă disponibilitate şi întreţinere a unităţilor operative de elicoptere?[45]

Am văzut că s-a înregistrat o pierdere de cinci mii de aparate, de cincisprezece mii sau mai mult de victime din rândul militarilor americani şi nu mai puţin de un miliard de dolari a fost cheltuit special pentru elicoptere; şi totuşi, n-am ajuns încă la fondul problemei. Elicopterul este un aparat ale cărui costuri de întreţinere şi de utilizare sunt mai mari decât ale oricărui alt dispozitiv de luptă construit vreodată, iar în Vietnamul de Sud o oră de întreţinere şi de verificare asigurată de civili a costat enorm. Elicopterul e un consumator lacom de motoare, rotoare şi piese de schimb – toate acestea a trebuit să fie aduse pe calea aerului din Statele Unite, jumătate din ocolul Pământului.

Deşi elicopterul poate ateriza pe un perimetru aproximativ egal cu mărimea lui, un număr mare de elicoptere trebuie să fie adunate pe aerodromuri încăpătoare, ca proviziile, carburantul şi celelalte servicii să se afle în apropiere pentru o eficientă funcţionare. Multitudinea şi costul aerodromurilor trebuie adăugate la toate celelalte arătate mai sus.

Desigur, costurile şi responsabilităţile nu se limitează la atât. Serviciile militare dispun de mii de piloţi şi membri de echipaj. Dar aceşti bărbaţi (astăzi şi femei) nu pot şi folosiţi la manipularea elicopterului, toate echipajele de elicopter necesitând o pregătire specială. Cerinţele acestor maşini sunt foarte costisitoare în bani, oameni şi materiale.

45 Trebuie să reţineţi că, tn ciuda referirii la personalul militar american, CIA a deţinut controlul operaţional al tuturor activităţilor Statelor Unite din Indochina pînă la debarcarea puşcaşilor marini în Vietnam, pe 8 martie 1965. De aceea această operaţiune a elicopterelor şi operaţiunile tactice au fost organizate de CIA

Într-un război în care adevărata măsură a victoriei şi a înfrângerai trebuie evaluată în funcţie de cheltuielile şi uzura înregistrate de fiecare tabără, elicopterul’s – a dovedit a contribui cel mai mult în ambele privinţe. Privind retrospectiv, vedem că ruşii, chinezii, nord-vietnamezii şi vietcongii n-au avut nimic care să rivalizeze cu acesta; au câştigat fiindcă noi am pierdut prea mult.

Această situaţie paradoxală ne-a făcut pe mulţi dintre cei implicaţi mai mult sau mai puţin în acţiune să ne întrebăm ce s-ar fi întâmplat dacă războiul din Vietnam ar fi fost unul „normal”, cu forţe aeriene de luptă de ambele părţi. Imaginaţi-vă ce dezastru şi ce pagube s-ar fi produs, dacă un inamic real, competitiv, ar fi fost capabil să lanseze atacuri aeriene puternice asupra acelor aerodromuri unde erau masate elicopterele. Pierderile ar fi fost catastrofale.

În primul rând, n-am fi putut justifica crearea unor ţinte atât de uşoare în faţa unei rezistenţe adevărate.

Episodul elicopterului a însemnat o lecţie tragică. Aparatele au fost introduse şi folosite de Agenţie pentru intensificarea războiului, o dată stabilită modalitatea, comandanţii militari veniţi mai târziu, în 1965 şi după, au fost prinşi într-o ţesătură tactică pe care n-au mai putut să o desfacă.

S-a scris şi s-a vorbit mult despre numărul americanilor aflaţi în Vietnam în vremea preşedinţiei lui Kennedy şi au fost mulţi cei care au încercat să-l facă răspunzător pe JFK pentru escaladarea acelui conflict. Faptele dovedesc ceva.

Aşa cum am mai spus, între 1960 şi 1962 exista un plafon de şaisprezece mii de oameni. Acesta e adevărul şi trebuie reţinut faptul că acei americani, cu excepţia celor care alcătuiau Grupul Consultativ de Asistenţă Kfilitară, se aflau acolo sub controlul operativ al CIA Când generalul Harkins s-a plâns de faptul că are puţini combatanţi activi

disponibili, a arătat că dintre aceia numai o mie două sute-o mie şase sute făceau parte din acea categorie. Restul, mai mult de paisprezece mii erau în trupe auxiliare, dintre care cele mai multe erau detaşate la deservirea elicopterelor, un număr relativ mic de trupe de luptă, având în vedere că totalul general s-a ridicat la cinci sute cincizeci de mii în acel deceniu.

Referitor la răstălmăcirea datelor ce încearcă să-l învinovăţească pe Kennedy pentru războiul din Vietnam, iată un citat din „Documentele Pentagonului", publicate de *New York Times*: „Preşedintele Kennedy, care a preluat o politică de joc prudent'de la predecesorul lui, i-a lăsat lui Johnson drept moştenire un angajament major pentru război". Este fals şi incorect. *Times* ignoră complet cea mai importantă directivă a lui Kennedy, NSAM263, din 11 octombrie 1963, care, ca act oficial, ordona revenirea în ţară a o mie de soldaţi până la sfârşitul anului 1963 şi retragerea întregului personal militar american până la sfârşitul anului 1965. Acesta a fost obiectivul bine chibzuit de Kennedy, anunţat numai cu o lună înaintea morţii sale premature.

Până la semnarea NSAM273 de către preşedintele Johnson, pe 26 noiembrie 1963, nu s-a ştiut că direcţia planului lui Kennedy urma să se schimbe, iar această tendinţă a fost şi mai vizibilă odată cu publicarea NSAMf288 din martie 1964.

Escaladarea făţişă a războiului a început sub conducerea lui Johnson, după cum vom vedea. Dacă JFK ar fi trăit, toată nebunia care s-a întâmplat în Vietnam după 1964 nu ar fi avut ioc niciodată. Preşedintele Kennedy a făgăduit că va aduce acasă, din Vietnam, o mie de americani, până la Crăciunul din 1963 şi că va rechema tot personalul american aflat în Vietnam* până la sfârşitul anului 1965. Moartea lui Kennedy a produs o schimbare totală a bine-gânditei politici prezidenţiale şi a amintitei

promisiuni sincere făcute poporului american.

NOUĂ

CIA în zilele Camelotului

UNA DINTRE CELE MAI APRIGE lupte electorale ale secolului s-a dat în 1960, Când senatorul de Massachusetts, John Fitzgerald Kennedy, a fost ales preşedinte învingându-l pe vicepreşedintele Richard Milhous Nixon. Pentru Nixon şi susţinătorii săi din interiorul structurilor guvernamentale şi din afară1, înfrângerea suferită pe 8 noiembrie 1960 a fost uluitoare şi neaşteptată. Aveau multe planuri concrete pentru următorii patru ani şi visele lor au fost spulberate de acea pierdere de „o-jumătate-de-vot-peste-limită".

După câţiva ani, Nixon scria unul dintre cele mai neobişnuite articole publicate vreodată pentru milioanele de cititori ai revistei *Reader's Digest*. Articolul a apărut în numărul din noiembrie 1964 sub titlul „Cuba, Castro şi John F. Kennedy".

Nixon începea cu aceste fraze ieşite din comun: „În 19 aprilie 1959 I-am întâlnit pentru prima oară pe omul care avea să fie principala problemă de politică externă a campaniei electorale din 1960; pe cel care era sortit să devină un erou în mintea sucită a lui Lee Harvey Oswald, asasinul preşedintelui John F. Kennedy; acelaşi om care încă reprezintă un subiect important al campaniei din 1964. Omul acesta, desigur, era Fidel Castro".

Nixon a fost vicepreşedintele lui Dwight Eisenhower în anii '50, iar înainte de asta, începând cu 1947, a făcut parte atât din Cameră, cât şi din Senat. Cunoştea bine Washingtonul şi marile carteluri industriale, financiare şi[46]

46 La scurtă vreme după Cel de-al Doilea Război Mondial, Nixon a răspuns urnit anunț dintr-un ziar din Los Angeles ce căuta un bărbat care să candideze pentru o funcție politică, Nixon a candidat pentru Congres cu ajuionil acestor sponsori necunoscuti și a fost ales. Acești oameni au continuat să-l susțină de-a lungul suișurilor și coborîșurilor din cariera sa politică, Nixon era conștient că profita de sprijinul

juridice care se întrepătrund atât de bine cu structurile guvernamentale. În articolul său, făcea o retrospectivă a acelor ani tulburi de la începutul deceniului al şaptelea şi făcea legătura între cei patru factori pe care el îi considera cei mai însemnaţi:

1. alegerile din 1960
2. Fidel Castro
3. moartea preşedintelui John F. Kennedy
4. aşa-zisul asasin, Lee Harvey Oswald.

N-a scris aproape nimic despre războiul de perspectivă din Asia de Sud-Est, cu toate că ştia foarte bine că fusese pus la cale din 1945, când o mare încărcătură de arme americane a fost predată în mâinile lui Ho Şi Min, în Vietnam. Până în 1964, acesta îşi urmase cursul său complicat, un curs care fusese stimulat sub îndrumarea CIA.

Articolul lui Nixon a fost publicat numai la o lună de la difuzarea celor douăzeci şi şase de volume ale raportului Comisiei Warren, raport care făcea cunoscută incredibila constatare că Lee Harvey Oswald, lucrând de unul singur, a fost răspunzător de moartea lui John F. Kennedy. Este remarcabil faptul că, devreme ce articolul lui Nixon a fost scris, de fapt, cu o lună înainte de difuzarea raportului acestei comisii, el a ajuns la aceeaşi concluzie ca şi acel raport strict confidenţial, identificând în persoana lui Lee Harvey Oswald pe „asasinul preşedintelui Kennedy”.

Este demn de reţinut că un membru al Comisiei Warren a tras şi el o concluzie identică înainte ca raportul să fie publicat. Articolul „Îmbinând dovezile” al lui Gerald R. Ford a apărut în revista *Life* din 2 octombrie 1964, înaintea difuzării raportului Warren.

Aceşti doi oameni – ulterior preşedinţi – au găsit de cuviinţă, din acelaşi motiv, să-şi facă public sprijinul acordat teoriei potrivit căreia Lee Harvey Oswald a fost

---

acestor sponsori; cine erau cu precizie aceștia este o altă problemă.

asasinul solitar, cât mai repede posibil şi înaintea apariţiei raportului Comisiei Warren. Această presupunere a lor nu era adevărată. Oricine poate demonstra în câteva minute că Lee Harvey n-a fost asasinul solitar. De ce s-au simţit aceşti oameni obligaţi să spună aşa ceva? Cui îi erau îndatorate aceste două personalităţi publice?

A fost stabilit că Nixon s-a aflat în Dallas în aceeaşi zi şi exact în timpul în care a fost asasinat Kennedy – ora douăsprezece şi jumătate, CST (ora centrală standard), în 22 noiembrie 1963[47]. În mod straniu, Nixon s-a ferit să recunoască acest lucru în articolul său din *Reader's Digest*, scriind:

„Am luat un avion (din Dallas în dimineaţa zilei de 22 noiembrie) spre New York. Am sosit conform orarului, la douăsprezece şi cincizeci şi şase. Am închiriat un taxi. Aşteptam la semafor când un bărbat a dat buzna din colţul străzii, spunând că preşedintele tocmai a fost împuşcat în Dallas. Aşa am aflat vestea". (REŢINEŢI: Vestea i-a fost dată de un bărbat.)

În numărul din noiembrie al revistei *Esquire*, Nixon fantazează:

Am participai la congresul Pepsi-Cola (în Dallas) şi am plecat din Dallas în 22 noiembrie dimineaţa, luând avionul de New York de la aeroportul Love Field... la sosirea în New York am angajat un taxi şi ne-am îndreptat spre centru... şoferul a greşit la un moment dat un viraj şi

47 Nixon s-a aflat în Dallas împreună cu un reprezentant de marcă al Pepsi-Cola Company, domnul Harvey Russell, consilierul juridic principal al firmei. Nixon era consilier juridic la acea companie. Fiul lui Russell a spus că Nixon a fost prezent în Dallas în momentul asasinării, iar Russell însuși a confirmat corectitudinea spuselor fiului său. Ulterior, la oarecare vreme după atentat, Nixon a fosi condus la aeroportul din Dallas de un alt oficial al Pepsi-Cola Company, domnul DcLuca. tn plus, fiul unui alt reprezentant al firmei Pepsi-Cola s-a aflai la Dallas și a cinat cu Jack Ruby, asasinul lui Oswald, în ajunul morții lui Kennedy.

ne-am trezit afară de pe autostradă... o femeie a ieşit din casă ţipând şi plângând. Am coborât fereastra taxiului să întreb ce s-a întâmplat şi când m-a văzut a devenit şi mai palidă. Mi-a spus că John Kennedy tocmai a fost împuşcat la Dallas. (REŢINEŢI: De data aceasta, ştirea i-a fost dată de o femeie.)

Versiunile lui Nixon despre acea zi agitată nu se sfârşesc aici. Povestea lui Nixon, aşa cum apare în cartea lui Jim Bishop, *Ziua în care a fost împuşcat Kennedy*, se dovedeşte a fi o relatare „oficială".

La aeroportul Idlewild din New York... reporterii şi fotografii aşteptau avionul Liniilor Aeriene Americane... printre (pasageri) se afla Nixon. Cum a coborât din avion, s-a gândit că le va da „băieţilor" exact acelaşi interviu pe care l-a dat şi în Dallas-Nixon a pozat pentru câţiva fotografi... a luat un taxi... de-abia părăsise aeroportul, când unul dintre ziarişti a primit mesajul: Preşedintele Kennedy a fost împuşcat la Dallas.

Nixon a ascuns importantul fapt că a fost la Dallas chiar în acel moment în care Kennedy a fost ucis, cu acea eronată rememorare a împrejurărilor pe care a inclus-o în articolul din *Reader's Digest*. De ce voia Nixon să nu ştie nimeni că în momentul asasinării se afla, de fapt, în Dallas? De ce s-a pronunţat atât de categoric în privinţa faptului că Oswald este ucigaşul, înainte de publicarea înşelătoarelor dovezi ale Comisiei Warren? Să se afle Nixon în posesia altor informaţii pe care le-a ascuns până în ziua de azi? E straniu modul în care a legat cu atâta siguranţă Cuba cu Castro, cu Oswald şi cu Kennedy, omiţând, în acelaşi timp, alte evenimente importante. Din motive numai de el ştiute, acestea îi erau priorităţile.

Niciunde n-au fost mai evidente ideile preconcepute ale lui Nixon ca într-un alt pasaj din articolul *Reader's Digest*: „De aceea, Fidel Castro s-a dovedit a fi cea mai importantă personalitate din viaţa lui Kennedy", scria

Nixon. Aceasta era părerea lui. Ar fi fost Kennedy de acord?

Cum aceste capitole despre CIA şi rolul ei în războiul din Asia de Sud-Est ajung la începutul epocii Kennedy, este important să înţelegem că ascensiunea la putere a lui JFK a fost o schimbare cu mult mai rău prevestitoare decât au înţeles-o mulţi. O cercetare atentă a neobişnuitelor comentarii ale lui Nixon va da o imagine mai limpede acestui lucru.

Castro şi situaţia Cubei din 1960 au fost temele de politică externă cele mai însemnate în campania electorală, mai ales că Nixon Le-a făcut să fie aşa.

Pe 17 martie 1960, preşedintele Eisenhower a aprobat o propunere mai curând modestă a CIA privind „un program de Acţiune Secretă împotriva Regimului lui Castro" 1 şi susţinut de Grupul Special[48] format din adjunctul subsecretarului de stat, adjunctul ministrului apărării, directorul CIA şi consilierul special cu probleme de siguranţă naţională al preşedintelui. Ca membru exofficio, vicepreşedintele Nixon a fost prezent aproape la fiecare întâlnire.

Această propunere a devenit cunoscută mai târziu ca operaţiunea de la Bay of Pigs. Nixon nu numai că avea cunoştinţă despre acordul preşedintelui, dar, ca vicepreşedinte, a fost unul dintre primii implicaţi în proiectul respectiv. Cum scria pentru *Reader's Digest*: „Am fost unul dintre cei numai trei membri ai Cabinetului prezidenţial care au participat la dezbateri şi... cel mai categoric partizan al aplicării şi susţinerii acestui program".

În cursul campaniei, această cunoaştere din interior

48 Majoritatea dalelor despre această propunere a CIA sfnt luate din raportul Grupului de Studiu Cubanez care a analizat operațiunea de la Bay of Pigs, care, de fapt, a fost „Scrisoarea către președinte " a generalului Maxwell Taylor din 1 iunie 1961, și din propriile mele dosare.

a unei operaţiuni strict secrete a CIA i-a creat lui Nixon o dilemă crudă. Atât la sediul central al democraţilor, cât şi la cel al republicanilor, se ştia că, înaintea celei de-a patra confruntări televizate a acelei campanii, cei doi candidaţi se aflau la egalitate în cursa prezidenţială. Nixon, nedezlipindu-şi ochii de pe Kennedy, scria:

Eram confruntat cu o situaţie de riscă: pajură – câştig eu, cap – câştigă el Dacă în dezbaterea televizată aveam să dezvălui programul (cubanez) de antrenament (al CIA) … i-aş fi anulat şansele lui Kennedy. Dar, dacă aş fi făcut-o, proiectul ar fi fost compromis. N-aveam de ales – securitatea programului trebuia protejată.

JFK, nestânjenit de considerentele de securitate ale unui asemenea secret, a pledat în favoarea ideii ca Statele Unite „să ajute deschis forţele anticastriste din interiorul şi din afara Cubei”. Atacul lui Kennedy a fost lansat la timp pentru a putea apărea în ziarele de după-amiază, înainte de transmiterea dezbaterii televizate. Pe manşetele ziarelor a apărut ştirea: „Kennedy pledează în favoarea intervenţiei americane în Cuba; cheamă la sprijinirea forţelor cubaneze rebele”.

Ambii candidaţi se înfruntau cu toate armele disponibile; ca şi în dragoste şi la război, într-o competiţie politică nu există limite. Nixon a subestimat abilitatea lui Kennedy. Tot în *Reader's Digest*, avea să scrie: „Într-un discurs ţinut în faţa convenţiei Legiunii Americane… am câştigat un avantaj expunân du-mi punctul de vedere în acea chestiune…”

E greu de crezut că vicleanul Nixon era încredinţat, încă, în 1964, că „a câştigat un avantaj expunându-şi punctul de vedere în acea chestiune”. Ar fi trebuit să-şi dea seama că, după exact aceeaşi convenţie, Kennedy l – a întrecut cu uşurinţă. Jack Kennedy a dovedit cât de bine este informat asupra proiectului CIA şi în cursul dezbaterii de la televiziune, şi în evoluţia ulterioară a evenimentelor.

Imediat după convenţia Legiunii Americane, liderii cei mai însemnaţi ai comunităţii exilărilor cubanezi, dintre care unii se aflaseră la tribuna congresului alături de Nixon, au zburat la Washington ca să participe la o şedinţă strategică. Unde a avut loc această şedinţă? Chiar în intimitatea biroului senatorului Kennedy de pe Colina Capitoliului. Kennedy o luase înaintea lui Nixon. S-a informat în detaliu despre conţinutul acelui program strict secret al CIA, iar când a sosit momentul marii bătălii, în timpul celei de-a patra dezbateri televizate, a şarjat. Dispunea de toate amănuntele.

JFK a discutat atât de bine pe marginea subiectului, încât a repurtat o victorie completă în cursul acelei emisiuni şi ulterior, în cel mai strâns scrutin electoral din istorie, asupra lui Nixon depăşit de evenimente. Probabil că, în clipa aceea, Nixon s-a gândit să aplice dictonul clanului Kennedy: „Nu te înfuria, plăteşte cu aceeaşi monedă!” A început un contraatac furibund. Nixon şi compania erau hotărâri să procedeze astfel. Majoritatea birocraţilor ştiu că cea mai bună perioadă în care se pot câştiga avantaje imense este cea de „neputinţă” cuprinsă între alegerile din noiembrie şi instalarea noului preşedinte în ianuarie. Iar gambitul e cu atât mai oportun, cu cât se joacă la finele unui ciclu prezidenţial de opt ani.

CIA şi aliaţii săi birocratici din funcţiile cheie ale structurilor guvernamentale au făcut câteva mutări foarte elocvente, care, retrospectiv, arată cum au interpretat ei poziţia echivocă a preşedintelui. Când Eisenhower a aprobat propunerea CIA cu privire la „exilul cubanez”, a avut motivele sale. De la preluarea puterii de către Castro, la 1 ianuarie 1959, zeci de mii de cubanezi au părăsit insula, în viziunea lui Ike, cea mai potrivită modalitate de a-i întreţine pe refugiaţi, cel puţin pe cei ajunşi la vârsta recrutării, era de a-i introduce în armată, unde li se putea asigura hrană, haine şi adăpost, în timp ce erau orientaţi

către modul de viaţă american. După aceea se puteau descurca singuri. Din acest motiv a aprobat un plan prin care mii de exilaţi erau antrenaţi într-un program de pregătire „militară” – atât şi nimic mai mult.

CIA, însă, a văzut în astă ocazia de a merge un pic mai departe. Propunerea Agenţiei, prezentată de Allen Dulles în 17 manie 1960, în faţa Consiliului Naţional de Securitate1, cuprindea patru faze, una dintre ele fiind „crearea unei forţe paramilitare în afara Cubei, în vederea unor viitoare acţiuni de gherilă”. Mai apoi, aceasta a fost extinsă astfel:

S-au făcut deja pregătirile pentru dezvoltarea unei forţe paramilitare corespunzătoare în afara Cubei, împreună cu mecanismele necesare susţinerii unor operaţiuni militare secrete pe insulă. Pentru început vor fi recrutate cadrele de conducere după o selecţie[49]

minuţioasă şi pregătite ca instructori militari. Într-o fază secundă, un număr de cadre militare vor fi antrenate în locuri sigure din afara Statelor Unite, astfel încât să fie disponibile spre a fi desfăşurate imediat în Cuba, unde să organizeze, să pregătească şi să conducă trupele de rezistenţă recrutate acolo atât înainte, cât şi după înfiinţarea unuia sau mai multor puncte active de rezistenţă. Crearea acestei capacităţi va dura între minimum şase şi maximum opt luni. În acelaşi timp, există deja, sub controlul CIA – şi poate fi lărgită când situaţia o va cere – o forţă aeriană redusă, pentru reaprovizionare,

---

49 Propunerea, destul de modestă, a fost supusă atenției Consiliului Național de Securitate de către DCI Allen Dulles. Era un plan de recrutare a cubanezilor într-o organizație de lip militar în scopul de a-i pregăti, în acest stadiu, CIA avea foarte puține planuri, dacă avea vreunui, cu privire la activități operaționale în Cuba. De Ia acest început minor, Agenția. îmboldită de anumiți foști oficiali din Cuba. a inițiat formularea unor planuri de parașutări și de operațiuni de desant a unor mici grupuri de exilați cubanezi, precum și parasutări de arme șî muniții pentru grupările anticastriste de pe insulă.

infiltrări şi evacuări. Într-un interval de două luni, se preconizează crearea în paralel a unei capacităţi moderate de transport aerian, într-o altă ţară, la adăpostul unei activităţi comerciale.

Acesta este exact modul în care CIA şi-a înfăţişat propunerea şi felul în care încep, în general, asemenea operaţiuni clandestine. Când şi-a dat acordul, preşedintele Eisenhower credea că ideea de acţiune paramilitară avea să se limiteze, conform expunerii, la recrutarea liderilor exilului cubanez şi la pregătirea unui număr de cadre paramilitare dintre exilaţi, spre a fi folosiţi ulterior ca luptători de gherilă în Cuba. Să nu creadă cineva că Eisenhower a aprobat invadarea Cubei cu o mână de refugiaţi cubanezi – nu putea face aşa ceva omul care a condus masiva şi victorioasa operaţiune de invadare a Normandiei pe 6 iunie 1944.

Când a început derularea programului, CIA şi aliaţii săi din armată au pus la punct o programă analitică1 pentru a veni în sprijinul cursanţilor cu informaţii de bază despre tehnicile Războiului Rece. Un fragment din această programă descrie ce înţelege CIA prin „paramilitar”.[50]

Organizaţii paramilitare: Noi, americanii, nu suntem bine familiarizaţi cu acest tip de organizaţii, dat fiind faptul că ele n-au existat în ţara noastră. Nu sunt altceva decât armate particulare. Membrii lor acceptă un grad minim de disciplină, cu o organizare de tip militar, şi sunt dotaţi cu arme de calibru mic. Partidele de dreapta şi cele comuniste din Germania anilor ’20 şi de la începutul anilor

---

50 Aceasta e luata dintr-un ghid al Școlii de Afaceri Civile a armatei americane destinat personalului militar american și străin. Acesta sau unul asemănător a fost folosit pentru pregătirea și îndoctrinarea grupului de lideri ai exilului cubanez. Trebuie subliniat ce promovează armata americană pe această temă și evaluată aplicabilitatea acestui document la noi în țară și în altele. Același program a fost urmat pe larg pentru îndoctrinarea Forțe lor Specia te ale armatei, Beretele Verzi din Vietnam.

’30 au avut astfel de organizaţii, al căror număr de membri era de ordinul sutelor de mii. E lesne de înţeles ce forţă pot reprezenta acestea în viaţa politică* a unei ţări, mai ales în cazul în care aceste forţe sunt înarmate, când poate fi ameninţată însăşi supremaţia armatei regulate.

După autorizaţia oficială primită de la Grupul Special de pe lângă Casa Albă, din care făcea parte şi Nixon, CIA a iniţiat recrutarea a trei sute de exilaţi cubanezi pentru a fi pregătiţi în secret în afara SUA Ca de obicei în asemenea cazuri, CIA conform directivelor NSE, a început prin a apela la ajutorul armatei. Ca loc iniţial de antrenament a fost aleasă o bază a armatei americane din Panamá, Fort Gulick. CIA a adunat o mică unitate ca să reactiveze baza şi să asigure pregătirea militară de înaltă clasă, pe care Agenţia o desfăşura pentru unităţi similare în anumite dispozitive cu acoperire militară din ţară, dintre care una se afla la Camp Peary, Virginia.

La început, CIA n-a putut face rost de personalul medical militar calificat corespunzător pentru Fort Gulick şi din acest motiv a apelat la Oficiul de sprijin al Armatei de la Cartierul General al aviaţiei1.

Această acţiune de sprijin a CIA a marcat intrarea oficială a armatei-americane în proiectul de la Bay of Pigs.

Ca să creăm o viziune de perspectivă asupra programului CIA pentru exilul cubanez şi ca să înţelegem modul[51]

În care planificarea lui anterioară a influenţat

---

51 Am fost comandantul acelui oficiu care ținea de direcția Planificare, fiind cunoscut, simplu, ca „Echipa Bu, Sarcina sa era să „furnizeze sprijin USAF pentru operațiunile clandestine ale CIA“t sarcina îndeplinită, în cea mai mare taină, la scară mondială. în 1955, mi s-a ordonat să înființez biroul respectiv conform prevederilor directivei 5412 a NSC, și l-am condus din acel an pînă în 1960, cînd am fost transferat la Biroul Ministrului Apărării- în această calitate, ca șef al Biroului de Sprijin Militar, în 1960 am mers cu agenții CIA la Fort Gulick.

ulterior administraţia Kennedy, trebuie să luăm în calcul faptul că aceste evenimente au avut loc în vreme ce Eisenhower îşi pusese multe speranţe în a sa Cruciadă pentru Pace, bazându-se pe conferinţă la cel mai înalt nivel de la Paris, din mai I960, şi pe invitaţia, după conferinţă, de a-i face o vizită oficială lui Hruşciov, la Moscova. Vizita în Uniunea Sovietică avea să încununeze numeroasele sale turnee triumfale din alte ţări, unde prezenţa mereu popularului Ike adunase mulţimi de peste un milion de oameni.

În vederea conferinţei de la Paris şi a temei acesteia, pacea şi înţelegerea mondială, Casa Aibă a ordonat încetarea tuturor activităţilor aeriene de supraveghere a teritoriilor comuniste („survolări”), până la noi ordine, şi niciun cadru al armatei americane să nu fie implicat în niciun fel de acţiuni de luptă, secrete sau de altă natură, în perioada respectivă.

Datorită acestor restricţii, sprijinirea campusurilor de antrenament ale exilărilor cubanezi a început cu multă prudenţă. Aeronavele care fuseseră cerute pentru aviaţia militară a exilărilor au fost prezentate ca fiind un contract al aviaţiei americane. În Extremul Orient s-a sistat un program intens de survolări, prin care erau aprovizionaţi cu alimente, produse medicale, arme şi muniţie membrii tribului Khamba, care se luptau cu forţele comuniste chineze în îndepărtata Himalaya, Tibet. Cu toate acestea, în pofida ordinelor lui Eisenhower, pe 1 mai 1960, un avion de spionaj U-2, pilotat de căpitanul Gary Powers, a părăsit Pakistanul, efectuând un survol în linie dreaptă deasupra Uniunii Sovietice, în drum spre Bodo, Norvegia.

U-2-ul a aterizat la Sverdlovsk, la jumătatea drumului. Powers, viu şi nevătămat, a fost capturat de sovietici. Acest incident a anulat eficacitatea conferinţei la nivel înalt şi a tras după sine rezilierea invitaţiei adresate preşedintelui Eisenhower de a vizita Moscova. De

asemenea, a pus capăt viselor pe care şi le făcuse Ike cu privire la Cruciada pentru Pace.

Acelaşi om care era însărcinat cu programul exilărilor cubanezi şi cu cel de survolare în sprijinul tribului Khamba, aichard Bissell, director adjunct cu planificarea pentru CIA, era şi cel care coordona programul U-2 şi care, se pare, l-a trimis pe Powers să zboare deasupra Uniunii Sovietice pe 1 mai 1960.

În tot acest crescendo al evenimentelor, CIA menţinea tensiunea în Vietnam1 şi îşi continua proiectul cubanez. Pe 18 august 1960, preşedintele şi câţiva membri ai cabinetului său au fost puşi la curent cu evoluţia celor două situaţii şi au aprobat un buget de treisprezece milioane de dolari. În plus, au fost disponibilizate cadre şi echipamente militare pentru uzul CIA. Cu toate că planul moştenit după alegerea lui Kennedy părea să fie acelaşi cu cel aprobat de Eisenhower, cei familiarizaţi cu evoluţiile zilnice au observat o schimbare. S-au executat mai multe zboruri deasupra Cubei, de obicei cu aeronavele de transport C-46 şi C-54 ale Companiei Air America. Echipajele erau formate din exilaţi cubanezi. Se planificase atingerea anumitor zone de paraşutare pe timp de noapte, ghidajul făcându-se după semnalele luminoase de la sol. Numai câteva misiuni au avut succes, dacă au avut şi acelea, iar în rapoartele către Pentagon se arăta, „Castro a primit o mulţime de echipament gâatis”.

De asemenea, au avut loc mai multe debarcări de pe navele marinei militare americane, care ţinteau rafinării de zahăr, depozite de combustibili şi alte obiective de sabotaj. Acestea au avut un oarecare succes. Însă au dispărut multe grupuri de exilaţi de care nu s-a mai auzit niciodată. CIA şi liderii exilului cubanez fie au subestimat fie n-au crezut în eficacitatea absolută a „securităţii”[52] castriste, căreia nu i-au putut înşela vigilenţa.

---

52 Vezi îh special capitolele 5-8.

Puşi în faţa situaţiei reale, anumiţi planificatori de frunte din CLĂ au profitat de avantajul oferit de perioada de „neputinţă” a administraţiei Eisenhower ca să schimbe proiectul operaţiunilor paramilitare cubaneze ce fusese aprobat iniţial. Pe la mijlocul verii, s-a trecut la crearea unei forţe de şoc, alcătuite din exilaţi, în scopul lansării lor pe coasta insulei. Operaţiunea de trei sute de oameni a crescut la o invazie de trei mii. În iunie 1960, CIA a obţinut de la aviaţie un număr de avioane B-26, care au fost modificate şi dotate fiecare cu câte opt mitraliere de avion, de 50 mm. Aparatele erau mai aerodinamice, cu mai puţine antene şi protuberanţe care să limiteze viteza şi de aceea mai rapide decât modelele originale folosite în tel de-al Doilea Război Mondial. Înmagazinau o putere de foc înspăimântătoare. CIA folosise multe dintre aceste B-26 în timpul revoltei eşuate din Indonezia din 19581 şi fuseseră scoase din ascunzătorile Extremului Orient pentru a fi alocate exilărilor cubanezi.

CIA îşi consolidase deja dispozitivele aeriene secrete, destul de însemnate, de la bazele aeriene din Europa şi Asia, până la cea parţial secretă de la baza aeriană Eglin, Florida. În timp ce această forţă aeriană era asamblată la un atelier de îmbunătăţire din Arizona şi la o bază operativă din Florida, CIA a aranjat cu preşedintele guatemalez, Miguel Ydigoras Fuentes, şi cu prietenul intim al acestuia, Roberto Alejo Arzu, un latifundiar bogat, să înceapă amenajarea unui mic aeroport la Retalhuleu, în vestul Guatemalei.

Prin vara lui 1960, construcţia aerodromului se declanşase sub conducerea unei firme „inexistente”, cunoscută sub numele de Compania Cornwall-Thompson, în scurtă vreme, a luat fiinţă o adevărată flotă, formată din aparatele C-54 şi C-46 de la Air America, pe lângă acele B-26, iar toate pregătirile viitoare au fost destinate operaţiunii de debarcare pe solul cubanez. În vreme ce se

desfăşura proiectul anticastrist, Agenţia şi aliaţii săi din Pentagon profitau de avantajul hiatus ului politic. Aveau atâtea programe secrete în lucru şi un număr mult mai mare aflate în stare de proiect, inch era necesar să acţioneze în scopul unei creşteri masive de personal.

Comitetul Consiliului Naţional de Securitate 5412/2 a NSE, care fusese împuternicit să dirijeze operaţiunile secrete, a aprobat folosirea limitată a cadrelor militare pentru proiectul cubanez, fapt care a constituit un precedent pentru alte cazuri şi alte operaţiuni clandestine. Asta voia să spună Allen Dulles, directorul CIA, prin „operaţiuni în vreme de pace", operaţiuni clandestine. Cu mulţi ani mat târziu, administraţia Reagan, care cuprindea pe unii dintre aceşti specialiştidin anii '50, s-a referit la aceste activităţi secrete numindu-le „conflicte de intensitate redusă", desfăşurate de „trupele de operaţiuni speciale".

În mod tradiţional, forţele armate regulate ale unei naţiuni nu pot fi utilizate de sau împotriva unei alte naţiuni, cu excepţia stării de război, decât în cadrul unor acorduri specifice, ca NATO. în general, asta înseamnă un război declarat. Până în 1960, ca urmare a restricţiilor emise în acest sens de NSE 5412, guvernul american a respectat această tradiţie, cu foarte puţine excepţii, şi a limitat utilizarea serviciilor Apărării la acţiunile caracteristice fiecăruia. Din acest motiv, planul tactic al operaţiunii Bay of Pigs nu cuprindea nicio referire la „acoperirea aeriană" asigurată de armata americană.

Naţiunile şi naţionalismul supravieţuiesc datorită fragilei structuri numite suveranitate. Adevărata suveranitate trebuie să fie absolută. Dacă suveranitatea nu este recunoscută de întreaga familie de naţiuni – mari şi mici, bogate şi sărace, dezvoltate şi subdezvoltate – naţionalismul se va destrama, iar naţiunile mai mari le vor devora pe cele mai mici înaintea ultimului act, când cele

rămase vor începe să se devoreze între ele, ca scorpionii într-un borcan.

Ca să fim realişti, trebuie să admitem că adevărata suveranitate nu mai există. Nicio naţiune nu mai este astăzi liberă şi independentă. Pentru a fi cu adevărat independent, un stat nu trebuie să fie limitat în niciun fel de vreo autoritate sau influenţă externă. Statele Unite, într-un fel sau altul, se află într-un anumit grad sub influenţa unor alte naţiuni în fiecare zi, şi invers. Existenţa bombei termonucleare şi puterea sa incontrolabilă anulează suveranitatea tuturor naţiunilor. Acest fapt a erodat independenţa într-o asemenea măsură, încât state mici, ca Israelul, pot distruge cu impertinenţă o centrală nucleară din Irak, o tabără revoluţionară din Tunisia şi pot demola Libanul după bunul plac.

În matricea actuală a naţiunilor, inspectorii elitei puterii1 încearcă să alcătuiască ceva nou care să înlocuiască naţionalismul şi suveranitatea în cadrul „Noii Ordini Mondiale”.

Astfel, au dezvoltat folosirea forţelor armate în misiuni nemilitare, ca în cazul bombardamentului masiv iraţional asupra Cambodgiei lipsite de apărare. CIA a fost vârful de lance al acestei schimbări, iar în 1960, în perioada de tranziţie, a descoperit o posibilitate de a face elementele militare să fie disponibile pentru operaţiunile sale „acoperite” aflate în continuă expansiune. Desigur că, în acest context, întreg conceptul de operaţiune „acoperită”, „clandestină”, sau „secretă”, devine ridicol Asemenea operaţiuni nu pot fi ţinute secrete; sunt numite „secrete” pentru a evita înregistrarea marilor sume de bani „negri” cheltuite pentru susţinerea lor şi pentru a controla mass-media şi orice posibili demascatori.

Primul pas tăcut de CIA în atragerea sprijinului militar a fost să se alăture Biroul de Operaţiuni Speciale din Biroul Ministrului Apărării, din care făceau parte

Lansdale şi alţi agenţi CIA, spre a realcătui şi mări unităţile Forţelor Speciale ale armatei – Beretele Verzi din Vietnamul anilor ’60. Unităţilor Forţelor Speciale ale armatei li s-a permis să decadă şi au fost distruse moral la Fort Bragg.

Apoi a apărut o schimbare bruscă. Lansdale, care se întorsese din Vietnam după îndeplinirea funcţiei de şef al Misiunii Militare de la Saigon şi a celei de sfetnic al preşedintelui Ngo Dinh Diem, a găsit o cale de a trece peste canalele convenţionale ale armatei de uscat şi de a revigora Forţele Speciale ale acesteia cu ajutorul CIA şi al prietenilor din Ministerele Apărării şi Externelor. A obţinut aprobarea de a înfiinţa o nouă şcoală pentru Forţele Speciale şi de a mări dimensiunile centrului de la[53]

Fort Bragg, pentru trupele americane şi pentru anumite cadre din armatele străine.

Nu putea fi sigur că va primi acordul şi sprijinul conducerii armatei de uscat pentru planul său îndrăzneţ, aşa că a ocolit-o. În vreme ce toată lumea devenise preocupată de ultimele zile ale campaniei prezidenţiale, Lansdale, vechiul său partener, colonelul Sam Wilson, şi autorul acestei cărţi, au zburat la Şcoala CAMG a armatei de la Fort Gordon, Georgia, în octombrie 1960, în vederea unei întâlniri cu comandantul şcolii. În cursul acestei întâlniri, Lansdale a obţinut o copie după programa centrului, pe care – într-un interval de o săptămână – am transformat-o într-un manual al „Războiului Rece”, pentru uzul centrului Forţelor Speciale.

Lansdale, CIA şi asociaţii săi din Forţele Speciale au grăbit tipărirea acestui manual. Ministrul adjunct al

53 După descrierea iui R. Buckminster Fuller din Direcția critică, aceștia sînt: "indivizi cu ambiții enorme, care au devenii atîl de puternici datorită abilității lor de a rămîne nevăzuți în timp ce operează îh culisele decorului național," Winston Churchill folosea termenul înalta Cabală ca o recunoaștere a existenței și supremației acestui grup.

Apărării de atunci, James Douglas, a tăiat panglica de inaugurare a noului centru, care a devenit cunoscut ca Centrul Forţelor Speciale ale Armatei, John F. Kennedy. Ironia este că preşedintele ales n-a avut nimic de-a face cu întreaga acţiune.

Deschiderea oficială s-a făcut într-o asemenea grabă, încât „instructorii" citeau şi „predau" de pe planuri de învăţământ pe care nu le mâi văzuseră niciodată, iar „studenţii" străini erau atât de puţini, încât erau purtaţi dintr-o clasă într-alta în timp ce subsecretarului i se arătau armele Forţelor Speciale – arcul mare, săgeţi1, arbaleta etc.

Pentru a nu fi depăşit în timpul acestei perioade decisive de „neputinţă", Richard Bissell, subdirectorul CIA pentru planificare, a făcut mai multe mutări. Viitorii ex-membri ai Comisiei 5412 nu vor mai avea niciun interes în proiectul exilaţilor cubanezi. Vor fi fericiţi să uite multiplele eşecuri ale cubanezilor care, de fiecare dată, nu şi-au atins scopurile preconizate în Cuba.[54]

Pe 4 noiembrie 1960, când până la alegeri mai rămăseseră patru zile, CIA i-a telegrafiat ofiţerului coordonator al proiectului Bay of Pigs din Guatemala, ordonând reducerea antrenamentului de gherilă şi introducerea pregătirii convenţionale a unei forţe de asalt aeriene şi amfibii. Operaţiunea a fost numită „Trinidad", după numele plajei pe care se stabilise iniţial să se desfăşoare invazia.

Responsabilii CIA ău făcut această schimbare de capul lor, fără aprobarea specifică. Ei ştiau că, dacă Nixon

---

54 Flechetteie sînt proiectile mici acționate cu rachete sau săgeți care pot fi trase individual printr-un tub asemănător cu un pai de băut. Fiind rachete, nu au recul, fac puțin zgomot sau chiar deloc, au o mare viteză dc pătrundere și sînt greu de depistat la autopsie după ce au intrat într-un corp omenesc. (O astfel de armă, acționată dintr-o umbrelă modificată special, s-ar putea să fi fost folosită la Dallas pe 22 noiembrie 1963, pentru a-1 otrăvi pe Kennedy.)

va deveni preşedinte, va fi oricum de acord cu decizia lor, de vreme ce fusese cel mai vehement partizan anticastrist din primul eşalon guvernamental1. Iar când JFK l-a reinvestit pe Allen Dulles ca director al CIA şi-au imaginat că vor putea continua planificarea invaziei.

Cu Dulles menţinut în funcţie, liderii Agenţiei erau siguri că vor putea lucra cu, sau pe lângă Kennedy, şi s-au hotărât să-l încarce cu cât mai multe programe posibil. Această tendinţă a Agenţiei s-a accelerat în perioada de după alegeri. Dulles l-a pus la curent pe preşedintele ales pe 29 noiembrie 1960, iar noul său plan a fost prezentat oficial Comisiei 5412/2 a NSE, care avea să-şi schimbe componenţa pe 8 decembrie. Nu există niciun act de aprobare emis de Grupul Special pe 8 decembrie, dar CIA şi-a continuat Operaţiunea Trinidad. (Planul a fost dezbătut cu membrii Marelui Stat Major între 11 şi 19 ianuarie 1961.)

Am fost ultimul ofiţer care i-a raportat ministrului apărării în ultima zi în care s-a aflat în funcţie, pe tema Operaţiunii Trinidad, în vreme ce asupra Washingtonului se dezlănţuia o mare vijelie. Se poate afirma cu hotărâre că ultimul plan tactic al invaziei, ce a fost aprobat de preşedintele Kennedy sâmbătă, 16 aprilie 1961, la oratreisprezece şi patruzeci şi daci, ar fi reuşit. Se baza în primul rând pe utilizarea anterioară a patru B-26, pilotate de cubanezi exilaţi, pentru a distruge modesta forţă aeriană de luptă a lui Castro. Primul atac a avut loc pe 15 iulie şi a scos din funcţiune cea mai mare parte a acelor avioane, numai trei dintre ele scăpând neatinse.

Conceptul care se afla la baza planului tactic al operaţiunii Bay of Pigs era asemănător cu cel al atacului clandestin franco-britanic din 1956 asupra escadrilei lui Nasser, din Egipt, care i-a distrus acestuia întreaga escadrilă de aparate de luptă şi a făcut posibil ca armata israeliană a generalului Moshe Dayan să treacă munţii

Sinai şi să ajungă la Canalul de Suez fără a fi atacată din aer. Însă planul stabilit a fi aplicat de brigada cubaneză a fost sabotat din interior, după aprobarea primită de la JFK în după-amiaza zilei de duminică, 16 aprilie 1961.

Plaja de la Bay of Pigs aleasă în acest scop a fost Zapata, deoarece dispunea de o pistă de decolare şi aterizare potrivită pentru operaţiunile aparatelor B-26 împotriva trupelor castriste de uscat. Era izolată şi nu se putea ajunge la ea decât pe dig sau chiar de pe promontoriul plajei.

Brigada putea cuceri aeroportul după ce asigura capul de pod, iar avioanele pilotate de exilaţi puteau copleşi, operând de pe acea pistă, orice forţă castristă ce s-ar fi apropiat pe diguri. Dar acest plan tactic excelent avea să fie pus în aplicare după ce întreaga flotă aeriană militară castristă va fi fost distrusă.

De aceea a fost programat un al doilea atac pentru a distruge şi ultimele trei avioane de luptă cubaneze, care trebuia să fie executat în dimineaţa zilei de luni, înainte ca brigada să ajungă pe mal şi să dea alarma în defensiva aeriană a lui Castro. Era absolut necesar ca în primul rând să fie distruse cele trei avioane. Kennedy a înţeles elementul esenţial al strategiei în duminica în care a luat hotărârea ca debarcarea să se efectueze luni, 17 aprilie, aprobând în mod expres atacul din zori efectuat cu patru B-26 din Nicaragua în scopul de a distruge acele ultime trei avioane.

1 Vezi „Operaţiunea Zapata”, University Publications of America.

În ansamblu, cea de-a doua fază a planului, numit acum „Operaţiunea Zapata”, includea şi debarcarea unui guvern cubanez din exil, dacă era necesar, după ce brigada va fi ocupat teritoriul cubanez de cel puţin şaptezeci şi două de ore. Fusese stabilit ca guvernul cubanez din exil să ceară ajutorul Organizaţiei Statelor Americane (OAS), în

susţinerea imediată a brigăzii, şi ca Statele Unite, cu sprijinul oficial al OAS, să menţină brigada şi noul guvern.

CIA preconiza că această demonstraţie de forţă şi de hotărâre va determina zeci de mii de cubanezi să se alăture detaşamentului şi să se ridice împotriva lui Castro, în scurt timp, acesta fie ar fi fost ucis, fie s-ar fi predat sau ar fi părăsit ţara. Dar, între momentul aprobării date de Kennedy, duminică, ora treisprezece şi patruzeci şi cinci, şi momentul decolării aparatelor B-26 de la baza Hidden Valley, din Puerto Cabezas, Nicaragua, atacul aerian matinal de importanţă crucială asupra celor trei aparate T-33 ale lui Castro, care mai rămăseseră, a fost contramandat de consilierul special al preşedintelui cu probleme de siguranţă naţională, McGeorce Bundy, printr-un apel telefonic către generalul CabelP.

Pe 17 aprilie, pe la ora unu, mi s-a telefonat în Virginia, din Nicaragua. La celălalt capăt al firului se afla un vechi prieten, comandantul CIA de la Puerto Cabezas. Era supărat. Mi-a spus că atacul aerian matinal fusese amânal. „Dacă nu se pleacă până la orele două, tot planul se duce de râpă, deoarece avioanele noastre nu vor putea ajunge înainte de răsăritul soarelui, mi-a zis el, adăugând: Brigada va atinge plaja în zori, fapt care va alerta antiaeriana şi pe cele trei T-33-uri, şi nu vom mai avea nicio ţintă la soi”.

Mi-a cerut să-i telefonez generalului Cabell la sediul Operaţiunii Zapata şi, profitând de autoritatea mea dei Am avut o stranie privire din interior a acestor evoluţii. Ştiam de aprobarea lui Kennedy data la orele prânzului zilei de duminică, 16 aprilie 1961. Ştiam că navele se află pe mare şi că detaşamentul va atinge ţărmul cubanez în dimineaţa zilei de 17 aprilie, luni. Auzisem că în ziua în care se executase atacul aerian, pe 15 aprilie, sâmbătă, trei dintre avioanele T-33 nu fuseseră distruse. Mai ştiam că zborul unui U-2 de sâmbătă localizase cele trei aparate la

Santiago de Cuba ţi că dispozitivul CIA de la Puerto Cabezas, Nicaragua, pregătise patru B-26 pentru un atac matinal venind dinspre est, cu soarele în spateţi în ochii apărătorilor, dacă ar fi existat.

membru OSO/OSD, să-i cer să dea imediat undă verde pentru aparatele B-26. În fundalul convorbirii telefonice, auzeam motoarele avioanelor funcţionând. „Dacă mă sui pe motocicletă şi plec de-aici, cubanezii sunt în stare să decoleze fără ordin", mi-a sugerat amicul meu. Ulterior, amândoi ne-am dorit ca el să fi procedat aşa. Nu l-am putut găsi pe generalul Cabell, iar Allen Dulles nu se afla în ţară. Reuşita operaţiunii Bay of Pigs atârna de un fir de păr.

După acel telefon, am sunat la sediul Zapata de la Agenţie şi le-am propus să dispună decolarea escadrilei „la ordinul lui Kennedy" sau totul se va nărui. Şeful tactician de la CIA mi-a zis că situaţia „se află în mâinile" consilierului special cu siguranţa naţională al preşedintelui, McGeorge Bundy, în ale lui Charles P. Cabell, directorul adjunct al Agenţiei, şi ale ministrului de externe, Dean Rusk.

Toţi eram conştienţi că, dacă aparatele B-26 din Nicaragua nu vor decola imediat, planul se va prăbuşi. Mai târziu am aflat că un alt personaj a sunat în Nicaragua şi le-a spus celor de-acolo să nu-şi facă probleme, că vor trimite alte B-26 să distrugă T-33-urile. Piloţii credeau că nu vor întâmpina nicio rezistenţă aeriană – în niciun caz din partea superioarelor T-33.

Drept consecinţă a acelei contramandări de sus, cele trei aparate T-33, care cu greu pot fi considerate avioane de luptă, dar care sunt, totuşi, mult mai bune în confruntările aeriene decât relativ lentele B-26, au doborât şaisprezece avioane B-26, au scufundat navele de aprovizionare din larg şi au măturat plaja cu mitralierele grele. Victoria repurtată de Castro asupra brigăzii li se

datorează exclusiv lor. Amânarea atacului matinal a determinat înfrângerea lui Kennedy şi toată responsabilitatea a căzut pe umerii noului preşedinte.

Sabotarea acestui plan care i-a pricinuit atâta pagubă lui JFK, seamănă în multe privinţe cu sabotarea zborului avionului de spionaj U-2 pilotat de Gary Powers deasupra Uniunii Sovietice pe 1 mai 1960, care a distrus Cruciada pentru Pace a lui Eisenhower. Niciunul din cele două eşecuri n-a fost rezultatul unei evoluţii normale sau previzibile a evenimentelor. Câţiva dint Re aceşti oameni cu funcţii înalte s-au aflat în posturile cheie de coordonare a ambelor proiecte, iar Nixon a colaborat îndeaproape cu toţi aceştia. Ne întrebăm de ce vedea Nixon, în 1964, că Fidel Castro „devenise cea mai importantă figură din viaţa lui JFK" şi că Lee Harvey Oswald fusese asasinul singuratic, iar dastro – eroul lui Oswald. Sunt întrebări fundamentale. Tocmai am văzut cum a intrat Castro în viaţa lui JFK; scenariul cu Lee Harvey Oswald îl vom vedea mai târziu.

De-a lungul anilor ce au urmat dezastrului de la Bay of Pigs din aprilie 1961, au existat multe explicaţii ale nereuşitei, unele foarte corecte, altele absolut eronate. Preşedintele Kennedy s-a grăbit să-şi asume întreaga răspundere pentru eşecul Operaţiunii Zapata. Unii au afirmat că însuşi Kennedy a determinat eşecul, fiindcă „a refuzat sprijinul aerian" detaşamentului angajat în luptă pe ţărm. Ca parte a obiectivului acestei cărţi, e necesară o analiză atentă a Operaţiunii Zapata şi o apropiere cât mai exactă de un răspuns real şi raţional fa întrebarea: „Cine a provocat eşecul invaziei în duba a brigăzii şi cum s-a întâmplat acest lucru?"

Mai înainte de orice, există chestiunea acoperirii aeriene pentru soldaţii de pe ţărm, de avioane militare americane pilotate de cadre din armata americană. În paginile precedente am arătat că Consiliul Naţional de

Securitate a stabilit o regulă conform căreia armata americană nu poate fi folosită operaţional pe timp de pace. Era o politică împământenită când Kennedy a devenit preşedinte, iar el ştia acest lucru. De aceea ofiţerii din infanteria marină care au conturat planul de invazie pentru CIA şi pentru brigada exilărilor cubanezi n-au avut voie să implice armata americană cu rol de susţinere a operaţiunii. Asta nu le-a creat, însă, multe probleme, atâta vreme cât puteau alcătui eşafodajul tactic pe faptul că toate avioanele castriste de luptă capabile să acţioneze vor fi eliminate înainte ca exilării să ajungă pe ţărm.

Cu această prevedere în plan, un responsabil CIA a venit în biroul meu de la Cartierul General al aviaţiei şi a cerut un număr de bombardiere B-26, de tipul celor folosite în Cel de-al Doilea Război Mondial, modificate. Potrivit fotografiilor aeriene şi informaţiilor secrete, se stabilise că numărul avioanelor apte de luptă ale lui Castro se ridică la zece. În consecinţă, cu două zile înainte de debarcare, pe 15 aprilie, o escadrilă de B-26 modificate a executat un raid asupra Havanei, distrugând şapte din cele zece avioane. Trei aparate T-33 zburaseră la o bază din zona oraşului Santiago. În aceeaşi zi, după-amiază, un U-2 de spionaj al CIA le-a localizat la o mică bază aeriană, aşezate aripă lângă aripă.

Planul era ca brigada să atingă ţărmul în zori. Preşedintele a fost bine informat despre importanţa acelui atac premergător debarcării şi a ordonat efectuarea raidului bombardierelor. Dar, după cum am văzut, ordinul n-a fost niciodată îndeplinit. De ce nu s-a efectuat acel zbor vital, după ce preşedintele îl comandase în mod expres?

Preşedintele Kennedy a fost învinovăţit în mod eronat pentru eşecul operaţiunii, de-a lungul a trei decenii, în diverse versiuni inventate, dintre care unele par a avea legătură cu întreaga poveste a asasinării.

Un articol deosebit de neobişnuit, „Brigada este vina mea”, a apărut pe contrapagina săptămânalului *New York Times* din 23 octombrie 1979. Conţine o confesiune elaborată şi confuză. Autorul articolului este McGeorge Bundy, fostul consilier special prezidenţial în cadrul administraţiilor Kennedy şi Johnson şi omul care a fost găsit responsabil de către ” Grupul de Studiu Cubanez” (pe care-l vom identifica mai jos), de a-i fi ordonat generalului Cabell prin telefon să anuleze atacul bombardierelor asupra ultimelor trei avioane ale lui Castro.

În acest articol, Bundy scrie despre „brigada din Cuba” şi despre „faimoasa brigadă de două mii şase sute de oameni”, şi-şi prezintă viziunea lui superioară referitoare la serviciile de informaţii ale acelei vremi: „Dar, de fapt, ca şi alţi oameni, comunitatea lucrătorilor din serviciile secrete vrea să facă de obicei mai mult decât este în stare”.

Îşi aminteşte despre toate acele programe importante ale CIA aflate în plină desfăşuare în 1961, când administraţia Kennedy a venit la putere, apoi scrie: „Aşa că am fost nevoit să cred că era greşeala personalului – adică, mai ales a mea”.

Nu lasă niciun dubiu în această privinţă, de vreme ce, după optsprezece ani de analiză, scrie: „Brigada este vina mea”. Kennedy n-a dat vina pe nimeni pentru decimarea detaşamentului exilărilor, asumându-şi toată răspunderea, la fel ca Eisenhower în afacerea U-2.

Pe 22 aprilie 1961, Kennedy i-a ordonat generalului Maxwell Taylor ca, împreună cu procurorul-general Robert Kennedy1, amiralul Arleigh Burke şi cu Allen Dulles, să elaboreze un raport despre „Cauzele directe ale eşecului Operaţiunii Zapata”, adică ale proiectului Bay of Pigs. Raportul coordonat de Taylor i-a parvenit lui JFK sub forma unei scrisori lungi pe 13 iunie 1961.

Existenţa acestui raport a fost infirmată de

personajele implicate şi a fost unul dintre cel mai bine păstrate secrete din perioada Kennedy[5556].

Însă, în 1979, în acelaşi an în care Bundy îşi scria editorialul, a apărut o carte despre Bay of Pigş, scrisă de Peter Wyden, fostul editor al publicaţiei *Ladies Home Journal*. În cartea lui Wyden, există câteva citate atribuite „aşa-zisului Raport Taylor” şi, cu această precizare, raportul ascuns atâta vreme a devenit public. Acesta este, fără îndoială, motivul pentru care Bundy avea să facă în cele din urmă acea declaraţie tardivă în octombrie 1979. E mai mult ca sigur că citise cartea lui Wyden[57] şi auzise comentarii despre rolul penibil pe care l-a jucat el în ciudata dramă a operaţiunii Bay of Pigs. Iată ce afirmă Wyden cu privire La Bundy:

Fostul student al lui Bissell, MacBundy, a recunoscut, în 1977, că forţa aeriană nu numai că era prea mică, era cu mult mai mică, dar a subliniat că planificatorii n-au zis nimic despre acest lucru… A crezut că atacul anulat era doar o corecţie fără importanţă.

Bundy se învinovăţeşte într-o singură privinţă: „Am

---

55 Bobby Kennedy și-a botezat mai itrziu un Gu cu numele Maxwell Taylor Kennedy.

56 în mod normal, după un dezastru ca cel de Ja Bay of Pigs, ar fi trebuit să urmeze o ancheta oficială, cu elaborarea unui raport complet, detaliat, însă președintele n-a dorit o anchetă publică și nici un raport oficiat Scrisoarea lui Taylor a fost alcătuită de o comisie care s-a întrunit în mare secret, autodenumindu-se "grup de studiu param Uita P'. Aproape după zece ani, ham sunat pe amiralul Burke, cu care lucrasem de-a lungul anilor, și l-am invitat să ia prinzul cu mine și cu un prieten comun. în timpul mesei, l-am întrebat pe amiral, despre care am crezul întotdeauna că a fost cel mai bun șef de operațiuni navale pe care ha avut vreodată marina militară, cu privire la acel raport. A negat și atunci că ar fi existat vreun raport. N-a mințit; s-a jucat numai cu vorbele. Tehnic, nu era un raport. Era o "Scrisoare către președinte”.

57 Wyden menționează interviurile sale cu McGeorge Bundy ca material pentru fiecare capitol al cărtii sate.

estimat foarte eronat consecinţele eşecului, încurcătura”.

Bissell, Bundy şi Wyden se referă toţi la câteva anumite rânduri din Raportul Taylor, care plasează responsabilitatea înfrângerii brigăzii pe un apel telefonic. Reţineţi că preşedintele aprobase atacul matinal pe 16 aprilie 1960, duminică, ora treisprezece şi patruzeci şi cinci.

„Pe 16 aprilie, în jurul orei douăzeci şi unu şi treizeci, McGeorge Bundy, consilier special al preşedintelui cu siguranţa naţională, i-a telefonat generalului C.P. Cabell de la CIA pentru a-i aduce la cunoştinţă că atacul matinal din ziua următoare nu va fi lansat până când nu va putea fi dirijat de pista de la capul de pod”[58]. Acest citat este din scrisoarea lui Taylor, paragraful 43.

Nu este de mirare că Bundy admite că a „estimat foarte eronat consecinţele”. În primul rând, fotografiile făcute sâmbătă, 15 aprilie, de U-2, arătau cele trei avioane cu reacţie T-33 aliniate aripă lângă aripă pe o pistă mică lângă Santiago de Cuba. Un singur B-26, cu cele opt mitraliere ale sale le putea distruge la sol. Comandantul operativ al CIA de la Puerto Cabezas trimitea patru B-26 să execute o acţiune pe care o putea face cu uşurinţă un singur aparat... ăsigurându-le că avioanele T-33 se aflau la sol. Brigada trebuia să ajungă pe ţărm în zori. Altfel, sistemul de alarmă aeriană castrist ar fi fost avertizat, iar cele trei T-33 ar fi decolat. După cum spune Wyden,

58 Acestea sînt exact cuvintele din paragraful 43 din Raportul Taylor. Iată cum le răstălmăcește Wyden pentru a-1 disculpa pe Bundy: tlCabell avea toate motivele să fie tulburat. Tocmai primise un telefon de la Mac Bundy. Bundy a spus să nu se lanseze nici un atac matinal pînă cînd brigada nu va asigura aerodromul Giron, iar atacurile vor fi lansate, în aparență, de acolo. Acesta era un «ordin de la președinte». Acesta reprezintă un punct de revizionism deosebit de important. Comisia Taylor, avînd în Bobby Kennedy unul dintre membri și unul care a citit foarte atent raportul, nu spune nimic despre ‚Tun ordin de la președinte". Wyden și Bundy au adăugat "ordin de la președinte" după moartea lui JFK și a tui RFK, pentru a acoperi acțiunile lui Bundy,

telefonul lui Bundy, prin care-l anunţa pe Cabell că nu va fi lansat niciun atac aerian până când brigada nu va asigura aerodromul Giron, constituie o interpretare greşită şi o modificare radicală a planului tactic aprobat.

Atacurile aeriene din zori erau esenţiale pentru a distruge cele trei T-33 la sol – singura cale prin care lentele B-26 Ie puteau distruge. O dată dezafectate, Castro n-ar mai fi avut avioane de luptă. Brigada n-ar mai avut de înfruntat pericolul unor atacuri aeriene, navele de aprovizionare ar fi fost în siguranţă, iar problema „acoperirii aeriene", ridicată de unii revizionişti şi-ar fi pierdut orice relevanţă. Acesta era planul aprobat de Kennedy; Bundy l-a înţeles greşit sau…?

Ar mai fi ceva de spus despre articolul lui Bundy. El a citit, fără îndoială, cartea lui Wyden. Alunei şi-a dat seama că, după optsprezece ani, „Scrisoarea către preşedinte" a lui Taylor, „niciodată scrisă", ieşise la lumină. Bundy a văzut dovada de netăgăduit că el era cel care, prin anularea zborului, a determinat eşecul acţiunii curajoase a brigăzii. Nu avea cum să modifice această realitate decât contraatacând. A făcut uz de o mişcare isteaţă de tip freudian: a gândit ceva şi a scris altceva.

În editorialul său spune că „Brigada a fost vina mea". Văzând acest titlu, orice cititor atent va face imediat legătura cu brigada de la Bay of Pigs şi nereuşita acelei acţiuni. Dar Bundy este un tip deştept. În loc de asta, el a scris un articol aproape de neînţeles, cam aiurea, şi chiar compromiţător despre Criza cubaneză a rachetelor din 1962. Nu spune o iotă despre Bay of Pigs. Foloseşte cuvântul „brigadă", dar în contextul contrafăcut a unui eveniment ulterior. O mutare inteligentă care, însă, nu a prins mai ales după dezvăluirea Raportului Taylor, scris chiar sub privirea lui Robert F. Kennedy, care îi prezenta fratelui său, în fiecare zi, descoperirile comisiei.

În timpul crizei cubaneze a rachetelor din octombrie

1962, problema cu care s-a confruntat Kennedy a fost cea a „tehnicienilor” ruşi, adică a experţilor în rachete, şi nu a „brigăzii”. „Brigada” a fost la Bay of Pigs. Bundy citează două unităţi militare, cu douăzeci şi două de mii şi două mii şase sute de soldaţi. Niciuna din ele nu se referă la ceva

— J

anume şi nici nu reprezintă o „brigadă” de orice fel ar fi ea.

Inteligentul articol al lui Bundy din *Times*, aminteşte de articolul la fel de inteligent al lui Nixon, din *Reader's Digest*, „Cuba, Castro şi John F. Kennedy” şi apoi de cel al lui Gerald Ford, complet gratuit, din revista *Life*, luând-o înaintea Raportului Comisiei Warren cu „Îmbinând dovezile”.

Niciunul dintre aceste articole nu este în întregime adevărat. Toate vor să realizeze un anumit scenariu şi toate sunt revizioniste. Sunt scrise de oameni care au deţinut funcţii importante: doi foşti preşedinţi şi un fost consilier cu securitatea naţională* pe lângă doi preşedinţi.

Toţi aceşti trei oameni sunt implicaţi, într-un fel sau altul, în acel subiect de maximă importanţă: moartea lui John F. Kennedy.

ZECE

JFK şi cele o mie de zile până la Dallas

ASASINAREA preşedintelui John F. Kennedy a însemnat o enigmă fără sfârşit pentru cercetătorii şi „fanii” atentatului. Ei vă pot spune numele străzii pe care a locuit Lee Harvey Oswald când lucra în Minsk, în Uniunea Sovietică, sau cantitatea exactă de metal pierdută de aşa-numitul „glonţ magic” despre care Comisia Warren spune că a trecut prin trupurile preşedintelui şi al guvernatorului Connally înainte de a ajunge, ca prin farmec, să se odihnească printre cearşafurile de pe o brancardă din Spitalul Parkland. Aceste cercetări au devenit un joc atât

de nebunesc, încât puţini s-au mai gândit la faptele importante şi la cauze. Cine a ordonat uciderea preşedintelui Kennedy? De ce şi în folosul cui a fost executat atentatul? Cine a coordonat şi a perpetuat această acoperire omniprezentă, chiar şi astăzi?

Pe cealaltă faţă a monedei, cei care au creat începutul versiunii mistificate au furnizat atâtea „mere de aur".

(ireţioase şi diversioniste, încât mulţi cercetători au ngfiiţit momeala şi s-au aplecat asupra fiecăruia în parte. Un exemplu: există probe din belşug în favoarea nevinovăţiei lui Oswald. Atunci, de unde atât interes pentru Oswald şi pentru toată această chestiune absurdă? Cercetările de acest fel sunt o pierdere inutilă de vreme şi nu fac altceva decât să ascundă şi mai mult adevărul.

Uciderea preşedintelui Kennedy necesita existenţa concomitentă şi aplicabilitatea a trei factori esenţiali:

l. decizia şi puterea de a o face;

2. mercenarii profesionişti sau „mecanicii" care să îndeplinească sarcina perfect, într-un efort de echipă; şi

3. aplicarea şi menţinerea scenariului de acoperire în scopul de a asigura controlul permanent asupra guvernului Statelor Unite.

Primele două cerinţe au fost relativ simple şi au căzut în sarcina profesioniştilor. Îndată ce hotărârea a întrunit cvorumul elitei putem, moartea lui Kennedy era iminentă. „Mecanicii" au făcut parte din „Crima Organizată", grupul internaţional de specialişti sprijinit de guvern, aşa cum avea să confirme ex-preşedintele Lyndon Johnson în interviul pe care I-a acordat lui Leo János, apărut în numărul din iulie 1973 al revistei *Atlantic Monthly*. Pe de altă parte, a fost mai dificil de creat şi de manipulat continuitatea poveştii de acoperire, care este de departe cel mai important factor. Acest al treilea element dezvăluie natura eşaloanelor superioare implicate şi puterea, şi

îndemânarea complotiştilor care au beneficiat prin obţinerea controlului asupra instituţiei prezidenţiale.

În cele din urmă, membrii acestei cabale au fost în stare să manipuleze o comisie înfiinţată de un preşedinte şi condusă de preşedintele Curţii Supreme a Statelor tinite, obţinând confirmările scrise a doua persoane care vor deveni mai târziu preşedinţi: Ford şi Nixon. Au controlat opinia publică şi activitatea parlamentară într-o asemenea măsură, încât să se creadă că asasinatul n-a fost niciodată cercetat cum trebuie. Şi au controlat sistemul juridic al statului Texas, unde era necesar – şi încă mai este, potrivit legii – să se ţină procesul uciderii preşedintelui Kennedy. Subiectul crimei n-a fost niciodată epuizat.

De ce a fost ucis Kennedy, totuşi? Ce a determinat tensiunea care a făcut ca moartea lui Kennedy să devină absolut necesară, indiferent de urmări? în acest capitol vom scruta acest subiect în lumina parametrilor existenţi la vremea aceea şi vom încerca să facem o legătură între războiul din Vietnam şi atentat – o legătură care există indubitabil.

Pe 8 noiembrie 1960, senatorul John F. Kennedy a fost ales preşedinte al Statelor Unite cu un avans de o sută douăsprezece mii de voturi, cu o jumătate de vot peste limită, cel mai mic avans obţinut vreodată în cursa prezidenţială din 1984 până azi.

Peste numai o mie de zile, preşedintele Kennedy era împuşcat mortal în Dallas de tirul îndeaproape concertat al unor ucigaşi plătiţi – sau, ca să folosim terminologia CIA, al unor „mecanici”. Tensiunea creată în timpul alegerilor se amplificase în aceşti trei ani. Exista altcineva care voia să preia controlul preşedinţiei înainte ca John F. Kennedy să fie reales în 1964 şi o dorea destul de tare ca să ucidă pentru asta şi să accepte pentru totdeauna sarcina de a menţine scenariul versiunii de acoperire – că ucigaşul ar fi fost un puşcaş singuratic care a tras de la o fereastră

situată la etajul al şaselea al Depozitului de Manuale Şcolare din Dallas, cu o carabină italienească, dotată cu lunetă reglabilă. Pentru a menţine o atare poveste e nevoie de o adevărată putere, iar cei care au comis crima deţin această putere.

Este relativ uşor să asasinezi un preşedinte; există modalităţi de a înfrânge apărătorii. „Asigurarea unei protecţii absolute pentru oricine este o sarcină imposibil de îndeplinit", după cum spun chiar oamenii din Serviciul Secret[59]. În definitiv, pe 22 noiembrie 1963, când a fost ucis JFK, Serviciul Secret nu deţinea nicio limuzină blindată pentru protejarea preşedintelui. FBI-ul avea patru maşini blindate; Serviciul Secret nu ceruse niciodată vreuna.

Uciderea în sine a unui preşedinte este un lucru relativ simplu, dar tăinuirea asasinilor şi a celor care i-au angajat, aranjarea evacuării neobservate a lor de la locul crimei şi în siguranţă, crearea unui „ţap ispăşitor", (cuvântul folosit chiar de Oswald înainte de a fi ucis, la rândul lui) care să preia vina, şi difuzarea unei poveşti de acoperire în acele prime momente tulburi care să fie păstrată neatinsă pentru următoarele câteva generaţii, ei bine, pentru acestea e necesar un complot de forţa şi măiestria unui angrenaj imens. Modul abil în care au fost orchestrate toate acestea demonstrează îndemânarea conspiratorilor şi faptul că cei care sunt răspunzători (măc parte din eşaloanele superioare ale structurilor guvernamentale, alături de stăpânii lor din elita puterii. Conspiraţia în sine e dovedită de existenţa unor astfel de circumstanţe.

Şi mult mai important este faptul că povestea de acoperire n-a fost menită numai să asigure tăinuirea identităţii criminalilor şi a celor care i-au sprijinit, ci şi a

59 McCarthy și Smith Proteflndpreședintele (New York Morrow, 1985). Morrow, 1985.

face posibilă preluarea totală a friielor conducerii Statelor Unite şi ca această cabală să exercite un control efectiv asupra unor serii de preşedinţi, începând cu Lyndon B. Johnson şi până în zilele noastre. Cercetaţi lista.

Ce a generat acest complot ucigaş? Care au fost conflictele imense ce au determinat uciderea unui preşedinte tânăr şi extrem de popular? Kennedy de-abia îşi stabilise primul punct al platformei sale politice pentru realegere, promiţând să aducă acasă o mie de soldaţi din Vietnam până la Crăciunul anului 1963 şi să retragă tot personalul militar din Indochina până la sfârşitul anului 1965. Turneul de la Dallas, alături de Johnson şi Connally, marca începutul campaniei sale electorale pentru 1964. Complotiştii nu mai puteau aştepta. Crima fusese deja regizată, iar focurile aveau să fie trase la Dallas în ziua aceea.

Nu poate fi decât un singur motiv destul de puternic ca să determine coalizarea aproape instantanee a unei astfel de cabale în acel scop unic. Acest motiv a fost teama de realegerea mai mult ca sigură a lui Kennedy. Alternativă era să preia controlul asupra puterii prezidenţiale cu orice preţ. Ridicând străvechea întrebare *„cui bono*?" – în folosul cili? – trebuie să examinăm natura tensiunilor fatale care au învăluit zilele administraţiei Kennedy şi trebuie să înţelegem modul în care acestea împiedicau alte planuri, ale altor oameni, în goana lor nebună după puterea mondială.

Poporul american a fost făcut să creadă că misterul asasinării lui Kennedy trebuia elucidat de munca masivă de investigare a crimei făcută de acei membri ai comisiei înfiinţată pe 29 noiembrie 1963 de către noul preşedinte, Lyndon Johnson, la o săptămână după moartea lui JFK. în ziua aceea memorabilă, LBJ l-a chemat la Casa Albă pe vechiul său confident şi prieten de încredere, J. Edgar Hoover, veteran în postul de director al FBI-ului, pentru o

discuţie intimă. LBJ şi Hoover locuiau vizavi, pe aceeaşi stradă din Washington, D.C. de nouăsprezece ani. Hoover vizitase frecvent ferma lui Johnson din Texas, de pe malurile râului Pedernales. Erau genul de prieteni care menţin relaţia din necesitate. Aveau nevoie unul de altul; se înţelegeau unul pe celălalt; trecuseră prin foc împreună. Ştiau locurile de pe culoarele puterii unde se aflau îngropate o mulţime de cadavre.

În ziua aceea, LBJ avea nevoie de urechea şi de sfatul bătrânului său camarad. Înregistrarea acestei întâlniri se află într-un buletin scris şi semnat de Hoover în ziua respectivă. După cum relatează acesta, Johnson l-a întrebat dacă îi „erau cunoscuţi membrii grupului ales de preşedinte pentru a examina raportul meu (al lui Hoover)" asupra asasinării lui Kennedy. Hoover a răspuns negativ. Johnson a spus că speră ca „examinarea" să se poată face „numai pe baza raportului meu (al lui Hoover) şi a dosarelor întocmite de mine".

Apoi Johnson l-a întrebat pe Hoover ce crede despre membrii propuşi pentru comisie şi a înşirat numele lor: Allen Dulles, John McCloy, generalul Lauris Norstad, congresmenii Hale Boggs şi Gerald Ford, senatorii Richard Russell şi John Sherman Cooper. El (Johnson) nu-l dorea pe senatorul Jacob K. Javits „din motive pe care nu le-a expus", serie Hoover.

Preşedintele Johnson n-a discutat cu Hoover numele omului pe care-l voia în fruntea grupului, Earl Warren, preşedintele Curţii Supreme de Justiţie a Statelor Unite; şi, din anumite motive, generalul Norstad s-a sustras de pe lista finală a membrilor comisiei.

După această întâlnire, preşedintele Johnson, prin Decretul prezidenţial 11130, datat 29 noiembrie 1963, „a creat o comisie care să investigheze asasinarea de pe 22 noiembrie 1963 a celui de-al 35-lea preşedinte al Statelor Unite, John Fitzgerald Kennedy".

Preşedintele a cerut comisiei „să evalueze toate faptele şi circumstanţele în care s-a produs asasinarea, precum şi uciderea ulterioară a presupusului asasin, şi să-i raporteze toate datele şi concluziile1”.

Observaţi că ordinul lui Johnson cerea comisiei să nu facă mai mult decât „evaluarea faptelor” şi „raportarea concluziilor”. Ambele aceste puncte sunt irelevante. Comisia a servit la împiedicarea acţiunii juridice din Texas şi a înăbuşit ameninţarea unei anchete parlamentare de amploare. Chiar din prima zi de fiinţare a Comisiei Warren, aceasta s-a confruntat cu implicaţia că presupusul asasin era bărbatul ucis de Jack Ruby în Dallas, când acesta era mutat de la o închisoare la alta. E[60]

posibil ca grupul de anchetă să-şi fi început cercetările cu „examinarea dosarelor şi a rapoartelor” întocmite de FBI; dar până la data difuzării propriului raport de douăzeci şi şase de volume, în septembrie 1964, acesta a fost influenţat de farmecul poveştii de acoperire schiţată de cabala elitei puterii – aceeaşi poveste de acoperire care există şi azi.

Primul lucru pe care ar fi trebuit să-l facă preşedintele Johnson ar fi fost să ceară ca procesul asasinării lui JFK să aibă loc în Texas. Faptul că Lee Harvey Oswald era mort nu reprezenta un impediment în faţa necesităţii legale a unui asemenea proces. Oswald nu l-a ucis pe JFK El a fost „ţapul ispăşitor” din scenariul de acoperire. I-ar fi fost cu desăvârşire imposibil poliţiei din Dallas să arate ce informaţii cu adevărat incriminatorii avea, suficiente pentru a justifica arestarea acelui tânăr în timp ce se afla într-un loc îndepărtat de teatrul crimei. Membrii Comisiei Warren erau destul de competenţi să înţeleagă asta. În schimb, ei au fost victimele unor presiuni fantastice exercitate de cei care au pus la cale acoperirea.

Întrucât este limpede că se crease o tensiune enormă

60 Din Raportul Warren, citat de Associated Presa.

la cel mai înalt nivel în timpul celor o mie de zile ale preşedinţiei lui Kennedy, din 8 noiembrie 1960 până în 22 noiembrie 1963, este esenţial să trecem în revistă şi să analizăm „Zilele Camelotului”.

Tocmai acest cuvânt, „Camelot”, care defineşte cele „o mie de zile” ale lui Kennedy, trebuie examinat. Între 1962 şi 1963, armata americană a desfăşurat un studiu contractual tipic, numit „Camelot”, în cadrul unui grup „consultativ” de experţi care era asociat cu Universitatea Americană din Washington.

Din pricina unui anumit tratament al armatei în perioada Kennedy sau a felului în care armata a perceput acest tratament din zilele tandemului JFK-McNamara, au existat multe autorităţi militare care şi-au exprimat deschis dezacordul faţă de cei doi şi de politica lor. De aceea nu e de mirare că membrii acelui grup consultativ care studiau un contract al armatei nu-l agreau pe Kennedy şi au folosit expresia „Camelot” într-un sens peiorativ, intenţionându-se ca denumirea să aibă o conotaţie de poreclă sarcastică la adresa preşedintelui. Cu siguranţă nu s-a dorit înregistrarea sa ca un titlu de laudă la adresa lui JFK Interesant este faptul că termenul peiorativ şi-a pierdut astăzi sensul pentru majoritatea oamenilor şi a devenit simbolul popularităţii lui Kennedy, implicând stilul şi nobleţea preşedinţiei sale.

Totul a început cu romantica alegere. Kennedy era privit ca un virtual mântuitor. Atât de puternică era charisma lui Kennedy, încât soţia unui faimos membru al anturajului lui Kennedy a fost auzită spunând, în timpul antractului unei piese jucate la vechiul Warner Theater, la puţină vreme de la instalarea în funcţie a lui JFK: „Nu-i aşa că e minunat? Este exact ca intervalul dintre ante Christum şi anno Domini [61]”.

---

61 Vorbitorul era doamna William Bundy, fiica fostului ministru de externe Dean Acheson, soția asistentului ministrului apărării, William

În ultimele zile ale celui de-al doilea mandat al lui Dwight Eisenhower, giganticul mecanism financiar multinaţional, care i-a înlesnit lui Ike călătoria de la SHAPE (Statul Major al Comandamentului Suprem al Forţelor Aliate, Europa) via preşedinţia Universităţii Columbia către prima funcţie în stat, şi-a dat seama că mereu popularul „Bătrân” poate fi tare. Eisenhower a părăsit postul lăsând în urmă un surplus substanţial la bugetul federal şi dând un bobârbac pălăriei sale în faţa ameninţărilor complexului militar-industrial. Drept urmare, aceşti manipulatori de excepţie au reţinut miliarde de dolari din bugetul afectat perioadei 1961 – 1962, ştiind că vor putea face mai mult cu sprijinul unui vechi prieten ca preşedinte în 1961. Se aşteptau ca noul preşedinte să fie Richard M. Nixon.

Nixon fusese întotdeauna prietenul intim al marii finanţe. După cum îi plăcea să o spună, când încă îşi satisfăcea serviciul militar la marină din timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, răspunsese unui anunţ dintr-un ziar din Los Angeles care fusese dat de un grup financiar ce căuta un candidat tânăr şi maleabil pentru alegerile parlamentare. Cu sprijinul lor financiar, Nixon a câştigat alegerile. Restul biografiei vieţii sale politice s-a derulat în umbra şi sub tutela centrelor financiare de putere.

Ceea ce nu spune Nixon este, în primul rând, cum a ajuns în postura de a accede la acea funcţie. În 1941 lucra în Oficiul Administraţiei Preţurilor alături de un alt tânăr

---

Bundy, și cumnata lui McGeorge Bundy, pe care Acheson voia ca JFK să-l facă ministru de externe. Totuși, Kennedy ha ascultat pe fostul său mentor de la Harvard, William Yandell Elliott, mai degrabă decît pe Acheson și 1-a ales pe Dean Rusk în tocul lui Bundy, pe care l-a adus la Casa Albă ca asistentul său în probleme de securitate națională. Pentru acest serviciu, Rusk i-a asigurat lui Elliott un cabinet în Ministerul de Externe nu departe de al său; de altfel, pe unul din pereții goi ai acelui cabinet atîma o scrisoare de o pagina cu antetul Casei Aibe pe care se vedea scris T'Mulțuinesc ca mi hai prezentat pe Dean Rusk". Era semnată John Fitzgerald Kennedy.

jurist întreprinzător, Irving S. Shapiro. Acolo au învăţat amândoi să slujească marile interese şi ce valoare are o poziţie „anticomunistă”. (Shapiro, fiul unui lituanian expatriat, a ajuns să lucreze în Ministerul Justiţiei ca avocat într-un proces larg mediatizat, împotriva a unsprezece lideri din eşalonul superior al Partidului Comunist American. De aici a urcat pas cu pas în cadrul Companiei DuPont, până când a ajuns în funcţia de preşedinte.) Nixon, în drumul său spre Camera Reprezentanţilor şi ulterior spre Senat şi vicepreşedinţie, i-a atacat cu sălbăticie pe Alger Hiss şi pe Helen Gahagan Douglas.

Cu toate că anii de viaţă publică i-au adus lui Nixon o oarecare popularitate, nu a putut câştiga alegerile prezidenţiale împotriva lui John F. Kennedy în 1960. În consecinţă, proiectele ambiţioase de îmbogăţire, amânate din perioada Eisenhower, s-au îngrămădit pe umerii preşedintelui Kennedy. Cea mai mare afacere de miliarde de dolari, după cum am arătat în capitolele precedente, era menită să fie războiul din Vietnam, ţinut aproape în amorţire până în 1960, dar gata să izbucnească la un semn.

Chiar înainte de instalarea noului preşedinte, când preşedintele Eisenhower a avut o convorbire particulară cu Kennedy, l-a informat pe acesta că singurul motiv de îngrijorare în Asia de Sud-Est va fi micul regat al Laosului. Activitatea militară din Laos era un lucru deja cunoscut, în contrast, în revista *Time* au apărut numai şase articole despre Vietnam în cursul anului 1960. Deşi conflictul din

1 Acest proces senzaţional a fost cunoscut ca procesul Medina, luându-şi numele de la judecătorul său Harold S, Medina, A fost ţinut la curtea federală în 1948 şi a durat peste nouă luni.

Vietnam se desfăşura în clandestinitate din 1945, când Kennedy a preluat funcţia încă fierbea la foc mic.

Planul CIA împotriva lui Castro era urgent. Imediat după alegeri, CIA transformase proiectul secret cubanez dintr-o operaţiune de trei sute de oameni într-una cu trei mii de oameni. În jurul datei instalării lui Kennedy, era mai greu de stăpânit elanul exilaţilor cubanezi (aşa cum au spus-o Allen Dulles, directorul CIA şi Richard Bissell, director adjunct la planuri, ca o ameninţare la adresa lui JFK) decât să dea undă verde încercării acestora de a-şi elibera singuri tara. Kennedy primea botezul presiunilor CIA.

În aşteptarea instalării lui Nixon ca preşedinte, fuseseră amânate proiecte chiar mai bine finanţate. De mai mulţi ani, aviaţia militară îşi dorea un nou avion de vânătoare cu reacţie. Acest avion de vis fusese denumit „Everest”, după numele generalului Frank Everest, cel mai neobosit susţinător al proiectului. Şi marina avea nevoie de un avion. Însă Eisenhower, hotărât să-şi încheie mandatul cu un surplus bugetar, nu a permis semnarea unui contract ce ar fi putut împovăra administraţia sa. În perioada instalării lui Kennedy, existau speranţe pentru un buget de două până la patru miliarde de dolari, care să fie folosit pentru cel mai mare contract de achiziţie al avioanelor militare încheiat vreodată. Toată industria aeronautică ştia acest lucru şi se acţiona intens în tentativa de a obţine

* * is crema acelui contract.

Kennedy l-a numit pe Robert McNamara în postul de ministru al apărării. Fost statistician în aviaţia militară în vremea Celui de-al Doilea Război Mondial şi fost profesor la Şcoala Comercială de la Harvard, mai recent se aflase în fruntea Companiei Motor Ford, unde (ca membru al unui grup cunoscut la Harvard ca „whiz kids”) a ajuns direct din serviciul militar aerian după încheierea războiului. McNamara a devenit preşedinte al Companiei Ford pe 9 noiembrie 1960, la o zi după alegerea lui JFK.

McNamara nu era familiarizat cu avioanele militare

sau cu sistemul complicat de aprovizionare al armatei, dar ştia destul de bine ce înseamnă să dispună de patru miliarde de dolari din punct de vedere politic. A anunţat că va încheia contractul după un studiu atent1.

În scurt timp, cei mai de seamă competitori au devenit Compania Aeronautică Boeing şi o propunere comună făcută de General Dynamics şi Compania Aeriană Grumman. Aeronava dorită de militari a fost denumită „Tactica! Fighter Experimental", sau IPX, avion de vânătoare strategic experimental. Aviaţia militară dorea un avion de vânătoare cu totul deosebit, ale cărui aripi să se încline spre spate în timpul zborului pentru a dezvolta o viteză mai mare.

Atunci McNamara a provocat surpriză. A luat din banii destinaţi marinei militare şi i-a adăugat la suma totală, spunând că asta va reprezenta un adaos financiar pentru ceea ce el a numit „interese comune". Era de părere că, deşi caracteristicile dorite de marină şi de aviaţie erau extrem de diferite, trebuia să fie destule părţi „comune" care să ducă la o reducere a costului avionului. În acel moment, întregul program înregistra o creştere de o mie şapte sute de avioane, dintre care două sute treizeci şi cinci erau destinate marinei, pentru un preţ total al contractului iniţial de şase miliarde şi jumătate de dolari.

Acesta a fost cel mai mare contract unic încheiat vreodată pe timp de pace. Kennedy şi cei din anturajul său aveau propriile păreri despre cum vor folosi această sumă de bani. Erau un grup politic îndrăzneţ şi pragmatic. Victoria din 1960 fusese prea neconcludentă ca să stea liniştiţi. Şi-au dat seama că, în perspectiva alegerilor din 1964, şase miliarde şi jumătate de dolari (sau mai mult) vor netezi considerabil drumul spre un al doilea mandat.

Aşa că preşedintele l-a cooptat în echipa TFX pe Arthur Goldberg, ministrul muncii, un bătrân înţelept, veteran OSS din Cel de-al Doilea Război Mondial. Nu se

consultase cu Goldberg înainte de a lua o hotărâre în privinţa Operaţiunii Bay of Pigs, o greşeală pe care n-avea să o repete. Goldberg avea o idee. Să folosească acest potenţial de şase miliarde şi jumătate de dolari, prin orice mijloace posibile, în comitatele marginale de pe toi teritoriul Statelor Unite selectate „politic", pentru! McNamara avea puţină experienţă cu privire la distincţia dintre servicii şi *a* încercat să ia banii armatei ca şi fondurile marinei pentru acest contract de achiziţie. Armata L-a convins să nu îi implice în această cauza.

Întărirea Partidului Democrat. Goldberg şi McNamara au început colaborarea. McNamara a creat o anfiladă de birouri legate printr-un coridor de propriul său cabinet din clădirea Pentagonului, cu un colectiv care n-avea altceva de făcut decât să schiţeze direcţia programului de alegere a fabricantului lui TFX.

Oficiul meu se afla la câteva uşi de noile birouri şi le-am vizitat adesea pentru a lua prânzul împreună cu Ron Linton, şeful secţiei lor, şi cu alţi „whiz kids" din Pentagon. Am observat că pereţii acestor birouri erau tapetaţi cu hărţi politice. În scurt timp, la sugestia lui Goldberg, a fost colorat un set dintre aceste hărţi, pentru a indica fiecare ţinut care a votat cu Kennedy în 1960 şi cele care au mers cu Nixon.

După aceea, membrii acestui colectiv, lucrând cu statisticile Ministerului Muncii, au examinat în detaliu fiecare propunere importantă pentru TFX. O propunere înseamnă un munte de hârtii. Se întâmplă destul de frecvent ca la Pentagon să sosească o singură ofertă pentru diverse articole militare, livrată într-un camion imens. Procesul de „cartare" a ofertelor includea contractanţii de bază, adică Boeing şi General Dynamics/Grumman, iar de la ei în jos, până la cei mai mici subcontractanţi. Fiecare subcontractant era indicat pe hărţile ţinuturilor. Echipa lui Goldberg marca locul fiecărei

uzine, calculând numărul de locuri de muncă ce se vor crea, suma de bani investită acolo, cât trebuie să se mai construiască şi orice alţi factori politici1.

În scurtă vreme, s-a putut obţine pe un set de hărţi o diagramă a impactului pe care-l avea un contract acordat lui Boeing, iar pe un alt set de hărţi, implicaţiile unui contract cu General Dynamics/Grumman. Congresmenilor, senatorilor şi politicienilor locali democraţi din toată ţara le-au fost distribuite, confidenţial, copii ale acestor diagrame, aşa încât aceştia să-şi facă un capital din efectele[62]

acestor oferte. Curând, vestea că în biroul lui McNamara au fost făcute astfel de grafice a ajuns la contractanţi.

S-a întâmplat să-i vizitez biroul în ziua în care se primise de la un contractant major ştirea că se proiecta deschiderea unei fabrici într-o zonă izolată din Utah. Ţinutul respectiv fusese pro republican în 1960. E inutil să spun că procedeul de a câştiga simpatia electoratului republican în acest mod s-a repetat în toată ţara. Şase miliarde şi jumătate de dolari e o sumă şi contribuie foarte mult la o campanie electorală.

În vreme ce se studia impactul politic asupra încheierii acestui contract imens, McNamara a fost nevoit să schiţeze procedeul clasic de alegere a fabricantului. Dispunea de doi dintre giganţii industriei naţionale, cu vasta lor reţea de contractanţi şi subcontractanţi, angajaţi în cea mai mare bătălie din istoria corporaţiilor. A reuşit să profileze patru studii complete de evaluare, fiecare dintre

62 Practica respectivă nici nu a început și nici nu s-a sfîrșit o dată cu administrația Kennedy. Un articol apărut în Washington Post pe 18 februarie 1986, a relatat că deputatul american Mike Synar a fost să vadă acel strict secret avion de vînătoare Northrup Stealth. La hangar, congresmanul Synar a declarat: nAfișaseră această diagramă care arăta toate statele în care era realizat proiectul Stealth/1 Acesta era conceptul McNamara/ Goldberg drapat în toga lui Reagan."

ele conţinând analiza amănunţită a fiecărui articol şi a fiecărei oferte, înainte de a trimite întregul pachet de sugestii Consiliului de Selecţie a Sursei – care avea ultimul cuvânt şi era format din autorităţile superioare ale celor două arme.

Ulterior, în timpul audierilor senatoriale asupra încheierii acestui contract, generalul Curtis LeMay, comandantul aviaţiei, a declarat unei subcomisii senatoriale de anchetă condusă de senatorul John L. McClellan că procedura de alegere a necesitat două sute şaptezeci şi cinci de om-ore de muncă.

Alegerea s-ar fi putut face şi în perioada Eisenhower şi s-ar fi putut face şi în 1961. lira totul pregătit pentru a se lua o decizie rapidă în favoarea Companiei Boeing imediat după instalarea lui Kennedy în funcţie. Dar odată cu adaosul financiar al marinei şi cu conceptul de selectare pe considerente politice al tandemului Goldberg/McNamara, decizia a fost tergiversată de la lună la lună, în fiecare ţinut al ţării, în timp ce politicienii storceau fiecare picătură din acest proces… şi ducă-se dracului companiile aeriene şi armele. Echipa lui Kennedy, ca întotdeauna, nu scăpa din ochi alegerile din 1964.

Pe 23 noiembrie 1962 – la peste doi ani de la alegeri – Consiliul de Selecţie a Sursei se hotărâse, în sfârşit. Cei mai mulţi dintre înălţii responsabili prezenţi la acea întrunire au plecat încredinţaţi că decizia a fost luată în favoarea Companiei Boeing. În seara aceea, Eugene Zuchert, ministrul forţelor aeriene, a împărtăşit câtorva prieteni vestea că alegerea se oprise asupra lui Boeing.

Dar în culise se hotărâse altceva, ce nesocotea întregul sistem militar. Orice schimbare majoră în procedeul de achiziţii al armatei, mai ales fiind vorba de şase miliarde şi jumătate de dolari, e sortită să aibă un efect la fel de mare ca încercarea cuiva de a rescrie Biblia. Nu poate fi făcută fără o argumentaţie intensă, prelungită

şi foarte viguroasă.

McNamara era conştient că el şi Kennedy se jucau cu focul. În după-amiaza acelei zile de vineri în care a primit alegerea Consiliului de Selecţie a Sursei în favoarea lui Boeing, McNamara cunoştea deja rezultatul final al examinării din punct de vedere politic a celor două oferte, adică punctul de vedere al lui Goldberg. Aceasta arăta limpede că oferta lui General Dynamics/Grumman ar fi adus o mai mare răsturnare a sorţilor în favoarea democraţilor în urnele de votare.

Mai mult decât atât, McNamara avea de rezolvat o problemă importantă de unul singur. Trebuia să fie sigur că varianta pe care o va alege va zbura cu adevărat, McNamara, de fapt, nu se pricepea la avioane. Avea printre oamenii săi un experimentat pilot de încercare, Alfred W. Blackburn; Blackburn a fost angajat în 1959 de Direcţia de Cercetare şi Tehnologie din cadrul Ministerului Apărării, anume pentru proiectul TFX însă Blackburn era în favoarea ofertei lui Boeing, aşa că McNamara nu putea discuta această problemă personală cu el.

Pentru a rezolva problema, McNamara i-a telefonat unui prieten şi i-a cerut numele unui om care să poată garanta pentru proiectul lui General Dynamics. Prietenul i l-a recomandat pe Kelly Johnson de la Lockheed, şeful faimosului „Skunk Works", un atelier unde fuseseră proiectate multe dintre cele mai bune avioane fabricate de Lockheed. Johnson proiectase, printre altele, avionul de recunoaştere şi interceptare U-2 folosit de CIA. McNamara i-a trimis planurile modelului General Dynamics şi i-a cerut să le verifice valabilitatea. Johnson a studiat cu atenţie proiectul aparatului.

Soarta proiectului TFX de şase miliarde şi jumătate de dolari era pusă în mâinile unui om care-şi consacrase toată viaţa construirii unor avioane de calitate superioară şi o făcuse la concurenţă cu ambele firme candidate,

General Dynamics şi Boeing. Chiar şi în acest stadiu al jocului, soarta a avut rolul ei.

Cu mulţi ani în urmă, Roger Lewis, directorul consiliului de administraţie şi preşedintele la General Dynamics, lucrase la Lockheed. El şi Kelly Johnson fuseseră buni prieteni, iar în 1962 relaţiile erau la fel de bune. Lewis era un vechi specialist în aeronautică şi fusese implicat în această industrie încă din anii de glorie ai deceniului a) patrulea. Kelly a examinat cu mare atenţie modelul propus de General Dynamics, gândindu-se, fără îndoială, cât de mult însemna acest lucru pentru vechiul său camarad.

Johnson l-a sunat pe McNamara şi i-a spus că planul lui General Dynamics este bun şi l-a asigurat că avionul va zbura. Ulterior, Roger Lewis avea să spună într-o manieră destul de reţinută: „Compania se aştepta să producă un avion excepţional, mulţumită faptului că îndemânarea noastră n-are competitor.

Cu analiza lui Goldberg în mâini şi susţinut de telefonul primit de la Johnson de confirmare a aptitudinii de zbor a aparatului, McNamara a programat o întâlnire pentru 24 noiembrie 1962, pentru a anunţa hotărârea. A ignorat votul Consiliului de Selecţie a Sursei şi pe toţi marii demnitari din cadrul celor două arme şi a anunţat că hotărârea lui s-a oprit asupra modelului propus de General Dynamics. Cu aceasta, a autorizat începutul procesului de cercetare tehnologică, testarea în tunelul aerodinamic, construirea machetei avionului şi toate celelalte operaţiuni necesare dezvoltării unui sistem de înarmare complet.

Pe opt aprilie 1963, într-o perioadă de controverse intense, McNamara a autorizat redactarea unui contract din partea oficiului de achiziţie al aviaţiei militare pentru baza militară aeriană Wright Patterson, care, în schimb, a autorizat Consorţiul General Dynamics/Grumman să producă douăzeci şi două de modele de încercare TFX.

Ulterior, generalul Curtis LeMay a declarat că niciunul dintre grupurile aero-navale de evaluare, de la cel iniţial până la consiliul final care a recomandat modelul

Boeing – din care a făcut şi el parte – n-a indicat modelul General Dynamics. Membrii Consiliului de Selecţie a Sursei, care au votat pentru Boeing, au fost surprinşi de schimbare. Al Blackburn, care lucrase la acest proiect din 1959, a demisionat. Ca să nu mai vorbim de sentimentele de revoltă de la Boeing şi lunga sa listă de subcontractanţi.

becizia a stârnit rumoare de la un capăt al industriei aeronautice la celălalt şi în lumea afacerilor. Dacă Boeing, contractantul tradiţional numărul unu al Apărării, poate fi înlăturat, oricine poate fi exclus de la orice contract, din motive arbitrare de natură politică. „M-a surprins faptul că hotărârea a fost luată fără consultare. Consider că aceasta nu este o procedură normală. Am crezut că opinia noastră, a tuturor, a fost unanimă şi atât de limpede, încât am fost complet uluit de decizie”, a declarat LeMay[63].

În faţa opoziţiei furibunde, McNamara s-a ţinut tare pe poziţie. A spus că alegerea sa s-a oprit asupra modelului General Dynamics, deoarece oferta acestora a arătat mai multă înţelegere faţă de sumele implicate şi a oferit un minimum de divergenţe pentru un model comun al versiunilor aviaţiei şi marinei militare. Bineînţeles că asta n-a făcut decât să pună paie pe foc, deoarece tocmai acesta era motivul pentru care cele două arme nu agreau modelul General Dynamics, ştiind cu toţii că un aparat cu baza pe un portavion trebuie să fie proiectat foarte diferit de unul cu baza la sol.

În declaraţia dată în faţa Congresului, McNamara a

---

63 înaintea zilei de luni care a urmai acelei decizii, toate birourile în care au fost dezvoltate diagrame și informații pentru studiul Goldberg au fost evacuate complet și colectivul de lucru transferat — îndepărtat în totalitate din clădirea Pentagonului,

revenit şi a avertizat generalii şi amiralii, spunând că procedeul decizional în cazul IhX este o mostră a unei noi politici şi că a trecut vremea când armelor li se permitea să-şi dezvolte propriul sistem de înarmare. A adăugat că a ales General Dynamics deoarece Boeing lucra nesatisfăcător şi că, de fapt, plănuise să construiască avioane diferite pentru marină şi aviaţie.

În toiul luptei, forţele lui Kennedy şi-au impus ferm punctul de vedere, ascunzându-l, însă, sub o pojghiţă de cumpănire. În contrast cu civilii din ierarhia Pentagonului din perioada precedentă-ca Charlie Wilson de la General Motors, Tom Gates de la Morgan Guaranty Trust şi Neil McElroy de la Lever Brothers, personalul lui McNamara erau teoreticieni: Roswell Gilpatric, Cyrus Vance, Eugene Zuckert şi Paul Nitze. Aceştia nu erau nici experţi militari, nici favoriţi ai industriaşilor. Datorită lui Kennedy, ei au fost împuterniciţi să ia aceste decizii în pofida preferinţelor veteranilor complexului militar-industrial cu funcţii înalte. Tocmai aceşti oameni aflaţi în posturi mari erau neliniştiţi. Ei şi aliaţii lor au fost aceia care au început să creadă şi să proclame: „Kennedy trebuie să dispară!”

Gilpatric, un bancher newyorkez care era adjunctul lui McNamara, a fost trimis să ţină un important discurs la un congres al bancherilor pe 9 aprilie 1964. Tema, „Impactul schimbării programului de apărare asupra economiei Statelor Unite”, a fost, de fapt, cu mult mai pertinentă decât se aştepta auditoriul. Le-a vorbit bancherilor despre decizia I PX – şi, desigur, mass-mediei – într-un moment în care acesta era un subiect fierbinte.

Într-un paragraf introductiv, el a arătat scopul acestui subiect. Noua politică a lui Kennedy era ceva nemaiîntâlnit. „N-am nici cea mai mică îndoială că economia noastră se poate adapta unei reduceri a cheltuielilor militare”, a zis Gilpatric – şi, Când a zis-o, s-au cutremurat toate ferestrele clădirilor instituţiilor militare

din lume. Atingea un subiect sacrosanct: Poate vreo naţiune să-şi permită pacea? Poate exista în pace?

O dată aruncată această bombă, a continuat să explice decizia în cazul TFX, observând: „Modificările cheltuielilor pentru apărare din cadrul bugetului pot crea probleme importante în comunităţile individuale”. Dacă auditoriul a înţeles ce a vrut să spună, şi-a dat seama că acesta se apropia foarte mult de punctul de vedere al lui Goldberg. „Noi ne străduim să facem un efort deosebit pentru a da de lucru acolo unde se poate face efectiv ceva, în zonele de depresiune economică”. Traduceţi referirea la „zonele de depresiune economică” în „zonele care au votat pentru

Nixon şi de aceea sunt necesare în rândurile democraţilor” şi veţi fi mai aproape de adevăr.

După care Gilpatric a făcut o afirmaţie îndrăzneaţă: „Trebuie să înţelegem ca esenţial faptul că Ministerul Apărării nu este nici gata şi nici pregătit să se sustragă cerinţelor securităţii naţionale pentru a susţine economia, fie ea a întregii ţări, fie a unei regiuni sau comunităţi”.

În ciuda acestei declaraţii, exact acesta era lucrul pe care, indirect, implementarea politicii lui Goldberg tocmai îl făcuse. Şi cu toate că era încredinţat că nimeni nu va înţelege adevăratul mesaj, Gilpatric (poate pentru lămurirea companiei Boeing şi a numeroşilor săi aliaţi din interiorul şi din afara armatei) a adăugat: „În încheierea şi în administrarea contractelor am iniţiat o arie largă de demersuri pentru a perfecţiona întregul procedeu… Coordonarea contractului TFX a arătat câteva dintre tehnicile elaborate pentru a fi aplicate în desfăşurarea acelor contracte în cazul cărora, în trecut, au apărut probleme acute”.

Apoi Gilpatric a încheiat cu: „Domnul McNamara şi cu mine, după ce ne-au fost propuse oferte acceptabile, a trebuit să alegem între cele două proiecte… aviaţia şi

marina militară vor face o afacere mai bună cu banii contribuabililor decât dacă acest contract s-ar fi încheiat mai devreme…”

Această declaraţie era făcută într-o perioadă în care la Senat se desfăşurau intense audieri în cazul TFX. Veţi vedea cât de atent au evitat, atât el cât şi McNamara, să facă vreo menţiune directă la faptul că au mers alături de formula lui Goldberg, augmentată de asigurările lui Kelly Johnson de la Lockheed.

Desigur că rolul lui Kelly Johnson în această afacere n-a fost menţionat nicăieri. Am fost prieten cu Roger Lewis, preşedintele de la General Dynamics, şi rolul celor de la „Skunk Works” mi-a fost relatat chiar de domnul Lewis.

După cum am spus mai devreme, cele o mie de zile ale preşedinţiei lui Kennedy au fost marcate de izbucniri violente şi repetate printre elementele din guvern ale elitei puterii şi în mediul corporatist multinaţional al acestuia, iar acest caz se detaşează clar. Este o coincidenţă înfiorătoare faptul că asasinarea lui Kennedy, survenită un an mai târziu, s-a petrecut numai la câteva mile de uzinele din Fort Worth, unde se fabrica TFX şi, absolut accidental, elicopterele Bell pentru Vietnam.

La baza deciziei TFX a stat un raţionament subtil. Jack Kennedy, Bobby Kennedy, McNamara, Goldberg şi mulţi alţii din anturaj nu erau deloc interesaţi de rezultatul final al unui avion oarecare numit IFX. Kennedy era veteran de război şi, în cea mai mare parte a anilor de după Cel de-al Doilea Război Mondial, membru al Congresului. În toţi aceşti ani, Kennedy văzuse scurgându-se aproape trei miliarde de dolari în mecanismul militar industrial şi felul în care se derulează aceste sisteme de înarmare.

Pentru cercul lui Kennedy, IFX, Skybolt, Dyna-Soar, bombardierul atomic şi toate celelalte proiecte care le-au

căzut în poală odată cu victoria în alegeri, reprezentau doar ceea ce doreau Kennedy, Goldberg şi McNamara să fie: instrumente ce puteau fi folosite pentru a distribui banii în districtele politice de al căror sprijin aveau nevoie pentru a asigura alegerea preşedintelui în 1964 pentru un alt mandat de patru ani. De aceea a ţinut Gilpatric discursul pe care l-a rostit la congresul bancherilor şi de aceea a zis McNamara că a trecut vremea când armelor li se permitea să-şi dezvolte propriul sistem de înarmare.

Armele şi marile industrii care existau pentru armată au fost zguduite de această evoluţie. Nu întuniseră niciodată o provocare atât de serioasă. Combinaţia de un-doiuri pe care o primiseră îi aruncase în corzi. Pe 17 ianuarie 1961 îl auziseră pe Eisenhower, în mesajul de adio către naţiune, îndemnând la vigilenţă în privinţa ameninţării la adresa libertăţii, existentă în stare latentă într-o instituţie armată solidă, şi la prudenţă faţă de puterea complexului militar-industrial.

Acum ei aveau un preşedinte care nu numai că vorbea despre acele ameninţări, dar le lua şi banii să-i folosească aşa cum credea el de cuviinţă. Aceasta era semnificaţia ascunsă a acelei decizii luate în cazul TFX.

Să revenim la declaraţia finală a lui „Ros” Gilpatric din discursul său adresat bancherilor pe 9 aprilie 1963: „Nu am nici cea mai mică înţelegere pentru unele păreri care se aud câteodată, cum că această ţară nu-şi poate permite dezarmarea”. Ei bine, de ce gândea astfel el şi toţi oamenii lui Kennedy în acel moment? Răspunsul e cu adevărat uluitor. Deoarece contau pe cel puţin opt ani de preşedinţie în care să mute munţii din loc. În acelaşi moment, puternica lor opoziţie era cu privirea aţintită asupra aceluiaşi ceas. Alegerile din 1964 se apropiau cu repeziciune.

La începutul acestei cărţi, s-a făcut referire la romanul lui Leonard Lewin, *Report From Iron Mountain on*

the Possibility and Desirability of Peace. Cartea lui Lewin se referă la un celebru studiu de nivel înalt care a fost comandat oficial în august 1963, dar a fost iniţiat, în realitate, în 1961. Cu alte cuvinte, studiul a început, conform afirmaţiilor lui Lewin, chiar după inaugurare, odată cu instalarea lui John F. Kennedy şi a noii sale administraţii.

Un presupus membru al Grupului Special de Stutliu de la Iron Mountain crede că sarcina acestuia a fost precizată de McNamara, William Bundy şi Dean Rusk. Oamenii lui Kennedy erau de părere că nici un instrument guvernamental nu depusese un efort real pentru a planifica pacea. Raportul conţine o frază deosebit de ciudată: „Ideea unui studiu special… a apărut la începutul anului 1963… Importantele schimbări preconizate a se petrece în privinţa cheltuielilor de înarmare au contribuit în cea mai mare măsură la materializarea acestei idei…”

Cronologia acestor evenimente, extrem de inteligent înlănţuite de Lewin în roman, este importantă. Totul a început odată cu inaugurarea. Primul element de mare însemnătate financiară a fost TFX. Acea soluţie orchestrată a fost tergiversată de la inaugurare până în noiembrie 1962. Reacţia armatei, a industriei şi a Congresului era previzibilă. Apoi, în aprilie 1963, McNamara a anunţat că lucrurile se schimbaseră. Peste câteva zile, Gilpatric a ţinut acel discurs semnificativ, iar în august 1963 au fost selecţionaţi membrii Grupului Special de Studiu. Grupul Kennedy nu era departe de realizarea scopului propus. Aveau să încalece pe cele şase miliarde şi jumătate ale proiectului TFX pentru a ajunge la un al doilea mandat şi a pregăti America pentru pace. Războiul din Vietnam şi cheltuielile sale de miliarde nu figurau nicăieri în planurile lor.

Îşi putea permite America o „dinastie” Kennedy?

Acest program al lui Kennedy a început să iasă la

suprafaţă cu decizia în proiectul TFX şi a fost confirmată prin existenţa – cunoscută numai de câteva persoane – a Grupului Special de Studiu despre „posibilitatea şi oportunitatea păcii”. Nimic, absolut nimic altceva nu putea să aibă un impact mai mare asupra giganticului angrenaj militar al acestei ţări ca spectrul păcii. Planul lui Kennedy pulveriza nu sute de milioane, nici chiar miliarde, ci chiar trilioane de dolari (Războiul Rece a costat nu mai puţin decât şase trilioane de dolari). Cutremura însăşi fundaţia pe care se ridicase societatea noastră de-a lungul ultimilor două mii de ani.

După cum scrie în *Report From Iron Mountain*:

Războiul însuşi este un sistem social de bază. Este sistemul ce a guvernat cele mai multe dintre societăţile existente în istorie, ca şi pe cea de astăzi. Capacitatea unei naţiuni de a declanşa un război exprimă cea mai mare, putere pe care o poate exercita; declanşarea unui război, activă sau contemplativă, este o chestiune de viaţă şi de moarte pe cea mai înaltă scară supusă controlului social… Calitatea de a fi pregătit de război este forţa dominantă în societăţile noastre… Ea însumează cheltuielile aproximativ egale cu a zecea parte din venitul întregii economii mondiale1.

John E Kennedy şi consilierii săi erau antrenaţi într-un joc periculos aşa cum se îndreptau ei cu abilitate către realegerea din 1964. Kennedy acceptase provocarea. Duelul, poate cel mai mare din istoria acestei ţări, începuse. Din capul locului, John Kennedy avea nevoie de o fundaţie puternică pe care să-şi clădească platforma pentru alegere. A ales Vietnamul, încetarea tuturor activităţilor militare implicate acolo.

Ca prim pas, Kennedy i-a trimis pe generalul Maxwell Taylor şi pe McNamara la Saigon spre sfârşitul lunii septembrie 1963. Aceştia au revenit la Casa Albă pe 2 octombrie 1963 şi i-au prezentat voluminosul lor raport, în

parte, acel raport arăta că „Ar fi posibil să se efectueze retragerea întregului personal american până la acea dată…”

„Acea dată”, cum se arată limpede în raport, era sfârşitul anului 1965. Existau deja o mie de soldaţi puşi pe lista întoarcerii acasă la timp pentru a petrece în ţară Crăciunul din 1963. Kennedy planifica să-şi retragă forţele din Vietnam şi să predea conducerea războiului unui nou lider din Vietnam. Acesta a fost primul pas făcut Pentru adversarii săi, însemna confirmarea direcţiei pe care o alesese. Au început să acţioneze, să acţioneze cu repeziciune şi cu fermitate.

Ngo Dinh Diem, primul preşedinte al Vietnamului de Sud, a fost asasinat pe 1 noiembrie 1963, iar Kennedy pe 22 noiembrie 1963.

Foştii preşedinţi Nixon şi Ford au scris că preşedintele John F. Kennedy a fost ucis de un asasin solitar numit Lee Harvey Oswald. Comisia Warren a raportat acelaşi lucru.

N-a fost deloc aşa.

UNSPREZECE

Lupta pentru putere: Kennedy contra CIA

PUTEREA PREZIDENŢIALĂ: Vine odată cu funcţia sau e necesară o luptă susţinută la fiecare pas? Potrivit afirmaţiei lui James David Barber din cartea sa, *The Presidential Character1*: „Puterea politică este ca energia nucleară, în stare să creeze deserturi sau să le facă înfloritoare. Deţinerea în sine a puterii nu a însemnat niciodată şi posibilitatea de a o folosi. Simpla obţinere a ei nu a imprimat puterii o structură omogenă”.

John F. Kennedy a ajuns preşedinte având un nume şi destulă experienţă ca să ştie că va trebui să lupte, ca să stoarcă putea ea politică din interese ascunse, de o influenţă covârşitoare. Dacă a existat ceva care l-a zguduit pe Kennedy mai tare ca înfrângerea cumplită a brigăzii

exilaţilor cubanezi pe ţărmul de la Bay of Pigs, aceasta a fost înţelegerea faptului că s-a lăsat târât în acea operaţiune de nişte oameni neexperimentaţi din CIA.

Kennedy a luat toată vina asupra lui şi s-a gândit că n-ar fi trebuit să autorizeze invazia. Pe de altă parte, Grupul de Studiu Cubanez (vezi mai jos) a conchis că eşecul Operaţiunii Zapata s-a datorat contramandării acelui hotărâtor atac aerian.

Allen Dulles, directorul CIA, nu a fost disponibil în momentul deciziei finale şi nici în cel al invaziei propriu-zise. Era în vacanţă. O absenţă extrem de stranie pentru un om care era responsabil cu întreaga operaţiune.

În cartea sa, *Kennedy*, Ted Sørensen pledează foarte convingător în susţinerea ipotezei sale, conform căreia „Kennedy n-a eşuat niciodată". Kennedy a eşuat, însă, în tentativa de a obţine controlul efectiv asupra Agenţiei şi a importanţilor parteneri ai acesteia din Ministerul Apărării. fost eşecul decisiv al scurtei sale cariere prezidenţiale. Şi-a descoperit adversarii din primul moment, fapt confirmat de ceea ce le-a spus celor din anturajul său: „Când voi fi reales, am să destram această Agenţie într-o mie de bucăţi". Şi chiar avea de gând s-o facă, dar lupta l-a costat viaţa.

Fostul preşedinte Harry S. Truman a fost adânc tulburat de vestea morţii lui Kennedy. Veteran călit al luptelor politice, el a întrevăzut o legătură de rău augur între moartea lui JFK şi CIA. La o lună de la acel eveniment nefericit, timp suficient pentru a-şi pune ideile în ordine şi a le aşterne pe hârtie, Truman a scris un editorial pentru numărul din 21 decembrie 1963 al publicaţiei *Washington Post*, în care-şi exprima făţiş îndoielile în privinţa CIA;

De la o vreme a început să mă neliniştească modul în care CIA a deviat de la însărcinările sale iniţiale. A devenit o armă operativă şi, uneori, o armă politică a guvernului…

Nici nu mi-a trecut prin minte, atunci când am

înfiinţat-o, că CIA va fi angajată în operaţiuni de capă şi spadă pe timp de pace. Unele dintre complicaţiile şi dificultăţile cu care cred că ne-am confruntat se datorează în parte faptului că această armă secretă a preşedintelui a deviat atât de mult de la scopul pentru care a fost creată, încât este privită ca un simbol al uneltirilor externe macabre şi misterioase, şi ca temă a propagandei duşmănoase a Războiului Rece.

1

Caracterizarea pe care Truman o face Agenţiei, „simbol al uneltirilor externe, macabre şi misterioase”, este, din nefericire, foarte exactă. Respectivele „intrigi externe” înseamnă Cuba, Castro şi John F. Kennedy, cel puţin în concepţia lui Richard Nixon şi a lui Gerald Ford, aşa cum apar ele exprimate ulterior în articolele scrise pe marginea asasinatului. Chiar şi Lyndon B. Johnson a spus că guvernul a girat o „Organizaţie Criminală” în Caraibe.

Este de-a dreptul uluitor să vedem cum ideile acestor patru preşedinţi, când se referă la asasinarea lui JFK, împletesc o ţesătură de manevre sinistre care include CIA în scenariul morţii acestuia. Oamenii aceştia ne spuneau ceva. A venit vremea să-i ascultăm şi să tragem învăţăminte din spusele lor.

Puterea unei agenţii care este lăsată să opereze în clandestinitate este nemărginită. CIA ştie acest lucru şi îşi foloseşte puterea în propriul său avantaj. La numai trei zile de la dezastruoasa înfrângere a cubanezilor, Kennedy a format un Grup de Studiu Cubanez condus de generalul Maxwell Taylor, destinat să „acorde o atenţie deosebită învăţămintelor ce se pot trage din recentele evenimente petrecute în Cuba”.

Prin această măsură, aproape trecută cu vederea la vremea respectivă, preşedintele declara război Agenţiei. Grupul de Studiu Cubanez a fost una dintre cele mai importante creaţii ale preşedinţiei lui Kennedy şi a generat

unul dintre punctele majore de tensiune ce l-au condus în faţa gloanţelor din Dallas pe 22 noiembrie 1963.

Pe Kennedy l-a tulburat profund faptul că CIA şi Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore au omis să-i dea informaţiile şi sprijinul cuvenit înainte de a aproba debarcarea detaşamentului la Bay of Pigs. A fost la fel de tulburat de rezultatul totalei divizări a conducerii Agenţiei în timpul operaţiunii ce a urmat după debarcare[64].

Judecătorul William O. Douglas de la Curtea Supremă de Justiţie, prieten apropiat al preşedintelui, spunea, amintindu-şi o discuţie avută cu Kennedy la puţină vreme de la dezastru:

Acest episod l-a zguduit. Simţise puterea fantastică pe care o deţineau aceste grupuri, diferitele influenţe insidioase pe care CIA şi Pentagonul le exercitau în politica civilă, şi cred că l-a făcut să-şi pună întrebarea dacă John Kennedy, preşedinte ai Statelor Unite, poate fi vreodată destul de puternic să controleze efectiv cele două influente agenţii. Cred că întâmplarea a avut un efect profund asupra lui... l-a zguduit!

Dar poate fi vreun preşedinte „destul de puternic să controleze efectiv" CIA şi Ministerul Apărării? Eisenhower a înţeles că nu era destul de puternic când un U-2 a aterizat în inima Rusiei, în ciuda ordinelor sale exprese de „nesurvolare" în 1960.

Kennedy voia să dovedească faptul că este „destul de puternic" şi poate că ar fi reuşit, dacă ar fi avut parte de un al doilea mandat. În schimt), a fost mai întâi copleşit şi apoi ucis.

---

64 Absen(a iui Dulles și incompetența adjunclitor săi, generalul Charles P. Cabell și Richard Bissell, sînt descrise în această carte ca "disiparea conducerii". Trebuie sâ rețineți bine că această aparentă "disipare" poate sâ fi fost bine intenționată. Așa-zisa noastră politică națională "anticomunistă" a cîștigat destul de pe urma lui Castro și a "amenințării sale comuniste", la fel cum a continuat să cîștige în America Centrală și de Sud, în Africa și în Orientul Mijlociu.

Fiecare membru al Grupului de Studiu Cubanez a fost ales dintr-un anumit motiv. Generalul Maxwell Taylor, de pildă, se afla în rezervă de când îşi exprimase în mod public divergenţa de opinii în legătura cu politica lui Eisenhower raţă de puterea armatei americane şi demisionase din funcţia de şef de stat major al acesteia. N-a avut nicio legătură cu procesul decizional privind invazia în Cuba.

Pentru a întări latura militară a comisiei, Kennedy l-a ales pe amiralul Arieigh Burke, considerat de mulţi drept cel mai bun şef de operaţiuni navale pe care l-a avut vreodată marina militară americană. Amiralul Burke făcuse parte din Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore care fusese îndeaproape implica t în elementele militare ale procesului de planificare şi ale pregătirilor de susţinere a operaţiunii Bay of Pigs. Pregătirea tactică efectivă a invaziei fusese pusă în sarcina unui colonel din infanteria marină; vasele de transport au fost adunate în zona Norfolk, Virginia, iar mare parte din sprijinul logistic a fost furnizat prin intermediul bazei navale inactive de la Elizabeth City, Carolina de Nord. Toate acestea au fost realizate cu sprijinul considerabil al marinei.

Un alt membru al grupului de studiu a fost scorpionul din cutie, Robert F. Kennedy, fratele preşedintelui şi procurorul general al SUA.

Următoarea alegere asupra căreia s-a oprit preşedintele era machiavelică, date fiind implicaţiile politice. Este vorba despre Allen Dulles, directorul dLA, omul care în noiembrie I960, împreună cu Richard Bissell, adjunctul său, zburase la Palm Beach ca să-i dea preşedintelui primul raport oficial despre planul înlăturării lui Castro. Acelaşi om care, pe 28 ianuarie 1961, i-a raportat din nou proaspăt instalatului preşedinte cum evoluează planul, de faţă cu vicepreşedintele Lyndon Johnson, ministrul de externe Dean Rusk, ministrul

apărării Robert S. McNamara şi preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, generalul Lyman Lemnitzer, printre alţii.

Acum, Kennedy hotărâse să-l facă pe Allen Dulles să treacă prin chinurile acestui studiu amănunţit de la început până la sfârşit, să retrăiască întregul scenariu în vreme ce generalul Taylor interoga anumite oficialităţi ce fuseseră implicate, într-un fel sau altul, în această operaţiune1.

În ciuda faptului că Allen Dulles era directorul Agenţiei în momentul în care proiectul fusese prezentat pentru prima oară în martie I960 preşedintelui Eisenhower şi că tot el l-a informat pe Kennedy înainte şi după instalarea acestuia în funcţie, el nu era prezent la Casa Albă pe 16 aprilie 1961, când au avut loc ultimele dezbateri şi când preşedintele a luat hotărârea de a se declanşa operaţiunea. De asemenea, Dulles nu a fost în Washington în perioada crucială când a avut loc operaţiunea în sine, pentru a coordona activitatea Agenţiei sale. îşi luase liber la sfârşit de săptămână, pentru un sejur la Pofto Rico.

Există un grup de oameni de afaceri, numit Organizaţia Tinerilor Preşedinţi, care se află în relaţii strânse cu Facultatea de Economie de la Harvard şi cu CIA Organizaţia este formată din persoane care sunt preşedinţi ai propriilor firme şi au vârste de până la patruzeci de ani. CIA le înlesneşte întâlniri cu tineri conducători din ţările străine în scopul de a încheia relaţii de import-export şi de a le acorda privilegii comerciale.[65]

---

65 Biroul meu se afla la mică distanță de saloanele din clădirea Pentagonului folosite de Grupul de Studiu Cubanez. Am colaborat cu CIA fn cadrul activităților anticastriste de pe 1 ianuarie 1959. îi știam pe majoritatea celor convocări de comisie. Mulți dintre ei așteptau In cabinetul meu pfnă sâ fie chemați; mulți s-au întors la mine după ce și-au depus mărturiile și după interogatoriu. Există o opinie generală pe care am auzit-o de la ei. Cuvintele lor erau de fapt: „Acest grup

Organizaţia Tinerilor Preşedinţi s-a întrunit la Porto Rico la sfârşitul acelei săptămâni, pe 15 – 16 aprilie 1961, iar Dulles a fost principalul vorbitor. De ce a acceptat – şi a onorat – acea invitaţie într-un moment atât de important, nu s-a explicat niciodată dar. A preferat să eşueze Bay of Pigs? A vrut să-l pună în încurcătură pe noul preşedinte?

În „Scrisoarea către preşedinte", referitoare la dezastrul cubanez, Maxwell Taylor declara: „N-a existat nicio autoritate care să coordoneze acţiunile CIA, ale Externelor, Apărării şi ale USIA (Agenţia de Informaţii a Statelor Unite), cu excepţia preşedintelui".

Deoarece directorul CÂA lipsea, responsabilii din eşalonul al doilea al Agenţiei – funcţionari fără experienţă de comandă sau de luptă – au luat „deciziile operative care au crezut că ţin de competenţa lor". Pentru decizii superioare, trebuia să apeleze la preşedinte. „Domnul Bissell şi generalul Cabell s-au aflat tot timpul la dispoziţie pentru consultări", dar, e necesar să menţionăm că, „de obicei, s-au trimis emisari pentru a obţine" aprobări superioare. „Emisar" era cu totul altceva decât „comandant", aşa cum cereau responsabilităţile lui Dulles. Procedeul a fost lipsit de eficacitate, aşa cum observa Maxwell Taylor în scrisoarea sa: „În definitiv, neajunsul a constat în aceea că nu i s-a prezentat preşedintelui problema, când a fost cazul, şi nu i s-a explicat concret care ar putea fi consecinţele militare ce decurg dintr-o contramandare de ultim moment a atacului aerian".

---

reprezintă o înaltă însărcinare prin prezența unor personalități puternice. Dar cel mai conștiincios om este acela care stă într- un scaun cu spătarul drept, separat de ceilalți, și nu spune niciodată nici un cuvînt.“ Acel om era Bobby Kennedy. Este notoriu faptul că după fiecare ședință se întorcea la Casa Albă și discuta evoluțiile studiului cu Kennedy și cu anturajul acestuia; dar nu exista nici o dovadă că ar fi zădărnicit vreodată dominația CIA asupra anchetei sau că ar fi devenit vreodată conștient câ sc afla în ghearele ascunse sub mănuși de catifea ale Agenției.

În scrisoarea sa, generalul Taylor sugerează clar că, după ce generalul Cabell a primit apelul telefonic al lui McGeorge Bundy prin care se cerea anularea raidului planificat pentru zorii zilei de şaptesprezece, în scopul anihilării ultimelor trei avioane de luptă din modesta forţă aeriană a lut Castro, cineva ar fi trebuit să meargă imediat la preşedinte şi să-i explice necesitatea absolută a atacului aerian asupra acestor trei avioane cu reacţie de antrenament T-331. [66]

Aceasta a fost problema. În limbajul său precaut, scrisoarea lui Taylor nu menţionează niciodată absenţa lui Dulles, dar dezbate, în timpul întâlnirilor grupului de studiu, această „divizare a conducerii" de faţă cu Allen Dulles şi cu Robert Kennedy. Putem fi siguri că preşedintele n-a trecut cu vederea acest lucru, în cadrul întâlnirilor neoficiale ce le-a avut cu Bobby şi cu ceilalţi prieteni din „Mafia Irlandeză".

În jurul orei nouă şi jumătate, pe 16 aprilie, domnul McGeorge Bundy, consilier special al preşedintelui, i-a telefonat generalului C.P. Cabell de la CIA pentru a-l informa că atacul matinal din ziua următoare nu trebuie să fie lansat...

În mediul schimbător al Grupului de Studiu Cubanez, legătura directă dintre neputinţa elementelor de comandă din CIA de a se descurca în problema atacului aerian şi absenţa lui Dulles de la sfârşitul acelei săptămâni, omul responsabil pentru succesul programului anticastrist, a devenit cea mai discutată chestiune.

Pentru grupul de studiu, succesiunea evenimentelor s-a înfăţişat extrem de limpede:

1. Preşedintele aprobase debarcarea şi lansarea

66 După cum esle menționat într-un capitol anterior, după aprobarea oficiala a președintelui data la miezul zilei pentru planul de debarcare» care includea un atac aerian susținut de patru aparate B-26 pentru a distruge ultimele trei aparate T-33 ale lui Castro aflate la sol» atacul aerian a fost contramandat.

atacului aerian pentru a distruge ultimele trei avioane de luptă ale lui Castro în zori, înainte ca detaşamentul să ajungă la ţărm.

2. Mai târziu, în seara acelei zile, McGeorge Bundy a anulat atacul aerian, telefonându-i lui Cabell. (Exista supoziţia potrivit căreia s-ar putea ca însuşi Cabell să fi anulat zborul, din motive care au un impact destul de sumbru asupra planurilor de asasinare a preşedintelui în noiembrie 1963.)

3. Cabell şi Bissell, în absenţa lui Dulles, n-aveau competenţa necesară de a merge la preşedinte să-i prezinte situaţia şi „să-i explice în mod concret care ar putea fi consecinţele militare ce decurg dintr-o contramandare de ultim moment a atacului aerian”.

4. Grupul de Studiu Cubanez a adăugat: „Eşecul a fost rezultatul restricţiilor impuse forţelor aeriene anticastriste în planificarea şi executarea atacurilor sale, în primul rând în scopul protejării caracterului secret al operaţiunii. Aceste restricţii includeau decizia de a folosi numai aparate B-26 că avioane de luptă, deoarece fuseseră livrate în mari cantităţi unor ţări străine; limitarea atacurilor aeriene la cele lansate de pe aeroporturi necontrolate de SUA, dând impresia că ar veni de pe pistele cubaneze, în acest fel eliminându-se posibilitatea de a utiliza avioane de luptă cu reacţie sau chiar T-33 de antrenament; incapacitatea de a folosi baze, altele decât cele cubaneze, aflate la o mică distanţă de revenire faţă de zona-ţintă (unui B-26 îi erau necesare aproape nouă ore ca să revină, din Nicaragua, într-o a doua misiune); interdicţia de a folosi piloţi americani pentru operaţiuni tactice aeriene; restricţii în privinţa muniţiei, în special a napalmului; anularea atacurilor programate pentru zorii zilei Z. Probabil că ultima menţionată a fost şi cea mai importantă cauză a eşecului, de vreme ce a fost spulberată ultima şansă de a zdrobi forţa aeriană a lui Castro în timp

ce se afla la sol. Se pare că anularea a survenit parţial ca urmare a faptului că nu li s-a prezentat preşedintelui şi ministrului de externe destul de clar pianul atacului aerian, dar, cu mult mai important, că au existat temeri în privinţa efectelor pe care le-ar produce atacurile aeriene asupra poziţiei SUA în cadrul dezbaterilor referitoare la Cuba, ce aveau loc în perioada respectivă la ONU. Şi, în final, omisiunea de a i se prezenta preşedintelui problema, când a fost cazul, pentru a i se explica în mod concret care ar putea fi consecinţele militare ce ar decurge dintr-o contramandare de ultim moment a zborului".

Membrii comisiei de anchetă au văzut în această contramandare cauza esenţială a eşecului întregului program împotriva lui Castro, care fusese iniţiat în martie 1960. Pentru a-şi întări concluziile profesioniste, au chemat în faţa comisiei un om care jucase un rol important încă din primele zile ale Luării acestor decizii. Personajul era un membru cheie al exilului cubanez, pe nume Manuel Antonio de Varona, prim-ministru al Cubei înainte de instaurarea regimului Batista1.

CIA încercase să-l monopolizeze. Nixon căutase să-l câştige de partea lui, ca şi Kennedy, de altfel. În cele din urmă, el a venit în faţa comisiei şi a istorisit întreaga poveste. Inutil să mai spunem că a jucat în toate taberele, ca orice „opozant".

De Varona a făcut, în faţa grupului de studiu, următoarea afirmaţie: „Ţin să spun că astăzi ne-am fi aflat în Cuba, dacă n-ar fi existat acea lipsă de suport aerian cu care s-au confruntat forţele noastre. Toţi cei care s-au întors au spus că tentativa lor de invadare ar fi reuşit, dacă n-ar fi existat acele trei avioane".

Dulles era în centrul atenţiei. Nu s-a înregistrat ce a spus el în spatele acelor uşi închise, dar nici n-a fost nevoie. Bobby Kennedy s-a aflat tot timpul acolo. În pofida acestei manevre a clanului Kennedy, Dulles controla încă

situaţia. Puţini oameni reuşesc să afle cum se desfăşoară astfel de lucruri la adăpostul secretului. În asta constă arma forte a CIA şi de aceea ea nu poate fi oprită decât prin sistarea sprijinului financiar. Toţi cei care au lucrat în cadrul proiectului Bay of Pigs – cubanezi şi americani – au făcut-o sub acoperire deplină. Toţi agenţii CIA şi membrii echipei de sprijin din armată aveau pseudonime şi biografii contrafăcute. Cubanezii cu care lucrau n-aveau nici cea mai mică idee despre identitatea acestor agenţi, iar propriii lor camarazi americani nu le ştiau numele şi identităţile reale.

Aşa încât, după eşecul programului împotriva lui Castro şi împrăştierea tuturor participanţilor, ei înşişi nu ştiau cu cine lucraseră. Aceasta i-a conferit lui foulles rolul de om cheie în cadrul grupului de studiu. Generalul Taylor n-a avut altă soluţie decât să-i ceară lui Dulles numele persoanelor – din CIA, din armată şi dintre cubanezi – care ar putea fi chemate spre a depune mărturie în faţa comisiei.

Dulles i-a eliminat pe cei care ar fi putut spune prea multe şi a umplut lista cu cei care ştiau foarte puţin. Deşi Bobby Kennedy stătea acolo şi asculta toate discuţiile, n-avea cum să-şi dea seama că asista la un scenariu alcătuit cu minuţiozitate. Cartea pe care a scris-o câţiva ani mai târziu a demonstrat cât de puţin ştia de fapt despre unele dintre activităţile reale.

Avantajul astfel creat le-a permis lui Dulles şi Agenţiei să arunce vina pe Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore şi pe armată. Dulles n-a zis nimic despre insuficienţele propriei sale Agenţii şi a făcut să se creadă că refuzul lui Kennedy de a implica avioanele de luptă ale marinei pentru „acoperire aeriană” a fost adevăratul motiv ce a determinat eşecul proiectului. (De fapt, începând din 1961, CIA declanşase o propagandă puternică şi inteligentă şi o campanie revizionistă menită să asigure*

faptul că poporului nu i se oferă niciun prilej de a descoperi adevăratele fapte.)

CIA separase diversele elemente din grupurile exilaţilor cubanezi. Mulţi dintre ei aveau opţiuni politice diferite şi făceau parte din alte clase sociale, neputând fi alăturaţi celorlalţi. De aceea, aceste grupuri distincte au fost antrenate în campusuri complet separate. Când a venit momentul îmbarcării pentru Cuba, CIA a pus câteva unităţi în fruntea detaşamentului şi Le-a debarcat pe ţărm. În acelaşi timp, alte unităţi s-au ” rătăcit” pe mare şi n-au ajuns niciodată în Cuba. Evident că acestea au fost primele care s-au întors la baza lor separată din Louisiana. Povestea lor mişcătoare despre cum n-au reuşit să-şi folosească trupele pe ţărm a arătat mult din înţelegerea greşită a strategiei operaţiunii. CIA a mers pe aceeaşi carte şi a învinovăţit armata americană de neglijenţă.

Se întâmplă ca elementele din Louisiana ale grupurilor de exilaţi cubanezi şi instructorii lor „mercenari” să devină suspecţi în timpul anchetării asasinatului de pe 22 noiembrie 1963. Mulţi dintre ei au fost cooptaţi în programul anticastrist de mai târziu, mult mai amplu, numit Mongoose, sub conducerea celui mai experimentat comandant paramilitar al Agenţiei, generalul Edward G. Lansdale.

Toate acestea au slujit drept o bună poveste de acoperire mai târziu, întrucât individul ales ca „ţap ispăşitor” în uciderea lui Kennedy era un fost puşcaş marin pe nume Lee Harvey Oswald. El s-a născut în New Orleans şi a făcut parte dintr-o organizaţie Fair Play pentru Cuba din oraşul natal la începutul anilor ’60. Mulţi teoreticieni ai asasinatului au urmat pista presupusului asasin de la Dallas la New Orleans, pe baza versiunii „Oswald”, şi de-acolo în Cuba, chiar şi spre Castro. A fost un lucru inutil, deoarece Oswald a fost doar „ţapul ispăşitor”, nu criminalul. Totuşi, pista „merelor de aur” diversioniste

(cum ni le amintim din mitologia greacă) continuă să-i distragă pe naivi şi pe fanatici.

Într-un capitol anterior am atras atenţia asupra unui articol straniu, apărut în numărul din noiembrie 1964 al revistei *Reader's Digest*, în care autorul, Richard Nixon, asocia Cuba cu Castro şi cu Kennedy. Nixon este unul dintre cei care, ca şi Ford, din diverse motive, doresc ca publicul american să creadă că Oswald a fost „asasinul solitar". Un asasin singuratic nu trebuie să aibă un anumit motiv ca să ucidă; o conspiraţie trebuie să aibă un *de ce*. Versiunea „asasinului solitar" este o fantasmagorie îndărătul căreia se ascunde o conspiraţie şi inevitabilul său *de ce*.

Cu un alt prilej, Nixon voia ca opinia publică americană să creadă că el şi Henry Kissinger au avut destule motive solide să bombardeze Cambodgia, comiţând un genocid, cu avioane B-52. Această decizie este şi ea ascunsă în urzeala istoriei.

Toată orchestraţia de motive ascunse şi de praf în ochii opiniei publice l-au făcut pe Kennedy să subestimeze forţa şi viclenia CIA. N-a putut descoperi cauzele dezastrului de la Bay of Pigs şi, ca urmare, a devenit şi el victima puterii sinistre a acelor agenţii guvernamentale ce acţionează neştiute de nimeni, ştiind că nu trebuie să dea socoteală nimănui pentru activităţile şi cheltuielile lor.

Asta nu înseamnă că John Kennedy nu ştia cum stăteau lucrurile în Washington sau că nu putea pune la cale propriile manevre politice deosebit de perfide. Ştia şi putea, dar, în ciuda experienţei sale, s-a izbit de nişte obstacole imposibile.

Qnd a înfiinţat Grupul de Studiu Cubanez, a făcut-o ca şi cum ar investiga o operaţiune eşuată şi nimic mai mult. Dar nu era chiar aşa. Era numai un scop secundar. Instrucţiunile sale precise către generalul Taylor au fost să „analizeze practicile şi programele noastre

guvernamentale în domeniul gheniei militare şi paramilitare, şi în cel al activităţilor antigherilă mai puţin folosite într-un război deschis, în perspectiva intensificării cercetărilor noastre în această privinţă".

Acum îşi începe Kennedy campania împotriva CIA şi a aliaţilor acesteia din complexul militar-industrial, o campanie care a ajuns la apogeu odată cu semnarea Ordinului de Apărare a Securităţii Naţionale 263 pe 11 octombrie 1963 şi care a fost întreruptă prin asasinarea sa. Citatul de mai sus reprezintă adevărata misiune pe care a avut-o grupul de studiu, şi Kennedy voia să ştie aceste lucruri în propriul său interes în momentul respectiv şi pentru viitor. Lui Kennedy nu i-a plăcut ce a găsit când a venit la Casa Albă. De cum s-a mutat la numărul 1600 de pe Pennsylvania Avenue, un val uriaş ca de flux, ce fusese pus în mişcare cu multe luni înainte, s-a ivit ca să-l înghită, pe el şi administraţia lui.

Noul preşedinte fusese critic faţă de modul în care se derulaseră operaţiunile secrete în anii '50. Ca membru al Congresului de multă vreme, cunoştea pe deplin eşecurile înregistrate de aceste operaţiuni de-a lungul anilor. Dând drept caz de studiu dezastrul de la Bay of Pigs, Kennedy l-a însărcinat pe generalul Taylor să facă o analiză amănunţită a sistemului şi să vină cu propuneri mai bune. Această problemă a dus la divizarea grupului de studiu şi a adâncit şi mai mult prăpastia dintre Kennedy şi Dulles. Totuşi, Kennedy a continuat să-l folosească pe Dulles în dorinţa de a dovedi adevăratele profunzimi ale afacerilor obscure, a operaţiunilor secrete şi clandestine.

Pe la mijlocul lunii iunie 1961, Grupul de Studiu Cubanez adunase un număr impresionant de documente, în deceniile care s-au scurs de atunci, aceste materiale au fost ascunse, ignorate, iar uneori greşit interpretate în mod intenţionat. Pentru a înţelege în întregime forţele ce acţionau în vremea preşedinţiei lui Kennedy, e necesar să

ridicăm cortina de mister dinaintea unei părţi a activităţii guvernamentale de vârf, care rareori a fost înfăţişată cu acurateţe, dacă a fost vreodată.

Activitatea Grupului de Studiu Cubanez a fost de neegalat în privinţa naturii sale confidenţiale. Chiar şi cuvântul ce denotă gradul său de clasificare este atât de secret, încât puţini îl cunosc: grupul lucra sub eticheta extrem de rar uzitată de „ultrasensibil”, acel domeniu fantastic de deasupra expresiei „strict secret”.

Motivaţia încadrării respective rezidă în delicateţea anumitor genuri de activităţi de informaţii, adică operaţiunile secrete ale unui stat împotriva altuia. Însăşi folosirea sintagmei „împotriva” nu este cea mai nimerită. Uneori, ţinta e reprezentată de un guvern altminteri aliat, prieten, atunci când se consideră necesară obţinerea unor informaţii sau confirmarea unor date, care nu se pot face prin alte metode.

De exemplu, Statele Unite au trimis aparate U-2 deasupra multor ţâri prietene, ca Israelul, pentru a confirma anumite informaţii cu ochii şi cu urechile noastre.

Deşi întotdeauna se pretinde că suveranitatea este inviolabilă, în lumea de astăzi suveranitatea naţională a devenit un eufemism arhaic şi nefuncţional. Nu există nici printre marile puteri şi e violată continuu… în secret, întotdeauna a fost o regulă nescrisă ca orice operaţiune secretă americană să fie efectuată de o aşa manieră, încât să rămână cu adevărat secretă sau, în caz de eşec, să poată fi dezminţit plauzibil amestecul guvernului. Statele Unite au cheltuit nenumărate zeci de milioane de dolari pentru a „steriliza” complet avionul sau echipamentul folosit, ca, în cazul în care avionul se prăbuşeşte în timpul unei misiuni secrete în interiorul graniţelor ţării vizate, nimeni să nu poată să descopere în epavă cea mai mică urmă ce ar incrimina SUA. Toate inscripţiile, plăcuţele nominale şi numerele de serie sunt şterse în astfel de

cazuri, până şi uniformele echipajului sunt confecţionate din materiale textile fabricate în afara Statelor Unite, pentru a da greutate unor eventuale dezminţiri. Armele folosite sunt şi ele „sterilizate” la o fabrică subterană specială de peste ocean şi sunt de provenienţă străină.

Conform prevederilor Legii Siguranţei Naţionale din 1947, CIA operează la ordinul Consiliului Securităţii Naţionale. Intenţia acestei legi era de a plasa originea oricărei acţiuni secrete la cel mai înalt nivel, în acest mod neutralizându-se şi eliminându-se chestiunile neînsemnate şi exprimându-se importanţa acelora pe care le lansează şi le dirijează efectiv NSE.

NSE poate coordona orice agenţie şi orice minister, nu neapărat CIA, să execute operaţiuni secrete. Astfel de operaţiuni se fac la o scară redusă, altfel nu ar putea rămâne secrete. Fiind de mică amploare, pot fi îndeplinite, de obicei, de CIA, sprijinită, uneori, de resurse ale Ministerului Apărării.

Acestea sunt prevederi legale care au rolul de a sublinia curajul nebunesc şi făţărnicia activităţilor ce s-au derulat în ultimii ani în America Centrală şi în Orientul Mijlociu. De-a lungul vremii, mai ales în anii ’50, când Allen Dulles era directorul Agenţiei, iar fratele său, John Foster Dulles, ministru de externe, aceste stipulaţii legale au devenit din ce în ce mai confuze. Allen Dulles şi-a luat deprinderea de a merge la NSE – pe atunci la Comisia „10/2” sau „5412/2” – pentru a obţine aprobările la propunerile Agenţiei.

De cele mai multe ori, Comisia aproba acţiunile, uneori cu anumite amendamente. Dar cea care planifica acţiunile era CIA şi nu NSE, ceea ce reprezintă un aspect deosebit de semnificativ din punct de vedere legal.

Diferenţa dintre un plan de interes naţional iniţiat de NSE şi dat apoi CIA spre îndeplinire „sub coordonarea NSE” şi un plan iniţiat de Agenţie şi prezentat Consiliului

pentru aprobare este fantastică, ridicând întrebări esenţiale ca, „Cine conduce guvernul?” şi „Guvernul operează legal?”

Aceste întrebări existau de mult în mintea lui Kennedy când a venit la putere. În martie 1960, CIA a pus la punct programul anticastrist, iar directorul adjunct pentru planificare al Agenţiei, Richard Bissell, l-a prezentat în faţa preşedintelui Eisenhower şi a Consiliului Securităţii Naţionale. Atunci, Bissell a obţinut aprobarea lor pentru un program mai degrabă modest. La adăpostul aprobării preşedintelui şi a NSE, CIA şi-a luat libertatea de a schimba acest proiect dintr-unul ce viza sprijinirea unor debarcări minore şi paraşutări, într-o invazie a Cubei pe la Bay of Pigs.

Kennedy a moştenit toate acţiunile acestui program, acumulate în decurs de un an. A avut îndoieli atât de mari în privinţa aceasta, încât nu a aprobat invazia decât în preziua declanşării propriu-zise a operaţiunii. CIA îşi lansase flota de invazie, destul de mică, cu o săptămână înainte de ziua debarcării. Aşa că preşedintele a fost pus în faţa unui virtual fapt, împlinit înainte de a avea prilejul să ia o decizie. Încă de atunci Kennedy ştia că fusese tras pe sfoară şi nu i-a trebuit mult timp să fie sigur de asta.

Mai mult decât atât, volumul enorm al diverselor planuri ce fuseseră derulate cu mult înainte de alegerea lui era înspăimântător. În mai 1960, de exemplu, după iniţierea programului anticastrist, fusese pregătit cadrul intrării trupelor americane în războiul din Vietnam. Planificatorii de frunte ai războiului au profitat de avantajul oferit de perioada în care ţara era prinsă cu alegerile prezidenţiale – când puterea preşedintelui se afla în cel mai accentuat declin. Lui Eisenhower nu i s-a spus despre ce este vorba şi avea să treacă ceva vreme până când noul preşedinte va putea reacţiona cumva, atunci când va fi informat.

După opt ani de pace, disponibilitatea naţională pentru o politică de destindere era puternică şi era nevoie de un incident care să schimbe situaţia. Un asemenea incident s-a produs cu uşurinţă.

Pe 1 mai I960, un avion de spionaj al CIA, U-2, pilotat de Gary Powers, a fost trimis în ceea ce avea să fie cel mat lung zbor al său dintotdeauna, din Pakistan spre Norvegia, survolând Uniunea Sovietică. Când s-a prăbuşit în inima Rusiei şi Eisenhower st-a asumat vina, Hruşciov a crezut că Ike a zădărnicit intenţionat ceea ce fusese planificat să reprezinte „Conferinţa fundamentală la nivel înalt" de la Paris[67]. Incidentul a determinat sistarea tendinţei de destindere care fusese atent orchestrată de Eisenhower şi Hruşciov, cei doi veterani venerabili ai Celui de-al Doilea Război Mondial. O dată deteriorată conferinţa

I

de la Paris, calea spre Saigon şi spre dezastru era liberă.

Recapitularea ce urmează va demonstra meticulozitatea cu care a fost plănuit drumul către Saigon de experţii în declanşarea războiului. Pentru a pune în

---

67 Chiar Alien Dulles a fost acela care a dezvăluit faptul că aparatul U-2 n-a fost doborît, așa cum crezuseră sovieticii și restul lumii. Cu toate că Dulles a dat această informație în cadrul mărturiei sub jurânrînt, depusă în fala Comisiei de Relații Externe a Senatului în ziua de marți, 1 mai I960» în aceeași lună îh care a avut loc aterizarea forțată, mărturia sa nu a fost dată publicității pînă în 1982 și, în general, a trecui aproape neobservată de presa americană. Dezvăluirea sa era uluitoare; însă nimeni n-a cercetat cu atenție posibilitatea că acest zbor, lansat în directa violare a ordinului președintelui Eisenhower de a nu se executa nici o survolare în perioada conferinței de La Paris» se putea să fi fost ordonat de un cerc redus de conspiratori, dar foarte influent, care a dorit prăbușirea avionului, cauzînd astfel eșecul conferinței la nivel înalt. Luînd în calcul un număr de alte evenimente ciudate care se leagă de acest zbor deosebit, există o puternică probabilitate ca aceasta să fi fost realitatea.

mişcare acest plan în mod irevocabil, respectivele autorităţi au formulat un plan de contra insurgenţă care să fie aplicat în Vietnam. Evenimentele ce s-au succedat după schiţarea programului constituie o serie de incidente uluitoare.

Chiar înainte de alegerea lui Kennedy, Centrul de Luptă Neconvenţională de la Fort Bragg al armatei de uscat, Carolina de Nord, a fost reactivat. A fost alcătuită o nouă programă de pregătire ce combina tacticile de contrainsurgenţă cu cele de pacificare, similare cu cele aplicate deja de forţele franceze în Algeria, precum şi cu programe de acţiune civică împrumutate de la Şcoala de Afaceri Civile şi Administraţie Militară (CAMG) a armatei de ia Fort Gordon, Georgia.

Noua şcoală Forţele Speciale Beretele Verzi de la Fort Bragg a primit un ajutor substanţial din partea CIA, ca şi din partea Biroului de Operaţiuni Speciale din cadrul Biroului Ministrului Apărării. A fost mărit numărul cursanţilor, iar Centrul de Luptă Neconvenţională a deschis un nou campus de pregătire pentru studenţi militari americani şi străini în noiembrie 1960.

Preşedintele Kennedy a fost ales pe 8 noiembrie 1960. Două zile mai târziu, pe 10 noiembrie, Kennedy i-a cerut lui Allen Duties să rămână în fruntea serviciilor de informaţii.

Pe 11 noiembrie 1960, s-a dat publicităţii ştirea că trei batalioane din garda de elită a preşedintelui Diem au participat la o lovitură de stat la palatul prezidenţial din Saigon şi că incidentul a fost repede reprimat de forţele loiale lui Diem. Preşedintele vietnamez a ordonat arestarea celor cunoscuţi ca Grupul Caravelle, optsprezece oponenţi ai regimului dictatorial al fraţilor Diem. Cei optsprezece n-au avut nimic de-a face cu lovitura de stat, însă erau autorii unui bine alcătuit „Manifest al celor Optsprezece” şi pentru asta au fost băgaţi în închisoare.

Edward G. Lansdale era unul dintre coordonatorii planului de contrainsurgenţă pentru Vietnam, autor al noii programe destinate Forţelor Speciale de la Centrul de Luptă Neconvenţională de la Fort Bragg şi un vechi jrieten al preşedintelui Diem. Profitând de alegerea lui Kennedy şi de reconfirmarea în funcţie a lui Dulles, întreprins o vizită neaşteptată şi neahunţată la Saigon, dublul ţel al vizitei era He a câştiga sprijinul şi cooperarea ui Diem în aplicarea planului de contrainsurgenţă în Vietnam şi pentru propriile planuri de viitor de a fi numit de Kennedy, cu ajutorul lui Diem şi al lui Duties, ambasador al Statelor Unite la Saigon.

În cursul acestei importante vizite politice, care a pregătit cadrul atâtor evenimente ulterioare, Lansdale a alcătuit pentru şeful său, ministrul apărării, un raport de senzaţie asupra situaţiei din Vietnam. Raportul a fost înfăţişat membrilor cheie ai echipei lui Kennedy cu ocazia inaugurării noii administraţii.

La sfârşitul lunii ianuarie, Lansdale a fost convocat la Casa Albă să-l întâlnească pe Kennedy şi pe funcţionarii din Ministerul Apărării şi de Externe, oficiali care fuseseră numiţi odată cu instalarea preşedintelui. A fost primit cu căldură de preşedinte şi lăudat pentru excelentul raport. Kennedy l-a informat de asemenea că se poate aştepta să fie trimis la Saigon într-o funcţie înaltă[68].

Pe 12 aprilie 1961, consilierul prezidenţial Walt Rostow a alcătuit o notă oficială care confirma validitatea raportului lui Lansdale. Acesta, pe 19 aprilie, i-a înaintat noului său şef, ministrul apărării, Robert S. McNamara, o nouă notă informativă. Până în momentul acela, cel mai însemnat sprijin de care beneficiase Lansdale venise din

---

68 în perioada aceea am lucrai cu Lansdaie în aceiași cabinei. Cei din Biroul de Operațiuni Speciale și Biroul Ministrului Apărării erau încredințați, din informații pc care le primiseră nemijlocit, că Lansdale va fi numit viitor ambasador la Saigon.

partea lui Allen Dulles şi a lui Ngo Dinh Diem. Vreme de mai bine de un an, proiectul anticastrist şi programul de contrainsurgenţă pentru Vietnam s-au deriilat simultan.

Pe 20 aprilie 1961, brigada a fost înfrântă pe ţărmul cubanez. Coincidenţa – sau, poate, coordonarea, – datelor la care s-a petrecut capitularea brigăzii la Bay of Pigs şi schimbarea bruscă a politicii faţă de Vietnam este demnă de menţionat, deoarece americanizarea războiului din Vietnam a început tot pe 20 aprilie 1961.

Şi tot la aceeaşi dată, aprilie 20, preşedintele Kennedy, dezamăgit de dezastrul de la Bay of Pigs, a acceptat programul de contrainsurgenţă pentru Vietnam şi i-a ordonat adjunctului ministrului apărării, Roswell Gilpatric; să recomande o serie de acţiuni pentru a preveni dominaţia comunistă asupra conducerii vietnameze. Gilpatric şi Lansdale au condus un grup operativ care a fost înfiinţat în scopul îndeplinirii instrucţiunilor prezidenţiale.

Douăzeci aprilie 1961 a fost ziua în care Kennedy a început să înţeleagă cum operau CIA şi Ministerul Apărării în această fascinantă lume a activităţilor clandestine. A fost, totodată, ziua în care influenţa lui Dulles asupra administraţiei Kennedy a luat sfârşit. O dată eclipsaţi Dulles şi Xgenţia, visul lui Lansdale de a deveni ambasador la Saigon s-a prăbuşit.

Kennedy a adoptat conceptul de contrainsurgenţă ca fiind al său, transrerându-şi gândurile şi eforturile de la eşecul din Cuba şi mobilizându-şi-le înspre evoluţiile viitoare ale situaţiei din Indochina. Roţile teribilei forţe contrains urgente au prins viteză. În aprilie 1961, directorul Statului Major1, generalul Earle wheeler, şi ministrul McNamara au hotărât să înfiinţeze o nouă secţie în cadrul Statului Major însărcinată cu activităţi speciale şi de[69]

69 Directorul Statului Major era ofițerul cu cel mai înalt grad atașat

contrainsurgenţă. Partea de contrainsurgenţă din noul birou avea să he centrul tuturor serviciilor militare ce sprijineau programul de contrainsurgenţă pentru Vietnam. Activităţile speciale reprezentau o combinaţie de operaţiuni speciale – adică ajutorul militar acordat operaţiunilor clandestine ale CIA – şi planuri speciale, respectiv, tehnica deosebită a acoperirii militare şi a intoxicării1.

Pentru a contrabalansa dezvoltarea rapidă a programului Forţelor Speciale din armata de uscat şi a noului Centru de Luptă Neconvenţională de la Fort Bragg, generalul Curtis E. LeMay, şeful statului major al aviaţiei, a anunţat că în aprilie 19 f>l fusese activată o escadrilă de antrenament a echipajelor de luptă, la baza aeriană de la Eglin, Florida. Misiunea acelei escadrile speciale includea operaţiuni de contrainsurgenţă, de tehnici de luptă neconvenţionale şi de război psihologic. Curând după aceea, cadrul a fost lărgit considerabil, ca să devină un Centru de Luptă Neconvenţională Aeriană, care cuprindea o aripă de comando aerian şi un detaşament de aplicaţii de luptă. Fără întârziere, unităţile de Luptă Neconvenţională Aeriană din centrul de la Eglin au fost desfăşurate în Vietnamul de Sud[7071].

---

permanent biroului de patru suie de persoane la vremea aceea, care susținea Comitelui întrunit at Șefilor de State Majore. Generalul Wheeler avea sâ devină președintele Comitetului întrunii al Șefilor de State Majore, o poziție pe care a deținut-o o perioadă de șase ani.

70 Eu am fost primul șef al Biroului de Operațiuni Speciale și am continuat să dețin această funcție pînă în 1964, timp în care președinția Comitetului întrunii al Șefilor de Stale Majore a fost deținută de Lemnitzer și apoi de Maxwell Taylor.

71 Unul dintre motivele pentru care baza aviatică de la Eglin a fost aleasă pentru acest program a fost că acolo fusese înființat, cu ani în urmă, un dispozitiv aerian al CIA care devenise deosebit de însemnat ca centru mondial pentru operațiunile aeriene ale Agenției, cu excepția celor din programul U-2 și a celor din cadrul infrastructurii liniilor aeriene particulare Air America.

Este de reţinut faptul că atât Beretele Verzi din cadrul Forţelor Speciale ale armatei de uscat, cât şi comandourile aeriene din aviaţie s-au dezvoltat şi au fost pregătite în strânsă colaborare cu CIA, iar până la sosirea lor în Vietnam au acţionat sub controlul agenţilor CIA. Erau organizaţii extrem de speciale. Erau ceea ce preşedintele Reagan a reprodus ulterior întocmai, cu ajutorul unora dintre aceleaşi persoane, în America Centrală. Însă ceea ce nu a putut face Reagan a fost un George Washington nicaraguan. Primul lucru pe care l-a făcut Lansdale în

Vietnam a fost să creeze un „Părinte al Patriei", în persoana lui Ngo Dinh Diem.

Pe la sfârşitul lunii aprilie 1961, preşedintele Kennedy a primit spre analiză un program de contrainsurgenţă revizuit[72], fără materialul lui Lansdale. Kennedy n-a ezitat să implementeze multe dintre recomandările noului program. Prima mişcare de trupe, desfăşurarea a patru sute de soldaţi din Forţele Speciale în Vietnamul de Sud, a fost efectuată pentru a servi la accelerarea instruirii armatei sud-vietnameze. Acţiunea a fost ordonată de preşedintele Kennedy prin Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale (NSAM) 52, publicat pe 11 mai 1961.

Pe 20 aprilie, Kennedy ştia că, dacă avea de gând să obţină controlul absolut asupra Agenţiei, trebuia să afle care a fost eroarea strecurată în proiectul împotriva lui Castro şi cum să procedeze ca să preia controlul programului de contrainsurgenţă pentru Vietnam, chestiuni cuprinse în directiva autoritară pe care i-a scris-o generalului Maxwell Taylor pe 21 aprilie 1961.

Referitor la dezastrul din Cuba al brigăzii, preşedintele n-a pierdut multă vreme ca să pătrundă în

---

72 Acest program s-a spus câ a fost desfășurat sub conducerea lui George Ball de la Externe,

miezul problemei. Pe 1 iunie 1961, Taylor i-a înaintat „Scrisoarea către preşedinte”, un document deosebit de însemnat. Kennedy şi cei din echipa lui I-au examinat cu mare atenţie şi, pe 28 iunie 1961, s-a emis una dintre cele mai importante şi ieşite din comun directive eliberate vreodată de la Casa Albă de vreun preşedinte, de la Cel de-al Doilea Război Mondial până atunci.

Acest ordin, NSAM 55, arăta, în parte: „Doresc să aduc la cunoştinţa Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore cele ce urmează cu privire la opiniile mele legate de relaţiile acestuia cu mine în cadrul operaţiunilor Războiului Rece: …Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore are aceeaşi responsabilitate faţă de apărarea ţării în cursul Războiului Rece ca şi în conflictele convenţionale”.

Aceasta este o afirmaţie revoluţionară, ţinând seama de persoana care a făcut-o şi de circumstanţele în care a fost promulgată. Războiul Rece era masiva confruntare globală, care exista, însă, numai în termeni confuzi. Dar termenul de „Operaţiuni ale Războiului Rece” constituia o definiţie ce caracteriza activităţile secrete, clandestine. Prin tradiţie, serviciile armatei regulate ale acestei ţări nu erau autorizate să se implice în activităţi clandestine în vreme de pace. De aceea, prin NSAM 55, preşedintele Kennedy a însărcinat Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore – forţele armate ale Statelor Unite – cu activitatea Războiului Rece, la fel cum ar fi responsabili în cadrul unei stări de război reale, declarate, între naţiuni. Acest fapt reprezintă o deviere radicală de la regulile tradiţionale ale stării conflictuale existente în familia naţiunilor.

Kennedy ordona ca forţele regulate ale SUA să fie folosite împotriva oricărui adversar în cadrul Războiului Rece, indiferent dacă există sau nu o declaraţie de război. Aceasta a reprezentat o concepţie revoluţionară, iar dacă directivele prezidenţiale în cauză (NSAM 55 a fost însoţită

de alte două NSAM 56 şi 57) ar fi devenit operaţionale de facto, ele ar fi produs o schimbare majoră a cursului războiului din Vietnam.

CIA ar fi fost înlăturată efectiv de la coordonarea operaţiunilor Războiului Rece şi şi-ar fi limitat activitatea la singura atribuţie ce-i fusese stabilită prin lege, aceea de coordonare a serviciilor de informaţii. În multe situaţii, aceste directive ar fi făcut din preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore omologul de zi cu zi al ministrului de externe.

Totodată, documentele arătau poziţia lui Kennedy, menţionând explicit planul său de bătaie. Kennedy prelua, dacă putea, controlul cu ajutorul Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore. Pe atunci nu ştia, însă, odată cu emiterea acestor ordonanţe, că îi mai rămăseseră numai optsprezece luni pentru a câştiga războiul împotriva CIA şi a aliaţilor acesteia sau să-şi piardă viaţa în această tentativă.

Un straniu joc al sorţii l-a determinat pe Kennedy să aleagă Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore ca armă forte în lupta sa contra CIA. Alegerea i-a fost dictată de tăria şi de curajul scrisorii lui Maxwell Taylor. Pe la mijlocul verii, Taylor va deveni consilierul cu probleme militare şi de informaţii pe lângă preşedinte, la Casa Albă. În octombrie 1962, Kennedy l-a numit în fruntea Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore. Omul care a scris paragrafele citate mai sus în NSAM 55 a fost Maxwell Taylor – nu Jack Kennedy sau altcineva de la Casa Albă – ca reprezentant al membrilor Grupului de Studiu Cubanez. Acele cuvinte, împreună cu multe altele de aceeaşi factură din seria amintită de documente, au fost extrase cuvânt cu cuvânt din îndelung ascunsa „Scrisoare către preşedinte”, alcătuită de Taylor pe 13 iunie 1961.

Ce l-a făcut pe Taylor, Burke şi Dulles, cu toţii membri ai comisiei de anchetă, să prezinte aceste idei ca şi

cum ar fi fost ale lui Kennedy? De ce le-a acceptat imediat Kennedy şi le-a publicat sub semnătură proprie?

Fiindu-i acordate asemenea puteri însemnate din partea preşedintelui, unde se afla Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore când au bubuit armele pe străzile din Dallas optsprezece luni mai târziu? Unde era Lansdale? Unde era Allen Dulles? De ce a fost Kennedy atât de singur şi de lipsit de apărare în momentul în care a făcut acea călătorie fatală în Texas în 1963?

Kennedy căuta să-şi impună autoritatea prezidenţială pe care presupunea că o deţine, dar când ordinele sale au fost transmise oamenilor cărora le erau adresate, a descoperit că autoritatea lui era lipsită de importanţă. Dispoziţiile sale au fost puse în taină în dosarele birocratice şi au fost uitate. De puţine ori în istoria acestei ţări au fost relevate atât de limpede limitele reale ale autorităţii prezidenţiale. Eram ofiţerul care făcea instructajul pentru misiuni al preşedintelui Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore căruia îi era adresat NSAM 55. Ştiu exact ce i s-a spus despre directive şi care a fost părerea sa faţă de ele, exprimată în timpul acelei întâlniri, când mi s-a cerut să pun actele în dosarul preşedintelui Comitetului, unde au şi rămas. Generalul Lyman L. Lemnitzer n-a dorit să fie un „războinic rece”.

În cursul marii confruntări dintre Kennedy şi sursele ascunse ale puterii de la Washington, reprezentate de CIA şi de aliaţii săi din Ministerul Apărării şi din complexul militar-industrial, preşedintele şi-a dat seama că armele lui erau ineficiente, iar ordonanţele i se ignorau. Începând cu luna iulie a anului 1961, el a început să schimbe această situaţie.

I

DOISPREZECE

Spre confruntarea finală

LA NUMAI DOUĂ LUNI de la umilitoarea înfrângere

a brigăzii exilaţilor cubanezi pe ţărmul de la Bay of Pigs, preşedintele Kennedy încerca să pună căpăstru nărăvaşei CIA. Pe 28 iunie, au fost emise de la Casa Albă trei directive de cel mai înalt nivel, trei Ordine de Apărare a Securităţii Naţionale (NSAM).

Unul dintre ele, NSAM 55, intitulat „Relaţiile Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore cu preşedintele în contextul operaţiunilor Războiului Rece” 1, purta semnătura lui Kennedy şi era adresat direct preşedintelui Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, generalul Lyman L. Lemnitzer, procedură complet neobişnuită în cadrul uzanţelor interguvernamentale. În mod normal, documentul ar fi trebuit să ajungă la preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore prin intermediul ministrului apărării şi să fie trimise copii ministrului de externe şi directorului CIA, dat fiind subiectul abordat. Fără discuţie, această directivă a fost cel mai important act emis în primul an al preşedinţiei lui Kennedy. El era hotărât să limiteze rolul CIA în cadrul activităţilor clandestine, dacă nu chiar să-l elimine în totalitate. Aceasta a fost prima dintr-o serie de directive politice superioare emise de Kennedy, care a culminat cu NSAM 263, publicată cu o lună înainte de a fi ucis.

Documentele respective şi autoritatea lor efectivă au fost ascunse ani de zile. Deşi o parte dintre ele au apărut în aşa-zisele Documente ale Pentagonului, nu au figurat ca un tot sau cu titlurile şi limbajul lor original. După câte ştiu eu, nu au fost niciodată legate de documentele-sursă, cuprinse în raportul Grupului de Studiu Cubanez, respectiv „Scrisoarea către preşedinte”, adresată de Maxwell Taylor lui Kennedy, datată 13 iunie 1961; lucrul acesta este dezbătut mai detaliat într-un alt capitol al acestei cărţi.

La Casa Albă s-a făcut o copie a NSAM 55, adresată separat ministrului apărării. Nicio copie n-a fost trimisă ministrului de externe sau directorului serviciilor de

informaţii. Politica plină de miez a directivelor lui Kennedy a marcat primii paşi în planul său ambiţios de a schimba cursul operaţiunilor Războiului Rece care, în cea mai mare parte, se aflaseră în însărcinarea CIA de la înfiinţarea Agenţiei la sfârşitul anului 1947. Aceste remarcabile documente au determinat decizia ulterioară a lui Reagan de a renunţa la acţiunile secrete „plauzibil dezminţite" din perioada Eisenhower şi de a executa operaţiuni deschise în cadrul Războiului Rece, ca acţiunea sa din Granada şi atacurile aeriene făţişe asupra Libiei cu aparate F-lll. Administraţia Bush a continuat această politică „deschisă" prin atacarea statului Panamá şi prin operaţiunea „Furtună în Deşert".

Indiferent dacă noua politică militară a fost sau nu proclamată în mod public ca poziţie oficială a Statelor Unite, astăzi ea este practicată, aşa cum a dovedit războiul din Golf. Această politică arată că suveranitatea naţională nu mai există, de fapt, şi că independenţa şi, graniţele unui stat nu mai sunt inviolabile.

O'dată cu implementarea pe scară tot mai mare a noii politici, familia tradiţională a naţiunilor se va dezintegra într-un teatru de măcel al puterii brute. De acum încolo, nimeni nu va mai fi în siguranţă. Nu mai există tabuuri. Oricine, de oriunde, este ţinta potenţială a altcuiva. Nu există loc în care să te poţi ascunde.

Această doctrină, adoptată cuvânt cu cuvânt din scrierile lui Mao Zedong, a căpătat pentru prima oară formă şi o oarecare legitimitate sub semnătura lui John F. Kennedy, care nu a ezitat să-şi afirme fără echivoc intenţiile în primele fraze ale NSAM 55, adresat preşedintelui Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore (Repet, această directivă nu a fost scrisă de JFK Am văzut mai târziu că ea a fost opera generalului Maxwell Taylor, care era familiarizat cu studiile făcute de armata americană asupra lucrărilor lui Mao.)

Doresc să aduc la cunoştinţa Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore următoarele, cu privire la opiniile mele legate de relaţiile acestuia cu mine în cadrul operaţiunilor Războiului Rece:

a) Consider Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore drept principalul meu consilier militar însărcinat să-mi înainteze recomandările sale şi să răspundă cererilor de consiliere. Înţeleg ca aceste recomandări să ajungă la mine direct şi hefiltrate.

b) Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore are aceeaşi responsabilitate faţă de apărarea ţării în cursul Războiului Rece, ca şi în conflictele convenţionale.

După cum este folosit în aceste directive, termenul „Operaţiuni ale Războiului Rece" se referă, în general, la activităţile secrete. Noutatea acestei linii politice constă în faptul că preşedintele aducea Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore cu experienţă militară într-o arie de acţiuni care, în mod obişnuit, conform prevederilor Ordonanţei 5412 a NSE din 15 martie 1954, fuseseră declarate a se afla în afara îndatoririlor serviciilor militare regulate pe timp de pace. Un prim pas în această direcţie a fost făcut odată cu numirea, în 1957, a preşedintelui Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore ca membru al „Grupului Special" al NSE 5412, ce fusese împuternicit să aprobe operaţiunile clandestine.

Trebuie să menţionăm că aceste declaraţii politice semnate de Kennedy provin direct dintr-un studiu al operaţiunii Bay of Pigs. Preşedintele Kennedy ordonase lansarea unui atac esenţial, secret, împotriva ultimelor trei avioane de luptă ale lui Castro. Aşa cum am văzut, atacul n-a avut loc. Alţii, ignorând stipulaţiile NSE 5412, l-au acuzat pe Kennedy, spunând că ar fi trebuit să asigure „acoperire aeriană" din partea armatei americane pentru brigada exilaţilor cubanezi, când aceasta a fost atacată de cele trei aparate rămase din aviaţia de luptă a lui Castro.

Aceia care au adus această acuzaţie nu au luat în considerare faptul că NSE interzisese utilizarea forţelor armate regulate în sprijinul operaţiunilor clandestine şi că întreaga strategie fusese stabilită conform aceleiaşi interdicţii.

Asta avea în minte Kennedy când a subliniat acest factor afirmând: „Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore este răspunzător pentru apărarea ţării în cadrul Războiului Rece, la fel cum este răspunzător în cazul unor ostilităţi convenţionale”. În acest fel. el făcea posibila implicarea, la nevoie, a Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore în acţiuni de genul celor a căror necesitate se ivise anterior în timpul operaţiunii Bay of Pigs.

Astfel, NSAM 55 este o declaraţie însemnată şi s-ar putea spune multe despre felul în care a reapărut de-a lungul administraţiilor următoare. În cadrul unor conflicte militare convenţionale, ca cele definite de Clausewitz1, sau luate în înţelesul obişnuit, instituţia militară se substituie diplomaţilor şi se face răspunzătoare pentru război total împotriva cetăţenilor, a teritoriului şi a proprietăţilor inamicului, în orice mod posibil. Modificarea acestei doctrine, pentru a fi aplicată în vreme de pace, chiar fiind în cadrul Războiului Rece, duce la ridicarea acestuia la un nivel mai înalt şi mai deschis, conferind armatei americane un rol pe care nu l-a mai avut niciodată înainte. Gând aceste trei directive au ajuns la cunoştinţa Statului Major Unificat[73][74], angrenajele complicate din culisele Pentagonului s-au pus în mişcare. Situaţia era cu atât mai complexă cu cât la Externe şi la CIA nu fusese trimisă imediat o explicaţie a acestei majore schimbări politice.

În clipa în care apare o deviere semnificativă în linia

---

73 Cari von Clausewitz, ofițer și strateg militar prusac (1780-1831).

74 Statul Major este divizia care susține Comitetul întrunit al Șefilor de State Majore. în vremea în care se petrec cele descrise aici, 1961, în această divizie existau circa patru sute de funcționari.

politică ştiută, primul lucru care se face în cadrul mecanismului birocratic este trimiterea unor anchetatori secreţi care să descopere originea respectivei modificări şi să constate implicaţiile sale. Se întâmplă rareori ca un nou preşedinte şi o nouă echipă prezidenţială să vină la putere dotaţi cu oameni suficient de experimentaţi ca să producă ei înşişi o asemenea schimbare radicală. S-a crezut că la originea acestor directive ar sta Ted Sørensen, consilierul preşedintelui, şi Bobby Kennedy, dar nu era aşa.

Pentagonul, CIA şi Ministerul de Externe – fiecare din propriile sale motive – au sondat Casa Albă. Însă n-au putut descoperi vreo persoană sau vreo activitate preliminară care să-i conducă la aflarea cauzelor care au generat aceste documente speciale. Problema era înrăutăţită de faptul că puţine copii ale directivelor fuseseră puse la dispoziţia cuiva. Adevărata sursă a rămas mult timp nedescoperită şi, în această privinţă, există un fapt de mare însemnătate, unul care s-a perpetuat zeci de ani, de-a lungul erei Războiului Rece. În această perioadă, întreaga teorie a războiului, rolul armatei şi natura statului naţional modern au fost drastic modificate la un preţ, doar pentru cetăţenii Statelor Unite, de trei mii de miliarde de dolari.

Prin această tentativă de implementare a politicii promulgate de cele trei directive din 28 iunie 1961, preşedintele Kennedy a creat o forţă explozivă în interiorul mediilor guvernamentale şi ale aliaţilor acestora, astfel încât efectul de masă a luat o întorsătură periculoasă pe străzile Dallasului în ziua de 22 noiembrie 1963.

Totul a început cu unul dintre cele mai bine păstrate secrete ale Celui de-al Doilea Război Mondial. Dezvăluind această taină, vom descoperi cum a fost posibil ca anumite elemente din armata americană şi camarazii lor din CIA să devină interesaţi de tacticile de război secrete, scrise şi aplicate de liderul comunist chinez, Mao Zedong.

Această taină îşi are obârşia în faptul că, în vreme ce istoricii au dezvăluit public că Winston Churchill şi Franklin D. Roosevelt s-au dus la conferinţa de la Teheran din 1943, la sfârşitul lunii noiembrie, să-l întâlnească pe Iosif Stalin pentru a dezbate principala tactică ce va fi aplicată în războiul împotriva Germaniei naziste, aceiaşi istorici au omis să arate că Cian Kai-şi şi soţia acestuia, May

Ling, împreună cu o delegaţie chineză specială, i-au însoţit pe cei doi de la Cairo, unde s-au întâlnit Roosevelt, Churchill şi Cian. Această întrevedere la nivel înalt a fost deosebit de însemnată, nu doar în scopul avansării tacticii din Europa, ci şi pentru proiectarea unui plan de perspectivă pentru Extremul Orient, plan ce s-a materializat în Războiul Rece prin conflictele din Coreea şi din Indochina de mai târziu.

Această aleasă delegaţie chineză avea de îndeplinit o sarcină foarte delicată ce-l implica pe Stalin şi, din mai multe motive, nu putea fi făcută publică. În timp ce în Europa sovieticii, britanicii şi americanii erau angajaţi în lupta împotriva Germaniei naziste, iar pe teritoriul chinezesc şi în Pacific americanii, chinezii şi englezii erau în conflict cu japonezii, forţele chineze ale lui Cian Kai-şi se confruntau cu o problemă mult mai complexă. În vreme ce liderul naţionalist Cian se lupta cu pericolul extern japonez, trupele sale erau ameninţate şi de puternica armată comunistă condusă de Mao Zedong. Britanicii şi americanii doreau ca Cian să le opună japonezilor o mai mare rezistenţă, însă dacă acesta şi-ar fi transferat oamenii din faţa lui Mao spre a-i angaja în luptele cu japonezii, ariergarda armatei sale ar fi rămas descoperită. Aşa că nu-şi putea retrage trupele din faţa lui Mao ca să-i ajute pe aliaţi şi în acelaşi timp să mai spere că va supravieţui ameninţării armatei comuniste.

Cealaltă faţetă a problemei consta în faptul că

americanii şi britanicii îşi sporiseră numărul de trupe de pe ţărmul chinezesc în scopul de a-l ajuta pe Cian împotriva japonezilor, şi era inevitabil ca, undeva de-a lungul frontului, forţele lor să le întâlnească pe cele ale armatei comuniste, aliate din punct de vedere ideologic cu Stalin – aliat, la rândul lui, din punct de vedere militar, cu britanicii şi cu americanii.

1 Eu ara pilotat un avion VIP folosit în perioada acestor conferinţe de către delegaţiile britanică şi americană, şi ca pilot al acestui aparat am transferat delegaţia chineză de la Cairo la Teheran, pentru cea de-a doua conferinţă. De fapt, Cian Kai-şi şi May Ling, care fuseseră la Cairo, au mers şi la Teheran şi cred că au călătorit cu avionul lui Roosevelt. Eu i-am transportat doar pe membrii delegaţiei lor.

Un astfel de complex de împrejurări nu-şi prea are locul în timpul războiului, când scenariul prieteni-contrainamici se presupune a fi clar ca lumina zilei. De aceea cele patru puteri nu se puteau întâlni în mod public în acelaşi loc, iar asta explică de ce a fost nevoie de două conferinţe, una la Cairo şi una la Teheran. Şi mai explică de ce chinezii s-au întâlnit în taină cu Stalin la Teheran şi cum au obţinut cei trei aliaţi din Pacific – Statele Unite, Marea Britanie şi chinezii lui Cian Kai-şi – o concesie din partea lui Stalin, convingându-l să-l determine pe aliatul său, Mao Zedong, ca pe viitor să înceteze presiunea asupra lui Cian, cel puţin până la sfârşitul războiului cu Japonia. (în cele din urmă, Mao i-a învins pe naţionalişti la Nanking în 1949.) Apariţia unei asemenea încurcături diplomatice în focul luptei, reclamă adevăraţi oameni de stat de fiecare parte implicată.

Nu intră în sfera de interes a acestei cărţi pătrunderea în zonele de intrigă politică şi diplomatică ce s-au desprins din această întâlnire deosebit de importantă. Vom urmări, mai degrabă, impactul ei asupra dezvoltării

unei noi tendinţe în doctrina militară a Statelor Unite, care a apărut şi s-a cristalizat în anii Războiului Rece. Elementele acestei doctrine s-au evidenţiat în seria de directive prezidenţiale, NSAM 55, 56 şi 57, emise de Kennedy în iunie 1961, prin care făcea primul pas spre obiectivul său de a aduce CIA sub controlul său efectiv, însărcinând armata cu executarea „Operaţiunilor din vreme de pace” (clandestine).

După conferinţele de la Teheran şi Cairo, sprijinul şi participarea militară americană alături de chinezii de pe ţărm au crescut enorm. Un grup de bombardiere B-29 Super Fortress1, a zburat din Statele Unite spre bazele din complexul de aeroporturi din timpul războiului de la Assam Valley, din estul Indiei, via Africa şi Orientul Mijlociu, şi de acolo mai departe, spre bazele avansate din China, pentru a efectua operaţiuni directe asupra insulelor natale ale japonezilor.

Atunci, în perioada de după conferinţa de la Teheran, s-a întâmplat ca mulţi demnitari militari americani să se confrunte cu condiţiile din China, care nu erau deloc specifice practicilor şi doctrinei militare americane. În China, forţele armate erau profund implicate în politică, ducând în acelaşi timp un război convenţional împotriva japonezilor şi unul civil împotriva trupelor lui Mao. Acest rol politic inevitabil a deschis ochii unor observatori militari americani conservatori.

Statele Unite trimiseseră în China un număr de conducători militari dintre cei mai buni. Armata de uscat se afla sub comanda generalului Joseph W. Stilwell. Unităţile aviaţiei militare erau comandate de legendarul general Claire Chennault al faimosului detaşament „Flying Tigers”.1 Câţiva dintre aceşti ofiţeri şi dintre subordonaţii lor imediâţi au venit din Asia puternic impresionaţi de ce văzuseră acolo. Două lucruri se reliefau mai mult decât orice: impactul bombei atomice şi scrierile, şi doctrina

revoluţionară militară a lui Mao Zedong.

În perioada Celui de-al Doilea Război Mondial şi chiar înainte, bărbaţii de arme din Statele Unite – în cea mai mare parte a lor – priveau războiul ca pe ceva ce se desfăşoară dincolo de ocean, în afara graniţelor noastre. Vedeau în serviciul militar o activitate total apolitică şi au descoperit că opinia lor era în mare parte conformă cu cea a tradiţiilor militare ale aliaţilor noştri britanici şi francezi din Europa… adică până în perioada de sfârşit a războiului. Atunci, lucrurile au pornit să se schimbe.

După capitularea Italiei, armata de uscat americană a început să ajute italienii care se aflaseră sub guvernarea totalitară fascistă timp de o generaţie, poate mai mult. Aveau nevoie de sprijin nu numai pentru a obţine hrană, adăpost şi îmbrăcăminte, ci şi pentru restructurarea administraţiilor locale.

Armata americană a iniţiat un program de „Afaceri Civile şi Administraţie Militară”. Soldaţii americani, aplicând cunoştinţele lor din viaţa civilă, s-au apucat serios de treabă şi au refăcut reţeaua publică de alimentare cu apă, au pus transporturile din nou în mişcare şi chiar au alcătuit o structură politică aptă să preia administrarea publică a localităţilor. Această activitate s-a răspândit în toată Europa, o dată ce oraşele şi târgurile erau eliberate unul după altul de avansatele armate americane.

Armata americană intra în politică. Dar era politica altcuiva. Acest nou rol al instituţiei militare a apărut într-un moment neprevăzut. În îndepărtata Japonie, două oraşe fuseseră făcute una cu pământul de bombele atomice. Dacă viitorul războiului avea să se confrunte cu realitatea, va trebui să se admită că ţări întregi sau, cel puţin, zone întinse ale lor vor fi devastate în totalitate de armele nucleare şi de efectul lor ucigător.

La sfârşitul anilor ’40 şi începutul anilor ’50, colegiile de război, unde se structurează doctrina militară, au

început să cerceteze armele nucleare şi puterea lor enormă în ideea de a le introduce în cadrul Marii Strategii din vreme de război. Dacă întregul proces evolutiv al războiului crease un spectru bazat pe armament, începând cu mânuirea bâtei şi sfârşind cu bombardierele B-29, atunci se poate spune că armele nucleare au extins acel spectru de forţă până aproape la infinit.

Programa fiecărei şcoli de ofiţeri superiori conţinea segmente importante referitoare la războiul atomic. „Planurile de Război" – acele planuri esenţiale şi foarte riguroase menite să implementeze Marea Strategie şi folosite în procesul de finanţare menit să asigure necesarul de oameni, bani şi echipamente de luptă de primă necesitate pentru desfăşurarea şi îndeplinirea acestor planuri în vremea războiului – erau alcătuite în aşa fel, încât conţineau pârli însemnate ce tratau activitatea „ulterioară loviturii".

Noua strategie a vârstei atomice recunoştea existenţa unui nou tip de război început cu un schimb brusc de arme nucleare, urmat de o perioadă de şoc şi de stagnare. Se prevedea că zonele urbane ale Uniunii Sovietice vor fi devastate, iar transporturile şi comunicaţiile vor fi distruse în întregime. Activităţile cotidiene ale populaţiei supravieţuitoare se vor afla într-un punct mort, în lipsa unei voci conducătoare de la Kremlin; supravieţuitorii vor fi de capul lor. Planurile de război preconizau că prima naţiune care îşi va putea introduce forţele armate, aeropurtate, în zonele devastate, aflate în stare de şoc, şi va putea restabili ordinea şi disciplina, aducând o nouă orânduire economico-politică, îşi va asigura victoria.

În acest scop, nou înfiinţata CIA a fost cooptată în activitatea de planificare tactică şi vizată ca cea de-a patra armă în vreme de război. Agenţiei i s-a cerut să supravegheze evoluţia acestor activităţi în vreme de pace

şi să conducă aplicarea lor în vreme de război. Aviaţiei militare i s-a cerut, de asemenea, să formeze un imens sistem mondial de transport aerian care să poată fi suplimentat rapid la declanşarea războiului cu aeronavele din CRAF (Flota Aeriană Civilă de Rezervă) ale liniilor aeriene naţionale. Această armată aeriană imensă va aeropurta armata şi materialele de primă necesitate în zonele inamice care au fost evitate intenţionat de atacurile nucleare, ca refugii şi zone de restabilire de după potopul atomic.

Unităţile de „Forţe Speciale" din cadrul armatei, create în acest scop pentru a conlucra cu CIA şi cu activele „în aşteptare" ale acesteia, vor iniţia crearea unei forme de guvernare ce va cuprinde o nouă orânduire economică şi socială. Ca element de conducere al acestor trupe, armatei de uscat a Statelor Unite i s-a ordonat să înfiinţeze, în vreme de pace, o secţie de Război Special pentru pregătirea Forţelor Speciale; şi, o dată antrenate, să fie dispersate în punctele strategice de pe tot globul. Agenţiei Centrale de Informaţii i s-a ordonat să facă totul pentru a alcătui reţele de agenţi străini, tot în vreme de pace, cu mult în spatele graniţelor virtualelor state inamice. La declanşarea războiului, CIA va activa aceste reţele aflate „în aşteptare" pentru a pregăti sosirea forţelor armate americane.

Aviaţia militară a înfiinţat escadrilele ARC (Reaprovizionare şi Comunicaţii Aeriene), enorme detaşamente de zbor antrenate şi înzestrate astfel, încât să lucreze cu CIA şi cu Forţele Speciale. Escadrilele ARC erau prevăzute cu tiparniţe ce puteau opera în timpul zborului. Ele erau capabile să lanseze valuri de manifeste pe arii întinse, pentru a asigura latura psihologică a războiului şi a înlocui reţeaua de comunicaţii necesară pentru reorganizarea unei populaţii buimace şi în dezordine. Acesta era planul grandios născut din fuziunea dintre

lansarea bombei atomice la sfârşitul războiului şi de experienţele Afacerilor Civile şi Administraţiei Militare din timpul aceluiaşi război mondial. Datil ne gândim mai bine, e uimitor să vedem cum aceste două concepte, divergente din multe puncte de vedere, au devenit Marea Strategie a planului de luptă; şi cum au fost structurate cu măiestrie după aceea, prin adăugarea elementelor doctrinei maoiste ca ingrediente fundamentale, pentru a deveni doctrina Războiului Rece şi strategia epocii Vietnam, printre altele. De exemplu, acesta a fost planul care a stat la baza programului „Cătunul Strategic”, care va fi descris mai târziu.

Este şi mai fascinant să vedem cum toate acestea au căpătat formă în mâinile administraţiilor ulterioare şi au fost aplicate ca şi concept de bază al acţiunii armate în anii ’80 şi ’90. Însă, în pofida tuturor progreselor, a existat o lacună. Noua doctrină necesita ochi şi urechi şi, dacă era posibil, contacte de nădejde în zonele renegate de pe teritoriul Uniunii Sovietice sau al altor inamici potenţiali.

Relativ noua Agenţie Centrală de Informaţii, concentrată în special asupra principalei sale misiuni de coordonare a informaţiilor, nu dispunea de baze, echipament militar, forţă umană, locuri de depozitare şi toate celelalte necesare pentru a îndeplini o astfel de sarcină. Confruntată cu această dilemă – CIA îşi dorea cu înverşunare să fie a patra armă, dar nu dispunea de cele necesare pentru a-şi atinge scopul – Agenţia a luat, ca de obicei, o decizie inteligentă, în propriul avantaj.

A plasat sarcina sprijinului chiar pe umerii sistemului militar. De-a lungul anilor, CIA a depozitat stocuri enorme de echipament – autorizat de planurile de război – în magazii, în aparentă în aşteptarea fie a unui exerciţiu militar în care să-şi încerce puterile, fie a adevăratului război. În acest fel şi-a băgat CIA piciorul între prag şi uşă pentru a da drumul primelor sale operaţiuni clandestine.

Există un vechi truism militar, conform căruia „dacă ai arme, ele vor fi folosite” şi, într-adevăr, odată cu trecerea anilor, aceste arme au fost folosite de către CIA.

Cele două concepte strategice, unul inspirat din China lui Mao şi celălalt din devastarea Europei în timpul războiului, au început să fuzioneze cu realitatea nucleară. Ofiţerii americani cu experienţă asiatică au început să absoarbă conceptul european de Acţiune civică şi război neconvenţional. Această schimbare de direcţie a devenit trăsătura dominantă a politicii militare a preşedintelui

Reagan, aşa cum a fost evidenţiată în America Centrală, Africa şi Orientul Mijlociu.

Înainte vreme, „Operaţiunile din timp de pace” erau mascate, şi s-a încercat continuu să fie ţinute aşa. Astăzi, ele sunt numite „acoperite”, dar sunt la fel de deschise ca şi atacurile asupra Libiei şi, desigur, sunt uşor de atribuit Statelor Unite. Această situaţie marchează sfârşitul principiului care onora suveranitatea naţională în cadrul familiei de naţiuni. Prin 1958, ofiţerii superiori din armata Statelor Unite au audiat conferinţe pe marginea acestor subiecte ţinute de noua generaţie de strategi militari americani. Iată, în continuare, un fragment dintr-o astfel de conferinţă ţinută de Edward G. Lansdale:

Mao Zedong a arătat importanţa forţelor politico-militare comuniste în noul tip de război modern. Scopul principal este de a închega o relaţie între armată şi popor, care să ducă la unirea poporului cu forţele armate. Aceste relaţii pot fi adoptate de toate celelalte armate, în special de trupele de gherilă. Există persoane care nu-şi pot imagina cum de supravieţuiesc atât de mult trupele de gherilă în ariergarda inamicului. Dar aceste persoane nu înţeleg relaţia dintre armată şi populaţie. Poporul e ca apa, iar armata ca peştele. Cum îi poate fi peştelui greu să supravieţuiască în apă?

Acestea sunt luate chiar din *Cărticica roşie* a lui Mao.

Altfel spus, învăţăturile lui Mao au devenit dintr-odată parte a doctrinei noii strategii militare americane. Exemplul cu „peştele în apă” a fost repetat de mii de ori în mii de prelegeri. Vocea lui Mao s-a ridicat iar şi iar la Colegiul de Război al Armatei, cu aceste cuvinte:

Există multe elemente în cadrul armatei cărora nu le pasă decât de latura militară şi ignoră politica. Astfel de ofiţeri militari cu mentalitate unilaterală, care neglijează interdependenţa dintre relaţiile politice şi cele militare, trebuie făcuţi să înţeleagă legătura corectă dintre cele două. Toate acţiunile militare reprezintă mijloace de îndeplinire a unor obiective politice bine stabilite, în vreme ce acţiunea militară este ea însăşi o formă de manifestare politică. Sigur că există diferenţe între relaţiile politice şi cele militare, fiecare cu caracteristicile sale aparte, dar nu trebuie izolate şi detaşate una de cealaltă.

Lumea de astăzi se află deja într-o nouă perioadă de dezvoltare, iar războiul actual nu este departe de a fi deja ultimul conflict armat din istorie, un lucru care trebuie, de asemenea, bine înţeles. Majoritatea omenirii, inclusiv cele 450 de milioane de chinezi, este deja, sau se pregăteşte să fie angajată într-un război drept, major, împotriva tuturor agresorilor şi opresorilor din lumea întreagă. Nu contează cât va dura acest război, dar este sigur că se apropie de ultimul război din istorie. După un astfel de război, necruţător şi îndelungat, va exista o epocă istorică fără precedent în istoria omenirii, din care vor lipsi războaiele.

Acestea sunt comentariile scrise ale unuia dintre cei mai mari conducători militari ai timpurilor moderne. El defineşte Războiul Rece în termenii unui război adevărat. A fost cartea de căpătâi a conducătorilor militari ai armatei americane, care îşi dădeau seama că aceste idei nu-şi vor găsi aplicabilitate imediată în Statele Unite, dar au aflat modalităţile de a crea armate de acest tip în alte ţări, în special în statele nou apărute din Lumea a Treia.

Următorul pas pe calea implementării depline a noii doctrine a implicat combinarea învăţăturilor lui Mao cu programa de învăţământ de la Şcoala de Afaceri Civile şi Administraţie Militară de la Fort Gordon, Georgia, şi apariţia, din această fuziune, a unei noi doctrine de război neconvenţional în anul 1960.

Din punctul de vedere al armatei, declaraţii de genul „tipul de pace pe care îl avem astăzi este prea important ca să îl lăsăm în seama diplomaţilor de carieră şi a economiştilor de profesie”, au devenit comune, o dată ce înalţii demnitari militari au început să înţeleagă că armata Statelor Unite avea un rol în cadrul Războiului Rece. După cum s-a arătat în aceste prelegeri: „Cu sprijinul şi coordonarea SUA, acţiunile militar-politice ale forţelor armate din Asia de Sud-Est pot fi decisive în ridicarea unor naţiuni libere şi puternice, cu guverne naţionale şi populare”.

Nu ne trebuie prea multă imaginaţie ca să ne dăm seama cum mergeau lucrurile; noua doctrină propunea, întrucâtva, ca o armată puternică – precum una condusă de un lider autoritar ca Augusto Pinochet din Chile, de pildă – să aibă menirea de a forma un guvern „din popor”. Aceeaşi nouă doctrină viza o armată naţională suspendată undeva între popor, pe de o parte, şi fotoliul guvernamental, pe de altă parte... Cu adevărat ca „pestele” (armata) în „apă” (poporul).

În ciuda optimismului planificatorilor, aceştia nu au fost în stare să demonstreze că o armată poate acţiona în acest mod (cu atât mai puţin armata generalului Pinochet). O dată ce armata a obţinut puterea, şi-o exercită. Fotoliul guvernamental este înconjurat de această nouă armată, iar poporul este subjugat. În cercurile militare, tradiţia este întotdeauna mai puternică decât vorbele.

Mao şi-a scris ideile despre armata sa în timp ce era liderul rebelilor. Ajuns la putere, lucrurile s-au schimbat

radical. A devenit la fel de dictatorial ca toţi cei de aceeaşi teapă. Pentru cei ce nu au studiat evoluţia stării de război şi istoria războiului, unele dintre aceste modificări apărute în concepţia militară a SUA, după Cel de-al Doilea Război Mondial, pot părea complicate şi greu de înţeles. Forţele armate americane au reprezentat întotdeauna, în primul rând, fundaţia sau cadrul pe care se poate structura numărul mult mai mare de forţe necesare într-un război peste ocean. În vreme de pace, rolul armatei regulate a fost să se antreneze şi să se înzestreze în vederea războiului şi nimic mai mult în trecut, Statele Unite n-ar fi folosit niciodată trupele regulate, pe timp de pace, în scopuri politice sau diplomatice, altele decât demonstraţiile de forţă ocazionale din exterior. Iar în interior, armata nu are, cu siguranţă, niciun alt rol, cu câteva excepţii: de a sprijini poliţia sau Serviciul Secret, sau de a interveni în caz de dezastre naţionale, sau stări de urgenţă. De aceea, apariţia doctrinei militare americane croită pe calapodul politicii preşedintelui Mao este într-adevăr o derogare de la funcţiile tradiţionale, mai ales când e pigmentată cu conceptul de „Afaceri Civile şi Administraţie Militară”.

Forţele regulate ale Statelor Unite au abordat, în general cu prudenţă noul rol. Dar, de-a lungul anilor, ele s-au întovărăşit cu trupele militare ale naţiunilor din Lumea a Treia, în sprijinul acelui concept potrivit căruia armata este ca „peştele” în „apa” populaţiei. Zeci de mii de conducători militari din cadrul armatelor din Lumea a Treia au urmat şcolile şi colegiile americane, unde au fost învăţaţi să adopte o versiune americanizată a ideilor maoiste în privinţa relaţiilor politico-militare. În locurile în care această doctrină a fost pusă în practică, anumite elemente ale armatei, inclusiv Forţele Speciale din armata de uscat, s-au aflat sub ordinele CÂA Aşa s-a întâmplat în Indochina între 1954 şi 1965 şi aceasta explică de ce sunt

atât de apropiate tehnicile de luptă folosite în războiul din Vietnam de ideile lui Mao.

În alte cazuri, operaţiunile acoperite s-au desfăşurat la fel de bine cu ajutorul carnetelor de cecuri semnate în alb ca şi cu orice altceva, în scopul de a crea un nou lider militar popular, cum s-a întâmplat cu Ramón Magsaysay în Filipine. După cum am arătat în capitolele precedente, ascensiunea lui Magsaysay sprijinită de CIA, l-a pus pe acesta în fruntea forţelor militare din Filipine. CIA ştia că armata putea fi un reazem pe care să se ridice un puternic guvern popular, „din popor, pentru popor”. Şi fapt este că Magsaysay, o dată ajuns la putere, la acel nivel de autoritate militară, a devenit şi şeful statului, cu ajutorul unei armate puternice. „Pestele” său n-a stat prea mult în „apă”.

Alte exemple de aplicaţie teoretică a acestor principii au implicat ţări ca Iran, Chile, Guatemala, Congo, Indonezia, Tibet, Vietnam şi Laos, precum şi alte multe naţiuni din Africa, America Centrală şi Orientul Mijlociu. Oriunde se intenţiona înfiinţarea unei armate după modelul de „sorginte maoistă”, acţiunea dădea greş. În ciuda eşecurilor, partizanii doctrinei şi-au văzut mai departe de treabă.

Există un singur motiv economic în acest sens. De la Cel de-al Doilea Război Mondial, Ministerul Apărării a devenit cel mai mare cheltuitor permanent din cadrul guvernului. Dacă nivelul cheltuielilor avea să se menţină, indiferent de existenţa Războiului Rece, era necesară găsirea unei motivaţii care să explice comenzile masive de achiziţii, altele decât pentru războiul efectiv; şi, poate mult mai important, trebuia să existe o cale de a consuma echipamentul militar, astfel încât să fie necesară înlocuirea lui cu noi achiziţii. (Aşa se explică, în parte, creşterea continuă a aşa-zisului „buget negru” – acea parte secretă alocată de la bugetul de stat federal pentru care

beneficiarii nu dau socoteală.)

A devenit o obişnuinţă constatarea faptului că pentru fiecare dolar cheltuit de apărare pe un nou articol de echipament militar se consumă alţi zece dolari pentru întreţinerea acestuia pe perioada de „actualitate" militară. Aceleaşi cifre, poate chiar cu o medie superioară, se aplică în cazul echipamentului militar, care este trimis ca ajutor militar în alte ţări şi este întreţinut şi consumat peste ocean.

La o asemenea scară, o comandă modestă de cincizeci de milioane de dolari poate ajunge cu timpul la o cifră totală de cinci sute de milioane de dolari. Având în vedere această situaţie, este esenţială – dacă se ia în calcul faptul că industria întreţine şi este, la rândul său, întreţinută de armată – existenţa unei baze cât mai extinsă posibil în toate colţurile lumii, constituită de forţe armate din cât mai multe ţări.

O asemenea stare de fapt poate genera multe extreme.

De pildă, la un moment dat, Egiptul se situa cu fermitate în lagărul „comunist" şi achiziţiona materialul de război de la sovietici. Fabricanţii sovietici erau însă bine cunos

cuţi că nu onorează cerinţele de aprovizionare cu piesele de schimb necesare. CIA a trimis o notă oficială Ministerului Apărării, în care sugera că ar fi o măsură înţeleaptă achiziţionarea de către unii furnizori militari a unor subansamble de fabricaţie rusească, cu scopul de a produce piesele respective pentru egipteni. Nu avea nicio importanţă cine avea să primească echipamentul militar sau cui îi aparţinea atâta vreme cât în industrie intrau dolari.

După ce „doctrina maoistă" a fost perfecţionată şi predicată de la catedrele colegiilor de război, spre sfârşitul anilor ’50 de către experţii militari americani saturaţi cu

învăţămintele militare asiatice, doi dintre aceştia au alcătuit unul dintre cele mai influente documente militare din a doua jumătate a secolului ca făcând parte din activitatea unei Comisii Prezidenţiale Speciale a lui Eisenhower.

Generalul de armată Richard G. Stilwell1, membru al acestei comisii, şi generalul de aviaţie Edward G. Lansdale au fost principalii autori ai acestei lucrări prezentate la Casa Albă pe 15 mai 1959 sub titlul „Pregătirea în cadrul Programului Mutual de Securitate (Cu accent pe perfecţionarea comandanţilor)".

Cei doi generali s-au bucurat de sprijinul efectiv al lui Allen W. Dulles, directorul CIA şi de cel al elementelor renăscute din cadrul Şcolii de Război Neconvenţional a Armatei de la Fort Bragg, Carolina de Nord. În acest raport însemnat, destinat „numai uzului comisiei prezidenţiale", autorii recomandau doctrina „de guvernare prin intermediul instrumentului militar în vreme de pace şi în vreme de război", care a avut o mare influenţă asupra războiului din Vietnam şi a altor revoluţii din Lumea a Treia din momentul respectiv.

În primăvara lui 1959, CIA l-a scos cu măiestrie pe Dalai Lama din Tibet, din faţa armatei comuniste chineze invadatoare (care, bineînţeles, acţiona conform aceleiaşi doctrine adoptată la Casa Albă) şi a instituit un program masiv de survolare în sprijinul triburilor tibetane Khampa, care duceau o luptă inutilă împotriva chinezilor.

Generalul Maxwell Taylor, care îndeplinise funcţia de şef al statului major al armatei americane de uscat între 1955 şi 1959, tocmai demisionase din pricina diferenţelor de opinie dintre el şi preşedintele Eisenhower cu privire la politica armatei. Acesta era climatul în care noua doctrină militară americană a pătruns la Casa Albă. Din respect pentru obiectivul general civil al Programului Mutual de Securitate, acest raport cuprinzător atrăgea subtil atenţia

asupra „caracterului esenţial al forţei umane motivate şi adecvat pregătite”, fără a folosi expresia ” militar”, cu toate că privirea oricărui cititor atent poate răzbate dincolo de acea perdea subţire de fum.

De reţinut că acesta era contextul gândirii militare în momentul în care generalul Richard Stilwell anunţa că trebuie dezbătută problema „exploatării instituţiilor milii cu toate că nu avea nicio relaţie de rudenie eu generalul Joseph W. Stilwell» generalul Richard G, Stilwell era prieten ţi colaborator apropiat al fiului lut Vinegar Joe, generalul Joseph W. Stilwell junior» şi camarad apropiat ai lui Lansdale.

tare sprijinite de MAP (Programe de Asistenţă Militară) pentru promovarea stabilităţii politice, dezvoltării economice şi schimbărilor sociale”.

Aici, noua doctrină îşi dă arama pe faţă. Armata va fi folosită pentru a promova „stabilitatea politică, dezvoltarea economică şi schimbările sociale” în vreme de pace. Era un rol absolut revoluţionar pentru forţele armate ale Statelor Unite. Iar pentru cele din ţările Lumii a Treia, această activitate era necunoscută-Doctrina se referea la armatele acelor ţări care în raport erau numite „treimea de mijloc a lumii”.

Pentru a-şi lămuri cititorii şi pentru a accentua acest punct, raportul afirma:

Nu este de ajuns, însă, să restrângem atribuţiile de conducere conform normelor Statelor Unite. Cu excepţia împrejurărilor specifice precizate, forţele armate americane nu au responsabilităţi operaţionale în interiorul graniţelor ţării; conformându-se în linii mari preceptelor democraţiilor occidentale, ele nu sunt parte integrantă a mecanismului de menţinere a legii şi ordinii. Conceptul predominant este de natură expediţionară – un instrument de forţă latentă – fără însărcinări de ordin intern, gata, la nevoie, să fie lansată în afara frontierelor. Nu se poate

spune acelaşi lucru despre majoritatea armatelor noilor naţiuni. Rolul lor este multiplu, iar misiunile lor nu sunt deloc accidentale. Ele constituie elementul de bază în menţinerea securităţii interne şi au un rol hotărâtor în privinţa stabilităţii sau instabilităţii ce caracterizează abilitatea conducerii statului. Corpul ofiţeresc este nevoit să se implice deplin în afacerile interne. Acestea sunt motivele pentru care cei ce se află la conducere sau sunt destinaţi să conducă trebuie să-şi însuşească atribuţii şi specializări ce depăşesc criteriile definitorii pentru un bun comandant de luptă.

În sfârşit, rândurile corpurilor ofiţereşti din cele mai multe ţări mai puţin dezvoltate sunt o sursă bogată de conducători potenţiali ai serviciului civil naţional, ai castei profesioniştilor şi ale altor sectoare nemilitare. Se poate observa aici un grad înalt de disciplină, devotament şi discernământ politic Mai mult, trebuie luată în considerare posibilitatea – chiar probabilitatea – că, în totalitatea sa, corpul ofiţeresc poate accede la preluarea puterii guvernamentale, ca singura alternativă într-o situaţie de anarhie internă şi de reorientare radicală. Ambele considerente indică un program de triere a ofiţerilor promiţători pentru eventualitatea ocupării unui înalt post de conducere în sectorul civil, public şi privat.

În domeniul educaţiei generale, ca şi în cel al perfecţionării conducerii naţionale, instituţiile militare joacă un rol însemnat.

În timpul Războiului Rece, semnificaţia reală a acestor afirmaţii e posibil să nu fi fost limpede pentru mulţi cititori, întrucât tot ce conta era preocuparea noastră pentru ameninţarea „comunismului” şi a Uniunii Sovietice. Dar, citindu-le în anii ’90, aceste fraze capătă o semnificaţie cu totul nouă, ca o declaraţie politică a organizaţiilor militare din lume sub o Nouă Ordine Mondială.

Acest material introductiv a fost strecurat în raportul Programului Mutual de Securitate pentru a crea o punte de legătură dinspre elementele politice şi nemilitare mai obişnuite ale activităţii către doctrina militară revoluţionară a Războiului Rece, servind ca paliativ pentru sectorul civil atât în SUA Cât şi în străinătate. Dar, pe măsură ce raportul aprofundează prezentarea conceptelor sale din sectorul militar, începe să sune din ce în ce mai mult ca filosofia preşedintelui Mao şi a armatei sale politico-militare, care era profund implicată în treburile interne ale statului.

Acest subiect era important şi în epoca Eisenhower, dar în scurta guvernare Kennedy a devenit mult mai controversat şi mai funcţional, şi chiar a crescut în însemnătate în anii ce s-au scurs de atunci. În pofida faptului că de la apariţia doctrinei au trecut zeci de ani, unii dintre aceiaşi ofiţeri de armată ce au perfecţionat şi au promovat aceste concepte – cu sprijinul masiv al CIA – se află şi astăzi în funcţii înalte, de unde pot promova şi influenţa politica superioară mai mult decât înainte.

Citatele referitoare la ramura militară, extrase direct din acest raport, au rolul de a reliefa modul în care ceva inedit în anii 1959 – 1960 a ajuns să fie considerat o filosofie acceptată, mai ales acum, când Războiul Rece s-a sfârşit, iar armata şi prietenii săi industriaşi sunt nevoiţi să se orienteze către noi domenii pe care să le cucerească. Deşi următoarele extrase, conţinute în capitolul intitulat „Noile funcţii ale armatei”, au fost scrise în perioada 1958 – 1959*, ele par a fi fost destinate cerinţelor actuale:

În ultimul an, un număr de observatori atenţi şi bine informaţi au arătat că instituţiile militare sprijinite de MAP, de pretutindeni din zonele subdezvoltate, au un rol politic şi socio-economic care, dacă este dirijat în mod adecvat, poate cântări mai mult decât contribuţia lor la preîntâmpinarea agresiunii militare.

Aceasta, în parte, se datorează tot mai acutei conştientizări a faptului că armatele sunt adesea singurul factor de coeziune şi anticomunism de nădejde de care dispun noile naţiuni" şi că „armatele reprezintă principala armă a Războiului Rece de la coastele estice ale Mediteranei până la paralela 38 (Coreea)".

După care raportul readuce în atenţie opinia sa potrivit căreia armata operează într-un teritoriu neutru, undeva „între guvern şi populaţie".

Însărcinarea forţelor armate nu trebuie să se limiteze la aspectul militar al apărării. Ele reprezintă o investiţie se forţă umană şi financiară mult prea însemnată pentru a-i restră nge rolul numai la atât. Adevărata măsură a capacităţii sale se regăseşte în eficacitatea cu care promovează obiectivele naţionale, fără conflicte. Şi, de aceea, ocaziile în ţările subdezvoltate, unde armata ocupă o poziţie centrală, între guvern şi populaţie, sunt mai numeroase. Cum sublinia cineva: „... folosită cum trebuie, armata poate deveni o forţă motrice a dezvoltării economice şi a transformărilor socio-politice".

Mai târziu, în raport apare din nou aceeaşi teză: „Menţinerea securităţii interne constituie o responsabilitate majoră a acestor forţe armate..."

Raportul afirmă: o cerinţă cheie poate fi dirijarea armatei împotriva disidenţilor înarmaţi; în consecinţă, elementele înzestrate din cadrul armatei vor fi echipate şi antrenate pentru război neconvenţional".

El culminează cu următoarele declaraţii de politică militară americană ascunse în anul 1959 în spatele paravanului politic al Lumii a Treia. Această prezentare hotărâtă ia nivelul Casei Albe arată minuţiozitatea cu care noua doctrină militară a Statelor Unite – chiar dacă autorii spuneau că este destinată altor naţiuni – urma învăţăturile preşedintelui Mao1.

Iată o ultimă analiză a forţelor armate. În ţările la

care ne referim, rolul lor este inedit. Ele sunt'instrumentul ce apără guvernul şi, totodată, care garantează l'Ar putea fi oarecum dificil sau măcar ciudat pentru un cititor neavizat să înţeleagă semnificaţia reală şi plină de urmări a unui raport atât de complex. Vă voi da un exemplu elocvent:

Chiar înainte de alegerea lui Jack Kennedy pe 8 noiembrie I960, generalul Edward G. Lansdale a zburat împreună cu mine la Fort Gordon, Georgia, cu scopul de a conspecta anumite elemente din programa Afaceri Civile şi Administraţie Militară, care pe atunci era folosita ca material documentar de bază pentru alcătuirea unei noi programe de învăţământ destinate Centrului de Război Neconvenţional al Armatei de la Fort Bragg.

În perioada aceea, amândoi lucram în Biroul Ministrului Apărării, Spre sfârşitul anului I960, Raportul Programului Mutual de Securitate a ajuns la preşedinţia lui Eisenhower, fără nicio piedică, dar având greutatea conferită de o aprobare părelnică. Ca document extrem de important, foarte interpretabil, a devenit apoi fundamentul pentru perfecţionarea noii doctrine a războiului neconvenţional, întrucât a fost rescris şi a fuzionat cu materialul de la Fort Gordon.

Deoarece programa de la Fort Bragg avea bin ecu vântarea de la OSD, conţinea elemente dintr-un raport al Casei Albe şi era susţinută de CIA, tot acest înveliş de aparentă autoritate a devenit doctrina pentru comandourile terestre şi aeriene afectată relaţiilor cu naţiunile Lumii a Treia, în special cu Vietnamul.

N-a existat nicio aprobare care să se refere strict la toate cele de mai sus. Autorul nu deţine informaţii sau dovezi că vreuna dintre ele să fi fost dezbătută vreodată de Congres sau de cei de ia Externe. Totuşi, pe bazele acestor formulări politice, izvonte din scrierile lui Mao, printre altele, armata americană a definit, într-o oarecare măsură,

un nou rol al armatei în cadrul Războiului Rece.

Acestea fiind spuse, cititorul capătă o viziune stranie şi inedită asupra activităţilor lăuntrice din cadrul guvernului american, privind evoluţia şi utilizarea forţelor armate în operaţiuni clandestine. Este exact ceea ce se face în zilele noastre în America Centrală, în Orientul Mijlociu şi în Africa.

Notă pentru cercetători: Am obţinut un exemplar al acestui raport, „Pregătirea în cadrul Programului Mutual de Securitate" din 15 mai 1959. Copia respectivă apare în întregime în precedenta mea lucrare, *The Secret Te-am*, ca Anexă.

că acesta este credincios aspiraţiilor naţionale. Stă în puterea lor să garanteze că cei din fruntea guvernului sunt răspunzători în faţa poporului şi că poporul se achită de obligaţiile cetăţeneşti care! i revin. Pentru a îndeplini aceste clatorii, armata trebuie să fie pregătită să-şi asume ea însăşi preluarea frâielor guvernării... Ani prevăzut contradicţiile dintre intenţiile oamenilor...

Raportul continuă şi întăreşte „Formularea principiilor de bază ale armatei". Menţionează „responsabilităţile unice ale forţelor militare – se poate spune chiar ale armatei – în dezvoltarea stabilităţii politice şi unităţii naţionale" şi vorbeşte despre „relaţiile instrumentului militar cu statul şi cu puterea civilă".

Raportul prezentat lui Eisenhower la Casa Albă îşi regăseşte adevărata semnificaţie când ne amintim că preşedintele Mao, în 1957 – cu numai doi ani înaintea alcătuirii documentului în discuţie – lansase Marele Salt înainte, o tentativă de descentralizare a economiei chineze a momentului, prin înfiinţarea unui sistem naţional de cooperative populare.

În aceeaşi perioadă, CIA, împreună cu armata de uscat şi cu Ministerul de Externe, şi sprijinită de experţi de la Agricultură, lucra în colaborare cu guvernul Diem la

instituirea unor astfel de unităţi în Vietnamul de Sud, numite atunci „Agrocomune” şi ulterior „Cătune Strategice”.

Iar în mai 1959, comitetul prezindenţial de la Casa Albă sugerase în acelaşi raport: „Echipamentul şi munca militară pot accelera definitivarea proiectului comunelor agricole... Numai în acest fel se poate stabili o legătură durabilă între guvern, armată şi populaţia însăşi”.

Doctrina lui Mao, chiar şi cea aplicată Marelui Salt înainte, s-a regăsit în scrierile fluviu ale ofiţerilor armatei americane, sub forma unor idei revoluţionare. Naţiunile descrise de ai aveau să fie împărţite în trei entităţi distincte: poporul, guvernul şi armata. Ce fel de ţară era asta? Ei nu spun. Dar noua lor doctrină militară era băgată pe gât noului guvern din Vietnam, iar ideea lor de operaţiuni ale Războiului Rece (pe timp de pace) pătrunsese în cele mai înalte sfere ale structurii guvernamentale la vremea instalării în funcţie a lui Kennedy în ianuarie 1961.

Există în toate acestea o stranie faţetă născocită. Aşa cum spunea Mao Zedong: „Lumea de astăzi se află deja într-o nouă perioadă de dezvoltare, iar războiul actual nu este departe de a fi ultimul conflict armat din lume... Nu contează cât va dura acest război, nu există niciun dubiu că se apropie ultimul conflict din istorie”.

Pe la mijlocul anilor ’50, elemente importante din cadrul instituţiei militare americane au început să accepte faptul că un război nuclear era imposibil şi că Războiul Rece era cel mai bun scenariu pentru cei ce vedeau ca esenţială, pentru existenţa statului naţional, o formă oarecare de război.

În câteva capitole precedente, a fost amintit *Report From Iron Mountain on the Possibility and Desirability of Peace*, ca un roman de importanţă crucială. Acolo se arăta că un stat naţional nu poate supravieţui fără război, şi

această lucrare despre o analiză la cel mai înalt nivel cerută în august 1963 descrie o atitudine care a început să apară chiar după instalarea administraţiei Kennedy.

Membrii anturajului lui Kennedy aveau impresia că nu fusese făcut niciun efort serios pentru a planifica pacea mondială, iar astfel de discuţii au fost auzite şi în Pentagon. Însărcinarea acestei analize descrise în *Report From Iron Mountain* ilustrează această preocupare a lor.

Cititorul îşi va da seama că autorul, Leonard Lewin, are perfectă dreptate să caracterizeze lucrarea sa drept „roman11. Am discutat pe larg cu Lewin pe această temă. Este un om bine informat, care a cunoscut pe deplin situaţia din Washington, aşa cum este înfăţişată ea în raportul Lansdale – Stilwell din 1959 şi evoluţia ei înspre perioada Kennedy, cu ale sale birouri din Pentagon înţesate de Phi Beta Kappa şi alţi oameni cu studii şi experienţă. Cea mai interesantă parte a ambelor „rapoarte11 o reprezintă multitudinea căilor în care se suprapun şi concordă unul cu celălalt; şi, chiar mai important, felul în care au supravieţuit planurilor Războiului Rece şi au devenit, în cele din urmă, doctrina militară modernă.

Preşedintele Mao a prezis acest lucru. Mulţi tacticieni capabili din armata americană l-au prevăzut şi ei, aşa încât au schiţat parametrii unui nou tip de doctrină militară şi ai unui nou tip de război permanent care, în cea mai mare parte, era sortit să se desfăşoare pe teritoriul naţiunilor relativ lipsite de putere din Lumea a Treia.

În felul acesta, în procesul de stârpire a „insurgenţei subversive de sorginte comunistă”, au fost ucise milioane de oameni simpli, lipsiţi de apărare, ca şi cum un monstruos buldozer malthusian s-ar fi pus nesăbuit în mişcare să depopuleze pământul. Exemple clasice ale acestui măcel în masă au fost Cambodgia, războiul iraniano-irakian şi, ulterior, „Furtună în Deşert” şi alte confruntări asemănătoare din Orientul Mijlociu.

Pura întâmplare a făcut ca John Kennedy să coopteze un om pe care nu-l întâlnise niciodată, generalul Maxwell Taylor, în Grupul de Studiu Cubanez după dezastrul de la Bay of Pigs. Taylor fusese şeful statului major al armatei americane de uscat în vremea în care se scria raportul Programului Mutual de Securitate. Niciun alt om nu era mai bine pregătit pentru a promova acea filosofie, scrisă în concordanţă cu îndrumările lui. Credea în această doctrină perfecţionată de membrii statului său major şi o susţinea.

Grupul de Studiu Cubanez era sursa raportului ce i-a fost înmânat preşedintelui pe 13 iunie 1961, devenit apoi Ordinele de Apărare ale Securităţii Naţionale 55, 56 şi 57, emise pe 28 iunie. Ordinele au atins Pentagonul cu un vuiet de tunet şi au generat o rumoare mocnită dinspre Ministerul de Externe şi CIA Autorul lor era generalul Taylor. (Am intrat în posesia unei copii a lucrării originale şi aceste documente vor fi discutate pe larg în capitolul 15.)

Puţin după aceea, Taylor a fost mutat la Casa Albă ca şi consilier prezidenţial cu probleme militare, mişcare ce a creat o situaţie contradictorie. Kennedy tocmai îi trimisese NSAM 55 lui Lemnitzer, preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, în care îi arăta că doreşte sfatul organismului în cauză în chestiunile Războiului Rece, după care l-a adus pe Taylor la Casa Albă, practic în acelaşi scop. În octombrie 1961, preşedintele Kennedy l-a trimis pe generalul Taylor în Vietnam, pentru a face un raport militar al situaţiei de acolo. Un an mai târziu, generalul Taylor a fost numit preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore funcţie pe care o va ocupa până în 1964, când a părăsit-o în favoarea celei de ambasador al Statelor Unite în Vietnamul de Sud.

TREISPREZECE

Cutia Magică, percutorul extinderii războiului din Vietnam

ACEASTA ESTE POVESTEA unui popor care a îndurat un război de treizeci de ani, a fost alungat din fermele şi căminele sale, singura modalitate rămasă pentru a-şi asigura hrana, apa şi celelalte bunuri necesare traiului rămânând tâlhăria.

Ca vechi tâlhari, ei au devenit buni luptători – atât de buni, încât noi am pus succesele lor pe seama lui Ho Şi Min, a generalului Giap, a lui Mao Zedong, a sovieticilor şi, uneori, pe seama propriilor noştri pacifişti. Ei luptau pentru hrană, ca să trăiască. Unii ăau numit vietcongi. În propria lor ţară, erau cunoscuţi mai degrabă ca „fraţii primejdioşi" decât ca duşmani. Erau refugiaţii terorizaţi de pe plaiul lor natal, cerşetorii, poporul unei ţâri devastate

Dacă zbori pe deasupra colinelor indochineze, îţi aduci aminte de munţii din Vermont. Poţi vedea aceleaşi dealuri luxuriante, vălurite, de parcă s-ar fi întins o pătură verde pe o parte, peste culme, apoi pe cealaltă parte, spre poate. Dar colinele din Vermont n-au fost mereu aşa, n-au fost întotdeauna atât de paşnice. Citiţi valoroasa carte a lui Kenneth Roberts *Northwest Passage1* despre propriul nostru Război de Independentă. Pentru eroii primului război american, pentru invadatorii britanici, Vermontul a fost un coşmar, un iad verde. Tot aşa a fost şi Vietnamul pentru recruţii americanii şi pentru războinicii clandestini ai CIA.

Lăudat în paginile revistei *National Geographic* ca sălaşul scundacului oacheş, gol şi lipsit de griji, Vietnamul a fost considerat de sute de ani drept una dintre regiunile mănoase ale Pământului, un loc în care omul trebuie doar să existe pentru a trăi mai bine. În inima pădurilor ce împânzeau munţii, vieţuiau de veacuri membrii seminţiei [75]

Rhade (Rah-Day). Cultivau grâne, creşteau păsări, porci, erau ţapinari. Trăiau de generaţii în bună înţelegere cu francezii şi reuşeau să coexiste alături de triburile

75 Trecătoarea de la nord-vest (n, trad,).

învecinate, fiindcă erau puternici. Tribul Rhade era o etnie unită şi autodisciplinată.

După catastrofala înfrângere suferită de francezi la Diên Biên Phú, în lupta cu armata Vietminh-ului condusă de generalul Giap, locotenentul francez de poliţie a părăsit zona rhadeză, luându-şi cu sine familia şi modesta avuţie. În lipsa lui, puterea poliţienească a fost preluată de un caporal rhadez, lucrurile decurgând aproape la fel, cu excepţia faptului că sistemul european de lege şi ordine luase sfârşit. Bătrânii aşezării, sau Huong-ca, şi-au reluat atribuţiile politice în cadrul consiliului tradiţional.

Preotul francez a mai rămas câteva luni; după plecarea sa, au dispărut şi religia europeană, şi asistenţa medicală. Apoi a plecat şi supraveghetorul francez de la gater, iar lucrul de acolo s-a oprit, pentru că în acelaşi timp s-a sfârşit şi cu economia europeană. Odată cu închiderea singurelor întreprinderi din zonă ce produceau un venit real, legăturile cu lumea exterioară au încetat în totalitate. Şi acum, ca şi înainte, un negustor chinez venea împreună cu cei câţiva culi ai săi şi aducea sare, haine, arme albe (topoare, cuţite, macete) şi veşti. Dar şi negustorii chinezi au început să vină tot mai rar. Fermierii rhadezi trebuia să muncească din toate puterile să producă un surplus de provizii pe care bătrânii să le ducă în aşezarea principală de peste munte pentru a le comercializa în schimbul mărfurilor trebuincioase.

Într-un ţinut în care iarba înaltă şi tufişurile cresc la fel de repede pe cât pot fi secerate, este aproape imposibil să cultivi grâu pe un ogor. Un câmp ce n-a fost cultivat este acoperit din abundenţă cu o pătură de ierburi atât de groasă, încât fragilii lăstari însămânţaţi nu se pot dezvolta deloc. Rhadezii cultivau pământul secerând, zdrobind, şi dând foc pădurii pentru a ajunge la terenul curat şi la solul bogat. Ştiau de la strămoşii lor că trebuie să taie copacii de la marginea pădurii şi apoi, imediat, să planteze cele

câteva seminţe ale lor în acest teren nou, desţelenit. Dacă fermierul luptă cu tenacitate împotriva năvălirii ierburilor şi buruienilor, poate avea o fermă pentru mulţi ani. Dar dacă le neglijează, iarba înghite totul. Este o bătălie neîntreruptă. Rhadezii au muncit din greu să cureţe cât mai multe terenuri şi să culeagă cât mai multe recolte. Dar culturile singure nu înseamnă economie. Produsul trebuie dus la piaţă; trebuie să existe un loc unde să poţi vinde şi cumpăra. În lipsa pieţei, recolta putrezeşte. Când francezii şi chinezii n-au mai venit în zona rhadezã, recoltele au putrezit şi economia primitivă a stagnat.

În clipa în care într-o regiune mărginaşă, fie ea Indochina, Africa sau Oklahoma, economia de bază se deteriorează, populaţia trebuie să se mute. Când o societate primitivă e lovită de război, molimă, inundaţie, secetă sau orice alt dezastru, oamenii sunt nevoiţi să caute în altă parte hrana şi cele necesare traiului. Adesea, căutarea se transformă în tâlhărie; acel ultim refugiu al disperărilor şi al înfometărilor – este o treabă violentă – atât de violentă, încât îi face pe necunoscători să creadă că este vorba despre un val de „insurgenţă subversivă de inspiraţie comunistă” în ţară, sub comanda generalului Foamea.

În primele zile de amatorism ale perioadei de zece ani a dinastiei Diem, în acea nouă bucată de teritoriu numită Vietnamul de Sud, interpretările greşite s-au ţinut lanţ. Ngo Dinh Diem, acel mandarin străin şi odinioară Părinte al Patriei, nu şi-a dat seama că, emiţând un decret pentru a înlătura influenţa franceză, anula legea şi ordinea, aşa cum erau ele. Nici că prin cel de-al doilea decret, ce dicta expulzarea chinezilor, determina dispariţia economiei tribale de bază – trocul şi circulaţia mărfii.

Francezii n-au mai venit; nici chinezii. Dar, într-o bună zi, bătrânul preot s-a întors. Băştinaşii s-au strâns să-i întâmpine chipul familiar. Acest domn slăbuţ avea haine

şi pantofi noi şi intrase în sat într-un jeep. Rhadezii nu mai văzuseră aşa ceva de la revenirea francezilor, după plecarea japonezilor – locotenentul francez şi familia sa au descins în sat tot într-un jeep, demult, la mijlocul anilor ’40. Preotul a coborât şi le-a vorbit vechilor săi prieteni. Apoi Le-a prezentat pe tânărul şofer al jeepului, explicându-le că acest tânăr bărbat era american, nu francez, şi că celălalt pasager era un vietnamez din îndepărtatul oraş Saigon.

Preotul le-a spus că francezii nu mai guvernează ţara, dar un mare bărbat numit Ngo Dinh Diem era preşedintele noii fâşii de pământ numită „Vietnamul de Sud” şi că palatul său se afla la Saigon.

A evitat să facă vreo referire la Ho Şi Min şi guvernul din nord. El ştia că ar fi fost inutil să încerce să le explice că guvernul naţionalist al lui Ho Şi Min nu conducea întreaga Indochină. Ar fi fost prea complicat şi, oricum, n-ar fi fost crezut, pentru că rhadezilor nu le păsa prea mult dacă era aşa sau nu. Rhadezii locuiau de secole în ţinuturile lor şi nu le păsa prea mult de autorităţi, fie ele reprezentate de cele japoneze, franceze, americane, vietnameze sau saigoneze.

Preotul, tânărul american şi oficialul vietnamez au revenit de multe ori. După un timp, americanul era binevenit şi fără preot, iar adesea rămânea cu săptămânile. Era interesat de creşterea animalelor şi de agricultură. A adus cu sine câteva găini şi o nouă rasă de porci, învăţându-i pe localnici cum să-i crească. Avea la el seminţe noi şi încerca din răsputeri să-i facă pe rhadezi să le planteze aşa cum ştia el. De nenumărate ori i-a convins pe săteni să sape gropi pe ogor şi să planteze seminţele aşa cum învăţase să facă la universitatea din Ames, Iowa.

Nu i-a înţeles niciodată pe fermierii rhadezi şi agricultura lor primitivă de genul „zdrobeşte şi arde”, iar ei nu i-au putut explica niciodată acestui tânăr expert că

seminţele nu pot încolţi în pământul acela buruienos, în plin câmp. În orice caz, americanul a devenit o figură familiară, iar activitatea sa susţinută, darurile în pui, porci, dulciuri şi ţigări erau mereu binevenite. Apoi, într-o bună zi, a venit cu Cutia Magică.

Preotul, americanul şi Huong-ca au avut o discuţie serioasă care a ţinut toată ziua. Cutia Magică a rămas pe capota jeepului, în timp ce câţiva tineri au săpat o groapă în faţa colibei patriarhului. Nu erau învăţaţi cu lopeţile americane, aşa că progresau destul de lent. Între timp, americanul a doborât la pământ un copac şi a tăiat o parte din el pentru a o folosi ca stâlp. Stâlpul a fost introdus în groapă şi pământul pus la loc.

Acum, în faţa colibei căpeteniei se înălţa un piedestal înalt, solid şi drept. De acesta, americanul a prins un acoperiş de tablă ca adăpost. Apoi a luat Cutia Magică, de un negru metalic, din jeep şi a fixat-o bine, în cuie, pe stâlp, cam la patru picioare deasupra solului, la o înălţime tocmai potrivită pentru Huong-ca şi destul de sus pentru mâinile scotocitoare ale copiilor.

După ce a fost fixată cutia, preotul le-a povestit localnicilor totul despre Cutia Magică, cum va funcţiona, ce minuni va fi în stare să facă pentru a-i scăpa de comunism. Le-a spus că această cutie era un radio foarte neobişnuit care le va vorbi fraţilor lor de la Saigon. Mai pe înţelesul lor, era un talisman.

De asemenea, i-a avertizat pe localnici că numai patriarhul aşezării are voie să atingă cutia. Dacă o va face altcineva, bunul guvern de la Saigon se va supăra rău de tot şi aşezarea va fi pedepsită. Preotul le-a mai spus că oricând vor fi atacaţi, patriarhul să apese pe marele buton roşu de pe cutie, şi cu asta a încheiat.

În acest punct al Programului de Orientare a Apărării Aşezărilor, soldatul vietnamez şi americanul l-au întrerupt pe preot şi i-au cerut să le spună sătenilor din nou că, dacă

satul va fi atacat de vietcongii comunişti din pădure – subliniind vietcongii comunişti – patriarhul va trebui să apese pe buton. Pentru soldatul vietnamez şi pentru american, oamenii din pădure nu erau înfometaţi şi refugiaţi; ei reprezentau inamicul. Deoarece bătrânul preot ştia că băştinaşii nu auziseră niciodată de „vietcongi”, le-a explicat că prietenii săi îi numesc astfel pe toţi bandiţii din taberele de refugiaţi ce se află în pădure şi că vietcongii trebuie să fie tare înspăimântători, erau marionetele Frontului de Eliberare Naţională, care erau marionetele Hanoiului, care la rândul lor erau marionetele chinezilor, care erau marionetele sovieticilor, şi tot aşa la nesfârşit.

Preotul le-a explicat că, în momentul în care căpetenia apasă pe acel buton roşu sclipitor de pe Cutia Magică, puternicii zei de la Saigon vor slobozi armate răzbunătoare prin aer, iar înfricoşătorii vietcongi vor fi pulverizaţi de bombele aruncate din avioane şi arşi de napalmul azvârlit din elicoptere, iar satul va fi eliberat şi pacificat. Le-a mai spus că fiecare sat ce a fost ales de Părintele Patriei de la Saigon să deţină Cutia Magică va primi pe viitor pentru totdeauna hrană, medicamente şi asistenţă specială.

Rhadezii aveau să primească aceste „beneficii” fie că le doreau sau nu. Ei ştiau prea bine că aşezările ce aveau medicamente şi hrană din belşug şi erau favoritele Saigonului erau întotdeauna primele ţinte ale bandiţilor înfometaţi. Ştiau destul ca să-şi dea seama că vor trăi cu spaima Cutiei Magice şi a semnificaţiei sale.

Satul primise medicamente şi rezerve de hrană chiar din ziua în care preotul revenise împreună cu americanul. Programul „Braţele întinse ale Frăţiei” al noului preşedinte de la Saigon avea grijă de aceşti oameni. La scurtă vreme după ce li s-a adus primul surplus de hrană, sătenii au fost vizitaţi de câţiva bărbaţi tineri din taberele de refugiaţi din păduri. Aceştia au stat de vorbă toată ziua cu patriarhul şi

i-au explicat calm, dar cu hotărâre, că vin dintr-o tabără de refugiaţi ascunsă pe coline şi compusă din mii de băştinaşi din sud, cochinchinezi, fără locuinţe, ce fuseseră alungaţi de poliţia lui Diem şi de hoardele de invadatori nordici, tonchinezi.

Aceşti oameni îşi părăsiseră căminele distruse. Fuseseră duşmani în orice nouă regiune în care apăreau, şi acum, terorizaţi şi înfometaţi, bolnavi şi muribunzi, erau nevoiţi să recurgă la ultima soluţie, jafui şi tâlhăria. Aceşti nenumăraţi refugiaţi, în propria lor tară fuseseră supuşi privaţiunilor şi masacrelor brutale ale indolentelor forţe binevoitoare ale regimului de la Saigon. Doreau să fie paşnici, dar aveau o nevoie disperată de medicamente şi de hrană. Au cerut ca satul să împartă cu ei bunurile de care dispunea din abundenţă. Acest aranjament, deşi nedorit de săteni, a fost acceptat şi, pentru o vreme, a menţinut un echilibru fragil între cele două comunităţi, însă numărul refugiaţilor a crescut, cererile devenind din ce în ce mai mari.

Ne le-a trebuit prea mult timp observatorului politic saigonez şi preotului să-i raporteze americanului că-l bănuiau pe patriarh de colaboraţionism cu „duşmanul”, împărţirea puţinelor provizii cu refugiaţii era numită de vietnamezi „plata tributului”. Refugiaţii deveniseră „duşmani”, iar expresia americană pentru „duşmani” era vietcongi.

Activistul politic i-a explicat patriarhului că pentru el colaborarea cu inamicul înseamnă moarte, iar pentru locuitorii aşezării, mutarea în lagăre de reeducare cetăţenească sau „Cătune Strategice”, cum le spuneau americanii. Indiferent de cum le ziceau binefăcătorii lor acestor centre de deportare, băştinaşii le considerau închisori.

Cererile mai mult sau mai puţin paşnice ale refugiaţilor s-au transformat în adevărate ordine odată cu

creşterea necesităţilor. Ceea ce la început fusese o împărţire de nevoie a hranei, devenea acum o supunere la forţă şi la jaf. Numărul refugiaţilor creştea odată cu transformarea exodului din acele zone ale nimănui, cândva regiunile prospere ale Deltei Mekongului din peninsula Camau, într-un imens şi de nezăgăzuit val uman.

S-a petrecut un fenomen asemănător migraţiilor indienilor americani către vest. Fiecare trib, dezrădăcinat din străvechile sale ţinuturi de baştină de către omul alb, a devenit o adunătură de ucigaşi şi asediatori pe teritoriul seminţiei vecine. La fel s-a întâmplat şi cu zecile, chiar sutele de mii de fermieri paşnici, cândva, ascultători şi destul de înstăriţi, deveniri bandiţii înfricoşători numiţi vietcongi.

După câteva nopţi, satul a fost atacat. Câinii lătrau, păsările şi porcii fugeau care încotro, colibele cu hrană au fost prădate şi arse, iar mai mulţi localnici tineri – răpiţi. Pentru prima oară de la instalarea staţiei radio, bătrânul-a ieşit din colibă şi s-a oprit în faţa Cutiei Magice. În negura deplină a nopţii, strălucirea roşie a butonului umplea văzduhul cu puterea sa de talisman. Căpetenia se întrebase adesea ce avea să se întâmple cu adevărat, dacă va apăsa pe acel buton roşu. Chiar, dacă preotul îi împuiase capul cu minunile care se vor petrece când va declanşa semnalul de alarmă, bătrânul nu fusese niciodată în stare să-l înţeleagă întru totul.

Observatorul politic îl avertizase că va fi pedepsit dacă alarma va fi falsă. Uneori, ochiul roşu al curiei Pandorei s-a dovedit a fi prea mult pentru săteni, care l-au implorat pe bătrân să apese butonul, dar el a rezistat cu fermitate acestor tentaţii. Însă acum, în toiul descinderii refugiaţilor înnebuniţi de foame, stătea înaintea cutiei, ştiind că va invoca puterea forţelor de autoapărare a satelor şi că va aduce asupra aşezării sale toată mânia

înfricoşătoarei Armate Populare a Frăţiei[76].

Totuşi, dacă nu apăsa pe buton, el şi oamenii lui vor avea de suferit soarta colaboraţioniştilor. N-avea de ales. Venise vremea ca el şi satul său să devină parte a acelui război conceput la Saigon la sfatul expert al binevoitorilor americani.

A invocat înţelepciunea strămoşilor săi. Tâlhăria, jaful şi încălcările nu erau necunoscute în Asia; când foametea, molima şi războiul devastau ţinutul, voalul subţire de civilizaţie eră înlăturat şi nevoiaşii adoptau tâlhăria ca pe ultima fază a vieţii comunităţii, înainte de *a* capitula în faţa morţii implacabile provocate de dezastru.

Foamea este generalul acestor armate. Foamea furnizează o teribilă motivaţie, prin ea însăşi. Nu are nevoie de un impuls ideologic de la Moscova sau Beijing. Acţiunile oarbe şi ignorante ale generalului Foamea sunt de ajuns pentru a da naştere unui război. Într-o societate anarhică şi dezorganizată, războiul reprezintă o reacţie naturală şi inevitabilă. O situaţie cu atât mai probabilă cu cât este vorba despre o ţară în care băştinaşii se hrănesc puţin şi des în cea mai mare parte a zilei. Ei nu se aşază de trei ori pe zi la o masă copioasă. Oamenii de la tropice ciugulesc, de aceea stomacurile lor sunt mici, iar ei au foarte puţină grăsime. Pentru aceşti oameni, senzaţia de foame se instalează mult mai repede decât la cei din nord, care sunt mai graşi şi mănâncă la intervale mai lungi şi regulate. De aceea timpul scurs între lipsa de hrană şi necesitatea stringentă de a mânca este cu mult mai scurt, iar astfel de oameni luptă din răsputeri pentru mâncare de cum li s-au terminat proviziile. Aşa se explică de ce napalmul, bombardamentele şi tactica de defoliere au

---

76 Acesta a fost îndeplinit de Misiunea Militară dc Ia Saigon a CIA. Făcea parte din "Operațiunea Frăția", o organizație condusă de liderii Filipinezi simpatizanți ai CIA, sub egida Camerei Inferioare Internaționale de Comerț.

generat mai mult decât un război şi au făcut-o într-un timp scurt. Victimele erau private de hrană şi nevoite să lupte pentru ea, neîntârziat. Oamenii care atacaseră satul făceau parte din această înfometată populaţie refugiată.

Sondând înţelepciunea strămoşilor săi, patriarhul n-a găsit nimic care să explice această nouă teroare, adică necunoscuţii vietcongi. Bandiţilor şi refugiaţilor le putea găsi o explicaţie, dar dilema ideologică pusă de noii săi prieteni, americanul şi observatorul politic de la Saigon, îl transforma pe el, pe patriarh, în inamicul lor dacă împărţea hrana şi simpatiza cu refugiaţii. Astfel că nu-i rămânea decât o soluţie.

Ştia că multe căpetenii au rezistat refugiaţilor şi au fost măcelărite de aceştia pentru hrană. Mai ştia, de asemenea, că alte căpetenii, care simpatizaseră cu refugiaţii, au fost duse cu forţa în lagărele de reeducare (puşcării) de către observatorii politici, unde au îndurat cruzimi neînchipuite. Ştia că nu există nicio speranţă. Nicio alternativă. Hrana, medicamentele, „Operaţiunea Frăţia" de la Saigon pecetluiseră soarta localnicilor şi-i împingeau către ultima strategie numită „Pacificare". A apăsat pe butonul roşu strălucitor. Cutia Magică a făcut restul.

Un soldat somnoros din Forţele Speciale sud-vietnameze de elită, a văzut pâlpâirea semnalului luminos de alarmă pe harta strategică. Grila cu numărul de cod 1052 era ostilă! Grila 1052: Satul Thuc Dho din teritoriul rhadez era atacat. Nu se putea stabili o legătură de emisie-recepţie cu echipamentul din sat, nu exista nicio modalitate de a se informa asupra atacului ori de a evalua avertismentul căpeteniei. Orice semnal era ostil în Reţeaua de Apărare a Satelor, şi „ostil" însemna „represalii". Sistemul nu putea să arate decât că acolo era un atac şi să indice automat poziţia. Nu putea spune că „atacul" era de fapt o descindere minoră a câtorva băştinaşi înfometaţi

care intenţionau să fure mâncare.

Soldatul vietnamez i-a aruncat o privire celui american din Beretele Verzi ale Detaşamentului „A” din cadrul Forţelor Speciale, care dormea într-un hamac indigen din apropiere. Ştia că, după două minute, pâlpâirea luminii roşii va înceta automat. De foarte multe ori, când americanul plecase în sat să bea o bere cu alţi membri ai Detaşamentului „A” sau cu tinerele femei ce făceau parte din „White Dove Resistance Sisters”, soldatul vietnamez lăsase lumina de alertă să clipească fără să dea alarma. îşi dădea seama că problema cutiei Pandorei genera multe semnale luminoase de alarmă. Şi mai ştia că unele căpetenii apăsau pe buton ca să aducă patrulele de elicoptere din dorinţa de a-şi dovedi puterile în faţa localnicilor.

Înţelegea că sătenii disperaţi, pe jumătate înnebuniţi de foame şi de descinderile banditeşti, erau adesea tentaţi să apese pe acel ochi purpuriu strălucitor de pe Cutia Magică. Şi, chiar şi atunci când atacurile erau reale, Cutia

Magică nu-i salva pe săteni, ci provoca doar mai multe represalii, furia oarbă a unui război nesfârşit în care agresorii îşi creează proprii inamici. Când trupele vor ajunge acolo, satul va fi deja ars din temelii. Localnicii vor fi ucişi sau ascunşi în pădure, aşa încât la sosirea „răzbunătorilor” existau toate şansele ca înşişi sătenii să fie luaţi drept inamici.

Păreau „inamici” pentru ambele tabere, iar regula generală era să se tragă în oricine fuge, neţinând seama de cine ar putea fi acea persoană. În contextul unei asemenea „salvări”, ţăranii n-aveau altă soluţie decât să fugă împreună cu refugiaţii şi să devină „vietcongi”, „inamici” în propria lor ţară.

Soldatul era măcinat de toate aceste gânduri; chiar atunci, americanul s-a întors pe o parte în hamacul său şi arma, care-i era sprijinită de hamac, a căzut pe podea.

Americanul a sărit în picioare. Soldatul vietnamez a intrat fulgerător în acţiune, arătând spre semnalul roşu de alarmă intermitent, avertismentul Cutiei Magice din Grila 1052, aşezarea rhadeză Thuc Dho.

Bereta Verde, veteran al rigidei îndoctrinări de la Fort Bragg, a înşfăcat microfonul staţiei de emisie-recepţie şi a chemat Divizia de alertă. În câteva minute, sirenele au început să urle şi motoarele să duduie. Camioanele de transport ale Forţelor Speciale sud-vietnameze – oştile civile de elită ale lui Ngo Dinh Nhu, antrenate de CIA – au început să duduie în liniştea matinală a bazei aeriene de la Ahn Lac.

Echipele de întreţinere ale elicopterelor au pregătit mătăhăloasele aparate. Douăzeci de piloţi s-au năpustit în sala de raport. Se strângeau douăzeci de echipaje. Avea să fie o acţiune totală; era primul atac raportat în zona rhadeză.

Serviciile de informaţii prevestiseră o concentrare masivă de trupe inamice în zonă, incluzând o importantă mişcare preliminară de trupe raportată la graniţa cu Laosul. Primejdioasa frontieră cambodgiană era comparată cu un stup în plină activitate. Toate informaţiile indicau o masivă lovitură de maestru a forţelor unite ale Frontului de Eliberare Naţională nord vietnameze asupra unei zone de atac[77]. Inamicul trebuia oprit neîntârziat, printr-un contraatac decisiv.

---

77 Informațiile primite de la informatorii autohtoni plătiți relatau întotdeauna concentrări masive pretutindeni. Aceste surse băștinașe de informații nu vedeau niciodată refugiați înnebuniți de foame; vedeau mereu numai lucruri pe care erau plătiți să le vadă. Fiecare zonă ocupată de refugiați era un regiment de vietcongi. Generalul Foamea era generalul Giap, iar comuniștii erau pe tot teritoriul țării. In definitiv, chiar și „sursa de informații" era un om de afaceri desăvîrsit, El era creația Agenției Centrale de Informații americane, iar CIA ducea războiul cu un carnet de cecuri în anii ’60 și ’61, asa cum făcea încă din 1945,

În momentul în care zorii semitropicali explodau în toată strălucirea lor rozalie deasupra bazei de la Ahn Lac, douăzeci de elicoptere stârneau un uragan de pulbere, pregătindu-se pentru zborul în convoi spre Thuc Dho. Şase dintre ele erau transportoare de mitraliere, celelalte paisprezece duceau o sută patruzeci de soldaţi înarmaţi. La sfârşitul raportului, piloţilor li s-a adus la cunoştinţă că escala de realimentare se va face la Thien Dho, deoarece elicopterele încărcate nu puteau efectua o misiune de zbor pe o întindere mai mare de o sută de mile fără realimentare. Zborul avea să fie în convoi pe tot parcursul drumului. Aceasta însemna că viteza de croazieră a aparatelor încărcate avea să fie de cincizeci şi cinci de noduri, pentru a se asigura posibilitatea unei pivotări sigure spre sol în cazul unei pene de motor în timpul planificatului zbor „la firul ierbii”. În coloană, în formaţie şi în legătură cu trupele de uscat, aceasta ducea la o medie de viteză, dus-întors, de douăzeci şi cinci până la treizeci de noduri. De aceea elicopterele ce se vor întoarce după ce vor fi ajuns la ţintă, vor înnopta la Thien Dho.

Expediţia de două sute optzeci de mile tur-retur, cu punct median de aterizare la Thuc Dho şi realimentare la dus şi la întors, va dura două zile. Deci, douăzeci de elicoptere vor transporta o sută patruzeci de oameni pe o distanţă de o sută patruzeci de mile în decurs de două zile. Era ieftin

Ereţul plătit pentru răzbunarea atacării satului Thuc >ho? Da’ de unde!…

Unitatea de elicoptere din cadrul Reţelei de Autoapărare a Satelor (VSDN) era o organizaţie incredibilă. Fiecare elicopter putea transporta zece soldaţi pe o sută de mile într-o zi. Pentru o distanţă de o sută de mile/elicopter şi o viteză de douăzeci şi cinci de noduri în convoi, ar fi patru ore de zbor într-un singur sens, la un total de opt ore în aer.

De vreme ce echipele de întreţinere militar-dvile se străduiau să menţină o proporţie, vrednică de laudă, de 49% dintre aparate în stare de funcţiune, era nevoie de nu mai puţin de patruzeci de elicoptere pentru a asigura disponibilitatea celor douăzeci, necesare în misiunea de la Thuc Dho. Cele patruzeci de aparate erau asigurate de două companii de aviaţie cu aproximativ două sute de oameni fiecare, patru sute de oameni în total.

La rândul lor, cele două companii erau susţinute de un detaşament de aprovizionare şi unul de întreţinere, tot de două sute de oameni fiecare. Şi toate erau sprijinite de unităţi de administraţie, de transport, de apărare a bazei, de cefe de la rezervoarele de combustibil şi de la alimentare. Niciodată, în toată istoria de dinainte a războiului, nu s-a cheltuit atât de mult pentru îndeplinirea unei misiuni minore ca cea în care trebuia să se trimită o sută patruzeci de soldaţi în urma aprinderii becului roşu de la Cutia Magică din sectorul 1052.

În timp ce coloana de elicoptere se afla în drum spre Thuc Dho, au fost trimise avioane de recunoaştere ca să găsească un loc de aterizare în zonă. Într-o astfel de ţară, nu era o sarcină uşoară. Elicele rotoarelor unui aparat Huey au o lungime de cincizeci şi cinci de picioare. Elicopterul trebuie să aterizeze pe un teren plat, atâta vreme cât orice aterizare inegală sau imperfectă, de genul uneia în care un colţ al trenului de aterizare atinge primul solul, creează un fenomen distrugător, ca urmare a schimbării centrului de greutate în jurul axei verticale a aeronavei.

Elicopterul Huey are o constituţie solidă, tocmai pentru a rezista oricărei aterizări forţate pe un teren accidentat, dar cu încărcătura completă şi cu rotoarele ambalate la puterea maximă, suprasolicitarea poate fi periculoasă. Avioanele de recunoaştere trebuie să găsească o zonă întinsă care să permită aterizarea mai

multor aparate deodată, să asigure protecţia forţei de luptă comasată în cazul unei ambuscade şi să limiteze consumul de combustibil.

În vreme ce elicopterele se realimentaseră la Thien Dho şi se ridicau din nou în aer, aparatele de recunoaştere au raportat că au descoperit un loc de aterizare la o fermă abandonată, aflată la o jumătate de milă de Thuc Dho. Se estima că vor putea ateriza trei elicoptere o dată, în linie. De asemenea, s-a raportat că, deşi se mai ridica fum deasupra satului, nu se înregistrase nicio acţiune ostilă împotriva avioanelor de recunoaştere şi nu fusese zărit niciun inamic. Două elicoptere cu soldaţi şi un Huey mitralior aveau probleme tehnice şi au fost nevoite să rămână la Thien Dho. Restul de douăsprezece aparate de transport au zburat razant cu pământul, cu o viteză de cincizeci şi cinci de noduri, în vreme ce cele cinci Huey înarmate se îndreptau cu toată viteza spre Thuc Dho.

În lumina orbitoare a amiezii, trupele aeropurtate au ajuns la Thuc Dho. Avionul de recunoaştere aruncase semnale fumigene pentru a marca locul de aterizare. Mitralioarele planau ameninţător deasupra zonei, gata să suprime cu tir direct de mitralieră orice mişcare ce s-ar fi văzut dedesubt. Între timp, convoiul se destrăma, formând un cerc în jurul zonei, în vreme ce trei aparate, primele, aterizau să debarce treizeci de soldaţi.

Apoi, iute, elicopterele s-au înălţat ridicând praf şi paie în aer, chiar înainte ca următoarele trei Huey să aterizeze cu următorul val de soldaţi. Piloţii erau experimentaţi şi nu pierdeau vremea. Membrii echipajului îşi vedeau de treabă, fiindcă tăcutele trupe de elită ale Forţelor Speciale sud-vietnameze săreau imediat. Şi membrii echipajelor aveau experienţă şi îşi aminteau de poveştile din perioada de început, când soldaţii, neantrenaţi, erau făcuţi să sară sub ameninţarea cu arma şi cu câteva şuturi bine plasate. În tensiunea şi dificultatea

acestei manevre, al doilea şi al treilea elicopter din cea de-a treia tranşă îşi atinseseră elicele când erau pe punctul de a ateriza. Ambele aparate s-au dezintegrat.

Când ultimul val de elicoptere a aterizat, două aparate mitralioare au deschis focul asupra ierburilor înalte din pădure. Era începutul acţiunii. Soldaţii de la sol s-au lăsat la pământ şi au deschis un foc susţinut, la întâmplare. Avionul de recunoaştere aruncase rachete să marcheze zona inamică. Elicopterele neînarmate au început să se retragă. Dintr-odată, două dintre ele s-au prăbuşit la pământ. Veteranii cunoşteau stilul!

Când vechile H-19 erau utilizate în misiuni de zbor deasupra lanurilor de orez din peninsula Camau, autohtonii învăţaseră că un arc primitiv, întins de picioarele unui om aşezat pe spate în iarbă, putea fi o arma extrem de eficace împotriva elicopterelor ce zburau la joasă altitudine. Săgeata consta într-un băţ gros de care erau agăţate sârme, funii sau chiar liane. Având în vedere că rotorul era cea mai vulnerabilă parte a elicopterului, primitiva armă folosită la „suspendarea" în aer a acelui proiectil hazardat doborâse multe elicoptere. Primele rapoarte dădeau vina pe defecţiuni ale motorului sau rotorului, de vreme ce nu era perceput foc de armă sau orice alt atac duşmănos.

Cele cinci aparate înarmate aproape că îşi terminaseră muniţiile, iar indicatoarele de combustibil ale tuturor elicopterelor erau „pe roşu", astfel încât convoiul, redus acum la treisprezece aparate Huey, a lăsat supravegherea pe seama avionului de recunoaştere şi s-a îndreptat în viteză spre baza de realimentare.

La Thuc Dho, rămăseseră întinşi în iarba înaltă o sută douăzeci de oameni, plus dtiva răniţi din rândul membrilor echipajelor de zbor. Tirurife dinspre locurile ambuscadei erau sporadice. Şaisprezece dintre cei o sută douăzeci făceau parte dintr-o Grupă „A" a Beretelor Verzi.

Transmisionistul ţinea legătura cu avioanele de recunoaştere care-i îndruma spre sat. Aici, printre ruinele fumegânde ale colibelor de trestie, nu era nicio urmă de viaţă. Până şi câinii lihniţi de foame dispăruseră. Cu numai câteva ore înainte de apusul soarelui, locotenentul Detaşamentului „A" şi-a plasat trupele în poziţia de apărare

ISentru noapte. Thuc Dho fusese recucerit. Cutia Magică şi dovedise eficienţa.

În primele ore ale dimineţii, când primele ştiri despre Thuc Dho ajunseseră la Centrul de Luptă al Diviziei, vestea a ajuns şi la Cartierul General al USMACV (Comandamentul Asistenţei Militare *a* Statelor Unite din Vietnam) din Saigon.

Aici, toate informaţiile primite de la Forţele de Autoapărare a Satelor au fost adunate într-un raport ce a fost trimis direct la Pentagon. Cu o diferenţă de fus orar de o jumătate de zi, Pentagonul şi serviciile de informaţii au fost capabile să compileze toate datele primite din Asia de Sud-Est şi să le aducă la cunoştinţă preşedintelui şi colaboratorilor săi cei mai apropiaţi în cadrul unei şedinţe matinale.

1 >

Aceste materiale de la agenţiile de informaţii, de la Centrul de Luptă, rapoartele de la sateliţi şi de ia avioanele U-2, un buletin meteorologic amănunţit şi anumite informaţii interne au fost reunite în cursul şedinţei preliminare de la Centrul de Comandă din cadrul aripii Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore din Pentagon.

Aşa începe ziua în mediile oficiale ale Washingtonului. Trecerea în revistă a evenimentelor de ieri devine activitatea de astăzi şi operaţiunea de mâine. Rapoartele primite înlocuiesc diplomaţia şi planificarea de perspectivă ca sursă a „ce e de făcut".

În acea zi deosebită de la începutul lui decembrie 1960, s-a întâmplat să apară câteva feţe noi la acea şedinţă preliminară. Aceştia erau ministrul desemnat al apărării şi o parte din colaboratorii săi din vremea tranziţiei. Alarma de la Thuc Dho fusese menţionată destul de obişnuit de un ofiţer de armată în timpul primului raport. Ministrul desemnat al apărării, primind botezul Vietnamului, a cerut ca pentru raportul din dimineaţa următoare să aibă toate datele despre această acţiune. Acest interes deosebit de la cel mai înalt nivel a fost recepţionat cum se cuvine de şefii tuturor serviciilor şi de colaboratorii lor. În decursul acelei zile, un torent de mesaje spre şi dinspre Saigon a umplut eterul, plasând acţiunea Thuc Dho în fruntea priorităţilor.

Armata a dat comanda pentru aprovizionare totală şi desfăşurare de forţe umane în zonă. Aviaţia a anunţat supraveghere strictă şi bombardament asupra tuturor căilor de aprovizionare către Thuc Dho dinspre Laos şi pe rutele nordice. Thuc Dho a apărut în toate buletinele de ştiri. Aprovizionarea şi întărirea forţelor aeropurtate a devenit ţinta unui efort major.

Între timp, trupele din Detaşamentul „A” al Beretelor Verzi şi-au stabilit baza, au delimitat perimetrul zonei şi au trimis cercetaşii din Forţele Speciale sud-vietnameze să ia legătura cu „inamicul”. Eforturile acestora au rămas fără efect. „Inamicul” dispăruse. Tot ce-au găsit au fost nişte bătrâni şi copii din sat, ghem uiţi de frică în văgăuni şi în pădure.

Când au fost interogaţi cu privire la atac şi la locul unde s-ar putea afla patriarhul şi sătenii valizi, prizonierii nu au dat niciun indiciu. Mai mult, au fost extrem de contrariaţi când li s-au pus întrebări despre „inamic”. O ţineau una şi bună cu „Viet-Kha” – expresia vietnameză pentru „cerşetori”, cum îi numeau ei pe refugiaţi – dar interpretul, din exces de zel, a tradus cuvântul în vietcongi. Acest lucru i-a confirmat zelosului locotenent că

dăduse peste un comportament important al vietcongilor.

Locotenentul a transmis mai departe această informaţie preţioasă, adăugând obişnuitul bilanţ al victimelor, augmentat de numărul celor ucişi în bombardamente şi prin incendierile cu napalm. * Locotenentul estima numărul inamicilor la un batalion întărit, poate chiar un regiment. Toţi morţii erau vietcongi. Nici nu se putea altfel.

Din astfel de informaţii de la locul acţiunii a fost alcătuit la Saigon materialul de înştiinţare pentru a fi trimis la Washington. Sesizând interesul militarilor faţă de această problemă, datorat cererii ministrului desemnat, agenţia de informaţii a pus paie pe foc, adăugând propriul raport.

Deşi nu era un secret, nu toată lumea ştia că Forţele Speciale de elită ale lui Ngo Dinh Nhu se aflau sub comanda CIA. Dar, dată fiind această situaţie, serviciile de spionaj trebuia să se asigure că rolul acestora era cel puţin echivalent cu cel al forţelor armate regulate americane. Cartierul general al CIA de la Saigon s-a întrecut pe sine compilând toate datele disponibile despre Thuc Dho. Detaşamentul „A” al Forţelor Speciale din cadrul armatei de uscat americane, antrenat la Fort Bragg, era constituit din soldaţi adevăraţi, dar comandantul lor, un maior destul de nonconformist, era un agent CIA aflat sub acoperire militară.

Maiorul a fost printre primii care a ajuns la Thuc Dho, alături de ofiţeri din cadrul Forţelor Speciale sud-vietnameze şi „civili” din armata sud-vietnameză, cu primul val de elicoptere din ziua următoare.

Raportul preliminar de la Pentagon era alcătuit, ca de obicei, pe baza surselor de informaţii aflate pretutindeni în lume. Ştirile din anumite zone, din Congo, din India (unde încăierările de la graniţă prevesteau tulburările ulterioare) – tot felul de astfel de informaţii, cu

excepţia celor referitoare la Cuba, erau reduse la minimum. Cel mai important punct de pe agenda zilei era Thuc Dho. În spatele locurilor ocupate de demnitarii militari, în jurul mesei lăcuite, de nuc, a fost aşezat un al doilea rând de scaune pentru oaspeţii CIA şi ăi Ministerului de Externe din cadrul Centrului de Comandă.

Pe la opt şi zece, încăperea era aproape plină. Toţi cei care erau acolo îndepărtaseră bariera „strict secret”; fuseseră admişi conform principiului că „trebuia să ştie”. În sală se aflau trei dintre membrii Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, precum şi obişnuitul contingent din cabinetul ministrului apărării. Totul indica o prezentare completă a acţiunii de la Thuc Dho. Să ne amintim că în acel moment din decembrie 1960, la numai o lună de la alegerea lui John F. Kennedy, tulburările din Vietnam erau cu mult mai puţin însemnate decât aveau să devină mai târziu, iar toată această atenţie deosebită acordată acelui caz era ceva ieşit din comun la data respectivă.

Pentru cei mai mulţi dintre cei prezenţi, a fost evident faptul că mare parte din această mare tragedie l-a impresionat şi l-a captivat pe noul ministru al apărării şi, prin el, a captat atenţia noii administraţii. Ministrul desemnat, Robert S. McNamara, a fost interesat îndeobşte de batalionul sau regimentul de vietcongi „raportat”. Dacă batalionul s-a ascuns în pădure, aşa cum susţineau sătenii prinşi, şi dacă era înconjurat acum de trupele de elită sud-vietnameze din cadrul Forţelor Speciale, după cum raportase maiorul Beretelor Verzi (de fapt, CIA), atunci de ce nu erau vietcongii făcuţi să iasă din ascunzătoare, apoi eliminaţi sau luaţi prizonieri?

O dezbatere mai amplă a acestui subiect a fost întrucâtva limitată de faptul că ofiţerului raportor de la armată i se ordonase să nu devieze de la tema esenţială a raportului său. Ulterior, un general din al doilea rând s-a ridicat şi a spus că avea un mesaj chiar de la Saigon care

spunea că aşa-zisul batalion al vietcongilor a spart încercuirea sud-vietnamezilor şi că, în conformitate cu rapoartele avioanelor de recunoaştere, nu se mai află nimeni în pădure. Încheind ce avea de spus, generalul a aruncat o privire spre reprezentanţii CIA care asistau la convorbiri.

Ministrul desemnat a sesizat semnificaţia celor spuse şi a surprins ofiţerul raportor şi restul audienţei, în general, cu o altă întrebare: „Dacă putem fi în stare să mergem în ajutorul unui sat împresurat, cum am făcut-o la Thuc Dho, dar ajungând acolo n-am găsit altceva decât o aşezare pustie şi un inamic dispărut, cum ne putem aştepta să câştigăm războiul? Trebuie distrus inamicul".

Fusese plantată o ghindă şi acum creştea un mare stejar. Imediat, unul dintre oamenii de la CIA a ridicat pe jumătate o mină, şi-a tras picioarele de sub scaun şi s-a pregătit să se ridice. Nu era un obişnuit al şedinţelor preliminare; era însuşi coordonatorul echipei supersecrete a Extremului Orient, un vechi cunoscător al Asiei.

„Domnule ministru, întrebarea dumneavoastră este foarte pătrunzătoare, a spus el, mergând la originea problemei în cauză. Am încercat să anihilăm războiul de eliberare naţională de inspiraţie comunistă din Vietnamul de Sud, care a scăpat de sub control, răspândindu-se în toată ţara. Forţele lui Diem sunt prea puţin experimentate. Nu le place să lupte, chiar dacă e vorba de propria lor ţară, iar noi ne-am concentrat eforturile în Laos şi Thailanda într-o asemenea măsură, încât Vietnamul de Sud crede că rolul de consultanţă al armatei americane nu se extinde destul de mult. Cătunele Strategice şi Forţele de Autoapărare a Satelor nu sunt de ajuns.

V-a fost prezentat exemplul aşezării Thuc Dho. Din fericire, satul a fost pregătit de unul dintre agenţii noştri şi a fost racordat la reţeaua de autoapărare a satelor printr-un transmiţător, fapt care ne-a permis să contraatacăm

imediat. Dar astă nu înseamnă mai nimic. Nicio reţea nu ajută dacă există o mulţime de scăpări. Trebuie să organizăm fiecare cătun, fiecare sat, fiecare trib. De abia atunci acest duşman sprijinit de comunişti poate fi eliminat din această ţară liniştită, iar aceşti omuleţi simpli pot fi lăsaţi să-şi aleagă în pace propriul destin”.

Ministrul desemnat a înghiţit găluşca.

Prin ianuarie 1961, „Cursul Modern de Contrainsurgenţă”, destinat în mod expres pregătirii miilor de Berete Verzi menite să lupte în Vietnam, a fost mutat în mare grabă la Fort Bragg. Una dintre ultimele acţiuni oficiale ale ministrului adjunct al apărării în funcţie, James Douglas, a fost să viziteze noua şcoală şi să-i dea binecuvântarea.

Dar hopul fuse se trecut. Cu discreţie şi eficienţă, comenzile au început să curgă. Unul dintre articolele de bază era transmiţătorul radio, cel de la Thuc Dho fiind un aparat de probă. În câteva săptămâni, fabricanţii au primit o comandă specială de câteva mii de transmiţătoare radio, căreia i s-a acordat prioritate maximă. La puţină vreme după instalarea în funcţie a lui John Kennedy, transmiţătoarele au împânzit sat după sat, a intensifica şi încuraja campania Cătunelor Strategice.

La numai câteva luni, Robert McNamara, noul ministru al apărării, a întreprins prima sa vizită în Vietnamul de Sud. Thuc Dho devenise un model. Până să-l vadă ministrul, localnicii, soldaţii de elită din Forţele Speciale sud-vietnameze şi Beretele Verzi americane bătătoriseră drumurile în zonă, reconstituind şi repetând faimosul atac pentru demnitarii aflaţi în vizită.

Colinele, cândva luxuriante, fuseseră scobite de bombe, pârjolite de napalm, defoliate de genocidul chimic. Dar în centrul interesului s-a aflat întotdeauna cutia neagră de plastic cu ochiul ei roşu, celebra Cutie Magică cu numărul 1052, percutorul intensificării războiului din

Vietnam.

NOTĂ: Au existat multe aşezări ca cea descrisă în această relatare. Thuc Dho este un nume inventat cu scopul de a prezenta un caz tipic. Povestirea este rodul călătoriilor personale ale autorului în Vietnam şi al legăturilor sale cu CIA din perioada 1955 – 1964.

PAISPREZECE

JFK face prima încercare de a controla CIA

CA MEMBRU al Camerei Reprezentanţilor şi al Senatului Statelor Unite, John F. Kennedy era un politician cu experienţă. Ca fiu al ambasadorului american la curtea St. James în zilele imediat premergătoare declanşării Celui de-al Doilea Război Mondial, era familiarizat cu hăţişurile politicii externe şi ale lumii marilor afaceri. Era fiul unuia dintre cei mai bogaţi şi influenţi oameni din America. Dar ca nou preşedinte ales al SUA, a descoperit că trebuia să ia totul de la capăt. Mizele jocului practicat la Casa Albă erau cu mult mai ridicate şi mult mai complexe decât în oricare altele din încercările sale anterioare, iar concursul de împrejurări din perioada de „neputinţă" a mandatului Eisenhower n-a uşurat cu nimic această sarcină.

Căderile de sănătate ale lui Eisenhower, datorate probabil vârstei, şi în special atacul de cord pe care l-a suferit în urma prăbuşirii visului unei semnificative „Cruciade pentru Pace", au determinat o perioadă de „neputinţă*" mai profundă decât în mod obişnuit. Fusese pus la punct un plan de contrainsurgenţă pentru Indochină, iar programul armatei de la Fort Bragg, de tehnici speciale de luptă, îşi începuse cursul.

Din partea marilor afaceri, partizanii proiectului „Everest, de construcţie a avionului de vânătoare strategic experimental (TFX), grăbeau lucrurile, astfel încât alegerea fabricantului să se facă înainte ca gruparea favorabilă proiectului din cadrul administraţiei Eisenhower să părăsească Washingtonul. În 1960, aparatul TFX era

preconizat a fi cea mai mare investiţie pentru un singur tip de avion, valoarea ei ridicându-se la un mai puţin de şase miliarde de dolari.

1 Speranţele lui Ike pentru destindere au fost năruite de incidentul U-2, descris anterior.

În acelaşi timp, situaţia din Vietnam părea să fie relativ calmă, de vreme ce principalele tulburări, atât politice cât şi militare, aveau loc în apropiatul Laos. Toate aceste focare mocnite de tensiune au explodat după instalarea lui Kennedy şi au continuat prin a-i copleşi noua şi relativ neexperimentata sa administraţie.

De-abia la o săptămână de la preluarea funcţiei, Kennedy a primit un raport personal de la colonelul Edward G. Lansdale, cel mai important şi cel mai vechi agent CIA din sud-estul Asiei, referitor la recenta călătorie a acestuia la Saigon. De asemenea, Lansdale a susţinut o a doua dare de seamă asupra planului de contrainsurgenţă pentru Indochina. Ulterior, Kennedy a aprobat planul, ceea ce a dus la extinderea forţelor sud-vietnameze într-un ritm mai degrabă lejer.

Acest proiect i-a asigurat preşedintelui sud-vietnamez Ngo Dinh Diem sprijinul financiar ce i-a permis să-şi sporească numărul soldaţilor cu douăzeci de mii (armata lui ridicându-se la vremea aceea la o sută cincizeci de mii de oameni), precum şi susţinerea forţelor sale de contragherilă, cunoscută atunci ca Garda Civilă1.

Între ianuarie şi mai 1961, noul preşedinte a fost prins de proiectul împotriva lui Castro, printre altele, care s-a dezvoltat în mâinile oportuniştilor din CIA, de la un ciclu de raiduri sporadice de paraşutare asupra Cubei, la un plan matur de invazie. Conform planului de invazie aprobat de Kennedy, Castro nu s-ar mai fi aflat în poseseia nici unui avion de luptă funcţional în zorii zilei Z.

Însă bombardamentul aerian prevăzut să distrugă ultimele trei avioane ale lui Castro, în timp ce se aflau la

sol, a fost anulat. Atacul aerian fusese aprobat de Kennedy de-abia în după-amiaza premergătoare zilei invaziei. Contramandarea acestei misiuni, a fost după părerea Grupului Cubanez de Studiu, cauza primordială a eşuării invaziei.[78]

Deosebit de mânios din pricina acestui dezastru al CIA, Kennedy a alcătuit un neobişnuit Grup Cubanez de Studiu, care să descopere cauzele eşecului şi să stabilească planurile acţiunilor viitoare ale administraţiei sale de pe scena Războiului Rece. Acest grup şi-a lăsat amprenta asupra administraţiei care se năştea. Pe durata activităţii comisiei, John şi Bobby Kennedy au decis ca Allen Dulles, precum şi alţi lideri de marcă din CIA, trebuia să dispară din arenă1. Ca urmare a experienţei sale în Grupul de Studiu, Robert Kennedy, un novice în ale armatei, a fost fermecat de experimentatul, instruitul şi complexul general Maxwell Taylor[7980].

În fiecare seară, după ce se întorcea de la Pentagon, unde asistase la abila coordonare, realizată de generalul Taylor, a investigării operaţiunii Bay of Pigs şi a alcătuirii planurilor paramilitare, Bobby Kennedy discuta toate acele informaţii, însoţite de ideile lui Taylor despre tehnicile speciale de luptă ale armatei, cu fratele său şi cu alţi consilieri apropiaţi.

Totodată, preşedintele îi ceruse lui Roswell Gilpatric, ministrul adjunct al apărării, să „lucreze la un program de salvare a Vietnamului”. Lansdale a devenit directorul executiv al echipei de lucru a lui Gilpatric, asumându-şi rolul de coordonator oficial şi de manager al conceptului de contrainsurgenţă.

---

78 Pentru detalii complete asupra eșecului de la Bay of Pigs consultați capitolele precedente.

79 New York Times, 25 aprilie 1966.

80 Unul dintre fiii lui Robert Kennedy se numește Maxwell Taylor Kennedy.

Acest aranjament părea cum nu se poate mai nimerit, de vreme ce Lansdale în persoană, generalul Richard Stilwell, prietenul său, şi colaboratorii lui intimi din CIA şi armată fuseseră aceia care depuseseră atâtea eforturi pentru a lansa noua doctrină militară a Războiului Rece în perioada administraţiei Eisenhower (care doctrină, după cum am văzut, se baza în mare parte pe elementele învăţăturii lui Mao Zedong).

În autobiografia intitulată, *In The Millst of Wars*,[81] Edward Lansdale îşi prezintă propriul său bagaj de cunoştinţe, remarcabila sa experienţă cu privire la activitatea şi lucrările lui Mao Zedong:

Am sosit la Washington la sfârşitul lui ianuarie (1953) şi am avut mai multe runde de convorbiri cu politicienii.

M-am trezit citându-l pe Mao Zedong dintr-una din cuvântările sale ţinute în faţa unei clase de ofiţeri din peştera Yenan la începutul Celui de-al Doilea Război Mondial. „Există multe elemente din cadrul armatei cărora nu le pasă decât de latura militară şi ignoră politica. Astfel de ofiţeri militari cu mentalitate unilaterală, care neglijează interdependenţa dintre relaţiile politice şi cele militare, trebuie făcuţi să înţeleagă legătura corectă dintre cele două. Toate acţiunile militare reprezintă mijloace de îndeplinire a unor obiective bine stabilite, în vreme ce acţiunea militară este ea însâsi o formă de manifestare politică”.

Aş adăuga că nu are importanţă faptul că Mao îşi compilase conferinţele din Sun Tzu, Clausewitz şi Lenin. Doctrina comunistă asiatică de astăzi s-a inspirat pe plan militar din cuvintele lui Mao, iar noi, la rândul nostru, trebuie să o privim cu mai multă deschidere.

Vă amintiţi, probabil, numeroasele extrase din raportul comisiei speciale de pe lângă Casa Albă din mai

81 Aî viitoarea luptelor (n. trad.).

1959, intitulat „Pregătirea în Cadrul Mutual de Securitate”, ce sunt incluse în capitolul doisprezece. Acel raport a fost scris de generalul Lansdale şi de generalul Stilwell; făceau referiri la însuşi cuvintele lui Mao şi le recomandau ca modele demne de urmat în cazul noilor armate preconizate de ei „în Lumea a Treia”. În acest context, trebuie să se ţină seama de faptul că, atunci când cineva propune o astfel de politică pentru o altă ţară, este aproape convins că ea va funcţiona cu eficienţă şi în propria ţară. Aceasta este marea lecţie a analizei acestui raport şi a precizării importanţei învăţăturii comuniste lui Mao pentru doctrina şi pregătirea militară americană. Aceasta ar putea fi folosită şi aici.

Întrucât obiectivul major al acestei cărţi este de a analiza faptele care au determinat uciderea lui Kennedy şi acapararea puterii în ţară la acea vreme, găsim potrivit să notăm că, în indexul de opt pagini al cărţii lui Lansdale, sunt şase referiri la Mao Zedong… şi nici măcar o singură menţionare a lui JFK

Pe trei mai 1961, extrem de adaptabila administraţie Kennedy a operat schimbări importante într-un moment nepotrivit. Proiectul pentru Vietnam al tandemului Gilpatric-Lansdale, de la sfârşitul lui aprilie, a fost anulat, iar pe 3 mai a fost aprobat un nou plan al Ministerului de Externe (după toate probabilităţile alcătuit de George Ball). Recomandările de la Ministerul Apărării ale lui Lansdale erau eliminate în totalitate, iar ca ambasador la Saigon a fost numit Fritz Nolting, o persoană aflată în relaţii strânse cu CIA (dacă nu chiar el însuşi un adevărat agent CIA). Steaua lui Lansdale intrase în umbră, iar echipa Duâles-Cabcil-Bissell se ofilea cu repeziciune, în vreme ce generalul Taylor devenea omul zilei în ochii lui Kennedy.

La sfârşitul lunii mai, vicepreşedintele Lyndon B. Johnson se afla în Saigon să dirijeze o misiune de

constatare a situaţiei şi să-i înmâneze preşedintelui Diem o scrisoare de la John F. Kennedy. Johnson fusese autorizat să abordeze problema staţionării trupelor americane în Vietnamul de Sud. La acea vreme, Diem nu le dorea acolo; guvernul lui avea alte lucruri în minte.

După cum am arătat în capitolele anterioare, Diem fusese dependent de Lansdale, fiindu-i şi prieten apropiat în acelaşi timp, chiar în clipa în care se întorsese din exil în Extremul Orient. Petrecuse mult timp cu Lansdale, făcând planuri cu acesta pe durata îndelungatei sale vizite la Saigon, după alegerea lui Kennedy, la sfârşitul anului 1960. Diem şi fratele său proCIA, Ngo Dinh Nhu, au fost complet surprinşi de rapidele schimbări şi de evoluţiile de pe malurile Potomacului, care i-au afectat într-atât de dramatic pe Dulles, Lansdale şi pe CIA însăşi. Diem a devenit neîncrezător faţă de administraţia Kennedy şi reprezentanţii săi. Ezita să accepte noile chipuri, noile idei şi noua strategie, deşi fusese asigurat în mod repetat că totul era spre binele lui.

De la mijlocul anului 1959, Diem începuse crearea „Agrocomunelor" de tip colectiv, vizate a fi mici comunităţi care să asigure toate bunurile necesare traiului. Am arătat că singurul factor major ce se afla ta originea tulburărilor grave din sânul noii naţiuni sud-vietnameze consta în infiltrarea a mai mult de un milion de refugiaţi (tonkinezi) nordici, ce fuseseră transportaţi în sud cu mijloace aeriene şi navale ale Statelor Unite. Aceşti oameni, dintre care mulţi au ajuns în posturile cheie din administraţia Diem, aveau nevoie de locuinţe. În concepţia lui Diem, Agrocomunele, proiectate şi sprijinite cu banii americanilor, aveau să asigure un toc de trai pentru cât mai mulţi posibil dintre aceşti invadatori străini.

Din mai multe motive, planul a eşuat lamentabil după ce fuseseră înfiinţate mai puţin de douăzeci şi cinci de Agrocomune în ţâra nimănui din ţinuturile sărăcăcioase ale

ţării. În felul acesta, Agrocomunele deschise, având la bază un concept maoist, au devenit Cătunele Strategice superbaricadate din 1961, în perioada Kennedy. Cătunul Strategic era menit să preîntâmpine două probleme majore: era proiectat în aşa fel, încât să oblige locuitorii să stea înăuntru, şi pe de altă parte, să le asigure securitatea împotriva atacurilor din exterior ale bandiţilor înfometaţi, numiţi, de obicei, vietcongi. În 1961, Vietnamul de Sud era împânzit de băştinaşii dezrădăcinaţi şi lihniţi de foame, ca şi de tonkinezii la fel de înfometa ti şi dezrădăcinaţi.

Privind prin prisma realizatorului Marii Strategii, cu ale sale interese malthusiene, pentru „declanşarea războiului" în Vietnam, situaţia nici nu putea fi mai propice. Cum scria Alberto Moravia în cartea sa *The Red Book and the Great Wall, an Impression of Mao's China1*: „În război, se cheltuieşte într-o zi mai mult decât într-un an în vreme de pace".

Ar fi prea uşor să uităm că acest conflict fusese pus în mişcare în populata, bogata (după standardele asiatice) şi liniştita Indochină încă din 1945, când Ho Şi Min a sosit la Hanoi însoţit de camarazii săi din Oficiul de Servicii Strategice[82] şi înarmat cu armele americane de pe insula

Okinawa. Acestea erau armele folosite de Vietminh pentru a controla o mare parte a zonei între 1945 şi 1954. Aceleaşi arme, în special artileria grea, făcuseră posibilă victoria Vietminh-ului asupra francezilor la Diên Biên Phú. La vremea aceea, ce mai rămăsese din ajutorul militar american de trei miliarde de dolari furnizat francezilor era adăugat la arsenalul de sorginte americană al lui Ho Şi Min.

După standardele moderne, Statele Unite au furnizat o rezervă de armament mai mult decât necesară omului pe care, după asigurarea condiţiilor necesare preliminare, îl vor numi „inamicul". În cursul anului 1962, Michael

82 Canea roșie si Marele Zid impresii din China hti Mao (n. irad).

Forrestal, membru de marcă al Consiliului Naţional de Securitate şi prieten intim al preşedintelui Kennedy, a vizitat Vietnamul împreună cu Roger Hilsman de la Ministerul de Externe. Ei au alcătuit un raport destinat preşedintelui în care arătau că: „Majoritatea întăririlor şi a echipamentului provine chiar din interiorul Vietnamului de Sud”. Acesta era eufemismul lor birocratic folosit pentru a exprima faptul că armele Vietminh-ului erau de fabricaţie americană. Bineînţeles că erau.

Un alt oficial important declara: „În tot acest timp, nimeni nu a descoperit vreo puşcă de fabricaţie chinezească sau vreo armă sovietică printre cele folosite de vietcongi”, arătând că toate armele preluate de la vietcongi (bandiţi) de către americani erau fie de construcţie proprie (mine terestre primitive, dar eficiente), fie achiziţionate anterior de la guvernul Diem sau din Statele Unite.

Nu era de mirare că fraţilor Diem le era greu să accepte administraţia Kennedy. Acţiunile de aprovizionare cu armament ale ambelor părţi, culminând cu strămutarea forţată a peste un milion de tonkinezi, din nord în sud, cu ajutorul navelor maritime şi aeriene americane, erau privite ca tactici „războinice” de către Diem.

Acesta era climatul în care administraţia Kennedy întâmpina raportul de după operaţiunea ÎJay of Pigs alcătuit de generalul Maxwell Taylor şi numirea acestuia în funcţia de consilier militar prezidenţial la Casa Albă locuită de Kennedy. Pe 11 octombrie 1961, preşedintele Kennedy i-a ordonat generalului Taylor şi lui Walt Rostow, consilier de politică externă, să călătorească la Saigon.

În toamna anului 1961, Rostow declara că, pentru prezenţa Statelor Unite în Vietnam, era „acum ori niciodată1. Bill Bundy, fost agent CIA (dacă „fost” are aplicabilitate în cazul agenţilor CIA), ca expert în problemele Asiei de Sud-Est şi, din 1961, ministru adjunct

al apărării, spunea că există o şansă de şaptezeci la sută de a „clarifica situaţia”, recomahdând uti atac preventiv, „o operaţiune imediată şi hotărâtă”. Niciunul dintre aceşti oameni nu erau experţi militari, voiau numai să-şi arate forţa şi îndrăzneala.

Taylor era puţin mai moderat şi, sub pretextul unui proiect de „despresurare amplă”, recomanda introducerea unui număr redus de militari americani în Vietnam. Kennedy a aprobat sfatul acestuia şi în toate declaraţiile publice ulterioare s-a referit la aceştia ca la „trupe de sprijin”.

Între timp, Robert S. McNamara şi fosta sa echipă de „Whiz Kids” de la Ford Motor Company se pregăteau să intre în acţiune. Fiecare voia să fie considerat expert militar. McNamara era novice în ale războiului; ştia foarte puţin, dacă nu chiar nimic, despre Indochina. Era un tip exact. Dorea ca lucrurile să fie ordonate şi explicate amănunţit în „analiza cazului”. Una dintre primele sale decizii, inspirată dintr-o şedinţă de la Pentagon anterioară preluării funcţiei, a fost să ordone utilizarea sprayului defoliant în Vietnam. El însuşi le-a transmis ideea celor de la Agenţia Proiectelor de Cercetări Avansate (ARPA), puternicul organism de specialişti ce apăruse la Pentagon în agitaţia stârnită de surpriza Sputnik, ajungând sub aripa protectoare a unui vechi profesionist birocrat, Bill Godel.

Profitând de hiatusul produs după alegeri în activitatea guvernamentală superioară de angajare, Godel a părăsit Biroul de Operaţiuni Speciale din Biroul Ministrului Apărării unde lucrase alături de generalul Lansdale şi de mine şi sub comanda generalului rezervist USMC Graves B. Erskine, pentru mai interesantul domeniu al ARPA

În primele zile, proiectul defolierii era cunoscut sub numele de Operaţiunea Hades; la scurt timp după aceea, i s-a dat numele Ranchhand. Nimeni n-a acordat prea multă

atenţie acestui proiect şi a fost probat defoliantul obişnuit folosit de constructorii feroviari. Atâta timp cât activitatea s-a desfăşurat normal, nimănui nu i s-a părut vreodată că defoliantul se va dovedi periculos. Cum se obişnuia cu multe dintre proiectele din vremea aceea, Ranchhand a fost aprobat de McNamara, Roswell, Gilpatric, Robert Kennedy, U. Alexis Johnson, Mike Forrestal, Dick Helms şi Maxwell Taylor.

Avioanele cooptate în acest proiect fuseseră luate din cadrul altor programe, iar modificările ce li s-au adus în vederea executării lucrărilor de pulverizare nu au fost greu de făcut. Nimănui nu i-a păsat de consecinţele deciziei de a defolia. După cum faptele au demonstrat ulterior, utilizarea primejdioaselor defoliante n-a servit mai deloc scopurilor practice în Vietnam. De fapt, „inamicul" a găsit-o folositoare, arzând frunzele moarte şi folosind protecţia oferită de norii de fum, astfel că el a avut mai mult de profitat decât forţele regulate sud-vietnameze.

În mai 1961, McNamara a pus la cale un proiect de monitorizare sistematizată numit Centrul de Analiză a Evoluţiei Războiului (CDTC); procedeu caracteristic pentru McNamara şi pentru concepţia sa operativă. Obiectivul CDTC crasă amplaseze un birou „pe front", la Saigon şi un altul în locul de unde veneau banii şi puterea, în Pentagon, conectate între ele printr-o reţea directă de comunicare. Fiecare problemă apărută şi identificată în Saigon era imediat numerotată şi transmisă la Pentagon. De exemplu, dacă exista o problemă cu „funcţionarea carabinelor M-16" în luptă, i se dădea un număr de ordine şi era transmisă Pentagonului, unde secţia 1156 îi acorda un tratament prioritar.

Multe persoane, inclusiv eu, obişnuiam să citim zilnic lista proiectelor prioritare ale CDTC. Ciudăţenia consta în faptul că listarea şi analiza proiectelor nu erau diferenţiate în funcţie de intensitate, complexitate, cheltuieli sau

utilitate în luptă. Toate beneficiau de acelaşi tratament, unul după altul.

Într-o bună zi, am citit un proiect în care se menţiona că „Trupele de elită ale gărzii prezidenţiale suferă de malnutriţie la graniţa cu Cambodgia”. Trupele „de elită” erau antrenate de CIA şi filipinezi, şi însărcinate, în mod obişnuit, cu paza preşedintelui Diem şi a familiei sale, la reşedinţa de stat. ca parte a programului de pregătire, acestea căpătau experienţă pe „câmpul de luptă” de la agitata graniţă cambodgiană.

Din oarecare motive, în timp ce executau această misiune sufereau de ma înutriţie. Fără întârziere, ARPA, ce coordona proiectul CDTC din Pentagon, a organizat o conferinţă cu experţi nutriţionişti de la trei universităţi de marcă. După care experţii au fost transportaţi în Hawaii pentru a se documenta asupra Indochinei, apoi la Saigon şi de aici mai departe, la graniţa cambodgiană. Acolo au aflat că „soldaţii de elită”, în majoritate de origine tonkineză, nu puteau mânca hrana preparată la Saigon şi transportată pentru ei la graniţă. Le lipsea un sos autohton care pentru tonkinezi era esenţial.

Grupul de la ARPA a aranjat să se prepare sosul respectiv în cantităţi enorme şi, din lipsa altei alternative, a apelat la o fabrică de îmbuteliere a băuturilor răcoritoare din apropiere. Sticlele erau împachetate în cutii de lemn, trimise pe calea aerului la graniţă şi paraşutate soldaţilor înfometaţi. Sfârşitul cazului… aproape.

Peste câteva luni, am observat un nou proiect CDTC situat spre finalul listei numerotate: „Soldaţii de elită din garda prezidenţială suferă de ma înutriţie la graniţa cambodgiană”. ARPA trata orice subiect în mod mecanic. A convocat o conferinţă de presa a nutriţioniştilor – de data asta, întâmplarea a făcut să fie vorba de alţi experţi – şi i-a trimis la Saigon.

Acolo, li s-a povestit despre proiectul anterior şi li s-

au arătat fabricile producătoare şi de îmbuteliere care lucrau intens. Totul părea în regulă. Cu toate acestea, au cerut să fie duşi la graniţă unde au dat peste soldaţii lihniţi de foame. N-a fost greu să descopere cauza.

Când cutiile conţinând sosul respectiv erau paraşutate, recipientele de sticlă se spărgeau. Soldaţilor nu li s-a permis să mănânce nimic de teama cioburilor. Asta era problema. Înapoi la Saigon.

Acum, experţii erau în căutarea unei fabrici de conserve. Cea mai apropiată şi disponibilă era fabrica de bere San Miguel din Manila. Au demontat-o şi au transportat-o la Saigon, unde au repus-o în funcţiune. Sosul special tonkinez a fost făcut în acelaşi loc şi apoi îmbuteliat la noua fabrică. De această dată, când sosul a fost paraşutat trupelor, a rezistat impactului. Grupul de nutriţionist! a declarat misiunea un succes şi s-au întors la diferitele lor universităţi. ARPA a clasat proiectul ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit şi s-a apucat de altele. Aşa se purta războiul modern în sălile Pentagonului… în stilul „Whiz Kids”.

Există alte exemple nu tot atât de amuzante. Un avocat din Washington, pentru care uşile Casei Albe erau deschise tot timpul, a făcut o excursie în Florida unde a văzut nişte maşini enorme defrişând pământul pe porţiuni mari. În vreme ce lamele acestor utilaje monstruoase avansau în grup, una lângă alta, înghiţeau totul în calea lor şi nu lăsau în urmă decât pământ gol, aproape la fel de neted ca şi terenul de tenis. Juristului i s-a spus că astfel de maşini erau folosite în bazinul superior al Amazonului din America Latină, unde îşi croiau drum prin pădurile tropicale, producând pastă pentru fabricile de hârtie şi lăsând în urmă nimic altceva decât pământ pustiu, arid.

La întoarcerea din Florida, întreprinzătorul avocat s-a dus să-l vadă pe McNamara, după ce îi dăduse un telefon strategic preşedintelui, sugerând că o astfel de formaţiune

de maşini ar putea fi desfăşurată în teritoriul nimănui de la paralela 17 din Vietnam, pentru a îndepărta tot ce se afla pe sol, a transforma locul în teren viran, numai bun pentru construirea unei reţele de radare electronice care ar putea permite descoperirea nemijlocită a oricărei mişcări. Acesta a devenit un proiect CDTC şi în scurt timp s-a transformat în „câmpul de luptă electronic” în valoare de mai multe miliarde de dolari.

O afacere asemănătoare, dar mult mai costisitoare, a fost aceea în care tot un astfel de planificator ascuţit la minte şi-a dat seama că una dintre cele mai mari probleme ale Indochinei consta în lipsa porturilor cu deschidere la mare pentru vasele de transport. În primii ani ai războiului, aproape toate proviziile transportate cu mijloace maritime trebuia descărcate în portul necorespunzător al Saigonului, aflat la mare depărtare de mare. (Este ceva asemănător cu micul port al Alexandriei din Virginia, situat departe, în susul Potomacului, lângă Washington.)

Omul nostru a închiriat un birou încăpător pe Connecticut Avenue, în Washington, şi a făcut o machetă uriaşă a zonei golfului Cam Ranh (Vinh Cam Ranh) de pe coasta vietnameză, aşezând-o pe mai multe mese mari.

A umplut-o cu apă, făcând-o cât mai asemănătoare cu originalul. În ideea lui, golful natural, puţin adânc, putea fi dragat şi se puteau amplasa pe fundul acestuia nişte pungi uriaşe din material plastic, scufundate cu ajutorul unor greutăţi, care să servească la depozitarea unor importante cantităţi de benzină şi de combustibil pentru avioanele cu reacţie.

Forţa de greutate a apei va apăsa asupra acestor rezervoare de plastic, pompând petrolul, mai uşor decât apa, prin nişte tuburi care ar duce către locurile de depozitare de pe malul mării. Costul exprimat de creatorul acestui proiect se ridica la două miliarde de dolari.

McNamara şi oamenii săi din CDTC au scos proiectul la licitaţie. Un consorţiu gigantic de contractanţi au lucrat împreună la proiect şi, înainte de a-l finaliza, costul iniţial de două miliarde de dolari s-a înmulţit de câteva ori. Aceasta a fost o faţetă, arareori văzută, a războiului din Vietnam şi nici acum nu e pe deplin înţeleasă. De fapt, costul direct al războiului, de două sute douăzeci de miliarde de dolari – poate un total de cinci sute de miliarde – trebuia să fi fost cheltuit undeva… cândva.

Echipa Kennedy hotărâse măsurile prioritare. Din eşecul operaţiunii Bay of Pigs trăseseră concluzia că nu se poate încrede în CIA şi conform teoriilor lui Maxwell Taylor ştiau că singura cale de luptă în genul de război ca cel moştenit de la CIA în Indochina consta în tactici paramilitare de genul celor aplicate de unităţile speciale ale armatei terestre.

Deoarece toate trupele Forţelor Speciale anterioare activaseră în Vietnam sub controlul operaţional al Agenţiei, generalul Maxwell Taylor i-a propus lui Kennedy, în scrisoarea sa din 13 iunie 1961, ca Ordinele de Apărare a Securităţii Naţionale 55, 56, 57 să devină bazele unui nou ordin de lucru. Kennedy a fost de acord imediat, iar spre sfârşitul anului 1961 l-a instalat pe generalul Taylor la Casa Albă ca şi consilier special prezidenţial cu problemele militare.

La puţin timp după aceea, Taylor şi Rostow au efectuat acea călătorie la Saigon, întorcându-se cu propunerea de a introduce „trupe de sprijin” în Vietnam, sub pretextul unei acţiuni de „despresurare amplă. Preşedintele a acceptat modesta lor recomandare şi astfel a început o nouă eră – o eră bazată pe o schimbare mult mai importantă la Washington.

Allen Dulles, generalul C.P. Cabell şi Dick Bissell erau pe dinafară. Steaua lui Lansdale era eclipsată, şi o nouă bătălie internă stătea să izbucnească pe coridoarele

întunecoase, lipsite de ferestre, din aripa alocată Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore din clădirea Pentagonului. Lupta a început odată cu înfiinţarea Biroului de Asistenţă Specială pentru Contrainsurgenţă şi Acitivităţi Speciale şi cu sosirea şefului acestuia, general-maior Victor H. „Bruta” Krulak din infanteria marină americană.

Gneralul Lyman Lemnitzer, omul căruia îi fusese adresat şi transmis Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale 55, s-a asigurat că toţi şefii de arme au avut prilejul să citească şi să analizeze aceste inedite directive prezidenţiale, după care a ordonat să fie îndosariate în siguranţă. Lemnitzer şi prietenul său apropiat, generalul David M. Shoup din infanteria marină, erau soldaţi tradiţionali. Nu fuseseră niciodată „războinici reci” sau partizani ai Războiului Rece şi nici ai unui război pe pământ asiatic.

Lui Lemnitzer nu i-a păsat nici cât negru sub unghie că John Kennedy a înfiinţat un birou pentru „consilierul prezidenţial cu probleme militare” şi l-a instalat pe Taylor în acea funcţie. La sfârşitul anului 1962, Lemnitzer se îndrepta spre comanda forţelor europene ale NATO, în vreme ce Kennedy, Taylor şi ceilalţi se împotmoliseră în nisipurile mişcătoare ale Asiei de Sud-Est.

Prin publicarea Ordinului de Apărare a Securităţii Naţionale 55, de pe 28 iunie 1961, intitulat „Relaţiile Marelui Stat Major cu preşedintele în cadrul Operaţiunilor Războiului Rece”, preşedintele John F. Kennedy ordona Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore să „reprezinte punctul de vedere al armatei în consiliile guvernamentale”. N-a mers. Instituţia militară americană nu era nici menită, nici pregătită să se angajeze în operaţiuni secrete pe timp de pace şi nici nu intenţiona să o facă. Drept urmare, în lipsa unei alternative, acest gen de activitate a rămas în sarcina CIA.

Însă nici CIA nu este mai bine pregătită să poarte un război clandestin, cu o excepţie: CIA este întotdeauna capabilă să genereze un incident îndeajuns de complex ca să necesite amestecul şi intervenţia Statelor Unite. Şi poate face acest lucru deoarece are, sau poate crea, surse de informaţii. CIA este primul organism guvernamental care să ia legătura cu fracţiunile „rebele" sau „insurgente".

Spiriduşii CIA dau târcoale închisorilor şi pieţelor din alte ţări în care oamenii se adună şi cârtesc împotriva ordinii de stat, în căutarea unor astfel de informaţii. Pot trage cu urechea sau chiar participa la o conversaţie cu autohtoni ce fac remarci defăimătoare la adresa guvernului aflat la putere, aşa cum au procedat liderii „Contras" în cazul preşedintelui nicaraguan Daniel Ortega.

Agentul participă la sistemul „clandestin" de comunicaţie, raportează direct superiorului său de la sediul central al Agenţiei, după care e îndemnat să obţină mai multe informaţii şi să-şi extindă sursele; de aceea a fost trimis agentul aici, ca avangardă. Aşa că obţine mai multe date, chiar dacă trebuie să le stimuleze sau să le inventeze, ceea ce duce la iniţierea unei operaţiuni clandestine; este un proces de reacţie, nu o treabă planificată.

Ajunşi aer, să ne amintim de Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale 57 – „Responsabilitatea operaţiunilor paramilitare", unde se arată că „O operaţiune paramilitară... poate fi întreprinsă în sprijinul unui guvern aliat aflat la putere (ca în cazul republicii El Salvador) ori în sprijinul unui grup rebel ce încearcă răsturnarea unui guvern ostil nouă", ca în Nicaragua.

Aceste rânduri au fost scrise de generalul Taylor în scrisoarea către preşedinte, trimisă acestuia din urmă după investigarea operaţiunii Bay of Pigs în iunie 1961, în ziua de 13, şi reprezintă doctrina dintotdeauna a CIA şi a

aliaţilor săi apropiaţi din cadrul proiectului de – metode speciale de ducere a războiului.

Cu câteva modificări, dacă s-au făcut, ele au constituit, de asemenea, bazele doctrinei promulgate de asistentul ministrului de externe Elliot Abrams, cea mai însemnatăi Acesta este un mijloc de comunicare direct, secret şi sigur. Agentul coordonator dintr-o ţară are linie directă cu sediile CIA, trecând peste orice alt canal al guvernului american.

oficialitate politică implicată în activitatea de planificare a operaţiunilor paramilitare din Nicaragua.

În aceeaşi ordonanţă există o definiţie importantă, dar puţin observată, care este în avantajul iiirect al CIA, deşi Kennedy încerca să readucă acest gen de activitate în sarcina Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore. Iat-o: „Operaţiunile de intensitate redusă vor cădea, în mod obişnuit, în totalitate în capacitatea normală a unei singure agenţii; cele mai însemnate vor antrena Externele, Apărarea, CIA, USIA (Agenţia de Informaţii a Statelor Unite) şi, probabil, şi alte ministere şi agenţii”. Litera şi spiritul acestei declaraţii sunt destul de clare; problema constă în modalitatea de punere în practică.

Toate operaţiunile clandestine încep prin a fi de „intensitate redusă”. De aceea, când operaţiunea propusă a fost prezentată Consiliului Naţional de Securitate spre aprobare, s-a crezut de cuviinţă să revină în sarcina CIA ca ţinând de competenţa ei, fiind de „intensitate redusă”, însă nicio operaţiune nu poate rămâne la acest stadiu, de vreme ce Agenţia o dezvoltă cu ajutorul a zeci de milioane de dolari şi cu multitudinea de active militare americane.

De-a lungul anilor, CIA a alcătuit un eficient sistem de obţinere a echipamentului, a forţei umane şi a facilităţilor bazelor de peste ocean ale armatei şi a tuturor lucrurilor necesare pentru îndeplinirea unei operaţiuni secrete, aparent în condiţiile unei rambursări.

Rambursarea se face prin transferul fondurilor CIA din conturile Ministerului Apărării în beneficiul acestuia din urmă, acoperind, în felul acesta, toate cheltuielile „neprevăzute” ale armatei. Acest sistem complicat, dar eficient, se practica din 1949. De exemplu, în 1958, în Indonezia, CIA a avut posibilitatea să sprijine cu destulă uşurinţă o forţă rebelă de peste patruzeci de mii de soldaţi, folosind facilităţile militare ale Statelor Unite. Atunci, ce înseamnă de „intensitate redusă?” Şi dacă nu este de „intensitate redusă”, dacă a devenit destul de intensă pentru a fi transferată în sarcina Ministerului Apărării, cum se va face acest lucru? Cum poate controla cineva o situaţie când este depăşit de ea?

În ce moment ar trebui să fie pregătite trupele regulate ale armatei americane să intervină, de exemplu, într-o acţiune paramilitară din Nicaragua sau din Africa? Există o veche axiomă militară ce spune că „în clipa în care este vărsat sângele primului soldat pe pământul altei ţări, naţiunea se află în război”. Când au început, activităţile din Nicaragua au fost de „intensitate redusă”, după înlăturarea lui Anastasio Somoza în 1979. CIA a minat un port. A sprijinit forţele rebele antiguvernamentale Contras. A cheltuit douăzeci de milioane de dolari în aceste scopuri. În scurtă vreme, a cheltuit alte douăzeci şi şapte de milioane, ca în final cheltuielile să se ridice la peste o sută de milioane de dolari.

Inevitabil, această acţiune din Nicaragua avea să treacă peste limita dintre intensitate „redusă” şi „mare”. Inevitabil, avea să se verse sânge american şi, inevitabil, forţele armate regulate ale Statelor Unite aveau să fie chemate să salveze forţele Contras, aşa cum au fost chemate şi în Vietnam în 1965, după ce OSS şi CIA se străduiseră acolopreţ de două decenii să escaladeze acel conflict.

Există două enorme probleme în legătură cu această

metodă de coordonare a unor astfel de activităţi:

1. Acţiunea iniţiată de CIA este o reacţie la un incident minor, poate chiar fals, şi

2. Se bazează pe o caracterizare complet eronată a situaţiei.

„Reacţia”, prin definiţie, implică lipsa unui plan şi a unui obiectiv. Aceasta a fost unica scăpare majoră strategică în conflictul din Vietnam. Statele Unite n-au avut un obiectiv militar bine stabilit; au reacţionat, pur şi simplu, la situaţia găsită acolo.

Caracterizarea eronată a situaţiei este cea mai mare greşeală a administraţiilor americane şi explică de ce asemenea aventuri sunt rar, dacă sunt vreodată, încununate de succes. Oricărei activităţi militare provocată doar ca o reacţie la un eveniment minor îi lipseşte elementul planificării strategice, care e necesar pentru atingerea unui obiectiv.

Lumea a Treia sau ţările mai puţin dezvoltate au fost vag definite. În ciuda zecilor de ani de propagandă menită să ne facă să credem că trăiesc fie în sfera „comunistă”, fie în cea „pro-occidentală”, ele nu au fost membrii consacraţi ai schemei politice bipolare „Noi sau Ei”.

Latura distinctivă a acestor ţări mai mici este aceea că ele nu sunt nici industriaşi şi nici producători de bunuri de larg consum pe scară mare. Ele nu fabrică maşini de scris, radiouri sau televizoare, cafetiere, textile, automobile şi camioane etc. Cea mai mare afacere a lor, ca naţiune, este activitatea de import-export. De aceea mare parte din venitul lor naţional derivă din taxele vamale şi multe dintre bogăţiile lor personale derivă din privilegiile individuale de comercializare de Coca-Cola, automobile Ford, maşini de cusut Singer şi aşa mai departe. Sunt dependente total de activităţile de import-export.

Într-o astfel de structură economică, actualii, indiferent de politică, controlează aceste importuri

profitabile, iar foştii nu, situaţie care duce la apariţia fricţiunilor. Contradicţiile se bazează, pur şi simplu, pe economie şi lăcomie şi n-au nicio legătură cu comunismul sau capitalismul.

Aşadar, dacă cei de la putere solicită privilegii de la producătorii americani, sunt numiţi aliaţi şi procapitalişti. Dacă se îndreaptă către alte surse, sunt consideraţi duşmani. Dacă sunt duşmani, i-am etichetat comunişti.

Liderii Contras, care-l slujiseră înainte pe Somoza în Nicaragua, voiau să-şi redobândească preţioasele privilegii americane. Pentru asta, erau în stare să ucidă. Pentru asta, CIA i-a ajutat să ucidă. Agenţia i-a sprijinit fiindcă ea sprijină economia americană.

Aceasta poate fi o simplificare exagerată, dar până la un punct doar. Motivaţiile principale sunt întotdeauna aceleaşi. Banii reprezintă fundamentul – în scenariul de mai sus, sumele enorme cheltuite pe echipamentul de luptă destinat forţelor Contras şi, ulterior, soldaţilor americani au furnizat un interes mai mult decât oportun pentru aceia care intenţionau să declanşeze un război în Nicaragua.

Banii cheltuiţi în Vietnam s-au ridicat la mai mult de două sute douăzeci de miliarde de dolari. De aceea este necesară o recapitulare în profunzime a perioadei Vietnam pentru a pune în lumină evenimentele de astăzi. Am văzut totul şi înainte. Şi am văzut că a trebuit să plătim pentru tot, nu numai în dolari, ci şi în vieţile a cincizeci şi opt de mii de americani care nu s-au mai întors niciodată din acel conflict.

CINCISPREZECE

Erodarea suveranităţii naţionale * >

ÎN LUCRAREA SA *Report From Iron Mountain on the Possibility and Desirability of Peace1*, Leonard Lewin scrie: „Războiului satisface anumite funcţii esenţiale pentru stabilitatea societăţii noastre, şi adaugă: Războiul este, în

fond, sinonim cu ’naţionalismul. Eliminarea războiului implică în mod inevitabil eliminarea suveranităţii naţionale şi a statului naţional tradiţional”.

Lewin mi-a spus că lucrarea sa este un roman şi că are de transmis cititorilor un mesaj important. Am fost detaşat la Biroul Ministrului Apărării în 1961, în perioada în care Thomas Gates părăsea funcţia de ministru şi era înlocuit cu Robert S. McNamara. împreună cu McNamara a sosit un grup de oameni inteligenţi şi devotaţi care, în cea mai mare parte nu aveau o experienţă militară deosebită şi nici nu erau familiarizaţi cu lucrul de genul Marii Strategii şi utilizarea forţelor şi a armamentului militar modern. În pofida acestor neajunsuri, pe măsură ce i-am cunoscut mai îndeaproape – oameni ca Ed Katzenbach, care fusese decanul Universităţii Princeton – aveam să purtăm conversaţii în timpul prânzurilor, în care ideile dezbătute aduceau mult cu scrierile lui Lewin. Aşa se vorbea în Pentagon. Ceea ce a scris Lewin este întru totul real şi noi toţi am face foarte bine dacă am ţine seama de cuvintele lui.

Roman sau nu, aceste vorbe erau serioase şi au influenţat din plin cauzele escaladării războiului din Indochina din anii ’60 şi ’70. Ele reprezintă opiniile clasice ale unui complot al liderilor societăţii noastre care au văzut în război singura raţiune a existenţei umane. Însuşi faptul că anumiţi membri de marcă ai administraţiei Kennedy şi Johnson, se spunea, de către Lewin, că gândeau în acest mod, în ciuda realităţii bombei cu hidrogen, demonstrează că lumea noastră vremelnică s-a schimbat mat repede decât se pot acomoda liderii ei şi oamenii, în general.

Şi de atunci, având experienţa unor evenimente cum au fost: invadarea făţişă a Granadei; atacul asupra Libiei; tentativa grupării Contras de a răsturna guvernul Ortega din Nicaragua; utilizarea forţelor militare americane

pentru a completa poliţia bolivianã; ajutorul militar american acordat rebelilor din Afghanistan; atacarea statului panamez; conflagraţia „Furtunã în Deşert” împotriva Irakului şi recenta înfiinţare a unor Forţe de Comando regulate însărcinate cu intervenţia în „conflicte de intensitate redusă1” din lumea întreagă, constatăm că respectul faţă de suveranitatea naţională a scăzut îngrijorător în cadrul familiei naţiunilor. Aceasta este o evoluţie revoluţionară.

Marii strategi bine informaţi ai elitei puterii înţeleg astăzi că nu mai poate fi vorba despre un război adevărat, total, într-o societate mondială echipată cu mii de bombe H. Dar Marea Strategie pretinde ca războiul să fie purtat în virtutea atingerii celui mai înalt obiectiv naţional – Victoria. Niciun stat nu poate porni un război conştientizând pe deplin faptul că declanşarea unui război nuclear va duce inevitabil la eliminarea omenirii şi a pământului ca mediu de viaţă. Aceşti strategi au căutat o alternativă. Probabil că preşedintele Mao a avut dreptate când a prevestit că: „Indiferent de durata acestui război, nu există nicio îndoială că el va fi aproape ultimul din istorie”.

O dată ce înţelegerea acestei realităţi a pătruns în diferitele niveluri de conducere ale lumii, cei ce se aflau cu adevărat la putere s-au confruntat cu realitatea înfiorătoare a acestui adevăr. Jocul lor de-a naţiunile, castelul lor de cărţi de joc, dă deja semne de destrămare. Esenţial printre aceste adevăruri demonetizate e însuşi declinul evident al suveranităţii naţionale. Fără suveranitate nu poate exista un stat naţional şi fără stat, ce mai rămâne? O Nouă Ordine Mondială? Probabil.[83]

În ediţia din 16 iulie 1986 a lui *New York Times*, James Reston scria: „Congresul a revenit din vacanţa de

83 Un eufemism recent pentru luptele de gherilă sau pentru operațiunile de contrainsurgență-

Patru Iulie într-o capitală care se schimbă pe nesimţite". Reston arată că liderii ambelor partide au fost nevoiţi să se întrebe cum a fost posibil ca Statele Unite să piardă supremaţia pe piaţa comercială mondială. Statele Unite reprezintă acum ţâra cu cele mai mari datorii din lume. Reston observa că autorităţile de la Washington au descoperit că teoriile lor favorite sunt doborâte de realităţile brutale şi au început să se întrebe unde s-a strecurat greşeala.

La întrebarea „Ce a mers prost?" pusă de mulţi, el răspunde: „Ceea ce vedem este numai începutul unei cercetări filosofice asupra premizelor majore din trecut – chiar şi asupra validităţii statului naţional suveran".

Reston nu a fost singurul om care s-a arătat preocupat de acest subiect însemnat. Soarta naţiunii noastre şi a familiei de naţiuni atârnă în balanţă.

În cursul unei conferinţe de presă de la National Press Club, vorbitorul, Richard Perle, pe atunci ministru adjunct de externe în cabinetul Reagan şi un obişnuit reprezentant al administraţiei în asemenea situaţii, a fost întrebat de un reporter dacă e sau nu de părere că administraţia a neglijat intenţionat suveranitatea naţională. A fost unica întrebare din cadrul întâlnirii de la care Perle s-a sustras şi a lăsat-o fără răspuns. N-a avut de ales. N-ar fi putut confirma cu mâna pe inimă că administraţia recunoaşte şi onorează principiul suveranităţii naţionale. Aceasta reprezintă o dovadă în sprijinul afirmaţiei lui Reston cu privire la „cercetarea filosofică". Asupra unui subiect de o asemenea complexitate nu te poţi pronunţa cu uşurinţă.

Pe de altă parte, Walter Wriston, fost preşedinte executiv al Citicorp, cel mai mare organism bancar naţional la vremea aceea, abordează chestiuni similare în cartea sa *Risk and Other Four-Letter Words*[84].

---

84 Walter B. Wriston, Risc șt a/te cuvinte din patru litere (New York,

Popoarele tuturor statelor nu au avut nevoie de multă vreme ca să se adapteze realităţii cumplite că o rachetă balistică intercontinentală poate ajunge din

Uniunea Sovietică în Statele Unite, sau invers, într-un interval de treizeci de minute, având o încărcătură explozivă suficientă ca să aducă societatea într-o stare improprie vieţii… Astăzi suntem confruntaţi cu o ameninţare poate mai puţin evidentă, dar probabil la fel de gravă, a puterii nelimitate a suveranităţii statelor naţionale în contextul realităţii tehnice a mijloacelor de comunicaţii internaţionale.

Suntem deopotrivă martori şi participanţi la o adevărată revoluţie care, ca toate revoluţiile, generează instabilitate politică.

Wriston menţionează „comunicaţiile" ca o „ameninţare… la puterea suveranităţii", poate la fel de gravă ca aceea a ICMB1. Evident, ambele slujesc la ştirbirea gravă a puterii indivizibile a statelor naţionale. O'dată divizată, această putere încetează, prin definiţie, să mai fie suverană.

Lucrurile n-au stat întotdeauna astfel. De fapt, însuşi conceptul de suveranitate are o origine relativ recentă. În secolul al paisprezecelea, filosoful francez Jean Bodin definea suveranitatea ca piesa de bază a acelei puteri „ce comandă legal şi nu este comandată de alţii. Scria că „Suveranitatea este nota distinctivă a statului faţă de orice altă formă de asociaţie umană". Nu mărimea, puterea sau lipsa acestora contează pe plan mondial: „Un stat rămâne stat atâta vreme cât este suveran… Suveranitatea determină structura statului". Este prin definiţie unitară şi indivizibilă. Autoritatea statală nu poate fi divizată, statul fiind stăpân absolut în interiorul graniţelor sale[8586].

Harper & Row 1986).

85 Rachete balistice intercontinentale (n. irad,).

86 Philip P. Weiner, Dictionary of the History of ideas (New York:

Aceste idei şi principii au fost, până de curând, solide şi respectate. S-ar putea ca această obligaţie internaţional de a onora principiul de suveranitate, „indiferent de mărimea sau puterea statului”, să fi condus la folosirea secretului deplin pentru a acoperi operaţiunile clandestine de intensitate redusă, desfăşurate de un stat în interiorul frontierelor altuia. Statul activ crede în suveranitate ca în fundamentul structurii intangibile a familiei de naţiuni; efectuează o operaţiune secretă din motive de presupusă necesitate, cu speranţa că nu va fi descoperit şi demascat. Dacă este dat în viâeag, statul activ speră că va putea dezminţi, destul de plauzibil, rolul său criminal şi nedorit în respectiva afacere. Aceasta a fost de secole politica nescrisă dintre naţiuni. S-ar putea spune că aceasta a fost, cu câteva excepţii nesemnificative, şi politica administraţiei Eisenhower şi a celor dinaintea ei. Şi s-ar mai putea spune că, de aceea, din când în când, administraţia Eisenhower i-a ordonat Agenţiei Centrale de Informaţii, mai degrabă decât instituţiei militare oficiale, să planifice şi să îndeplinească asemenea operaţiuni, chiar dacă armata poseda experienţa şi mijloacele necesare acestui gen de activităţi, spre deosebire de CIA. în condiţiile unei atare politici, necesitatea păstrării secretului atârna mai greu decât orice alt considerent. Cu alte cuvinte, administraţia şi-a încercat norocul şi a mers pe mâna CIA.

În ultimii ani ai administraţiei Eisenhower, CIA şi-a depăşit atribuţiile. Operaţiunile sale de anvergură din Indochină, Tibet şi Indonezia, şi zborul avionului său de spionaj U-2 pe deasupra Sovietelor a compromis grav această politică, deoarece acţiunile n-au putut fi tăinuite, dacă nu din alte cauze, cel puţin datorită duratei şi proporţiilor acestora.

Administraţia Kennedy a moştenit această situaţie,

Charles Scribner’s Sons, 1973).

iar demascarea timpurie a acestor practici, cauzată de dezastrul de la Bay of Pigs, a fost picătura care a umplut paharul. Noua politică a lui Kennedy vestea un transfer direct al asumării responsabilităţii pentru operaţiunile secrete din mâinile CIA în cele ale armatei.

Când, în iunie 1961, a fost anunţată această schimbare, şeful Marelui Stat Major era generalul Lyman Lemnitzer. fel şi comandanţii diferitelor arme erau tradiţionalişti. (La acea dată, comandanţii serviciilor erau generalul George Decker la armata terestră, amiralul Arieigh A Burke la marină, iar generalul Thomas D. White la aviaţie. Bunul prieten şi confident al lui Lemnitzer, generalul David M. Shoup, comandantul infanteriei marine, participa şi el la şedinţele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore. Toţi aceşti oameni erau de părere că războiul şi utilizarea forţelor armate reprezintă o chestiune oficială şi că serviciile militare nu trebuie să fie folosite pentru violarea suveranităţii altei ţări, indiferent de dimensiunea acesteia. Credeau, de asemenea, că implicarea forţelor armate în acţiuni din interiorul graniţelor ţării, cu excepţia stărilor de urgenţă convenţionale, înseamnă tot o violare a suveranităţii de stat, adică a autorităţii de comandă şi de guvernare a statului.

În acest climat, generalul Lemnitzer şi şefii de state majore au analizat cu atenţie deosebită fiecare directivă primită de la Casa Albă. Nu mult după semnarea de către preşedintele Kennedy a NSAM 55, cu privire la „Relaţiile Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore cu preşedintele în cadrul Operaţiunilor Războiului Rece”, acesta a fost trimis secretarului Statului Major Unificat. Pe „agenda Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore” a fost trecută dezbaterea NSAM 55, 56 şi 57 în cadrul unei şedinţe apropiate.

Şedinţele Comitetului întrunit al Şefilor de State

Majore se ţineau cu regularitate în Salonul de Aur din mijlocul zonei lipsite de ferestre din Pentagon, în inima acelei clădiri monumentale. Agenda fiecărei întruniri era aleasă cu grijă, mergând de la punctele obişnuite nesecrete la cele foarte secrete. Ofiţerii raportori de la diferitele arme şi din Statul Major sunt bine informaţi dinainte ce se află je ordinea de zi a şedinţei respective.

În Salonul de Aur, preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore şi comandanţii de arme se aşază în jurul unei mese întinse alături de colaboratorii de acelaşi rang din cadrul fiecărui serviciu. Membrii speciali ai Statului Major sunt aşezaţi în spatele lor. Ca măsură de securitate, conformă cu nivelul de clasificare a temei abordate, aceşti membri speciali părăsesc sala în momentul încheierii dezbaterilor pe seama raportului ce ţine de competenţa lor şi înainte de a începe alte dezbateri cu un grad de clasificare mai ridicat, aşa încât odată cu înaintarea lucrărilor numărul celor prezenţi se reduce prin plecarea acestor oficiali.

În acea zi din iulie 1961, când şefii de state majore s-au întâlnit pentru a discuta aceste directive, şedinţa a început cu precizarea ideii de „Operaţiuni ale Războiului Rece” Acestea sunt operaţiuni clandestine, secrete, susţinute de cele mai înalte autorităţi americane din guvern, în sprijinul unui guvern aliat al SUA, aflat la putere, sau al unui grup rebel ce încearcă să răstoarne un guvern potrivnic Americii”. „Operaţiunile Războiului Rece” sunt deosebite de „Operaţiunile Secrete de Spionaj”. Ambele tipuri de activităţi implică violarea suveranităţii unui stat, uneori chiar a unui stat aliat, care se poate implica fără voie în acţiunea respectivă.

Deşi acest gen de activităţi au fost desfăşurate de Statele Unite, într-un fel sau altul, încă din 1948 (şi, desigur, în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial), e uimitor să vezi cât de puţin ştie Comitetul întrunit al

Şefilor de State Majore despre aceasta şi ce experienţă redusă are în cadrul acestor operaţiuni.

Unul dintre membrii proeminenţi ai Senatului1, component al acelui grup select care este întotdeauna informat despre activităţile de acest gen ale CIA înainte de a fi declanşate, mi-a spus într-o zi în care fusesem trimis la el să-i vorbesc despre o operaţiune de acest fel: „Fii scurt. Ce nu ştiu nu-mi aduce niciun prejudiciu”. Mi-am dat seama că prin „scurt” voia să spună „nu-mi zice nimic”. Iată care era „atenta supraveghere” a Senatului din anii ’50. În multe privinţe, Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore gândea la fel şi-şi limita pe cât putea participarea atât la planificarea, cât şi la executarea acestor activităţi.

Dezbaterile pe marginea ordonanţei 55 lărgindu-se, generalul Lemnitzer şi Shoup – amândoi comandaseră unităţile americane din Okinawa care acordaseră sprijin masiv pentru colosala activitate a CIA împotriva guvernului preşedintelui Sukarno din Indonezia în 1958 – au recunoscut că nu şi-au dat seama că imensele stocuri de arme şi echipament militar pe care ci le furnizaseră în urma unei cereri „secrete” făcute de un agent CIA în uniformă de ofiţer american au fost folosite în acest scop. N-a durat mult să se înţeleagă faptul că aceşti bărbaţi de arme, toţi comandanţi ai serviciilor lor armate, nu erau războinici reci şi nici nu intenţionau să devină.

Ău acordat o atenţie specială declaraţiei prin care preşedintele arăta: „Consider Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore ca principalul meu consilier militar, însărcinat să-mi înainteze recomandările sale şi să răspundă cererilor de consiliere. Înţeleg ca recomandările acestui corniţei să ajungă la mine direct şi nefiltrate”. [87]

Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore fusese rareori inclus în circuitul politic special – pe care Allen Dulles îl perfectase de-a lungul ultimului deceniu – ce

87 SenatoriiJ Leveret l S a konsta 11 (de Massach uset îs).

dirija toate operaţiunile clandestine de la Consiliul Naţional de Securitate către CIA. Nu doreau să fie implicaţi. Desigur că serviciile lor deveneau implicate în mod inevitabil de fiecare dată când lucrătorii CIA cereau sprijinul armelor separate, pentru lucruri ca armament de la trupele de uscat, transport aerian de la forţele aeriene sau maritim de la forţele navale. Dar, în ciuda faptului că acordau suport logistic rareori, dacă nu chiar niciodată, participau la întreaga planificare operaţională alături de CIA – chiar şi în cazul unor operaţiuni „secrete" atât de complexe ca invadarea Cubei de la Bay of Pigs.

După ce li s-au adus la cunoştinţă elementele principale ale ordonanţelor, comandanţilor li s-au înmânat personal copii ale acestora, pentru a le păstra în siguranţă. NSAM 56, „Evaluarea necesităţilor paramilitare", i-a fost trimisă de la Casa Albă ministrului apărării. Se cerea alcătuirea unui inventar al „mijloacelor paramilitare pe care le avem în cadrul forţelor armate americane". Sarcină încredinţată de McNamara acelui veteran lucrător CIA, Edward G. Lansdale.

Cea de-a treia ordonanţă prezidenţială, NSAM 57, „Responsabilitatea operaţiunilor paramilitare", era un document ce deschidea mari posibilităţi. Ca redactare, prima referire şocantă era cuprinsă într-o anexă ce propunea înfiinţarea* unui Grup de Resurse Strategice care să efectueze înaliza primară a tuturor operaţiunilor paramilitare şi să obţină aprobarea, obligatorie, din partea preşedintelui.

În ciuda acestui limbaj destul de precis, care definea rolul noii secţiuni, scrisoarea lămuritoare cuprindea o recomandare potrivit căreia „funcţiunile atribuite prin recomandare Grupului de Resurse Strategice vor fi îndeplinite de Grupul Special (Comisia 5412)".

Pentru un document important emis de Casa Albă, textul scrisorii lămuritoare era chiar surprinzător. Mesajul

ordonanţei era redactat în anexă după care era anulat în totalitate de fraza citată mai sus, prin care se reatribuia responsabilitatea pentru „operaţiuni paramilitare” sistemului practicat de Consiliul Naţional de Securitate şi CIA încă din 1954. Textul confuz prin care se făcea acest lucru era o „recomandare” despre o altă „recomandare” despre o altă „recomandare”.

Ştim că actul principal (anexa) a fost scris de generalul Maxwell Taylor. Scrisoarea care anula procedura lui Taylor era scrisă şi semnată de McGeorge Bundy. În acest context este interesant să ne amintim că McGeorge Bundy a fost acelaşi care l-a sunat pe generalul Charles Cabell, director adjunct al CIA, în seara premergătoare invaziei de la Bay of Pigs, anulând atacurile aeriene esenţiale asupra ultimelor trei avioane de luptă ale lui Castro, cu toate că preşedintele Kennedy aprobase aceleaşi atacuri chiar în după-amiaza acelei zile. Ulterior, Bundy, cu un scurt mesaj, anula din nou o decizie prezidenţială redată în NSAM 55 şi 57: „Consider Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore drept principalul meu consilier militar, însărcinat să-mi înainteze recomandările sale şi să răspundă cererilor de consiliere”.

Conchizând că Grupul Special va „îndeplini funcţiile” noului Grup de Resurse Strategice, directiva 57 menţine fostul sistem al operaţiunilor Războiului Rece printr-o trăsătură de condei a lui McGeorge Bundy. Astfel, rolul Grupului de Resurse Strategice, schiţat de Taylor, se restrânge. (Supersecretul Comitet 5412 fusese înfiinţat în anii de la începutul perioadei Eisenhower şi devenise unealta ascultătoare a CIA).

Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore a întrevăzut imediat această portiţă de scăpare şi s-a strecurat prin ea. Nu voia să se ocupe de operaţiunile clandestine ale Războiului Rece. Punând hotărât picioruţ în prag, datorită portiţei din directiva 57, CIA a început o

dispută care a neutralizat efectiv respectiva ordonanţă, ca şi pe celelalte. NSAM 57 dispunea: „Când o astfel de operaţiune (clandestină) este destinată a fi în întregime acoperită sau tăgăduită, poate fi pusă în sarcina CIA, dacă este sigur că se încadrează în capacităţile normale ale Agenţiei”.

Aceasta pare să clarifice că o operaţiune redusă şi secretă va fi totuşi încredinţată CIA, în ciuda prevederilor NSAM 57. În continuare, directiva arată că: „Orice operaţiune paramilitară amplă, în întregime sau parţial secreta, care necesită un număr semnificativ de personal cu pregătire militară, cantităţi de echipament militar ce depăşesc stocurile aflate în mod obişnuit în posesia CIA şi/sau experienţă militară de un nivel sau de o natură caracteristică serviciilor militare, ţine, pe drept cuvânt, în primul rând de responsabilitat ea Ministerului Apărării alături de CIA, cu rol de sprijin”.

Eu, şi mulţi alţii, am avut impresia că această exprimare arăta cu o claritate indiscutabilă ceea ce dorea preşedintele. Însă CIA, cu sprijinul anumitor lideri militari zeloşi (ca cei din cadrul comandourilor armatei), a iniţiat o serie de întruniri pentru a discuta chestiuni de genul „Ce înseamnă operaţiune secretă redusă? Dar una amplă?” Bineînţeles că se străduiau să formuleze o revendicare cât se putea de mare. Discuţiile lor aprinse se desfăşurau pe tema eventualului transfer al acestui gen de operaţiuni de la bătăioasa CIA la mult mai vasta şi inspirata instituţie militară.

S-a pus următoarea problemă: „Să presupunem că CIA începe o anumită operaţiune de tip Război Rece clandestină, redusă, care, printr-o evoluţie normală a evenimentelor se transformă într-o operaţiune amplă ce devine o conflagraţie militară majoră cu mult peste posibilităţile Agenţiei. Când şi cum se va efectua transferul responsabilităţii de la CLĂ la armată şi, o dată ajunşi în

acest punct, mai există vreo şansă, una singură, ca operaţiunii să i se păstreze caracterul secret şi să poată fi tăgăduită plauzibil?”

Aceste convorbiri, precum şi dorinţa firească a Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore de a nu se implica, au pecetluit soarta ordonanţelor prezidenţiale, îngropându-le în arhivă. CIA şi aliaţii săi învinseseră. Acest lucru a avut urmări semnificative, în special în legătură cu viitorul războiului din Vietnam şi mai târziu în situaţiile din America Centrală şi Orientul Mijlociu, unde au avut loc evoluţii aproape identice.

Generalul Maxwell Taylor a devenit şeful Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore în 19<i2, octombrie, iar în iulie 1963 era numit ambasador pe lângă guvernul sud-vietnamez. De vreme ce el însuşi redactase aceste documente şi iniţiase conceptul de Grupul Special de Resurse Strategice, ştia că acea idee era cel puţin sprijinită de preşedinte. Ceea ce s-a întâmplat în cele din urmă în Vietnam, când au debarcat primii soldaţi americani sub directa comandă a armatei, în martie 1965, la Da Nang, a fost urmarea nemijlocită a politicii subliniate în directiva 57.

Războiul din Indochina care începuse în 1945 sub Biroul de Servicii Strategice devenise prea mare pentru CIA. Cu debarcarea batalioanelor de puşcaşi marini americani, sub comanda unui general de infanterie marină, s-a schimbat natura războiului desfăşurat sub egida CIA Pentru ca activitatea clandestină a CIA să ajungă la acest nivel, au fost necesari douăzeci de ani – şi n-a fost atins în timpul vieţii lui JFK.

Revenind la momentul primei discuţii pe marginea acestor documente prezidenţiale, în special despre NSAM 57, care a avut loc în iulie 1961, membrii Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore s-au întrebat cum au ajuns aceste idei politice la preşedinte. Unii s-au gândit că

acest lucru i se datorează lui Ted Sørensen, consilierul preşedintelui şi, probabil, lui Bobby Kennedy. Alţii au bănuit că iniţiatorii s-ar fi putut să fie Walt Rostow şi Bill Bundy. Dacă puteau descoperi sursa acestor directive, ar fi reuşit să evalueze adevărata lor semnificaţie.

Chestiunea surselor documentelor a fost pasionantă, în timp ce le analizam, am ajuns la concluzia că puteau fi alcătuite de Ted Sørensen şi Bobby Kennedy, Bobby participând la toate întrunirile Grupului de Studiu Cubanez. Opinia mea s-a dovedit a fi eronată. După cum am descoperit ulterior, directivele au fost redactate de Maxwell Taylor şi de un grup restrâns de colaboratori aleşi pe sprânceană.

Mulţi ani mai târziu, l-am întâlnit pe amiralul Burke şi l-am invitat la prânz, împreună cu un prieten avocat. L-am întrebat pe amiral de-a dreptul dacă Grupul de Studiu Cubanez a emis vreodată un „raport" către preşedinte după încheierea îndelungatelor deliberări. „Nu, mi-a răspuns amiralul. Singurul raport pe care l-am făcut preşedintelui a fost unul oral". Mai mult, a arătat că Bobby Kennedy a fost prezent la toate întâlnirile Grupului; concluzia lui era că, de vreme ce Bobby fusese prezent în sală, n-a fost nevoie să i se raporteze fratelui său rezultatele analizei, deoarece se vedea zilnic cu Bobby.

Din punct de vedere tehnic, răspunsul lui era adevărat. N-a existat niciun raport. Dar amiralul ascundea parţial adevărul. Răspunsul lui lăsa deschisă o altă posibilitate. E posibil ca generalul Taylor, cu acordul celorlalţi membri ai comisiei, să fi scris cuprinzătoarea „Scrisoare către preşedinte" (deschisă anterior) pe cont propriu, în scopul de a-şi prezenta părerile personale cu privire la modul în care acest stat ar trebui să desfăşoare operaţiuni specifice Războiului Rece. În fond, el, iar nu ceilalţi, era expertul militar din cadrul grupului. Având în vedere situaţia de la acea dată, aceasta poate fi o

interpretare corectă a acelor evenimente importante. Amiralul şi ceilalţi membri ai grupului s-au ascuns după acea afirmaţie* subtilă că generalul Taylor i-a înmânat preşedintelui o „scrisoare”, nu un raport oficial. Faimosul „raport” a fost descoperit după aproape douăzeci de ani la Biblioteca Kennedy de la Cambridge, Massachusetts, îndosariat la „Scrisori”, nu la „Rapoarte”.

Preşedintele I-a rechemat pe Taylor în serviciul activ pe 26 iunie 1961, cu două zile înainte de semnarea NSAM 55, şi i-a spus că va îndeplini funcţia de „reprezentant prezidenţial militar pentru politica externă şi militară, şi pentru operaţiuni secrete”.

Continuând planul său de culise de a îndepărta CIA, preşedintele şi-a anunţat acceptul pentru „Raportul asupra organizaţiilor militare de informaţii”, care fusese alcătuit de un grup condus de generalul (în rezervă) al infanteriei marine americane, Graves B. Erskine, îndelungat coordonator al Biroului de Operaţiuni Speciale din Biroul Ministrului Apărării. Pe 11 iulie 1961, preşedintele şi-a semnalat intenţia de a înfiinţa Direcţia de Informaţii a Apărării (DIA). Schimbările pluteau în aer.

Conform acestui anunţ, pe 1 august, ministrul McNamara a creat DIA Primul ei comandant a fost generalul de aviaţie Joseph F. Carroll, fost agent FBI. Acest lucru a fost urmat, între 16 şi 25 august, de o reactivare masivă din rândurile rezerviştilor militari şi ai membrilor Gărzii Naţionale, făcută, aparent, datorită tensiunilor din Europa. Pe 6 septembrie 1961, au fost rechemaţi în serviciul activ peste o sută patruzeci şi opt de mii de oameni, dintre care patruzeci de mii au fost trimişi în Europa.

La sfârşitul lunii septembrie, preşedintele a anunţat că noul director al CIA, după plecarea lui Dulles, va fi John McCone. Dulles, care fusese director din februarie 1953, a părăsit funcţia pe 29 noiembrie 1961, punând capăt

deceniului Dulles. Nu va mai fi niciodată o altă perioadă ca aceea.

Când situaţia s-a înrăutăţit, profesioniştii Agenţiei şi-au strâns rândurile şi au trecut ia fapte. Imediat ce Kennedy a anunţat că l-a ales pe McCone pentru a-l înlocui pe Dulles, s-au pus pe treabă. McCone venea din lumea marilor afaceri. Nu fusese nici în armată, nici în Biroul de Servicii Strategice, cu toate că în 1948 fusese adjunctul ministrului apărării vreme de mai multe luni şi al secretarului aviaţiei militare în 1950 şi 1951. CIA a întors lipsa lui de experienţă în avantajul său. McCone putea fi făcut şef executiv numai cu numele, în vreme ce intransigentul general de armată Maxwell Taylor putea fi manipulat să joace un rol paramilitar mai de nădejde.

Pentru a iniţia aceste planuri, a fost programată o lungă excursie de orientare, în jurul lumii, pentru McCone. Importanta semnificaţie a unei asemenea expediţii a fost aceea că McCone avea să fie izolat de toate celelalte legături şi ţinut în compania celui mai bun om al Agenţiei o lungă perioadă de timp. Cel mai bun reprezentant şi meseriaş al Agenţiei în acel moment era Desmond Fitzgerald, şeful direcţiei Extremului Orient a CIA Pe ei I-au ales să-i însoţească pe McCone în excursie membrii „Gold Key Club”-ului, gruparea profesioniştilor mână-forte ai Agenţiei. (Este semnificativ faptul că alegerea lui Fitzgerald au făcut-o cei din acest grup şi nu membrii vechii gărzi.)

Înainte de plecare, Fitzgerald a fost la Pentagon pentru a se întâlni cu oficialii de marcă implicaţi în afacerile clandestine, unde şi-a prezentat planurile pentru această excursie care avea să cuprindă opriri la secţiile cele mai importante ale CIA şi un tur special al Vietnamului de Sud. Aveau să fie pregătite anumite sate, ca la cinematograf, aşa încât McCone să fie încredinţat că vede acţiuni vietnameze de luptă reale, de la mică

înălţime. Scopul vizitei sale în Vietnam era să-i fie arătate cât mai multe acţiuni ale CIA şi să-l întâlnească pe Ngo Dinh Diem şi pe alţi câţiva demnitari care colaborau de zeci de ani cu CIA.

La sfârşitul întrunirii de la Pentagpn, Desmond Fitzgerald a spus că expediţia fusese cronometrată în aşa fel, încât să asigure sesiuni de şedinţe îndelungate în aer unde nu vor exista întreruperi şi nici nu vor fi auzite alte opinii, iar CIA va avea la dispoziţie săptămâni întregi în care să-i facă noului director a îndoctrinare totală (sau, după expresia unora, o spălare a creierului). McCone nu numai că va fi pus la curent cu activităţile politice din toată lumea, dar va avea parte şi de o prezentare amănunţită a personajelor cheie de la noul comandant al CIA din Langley, Virginia. La scurtă vreme de la revenirea din voiaj, McCone, ca nou director al CIA, l-a ales pe Richard Helms, un vechi carierist, în funcţia de director adjunct pentru planificare (operaţiuni clandestine) şi pe Ray Cline în postul de director adjunct pentru informaţii. Ambii erau vechi camarazi ai lui Des Fitzgerald.

Pentru CIA începea o nouă perioadă, cu o nouă echipă secretă la comandă. La finele anului 1961, în Vietnam se aflau două mii şaizeci şi şapte de soldaţi americani; la sfârşitul deceniului aveau să fie peste o jumătate de milion. Privind retrospectiv către anii ’60, observăm înregistrarea unor schimbări revoluţionare. Cum a scris David Halberstam. „Cei care l-au indus în eroare şi l-au înşelat cel mai mult pe preşedintele Statelor Unite vor fi răsplătiţi, promovaţi şi li se vor acorda slujbe mai importante şi mai influente. *”.

Mulţi dintre aceiaşi oameni despre care am amintit au jucat roiuri asemănătoare în administraţiile ulterioare în America Latină, Africa şi Orientul Mijlociu. Uluitoarea inocenţă a cetăţenilor americani nu poate decât să ne alarmeze. Faptele acestor administraţii reflectă o politică

ce a început să prindă contur în ultimii ani ai perioadei Eisenhower şi a fost foarte limpede confirmată oficial în Ordinele de Apărare a Securităţii Naţionale 55, 56 şi 57 ale lui Kennedy. În vreme ce administraţiile se derulau una după alta, birocraţia evolua lent şi acest lucru nu s-a oglindit în nicio altă privinţă mai clar că în sfera CIA şi a aliaţilor săi din toate structurile guvernamentale. CLĂ a învăţat să rămână la adăpostul celei mai bune acoperiri pe care o are – agenţie de informaţii – când, de fapt, risipeşte mai mulţi bani, mai multă vreme, mai multă forţă umană şi mai mult efort în sprijinul acelei părţi a organizaţiei sale responsabile cu activităţile sale acoperite de „Jocuri şi Distracţii" în toată lumea (ca să nu mai vorbim de cele din interiorul Statelor Unite).

Cel care cercetează atent acest gen de activitate, trebuie să înţeleagă că esenţa operaţiunilor acoperite, ordonate şi desfăşurate de guvernul american, de sus în jos, constă în negarea conceptului de suveranitate a statului naţional, principiul pe care se bazează existenţa familiei de naţiuni.

Această situaţie a fost determinată de existenţa bombelor nucleare care pot distruge planeta, de extinderea necontrolată şi necontrolabilă a comunicaţiilor internaţionale, de extinderea noului sistem economic bazat pe socialismul corporatist şi de influenţa crescândă a corporaţiilor transnaţionale. Toţi aceşti factori pericliteză şi distrug suveranitatea, după cum au dovedit-o evenimentele ce au avut loc în Uniunea Sovietică din 1990 încoace.

Merită să fie salvată suveranitatea statului naţional? Ca nu cumva semnificaţia acestei schimbări revoluţionare să fie scăpată, luaţi aminte la cuvintele lui Arnold Toynbee, eminentul istoric britanic şi prieten al Statelor Unite, aşa cum apar în numărul din 7 mai 1971 din *New York Times*:

Cred că pentru majoritatea europenilor, America

reprezintă acum cea mai periculoasă ţară din lume. Deoarece America este, fără îndoială, cea mai puternică ţară din lume, modificarea imaginii sale din ultimele trei decenii este foarte înspăimântătoare pentru europeni. Şi probabil că este şi mai înspăimântătoare pentru marea majoritate a rasei umane, care nu este nici europeană, nici nord-americană, ci este formată din sud-amerâcani, asiatici şi americani. Bănuiesc că ei trebuie să se simtă şi mai ameninţaţi decât ne simţim noi. Ei consideră că, în orice moment, America poate interveni în afacerile lor interne, cu aceleaşi înfricoşătoare consecinţe ca ale intervenţiei americane în Asia de Sud-Est.

Pentru toată lumea, CIA a devenit în prezent sperietoarea care pentru americani este reprezentată de comunism. Oriunde apar tulburări, violenţe, suferinţă, tragedie, noi, toţi ceilalţi, bănuim imediat că este mâna CIA. Fobia noastră faţă de CIA este, fără discuţie, La fel de fantastic de exagerată ca şi fobia Americii faţă de comunism; numai că, în cazul nostru, există dovezi suficiente în sprijinul veridicităţii fobiei noastre. De fapt, rolurile Americii şi Rusiei au fost inversate în ochii lumii. Coşmarul de astăzi se numeşte America.

Iată ce înseamnă distrugerea suveranităţii naţionale şi lipsa de respect pentru principiile legii, şi toate astea nu se vor opri aici. Odată cu ele vor dispărea şi dreptul de proprietate – cum am văzut că s-a întâmplat în Europa de Est şi în fosta Uniune Sovietică – şi drepturile omului.

şaisprezece

Guvernare prin lovitură de stat

NE AFLĂM ÎN ANUL 1964. La Dallas, cu luni în urmă, preşedintele John F. Kennedy fusese rănit mortal de rafale de armă automată1 trase de „mecanici”, adică trăgători cu experienţă, angajaţi de o cabală influentă, hotărâtă să-şi exercite controlul asupra guvernului Statelor

Unite. Lyndon B. Johnson, succesorul lui Kennedy, se aflase doar la câţiva metri de gloanţele trase în JFK, găsindu-se cu două maşini în urmă în acea procesiune fatală[8889].

În 1964, Johnson se împotmolea în smârcurile conflictului din Indochina. Kennedy, care jurase că va „sfărâma CIA într-o mie de cioburi", era mort. LBJ, care auzise gloanţele fatale şuierându-i pe lângă urechi, învăţase lecţia fundamentală; şi, pentru mai multă siguranţă-Richard Nixon se aflase şi el în ziua aceea la Dallas, aşa că şi el avea imprimată în memorie realitatea acestui pericol permanent, spre folosul stăpânilor săi, pe viitor.

În decursul acestor ani decisivi, au existat şi alte evenimente care au dovedit amestecul omniprezent al acestui elefant sălbatic solitar care este CIA. în decurs de un an de la moartea lui Kennedy, CIA se afla din nou la treabă. Ca urmare a unei lovituri de stat orchestrat de Agenţie, Victor Paz Estenssoro, preşedintele Boliviei, a fugit din La Paz la Lima, Perú.

Complotul l-a adus în funcţia de preşedinte pe generalul Rend Barrientos Ortuno. Omul înlocuit de Barrientos este acelaşi Paz Estenssoro care a fost din nou preşedintele Boliviei în 1986 şi pe care l-a nelinişţit foarte mult apariţia trupelor americane în campania antidrog, intrate în ţara sa cu arme automate şi elicoptere de luptă.

Dintr-o îndelungată experienţă, Paz ştia ce însemnau armele în mâinile nepoftiţilor, care în orice clipă puteau permite utilizarea lor de către inamicii lui pentru a-i

---

88 Această știre de presă, imediat difuzată de un jurnalist cu experiență de corespondent de război, demonstrează că cei din jurul pieței Dealey au auzit numeroase focuri — mai multe decît cele trei gloanțe raportate de Serviciul Secret, de FBI șt de Comisia Warren,

89 Fermi ținând vicepreședintelui sâ călătorească în aceeași caravană cu președintele, se viola o practică a Serviciului Secret veche de un secol De ce S'a întîmplat așa tocmai în ziua aceea memorabilă? Cine a ordonat aceste modificări în procedurile standard și de ce?

periclita guvernul. I se întâmplase şi înainte şi nu o singură dată. Paz era un veteran în jocul intrigilor internaţionale şi al politicii de forţă; experienţa sa era anterioară Celui de-al Doilea Război Mondial. Înainte de izbucnirea războiului, maşina de război nazistă înfiinţase o vastă reţea de spionaj pe întreg continentul sud-american (teritoriul Americii Latine), structurată în jurul liniilor aeriene germane Lufthansa şi al companiilor afiliate acesteia. În multe privinţe, maniera de lucru era aceeaşi cu a uriaşei corporaţii Air America, aflată în proprietatea CIA, care, mai târziu cu câteva decenii, va activa în sprijinul unei reţele naziste de spionaj.

Paz, care avea deja un trecut politic ca ministru de finanţe al Boliviei, a trecut în 1941 de partea naziştilor şi a fost arestat pentru că promisese Germaniei că-i vă preda câmpurile petrolifere ale ţării sale. A fost liderul Mişcării Naţionale Revoluţionare pronaziste şi s-a aflat în legătură cu patru publicaţii boliviene aflate sub influenţa ministrului hitlerist al propagandei, Joseph Goebbels.

În acea zi din noiembrie 1964; când Paz fugise din Bolivia să caute adăpost în cartierul rezidenţial San Antonio din Lima, trei bărbaţi se întâlneau în lumina difuză din barul, magnificului hotei Bolívar, din apropierea pieţei St. Martin. Tocmai traversasem însorita piaţă şi intrăm în acelaşi bar prin uşa de la nivelul străzii. I-am auzit pe cei trei vorbind în engleză şi i-am recunoscut imediat, cu toate că ochii mei nu se obişnuiseră cu lumina slabă într-atât de bine ca să-i pot vedea.

În profesia noastră am învăţat să nu ne apropiem niciodată de cineva în împrejurări deosebite până când nu suntem siguri că totul este în regulă. Am mers la bar, unde m-am aşezat în plină lumină şi am cerut băutura naţională peruviană, un Pisco Sour. Unul dintre cei trei a venit lângă mine, a comandat de băut, a scos o ţigară şi s-a pregătit s-o aprindă. „Aveţi un foc?” m-a întrebat. Barmanul, auzindu-

mă răspunzând negativ, i-a aprins ţigara. A început o conversaţie normală. Totul era în regulă.

M-am întors cu omul la masa lui, alăturindu-ne celorlalţi. Cei trei tocmai îşi îndepliniseră o însărcinare şi se pregăteau să se întoarcă la Washington. Orchestraseră lovitura de stat împotriva lui Paz şi-l instalaseră pe generalul Barrientos în fotoliul prezidenţial. Fusese o nimica toată.

În cursul prefacerilor politice din Bolivia anului 1964, Consiliul Securităţii Naţionale al Statelor Unite hotărâse că Paz trebuia înlăturat şi înlocuit. Omul ales să-i succeadă în funcţia de preşedinte, Barrientos Ortuno, era un tânăr şi popular general de aviaţie. CIA avea să-i aplice tratamentul de tipul „Robin Hood” pentru a-i spori popularitatea, în acelaşi mod în care Agenţia procedase în Filipine cu Ramón Magsaysay, cu Ngo Dinh Diem în Vietnamul de Sud şi cu o mulţime de alţi lideri din lumea întreagă[90].

Nu e o treabă deloc uşoară să conduci o ţară mică din Lumea a Treia. Paz era vechi în branşă şi ştia cum stau lucrurile. Omul din frunte trebuie să fie pregătit permanent pentru a face faţă unui atac. Trebuie să menţină controlul absolut asupra armamentului şi în special asupra întregului stoc de muniţie din ţara sa. În Bolivia acelor ani, Paz încredinţase controlul tuturor armelor rudelor şi prietenilor de încredere, care comandau miliţia civilă ca pe o gardă prezidenţială de elită.

Aceştia ţineau forţele armate în frâu controlând toată muniţia absolut toată. Soldaţii armatei de uscat şi cei de la aviaţie aveau arme şi se pregăteau cu muniţie de război; după o zi de trageri sau alt gen de manevră militară, comandanţii de unităţi trebuia să predea cartuşierele

---

90 Așa cum am arătat în capitolele precedente, aceasta atrage după sine o suită de evenimente care ridica o persoana, ca cele menționate, într-o poziție în care esie privită ca un erou popular.

corespunzătoare fiecărui rând de trageri. Exista o responsabilitate strictă pentru fiecare glonţ în parte, nu numai pentru fiecare armă.

Scopul CIA – să-l doboare pe Paz şi să-l pună pe Barrientos în locul lui-era simplu şi clar. Tot ce avea de făcut era să pună în mâinile trupelor regulate ale lui Barrientos mai multă muniţie decât putea da Paz propriei sale miliţii civile şi să facă acest lucru rapid şi pe neaşteptate.

Operaţiunea a fost executată în timpul unui exerciţiu comun, oficial declarat, al unor unităţi de aviaţie boliviene şi nord-americane, programat să se desfăşoare în regiunile periferice ale ţării. Exerciţiul din 1964 a fost planificat în mare parte la fel ca cel al campaniei antidrog, ce avea să fie declanşat în 1986, tot în Bolivia. Manevrele militare aveau scopul de a sublinia priceperea militară a lui Barrientos şi de a acoperi livrarea secretă a tonelor de muniţii trupelor sale.

Toate aparatele forţelor aeriene americane implicate în exerciţiu erau „curate” – n-au luat parte la acţiunea de distribuire a muniţiei. Pentru transportul acesteia, CIA a folosit un avion Super Constellation închiriat de la Air America, ce a dus marfa pe un teren de aterizare izolat din Perú. De aici a fost preluată de aparatele uşoare ale Agenţiei şi trecută peste graniţă către mai multe depozite minore, risipite pe teritoriul bolivian.

În ziua dinaintea loviturii de stat, agenţii CIA au transferat o forţă militară considerabilă (în condiţiile Boliviei) la periferia capitalei La Paz. În timpul nopţii, soldaţilor li s-a împărţit muniţia de război, iar când s-a crăpat de ziuă s-au infiltrat în oraş. Trupele miliţiei civile au fost luate ca din oală, cu armele în mâini, dar lipsite de muniţie. Paz, cedând de bunăvoie, a acceptat imediat oferta de a fugi în Perú. Bătălia care n-a avut loc niciodată se sfârşise… cu excepţia unui mic amănunt.

Noaptea, amicii mei, cei trei lucrători CIA, fuseseră gazdele, adică îl luaseră în captivitate pe generalul Barrientos, într-o casă conspirativă sigură. Cina a fost îmbelşugată şi băuturile au curs în valuri. Când a venit momentul să-i ducă pe general în La Paz, l-au urcat într-un vechi aparat C-47 (DC-3) al aviaţiei militare boliviene, pentru ultimul pas în drumul său neted spre putere.

Când avionul a aterizat în oraşul lipsit de lider, agenţii CÂA au observat că El Presidente era departe de a fi destul de treaz ca să-şi poată asuma noile îndatoriri. Ceşti cu cafea neagră, un duş rece şi lung, lung de tot, după care Barrientos a fost condus, cu gloria cuvenită, pe străzile oraşului spre fericirea supuşilor săi, în timp ce oamenii

CIA îi explicau ce s-a întâmplat, care îi sunt noile atribuţii şi responsabilităţi, şi câteva dintre riscurile noii sale meserii.

Inutil să mai spun că atunci când am vorbit cu ei, vechii mei prieteni erau nerăbdători să iasă din oraşul care îl adăpostea acum pe Paz. În mai puţin de o oră au fost la aeroportul din Lima şi şi-au luat zborul spre Panamá. Comandamentul CIA din Panamá era la vremea aceea responsabil de toate operaţiunile clandestine din America Latină. Lovitura de stat din Bolivia se sfârşise. Fusese un succes, şi cei trei agenţi CIA erau gata pentru a primi alte misiuni.*

Aceasta este o imagine a CIA în acţiune. Această formulă de tranziţie a conducerii în ţările în curs de dezvoltare (LDE) 1 a fost folosită de nenumărate ori. În astfel de ţări, politica este extrem de simplă. Întotdeauna este vorba de „Ei” sau „Noi”. Populaţia are puţine de spus în această privinţă, dacă are ceva. Oficial, acest tip de activitate se desfăşoară din vremea ultimului război mondial şi neoficial de mult mai mult timp în urmă. Conflictul din Indochină este primul exemplu din timpurile

noastre.

După cum au dovedit evoluţiile evenimentelor din Asia de Sud-Est, strategia aplicată în Vietnam a devenit metoda de abordare a problemelor ţărilor mai puţin dezvoltate în cadrul lumii bipolare. S – a spus că marele inamic este „comunismul" şi presupusa ameninţare a efectelor îngrozitoare ale principiului dominoului: pierdem Vietnamul şi restul Asiei de Sud-Est va intra în sfera comunistă; pierdem Nicaragua iar comunismul se va înfiripa chiar pe malul celălalt al lui Rio Grande, dacă nu chiar în Houston.

În ciuda schimbărilor din ceea ce a fost Uniunea Sovietică, acest gen de război nu s-a terminat încă. În Vietnam, Statele Unite n-au câştigat absolut nimic, dar acel război costisitor a servit ţelurilor primordiale ale elitei puterii. Dintr-un foc, au beneficiat din belşug de sutele de miliarde de dolari care le-au umplut buzunarele. De exemplu, mai mult de zece milioane de persoane au zburat din Statele Unite la Saigon în baza contractelor cu zborurile liniilor aeriene comerciale, care s-au ales cu un t State în curs de dezvoltare» sau LDE, este un termen mult uzitat în comunitatea bancară, pentru a defini aceste state mici, subdezvoltate.

chilipir de peste opt sute de milioane de dolari. Şi acesta e doar începutul. La fiecare călătorie, cuceritorii dobândeau acces la resursele naturale şi forţa de muncă ieftină a ţării.

Aşa cum se constată *în Report From Iron Mountain on the Possibility and Desirability of Peace*: „Războiul îndeplineşte funcţiile esenţiale pentru stabilitatea ţării noastre; până ia crearea altor modalităţi care să le asigure, războiul trebuie menţinut… şi eficacitatea sa îmbunătăţită".

După spusele lui Lewin, „Grupul Special de Analiză" care a alcătuit acest raport a votat ţinerea lui sub tăcere,

deoarece membrii grupului considerau că:

S-ar putea ca cititorul să nu fie pregătit pentru unele dintre ipotezele sale – de pildă, că cele mai multe descoperiri medicale sunt privite mai mult ca o problemă decât ca un progres; sau că sărăcia este necesară şi de dorit, deşi declaraţiile politicienilor susţin contrariul; sau că armatele permanente sunt, printre altele, instituţii sociale de binefacere, exact în acelaşi fel în care sunt şi azilurile de bătrâni şi spitalele de boli mintale… că programul spaţial şi controversatele proiecte ale adăposturilor antiatomice şi rachetelor defensive se derulează pentru a consuma mari sume de bani şi nu în scopul progresului ştiinţific sau al apărării naţionale şi că practicile de recrutare militară sunt într-o legătură mat degrabă indirectă cu apărarea.

Înainte de a părăsi tema loviturii de stat din Bolivia, instigată de CIA, trebuie să menţionăm că rolul operaţional încetează în momentul în care înlăturarea guvernului este desăvârşită. O dată îndeplinită această „treabă murdară", agenţii operativi ies din schemă şi sunt înlocuiri de un nou grup de experţi în informaţii.

Una dintre cele mai puţin cunoscute direcţii ale CIA este aceea condusă de directorul adjunct pentru economie. Această divizie pătrunde într-o ţară, ca să lucreze cu un nou regim şi să iniţieze operaţiunea de selecţionare şi de instituire a noilor deţinători de privilegii comerciale pentru cât mai multe bunuri de larg consum, ca să se asil Acest roman a fost publicat în 1967. Astăzi ar fi cuprins probabil proiectul „Războiul Stelelor 4 ca pe o altă sperietoare atractivă.

guri de faptul că ele vor fi importate de la companiile americane şi că cele din alte surse, în special din fosta sferă de influenţă sovietică, sunt excluse.

Noii deţinători de privilegii sunt, de obicei, tovarăşi apropiaţi ai noului preşedinte. Sunt membrii cabinetului

acestuia sau deţin alte funcţii guvernamentale de vârf. CIA îi analizează şi îi triază pe noii „milionari” şi le înlesneşte întâlniri cu diferitele companii ce le vor servi drept paravan sub noul regim. S-ar putea spune că această deratizare a sistemului economic este motivul real al majorităţii loviturilor de stat şi că ideologia politică aproape că nici nu contează. Aleşii (oamenii din guvernul străin) sunt numiţi „pro-occidentali” şi „anticomunişti”, dar asta e numai pentru imaginea publică. De cealaltă faţetă a monedei, foştii cunosc foarte bine sistemul, fiind ex-privilegiaţi, beneficiarii aceleiaşi generozităţi sau poate ai uneia asemănătoare, sub regimul anterior.

Dar se întâmplă ca, după o perioadă, o administraţie să creadă că se află cu adevărat la putere şi că efectiv controlează guvernul. Acest lucru îi determină pe demnitari să încheie acorduri comerciale cu un număr de surse mereu-crescător. Unii dintre cei mai îndrăzneţi, în încercarea de a scăpa de sub controlul financiar şi de limitarea profiturilor impuse lor şi guvernului lor de producătorii americani, precum şi de ciuperca băncilor internaţionale care se întinde asupra tuturor activităţilor de import-export ale ţării, caută să facă afaceri cu alte state. Sunt de părere că astfel vor putea cumpăra bunurile esenţiale mai ieftin şi că vor primi un preţ mai bun pe resursele şi forţa lor de muncă. Simplificând asta făcea Ferdinand Marcos în Filipine înainte de a fi înlăturat.

Odată cu extinderea acestor acţiuni, conducerea ţării va fi atacată progresiv de SUA, pe motiv că se orientează spre comunism şi devine o bază propice pentru infiltrarea în emisferă a ideologiei şi a sistemului militar comunist. Există şi cazuri în care loviturile de stat sunt mai mult sau mai puţin „justificate”, când împotriva unei dictaturi opresive se ridică o opoziţie internă. Nu puteau fi dictatori mai „anticomunişti” decât Rafael Lerinidas Trujillo Molina, care a condus Republica Dominicană din 1930 până în

1961, când a fost asasinat cu sprijinul americanilor, sau ca Fulgencio Batista din Cuba şi Anastasio Somoza din Nicaragua. Toţi aceşti bărbaţi, ca să amintim numai câţiva, fuseseră la putere atât de multă vreme, încât şi-au închipuit că se pot despovăra şi pot încheia înţelegeri comerciale şi cu alte state. În as tfel de cazuri, Trujillo constituind excepţia, Statele Unite nu acordă niciun fel de sprijin insurgenţilor, în afară de faptul că se ţin deoparte şi permit că bătrânul dictator să fie eliminat de alţii care îi vor postul şi privilegiile implicite.

Uneori, Statele Unite fac bătrânului conducător o sugestie prietenească şi hotărâtă, cum s-a întâmplat în 1985, când William Casey, directorul CIA, l-a vizitat pe Marcos în Filipine şi i-a spus că ar trebui să „organizeze alegeri". După cum am văzut, o astfel de sugestie e ca sărutul morţii. Preşedintelui Corazón Aquino nu i-a rămas altceva de Scut decât să urmeze indicaţiile directorului adjunct pentru economie al Agenţiei, precum şi pe cele ale altor „prieteni", pentru a reconstitui reţelele de privilegii. Acest lucru implică mari profituri pentru ţara respectivă şi pentru Statele Unite, ca şi pentru bancherii care dirijează finanţele în ambele direcţii.

Conform unui articol apărut în septembrie 1986, în prestigiosul *Harper's Magazine*, „Totalul cheltuielilor efectuate de Statele Unite în 1985 pentru operaţiunile militare din Lumea a Treia a fost de 137, 6 miliarde de dolari". Aceste cifre au fost calculate de Coaliţia pentru o Nouă Politică Externă şi Militară din Washington, D.C. Suma reprezintă peste 50% din costul net al războiului din Vietnam – cu toate că este vorba de totalul cheltuielilor dintr-un singur an. Observaţi, de asemenea, că suma se referă numai la operaţiunile militare, iar această activitate continuă cu sau fără ameninţarea spectrului comunismului.

Chestiunea ajutorului extern şi militar este mult mai

complexă şi mai importantă pentru viitorul acestei ţări decât înţelege majoritatea oamenilor. După E. Buckminster Fuller, care a îndeplinit funcţia de consultant pentru guvernele multor ţări, inclusiv Brazilia şi Uniunea Sovietică, valoarea totală a ajutorului extern acordată de Statele Unite din 1952 până în 1979 se ridică la o sută de miliarde de dolari, la cursul din 1950.

Iată ce scria Fuller în *Critical Path* (iar *New York Times* tipărea ulterior exact acelaşi citat):

Fiecare document legislativ ce acordă, pentru un nou an, ajutor extern deţine o clauză adiţională în care se arată că, dacă în ţara căreia îi este destinat ajutorul sunt prezente companii americane, banii (din fondurile ajutorului extern) trebuie cheltuiţi prin intermediul acestor companii… Ajutorul extern este destinat tuturor fabricilor şi instalaţiilor americane mutate din Statele Unite. Acesta este modelul fundamental: întâi, primele o sută dintre cele mai mari corporaţii, apoi urmează două sute dintre cele mai mari corporaţii şi, în cele din urmă, ceea ce norocul numeşte cele cinci sute de corporaţii mari… Deci, avocaţii de pe Wall Street îşi transferă, pur şi simplu, primele operaţiuni corporatiste în altă parte… Dar principalul obiectiv al avocaţilor de pe Wall Street este să scoată corporaţiile de sub controlul impozitar exercitat de guvernul american asupra lor… Astfel, se permite corporaţiilor să achiziţioneze dividende în aur, în vreme ce micile afaceri interne, precum şi cetăţenii americani n-o pot face.

Cine vrea să afle şi mai mult despre exploatarea ţărilor mai puţin dezvoltate şi despre controlul corporaţiilor americane ar trebui să citească lucrarea lui Walter Wriston, *Risk and Other Four-Letter Words*. Ca fost preşedinte executiv al Citicorp, Wriston cunoaşte subiectul mai bine decât oricare altul. Singura problemă este că cititorul trebuie să înţeleagă punctul de vedere al lui

Wriston. El este un om care a promovat şi a supravegheat expedierea tuturor economiilor noastre către aceste LDE sub masca unor „împrumuturi”. Cu adevărat ciudate împrumuturi. Aproape niciun cent din toţi acei bani nu vor reveni în Statele Unite, iar banii reprezintă economiile şi planurile noastre de pensie… reprezentau, mai bine zis.

Nu numai că noi, poporul american, n-avem nici cea mai vagă idee care ar putea fi obiectivul nostru personal şi al ţării noastre în raport cu restul lumii, dar, mai mult decât atât, adeseori înţelegem, în mod cu totul eronat, naţiunile Lumii a Treia, dintre care, cele mai multe, ca Vietnamul, au fost create pe planşă… pe planşa altor puteri… în ultimele secole, pentru a diviza străvechile etnii ale căror societăţi autohtone sunt cu mult mai vechi decât a noastră şi, în multe privinţe, mult mai experimentate.

Nu cu mult timp în urmă, Statele Unite şi-au sărbătorit bicentenarul. Multe dintre grupurile sociale ale Lumii a Treia, ca cele din Indochina, au o istorie veche de cincisprezece mii de ani sau mai mult; ca popor, ei au supravieţuit mii de ani pe acelaşi pământ, locuit şi de strămoşii lor. Totuşi, majoritatea graniţelor naţionale ale acestor antice teritorii, ca Vietnamul, Arabia Saudită, Ghana, Coreea de Sud şi Irakul, sunt scheme de dată recentă, creaţii care divizează aceste popoare străvechi şi destul de omogene.

Când vorbim despre absenţa şi necunoaşterea obiectivului nostru naţional, trebuie* să putem defini înţelesul său, mai ales în vreme de război. Printre întrebările puse după încheierea războiului din Vietnam, cele mai frecvente au fost: „De ce am fost noi acolo?” „Care a fost obiectivul nostru?” „Ce am dorit să facem acolo de ne-a determinat să pătrundem în zona aceea ostilă încă din 1945 şi ce ne-a ţinut acolo până în 1975?”

Cel care i-a pus cruciala întrebare preşedintelui a fost acel ilustru comandant de brigadă călit în Cel de-al

Doilea Război Mondial, generalul Creighton W. Abrams. Avea nevoie să ştie care era obiectivul strategic al ţării noastre în Indochina. Cunoscându-l, el şi statul său major puteau alcătui un plan militar adecvat şi eficient pentru a câştiga acel război. În lipsa unei astfel de formulări din partea preşedintelui, cel mai bun lucru pe care au putut să-l facă oameni ca Abrams şi Westmoreland a fost să se afunde în mlaştina nehotărârii, în vreme ce contabilizau pierderile fiecărei tabere.

Generalul Abrams, ca şi majoritatea ofiţerilor superiori din armata americană, ştia că, dacă i s-ar fi dat mână liberă, cu forţele de care dispunea ar fi putut cu siguranţă să captureze Hanoiul şi toate trupele lui Ho Şi Min în cursul operaţiunii. Una dintre cele mai argumentate declaraţii în acest sens a fost făcută de fostul comandant suprem din Pacific, amiralul U.S.G. Sharp, în cartea *Strategy for Defeat*.

Dar aceşti oameni ştiau, de asemenea, că o astfel de realizare strategică nu va aduce cu sine şi victoria; ar fi determinat, pur şi simplu, escaladarea imediată a războiului pe scară mondială. Orice succes obţinut la graniţa cu China ar fi dezlănţuit hoardele de chinezi înarmaţi şi echipaţi cu armamentul modern al Uniunii Sovietice şi nu se putea obţine victoria într-un război dus pe pământul Asiei împotriva puhoiului chinez bine dotat.

O astfel de eventualitate ar fi condus inevitabil la declanşarea unui aşa-zis război convenţional de o asemenea intensitate, încât liderii ambelor puteri angajate în conflict ar fi fost nevoiţi să-şi asume necesitatea strategică de a utiliza bomba cu hidrogen.

În acel punct nu mai putea fi vorba de un război „limitat” sau „gradat”. Esenţa sensului războiului este, şi trebuie să fie pentru totdeauna, aceea că războiul este total şi nelimitat în violenţă. Într-un război nu poate exista un arbitru. Mai mult, desfăşurarea sau direcţia unui război

total este întotdeauna imprevizibilă.

Din acest motiv, dacă generalului Abrams i s-ar fi dat într-adevăr mână liberă de către comandantul suprem, de la Casa Albă, n-ar fi trecut multă vreme până ce preşedintele ar fi fost nevoit să ia hotărârea de a utiliza bomba cu hidrogen. Şi oare împotriva cui i-ar fi folosit forţa distructivă, împotriva nord-vietnamezilor, a chinezilor ori a inamicului principal, Uniunea Sovietică? Ori, probabil, împotriva tuturor acestora? Replica n-ar fi întârziat să apară. Statele Unite s-ar fi pus în postura ţintei represaliilor sovietice. În această serie de decizii, care par a fi cu totul inevitabile, zace puterea de a provoca distrugerea Pământului.

Asta e! Aceasta este adevărata semnificaţie care stă la baza întrebării adresate preşedintelui de generalul Abrams. Confruntat cu aceste realităţi şi cu dilema generată de ele, niciun preşedinte nu va mai fi capabil vreodată să ordone americanilor să se angajeze într-un război total, clasic. Nici preşedintele, nici omologii săi din ţările ce deţin armament nuclear nu vor mai putea angaja trupele într-o bătălie al cărei deznodământ sigur va fi distrugerea planetei.

Există un episod secret, puţin cunoscut, din războiul din Indochina, care demonstrează cât de periculoasă a fost cu adevărat ameninţarea bombei cu hidrogen. A fost o zi în care trei bombardiere de luptă F-84, de la baza aeriană din Udon Thani aflată chiar pe malul râului ce desparte Thailanda de Laos, au fost puse în alertă de luptă. În momentul acela se credea că Vietminh-ul pregătea o campanie ofensivă de proporţii în colaborare cu forţele de opoziţie Pathet Lao, la vest de Plaines des Janes de la Samneua (în nord-estul Laosului) în direcţia capitalei Laosului. Se mai bănuia că Vietminh-ul plănuia un atac din flanc în Cambodgia, care să culmineze cu o lovitură finală asupra Saigonului. De aceea, deşi Vietminh-ul rareori îşi

masa forţele, se credea că are în marş o armată considerabilă. Cele trei aeronave F-84 erau echipate cu arme nucleare. Se întâmpla în anul 1960; era pentru prima dată de la atacul cu bombe atomice lansat asupra Japoniei în 1945, când aceste arme distrugătoare fuseseră pregătite pentru lupta adevărată. Creiere mai lucide, unele şocate profund numai la gândul unei asemenea alternative, au prevalat, iar cele trei F-84 şi armele lor nucleare au fost întoarse la bază. Drept urmare, în Indochina a continuat pentru alţi cincisprezece ani o formă mediocră de război neconcludent.

Astăzi, metoda războiului „fără victorie" se numeşte doctrina „conflictului de mică intensitate". De aceea, când aflăm că Statele Unite au cheltuit în 1985 o sută treizeci şi şapte de miliarde şase sute de mii de dolari numai pentru „operaţiunile militare" din Lumea a Treia trebuie să înţelegem că acesta este obiectivul unui „conflict de mică intensitate", de a continua risipirea banilor, uciderea fără sens a populaţiei civile şi consumarea sau uzarea costisitorului material de război pentru a face loc unor alte achiziţii.

„Conflictul de mică intensitate" este o modalitate prin care armamentul de sute de miliarde de dolari produs în fiecare an poate fi folosit, distrus şi irosit în anul în curs, în scopul de a putea achiziţiona mai mult pentru a avea aceeaşi soartă în anul următor.

În afacerea achiziţiilor militare, regula generală este că, pentru fiecare dolar cheltuit pentru noile arme, alţi zece dolari sunt necesari pentru întreţinerea şi reparaţiile pe durata „perioadei de utilizare1".

În mare parte, această acţiune este motivată de faptul că se răstălmăceşte adevărata natură a ceea ce numim „stat din Lumea a Treia" sau „ţară în curs de dezvoltare (LDE)". Deşi în LDE suveranitatea naţională nu mai există *de facto*, iar în celelalte state există numai

parţial, regula „jocului de-a statele” cere ca el să fie jucat ca şi cum suveranitatea există cu adevărat în consecinţă, statele în curs de dezvoltare sunt considerate egal independente, ca la Naţiunile Unite, adică, un stat, un vot. Nimic mai fals.

Adevărata definiţie a „ţărilor în curs de dezvoltare” n-are nicio legătură cu politica, ideologia sau puterea militară. O LDE este o ţară care se deosebeşte de celelalte prin faptul că nu are capacitatea de a produce sau de a fabrica tot ce are nevoie pentru a supravieţui, chiar şi la un nivel relativ redus de subzistenţă.

Cum au precizat unii specialişti, LDE nu deţin „capacitatea de asigurare” a existenţei pur şi simplu, şi a dezvoltării reale în epoca modernă. De aceea trebuie „ajutate”. Prin urmare, cea mai importantă afacere într-o ţară în curs de dezvoltare, şi unicul scop al puterii sale guvernamentale, îl reprezintă activitatea de import-export. O astfel de ţară crede că poate exporta destul, în valută forte, pentru a furniza banii necesari plăţilor către creditori, cu un surplus care să le permită să plătească bunurile pe care trebuie să te importe.

Guvernul unei astfel de ţâri este un monopol asupra afacerilor de pe teritoriul său şi a locuitorilor acestuia, iar acţiunea este motivată într-o mai mică măsură de vreo oarecare ideologie politică decât de scopul foarte pragmatic al controlării activităţii de import-export. În cele mai multe LDE, activitatea vamală şi grănicerii sunt elementele cele mai importante ale structurii guvernamentale, deoarece îi permit conducerii ţării să-şi menţină monopo-[91]

lui şi să ţină o contabilitate exactă şi absolut

91 Termen militar definitoriu pentru numărul de ani de folosință efectivă a unui articol de echipament solid militar înainte de a fi înlocuit cu un model mai nou sau mai avansai. Durata de folosința a celor mai multe articole se situează în mod obișnuit Ia o medie între zece și douăzeci de ani.

esenţială a tuturor exporturilor şi importurilor, ca şi a valorilor acestora[92].

Conducerea unei LDE îşi câştigă banii acordând privilegii exclusive şi monopoluri prietenilor, rudelor şi adevăraţilor şi tradiţionalilor lideri ai structurii sale financiare, pentru orice fel de produs, de la chewing-gum şi Coca-Cola, Ia Cadillac-uri şi avioane de vânătoare F-16.

Deţinătorii de privilegii, cei aflaţi la putere, sunt de obicei asiguraţi că vor deveni milionari. îşi obţin priorităţile prin contracte cu anumite surse din Statele Unite şi din alte puteri occidentale. Ei acoperă comercializarea tuturor bunurilor esenţiale cerute de populaţie; nu există nicio altă modalitate de a obţine

---

92 în mai multe ocazii, în 1964, am petrecut cîteva ore împreună cu președintele Perului, Fernando Belaunde Terry, numai noi doi, discutînd despre trupele de grăniceri. Peru controlează exporturile și importurile de bunuri de larg consum aproape sută la sută prin portul Callao, aflat în vecinătatea Limei, și printr-un „port liberi4 special situat în extremitatea estică a Anzilor, La Iquitos, în susul fluviului Amazon.

Belaunde dorea să înființeze o rețea de supraveghere a graniței cu ajutorul unor avioane mici și de mare randament, aparatele „Courier44 ale firmei Helio Aircraft Corporation, care fuseseră proiectate de membrii corpului ingineresc aeronautic de la MIT și erau comercializate cu sutele de către CIA Acest avion de dimensiuni reduse putea ateriza în maniera STOL (scurt rulaj la decolare și aterizare) în locuri neamenajate special și chiar pe versanții muntoși.

Belaunde mî-a spus că, în legătură cu acel tip modera de patrulă grănicerească, refuzase în repetate rînduri proiectele de asistență externă care sugerau construirea unor căi rutiere, deoarece „tot ce-ar fi făcut ar fi fost sa faciliteze migrația populației indigene dinspre comunitățile lor străvechi înspre periferiile aglomerate ale Limei**.
Limitînd intrările în Peru, în cea mai mare parte» la aceste două porturi și la aerodromurile aferente, conducerii țării i se oferea posibilitatea de a controla toate relațiile de import-export în beneficiul echipei guvernamentale Belaunde, care includea anumite clanuri bogate șî cu o veche putere tradițională șî financiară.

bunuri produse în exterior, inclusiv alimente, care trebuie importate. Acelaşi sistem se aplică şi în cazul exportului.

Foştii, de cealaltă parte, sunt aceia care au fost deposedaţi de privilegiile lor, de cele mai multe ori în urma unei lovituri de stat, în favoarea grupului aflat la conducere. Termenul de „partid politic” şi cuvintele „comunism”, „socialism” şi „democraţie” rareori se aplică în vreuna din aceste ţări în curs de dezvoltare. Foştii, bineînţeles, urmăresc din afară şi reprezintă un pericol omniprezent pentru actuali, printr-o posibilă lovitură de stat. În majoritatea LDE, nu poate fi vorba de campanii electorale sau de alegeri în adevăratul sens al cuvântului. În cazul celor mai multe, voturile, dacă se ţin alegeri, sunt numărate de forţele armate, iar forţele armate sunt unealta grupului aflat la putere. Asemenea controale lasă puţine alternative foştilor în afara metodei de preluare a puterii prin lovitură de stat.

În toate ţările în curs de dezvoltare, diferenţa dintre actuali şi foşti are foarte puţin de-a face, dacă are, cu ideologia politică. Scenariul, de care abuzează puterile majore, împarte lumea în „comunişti” şi „capitalişti” ori o altă structură. Când este vorba de un LDE, jocul e chiar simplu: „De unde cumpără – adică unde sunt produse şi comercializate materialele scutite de taxe – şi cui vând propriile lor resurse, inclusiv forţa de muncă umană?”

Cei mai puternici bancheri internaţionali contabilizează şi efectuează balanţele de plăţi pentru fiecare parte. Ei fac posibile aceste tranzacţii prin acordarea împrumuturilor, emiterea scrisorilor de credit, adunând taxe uriaşe pentru rolul lor în cadrul fiecărei tranzacţii şi dobânzile întregului mecanism. În multe LDE suma totală a dobânzilor plătite băncilor şi structurii lor financiare internaţionale se ridică la mai mult de jumătate din valoarea totală a veniturilor obţinute în urma exporturilor. Din acest motiv, rambursările anuale sunt

rareori mai mari decât dobânzile implicate şi niciodată mai mari decât împrumutul. Acesta este unul dintre motivele pentru care împrumutul efectiv nu se întoarce niciodată în Statele Unite.

Viitorul îndepărtat al unui astfel de sistem nu poate însemna decât un singur lucru: posibilitatea pierderii integrale a sumelor împrumutate, precum şi a economiilor depozitate în reţeaua bancară implicată. De exemplu, când filiala de la Chicago a băncii Continental Illinois a dat faliment, o parte majoră din depozitul său de patruzeci şi şapte de miliarde de dolari provenea din partea altor două mii două sute de instituţii financiare de pe tot teritoriul Statelor Unite. Dacă guvernul american nu prelua pierderile asupra sa, căderea acelei singure bănci „centrale" ar fi atras după sine prăbuşirea acelor două mii două sute de instituţii financiare.

Desigur, nimic nu merge tot timpul fără complicaţii, între puterile „vestice" este o competiţie acerbă. Franţa concurează dorind să-şi vândă avionul de vânătoare Mysure fiecărei LDE, în acelaşi timp în care Statele Unite promovează propriul aparat. Se încheie o afacere, de exemplu, de Japonia cu Brazilia, pentru a cumpăra minereu de fier şi, pe parcurs, să construiască o foarte necesară cale ferată de o mie opt sute de kilometri. În majoritatea LDE se achiziţionează cantităţi importante de materie primă şi de forţă de muncă ieftină pentru articolele fabricate.

Tot ceea ce este important de ştiut în această privinţă este faptul că lupta pentru ţările în curs de dezvoltare nu este o luptă politică precum aceea între comunişti şi Vest. Este mai degrabă o confruntare pentru a acapara activitatea de export-import a fiecărei ţări, cu scopul de a avea pieţe de desfacere şi consumatori, precum şi o maximă circulaţie a valutei în ambele direcţii care include şi o sferă de interes fantastică pentru bancherii ce

beneficiază la rândul lor.

Înţelegerea acestui lucru ne duce înapoi la originea războiului de treizeci de ani din Indochina şi la evenimentele acelei perioade. În 1945, chiar înainte de capitularea Germaniei, anumiţi oficiali din OSS, printre care se numărau şi Allen Dulles şi Frank Wisner, au stabilit legătura cu liderii germani pentru a crea scenariul anticomunismului care a urmat după război.

În ciuda faptului că Uniunea Sovietică fusese aliatul nostru în timpul conflagraţiei şi-şi sacrificase peste douăzeci de milioane de oameni pentru obţinerea acelei victorii, elementele coaliţiei anglo-americane au început să îndemne la confruntarea anticomunistă postbelică înainte de capitularea propriu-zisă a Germaniei, Adică, agenţii OSS şi britanicii unelteau cu „inamicul” (Germania), în timp ce erau asociaţi cu „prietenul şi aliatul” (Rusia).

Încheindu-se Cel de-al Doilea Război Mondial şi începând să se accelereze evoluţia lumii postbelice, elementul de bază al strategiei pe timp de pace numită Războiul Rece avea să fie divizarea naţiunilor lumii în două tabere: „comunismul” şi „Vestul”.

De atunci, au fost cheltuite aproximativ o sută de miliarde anual pe ajutor militar extern şi la valoarea reală a dolarului din 1980, un total înmărmuritor de „şase mii de miliarde de dolari au fost transferate legal din contul capital naţional al poporului american în contul capital deţinut de acţionarii celor mai mari o mie de corporaţii transnaţionale sprijinite exclusiv de Statele Unite [93]”.

Qnd se împrumută atât de mulţi bani ţărilor în curs de dezvoltare şi când se încheie legături ce duc la câştigarea privilegiilor exclusive pentru articolele produse în America, următoarea întrebare este: Cui vor acorda corporaţiile americane aceste privilegii? întrebarea ridică necesitatea unei surse americane de nădejde din interiorul

93 Ful Ier, Direcția critică.

LDE, care deţine informaţii, prin agenţii de spionaj, despre toate familiile de vază din ţara respectivă. Acest rol este îndeplinit fără ostentaţie şi în taină de CIA.

Şeful diviziei CIA din fiecare LDE va alcătui o listă a familiilor de vază ce se află în anturajul puterii actuale. În multe cazuri va exista un fiu care va fi înrolat în armata acelei ţări şi care ulterior, prin derularea unui Program de Ajutor Militar American, va face parte dintr-o normă de lucru a ofiţerilor aleşi pentru a urma o „şcoală de radiolocaţie" sau alte cursuri militare în Statele Unite.

Într-un articol din 20 august 1986 din *New York Times* se afirma că, „Centrul de Limbă Engleză al Ministerului Apărării (baza aeriană Lackland din San Antonio, Texas), unde vin cadre militare din şaptezeci de ţări străine pentru a învăţa engleza, este un barometru al relaţiilor militare dintre Statele Unite şi celelalte ţări".

S-ar putea adăuga că"... beneficiul pe termen lung este prilejul care ni se oferă astăzi de a influenţa alte state – acest centru este o legătură vitală în cadrul politicii externe americane".

Mai mult, *Times* adaugă: „Dincolo de cunoştinţele lingvistice, centrul încearcă să le prezinte studenţilor Statele Unite. Sunt organizate vizite la băncile şi companiile locale, la fabrica de bere Long Star, ca şi excursii la Dallas şi Washington".

Ceea ce nu spune *Times* este că mulţi, dacă nu toţi, dintre aceşti studenţi deosebiţi au fost selecţionaţi pentru această călătorie în Statele Unite de către şeful diviziei CIA din ţara lor natală în curs de dezvoltare. La întoarcere, aceşti studenţi şi familiile lor vor fi priviţi ca viitorii deţinători de privilegii pentru importurile produselor de fabricaţie americană. Această acţiune este mascată de uniforma militară americană, dar a fost pusă la cale de CIA în scopuri economice.

Cum se întâmplă cu toate intenţiile bune, uneori

lucrurile iau o întorsătură greşită. În ciuda tuturor precauţiilor, vine o vreme când guvernul este răsturnat de către foştii. În ciuda propagandei deşănţate, nou-veniţii sunt rareori, dacă sunt vreodată, „comunişti”, „socialişti” sau de altă convingere politică. Ei nu doresc altceva decât să anuleze toate privilegiile existente, să-i înlăture pe foştii beneficiari şi să reia procesul. Într-un sistem ca acesta, pentru Statele Unite devine necesar să se situeze de partea unui grup sau a celuilalt. De aceea avem oameni ca Ortega, Castro, Ho Şi Min şi García.

Dată privim înapoi, vom vedea că mulţi „inamici” de mai târziu au fost, într-un moment sau altul, favoriţii CIA sau OSS. Astfel apare o dilemă serioasă: CIA ar dori să-şi păstreze secret rolul pe care îl are în aceste afaceri, dar cum poate fi secret ţie vreme ce foştii momentului sunt numai o dată înlăturaţi – adesea literalmente – din poziţia de actuali? Ambele părţi sunt la curent cu jocul practicat de CIA şi de prietenii săi din comunitatea americană de afaceri.

Aşa că, după cum am arătat mai devreme, când Paz a fost detronat de CIA şi înlocuit cu Barrientos, Paz ştia exact ce se întâmplase şi cui trebuia să-i „mulţumească”. Şi n-a fost o surpriză când Paz a revenit la putere după douăzeci de ani.

Oare se gândeşte Paz, în fiecare zi, la faptul că CIA poate înarma din nou, sub acoperirea aşa-numitului proiect anticocaină, forţele armate pentru a-l înlătura încă o dată? Rămâneţi pe recepţie. Vom vedea cum se sfârşesc toate acestea.

În cele din urmă, sugestia de a organiza alegeri, pe care William Casey, directorul CIA, i-a făcut-o lui Marcos, a mers ca prin farmec. Marcos a fost înlăturat, iar monopolul produselor ce aveau să fie importate de Filipine sub regimul Aquino a fost refăcut. Aceasta e o afacere bună şi merită fiecare cent din cele o sută treizeci şi şapte de

miâiarde şase sute de mii de dolari sau cam aşa ceva reprezentând ajutor militar extern… sau nu e?

ŞAPTESPREZECE

Planul lui JFK de a înceta războiul din Vietnam

CUM AM ARĂTAT ÎN CAPITOLELE ANTERIOARE, operaţiunea Bay of Pigs, montată de CIA împotriva lui Castro şi a Cubei, a eşuat din pricina contramandării atacului aerian ordonat de Kennedy pentru a distruge ultimele trei avioane apte de luptă ale aviaţiei militare cubaneze.

Iată un exemplu de lipsă de înţelegere a unei administraţii faţă de folosirea forţei militare. De data aceasta, este vorba despre echipamentul convenţional. Pe 27 ianuarie 1963, un reportaj de Marvin Miles apărut în *Los Angeles Times* conţinea informaţii semnificative date de un membru marcant al administraţiei Kennedy:

În opinia noastră, este inutil să discutăm dacă

SUA a planificat sau nu o acoperire aeriană pentru invazia de la Bay of Pigs, luând în considerare faptul că lipsa unei estimări adecvate, din partea Statelor Unite, a capacităţii de luptă a aparatelor de antrenament cu reacţie T-33, are implicaţii deosebit de grave.

Săptămâna trecută, procurorul general Robert

Kennedy a recunoscut că subestimarea avioanelor-şcoală a reprezentat o eroare majoră.

„Am subestimat capacitatea unui T-33, purtător de rachete, a spus el. Chestiunea a fost tratată superficial. T-33-urile ne-au provocat mari necazuri”.

Acest articol este o dovadă a faptului că, în ianuarie 1963, clanul Kennedy a înţeles că anularea acelui atac aerian hotărâtor a fost cea mai mare greşeală care a stat la originea înfrângerii brigăzii exilaţilor, întocmai cum raportase generalul Maxwell Taylor. După cum adaugă Robert Kennedy în acelaşi articol, „Planurile şi recomandările au fost nepotrivite, de bună seamă”. Fraţii

Kennedy au căzut de acord să nu se mai lase descoperiri în problema subestimării inamicului.

Dar la mare distanţă, din cealaltă parte a lumii, Indochina, cu toate capcanele sale, se profila ameninţător asupra Camelotului de pe Pennsylvania Avenue 1600.

La mijlocul anului 1961, clanul Kennedy şi-a dat seama că problemele unei strategii militare naţionale întunecate de realitatea bombei termonucleare era, în teatrul de operaţiuni din Indochina, un factor la fel de important ca şi aparatul T-33 în operaţiunea Bay of Pigs. Cu alte cuvinte, orice participare to cadrul unei operaţiuni militare dintr-o ţară prietenă din Lumea a Treia era limitată, din necesitate, la utilizarea armamentului convenţional. În acelaşi timp, tacticienii militari ştiau că un război trebuie să fie întotdeauna o acţiune totală, distructivă.

Prin definiţie, un război nu poate fi limitat. Mai mult decât atât, dacă se încearcă limitarea, se ajunge inevitabil la un război lipsit de obiectiv. Un astfel de război nu poate fi câştigat, după cum am învăţat în Coreea şi aveam să aflăm şi în Vietnam. Aşa încât, după cum prevăzuse atât de limpede Clark Clifford, un război purtat în Vietnam, aşa cum a fost, fără un obiectiv militar, n-avea să ducă nicăieri. Kennedy ştia că introducerea forţelor militare americane în Vietnam va crea această problemă de nerezolvat. În ciuda acestui lucru, acţiunea redusă din Indochina, moştenită de Kennedy de la administraţiile Truman şi Eisenhower, exista, iar CIA continua să deţină acolo controlul operaţional încă din 1945, deşi acum într-un mod oarecum mai diversificat şi mai complicat.

La sfârşitul anului 1961, generalul Maxwell Taylor, consilierul militar al preşedintelui Kennedy la Casa Albă, a vizitat Vietnamul şi a făcut un raport important asupra situaţiei locale. Preşedintele a acceptat majoritatea recomandărilor lui Taylor, cu excepţia îndemnului acestuia

de a introduce trupe terestre americane „pentru o acţiune de despresurare în ajutorul guvernului Diem”.

Tot pe la sfârşitul anului 1961, John McCone, desemnat să-l înlocuiască pe Allen Dulles în postul de director al CIA, a fost to Indochina şi în jurul lumii într-o călătorie de orientare deosebit de amănunţită, orchestrată de unul dintre meseriaşii CIA, Desmond Fitzgerald.

În acelaşi timp, pentru cei mai activi promotori ai unei acţiuni militare în Indochina, devenea destul de limpede că preşedintele Kennedy n-avea să accepte propunerile de a introduce trupe americane în Vietnam în scopuri militare, dar că ar putea aproba utilizarea lor ca asistenţă în cadrul unui parteneriat restrâns cu guvernul Diem. Însă, mai întâi de toate, el dorea să ştie cât mai multe despre situaţia de acolo.

De vreme ce majoritatea consilierilor lui Kennedy veniseră din medii universitare, erau interesaţi să afle cât mai multe despre vietnamezi şi despre modul lor de viaţă şi de guvernare tradiţional. Indochina, cu o istorie culturală şi politică de două mii de ani – şi în special partea numită Vietnam – era o „societate tradiţionalistă”. Stilul ei primitiv de viaţă economică, simplu şi eficient, era susţinut, aşa cum era, de agricultură şi pescuit.

Una dintre însuşirile specifice cefe mai interesante era aceea că obştile săteşti erau grupuri sociale solidare, care dirijau cu uşurinţă comportamentul locuitorilor lor. Această structură socială se baza pe clan sau „Toc”, constituit din toate persoanele, bărbaţi şi femei, cu un străbun comun pe linie paternă, mergând înapoi până la a cincea generaţie ascendentă şi înainte până la a treia generaţie descendentă, ceea ce înseamnă un total de nouă generaţii şi un interval de timp de două veacuri sau mai bine.

Clanul era condus de cel mai bătrân bărbat din linia strămoşească principală, căminul său slujind drept cartier

general al „supuşilor” săi. Clanul era menţinut de „cultul strămbunilor”, iar ritualurile se oficiau într-o încăpere străveche. E lesne de închipuit că aceste clanuri erau strâns unite şi, de cele mai multe ori, rămâneau în aceeaşi zonă secol după secol. Erau chiar izolate şi, în afară de achitarea unui impozit capital şi satisfacerea unui serviciu militar redus, aveau foarte puţine legături cu vreo formă centrală de conducere.

Aceşti cultivatori de orez călătoreau rareori departe de propria aşezare, majoritatea contactelor personale încheindu-se între membrii aceluiaşi clan. Cu excepţia Saigonului, în sud, a Hanoiului, în nord, şi a vechii reşedinţe imperiale, Hue, situată cam în mijlocul ţării, puţine locuri din Vietnam puteau fi considerate aşezări urbane.

Grupurile de familii şi clanuri constituiau unităţi autonome de conservatorism social, puternic rezistente la influenţele externe. Totuşi, în felul lor liniştit, ele au dat tonul războiului. Erau inutile pentru nepoft îţi.

La vremea aceea, populaţia Vietnamului era estimată ta treizeci de milioane, paisprezece milioane locuind în sud. Dintre cei din sud, în jur de un milion şi jumătate erau chinezi şi peste un milion erau recent „refugiaţii” sau invadatorii din nord. Vietnamezii nordici nu erau nici bine veniri şi nici bine asimilaţi printre clanurile sudice. Vietnamezii din sud îi recunoşteau pe invadatori, majoritatea de credinţă catolică, după înfăţişarea lor mongoloidă sau chineză. Dar nu în asta consta problema.

La puţin timp de la instalarea guvernului sud-vietnamez sub conducerea lui Diem, Statele Unite au transportat această masă enormă de refugiaţi nordici în sud. Diem se trăgea din spiţă mandarină şi era din centrul Vietnamului. Era un catolic fervent care fusese mulţi ani în exil în Statele Unite şi în Europa sub tutela Bisericii Catolice. Fratele său, monseniorul Ngo Dinh Thuc, era

arhiepiscop de Hue şi conducătorul unui cler catolic de două mii de prelaţi, incluzând patru episcopi ce slujeau în zonele provinciale. De aici deducem că preşedintele Diem şi guvernul său erau mai apropiaţi de invadatorii nordici decât de sătenii şi proprietarii din sud.

Infuzia acestui muion şi mai bine de catolici nordici a fost, fără îndoială, una dintre cele mai incendiare cauze ale ostilităţii de pe tot cuprinsul Vietnamului de Sud şi asta intenţiona şi CIA împreună cu aliaţii ei să fie. Băştinaşii statornici, ampământeni şi, au fost copleşiţi de noii sosiţi, pe care guvernul Diem îi favoriza şi îi aşezase pe teritoriul lor, în modul lor peren de viaţă şi sistemul lor economic inflexibil.

Aproape de la începutul mandatului său, în 1955, Diem a iniţiat măsuri de reformă funciară, prin emiterea unor ordonanţe în acest sens. Prin acţiuni de mărinimie demagogică, proprietarilor de pământuri li se cerea să-şi declare terenurile necultivate. Dacă lăsau vreo proprietate necultivată, guvernul avea să confişte terenul pentru instalarea refugiaţilor din nord. În acest mod, guvernul Diem a achiziţionat „legal” mari întinderi de pământ pentru reîmpământenirea efectivă a peste un milion de „invadatori”. Asemenea acţiuni nu i-au adus niciun prieten în sud lui Diem şi au devenit temeiurile multora dintre revoltele violente, numite „rebeliuni”, care s-au desfăşurat în anii următori.

Din 1959, Diem a introdus o altă idee. A amenajat „Agrocomunele”, comunităţi semirurale în care toate familiile se puteau bucura de confortul urban, aflându-se încă în posesia loturilor agricole fundamentale. Ideea nu este nouă; de fapt, unul dintre obiectivele nedeclarate, primordiale ale războiului de treizeci de ani din Indochina a fost distrugerea străvechiului mod de viaţă comunal tradiţional.

Conceptul Agrocomunelor a fost un eşec, în prinţul

rând din cauza fricţiunilor permanente cauzate de povara acelui un milion şi mai bine de refugiaţi. Apoi a urmat o nouă schimbare, în noiembrie 1961, chiar după ce generalul Taylor părăsise Saigonul şi revenise la Washington, lui Diem i-a fost propus un plan de „pacificare" a regiunilor celor mai sudice ale Vietnamului, din Delta Mekongului.

Planul a fost iniţiat de R.G.K. Thompson, un funcţionar britanic civil care venea la Saigon din funcţia de secretar permanent al apărării din Peninsula Malacca. Diem solicitase prezenţa reprezentanţilor experimentaţi ai unei terţe părţi (nici americani, nici vietnamezi) ca să ajute în problemele de contrainsurgenţă. Thompson venea ca membru al Misiunii Consultative Britanice la Saigon. A început prin a prezenta un plan de „pacificare" a regiunii Deltei Mekongului.

„Pacificare" este o expresie care în unele cercuri are un sens de rău augur. Deşi poate fi confundat cu „a pacifica" (adică a linişti) sau cu pacifism, adică opoziţie faţă de război), în Indochina nu avea acest înţeles. Acolo ea a fost luată în sens mortal.

„Pacificare" a devenit un termen îmbibat de sânge. împrumutat de la comandourile franceze din Algeria de către activiştii Forţelor Speciale americane, însemna să loveşti o regiune cât se poate de rău în scopul de a o preface în ruine, adică să o „pacifici". „Pacificare" a devenit strigătul de luptă al înspăimântătorului program Phoenix, desfăşurat sub conducerea CIA în anii ulteriori.

Poate că Thompson n-a intenţionat aşa ceva când i-a vândut ideea lui Diem, dar englezul, care avea o bună experienţă a pacificării din anii revoltei din Peninsula

Malacca, a propus un program care putea duce oriunde. Thompson a călătorit şi la Washington, unde a susţinut scurte comunicări urmărite şi de autor, pe următoarele teme: (a) metodele britanice de reprimare a

revoltei din Malacca şi (b) planul său de pacificare a Deltei Mekongului prin crearea Cătunelor Strategice. Dezbaterile au fost extrem de confidenţiale, concentrându-se asupra contradicţiilor de bază şi ale chestiunilor de maximă preocupare faţă de vietnamezi.

A existat o mişcare malthusiană, ascunsă de fiecare dată opiniei publice, de a dezrădăcina şi distruge sistemul tradiţional al societăţii comunale în multe părţi ale lumii. Partizanii acestei mişcări se temeau de tenacitatea ţăranilor şi de modul lor de viaţă, preferând o societate de consum dependentă. Indochina şi Coreea au fost primele lor ţinte în perioada primelor decenii postbelice.

În toată lumea şi din cele mai vechi timpuri „ţărănimea este formată din cultivatori agricoli care, cu ajutorul unor unelte simple şi al muncii familiale, produc îndeosebi pentru propriul consum şi pentru acoperirea obligaţiilor faţă de deţinătorii puterii economice şi politice1”.

Acest lucru înseamnă că existau două păreri opuse în legătură cu organizarea „Cătunelor Strategice”. Pentru unii, ele erau o încercare de a permite populaţiei indigene să revină la un mod de viaţă care fusese întrerupt de Cel de-al Doilea Război Mondial. Pentru alţii, ele erau amplasate acolo unde puteau fi instalate sutele de mii de refugiaţi din nord sau unde locuitorii din anumite zone fortificate din sud puteau fi apăraţi de inamicii locali, oarecum în stilul vechilor palisade indiene de la începutul istoriei Americii.

În acelaşi timp, în Asia a existat o altă mişcare, puţin luată în seamă de Occident, care sprijinea conceptul de „comună” sau aşezări independente. Mao Zedong venise la putere în China în 1949 şi adaptase marxismul la condiţiile chineze, prin plasarea ţărănimii în avangarda revoluţionară mai degrabă decât a proletariatului orăşenesc. De aceea se temeau atât de mulţi lideri ai lumii

de Mao şi de activitatea sa. Apoi, în 1957, Mao a lansat „Marele Salt înainte”. Acest concept revoluţionar, de fapt un salt agresiv în timp, a fost o tentativă nereuşită de descentralizare economică, în principal prin înfiinţarea unui sistem naţional al comunelor populare. Această acţiune era în contradicţie cu comunismul sovietic, care, în ciuda numelui său orwellian, a fost, de fapt, un sistem anticomunal, un sistem de anihilare a comunelor.

Interpretarea acestui ciudat amalgam de idei n-a scăpat diferiţilor membri ai administraţiei Kennedy. Conferinţele lui Thompson au fost urmărite cu atenţie şi dezbătute intens. De la început s-a făcut limpede înţeles faptul că statutul lui Thompson va fi limitat la probleme de „acţiune civică” (un alt termen nou, dezvoltat din programul „Probleme Civile şi Administraţie Militară” – (CAMG) din timpul războiului) care a devenit cuvântul de ordine în Vietnam.

Acest joc de cuvinte orwellian avea mult de-a face cu stilul de politică războinică desfăşurată în Vietnam. În vreme ce „acţiunea civică”, în contextul propunerii lui Thompson, avea un înţeles literal, în alte zone din vastul univers al Pentagonului a fost adoptat de secţia Tehnici Speciale de Luptă ca un sufix a ceea ce era numit „război neconvenţional”.

În planul de bază al lui Thompson, principalul scop guvernamental al programului Cătunul Strategic va fi de a oferi o alternativă atrăgătoare şi constructivă sloganelor comuniste. Cum am arătat mai sus, interpretabilitatea cuvintelor dădea ca sigur faptul că acest concept va fi recepţionat întru totul diferit de diverse grupuri şi interese.

Strategia lui Thompson, inspirată din campania sa reuşită din Malacca, consta în ceea ce el numea operaţiuni de reliberare şi reţinere”, O zonă va fi eliberata de elementele rebele – adică „pacificată” – apoi băştinaşii vor

fi reţinuţi în siguranţă în limitele Cătunului Strategic. Scopul Cătunului Strategic era de a proteja sătenii.

Preşedintele Diem a acceptat propunerea britanică, primită în întregime cu entuziasm şi la Washington. Un plan intitulat „Conceptul de Cătun Strategic pentru Vietnamul de Sud", conceput de Ministerul de Externe, a fost bine primit de generalul Taylor şi prezentat preşedintelui. Atunci a intrat termenul „pata de ulei" în vocabularul militar. Acest concept nou nu numai că adopta operaţiunile de „eliberare şi reţinere", dar prezenta previzi unea optimistă că, o dată eliberată şi păstrată prin construirea unui Cătun Strategic, zona respectivă se va dilata ca o pată de ulei pe suprafaţa unei ape liniştite. Noile idei au câştigat teren şi în scurt timp toată lumea din „birourile" vietnameze vorbea despre „Cătune Strategice", „pete de ulei" şi „eliberare şi reţinere". Apoi generalul Lionel C. McGarr, cel mai înalt ofiţer militar din Saigon, a avansat ideea creării unei „zone test", unde putea înfiinţa acest tip inedit de „infrastructură de pacificare".

Pe atunci, la începutul anului 1962, Diem vedea în Cătunele Strategice un program naţional în care îl putea instala pe ambiţiosul său frate, Ngo Dinh Nhu, ca personaj principal. Fusese asigurat la vremea aceea că guvernul Statelor Unite va furniza ajutorul financiar necesar, alături de consilierii militari americani. Până în acel moment, în cei şaptesprezece ani de susţinere a conflictului, tot personalul militar american trimis în Vietnam fusese plasat sub controlul operaţional al CIA, cu excepţia celor însărcinaţi obişnuitului Grup Consultativ de Asistenţă Militară (MAAG). Tactica noilor „consilieri" apăruţi pe scena Vietnamului părea să fie „apropierea de inamic şi distrugerea lui". Diferenţa dintre această manieră şi conceptul Thompson, care fusese aprobat de preşedintele Kennedy, a devenit un factor important odată cu trecerea anilor.

În acelaşi timp, în cadrul administraţiei Kennedy existau multe persoane care începuseră să se îndoiască de oportunitatea de a continua sprijinirea oarbă a guvernului Diem. Diem nu depunea destul efort pentru a-şi face regimul mai popular, iar agitaţia populară, datorată în special celor un milion o sulă de mii de refugiaţi nordici, se menţinea.

John Kenneth Galbraith, pe atunci ambasador în India şi predispus să-şi exerseze însuşirile de scriitor asupra oricărui subiect, îi scria prietenului său, preşedintele: „După părerea mea… Diem nu va aplica în mod eficient niciun fel de reforme politice sau administrative, şi aceasta pentru că n-are cum. Este o naivitate politică să te aştepţi s-o facă. El simte că nu poate lăsa să-i scape puterea fiindcă ar fi înlăturat".

În ciuda faptului că astfel de păreri erau comune printre reprezentanţii administraţiei, programul test al lui McGarr, „Operaţiunea Sunrise", a fost lansat pe 22 martie 1962 în provincia Binh Duong. Aspectele de „eliberare şi reţinere" ale situaţiei tactice au fost înţelese, dar când s-a aflat că trebuie să fie construit un nou Cătun Strategic, întregul proiect s-a oprit.

Diem vedea în Cătunele Strategice pârghii de instituire a democraţiei fundamentale în Vietnam, unde nu mai existase niciodată aşa ceva. Şi a adăugat conceptului propria sa tentă orientală: „Prin programul Cătunul Strategic, guvernul intenţionează să redea cătunului (a se citi „comună" în modelul lui Mao Zedong) dreptul la autoguvernare, cu propriul său statut şi sistem de ordine obştească. Astfel se vor realiza idealurile constituţiei la un nivel local, pe care oamenii îl pot pricepe".

Pentru a sublinia cât de diferită era concepţia lui Diem de aceea a preşedintelui Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, generalul Lyman Lemnitzer, trebuie să vedem punctul de vedere al Pentagonului:

„Programul Cătunul Strategic promite beneficii solide şi poate să reprezinte chiar elementul vital al succesului programului de pacificare”.

Subsecretarul de stat, Averell Harriman, adăuga greutate acestor concluzii: „Guvernul Vietnamului a dezvoltat, în sfârşit, un concept strategic eficient, care acum se află în desfăşurare”.

Locţiitorul secretarului de stat, George Ball, comenta „asupra evoluţiei progresive a Cătunelor Strategice în Vietnamul de Sud ca o metodă de combatere a insurgenţei şi ca un mijloc de a aduce întreaga naţiune sub control guvernamental…”, iar ministrul apărării, Robert McNamara, adăuga: „Programul Cătunele Strategice a fost coloana vertebrală a procedeului preşedintelui Diem de contracarare a mişcării subversive îndreptate împotriva statului său”.

Nimic nu poate reliefa mai limpede contradicţia ce exista pe cele două ţărmuri ale oceanului. Diem viza instituirea „democraţiei fundamentale”, a „autoguvernării” şi a „legii obşteşti”. Fiecare dintre cei aflaţi de partea cealaltă a Pacificului vorbea despre un război de un fel sau altul. „Cătunul Strategic” se înscria expresiei orwelliene de „pacificare”. Într-un fel straniu şi inedit, ele semnificau diferenţa ideologică esenţială dintre „Occident” şi „comunism”, aşa cum era formulată în contextul Războiului Rece.

Noul program de la Binh Duong pornise cu stângul. Numai şaptezeci de familii putuseră fi convinse să se restabilească voluntar, semn că aceste familii erau foarte probabil refugiate catolice din nord. Altele au fost vârâte cu forţa în cătun, dar se presupunea că li s-ar fi plătit pentru fostele proprietăţi şi pentru munca prestată la construcţia noului Cătun Strategic. Numai în cazul acestui prim cătun, cele trei sute de mii de dolari, furnizate prin misiunea americană de la Saigon, n-au ajuns niciodată la

familiile respective. (Trebuie înţeles un element al războiului din Vietnam, acela că a făcut mulţi milionari iliciţi).

La încheierea ridicării cătunului, s-a descoperit faptul că majoritatea bărbaţilor de vârstă militară dispăruseră. Cifre senzaţionale demonstrează adevărata semnificaţie a programului Cătunului Strategic înainte de orice, a existat masiva strămutare forţată a peste un milion de catolici nordici în sud. Această acţiune a dezrădăcinat familiile nordice şi a copleşit sudul. În al doilea rând, programul Cătunului Strategic a dezrădăcinat în continuare milioane de băştinaşi din Sud. Aceste perfide programe planificate, atât de caracteristice adevăratelor cauze ale Războiului Rece, au dus la destabilizarea Indochinei la fel de mult ca şi războiul pe care I-au provocat. Deşi comunismul sau ameninţarea acestuia a fost cauza obişnuită pentru escaladarea războiului, adevărata „activitate subversivă" şi „rebeliune" au fost direct înrudite cu aceste migraţii în masă a unei populaţii cândva stabile şi imobile din nord, ca şi cu impactul lor enorm asupra poporului la fel de stabil şi înrădăcinat din sud.

În februarie 1963, preşedintelui i s-a înmânat un raport alcătuit de aşa manieră, încât să denote un optimism prudent. Se referea la speranţa că toate materialele necesare pentru a desăvârşi programul Cătunul Strategic vor fi livrate în decursul acelui an şi la faptul că nimic altceva nu întârzia succesul programului decât livrarea lentă a materialelor.

De fapt, nu prea existau motive pentru acest optimism. Un asemenea program revoluţionar nu putea fi impus cu niciun chip acestei populaţii străvechi, preponderent agrare, care fusese dezrădăcinată din pământurile ei ancestrale şi azvârlită cu forţa în aceste cătune noi, indiferent dacă zona din jur îi era sau nu propice ei, societăţii ei tradiţionale şi agriculturii pe care o

practica.

Multă lume a considerat aceste cătune ca fiind echivalente lagărelor de concentrare. Deşi au fost proiectate ca adăposturi sigure pentru locuitorr, spre a-i ajuta să se apere împotriva bandelor atacatoare ale miilor de înfometaţi – numiţi pe atunci „vietcongi” – cătunele au devenit, de fapt, închisori pentru localnici, care nu îndrăzneau să le părăsească datorită presiunilor guvernamentale.

Cunoscând acum ce-am făcut cu Cătunele Strategice, cu milionul de „refugiaţi” tonkinezi şi toate preparativele de război puse în seama Misiunii Militare de la Saigon de către CIA, e incredibil să vedem cum pe 2 septembrie 1963, generalul Maxwell Taylor, pe atunci preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, putea să scrie, într-un buletin adresat preşedintelui: „În sfârşit, continuă să progreseze programul Cătunul Strategic. Ultimele cifre ale guvernului vietnamez indică faptul că dintre cele 10.592 de cătune planificate au fost organizate 8227; 76%, respectiv 9.563.370 de membri ai populaţiei rurale, se află acum în aceste cătune”.

Guvernul furniza vaste cantităţi de hrană, medicamente şi muniţie pentru armament individual locuitorilor Cătunelor Strategice. Din cauza numărului imens de persoane înfometate şi lipsite de adăpost ce bântuiau prin ţară, era inevitabil ca acestea să-şi dirijeze atacurile asupra cătunelor bine aprovizionate. Situaţia s-a agravat într-o asemenea măsură, încât locuitorii noilor cătune aveau să le părăsească pe timp de noapte, când roiurile de bandiţi jefuiau depozitele guvernamentale. Se temeau să locuiască acolo, deoarece nu erau capabili să se împotrivească ameninţărilor permanente din exterior.

Ideea de „pacificare” a lui Diem, cu noua „democraţie” şi celelalte beneficii ale sale, a fost lipsită de la început de orice şansă. În acelaşi timp, fratele său, Nhu,

a început să accentueze controlul guvernamental asupra ţărănimii, cu preţul „pacificării” aşa cum fusese ea înţeleasă la Washington. În această fază, administraţia Kennedy a început să aibă serioase îndoieli că guvernul Diem „câştigă războiul” sau că este capabil să o facă… în aceste condiţii şi cu o asemenea rezistenţă „internă”.

Reţineţi că e dificil să ne gândim la situaţia din Vietnam din 1961 şi 1963, luând în calcul ceea ce am văzut în Vietnam între 1965 şi 1975. În 1962, ceea ce numim astăzi războiul din Vietnam era o activitate paramilitară de un nivel relativ redus. Toate acţiunile de luptă în care erau amestecate, în orice fel, forţele armate americane şi personalul american au fost urmarea rolului „consultativ” aprobat de preşedinte.

Probabil că anumiţi observatori erau convinşi când spuneau că războiul mergea bine şi chiar siguri să prognozeze o vreme când forţele lui Diem – cu sprijinul masiv al Statelor Unite – vor fi victorioase. Pe de altă parte, exista atâta planificare necorespunzătoare, corupţie şi înstrăinare a ţăranilor băştinaşi, încât părea că Diem nu avea nicio şansă de victorie şi că o conducere controlată de el va fi un handicap serios. Această ultimă opinie a început să prevaleze pe la sfârşitul anului 1962 la Casa Albă şi chiar în unele cercuri ale Pentagonului şi Ministerului de Externe.

În decembrie 1960, după cum cititorul îşi va aminti dintr-un capitol anterior, CIA a introdus elicopterele în Vietnam. Între decembrie 1960 şi martie 1963, peste două miliarde de dolari au fost cheltuiţi în sprijinul administraţiei Diem, în virtutea programului de asistentă al Statelor Unite. În martie 1963, numărul forţelor armate americane „consultative” aflate în Vietnam sendicase la douăsprezece mii de soldaţi, iar victimele din rândul americanilor se cifrau la şaizeci şi două.

Până în martie 1963, dintre elicopterele ce operau în

Vietnam, douăzeci au fost doborâte de focul inamic şi şaizeci au fost distruse ca urmare a defecţiunilor tehnice; dintre cei şaizeci şi doi de americani morţi, douăzeci şi cinci şi-au pierdut viaţa în acţiuni cu elicoptere.

Martie 1963 a fostjn punct de cotitură în acest lung război din Vietnam. În cursul acestei luni, regulile de luptă au fost modificate oficial pentru a permite americanilor să deschidă focul asupra inamicului dacă se simt „în primejdie", fără să aştepte deschiderea focului inamic. Cum spunea preşedintele Kennedy la vremea aceea, „suntem angajaţi într-un conflict civil şi într-o bătălie împotriva comunismului".

Trimisese „consultanţi" în Vietnam, dar recunoştea pe deplin realitatea situaţiei şi poziţia în care ne aflam acolo.

Confruntată cu ambiguităţile situaţiei şi interpretarea dată de fiecare de pe ambele coaste ale Pacificului, prin 1963 în cadrul administraţiei Kennedy a apărut sentimentul că războiul trebuie lăsat în întregime în sarcina lui Diem; sau, în caz că nu se reuşeşte acest lucru, Diem ar trebui să fie înlocuit. Pe la mijlocul verii acelui an, Diem devenise şi mai refractar, iar ultima opinie predomina.

Într-un interviu acordat lui Walter Cronkite, care a fost difuzat de reţeaua de televiziune CBS în seara zilei de 2 septembrie 1963, preşedintele Kennedy spunea: „Nu cred că, în afară de cazul în care este făcut un efort mai mare de către guvern de a dobândi sprijinul popular, războiul poate fi câştigat. În cele din urmă, este războiul lor. Ei sunt aceia care trebuie să-l câştige sau să-l piardă. Noi îi putem ajuta, le putem da echipament, putem trimite oameni acolo, ca şi consilieri, dar ei trebuie să-l câştige, poporul Vietnamului, împotriva comunismului".

În timpul emisiunii, preşedintele a mai făcut un comentariu pe care majoritatea americanilor pare să-l fi

uitat: „Ceea ce, desigur, îi face pe americani nerăbdători este că, după ce am purtat această povară timp de optsprezece ani, suntem bucuroşi să primim sfaturi, dar am dori puţin mai mult sprijin, sprijin real”.

Aceste declaraţii sunt foarte semnificative. Kennedy spunea ceea ce spusese şi John Foster Duiles în 1953, că americanii au fost implicaţi activ în Vietnam din 1945. Dar atunci lucrurile erau diferite: în 1945 Vietnamul tocmai fusese eliberat de sub controlul japonez din timpul războiului; în 1945, Ho Şi Min declarase independenţa unei noi Republici Democrate Vietnam. În 1945 nu exista nici guvernul, nici statul Vietnamului de Sud. Gândul că un popor de pe un teritoriu numit Vietnamul de Sud avea capacitatea, în 1963, de a câştiga un război de independenţă prin propriile forţe, era ridicol atunci, ca şi în ianuarie 1954, când preşedintele Eisenhower lansa ideea pentru prima oară.

Aceasta era atmosfera incertă în care următoarea vară de criză irumpea în Vietnam. Pe 8 mai 1963, în Hue, vechea capitală imperială a ţării, s-a ţinut o întrunire masivă de comemorare a zilei de naştere a lui Buddha. Guvernul a văzut în această manifestaţie o provocare, iar adjunctul şefului catolic al provinciei a ordonat trupelor sale să tragă în mulţime. Au fost ucise nouă persoane şi multe au fost rănite. Ziua următoare, în Hue, au demonstrat mai mult de zece mii de persoane în semn de protest faţă de crimele din ajun. Pe zece mai, budiştii au transmis un manifest guvernului din Saigon, iar pe 30 mai, în jur de trei sute cincizeci de preoţi budişti au manifestat în faţa Adunării Naţionale din Saigon.

Atunci, încingându-se spiritele, madame Nhu, cunoscută deja în presa lumii ca, J ady Dragon”, a sporit tensiunea declarând că în rândul budiştilor se infiltrează comuniştii. Trei zile mai târziu, presa a fost anunţată să fie la o intersecţie principală din centru, la prânz. Pe 11 iunie,

reporterii au fost îngroziţi să asiste la prima sinucidere de sacrificiu a unui călugăr budist, în semn de protest faţă de tratamentul aplicat de Diem poporului său. Moartea şocantă a lui Thich Quang Duc a alarmat lumea şi a alertat Vietnamul.

Puţin după miezul nopţii, pe 21 august, trupele de şoc ale lui Nho Dinh Nhu, Forţele Speciale antrenate de americani, împreună cu poliţia represivă, au invadat pagodele budiste din Saigon, Hue şi alte oraşe de pe coastă şi au arestat sute de călugări budişti. Nhu hotărâse să elimine opoziţia budistă în stilul său propriu. Mai mult de o mie patru sute de budişti, în special călugări, au fost arestaţi iar mulţi dintre ei au fost răniţi.

În acelaşi timp, preşedintele Kennedy trimisese un nou ambasador la Saigbn, pe veteranul Henry Cabot Lodge. După o scurtă escală la Tokio, Lodge a sosit la Saigon la ora douăzeci şi unu şi jumătate, pe 22 august 1963. Această dată marchează începutul celor mai controversate şi mai ameninţătoare nouăzeci de zile din istoria Americii.

Pe 1 noiembrie 1963, Ngo Dinh Diem şi fratele său Nhu au fost ucişi, iar pe 22 noiembrie 1963, preşedintele

Kennedy. De la această dată, 22 noiembrie 1963, guvernul Statelor Unite a fost preluat de un grup superinfluent care dorea escaladarea războiului din Indochina şi o continuă concentrare militară pentru generaţiile următoare. În câteva zile de la asasinare, tendinţele şi politica administraţiei Kennedy au început să fie schimbate de noua administraţie Johnson pentru a asigura atingerea acestor ţeluri.

Războiul din Vietnam va continua să se transforme într-un dezastru militar major – dar la un preţ bun: numai puţin de cinci sute de miliarde de dolari cheltuieli totale.

Cum s-a întâmplat asta? Ce a generat toată tensiunea? De ce a fost ucis John F. Kennedy?

Cam la vremea la care Henry Cabot Lodge sosea în Saigon, anumiţi generali vietnamezi au început să discute cu oamenii de legătură americani din cadrul CIA pentru a afla care ar fi reacţia la o lovitură militară de stat împotriva regimului Diem. Aceştia erau în special împotriva fratelui lui Ngo Dinh Diem, Nhu, care era şeful programului Cătunul Strategic, şi a soţiei acestuia.

Nhu diversificase şi controla Forţele Speciale vietnameze antrenate dellA şi îi alesese pe sprânceană pe generalii care comandau unităţile militare din jurul Saigonului. Niciunul dintre conspiratori nu era dispus să atace un asemenea efectiv. Ambasadorul Lodge a trimis un mesaj la Washington, menţionând nemulţumirea faţă de regimul Diem şi în special faţă de familia Nhu, dar subliniind faptul că generalii din Saigon erau încă loiali clanului Diem.

Cam în acelaşi timp, amiralul Harry Felt, comandantul suprem al forţelor din Pacific, a cerut Washingtonului să sprijine poziţia puternică împotriva familiei Nhu, atât a fratelui lui Diem cât şi a soţiei sale. Amiralul Felt, cel mai înalt demnitar militar din Pacific, nu era direct responsabil de activităţile din Vietnam, din pricina rolului dominant al CIA. Cu toate acestea, el urmărea cu atenţie toate evoluţiile şi avea propriii lui informatori acolo

La puţin timp după apelul amiralului, am fost chemat în Hawaiii După o lungă discuţie introductivă cu amiralul Felt, mi s-a cerut să mă aşez la 6 masă în vreme ce membrii cabinetului său aduceau vrafuri de mesaje informative pentru analiză.

Am lucrat în biroul său toată săptămâna, trecând în revistă sute de mesaje şi scrisori, şi am avut multe convorbiri cu amiralul şi cu statul său major. Era în special îngrijorat de starea serviciului de informaţii. În opinia sa, culegerea informaţiilor din Vietnam funcţiona defectuos,

iar comandanţii, atât americani cât şi vietnamezi, erau siliţi să ia hotărâri fără a deţine informaţii militare suficiente şi în Recunoştinţă de cauză faţă de situaţia reală. Acest lucru era foarte adevărat la vremea aceea. Existau multe controverse asupra stării efective a situaţiei militare din ţară. Exista nemulţumirea faţă de regretabilele atacuri dezlănţuite de Nhu asupra budiştilor. Circulau zvonuri despre posibilitatea răsturnării lui Diem şi a guvernului său ori, cel puţin, a înlăturării familiei Nhu.

În vreme ce guvernul american dezbătea opiniile pro şi contra debarasării de Diem şi de fratele său, a avut loc o altă împrejurare neobişnuită. A devenit necesar să se desfăşoare întâlniri cu liderii diferitelor facţiuni care ar fi sprijinit o lovitură de stat. Întâlnirile trebuia ţinute în secret pentru siguranţa tuturor părţilor. Au fost aleşi anumiţi agenţi CIA să ia parte la întâlnih. Unul dintre oamenii însărcinaţi cu această acţiune delicată era unul dintre cele mai enigmatice personalităţi ale războiului de treizeci de ani: Lucien Conein.

Conein se afla în Vietnam în 1963 ca locotenent-colonel în armata americană. De fapt, nu era militar, ci un agent al CIA aflat în Indochina sub acoperirea imaginară de ofiţer de armată. Conein, născut în Franţa, fusese instruit în Statele Unite. În timpul războiului, îndatoririle OSS îl duc în China, unde lucrează cu generalul-maior Gallagher din armata americană de uscat care opera cu liderul naţionalist indochinez Ho Şi Min.

Odată cu capitularea Japonier, a devenit necesar să se acopere vidul de putere din Indochina, în special din Hanoi, în scopul de a lua prizoniere trupele japoneze aflate încă acolo şi de a crea o conducere în jurul căreia să se regrupeze poporul Indochinei, care se aflase sub colonialismul francez şi ulterior sub ocupaţie japoneză. Generalul Gallagher a fost trimis în acest scop la Hanoi şi i-a luat cu el pe Ho Şi Min, pe colonelul Vo Nguyen Giap şi

pe vorbitorul de franceză Conein. Asta se întâmplă în 1945.

La începutul anului 1954, când Allen Dulles a înfiinţat Misiunea Militară de la Saigon (SMM) în scopul infiltrării agenţilor CIA în Indochina, sub acoperirea armatei americane, l-a ales pe cel mai experimentat agent al său din Extremul Orient, Edward G. Lansdale, pentru a conduce acel grup. Printre membrii SMM se afla şi Lucien Conein. În vreme ce Lansdale îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în Saigon cu noua administraţie Diem, Conein se afla la Hanoi, militând împotriva vechilor săi camarazi, Ho Şi Min şi generalul Giap.

Sfera activităţilor SMM şi a lui Lansdale şi Conein a fost lărgită pentru a cuprinde montarea unor „farse murdare" împotriva francezilor. Întotdeauna a părut destul de ciudat că acelaşi om care sosise în Indochina cu Ho Şi Min a trebuit să fie cel trimis înapoi la Hanoi să-şi exercite îndatoririle clandestine împotriva aceluiaşi Ho Şi Min. Se ridică întrebările: A acţionat cu adevărat SMM împotriva Vietminh-ului şi împotriva francezilor? Şi de ce?

Între timp, bineînţeles că SMM instiga neobosită migrarea a peste un milion de tonkinezi spre sud.

Toate acestea se petreceau între 1954 şi 1963. Acelaşi Lucien Conein, care fusese desemnat ca mediator între complotiştii împotriva lui Diem – în principal generalul Duong Van Minh şi nou instalatul ambasador al Statelor Unite, Lodge – a fost, începând cu 1945, unul dintre cei mai importanţi agenţi OSS şi ulterior CIA în Extremul Orient. El primea ordine de la Agenţie. În 1963, la aproape douăzeci de ani de la sosirea în Hanoi, era angajat să încurajeze sistemul ce se forma pentru a-l elimina pe Diem – omul pe care CIA îl instalase ca şef al noului guvern din sud. Această situaţie ridică, cu siguranţă, un număr de întrebări.

De ce a hotărât guvernul american în 1945, înainte

de sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial, să-l înarmeze şi echipeze pe Ho Şi Min? De ce, la numai câţiva ani mai târziu, Statele Unite şi-au deplasat loialitatea faţă de Ho Şi Min în favoarea francezilor în lupta lor fără sorţi de izbândă, încheiată atât de ruşinos cu bătălia de la Diên Biên Phú? De ce, după formarea guvernului Diem în 1954 şi sprijinirea noii conduceri timp de zece ani, Statele

Unite şi-au schimbat din nou poziţia şi i-au încurajat pe acei vietnamezi care unelteau să-l răstoarne? Şi, în sfârşit, de ce n-au reuşit Statele Unite, după stabilirea unei forţe militare enorme în Indochina, să meargă înainte şi să-l înfrângă pe Ho Şi Min în condiţiile în care, după toate standardele războiului, aveau mijloacele necesare să o facă? Răspunsurile la aceste întrebări şi la altele asemănătoare rămân îngropate în dosarele închise, alături de atât de multe alte informaţii din perioada aceea.

Negocierile purtate pentru înlăturarea lui Diem, în special pentru înlăturarea familiei Nhu, au continuat în tot cursul înnii august, fără niciun rezultat. Un mesaj de pe 31 august din partea lui Lodge s-a încadrat şirului de evenimente ce a devenit planul aprobat.

Devenise limpede că războiul nu poate fi câştigat atâta vreme cât regimul lui Diem se afla la putere în Saigon, deoarece poporul vietnamez nu îl sprijinea. Dar aceste concluzii au omis să ia în calcul impactul „refugiaţilor” catolici tonchinezi, în număr de un milion şi mai bine, asupra populaţiei din Vietnamul de Sud şi indiferenţa crasă a lui Diem faţă de bunăstarea băştinaşilor. Oficialii americani n-au părut niciodată să înţeleagă de ce situaţia, atât militară cât şi politică, era mai gravă în sudul îndepărtat, în regiunea Deltei Mekongului, decât în nord şi în regiunile centrale. De fapt, dacă Vietminh-ul din Vietnamul de Nord se afla în spatele vietcongilor din sud, cum se făcea că populaţia cea mai îndepărtată de Vietnamul de Nord era cea mai ostilă

regimului Diem, iar cei mai apropiaţi de nord-vietnamezi erau cei mai paşnici? Răspunsul n-a ieşit niciodată la iveală. Majoritatea celor peste un milion de refugiaţi a fost azvârlită în districtele cele mai îndepărtate de la sud de Saigon. Acesta a fost motivul acela simplu, de netăgăduit şi atât de uşor de descoperit al ostilităţii sudului. Ei deveniseră „insurgenţii" şi combustibilul nesăţioasei maşini de război.

Sub povara acestor întrebări şi a altora, Kennedy a iniţiat un lanţ de evenimente care a căpătat o importanţă vitală şi a scos la lumină vederile sale personale şi planurile sale de viitor faţă de Vietnam. Ca rezultat al prezentării filmului *JFK* al lui Oliver Stone, au fost mulţi comentatori de frunte, printre alţii, care au încercat să determine opinia publică americană să creadă că administraţia Kennedy n-a elaborat nicio structură de date istorice în privinţa planurilor sale în Vietnam. N-au avut dreptate, n-au avut dreptate nici cât negru sub unghie. Este interesant să speculăm pe marginea motivului care i-a determinat pe toţi aceşti comentatori să-şi „strângă rândurile" cu poveştile lor inconsistente chiar înainte ca ZFK să fie prezentat în cinematografe. De unde izvorăşte obligaţia lor comună?

ui replică la întrebările lor inventate şi în scopul de a face lumină asupra faptelor în chestiune, voi prezenta informaţii culese din înregistrările publice şi din experienţa mea personală. Volumul al patrulea al unei lucrări publicate recent (în 1991), *Foreign Relations of the United States*,[94] 1961 – 1963, editată de Government Printing Office, se ocupă cu precădere de „Vietnam, august-decembrie 1963". Această carte conţine relatarea frecventelor întruniri, analize, mesaje şi călătorii către şi dinspre Saigon ale reprezentanţilor de frunte ai Statelor Unite de la Casa Albă, Ministerul de Externe şi Ministerul

94 Relațiile externe ale Statelor Unite (n. trad.).

Apărării din perioada respectivă. Aceste întruniri se referă adesea la participarea lui Kennedy, McNamara, Rusk, generalul Taylor şi a altor demnitari înalţi din administraţie.

În perioada aceea, şeful meu era generalul Victor H. Krulak. Făcea parte din Statul Major Unificat şi colabora îndeaproape cu generalul Taylor şi cu preşedintele Kennedy. O analiză a cărţii sursă mai sus amintită va arăta că el a fost implicat în nu mai puţin de treizeci de astfel de întâlniri, mesaje şi călătorii referitoare la direcţia viitoare urmată de guvernul american. În Vietnam, Krulak şi cu mine am lucrat îndeaproape şi am fost amestecaţi în mare parte în pregătirea acestei politici evolutive. îmi amintesc cu claritate faptul că preşedintele era forţa motrice a acestor întruniri şi „creierul" aflat la originea acestei politici.

Deoarece Kennedy a asistat la numeroase întruniri de acest fel se va vedea, foarte repede, că a fost profund implicat în planificarea privind Vietnamul din 1961 până la moartea sa, iar apogeul acestei activităţi a survenit între august şi sfârşitul lui noiembrie 1963. Documentul cel mai important dintre toate a fost NSAM 263, care a fost alcătuit ca urmare a călătoriei tandemului McNaraara-Taylor făcute în Vietnam în cursul lunii septembrie.

Iniţial, preşedintele l-a trimis pe generalul Krulak în Vietnam pentru a se pune la curent cu situaţia la zi de acolo, cu intenţia ca acesta să alcătuiască un „Raport de călătorie" care să conţină noua politică a lui Kennedy şi orice amănunt de ultimă oră care va fi în stare să-l culeagă şi care lui Kennedy să-i fi scăpat în timpul ultimei runde de discuţii purtate la Washington.

Krulak a fost însoţit de un ofiţer superior de la externe, Joseph Mendenhall. Ceea ce puţină lume din Washington a observat a fost că dintre toţi ofiţerii superiori din Pentagon din vremea aceea, cel care a devenit cel mai

apropiat de Bobby Kennedy a fost Krulak, iar prin Bobby, şi de preşedinte. Nu era numai o apropiere oficială, era şi una personală. Se înţelegeau bine şi colaborau perfect unul cu altul.

Krulak şi Mendenhall au făcut un tur vijelios al Vietnamului de numai patru zile şi au revenit la Washington cu păreri atât de diferite, încât, în cursul şedinţei NSE din 10 septembrie, preşedintele Kennedy i-a întrebat: „Voi doi aţi vizitat aceeaşi ţară, nu-i aşa?” Acest fel de mică discuţie deschisă despre călătoria lor ascundea adevărata semnificaţie a ceea ce i se ceruse de fapt lui Krulak să facă pentru preşedinte – lucru concretizat în următoarele hotărâri ale Casei Albe.

La scurtă vreme după aceea, Kennedy a anunţat că îi va trimite pe ministrul McNamara şi pe generalul Taylor, pe atunci preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, într-o altă misiune de recunoaştere în Vietnam. Ambasadorului Lodge nu i-a plăcut deloc ideea, dar preşedintele a fost de neclintit. Expediţia a fost anunţată pe 21 septembrie. Cei doi au plecat pe 23 septembrie şi s-au întors la Washington pe 2 octombrie cu un raport voluminos pentru preşedinte.

Pe 29 septembrie, McNamara, Taylor, generalul Paul Harkins, Lodge şi amiralul Felt s-au întâlnit cu preşedintele Ngo Dinh Diem. A doua zi, majoritatea acestora s-au întâlnit în taină cu vicepreşedintele Nguyen Ngoc Tho. Tho i-a putut informa despre eşecul programului Cătunul Strategic şi despre nemulţumirea generală manifestată de ţărănime faţă de guvernul Diem. Au fost ultimele întâlniri la cel mai înalt nivel cu preşedintele Diem şi, din ziua aceea, zilele lui în Saigon au fost numărate. Decizia de a-l înlătura fusese luată. Dar a fost planificată să se desfăşoare într-un mod complet diferit decât cel relatat în general.

McNamara şi Taylor au părăsit Saigonul şi s-au întors

la Honolulu pentru o escală de o zi, „să-şi pregătească raportul 1. Acesta a fost un element interesant pentru un voiaj oficial de cel mai înalt nivel. Au pierdut foarte multă vreme pe drum; au avut un program neîntrerupt de întâlniri de dimineaţa până seara şi pe timp de noapte. Şi totuşi, când au ajuns în Washington, au coborât din elicopter pe gazonul din curtea Casei Albe, ducând preşedintelui un raport oficial masiv, bogat ilustrat, legat în piele, conţinând relatarea tuturor acţiunilor întreprinse în timpul călătoriei, un raport scris într-o singură zi, în timpul lor liber. Poate fi adevărat?

Pare imposibil; totuşi, s-a întâmplat şi nu numai atunci, ci şi cu alte ocazii. Să vedem cum se realiza vrăjitoria.

Când Krulak a fost trimis la Saigon, preşedintele ştia că el va reveni cu toate informaţiile actuale, esenţiale pentru luarea unei decizii finale. Dar preşedintele dorea să mute nivelul decizional tocmai la vârf. În consecinţă, l-a trimis pe McNamara. În timp ce McNamara şi Taylor colindau Vietnamul, preşedintele, Bobby Kennedy şi generalul Krulak aşterneau pe hârtie elementele principale ale raportului lor – ajutaţi de contactele frecvente cu McNamara, aflat în Saigon, efectuate prin intermediul „canalului scurt” de comunicaţii, de cea mai înaltă confidenţialitate – care avea să conţină întocmai punctele majore cerute de preşedinte, prezentate în maniera dorită de acesta. Raportul respectiv a fost scris şi alcătuit la Pentagon de Krulak şi membrii statului său major din SACSA, printre care m-am numărat şi eu.

Krulak este un om sclipitor şi un scriitor excelent. Pentru scrierea raportului a pus la treabă o unitate în biroul său. Echipa de secretare lucrau douăzeci şi patru de ore pe zi. Raportul a fost umplut cu hărţi şi ilustraţii. De cum a fost terminat, a fost dus pe calea aerului în Hawaii lui McNamara şi Taylor, aşa încât să-l poată analiza în

cursul zborului lor de opt ore până la Washington şi să-l prezinte preşedintelui îndată ce vor sări din elicopter pe gazonul de la Casa Albă.

Textul istoriei de la Biroul de Presă al Guvernului, *Vietnam*: *August – Decembrie 1963*, include o scurtă notă despre acest „Raport de călătorie”:

10. Raport final a) Trebuie încheiat înainte de întoarcerea la

Washington.

b) Sugestiile pentru raport sunt făcute în ciornă de generalul Krulak, iar lista principală de întrebări este alcătuită de domnul Bundy.

c) în cea mai mare măsură, raportul va fi întocmit la Saigon. Este programată o escală în Honolulu pentru definitivarea raportului.

Nu vă lăsaţi induşi în eroare – acesta e doar un document oficial. Realitatea este că raportul Taylor – McNamara către Kennedy, din 8 octombrie 1963, a fost, de fapt, concepţia preşedintelui. Conţinea ceea ce credea el şi ceea ce avea de gând să facă spre a pune capăt problemei Vietnam. Dar cel mai important este faptul că această declaraţie referitoare la Vietnam a fost prima şi cea mai însemnată piatră de temelie pusă platformei sale politice pentru realegerea din 1964. Acesta a fost unul dintre elementele tensiunii ce a condus la hotărârea de a-l asasina. Nu putea fi permisă realegerea lui Kennedy.

Raportul, intitulat „Notă diplomatică pentru Preşedinte, Tema: Raportul Misiunii McNamara – Taylor în Vietnamul de Sud” şi deciziile pe care le-a generat au jucat un rol de o însemnătate covârşitoare în viaţa lui Diem şi a fratelui său, în cea a lui Kennedy şi a fratelui său, precum şi în viaţa americanilor, ca rezultat al evenimentelor pe care le-a declanşat. Iată câteva dintre cele mai semnificative paragrafe ale documentului:

(Vietnamezii aveau să) … încheie campania militară

din zonele centrale şi de nord (Corpurile I, II, III) până la sfârşitul anului 1964, iar în Delta Mekong (Corpul IV) până la sfârşitul anului 1965… precum şi consolidarea programului Cătunul Strategic.

…pregătirea vietnamezilor, aşa încât funcţiile îndeplinite acum de personalul militar american să poată fi preluate de vietnamezi până la sfârşitul anului 1965. După toate probabilităţile, până atunci va putea fi retrasă marea masă a personalului militar american

Ministerul Apărării să anunţe în viitorul cel mai apropiat planurile pregătite chiar acum de retragere a o mie de soldaţi americani până la sfârşitul anului 1963…

Apoi dezvăluirea planului preşedintelui de a înlătura clanul Diem de la putere:

…sprijinul MAP şi Cfă pentru unităţile desemnate, aflate acum sub comanda colonelului Tung… va fi… transferat armatei regulate. (Colonelul Le Quang Tung conducea Forţele Speciale din Saigon antrenate de CIA şi loiale lui Nhu. Aceasta reducea puterea lui Tung).

În cele din urmă, este vorba despre o ţară vietnameză şi un război vietnamez, iar războiul trebuie dus până la capăt numai de vietnamezi.

Având acest raport, preşedintele obţinuse ceea ce dorea. El cuprindea esenţa deciziilor pe care trebuia să le ia. Avea să câştige din nou alegerile pentru a duce la bun sfârşit programele începute în perioada primului mandat; avea să scoată americanii din Vietnam. Şi trebuia să facă rapid o mutare hotărâtă şi inteligentă pentru a-şi atinge ambele ţeluri.

Pentru a ajunge aici, l-a trimis, întâi, pe Krulak la Saigon, după care a continuat cu vizita „oficială” a tandemului McNamara – Taylor.

Toate acestea au fost oficializate prin emiterea NSAM 263 pe 11 octombrie 1963, în special prin acea secţiune care decreta implementarea „planurilor de retragere a o

mie de soldaţi americani până la finele anului 1963”.

Au continuat planurile de înlăturare – dar nu de asasinare – a lui Diem şi a fratelui său. Madame Ngo Dinh Nhu părăsise Saigonul pe 9 septembrie, să participe la întrunirea Uniunii Interparlamentare de la Belgrad, Iugoslavia, urmând ca excursia să se prelungească cu vizitarea Europei şi a Statelor Unite. Celălalt frate al lui Diem, arhiepiscopul Ngo Dinh Thuc, plecase la Roma prin intermediul Vaticanului şi al delegatului papal de la Saigon.

Aceste planuri amănunţite includeau aranjamente pentru plecarea preşedintelui Diem şi a fratelui său cu un zbor obişnuit din Saigon în Europa. Aceasta era cea mai delicată parte a loviturii de stat. Cei doi au fost conduşi într-adevăr la aeroportul Tan Son Nhut din Saigon şi urcaţi într-un avion (Super Constellation) ce-i aştepta. Deodată, dintr-un motiv absolut inexplicabil, s-au întors şi au părăsit avionul în vreme ce puţinii militari americani care se aflau acolo priveau înmărmuriţi.

Fraţii s-au îndreptat în grabă spre limuzină, care încă nu fusese scoasă de pe pista aeroportului, au urcat în ea şi s-au întors la Saigon, spre palatul prezidenţial, în mare viteză. Acolo au observat că sunt singuri. Personalul palatului precum şi soldaţii de gardă fugiseră imediat ce au aflat de plecarea celor doi fraţi Nhu. Nu erau lupte, aşa cum ar fi fost normal în cazul în care conspiratorii se ridicau împotriva lor.

Aşa a fost plănuită îndepărtarea lor şi aşa de aproape a fost de succes. Dar ei s-au întors într-un palat gol.

Dintr-odată au înţeles ce se întâmplă – erau singuri şi părăsiţi într-un mediu ostil. Pentru asemenea cazuri fusese săpat un tunel de la palat pe sub fluviu până la Cholon. Au fugit prin tunel spre locul în care credeau că vor fi în siguranţă, dar au căzut în mâinile duşmanilor. Au fost azvârliţi într-o dubă militară şi, în drum spre o destinaţie

necunoscută, ucişi.

OPTSPREZECE

Pregătirea terenului pentru moartea lui Kennedy

CÂND AM ÎNCEPUT SĂ LUCREZ cu Oliver Stone ca şi consultant la alcătuirea manuscrisului scenariului pentru filmul său *JFK*, mi-am dat seama că doar câţiva dintre cercetătorii împrejurărilor asasinării lui Kennedy se îndreptaseră spre scena Washingtonului dintre 1961 şi 1963 pentru a afla răspunsul la întrebările: „De ce a fost asasinat preşedintele John F. Kennedy? Ce tensiuni fantastice au apărut încât să genereze necesitatea unei hotărâri de o asemenea însemnătate care va avea ca urmare nu numai moartea lui Kennedy, ci şi răsturnarea guvernului Statelor Unite?”

Am dezbătut acest subiect cu Stone şi el a devenit foarte interesat de această faţetă a scenariului asasinării. Deja îi scrisesem despre asta lui Jim Garrison, judecător la Curtea de Apel din New Orleans, când lucram cu el la manuscrisul cărţii sale, *On the Trail of the Assassins*. Garrison fusese incitat de scrisorile mele şi i le arătase editorului său, Zachary Sklar, de la Sheridan Square Press. Sklar a devenit scenaristul filmului lui Stone, *JFK*, şi a discutat cu Stone despre scrisorile mele. Iar Garrison a fost acela care m-a prezentat lui Stone în iulie 1990.

Semnificaţia acestor lucruri este că eu am adus în aceste discuţii poziţia politică a lui Kennedy faţă de Vietnam prin acel Sfă AM 263. Eu sunt încredinţat că orientarea politică anunţată cu atâta fermitate de Kennedy în NSAM 55 şi apoi în NSAM 263 a reprezentat factorul cel mai însemnat în hotărârea anumitor elemente ale elitei puterii de a-l îndepărta pe Kennedy înainte de a fi reales şi de a prelua astfel controlul asupra guvernului american.

Politica exprimată de Kennedy în NSAM 263 ar fi asigurat sute de mii de americani că nu vor fi trimişi la 1 *Pe urmele asasinilor* (n, trad.).

război în Vietnam. Politica aceasta a căzut ca un blestem asupra membrilor complexului militar-industrial, bancherilor şi aliaţilor acestora din guvern. Această formulare şi realitatea aproape certă a faptului că John Kennedy va fi reales în funcţia de preşedinte în 1964 au pregătit terenul pentru asasinarea lui.

Dovada certă în sprijinul acestei ipoteze se află în paragrafele din capitolul anterior transcrise chiar din NSAM 263 şi în descrierea morţii lui Diem şi a fratelui său Nhu.

Mai înainte de orice, NSAM 263 din 11 octombrie 1963 a fost un document critic al Casei Albe. Sub îndrumarea Casei Albe, o mare parte de la acest document a fost scrisă în realitate de şeful meu din Pentagon, generalul Krulak, de mine însumi şi de alţi membri ai cabinetului său. Sunt familiarizat cu actul în sine şi cu evenimentele care au dus la crearea sa.

Scrisoarea lămuritoare a documentului autentifică acea politică pentru destinatari. În acest caz, McGeorge Bundy a pregătit şi a semnat scrisoarea lămuritoare, şi a transmis-o direct secretarului de stat, ministrului apărării şi preşedintelui şefilor de state majore. Au fost puse copii oficiale la dispoziţia şefului CIA şi a coordonatorului Agenţiei pentru Dezvoltare Internă. Aceste formalităţi stabileau paternitatea deciziei preşedintelui, referindu-se la anumite secţiuni ale „Notei diplomatice pentru Preşedinte, Tema: Raportul Misiunii McNamara – Taylor în Vietnamul de Sud”, datat 2 octombrie 1963.

În scopul de a aprecia cum se cuvine ce s-a întâmplat cu publicarea politicii preşedintelui Kennedy, voi cita câteva paragrafe din NSAM 263 (Documentul 146 din *Arhiva Pentagonului*).

La o întâlnire care a avut loc pe 5 octombrie 1963, preşedintele s-a aplecat asupra recomandărilor cuphnse în raportul ministrului McNamara şi a generalului Taylor, cu

privire la misiunea lor în Vietnamul de Sud.

Preşedintele a aprobat recomandările militare cuprinse în secţiunea I B (1 – 3) a raportului, dar a ordonat să nu se facă niciun anunţ oficial despre implementarea planurilor de retragere a o mie de soldaţi americani la sfârşitul anului 1963.

După dezbaterea celorlalte recomandări ale raportului, preşedintele a aprobat o dispoziţie către ambasadorul Lodge care este formulată în telegrama No. 534 a Ministerului de Externe către Saigon.

Ceea ce este ieşit din comun la scrisoarea de lămurire a lui McGeorge Bundy este faptul că, deşi face referire la raportul McNamara – Taylor, nu poartă şi nu menţionează nicio anexă. Inexistenţa raportului în document face ca scrisoarea de lămurire a NSAM 263 să fie lipsită de sens în totalitate. Acest lucru a contrariat încă de atunci cercetătorii. Scrisoarea de lămurire certifică faptul că preşedintele a aprobat numai „Secţiunea I B (1 – 3) a raportului”. Cu alte cuvinte, la acea dată, aceasta era o formulare oficială a politicii faţă de Vietnam a preşedintelui. Ce se arată în secţiunea respectivă? În sursa obişnuită a documentelor din Arhiva Pentagonului, cercetătorul va trebui să caute în altă secţiune pentru a descoperi Documentul 142, „Raportul Misiunii McNamara – Taylor în Vietnamul de Sud”. Aici va afla secţiunile menţionate (elementele adecvate sunt extrase dedesubt):

IB (2) A se stabili un program de pregătire a vietnamezilor, aşa încât funcţiile îndeplinite acum de personalul militar american să poată fi preluate de vietnamezi până la sfârşitul anului 1965. După toate probabilităţile, până atunci va putea fi retrasă masa personalului militar american.

IB (3) în concordantă cu programul de pregătire progresivă a vietnamezilor pentru a prelua funcţiile militare, Ministerul Apărării să anunţe în viitorul cel mai

apropiat planurile pregătite chiar acum de retragere a o mie de soldaţi americani până la sfârşitul anului 1963.

Pe scurt, aceste secţiuni de mai sus reprezintă esenţa politicii lui Kennedy conform căreia vor fi retraşi soldaţi din Vietnam în 1963 şi masa personalului militar până în 1965. În acel moment, după aproape o generaţie de implicare în Vietnam, acesta era un semn clar că preşedintele voia să dezangajeze soldaţii americani din Vietnam. Aceasta era bomba care a făcut înconjurul lumii ca ştire de maximă însemnătate.

Pe 15 ianuarie 1992, Oliver Stone a ţinut un discurs la Centrul Naţional de Presă din Washington, D.C. Se întâmpla la aproape o lună de la prezentarea filmului în cinematografele din toată ţara. În acest discurs, Stone a spus: „Dacă preşedintele Kennedy ar fi trăit, americanii nu s-ar fi implica t pe deplin în războiul din Vietnam”.

Din cauza filmului său şi fiindcă a spus lucruri ca cele citate mai sus, Oliver Stone a fost atacat de jurnalişti celebri din toată ţara. Acestor atacuri le-a răspuns astfel: „Sunt un perturbator al istoriei... (pentru că nu) accept această versiune stabilită a istoriei, care nu trebuie tulburată?... Nu, doamnelor şi domnilor, aceasta nu este istorie, e legendă! O legendă căreia doar o mână de americani i-au dat crezare. Este o legendă pe care o întreagă generaţie de jurnalişti şi istorici respectabili au refuzat să o examineze, au refuzat să o conteste şi, mai presus de toate, şi-au strâns rândurile în a-i critica şi a-i denigra pe aceia care au îndrăznit să facă aşa ceva”.

Stone avea dreptate. Dar chestiunea merge dincolo de cele expuse de el atât de elocvent. Cărţile noastre de istorie şi sursele de bază ale istoriei zac îngropate în arhivele documentelor guvernamentale, care au fost ascunse publicului şi, mai rău, care au fost modificate şi contrafăcute. Aşa cum am demonstrat mai sus, această declaraţie politică de o însemnătate crucială, NSAM 263,

căreia atât de mulţi istorici şi ziarişti i-au negat existenţa, a fost divizată în două secţiuni în izvoarele istorice din Documentele Pentagonului. Una dintre ele nu este decât o simplă scrisoare de lămurire, iar cealaltă, aflată într-un alt loc decât prima, e prezentată printr-un titlu simplu drept „raport”, fără nicio notă explicativă cât de mică referitoare la faptul că reprezintă materia de bază a politicii faţă de Vietnam a preşedintelui Kennedy. Asemenea lucruri nu sunt accidentale. Istoria administraţiei Kennedy a fost cumplit denaturată în documentele guvernamentale esenţiale şi de aşa-zişii „istorici” care au acceptat să găsească miturile în registrele oficiale.

Am expus cu grijă aceste realităţi pentru a demonstra care a fost politica prezidenţiali originală şi să se compare cu ce s-a făcut cu ea din zilele acelea şi până astăzi de aceia care doresc să ascundă şi să denatureze acţiunile administraţiei Kennedy cu ajutorul acestor grandioase creaţii, „povesti de acoperire” precum *Arhivele Pentagonului*, *Raportul Comisiei Warren* şi întreaga familie de publicaţii istorice atât din surse publice, cât şi private. Cum am văzut de atâtea ori, aspectul poveştii de acoperire a complotului îndreptat împotriva vieţii lui Kennedy este de departe sarcina cea mai serioasă şi mai elaborată a întregului plan. Mai mult, după cum am văzut ca urmare a filmului lui Oliver Stone, *JPK*, activitatea de acoperire continuă şi astăzi.

La definitivarea, în ianuarie 1969, a „Studiului ministrului apărării asupra luării deciziilor referitoare la Vietnam”, cum se numeşte oficial analiza *Arhivelor Pentagonului*, s-a spus că trebuie ţinut în cel mai mare secret şi că nu trebuie pus la dispoziţia publicului până în momentul în care Daniel Ellsberg, care lucrase în Vietnam cu Lansdale şi Conein, va găsi o cale de a pune documentele la dispoziţia anumitor publicaţii importante în ianuarie 1971. În vreme ce administraţia fcixon îl punea

sub acuzare pe Ellsberg şi respectivele ziare, în scopul de a împiedica publicarea lor, senatorul Mike Gravei a obţinut un set complet al acestor documente şi, pe o perioadă de câteva zile, le-a dat citire în faţa Congresului, ca o cale de a le aduce la cunoştinţa publicului.

În introducerea pe care a făcut-o la această compilaţie în patru volume, senatorul Gravei spunea:

Arhivele Pentagonului denunţă tăinuirea şi denaturarea intenţionată a faptelor. Nu conţin secrete militare, ci numai o litanie îngrozitor de proastă de premise eronate şi obiective îndoielnice, puse una peste alta în decursul a patru administraţii şi perpetuată astăzi de cea de-a cincea.

Arhivele Pentagonului ne arată că am creat, în ultimul sfert de secol, o nouă cultură, o cultură a securităţii naţionale, apărată de influenţele vieţii americane cu scutul secretului.

Asta se întâmplă în 1971. În 1991, după destulă vreme care să le permită istoricilor guvernamentali să cerceteze erorile şi omisiunile infame din istoria perioadei Vietnam, Cabinetul de Istorie din cadrul Biroului Relaţiilor Publice de la Ministerul de Externe a publicat un nou document: „Vietnam, august – decembrie 1963”. Chiar şi în această nouă publicaţie, prezentarea NSAM 263 este neclară. La pagina 395 este arătat Documentul 194, Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale 263 în forma de mai sus. Apoi, fără nicio informaţie referitoare la pagina 336, avem Documentul 167: „Notă diplomatică de la preşedintele Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, Taylor, şi de la ministrul apărării, McNamara, către preşedinte; tema: Raportul Misiunii McNamara – Taylor în Vietnamul de Sud”. Şi pentru a produce în continuare confuzie, publicaţia Departamentului de Stat omite în întregime elementele decisive din raportul de călătorie. În loc să cristalizeze adevărul istoric odată cu

trecerea vremii, autorii îl denaturează şi mai rău. Concluzia nu poate fi decât una singură. De aproape trei decenii continuă existenţa poveştii de acoperire, iar perioada cea mai denaturată este cea a lui Kennedy.

Moartea preşedintelui Ngo Dinh Diem, ca şi a fratelui său, Nhu, din 1 noiembrie 1963, la Saigon, a fost considerată timp de aproape zece ani o afacere internă a vietnamezilor. Însă, pe 16 septembrie 1971, preşedintele Nixon a făcut o declaraţie care reactualiza întâmplarea şi o punea într-o lumină diferită. Senatorul de Washington, Harry „Scoop" Jackson, un foarte posibil candidat al democraţilor împotriva lui Nixon în alegerile din 1972, a sugerat că Statele Unite ar putea fi în măsură să exercite presiuni discrete asupra preşedintelui sud-vietnamez Nguyen Van Thieu să tindă spre o formă de guvernare mai democratică şi să aplaneze starea de război din Indochina.

În aceeaşi zi, când preşedintele Nixon a fost întrebat de Peter Lisâgor de la *Chicago Daily News* ce părere are despre declaraţia lui Jackson, a răspuns: „Dacă senatorul a vrut să sugereze ca Statele Unite să-şi folosească pârghiile de care dispune acum pentru a-l înlătura pe Thieu, le-aş reaminti tuturor celor preocupaţi de aceasta că felul în care am intrat în Vietnam a fost mlăturându-l pe Diem şi prin complicitate la uciderea lui Diem; iar modul de a ieşi din Vietnam, în opinia mea, nu este prin înlăturarea lui Thieu".

Nixon aprinsese fitilul, iar bomba avea să explodeze cu siguranţă. „Documentele Pentagonului" fuseseră publicate cu numai trei luni înainte de acest schimb de opinii şi unele dintre documentele cercetate cu atenţie păreau să demonstreze că administraţia Kennedy avusese un oarecare rol în înlăturarea lui Diem în 1963. Dar până la această declaraţie publică a lui Nixon niciun funcţionar public nu sugerase deschis că administraţia Kennedy era vinovată de complicitate în uciderea lui Diem.

La scurtă vreme după această conferinţă de presă, Howard Hunt, un agent al CIA care lucra atunci ca şi consultant al lui Charles Colson – omul bun la toate al lui Nixon – i-a atras acestuia atenţia asupra mai multor mesaje ultra confidenţiale cuprinse în Documentele Pentagonului, mai precis asupra acelora referitoare la acţiunea Casei Albe în legătură cu moartea lui Diem. Hunt i-a arătat lui Colson că ar fi posibilă modificarea mesajelor respective, din dosarele Casei Albe, aşa încât oricine le-ar folosi ulterior în cercetare să „descopere" că, fără îndoială, preşedintele Kennedy ordonase uciderea lui Diem.

Colson, omul care zisese că va trece şi peste bunică-sa dacă asta ar ajuta la realegerea lui Nixon, n-a încercat să-l oprească pe acest consilier abil să încerce să vadă cam ce-ar putea face cu acele mesaje.

Aceste evenimente, printre atât de multe altele din vremea aceea, au reliefat natura presiunilor care se adunaseră să-l copleşească pe preşedintele Diem în Saigon şi pe preşedintele Kennedy în Washington în cursul acelor luni fatale de octombrie şi noiembrie 1963. Ele demonstrează, de asemenea, profunda animozitate ce încă exista între Nixon şi clanul Kennedy. După cum arată acest exemplu, în tabăra lui Nixon existau oameni care nu s-ar fi dat înapoi de la falsificare pentru a-şi atinge scopul de a distruge memoria istorică a lui Kennedy.

Howard Hunt a fost chiar bucuros să joace acest rol, fiind tot atât de înverşunat împotriva clanului Kennedy, ca şi Nixon. În ciuda relatării confuze din Documentele Pentagonului, referitoare la asasinarea lui Diem, şi din pricina mărturiilor în totalitate false ce au rezultat din contrafacerea documentelor Casei Albe, gradul în care a fost implicat Kennedy în planurile guvernului american de înlăturare de la putere a familiei Diem a fost afirmat cu claritate şi competenţă de cei aflaţi în deplină cunoştinţă de cauză.

Aşa cum am arătat mai devreme, Diem îşi exprimase limpede ţelul pe care îl urmărea prin aplicarea programului Cătunul Strategic. Poziţia lui nu se potrivea cu a celor ce doreau escaladarea războiului din Indochină şi pe care nu-i interesa deloc introducerea unei vechi forme de autoguvernare în partea zdruncinată de lupte a tării.

Peste toate acestea s-a suprapus dorinţa lut Kennedy de a scoate Statele Unite din Indochina la sfârşitul anului 1965, dovedită de orchestrarea unei suite de fapte, precum vizita în Vietnam a tandemului Krulak-Mendenhall din septembrie 1963. Pe la sfârşitul verii şi cu siguranţă în momentul misiunii McNamâra – T'aylor, planurile secrete de înlăturare a fraţilor Diem din Saigon evoluaseră. Preşedintele Kennedy ajunsese la concluzia că Statele Unite vor face tot posibilul să pregătească, să echipeze şi să finanţeze guvernul Vietnamului de Sud pentru a-şi purta propriul război, dar pentru altcineva decât Ngo Dinh Diem.

În aceeaşi zi în care Kennedy primea raportul McNamara – Taylor, generalul Tran Van Don avea prima sa întâlnire „întâmplătoare" (fusese minuţios pusă la cale) cu locotenent-colonelul CIA Lucien Conein la aeroportul Tan Son Nhut din Saigon. A fost o întâlnire de mare importanţă, care nici până astăzi n-a fost explicată cum trebuie. Generalul Don era comandantul armatei sud-vietnameze. Fusese născut şi educat în Franţa şi slujise în armata franceză în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial. El şi Conein se cunoşteau foarte bine.

După aproape douăzeci de ani, în 1963, CIA l-a însărcinat pe Conein, unul dintre cei mai buni agenţi ai săi din Extremul Orient să-l întâlnească pe vechiul său prieten pe care-l cunoştea de optsprezece ani, generalul Tran Van Don, ca să pună la cale detronarea lui Ngo Dinh Diem. Cu numai zece ani în urmă, generalul Edward G. Lansdale şi Conein se străduiseră să-l facă pe Ngo Dinh Diem să-şi

înceapă activitatea ca noul preşedinte al Vietnamului de Sud.

Misiunea lui Conein era să rămână cât mai aproape de demnitarii vietnamezi ca să-i asigure că Statele Unite nu se vor amesteca în planul lor de a veni la putere imediat ce preşedintele Diem va fi părăsit Saigonul şi să-i ţină la curent pe Lodge şi pe propriii săi asociaţi din CIA.

Planul pregătit de Statele Unite a fost alcătuit cu atenţie, aşa încât lui Diem să nu i se lase altă alternativă decât de a pleca în excursia programată. Au fost multe discuţii şi controverse printre membrii administraţiei Kennedy, care ştiau că preşedintele intenţiona să-l înlăture pe Diem de cum va pleca din ţară. Cu madame Nhu şi arhiepiscopul Thuc aflaţi deja Ineuropa, Diem şi fratele său aveau să-i urmeze că să participe la întâlnirea Uniunii Interparlamentare din Belgrad, Iugoslavia.

Planul de evacuare, atât de bine orchestrat sub direcţia lui Kennedy, a eşuat, iar Diem şi fratele său au fost ucişi. Au existat multe versiuni ale acestei lovituri de stat. Ele nu arată rolul jucat de Kennedy, şi multe dintre ele au fost create pentru a ascunde adevăratul plan şi ca să-i protejeze pe acei vietnamezi care colaboraseră îndeaproape cu administraţia americană.

În ziua loviturii de stat eram de serviciu în secţiunea Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore din Pentagon. Şeful meu direct, generalul Krulak, cunoştea toate detaliile de înlăturare a lui Diem şi a fratelui său de pe scena politică prin transportarea lor pe calea aerului afară din Saigon. Krulak se afla în legătură cu Casa Albă pe măsură ce erau transmise evoluţiile din Saigon. îmi amintesc bine stupoarea aşternută în birourile noastre când s-a aflat că Diem nu părăsise Saigonul pentru Europa cu aeronava pusă la dispoziţie.

Una dintre* cele mai importante relatări ale acestui eveniment a fost scrisă de Edward G. Lansdale în

autobiografia sa *In the Millst of Wars*. Puţini americani l-au cunoscut pe Ngo Dinh Diem şi situaţia din Vietnam din 1954 – 1968 mai bine decât Ed. Lansdale. El scria:

În vreme ce puşcăriile se umpleau cu opozanţi politici şi mai vechile partide naţionaliste funcţionau în clandestinitate, cu blocul politic divizat, cadrele politice comuniste au devenit active pe tot cuprinsul ţării, recrutând adepţi pentru o acţiune împotriva unei conduceri susţinute mai curând de elita Can Lao decât de sprijinul popular. Vârtejul secerător a sosit în cele din urmă în noiembrie 1963, când opoziţia naţionalistă a izbucnit violent, azvârlind în lanţuri pe mulţi din elita Can Lao şi ucigându-i pe Diem, Nhu şi pe alţii. A fost zguduitor să fii spectator la acest tragic crâmpei de istorie.

A trecut ceva timp înainte de a fi cunoscută vestea că Diem fugise spre Cholon unde fusese capturat şi ucis. Ştirea a făcut înconjurul lumii; aceasta a fost povestea pe care a auzit-o fiecare. Publicul n-a aflat niciodată de zborul planificat spre Europa pe care i-l aranjase administraţia Kennedy.

Aşa s-a făcut că, în cele din urmă, dosarul comunicărilor telegrafice obişnuite a devenit cunoscut odată cu emiterea şi publicarea Documentelor Pentagonului. În acest mod a reuşit şi Howard Hunt să localizeze anumite mesaje la cel mai înalt nivel către şi dinspre Casa Albă şi ambasadorul Lodge de la Saigon, care conţineau informaţii adresate „celei mai înalte autorităţi” – codul telegrafic pentru preşedintele Kennedy.

Niciunul dintre aceste mesaje nu conţinea vreo referire, cât de vagă, la complotul de asasinare a preşedintelui Diem şi a fratelui său. Printre aceste mesaje erau ascunse cu grijă fraze bine ticluite care-i dădeau ambasadorului Lodge informaţiile de care avea nevoie pentru a dirija toţi participanţii la acţiune şi a iniţia abila îndepărtare a celor doi fraţi Ineuropă cu o aeronavă

comercială.

Conform informaţiilor care au ieşit la iveală în timpul audierii din cadrul afacerii Watergate, aceste dosare, care fuseseră falsificate pentru a-l defăima pe preşedintele Kennedy, au fost puse în seiful lui Hunt din Casa Albă, unde au rămas până au fost descoperite ulterior de anchetatori.

Acest episod devine în mare parte mai interesant la o reexaminare. Există aceia care au fost atât de violent opuşi lui Jack Kennedy şi la tot ce a întreprins el, încât s-au dedat la cele mai înjositoare acţiuni pentru a-l defăima în timp ce era în viaţă, de a-l ataca pe fratele său Bobby în timp ce încă mai trăia şi de a-l hărţui pe senatorul Edward Kennedy până în ziua de astăzi. Referirea gratuită a lui Nixon la „complicitate la uciderea lui Diem" după un deceniu de tăcere asupra acestui subiect vorbeşte de la sine. Eforturile lui Howard Hunt şi Chuck Colson (ambii angajaţii Casei Albe în acel moment) de a dezgropa vechile dosare, ca să întineze memoria lui Kennedy, furnizează un alt exemplu în acest sens.

Ca un semn de rău augur, episodul Watergate şi cel al Documentelor Pentagonului au fost decupate din acelaşi material şi, cei mai important, dezvăluirea lor a fost consecinţa directă a nemulţumirii întregii naţiuni faţă de războiul din Vietnam. Deoarece evoluţia războiului din Indochina se întinsese atât de mult din 1945 şi pentru că majoritatea evenimentelor care au determinat această formă teribilă de genocid modern în numele „anticomunismului" – sau „a politicii de prevenire" a extinderii sferei comuniste au fost îngropate în mare taină sau nici măcar disponibile în rapoartele scrise, Robert McNamara, pe atunci ministru al apărării, a ordonat pe 17 iunie 1967 să se formeze un grup de lucru care să confrunte şi să analizeze istoria amestecului Statelor Unite în Vietnam de la Cel de-al Doilea Război Mondial şi până la

data amintită.

Acest proiect, care a avut drept rezultat mii de documente de tipuri diferite din mai multe izvoare, a fost principala sursă a acelui material de peste patru mii de documente remis clandestin mai multor componente ale mass-media şi numite Documentele Pentagonului. Aproape patru ani mai târziu, pe 13 iunie 1971, *New York Times*, *Washington Post* şi *Boston Globe*, printre altele, au început publicarea în serial a Documentelor Pentagonului.

Puţini oameni s-au pronunţat mai clar asupra acestui subiect decât senatorul de atunci al Alaskăi, Mike Gravei:

Documentele Pentagonului dezvăluie cercurile active dintr-o birocraţie guvernamentală înfiinţată pentru a apăra această* ţară, dar ieşită acum de sub control, conducând un imperiu internaţional prin încazarmarea soldaţilor americani peste tot în lume. A creat un stat artificial clientelar în Vietnamul de Sud, s-a plâns de lipsă de popularitate a acestuia în rândurile propriului popor, încurajând în cele din urmă răsturnarea acelui guvern după care a sprijinit o serie de dictatori militari care-şi slujeau propriile interese şi uneori pe cele ale guvernului nostru, dar niciodată cauza propriului popor.

În introducerea sa strălucită, senatorul includea un extras din opera romancierului şi istoricului englez H.G. Wells care scria cândva:

Adevărata putere a conducătorilor şi a imperiilor nu constă în armate sau sentimente, ci în credinţa oamenilor că aceştia sunt sinceri, cinstiţi şi legitimi. De îndată ce un guvern se abate de la acest standard, el încetează a mai fi altceva decât „clica de la putere”, iar zilele îi sunt numărate.

Publicarea Documentelor Pentagonului a devenit un eveniment unic în istoria Americii. La o zi după ce publicarea lor începuse în *New York Times* am primit un telefon de la BBC prin care eram solicitat să merg la

Londra ca să particip la o suită de emisiuni în direct, la o oră de maximă audienţă, împreună cu Daniel Ellsberg. Am plecat la Londra şi am luat parte la un serial zilnic referitor la acest subiect, dar Ellsberg n-a participat, deoarece avocatul lui l-a sfătuit să nu părăsească ţara la acea vreme.

În această carte, am folosit diverse ediţii ale Documentelor Pentagonului ca material de referinţă. Ele sunt utile şi foarte exacte, dacă luăm fiecare document în parte, dar sunt o primejdie în mâinile acelora ce nu au experienţă sau celelalte surse necesare pentru validarea şi echilibrarea conţinutului lor. Aceasta, deoarece adevărata lor origine a fost Pentagonul numai în subsidiar şi deoarece selecţia inteligentă a acestor acte făcute de compilatori a îndepărtat multe hârtii importante. Neglijarea documentelor cheie a slujit la reducerea valorii celor rămase să spună istoria războiului din Vietnam. De la început, Documentele Pentagonului au fost o compilaţie de documente menite să-l înfăţişeze pe preşedintele John F. Kennedy ca personajul cel mai negativ ai poveştii şi să ascundă rolul CIA.

Acest imens morman de acte a fost etichetat „Documentele Pentagonului”, dar acesta este un termen impropriu. Este foarte adevărat că majoritatea lor a fost găsită în anumite dosare ultrasecrete de la Pentagon, dar erau documente cu funcţionalitate limitată. De pildă, în ciuda volumului lor – aproape patru mii de documente – numai o mică parte dintre ele poartă semnături ale ofiţerilor militari. De fapt, multe dintre cele semnate de ofiţeri militari sau care se referă la ofiţeri militari fac trimitere la oameni ca Edward G. Lansdale, care de fapt lucra pentru CIA în timp ce îndeplinea o însărcinare cu acoperire militară. Dacă înlăturăm astfel de documente din categoria „militar” sau „Ministerul Apărării – Pentagon”, ceea ce rămâne este o colecţie care n-are nicio legătură nici cu armata şi nici cu Pentagonul. Pentru istoricii serioşi

şi cinstiţi, aceasta devine o distincţie majoră. Ca să fie cu adevărat documente ale „Pentagonului”, majoritatea tor, cel puţin, ar fi trebuit să fie scrise acolo, în Pentagon.

Într-o scrisoare din 15 ianuarie 1969 adresată ministrului apărării din vremea aceea, Clark Clifford, Leslie H. Gelb, directorul Grupului de Lucru care a strâns laolaltă Documentele Pentagonului, scria: „La început, domnul McNamara a dat grupului de lucru acces deplin la dosarele OSD (Biroul Ministrului Apărării), iar grupul de lucru a primit acces la materialele CIA şi la unele dintre acelea folosite în telegramele şi notele diplomatice de la Externe. N-am avut acces la dosarele Casei Albe”.

În pofida acestei dezminţiri, există multe dosare ale Casei Albe în Documentele Pentagonului – acest grupaj de documente fiind chiar sursa contrafacerilor anti-Kennedy.

Dosarele din care au fost obţinute majoritatea acestor hârtii s-au aflat în acea secţie a OSD numită Probleme de Securitate Internaţională (ISA). Deşi acest birou se află în Pentagon, puţini dintre membrii săi erau ofiţeri de armată, şi cea mai mare parte a activităţii sale era de competenţa altor ministere şi agenţii guvernamentale, ca CIA, Externele şi Casa Albă. De aceea dosarele ISA conţin hârtii alcătuite în afara Pentagonului, dând Documentelor Pentagonului un caracter în întregime nemilitar.

Un alt motiv de reticenţă faţă de folosirea Documentelor Pentagonului ca istorie este acela că, aşa cum spune Gelb: „Aceşti oameni remarcabili (aceia care făceau parte din grupul de lucru) au venit de peste tot – serviciile armatei, Externe, OSD şi din grupurile de experţi. Unii au venit pentru o lună, pentru trei luni, pentru şase luni… în total, am avut treizeci şi şase de profesionişti care au lucrat la aceste analize, cu o medie de patru luni de om”.

Asta spune tot! Au devenit experţi în patru luni!

John Foster Dulles, fost ministru de externe, declara odată că una dintre cele mai complexe perioade din istoria acestei ţări a început pe 2 septembrie 1945, în Indochina. Cu niciun chip nu este posibil ca acest grup, „cu media de patru luni de om”, să ajungă în cercetările sale să aibă calificarea de a prezenta o relatare exactă şi reală a acelui război prin compilarea unor documente dispersate care conţineau fragmente şi crâmpeie ale istoriei.

Aceasta este una dintre cele mai mari îndoieli pe care le am în privinţa exactităţii studiului respectiv. În definitiv, există prea multe documente importante care n-au fost incluse în această cercetare, prea multe de o însemnătate cu totul deosebită pentru înţelegerea originilor şi cauzelor acestui conflict.

În asta a constat nemulţumirea istoricilor care au încercat să scoată la lumină realităţile acestui război. Au descoperit că relatările referitoare la acest subiect din cărţile de istorie au fost scrise de autori care n-au fost acolo, n-au avut aproape nicio legătură cu războiul său, invers, de oameni care au fost acolo, însă au fost detaşaţi numai pentru un an de serviciu, în special în perioada de după 1965. Puţini dintre aceşti autori au avut experienţa comprehensivă care este o premiză obligatorie pentru a înţelege acel gen de istorie contemporană.

Cu privire la Documentele Pentagonului, senatorul Gravei a scris:

Documentele nu vin în sprijinul bunelor noastre intenţii. Ele dovedesc că, de la bun început, războiul a fost unul american, servind la perpetuarea puterii militare americane în Asia. Pacea nu s-a aflat niciodată pe agenda de lucru a SUA pentru Asia de Sud-Est. Nici noi şi nici sud-vietnamezii n-am dictat politica noastră din zonă; noi am fost victimele ei, în vreme ce liderii Americii căutau să-şi menţină reputaţia de tenacitate şi fermitate.

El a adăugat:

Precauţiile complicate de tăinuire, subterfugiile abil manevrate, scurgerile de informaţii din presă minuţios orchestrate n-au avut rolul de a dezinforma „inamicul”, ci de a ţine poporul american în întuneric… Au fost siliţi prea multă vreme să subziste cu o dietă de adevăruri trunchiate sau de minciuni deliberate ale executivului, ai cărui membri îi consideră pe cei din Congres inamici1.

Este important să se înţeleagă subtila direcţie anti-Kennedy a Documentelor Pentagonului. Nimic nu dovedeşte această tendinţă mai bine decât următorul extras din secţiunea „înlăturarea lui Ngo Dinh Diem, mai-noiembrie 1963”.

La sfârşitul acelui rezumat crucial al celor mai spectaculoase nouăzeci de zile din istoria modernă a Americii, de pe 22 august până pe 22 noiembrie 1963, iată ce au avut de spus autorii:

După trecerea unei perioade corespunzătoare.

Statele Unite au recunoscut noua conducere pe 8 noiembrie. Însă, după ce a trecut euforia, adevărata gravitate a situaţiei economice şi lipsa de experienţă a noului guvern a devenit vizibilă atât pentru americani, Cât şi pentru oficialii vietnamezi. Deteriorarea situaţiei militare şi a programului Cătunul Strategic s-a făcut, de asemenea, observată din ce în ce mai mult.

Acestea au fost subiectele ce au dominat convorbirile din cadrul conferinţei de la Honolulu de pe 20 noiembrie 1963, când (Henry Cabot) Lodge şi echipa[95] din ţară (din Vietnam) s-au întâlnit cu (Dean) Rusk, (Robert) McNamara, (Maxwell) Taylor, (George) Ball şi McGeorge) Bundy. Dar întâlnirea s-a încheiat neconcludent. După ce Lodge, câteva zile mai târziu, conferise cu preşedintele,

95 Senatorul Gravei scria aceste cuvinte în august 1971, ca introducere la The Pentagon Papers (Boston, Beacon Press Books, 1971). Ele erau atunci aplicabile și oportune. Cititorul nu poate să nu observe ca sînt la fel de oportune și aplicabile acum, La mai recentele controverse iraniene „ostatici pentru arme£* și chiar Furtună în Deșert.

Casa Albă a încercat să pună cap la cap unele concluzii şi să ofere o oarecare îndrumare pentru implicarea noastră continuă şi mai accentuată acum în Vietnam. Însă instrucţiunile cuprinse în NSAM 273 nu au reflectat cu adevărat situaţia complexă care avea să se resimtă în săptămânile care au urmat. Reevaluarea cerută de noile informaţii le vor face repede irelevante, pe măsură ce vor fi depăşite de evenimente.

Să ne amintim ce se întâmpla în luna aceea noiembrie. Preşedintele Ngo Dinh Diem şi fratele său fuseseră ucişi, iar administraţia de la Saigon se afla în mâinile generalului Duong Van „Big”[96] Minh. Apoi, într-unul dintre cele mai ciudate scenarii din istoria recentă, majoritatea membrilor cabinetului Kennedy şi-a luat zborul la Honolulu, pentru acea serie de conferinţe de pe 20 noiembrie. Întrunirea de la Hawaii a întregului cabinet – chiar şi ministrul agriculturii s-a aflat acolo – trebuia să fie urmată de un zbor la Tokio pe 22 noiembrie. Din nou, aproape toţi membrii guvernului Kennedy s-au aflat în cursa aceea spre Tokio. Erau în aeronavă, în drum spre Tokio, când au aflat că preşedintele Kennedy fusese împuşcat mortal la Dallas. După recepţionarea uluitoarei veşti au ordonat pilotului să se întoarcă direct în Hawaii şi de acolo, aproape imediat, la Washington.

Dar să ne oprim aici pentru *a* ne apleca asupra cuvintelor ciudate şi impersonale folosite de această „istorie oficială”. Documentele Pentagonului, în întinsa lor secţiune referitoare la evenimentele acelei perioade tragice, încheie relatarea acestora spunând: „Dar probabil mai importantă era agravarea situaţiei poziţiei militare a vietnamezilor…”

Care ar putea fi explicaţia acestei încheieri? Ce i-a determinat pe autori să scrie aşa ceva în 1968? Să privim istoria cuprinsă în paginile propriei lor opere:

---

96 Mare (n. trad.).

1) Pe 11 septembrie 1963, ambasadorul Lodge îi telegrafia ministrului Rusk, arătând:

„Nu pun la îndoială opinia armatei, potrivit căreia războiul se desfăşoară bine în provincie”.

2) Pe 16 septembrie 1963, preşedintele Kennedy îi trimisese o scrisoare personală preşedintelui Ngo Dinh Diem în care îi spunea:

"Lupta împotriva comuniştilor s-a întors treptat, dar cu fermitate, în favoarea noastră în ultimul an şi jumătate”.

3) Pe 29 septembrie 1963, ministrul McNamara şi generalul Taylor au avut o întrevedere de trei ore cu preşedintele Ngo Dinh Diem la Saigon. Conform relatării, preşedintele Diem a spus:

„Războiul decurge în condiţii bune, mulţumită în mare măsură programului Cătunul Strategic”. Diem şi-a încheiat prezentarea optimistă observând că „deşi războiul merge bine, au rămas multe de făcut în zona Deltei”, (unde fuseseră trimişi cei mai mulţi dintre tonkinezi).

4) Avem apoi „Raportul de călătorie” McNamara – Taylor din 2 octombrie 1963, care va forma fondul pentru NSAM 263 din 11 octombrie, prin care se stabilea:

1. „Campania militară a progresat mult şi continuă să evolueze.

2. „A se stabili un program de pregătire a vietnamezilor, aşa încât funcţiile îndeplinite acum de personalul american să poată fi preluate de vietnamezi până la sfârşitul anului 1965. După toate probabilităţile, până atunci ar putea fi retrasă masa personalului militar american.

3. „… Ministerul Apărării ar trebui să anunţe imediat planurile pregătite în prezent pentru retragerea a o mie de soldaţi americani până la finele anului 1963.

6. „… Credem că sarcina care le revine Statelor Unite poate fi îndeplinită până la finalul anului 1965”.

Ştirea despre acest „Raport de la Casa Albă” a fost

publicată la loc de frunte pe prima pagină a ziarului forţelor armate americane *Pacific Stars and Stripes* din 4 octombrie 1963, cu litere de-o şchioapă: TRUPELE AMERICANE VOR IEŞI DIN VIETNAM PÂNĂ ÎN 1965.

Acestea sunt citate extrase din documentele vremii, toate afişând o viziune optimistă asupra cursului războiului împărtăşită de liderii cel mai bine informaţi şi incluzând declaraţii ale preşedinţilor Diem şi Kennedy. Actul prin care Kennedy face cunoscută politica oficială a Casei Albe, NSAM 263, a fost datat 11 octombrie 1963 şi nu există nicio dovadă că situaţia, aşa cum era percepută de Kennedy şi de cei mai apropiaţi colaboratori ai săi, se schimbase în cursul lunii următoare. Generalul Krulak era mai aproape ca niciodată de preşedinte şi de politica sa, iar eu lucram direct cu generalul la Statul Major. Noi n-am auzit de nicio schimbare de planuri la Casa Albă.

La numai patru zile de la moartea lui Kennedy şi la mai puţin de şaizeci de zile după ce acesta publicase NSAM & 263, care viza vietnamizarea războiului şi revenirea în ţară a întregii forţe armate americane, desfăşurată în Vietnam, până la finele anului 1965, Lyndon Johnson şi majoritatea cabinetului Kennedy vedeau situaţia într-o cu totul altă lumină. În NSAM 273 al lui Johnson, ei vedeau deteriorarea situaţiei militare („deteriorarea… programului Cătunul Strategic”) şi dintr-odată au văzut programul ca un eşec. („Aceste subiecte au dominat discuţiile de la conferinţa din Honolulu de pe 20 noiembrie…”)

Este o declaraţie remarcabilă. La data aceea, preşedintele Kennedy trăia încă şi era şeful executivului. Cu toate astea, acest raport spune că guvernul său se întrunise la Honolulu ca să discute „aceste subiecte” – exact acele subiecte din NSAM 263 de pe 2 octombrie. Schimbarea radicală s-a desăvârşit prin publicarea NSAM 288 pe 26 martie 1964.

Această situaţie nu poate fi tratată superficial. Cum s-a întâmplat că aproape tot cabinetul Kennedy plecase spre Hawaii exact când preşedintele se pregătea să viziteze Texasul? Cum s-a făcut că subiectul discuţiilor de la Hawaii, înainte de a fi ucis Kennedy, a fost o stranie agendă care nu avea să fie pusă în lucru la Casa Albă decât după moartea lui? Cine putea şti, dinainte, că această agendă inedită – lipsită de sens pentru Kennedy – va fi necesară la Casa Albă, deoarece JFK nu va mai fi preşedinte?

flexistă vreo posibilitate ca „puterile – oricare-ar fi", care au pus la cale şi au înfăptuit asasinarea preşedintelui, să fi fost de asemenea în stare să scoată din ţară cabinetul Kennedy şi să-l determine să discute o agendă de lucru care va fi prezentată preşedintelui Johnson la numai patru zile de la moartea predecesorului său?

Preşedintele Kennedy nu şi-ar fi trimis guvernul la Hawaii spre a dezbate acele subiecte. Emisese propria sa agendă pentru Vietnam pe 11 octombrie 1963 şi n-avea niciun motiv să o schimbe. Mai mult decât atât, n-avea absolut niciun motiv să-i trimită pe toţi în Hawaii pentru o asemenea conferinţă. Niciodată nu este o practică potrivită pentru un preşedinte să aibă membrii cabinetului în afara capitalei în vreme ce el se află într-o călătorie prelungită. Ce a căutat guvernul în Hawaii? Cine l-a trimis acolo? Dacă JFK n-avea niciun motiv să o facă, cine şi de ce a făcut-o?

Reţineţi că, prin aceste întrebări de importanţă crucială, adunăm probă după probă. Este corpul de dovezi circumstanţiale care probează existenţa unei conspiraţii.

De îndată ce s-a încheiat conferinţa de la Honolulu, aceiaşi membri ai cabinetului Kennedy au plecat din Hawaii într-o călătorie fără precedent spre Japonia. Nimeni nu a explicat de ce era trimis cabinetul în Japonia în acel moment.

Călătoria spre Japonia n-a fost un eveniment întâmplător. Cineva o aranjase cu multă grijă. Citind ziarele de la finele lunii noiembrie 1963, ni se dezvăluie faptul că s-au pus la dispoziţia presei anumite extrase din discursurile ce se presupune a fi fost ţinute de aceşti oficiali în Japonia, fiind publicate apoi, de exemplu, chiar şi în Swr-ul din Washington, D.C.

Ştim cu toţii că excursioniştii guvernamentali nu au ajuns în Japonia şi că s-au întors cu aeronava oficială în Hawaii. De ce să fi publicat ziarele din Statele Unite fragmente din cuvântările lor, ca şi cum ei ar fi fost efectiv în Japonia şi ar fi conferenţiat acolo? Cine a organizat această călătorie atât de minuţios, încât până şi asemenea amănunte ca apariţiile din presă păreau să certifice prezenţa membrilor cabinetului în Japonia, când, de fapt, ei nici nu au călcat acolo?

Continuând prezentarea acelei perioade, cronologia pregătită de compilatorii Documentelor Pentagonului înşiruie următoarele:

22 noiembrie 1963: Lodge conferă cu preşedintele.

După ce zburase la Washington la o zi după conferinţă, Lodge se întâlneşte cu preşedintele şi continuă, probabil, acelaşi gen de raport prezentat la Honolulu.

23 noiembrie 1963 NSAM 273: Punând laolaltă concluziile conferinţei de la Honolulu şi pe cele ale întâlnirii dintre Lodge şi preşedinte, NSAM 273 reafirmă angajamentul SUA de a înfrânge ostile de vietcongi din Vietnamul de Sud...

Acestea sunt afirmaţii şocante, având în vedere că au fost scrise în 1968, când toată lumea ştia că cel mai însemnat eveniment al acelor două zile a fost asasinarea preşedintelui Kennedy, survenită pe 22 noiembrie. Această masivă compilaţie a documentelor oficiale, redactată de grupul de lucru al ministrului McNamara, în scopul de a „putea analiza istoria implicării Statelor Unite în Vietnam,

de la Cel de-al Doilea Război Mondial până în prezent" (1969), ignoră cu desăvârşire asasinarea.

Documentele Pentagonului spun, pur şi simplu, „Lodge conferă cu preşedintele", ca şi cum ar fi fost o nouă zi obişnuită din viaţa unui preşedinte. Care preşedinte? Ăsta n-avea importanţă? Ce mod de a-l îndepărta pe Kennedy şi tragica sa moarte! întreaga secţiune a Documentelor Pentagonului, iniţiată pentru a constitui o expunere completă a istoriei perioadei războiului din Vietnam, nu crede de cuviinţă să spună nici măcar un cuvânt despre asasinat. Această – istorie oficială omite, pur şi simplu, moartea preşedintelui Statelor Unite şi prezintă povestea morţii lui Diem, ca şi cum s-ar fi petrecut undeva pe altă lume.

De ce credeţi că Leslie Gelb, directorul Grupului Operativ de Analiză a Documentelor Pentagonului a ales ca încheiere pentru „Scrisoarea de predare a analizei" acest citat din *Moby-Dick*, de Herman Melville: „Este o lume a norocului, a voii întâmplării şi a necesităţii – toate lucrează împreună, întrepătrunse ca un tot; norocul schimbă fiecare regulă şi dă ultima tuşă evenimentelor".

După care, ca şi cum ar prezenta o realitate a studiului, sfârşeşte cu această remarcabilă cugetare: „Studiile noastre au încercat să reflecte aceste gânduri; inevitabil, în procesul de organizare şi de redactare, ele par să se aplice mai mult sau mai puţin în cazul oamenilor şi liberului arbitru decât a fost necesar".

Sună din ce în ce mai aproape de sindromul „Dumnezeu aruncă zarul". La ce putea să se fi gândit Les Gelb când a văzut „întâmplarea" dând „o ultimă tuşă evenimentelor"? Să se fi petrecut războiul din Vietnam din „întâmplare"? Să fi fost ucis John F. Kennedy din „întâmplare"? Asta ţine de o ciudată viziune asupra istoriei. Când filmul lui Oliver Stone punea întrebarea: „De ce a fost ucis Kennedy?" mă îndoiesc că cineva din

asistenţă ar fi răspuns: „Din întâmplare”.

„Scrisoarea de predare” din 15 ianuarie 1969 era adresată lui Clark M. Clifford, ministrul apărării şi un personaj pe care l-am amintit adesea în această carte.

Aceste întrebări şi temele pe care ei le dezvoltă sunt ingredientele asasinărilor şi ale loviturilor de stat. Complotiştii şi-au alcătuit planurile în detaliu, urmărind acapararea puterii pe care Kennedy le-o suflase. Drept urmare, fiecare oficialitate publică a devenit un pion pe tabla principală de şah. Asasinatele şi loviturile de stat au pătruns şi au ameninţat toate nivelurile societăţii.

S-ar putea ca aceste întrebări să fie pur speculative, dar se bazează pe o examinare atentă a subiectului şi o cunoaştere directă a acelor vremuri. Să lăsăm istoria să vorbească de la sine. Este regretabil faptul că majoritatea istoricilor nu au cercetat cu mai multă atenţie directivele lui Kennedy, de la NSAM 55 din iulie 1961, până la NSAM 263 din noiembrie 1963; sau NSAM 273 din 26 noiembrie şi conceptul acestuia din 21 noiembrie 1963, sau presiunile fantastice create de toate aceste documente. Dacă cineva ar fi vrut să îşi îndrepte atenţia asupra cheii sursei decizionale referitoare la „De ce?” şi „Cine?” al acelui asasinat, n-ar fi trebuit să caute mai departe.

În încheierea acestui capitol ar fi de dorit să adăugăm câteva cuvinte. În 1945 m-am aflat pe insula Okinawa şi am observat că stocurile de armament erau îmbarcate pe navele de mărfuri ale marinei militare americane pentru a fi duse în portul Haiphong din Indochina, unde, după cum am văzut, au fost predate lui Ho Şi Min sub patronajul OSS.

În 1952, 1953 şi 1954 am zburat de multe ori în Vietnam. Am văzut cum ţara aceea frumoasă şi senină s-a transformat dintr-o zonă liniştită de recreere pentru soldaţii americani răniţi şi spitalizaţi ce luptau în Coreea într-o vatră de răzmeriţă, după înfrângerea francezilor la

Diên Biên Phú, după divizarea ţării în două părţi, strămutarea forţată în sud a peste un milion de catolici tonkinezi din nord şi instaurarea regimului Diem. În toată această perioadă am avut legături frecvente cu membrii Misiunii Militare de la Saigon a CIA

Apoi, din 1955 până în 1963, am lucrat la Pentagon. Am îndeplinit funcţia de şef al operaţiunilor speciale pentru forţele aeriene ale Statelor Unite vreme de când ani, asigurând suport aerian pentru operaţiunile clandestine ale CIA. în următorii ani am fost detaşat la Oficiul de Operaţiuni Speciale din Biroul Ministrului Apărării, unde mi s-a cerut să înfiinţez un Birou al Operaţiunilor Speciale pentru Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore, în scopul de a aduce acea activitate de sprijin militar sub îndrumarea unui singur birou – „central”. Am condus acest birou până în 1964, când m-am retras din serviciul activ, după moartea lui Kennedy.

Până la sfârşitul anului 1963, cunoşteam poate la fel de bine ca oricine cercurile active din lumea operaţiunilor speciale. Am redactat ordonanţele oficiale în discuţie, care au fost folosite în mod formal de forţele aeriene ale SUA şi de Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore.

De aceea, mi s-a părut ciudat când, în septembrie 1963, după revenirea dintr-o săptămână de lucru în Hawaii, timp în care citisem documentele informative de la cartierul general al amiralului Felt, am fost chemat şi informat că fusesem ales să fiu ofiţerul militar de escortă pentru un grup de oaspeţi civili VIP, ce fuseseră invitaţi să viziteze baza navală din Antarctica şi dispozitivul de la Polul Sud situat la McMurdo Sound. Plecarea grupului era programată să aibă loc pe 10 noiembrie, iar întoarcerea la sfârşitul lunii.

Deşi această călătorie n-avea nicio legătură cu munca pe care o făcusem în ultimii nouă ani, în afară de faptul că sprijinisem, ani buni, activitatea Cfă din Antarctica, am

acceptat invitaţia şi am privit călătoria ca pe un „concediu plătit”.

După ce am fost la Polul Sud şi ne-am întors la Christchurch, în Noua Zeelandă, un membru al grupului, un congresman, m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să-l însoţesc într-o excursie de două zile în magnificii Alpi Neozeelandezi şi la Hermitage Chalet de la poalele muntelui Cook, cel mai mare din ţară. Am răspuns afirmativ.

În prima dimineaţă a vizitei noastre, eram tocmai pe punctul de a lua micul dejun într-o sală de mese de mare frumuseţe, care oferea o privelişte încântătoare a muntelui Cook şi a zonei din jur. Rezervasem o masă de două persoane şi comandasem cafea. Crainicul hotelului anunţa lista turiştilor care aveau să fie luaţi de un mic avion pentru o excursie deasupra muntelui Cook, când şi-a încetat înşiruirea şi a spus: „Doamnelor şi domnilor, BBC-ul a anunţat că preşedintele Kennedy a fost împuşcat… mortal… în Dallas”.

Aşa am aflat de asasinarea preşedintelui şi de începutul acelur straniu şir de întâmplări din jurul crimei, precum şi de preluarea puterii guvernamentale ca urmare a unui act samavolnic.

M-am întrebat mereu, în adâncul inimii mele, dacă ciudata invitaţie, care m-a îndepărtat atât de mult de Washington şi de nucleul activităţilor clandestine pe care le cunoşteam atât de bine, a avut vreo legătură cu evenimentele care au urmat. Erau lucruri pe care le ştiam sau pe care le-aş fi putut afla, care făceau înţeleaptă îndepărtarea mea de Washington, precum şi a altora, ca cea a cabinetului Kennedy, ai cărui membri se aflau deasupra Pacificului într-un avion ce-i ducea spre Japonia, departe de scenă?

Nu ştiu răspunsul la această întrebare, deşi multe dintre lucrurile pe care le-am observat şi le-am aflat de

atunci m-au condus la ipoteza că o astfel de întrebare ar putea să fie bine fundamentată. În definitiv, cunoşteam bine acel gen de activitate. Lucrasem la protecţia prezidenţială şi cunoşteam proporţiile fantastice ale măsurilor pe care le ia cineva pentru a asigura securitatea şefului executivului. În ciuda acestora, procedurile stabilite au fost ignorate în cursul călătoriei preşedintelui la Dallas pe 22 noiembrie 1963.

Se pare că aceia care au plănuit uciderea preşedintelui erau la curent cu activităţile secrete guvernamentale. Acest lucru a dovedit nu atât abilitatea cu care s-a produs uciderea lui JFK, cât măiestritul program de acoperire care continuă din 22 noiembrie 1963 şi de la acea oră teribilă din piaţa Dealey din Dallas, când războiul din Indochina s-a transformat dintr-un conflict de intensitate medie, cum îl vedea preşedintele Kennedy, într-o operaţiune majoră, o adevărată conflagraţie în mâinile administraţiei Johnson.

NOUĂSPREZECE
Viziuni ale unei dinastii Kennedy

DIN NOIEMBRIE 1963, administraţia Kennedy începuse împletirea unor schimbări subtile în ţesătura vieţii şi politicii americane. John F. Kennedy, primul preşedinte romano-catolic al Statelor Unite, fusese ales în funcţie în noiembrie 1960, învingându-l pe vicepreşedintele de atunci, Richard Nixon, cu cel mai mic avantaj văzut vreodată. Cum cel de-al treilea an al mandatului său se îndrepta spre sfârşit, Kennedy simţea că popularitatea sa crescuse şi că şansele de a fi reales în 1964 erau destul de mari.

Nu lăsase posibilitatea realegerii în voia sorţii. De la începutul preşedinţiei sale turnase miliardele de dolari ale contractelor Ministerului Apărării într-un plan inteligent de care beneficiau districtele electorale ale ţării care erau cele mai importante pentru el. Schimbase cu abilitate metoda de atribuire a contractelor militare, spre marea disperare a puternicei industrii militare.

Prin 1963, Kennedy le spunea intimilor care ar fi unele dintre acţiunile sale de după realegere. Una dintre declaraţiile sale memorabile a fost că plănuia să prefacă CIA într-o mie de fărâme şi să le împrăştie în bătaia vântului. O alta era că va pune capăt participării militare americane în conflictul din Indochina.

Era destul de practic să se ştie că, o dată ce era reales, putea lucra mai eficient decât ar fi făcut-o sub presiunea incertitudinilor cursei electorale. Kennedy percepea nemulţumirea crescândă a naţiunii faţă de războiul subteran din Indochină şi vedea în această nemulţumire o parte a revoltei generale împotriva Războiului Rece. Mai mult, ca fiu al fostului ambasador la curtea lui St. James din Londra, interesele şi înclinaţiile sale au fost întotdeauna îndreptate mai mult către Europa

decât înspre bazinul Pacificului, ceea ce crea, de asemenea, fricţiuni între interesele crescânde şi puternice de pe „Coasta Pacificului” ale cercurilor industrial-bancare. Kennedy a înţeles voinţa poporului şi construia o administraţie menită să răspundă acesteia. Din zilele lui Franklin D. Roosevelt, niciun alt preşedinte nu mai emoţionase într-atât o naţiune… şi o lume întreagă, căci popularitatea lui nu înceta la coastele Pacificului şi ale Atlanticului. Era cunoscut, iubit şi admirat într-o măsură în care puţini conducători au fost. Însă, în vreme ce popularitatea creştea, iar reformele sale începeau să prindă rădăcini şi să se dezvolte, alte forţe au intrat în joc. Influente grupuri de interese au început să se adune într-o conspiraţie îndreptată împotriva tânărului preşedinte american.

Pe 22 noiembrie 1963, cu mai puţin de un an înainte de probabila sa realegere pentru alţi patru ani de preşedinţie, John F. Kennedy a fost doborât. După toate indiciile, el a fost ucis de un grup de mercenari angajaţi ca parte a unui complot detaliat de a pune capăt iniţiativelor politice ale lui Kennedy – care aveau aparenţa instalării unei dinastii politice – şi de a dirija puterile prezidenţiale înapoi înspre activităţile Războiului Rece şi în mâinile unor lideri mai „docili”. Nu poate exista niciun dubiu: uciderea lui Kennedy a fost rezultatul unei lovituri de stat înfăptuită de o echipă de profesionişti la fel de specializaţi în domeniul „povestirilor de acoperire” şi manipulării, că şi în cel al asasinatului. Poate vă amintiţi ce a spus Lindon Johnson în 1973: „Am avut de-a face cu o nenorocită de crimă organizată în Caraibe” (sau, cum li se spune în CIA, cu „mecanici”).

Care au fost împrejurările care au condus la o acţiune atât de drastică?

Speranţele lui Kennedy pentru realegere se bazau în mare măsură pe alocarea miliardelor de dolari ale

Ministerului Apărării disponibile pentru programul de construcţie a avionului experimental de vânătoare tactic TFX. Aceşti bani au fost dirijaţi către statele şi ţinuturile în care fuseseră cele mai echilibrate procentaje în alegerile din 1960. Bugetul de şase miliarde cinci sute de mii de dolari destinat proiectului T'FX făcea din acesta cel mai mare contract guvernamental individual pe timp de pace din toate timpurile.

În procesul de porţionare a fondurilor, Kennedy a arătat limpede spiriduşilor complexului militar-industrial că el deţinea controlul şi nu ei, ceea ce a mărit tensiunea pentru confruntarea definitivă dintre preşedinte şi o cabală a unor grupuri financiar-industriale de o extraordinară forţă.

În decursul perioadei Kennedy, persoanele din structurile guvernamentale şi asociaţii lor apropiaţi din industrie şi ştiinţă discutau adesea şi foarte serios multe dintre chestiunile majore formulate de Leonard Lewin în *Report From Iron Mountain*. Am fost numit în Biroul Ministrului Apărării înainte de alegerea lui Kennedy şi eram acolo când a sosit echipa de „Whiz Kids" a lui McNamara. Niciodată nu mai lucraseră în acel birou atât de mulţi tineri civili străluciţi cu atât de multe doctorate în filosofie. De la ei am auzit atât de des şi de exact ideile pe care le relatează Lewin în „romanul" său. Un exemplu succint va înfăţişa aceste cuvinte de ordine ale gândirii din perioada respectivă:

Durabilitatea păcii, deşi teoretic este posibilă, practic este imposibil de realizat; chiar dacă ar putea fi obţinută, este sigur că aceasta nu va fi în concordanţă cu cele mai bune interese ale unei societăţi stabile.

Războiul satisface anumite funcţii esenţiale pentru stabilitatea societăţii noastre; până la dezvoltarea altor modalităţi de îndeplinire a acestor funcţii, sistemul bazat pe război trebuie menţinut… şi îmbunătăţit în eficacitate.

Războiul este, în fond, sinonim cu naţionalismul. Eliminarea războiului implică eliminarea inevitabilă a suveranităţii naţionale şi a statului-naţional tradiţional.

Organizarea unei societăţi pentru eventualitatea unui război este principalul stabilizator politic al acesteia... Autoritatea fundamentală a unui stat modern asupra poporului său rezidă în capacităţile sate de război.

Nu există o dovadă certă că această filosofie politică a fost aceea a preşedintelui Kennedy sau a membrilor superiori ai administraţiei sale. Într-adevăr, administraţia Kennedy deja iniţiase mai multe direcţii de acţiune care arătau o intenţie clară de a încetini avansarea Războiului Rece. Una dintre ele a fost formulată, desigur, în NSAM 263, care anunţa planurile de vietnamizare a războiului din Indochina şi programata retragere, cât mai rapidă, a întregului personal american.

Multora li s-a părut că procesul de destindere pe care îl iniţiaseră Hruşciov şi Eisenhower, şi care eşuase din pricina afacerii U-2, începuse în momentul de faţă să prindă rădăcini sub conducerea lui Kennedy. Au existat multe schimbări majore de direcţie ce pot fi puse pe seama preşedintelui Kennedy, în timp ce administraţia lui se maturiza în funcţie. Programul spaţial al Statelor Unite a fost una dintre acestea.

Chiar pe 25 mai 1961, Kennedy a ţinut un discurs afirmând că unul dintre ţelurile ţării sale era de a lansa un om pe Lună „înainte de sfârşitul deceniului”. A declarat că unul dintre obiectivele Proiectului Apollo era de a-i întrece pe ruşi. Era vorba de un program conceput în ultimii ani ai administraţiei Eisenhower de a lansa sateliţi pe orbită şi de a-i „întrece pe ruşi în cursa spaţială”. Un studiu făcut în 1958 de Rand Corporation a prognosticat că Statele Unite vor lansa un om pe Lună.

În 1958, NASA avea nouă mii de angajaţi; în 1963, numărul acestora a atins treizeci de mii. Costul preconizat

al Proiectului Apollo se ridica la patruzeci de miliarde de dolari. Apoi, într-o schimbare surprinzătoare, Kennedy apărea pe 20 septembrie 1963 în faţa Naţiunilor Unite şi se oferea să renunţe la cursa lunară în favoarea explorării spaţiale în colaborare cu sovieticii.

Vestea acestei propuneri a fost primită cu groază în anumite centre de influenţă. Clare Booth Luce, soţia lui Henry Luce (fondatorul Corporaţiei Time-Life), ea însăşi o persoană extrem de influentă în cadrul partidului republican, a numit propunerea lui Kennedy „o gafă politică majoră a Noii frontiere1 şi un Frankenstein economic".

Anunţând că retrage americanii din Vietnam, Kennedy confirma că se îndepărtează de stilul de luptă al Războiului Rece în favoarea destinderii. A cerut Congresului să reducă bugetul alocat Apărării. Au fost retrase succesiv programe însemnate. Drept urmare, împotriva noului preşedinte s-a ridicat o opoziţie de pe mai multe fronturi. Atacurile veneau din partea celor mai afectaţi de reducerea bugetului militar, a programului spaţial NASA şi a imensului cost – şi profit – potenţial al războiului din Vietnam.

Planurile lui Kennedy ar fi însemnat sfârşitul războiului din Indochina, pe care Statele Unite îl susţinuseră vreme de aproape două decenii. Ar fi însemnat sfârşitul unor proiecte foarte importante ale lumii marilor afaceri, după cum va ilustra istorioara ce urmează.

Într-un capitol anterior s-a relatat faptul că First National Bank din Boston îl trimisese pe William F. Thompson, un vicepreşedinte, la cabinetul meu din Pentagon în 1959, probabil după discuţii avute cu reprezentanţii CIA, ca să exploreze „viitorul utilizării elicopterelor în operaţiunile militare (clandestine)" de genul celor care avuseseră loc în Indochina până în 1959.

Unul dintre clienţii băncii era Textron Inc. Banca le

sugerase responsabililor de la Textron că achiziţionarea aproape falimentarei Bell Aircraft Company, în special a secţiei sale de elicoptere, ar putea fi o afacere bună. Ceea ce trebuia să afle banca şi Textron era în ce măsură erau folosite elicopterele în momentul respectiv de către armată şi CIA şi în ce măsură ar putea fi utilizate în viitor în Indochina.

Ambele părţi au fost mulţumite de informaţiile pe care le-au primit de la Pentagon şi din alte surse din Washington. La momentul potrivit, s-a efectuat tranzacţia şi, pe 13 octombrie 1963, presa din Vietnamul de Sud anunţa că o forţă paramilitară de elită a executat primul său atac cu elicoptere împotriva vietcongilor din aparate „Huey" Bell-Textron.

Tot într-unul din capitolele anterioare s-a arătat că, în cele din urmă, au fost distruse în Vietnam peste cinci mii de elicoptere şi că s-au cheltuit miliarde de dolari pentru achiziţionarea lor, atât pentru cele pierdute, cât şi pentru cele care le-au înlocuit.

Ceea ce dorim să arătăm este faptul că, pentru aceste influente grupuri private de industriaşi şi oameni de finanţe, continuarea războiului din Vietnam era de o însemnătate vitală. Şi, desigur, elicopterele au reprezentat doar o parte din costul total de două sute douăzeci de miliarde de dolari al participării americane în acel conflict. Cea mai mare parte a acestei sume a fost cheltuită, de fapt, după 1963; numai două sau trei miliarde fuseseră consumate în acţiunile militare americane directe din Vietnam, în toţi anii scurşi de la Cel de-al Doilea Război Mondial până în 1963 inclusiv. Dacă ar fi trăit Kennedy, nu s-ar fi ajuns la mai mult decât atât.

Este adesea dificil să reconstitui momente de istorie şi să localizezi un incident care devine crucial pentru evenimentele ulterioare. Aici, însă, avem o ocazie deosebită.

Succesul afacerii dintre First National Bank din Boston, Textron şi Bell, depindea de escaladarea războiului din Vietnam. Un personaj cheie al acestui program era Walter Domberger, şeful Centrului German de Rachete de la Peenemünde, Germania, din vremea războiului şi ulterior unul dintre membri de frunte ai Bell Aircraft Company. Asociatul şi protejatul lui Dornberger de la Peenemünde, Wernher von Braun, care avusese o contribuţie esenţială la dezvoltarea sistemelor de rachete Pershing şi Jupiter ale armatei, a devenit o figură centrală în proiectele lunare ale NASA. Asemenea legături între tehnicienii de marcă pot fi de mare însemnătate în complexul militar-industrial, ducând, de obicei, la alocarea unor bugete mai substanţiale pentru toate programele comune.

Kennedy anunţase un buget militar redus, sfârşitul participării americane în Indochina şi o schimbare majoră în cursa lunară. Nu e necesară o judecată ieşită din comun sau informaţii secrete pentru a înţelege că anumite persoane interesate considerau propunerea lui Kennedy, de dezamorsare a războiului din Vietnam şi de reducere a programelor puternic stipendiate, extrem de primejdioasă pentru propriile lor proiecte.

Presiunea ce se exercita asupra lui Kennedy era intensă, dar era nevoie de un oarecare eveniment major care să agite spiritele şi să declanşeze explozia. După toate probabilităţile, moartea preşedintelui Ngo Dinh Diem şi a fratelui său Ngo Dinh Nhu, petrecute pe 1 noiembrie la Saigon, a fost un astfel de eveniment. Au existat cel puţin opt sau nouă în plus care, privind retrospectiv, indică faptul că începuse să se desfăşoare complotul împotriva lui Kennedy.

De pildă, într-o iniţiativă fără precedent, aproape întreg cabinetul Kennedy a mers la Honolulu pentru conferinţa aceea de pe 20 noiembrie 1963 cu Henry Cabot

Lodge, ambasadorul de atunci la Saigon.

Tot atunci, preşedintele Kennedy şi vicepreşedintele Lyndon Johnson au părăsit Washingtonul pentru o vizită protocolară la Dallas. Noaptea de 21 noiembrie i-a găsit pe preşedinte şi pe însoţitorii săi la Fort Worth, oraşul care-l primise cu o deosebită căldură, datorită faptului că era un beneficiar însemnat al fondurilor contractului TFX şi era programat să primească afacerea de miliarde cu elicopterele Bell.

Ambele călătorii au fost deosebit de ieşite din comun. Cea de la Honolulu a îndepărtat o mare parte din anturajul lui Kennedy – cvorumul guvernului – de Washington. După care, prelungirea unei asemenea absenţe cu o virtuală excursie la Tokio a întregului grup ar fi fost greu să fie susţinută de vreun temei, în orice moment s-ar fi produs.

În acelaşi timp, turneul electoral al preşedintelui în statul Texas însoţit de vicepreşedinte viola direct un tabu de mult consacrat al Serviciului Secret, aducând ambii bărbaţi împreună în apariţii publice.

Oricare ar fi soluţiile acestor enigme aparente, nu se poate ocoli concluzia că scenariul general al loviturii de stat planificate a fost pus în mişcare, la cele mai înalte niveluri, cu mult înainte de plecarea preşedintelui spre Texas. În dimineaţa zilei de 22 noiembrie, grupul prezidenţial a parcurs mica distanţă dintre Fort Worth şi Dallas cu avionul prezidenţial, aterizând la Love Field, Dallas, pentru o paradă entuziastă prin oraş.

În vreme ce caravana prezidenţială îşi începea procesiunea pe străzile Dallasului, să notăm că multe lucruri care ar fi trebuit făcute ca operaţiuni ale procedurii standard de securitate n-au existat. Aceste omisiuni dezvăluie amestecul complotiştilor şi faptul de netăgăduit că au acţionat printre cele mai înalte niveluri guvernamentale ca să aibă acces la canalele necesare tainicei orchestrări a unor astfel de lucruri.

Unele dintre aceste omisiuni au fost lucruri simple care se fac în mod obişnuit, fără excepţie. Toate ferestrele clădirilor pe parcursul rutinei unei caravane prezidenţiale trebuie să fie închise şi trebuie postaţi observatori care să se asigure că ele vor rămâne închise. Vor avea staţii radio, iar cei plasaţi pe acoperişuri, în cazul în care vreun terorist apare la vreo fereastră, vor fi înarmaţi. Toate gurile de canalizare aflate pe străzi trebuie să aibă capacele fixate cu sudură, pentru a exclude posibilitatea folosirii unui canal ca adăpost al unui atentator. Sunt supravegheaţi cu atenţie oamenii cu umbrele, cu haine sub braţ ori cu alte lucruri ce pot camufla o armă. Lista este lungă, dar practică şi ţine de rutină.

Aceste operaţii n-au fost făcute la Dallas în ziua aceea.

În 1963, Serviciul Secret avea multe decenii de experienţă în domeniul protecţiei prezidenţiale. Existau practici şi metode stricte care fuseseră stabilite încă din momentul în care Congresul i-a atribuit Serviciului Secret sarcina de a se ocupa de protecţia preşedintelui şi a familiei sale ca principală responsabilitate, fapt petrecut în urma asasinării preşedintelui William McKinley în 1901.

Deoarece Serviciul Secret este o organizaţie relativ mică, se apelează de obicei la sprijinul poliţiei locale, biroului local al şerifului, jandarmeriei, Gărzii Naţionale şi unităţilor armate regulate, în funcţie de necesităţi, feristă chiar un curs de pregătire special, numit „Protecţie”, care se învaţă în anumite unităţi militare în scopul de a familiariza cu această responsabilitate. În aceste vremuri de avans tehnologic, a devenit o meserie de o precizie şi o specializare extremă.

Este mai dificil să faci în aşa fel, încât un anumit organism din sistem să nu-şi îndeplinească atribuţiile decât să-l faci să acţioneze conform acestora. Asemenea sarcini sunt automatisme şi ţin de însăşi natura sistemului. Prin

urmare, atunci când o unitate nu-şi îndeplineşte îndatoririle conform obiceiului şi regulamentelor, e semn că s-a întâmplat ceva deosebit de neobişnuit. În cazul uciderii preşedintelui Kennedy, anumitor persoane cheie li s-a spus că nu va fi necesară prezenţa lor la Dallas. Unora li s-a spus să nu facă anumite lucruri, în timp ce alţii au fost ignoraţi, pur şi simplu, cu desăvârşire.

Nu este întotdeauna uşor să obţii o dovadă certă a unei conspiraţii, chiar şi atunci când multe lucruri îi indică existenţa. Influenţa conspiratorilor poate fi atât de mare, încât ei pot anulă procedurile legale obişnuite. Astfel, opinia publică, dacă e să cunoască adevărul, trebuie să descopere ce s-a întâmplat din amănuntele şi probele circumstanţiale aflate în sprijinirea dovezilor. După care, pe baza oricărei probe valide care devine disponibilă, se poate determina, în cele din urmă, natura conspiraţiei şi identitatea celor implicaţi.

Cu mai bine de o sută două zeci de ani în urmă, procurorul special al Curţii Marţiale, John A Bingham, menţiona:

O conspiraţie este rareori, dacă este vreodată, dovedită prin recunoaşterea culpei. În afară de cazul în care unul dintre conspiratorii iniţiali îşi trădează complicii şi mărturiseşte împotriva lor", vinovăţia acestora putând fi dovedită numai cu ajutorul unor probe circumstanţiale. Unii autori care au tratat subiectul probei au spus că asemenea circumstanţe sunt mai puternice decât o dovadă peremptorie. O persoană care depune mărturie categorică sub jurământ poate denatura faptele sau poate jura strâmb, dar circumstanţele nu pot minţi1.

Într-o operaţiune atât de obişnuită ca asigurarea protecţiei prezidenţiale în cursul unui tur printr-un oraş american atât de important ca Dallasul, prezenţă schimbărilor în cadrul ordinii prestabilite demonstrează existenţa şi îndemânarea complotiştilor. Să trecem în

revistă anumite fapte referitoare la evenimentele din jurul morţii preşedintelui.

Raportul Comisiei Warren conţine mărturia lui Forest Sorrels din Serviciul Secret. Sorrels spune că el şi domnul Lawson de la poliţia municipală din Dallas au ales „cel mai bun itinerariu… pentru a-l duce (pe preşedinte) de la Love Field la Trade Mart”. O sarcină legitimă, dar oare ruta aleasă de Sorrels a fost cu adevărat „cel mai bun itinerariu”, din punctul de vedere al securităţii? De ce a fost aleasă tocmai acea rută?

Drumul ales de Sorrels şi de poliţia din Dallas implică o întoarcere de nouăzeci de grade dinspre Main Street către Houston Street şi chiar un viraj şi mai strâns de pe Houston spre Elm Street. Aceste viraje cereau ca maşinii prezidenţiale să i se imprime o viteză foarte redusă într-o parte a oraşului în care ruta era predominată de clădiri înalte, transformând zona într-una deosebit de primejdioasă. Totuşi, Sorrels a declarat Comisiei Warren că aceasta „era cea mai directă cale de acolo şi cea mai rapidă rută către Trade Mart”.

Ceea ce nu a spus Sorrels este că virajele atât de strânse şi clădirile înalte făceau ruta nesigură. De ce au acceptat, el şi poliţia, acel itinerariu riscant, mai ales în condiţiile în care reprezenta o violare clară a regulamentelor de securitate?

Preşedintele Kennedy a fost împuşcat pe Elm Street chiar după ce maşina în care se afla a făcut acea întoarcere lentă dinspre Houston. Mulţi au considerat această împrejurare ca fiind o dovadă crucială a existenţei unei conspiraţii îndreptate împotriva vieţii preşedintelui, fiind socotită astfel deoarece itinerariul a fost ales de Serviciul Secret, contrar practicii, şi fiindcă această discrepanţă a fost ignorată de Raportul Warren şi de toate celelalte investigaţii de atunci încoace. Concluzia a fost că aceasta făcea parte din complotul ticluit de ucigaşi;

trebuia să creeze un loc de pândă ideal, şi colţul străzii Elm era o astfel de poziţie. Mai mult, indiferent de ruta aleasă pentru caravana prezidenţială, Serviciul Secret şi ajutoarele lor din armată ar fi trebuit să asigure un scut de protecţie impenetrabil pe tot parcursul drumului, ceea ce nici n-au încercat să facă, iar această gravă omisiune tinde să furnizeze dovada certă a existenţei unui complot. Cineva, din interior, a fost în stare să anuleze aceste precauţii normale.

Conform propriului regulament al Serviciului Secret, când unei caravane prezidenţiale i se poate menţine o viteză de patruzeci de mile pe oră sau mai mult (în majoritatea locurilor), nu este necesar ca de-a lungul drumului să se asigure o protecţie suplimentară. Însă, când caravana trebuie să se deplaseze cu o viteză mai mică, existenţa unor cadre de protecţie la sol, în clădiri, pe acoperişurile clădirilor, în scopul asigurării supravegherii necesare, este esenţială. Aceşti lucrători ar fi descoperit, de pildă, că, înainte de a se trage, multe ferestre din clădirea Depozitului de Manuale Şcolare din Dallas erau deschise, după cum au demonstrat fotografiile făcute la faţa locului în acel moment.

Foarte puţine operaţiuni de rutină au fost făcute la Dallas. De necrezut, n-a existat niciun agent al Serviciului Secret sau alte cadre de protecţie în perimetrul acelei zone de încetinire de pe Elm Street. Cum a fost posibil? Este un fapt dovedit că oamenilor Serviciului Secret din Fort Worth li s-a spus că nu va fi nevoie de ei la Dallas.

Comandantului unei unităţi militare pregătite special pentru protecţie şi situată la San Antonio, Texas, i s-a spus că prezenţa lui şi a oamenilor săi nu va fi necesară în Dallas, deoarece „o altă unitate se va ocupa de acel oraş”.

Eu am lucrat cu unităţile militare de protecţie prezidenţială. Mai târziu, am chemat un cadru al acelei unităţi militare. Mi s-a spus că şeful unităţii militare „a

oferit serviciile companiei sale pentru a asigura protecţie pe tot parcursul excursiei prin Dallas*", că a fost „refuzat în faţă şi cu hotărâre de Serviciul Secret" şi că „au fost schimbate cuvinte grele între agenţi".

Mi s-a mai spus că acea unitate militară, Detaşamentul al 316-lea de infanterie al Grupului de Informaţii hr. 112 de la Fort Sam Houston din cadrul Armatei a patra* „deţinea informaţii referitoare la Lee Harvey Oswald înainte de 22 noiembrie 1963". Se „ştia că Dallasul e periculos", i-a spus comandantul camaradului meu, explicând de ce îşi oferise serviciile, în ciuda unui apel de a „rămâne pe poziţie". Ca un câine bătrân, el îşi va face numărul fără instrucţiuni suplimentare. A-i spune „să nu-şi mai facă vechiul număr" ar fi inutil.

Această întâmplare ridică un mare semn de întrebare; de ce a fost refuzat, fără drept de apel, sprijinul acestei unităţi de elită? Cine ştia dinainte că nu va fi dorită în Dallas?

Pe niciun acoperiş de clădire din zonă nu s-a aflat vreun om al Serviciului Secret. N-au fost luate nici precauţii ca să se verifice dacă toate ferestrele cu vederea spre ruta caravanei din această zonă dificilă au fost închise. S-a spus că omul presupus de a-l fi ucis pe preşedinte a tras trei focuri de la o fereastră deschisă de la etajul al şaselea ai clădirii aflate chiar deasupra virajului strâns dintre străzile Houston şi Elm.

Existenţa acelui „bârlog al ucigaşului", dacă a fost într-adevăr ocupat, viola regulile fundamentale ale protecţiei. Fereastra acestuia dădea spre locul în care maşina avea să încetinească. Clădirea a avut multe ferestre deschise în acel moment. Oamenii Serviciului Secret nu au acoperit acea înaltă clădire şi nu a existat niciun agent postat pe acoperişurile învecinate, ca să poată observa acel adăpost sau altele asemănătoare. Şi nicio unitate militară nu s-a aflat în Dallas cu sarcina

respectivă.

De ce au greşit în totalitate agenţii Serviciului Secret sau de ce au omis să facă lucruri altfel obişnuite şi necesare pentru o protecţie reală? Să li se fi spus, totuşi, că nu erau necesare? Dacă da, cine avea autoritatea şi cine cunoştea tainele meseriei lor ca să ordone aşa ceva? în mod clar, respectiva autoritate trebuia să vină de la un nivel foarte ridicat.

Versiunea oficială a uciderii preşedintelui este de un absurd evident, din mai multe motive. Comisiei Warren i s-a cerut să-şi fundamenteze întreaga poveste pe un scenariu care spunea că a existat un singur atentator, că acest atentator a tras trei focuri cu o puşcă italienească, foc-cu-foc, de la o fereastră situată pe colţ la al şaselea etaj şi că aceste focuri au fost singurele care s-au tras. FBI-ul şi Serviciul Secret au relatat aceeaşi poveste. Ambele servicii au raportat trei împuşcături, trase de un singur puşcaş, din aceeaşi armă.

Există douăzeci şi şase de volume ale Raportului Warren care, în mare parte, conţin informaţii contrafăcute şi irelevante. Dacă au existat mai mulţi puşcaşi, dacă vreun foc a fost tras dintr-o altă poziţie şi dacă au fost mai mult de trei împuşcături distincte, întregul castel de cărţi de joc ridicat de Comisia Warren şi aliaţii săi, ca FBI-ul, Serviciul Secret, forţele armate şi comisariatul de poliţie din Dallas, printre alţii, se prăbuşeşte.

Rezultă, în continuare, că, dacă raportul se dovedeşte a fi greşit în privinţa vreunuia dintre aceste puncte esenţiale, trebuie, fără doar şi poate, să fie o conspiraţie implicând autori ai unui pian ingenios, nu numai de a-l înlătura pe preşedinte şi de a prelua controlul asupra guvernului Statelor Unite, ci şi de a menţine cea mai elaborată minciună a secolului. De vreme ce toate aceste informaţii sunt înregistrate oficial, haideţi să cercetăm câteva elemente cheie ale scenariului Comisiei Warren.

Prezumtivul locaş al criminalului era la şase etaje deasupra virajului pe care maşina preşedintelui l-a făcut către Elm Street. Imprevizibilul a făcut ca un locuitor al Dallasului, Abraham Zapruder să se instaleze pe un mic piedestal de piatră pentru a filma în culori caravana prezidenţială. Se afla poziţionat puţin mai sus de nivelul solului şi spre dreapta faţadei clădirii Depozitului de Manuale Şcolare din Texas, batontă mărturiei oculare a filmului lui Zapruder, se poate observa cu precizie poziţia limuzinei prezidenţiale în momentul primei împuşcături şi se pot cronometra intervalele dintre împuşcături.

Chiar în cazul unei viteze reduse şi a unei distanţe medii, un trăgător trebuie să urmărească ţinta şi să se plaseze înaintea acesteia pentru a compensa deplasarea. De la distanţa şi înălţimea unei ferestre aflate la al şaselea etaj, n-ar fi fost o împuşcătură imposibilă… dacă ’n-ar fi existat frunzişul unui copac masiv care se afla între bârlogul trăgătorului şi maşina preşedintelui, după cum se vede în fotografiile luate de presă la faţa locului, ca aceea făcută de Aligens, un fotoreporter profesionist.

Este cunoscută imaginea prinsă de camera lui Zapruder. Pelicula a captat rotaţia anvelopelor şi deplasarea dincolo de linia albă întreruptă de marcaj de pe Elm Street. Aceste amănunte fac posibilă stabilirea cu precizie a locului în care se afla preşedintele şi a faptului că era protejat de copacul acela înalt în momentul primei împuşcături. Niciun ţintaş nu ar fi putut să urmărească ţinta mişcătoare prin frunziş şi să tragă trei focuri într-o succesiune rapidă, cu două dintre ele lovindu-şi ţinta cu precizie. A gândi că aşa ceva este posibil e o aberaţie.

Mai mult, un puşcaş experimentat – un fost puşcaş marin, să zicem – n-ar fi ales un loc unde avea să ţintească prin coroana unui copac dacă voia să-l ucidă pe preşedintele Statelor Unite.

Pentru a încerca să dovedească faptul că atentatorul

fusese capabil să-l împuşte pe preşedinte prin frunziş.

FBI-ul a montat o cameră în fereastra de la etajul al şaselea, armată cu un obiectiv telescopic. Biroul a regizat deplasarea cu viteză redusă a unui automobil cu patru pasageri la bord, luând virajul către Elm Street în timp ce camera înregistra imagini, în aparenţă ca să arate ce a văzut ucigaşul. În aceste fotografii, se poate vedea marcajul în cruce al obiectivului telescopic focalizat direct pe spatele victimei de la acea fereastră şi printre crengile copacului.

FBI-ul nu a menţionat că acesta este un trucaj fotografic. O lentilă telescopică poate fi îndreptată asupra unei ţinte depărtate şi va părea că vede „printre" obstacolele care intervin, cum ar fi frunzele. În acelaşi mod, ochiul se poate concentra printr-un ecran asupra unei ţinte îndepărtate; vede ţinta îndepărtată, dar nu observă ecranul. Dar cu toate că ochiul uman şi trucajul unui operator pot face acest lucru, el nu este posibil pentru un puşcaş care priveşte printre oameni şi frunze, după cum vă poate confirma orice vânător. Glonţul, nu lentila, trebuie să treacă printre frunze şi crengi, iar astfel de obstacole îi deviază direcţia.

Această şmecherie rudimentară a FBI-ului cu copacul, lentila telescopică şi camera este un exemplu clasic ai felului în care se poate ascunde o crimă reală printr-o minciună şireată. Întrucât acest lucru devine evident, ne întrebăm cine, la ce înalt nivel al administraţiei, avea autoritatea să implice FBI-ul într-o asemenea conspiraţie şi în acoperirea acesteia? Acesta este miezul chestiunii de cum aprofundăm cercetarea asasinării lui Kennedy.

O notă a directorului FBI, J. Edgar Hoover, din 29 noiembrie 1963, menţionează o discuţie pe care a avut-o cu preşedintele Johnson. (Autorul deţine o copie a acestei hote). Hoover scria:

Preşedintele a indicat apoi care sunt concluziile noastre:

1) El (Oswald) este acela care a ucis;

2) După ce a fost lovit preşedintele, a urmat guvernatorul Connally;

3) Preşedintele ar fi fost lovit de trei ori, dacă guvernatorul Connally nu s-ar fi întors după primul foc şi a fost lovit de al doilea…

Pe scurt, preşedintele şi directorul FBI au tras concluzia că John F. Kennedy a fost lovit o dată, iar Connally de două ori. Asta înseamnă un total de trei gloanţe. După cum ştim, Raportul Comisiei Warren afirmă că acel glonţ, care l-a lovit pe preşedinte trecându-i prin trup, l-a lovit şi pe Connally şi că un alt glonţ a lovit capul preşedintelui şi l-a ucis. Tot acest raport recunoaşte că un al treilea glonţ i-a ratat pe amândoi şi a lovit un privitor. Ceea ce înseamnă, de asemenea, un total de trei gloanţe şi reclamă existenţa acelei scheme a glonţului „magic”.

Dacă ne gândim la acest lucru pentru o clipă, înţelegem importanţa conversaţiei dintre Johnson şi Hoover. Preşedintele Johnson formula propriile concluzii la numai o săptămână de la asasinat. Se aflase cu două maşini în spatele preşedintelui Kennedy. A auzit acele împuşcături şi relatarea sa din ziua aceea contrazice total ceea ce va deveni ulterior versiunea oficială.

Această notă însemnată începe cu o recapitulare a conversaţiei dintre Hoover şi Johnson în cursul căreia au discutat despre alegerea persoanelor cărora li se va cere să facă parte din Comisia Warren. Însuşi Johnson, după cum îl citează Hoover, a dovedit netemeinicia concluziei „celor trei gloanţe” a Raportului Warren.

Hoover scria: „Am declarat că experţii noştri balistici au putut dovedi că focurile au fost trase de această armă; că preşedintele a fost lovit de primul şi de al treilea glonţ, iar Connally de al doilea; că au fost trei împuşcături…”

(Observaţi că în schema „celor trei gloanţe” de mai sus, Hoover scrie: „… a indicat concluziile noastre” referitor la faptul că două gloanţe l-au lovit pe Connally şi numai unul pe preşedinte).

Numai această declaraţie, prin ea însăşi, distruge credibilitatea Raportului Warren. Nu relatează nimic despre glonţul „ratat” care a lovit o bordură şi l-a rănit pe un privitor din apropiere numit James Tague, după cum se va arăta mai jos. Aceea a fost o incontestabilă a patra împuşcătură. Mai mult, există dovada certă care demonstrează dincolo de orice dubiu că nici Raportul Warren şi nici chiar nota lui Hoover n-au fost corecte; ambele versiuni sunt la fel de neîntemeiate; ambele au fost contrafăcute.

Versiunea asasinatului, aşa cum apare ea în Raportul Comisiei Warren, arată că au fost trase trei focuri. Orice schimbare în această cifră distruge întreaga pledoarie a comisiei. Chiar şi o analiză superficială a acestei invenţii a

„Celor trei gloanţe” duce la năruirea „edificiului”. Trebuie să fi fost mai mult decât trei împuşcături şi mai mult decât un singur trăgător.

Un glonţ l-a lovit pe preşedinte în spate. (Acest lucru poate fi stabilit, fără niciun dubiu, de faptul că atât haina, cât şi cămaşa preşedintelui prezintă orificii în spate, dedesubtul omoplatului drept). Fără a intra în amănuntele autopsiei, vom accepta aceasta, pur şi simplu, ca glonţul numărul unu. Un alt glonţ l-a atins pe preşedinte în cap, zdrobindu-i craniul. Guvernatorul Texasului, John Connally, care stătea în maşină pe strapontină, chiar în faţa preşedintelui, a spus că acest glonţ a „acoperit maşina cu materie cerebrală”. Acesta este glonţul numărul doi. Alt glonţ şi-a ratat ţinta şi a fost recunoscut de Comisia Warren ca o ratare clară. Acesta este glonţul numărul trei.

Din nefericire, membrii Comisiei Warren au fost confruntaţi cu faptul că cel puţin unul dintre gloanţe l-a

lovit pe guvernatorul Connally. N-a existat un al patrulea glonţ sau aşa au spus ei. Membrii Comisiei şi-au forţat drumul prin această dilemă, încercând să demonstreze că glonţul numărul unu (care l-a lovit pe preşedinte în spate) a trecut prin trupul lui Kennedy, ieşind printr-un mic orificiu din zona gâtului acestuia, apoi, prin aer, (într-o traiectorie circulară) ajungând în spatele lui Connally, a trecut printr-o coastă, ieşind afară în aer, zdrobind încheietura mâinii guvernatorului, din nou în aerul curat al Texasului şi apoi întorcându-se să se afunde în partea interioară a coapsei guvernatorului, unde au mai rămas câteva mici fragmente până în ziua de azi.

Ca şi cum traiectoria acestui glonţ „magic" nu era destul de'e fantastică, Comisia Warren a susţinut că cineva a descoperit acest mult umblat proiectil zăcând pe o brancardă din spitalul Parkland Memorial, unde au fost duşi Kennedy şi Connally. Comisia Warren a publicat fotografii ale acelui glonţ, şi glonţul însuşi poate fi văzut „pe viu" la Arhivele Naţionale. Ca prin minune, glonţul fermecat este neatins, cu excepţia unui semn uşor de unde cineva a îndepărtat o mică schijă pentru identificare. Mat mult, acest exponat istoric nu arată nici cea mai mică dovadă că i-ar lipsi acele mici fragmente pe care Connally le poartă încă în coapsa rănită.

Versiunea zborului fantastic al glonţului numărul unu este aberantă, dar valoroasă pentru a demonstra cum anume făptaşii acestei crime au avut suficientă putere ca să pună la cale asasinarea preşedintelui, completa muşamalizare şi ruşinoasa reducere a şefului justiţiei la rolul de marionetă în scopul emiterii raportului de acoperire a crimei. Chiar mai demoralizantă a fost abilitatea lor de a impune poporului american o astfel de poveste timp de aproape trei decenii şi să o consolideze, făcând ca fiecare preşedinte de la Kennedy încoace să se pună chezaş pentru credibilitatea ei. Numai acest ultim

lucru şi e de ajuns ca să ne dăm seama de poziţia şi de dimensiunea acelui centru de putere.

Scenariul glonţului vrăjit a supravieţuit mai bine de o generaţie de atacuri, anchete şi îndoială. Rămâne versiunea oficială, o versiune pe care foarte puţini dintre reprezentanţii guvernului şi ai presei o contestă, poate chiar niciunul. Exemple de acest gen demonstrează că această crimă nu a fost comisă numai pentru uciderea preşedintelui, ci şi pentru a prelua frâiele conducerii statului. Cabala ştie că orice s-ar fi inventat ca explicaţie a crimei nu putea fi contestat niciodată. Crima nu a fost judecată niciodată în vreun tribunal texan, aşa cum reclama legea.

Serviciul Secret, FBI şi Comisia Warren a trebuit să admită faptul că unul dintre cele trei gloanţe trase de „puşcaşul singuratic" şi-a ratat ţinta. Această recunoaştere a fost determinată de faptul că James Tague, un spectator, a fost lovit în obraz de o schijă a glonţului sau de o bucăţică de piatră din bordura izbită de glonţul rătăcit. Fie dintr-un motiv, fie din celălalt, Tague apare fotografiat de un operator de televiziune, cu sângele curgându-i pe obraz. De asemenea, acesta a fotografiat bordura din locul unde a stat Tague în acea zi, din poze reieşind zgârietura făcută de glonţ pe piatră.

Această situaţie a lăsat Comisia Warren doar cu două gloanţe care să explice rănile preşedintelui Kennedy şi a lui Connally. Comisia mai era constrânsă de „faptul" că cineva „a găsit" doar trei tuburi la locul pretinsului bârlog al puşcaşului. O dată ce aceste mărturii, reale sau inventate, au devenit publice, comisia a trebuit să-şi ţeasă povestea în acord cu ele. S-a folosit informaţia despre Tague destul de superficial. Membrii Comisiei Warren au fost de acord că Tague a fost lovit de un fragment şi că rana acestuia s-a datorat „glonţului ratat". Nu s-a spus nimic despre locul în care stătea Tague.

Majoritatea cititorilor Raportului Warren bănuiesc că Tague stătea în apropierea locului pe unde a trecut limuzina Lincoln pe Elm Street. Ei cred că, într-adevăr, a fost un glonţ ratat şi că traiectoria acestuia nu a putut fi departe de a celorlalte care au fost trase. Cititorii bănuiesc că, dacă membrii Comisiei aveau să-l crediteze pe ţintaş cu supraomeneasca abilitate de a trage prin frunzişul unui copac şi de a lovi o ţintă mişcătoare cu două din trei împuşcături, atunci trebuie să fi fost atât de bun, încât cel de-al treilea glonţ să lovească foarte aproape de ţintă, însă n-a fost aşa, iar aici apare un alt factor cheie al ingenioasei regizări a uciderii preşedintelui.

Tague stătea la curba de pe Main Street, nu pe Elm Street. Se găsea la mai mult de un bloc înaintea maşinii prezidenţiale. Să încercăm să tragem o linie de la punctul de impact de pe bordură înapoi spre poziţia încercuită a capului şi umerilor preşedintelui. Dacă ducem această linie spre un punct de tragere situat în spate, plasăm trăgătorul la o fereastră de la etajul al doilea al clădirii Dal-Tex situate în spatele maşinii prezidenţiale.

Pe de altă parte, dacă tragem o linie din acelaşi punct de contact de pe piatra de bordură înapoi spre poziţia presupusului ucigaş solitar de la etajul al şaselea al Depozitului de Manuale Şcolare, vom descoperi că glonţul a trecut cam la douăzeci şi două de picioare deasupra maşinii prezidenţiale şi la un mai puţin de treizeci şi trei de picioare în dreapta acesteia. Evident, acest glonţ poate fi cu greu catalogat ca unul care era „cât pe ce” să-şi atingă ţinta. Traiectoria glonţului care l-a lovit pe Tague dezvăluie că poziţia cel puţin a unui trăgător din piaţa Dealey a fost la fereastra de la etajul al doilea al clădirii Dal-Tex. În această poziţie el ar fi avut un câmp logic de tragere din spatele limuzinei Lincoln, fără niciun copac interpus între el şi ţintă. Priceperea unui „mecanic” profesionist sau a unui ţintaş de excepţie este de aşa

natură, încât el va alege doar cea mai bună poziţie. Acea fereastră din clădirea Dal-Tex este locul ideal pentru un specialist.

Este demn de remarcat faptul că sâmbătă, 23 noiembrie 1963, piatra cu urma loviturii pe ea a fost înlăturată şi înlocuită. Oswald, presupusul puşcaş solitar, se afla atunci în arest. Cine a beneficiat de îndepărtarea acestei dovezi? Răspunsul începe să fie limpede: aceia care doreau să menţină versiunea unui singur asasin. Chiar şi ideea poziţiei la etajul al şaselea a unui singur asasin e absurdă. Ultima, fatala şi zdrobitoarea împuşcătură – cum o dovedeşte fără putinţă de tăgadă filmul lui Zapruder – a venit de la nivelul solului şi dintr-o poziţie din direcţia colinei acoperite cu gazon care i-a oferit asasinului posibilitatea unei împuşcături din apropiere, fără obstacol, înspre capul lui Kennedy. Faptul că materia cerebrală a fost împrăştiată în spate, peste portbagajul limuzinei, peste poliţistul motociclist care se deplasa în partea din stânga în spatele maşinii şi chiar mai departe, peste iarba din zona stângă, dindărătul Lincolnului, consolidează concluzia că focul a fost tras din dreapta, din faţa maşinii şi de la nivelul solului.

Ceea ce s-a întâmplat cu filmul lui Zapruder oferă mai departe pătrunderea în esenţă a felului în care abilii conspiratori şi-au aranjat acoperirea. În noaptea aceea, pe 22 noiembrie 1963, un oficial de la revista *Life* a negociat cu Zapruder costul drepturilor asupra peliculei din aparatul său. Ulterior, când s-a făcut o serie de fotografii cadru, cadru pentru a arăta terifiantul impact al acelui glonţ asupra capului preşedintelui, cineva a inversat, cu o îndemânare diabolică, succesiunea acestora pentru a face să pară că craniul a fost împins înainte, nu înapoi.

La puţin timp de la publicarea acelor fotografii, un cercetător, Harold Weisberg, a observat că aceste cruciale fotografii ale imaginii filmate fuseseră inversate şi nu se

potriveau cu adevărata succesiune de pe peliculă. Aceasta era cu adevărat uluitor.

Însemna că cineva, cumva, fie a determinat FBI-ul să schimbe succesiunea, fie a convins pe cei de la revista *Life* să aranjeze fotografiile într-o anumită ordine, ca să arate că preşedintele a fost lovit la cap din spate – din direcţia adăpostului atentatorului solitar, de la fereastra etajului al şaselea, nu din faţă, unde se aflase adevăratul ucigaş.

Inteligenta inversare a succesiunii fotografice dovedeşte că acţiunea a fost atent supravegheată de agenţi capabili care puteau controla anumite activităţi cheie ale aparatului birocratic (inclusiv grupul de consilieri ai comisiei) şi presa, care din momentul respectiv a rămas sub acest control.

Dar probabil cel mai incredibil aspect al acestei conspiraţii, ce urmărea să-l ucidă pe preşedinte, să preia controlul asupra guvernului american şi să ascundă orice acţiune implicită cât timp va fi necesar, este abilitatea complotiştilor de a ajunge chiar la preşedintele Curţii Supreme a Statelor Unite pentru a da credibilitate scenariului de acoperire.

Nimic nu arată mai bine extinderea acestui control decât următoarele paragrafe luate dintr-o întâlnire a nou createi Comisii Warren de pe 27 ianuarie 1964. Membrii discutau problemele pe care le întrevedeau în tratarea subiectului cu Serviciul Secret, cu FBI-ul şi cu statul Texas, unde ar fi trebuit să aibă loc procesul.

John McCloy, membru al comisiei, vorbea despre una din ele: „Înţeleg neajunsul acesta (diferenţele dintre relatarea Serviciului Secret şi raportul FBI), dar, pe de altă parte, cred că suntem atât de dependent! de ei (Serviciul Secret şi FBI) pentru cercetările noastre”.

J. Lee Rankin, consilierul general al comisiei, spunea: „În parte, necazul nostru în această privinţă (a crimei) constă în faptul că ei (FBI şi Serviciul Secret) n-au nicio

nelămurire. Ei au hotărât că Oswald a comis asasinatul. Au hotărât că nimeni altcineva nu este implicat. Au hotărât totul".

„Au judecat cazul şi au ajuns la un verdict asupra fiecărui aspect", a adăugat senatorul Richard B. Russell; iar congresmanul Hale Boggs a întărit: „Ai pus punctul pe i".

În legătură cu miile de „cercetări ulterioare" pe care comisia avea să le facă, Rankin a spus că presupune că răspunsul FBI şi al Serviciului Secret va fi: „Ce vă mai trebuie? Totul e limpede".

Vă veţi aminti de nota lui Hoover din 29 noiembrie 1963, că noul preşedinte, Lyndon Johnson, a spus că Oswald era ucigaşul. Hoover a fost de aceeaşi părere şi a declarat că au existat trei împuşcături. Acei doi oameni hotărâseră. Constituirea Comisiei Warren după aceea a fost un act inutil în sine. Comisia Warren nu a investigat ce se întâmplase; ea a luat, pur şi simplu, datele prefabricate, preambalate şi i-a publicat raportul dinainte pregătit, aşa cum i se ordonase să facă.

Revenind la întâlnirea din 27 ianuarie 1964 a Comisiei Warren, senatorul Russell a arătat cum credea el că vor răspunde cele două organisme: „Aveţi declaraţiile noastre. Ce mai vreţi?"

McCloy credea că li se va spune „Ştim cine l-a ucis pe Cock Robin".

Aceste fraze ilustrează climatul problematic în care acţionau membrii Comisiei Warren.

Comisia a fost înfiinţată printr-un decret prezidenţial pe 29 noiembrie 1963, în aceeaşi zi în care Johnson şi Hoover s-au întâlnit să discute cum va fi coordonată ancheta. O primă întâlnire a comisiei a avut loc pe 5 decembrie 1963. Audierile oficiale au început pe 3 februarie 1964. Comisia a primit un raport FBI în cinci volume pe 9 decembrie şi un altul de la Serviciul Secret pe

20 decembrie 1963.

De un interes deosebit este faptul că, în cursul întâlnirii din 29 noiembrie dintre preşedinte şi Edgar J. Hoover, Johnson i-a spus bunului şi vechiului său prieten şi vecin că, după cum relata Hoover „el dorea să se meargă doar după dosarul şi după raportul întocmit de mine (de Hoover)".

O consecinţă însemnată a anunţării formării Comisiei Warren a fost întreruperea unei plănuite anchete parlamentare independente asupra asasinării. Johnson i-a spus lui Hoover pe 29 noiembrie că intenţionează să „spună Camerei şi Senatului să înceteze ancheta".

Doi dintre primii vizitatori ai lui Johnson în calitate de preşedinte au fost Waggoner Carr, procurorul general al Texasului şi Preston Smith, viceguvernatorul de Texas. Vizita a avut loc pe 24 noiembrie. Ar fi interesant de ştiut dacă atunci au decis ei să nu se ţină un proces pentru uciderea lui Kennedy, chiar dacă a fost comisă în Texas. Ar trebui menţionat că exact în acelaşi moment în care Johnson, Carr şi Smith confereau la Casa Albă, Jack Ruby (Rubenstein) l-a împuşcat pe Lee Harvey Oswald la sediul poliţiei din Dallas, o crimă arătată întregii naţiuni prin reţeaua naţională de televiziune.

Potrivit memorandumului lui Hoover din 29 noiembrie 1963, „şeful poliţiei (din Dallas) recunoaşte că l-a mutat pe Oswald dimineaţa, întrucât aşa convenise cu oamenii de la televiziune ca totul să se facă la lumina zilei".

Numai poliţiştii şi echipele de televiziune erau acceptate în sediu… cu toate acestea, cum-necum, lui Jack Ruby i s-a permis să intre. Sunt importante cuvintele lui Hoover din acel memorandum referitoare la această scenă tensionată:

(Ruby) … îi cunoştea pe toţi ofiţerii de poliţie din district… ceea ce i-a permis, cred eu, să poată intra în

sediul poliţiei. I-am spus (lui Johnson) că, dacă (poliţiştii) au făcut vreo mişcare, imaginea nu a arătat-o, chiar când l-au văzut (pe Ruby) apropiindu-se şi când şi-a ridicat arma spre stomacul lui Oswald; că niciun poliţist din nicio parte nu a făcut niciun efort să-l înşface pe Rubenstein… decât după ce a tras cu pistolul.

Nu ne propunem să examinăm toate dovezile disponibile ce indică această abilă coordonare a morţii unui preşedinte, dar din exemplele furnizate s-ar putea să reiasă limpede că „descoperirile" Comisiei Warren ar fi mai corect să le catalogăm drept „scenariu contrafăcut".

Dacă am ajuns la concluzia că Lee Harvey Oswald a fost făcut „ţap ispăşitor" pentru uciderea preşedintelui Kennedy, trebuie să revenim asupra atmosferei în care au lucrat membrii Comisiei Warren. Ei au fost aleşi şi numiţi de preşedinte în urma unei discuţii cu şeful FBI-ului, J. Edgar Hoover.

În cursul acelei discuţii, după cum arăta Hoover în nota din 29 noiembrie 1963, Johnson a declarat: „Eu (Hoover) eram mai mult decât directorul FBI – eram fratele şi prietenul său intim… dorea să aibă părerile mele în acea chestiune pentru a-şi susţine propria opinie".

Membrii comisiei au fost numiţi imediat după această conversaţie – chiar în aceeaşi zi, de fapt. S-a spus că au avut mână liberă pentru a investiga şi rezolva această crimă teribilă. Comisia a fost autorizată de Congres să folosească dreptul de a cita. Membrii, trecuţi toţi mai jos, aveau experienţă în hăţişurile elitei guvernamentale:

Preşedintele Curţii Supreme, Earl Warren; fostul director al CIA, Allen Dulles; congresmanul (ulterior preşedinte) Gerald R. Ford; congresmanul Hale Boggs (care mai târziu a dispărut în chip misterios într-un accident de aviaţie în Alaska); senatorul Richard B. Russell; senatorul John Sherman Cooper; John J. McCloy, fost preşedinte al Băncii Mondiale.

Ca notă de interes:

1. Allen Dulles a fost omul care a sfidat ordinul expres al lui Eisenhower de a nu implica pe americani în Vietnam, creând Misiunea Militară de la Saigon (1954).

2. Allen Dulles era răspunzător de operaţiunile avioanelor de spionaj ale CIA U-2 şi de acel avion prăbuşit în Uniunea Sovietică pe 1 mai 1960, determinând întreruperea Conferinţei la nivel înalt de la Paris. Eisenhower ordonase anularea în mod expres a tuturor survolărilor teritoriilor comuniste înainte şi în cursul perioadei conferinţei.

3. Operaţiunea Bay of Pigs a fost planificată sub conducerea lui Dulles, iar lipsa de la „datorie" a acestuia e posibil să fi fost unul dintre factorii care au contribuit la eşecul operaţiunii (18 aprilie 1961).

4. Dulles a fost membru al Grupului de Studiu Cubanez care a analizat acea operaţiune nereuşită (1961).

5. Dulles a fost membru al Comisiei Warren.

Dacă ar fi putut cineva, dinăuntrul sau dinafara vieţii publice, să rezolve această crimă, aceşti şapte oameni ar fi trebuit să fie în stare s-o facă. Dar n-au făcut-o. Ca să o spunem pe cea dreaptă, după cum am repetat în cuprinsul acestei cărţi, nici măcar n-au încercat. De ce? Ce structură autoritară a fost atât de puternică, încât a putut manipula o comisie prezidenţială?

O comisie prezidenţială nu este o curte de judecată, iar şedinţele sale nu sunt un substituent echitabil pentru cele ale unui tribunal. Comisiei Warren i s-a dat dreptul de a cita, dar, dintr-un motiv oarecare, nu s-a folosit de împământenită practică a interogatoriului încrucişat. Faptul că Walter E. Craig, preşedintele Asociaţiei Barourilor din America, fusese rugat să asiste la audieri şi să „notifice dacă, în opinia sa, procedurile comisiei sunt conforme cu principiile justiţiei americane" şi că i s-a dat „libertatea de a confrunta martorii" a influenţat foarte

puţin, poate chiar deloc, cursul şi rezultatul lucrărilor comisiei. Craig nu s-a folosit deloc de libertatea de a confrunta martorii.

Comisia n-a luat niciodată în considerare posibilitatea că oricine altcineva decât Oswald, de capul lui, a comis atentatul.

Preşedintele fusese ucis în Dallas, Texas. După lege, crima de omor trebuie judecată în statul în care este comisă. Rămâne să fie judecată astăzi. Nu există statut de prescripţie extinctivă pentru crima de omor.

De ce n-a fost cazul pus pe rol? Oswald e mort, dar asta nu exclude un proces. El este la fel de nevinovat de acea crimă ca oricine altcineva atâta vreme cât o curte de judecată nu l-a găsit vinovat. Date fiind dovezile disponibile, nicio curte nu l-ar putea condamna. Aceşti oameni experimentaţi din Comisia Warren, mai ale preşedintele Curţii Supreme de Justiţie a Statelor Unite, trebuie să ştie acest lucru. Ce aveau de făcut era doar să ordone ţinerea unui proces în Texas.

De ce au permis autorităţile din Texas scoaterea trupului lui Kennedy din Texas? De ce n-au efectuat o autopsie oficială? De ce şi-a ars observaţiile iniţiale omul care a făcut autopsia la Parkland Memorial Hospital din Dallas, doctorul James Humes? Răspunsurile la aceste întrebări, ca şi la multe altele asemănătoare, sunt, din nefericire, foarte limpezi. Oricine a venit în legătură cu acest caz a fost învăluit în misterul ce îl acoperă de treizeci de ani. Chiar şi astăzi, mii şi mii de probe sunt ţinute sub cheie.

În acest punct, mulţi dintre noi întreabă: „Cine sunt oamenii care au pus la cale acest asasinat? Cine a tras în preşedinte şi cine a fost în stare să menţină versiunea de acoperire timp de trei decenii?”

La aceste întrebări există cel puţin două răspunsuri, fiecare din ele la un nivel diferit şi totuşi complementar.

Primul „Cine?” Nu vom şti niciodată. În toată istoria, există dovada certă pentru a accepta existenţa unei elite a puterii cu siguranţă anonimă şi aproape legendară. Buckminster Fuller încearcă s-o descrie cum se poate mai bine; Winston Churchill foloseşte expresia „Înalta Cabală”; doctorul Joseph Needham de la Universitatea din Cambridge, savant orientalist specializat în istoria şi cultura chineză, scria că poporul chinez recunoaşte existenta unei elite a puterii pe care o denumesc „nobilime”, în cazul asasinării lui Kennedy, n-a existat nicio cale de a-i penetra vălul de anonimat, deoarece nici conducerea statului Texas, nici guvernul federal nu au întreprins vreo acţiune legală potrivită.

A doua întrebare: „Cine a tras focurile şi cine a acoperit crima?” Lyndon Johnson s-a apropiat mai mult ca oricine când a spus că „am avut de-a face cu o blestemată de organizaţie criminală”. Adică, profesionişti de elită. Nu vom afla nicicând cine sunt aceştia. „Versiunea de acoperire” e cu totul altceva. A fost o capodoperă de la rolul lui Oswald până la declaraţiile înalţilor oficiali de astăzi. Trebuie să înţelegem un lucru, că versiunea de acoperire are propria trupă de actori. Mulţi dintre aceştia făceau parte din grupul de exilaţi cubanezi din Miami şi din New Orleans şi au fost pregătiţi în cadrul uriaşei infrastructuri a Operaţiunii Mongoose înfiinţată aparent pentru a-l elimina pe Fidel Castro. Oricine dintre aceştia care mai trăieşte astăzi este acoperit de mantia cabalei!

Întreaga conspiraţie poate fi asemuită cu o piesă, cu o măreaţă tragedie. Există autorii. Ei au creat complotul, scenariul, locul, personajele şi dialogurile. Apoi există actorii care s-au conformat scenariului ca mercenari. În acest caz, ei vor fi fost un grup de profesionişti care fac acest lucru regulat, la scară mondială, pentru bani şi pentru protecţie. În cele din urmă, sunt de vânzare.

Există colonii de astfel de experţi care sunt

întreţinute de anumite guverne ori de anumiţi intermediari guvernamentali şi de alte forţe. Sunt utilizaţi cu regularitate pentru acest gen de activităţi.

Cine poate exercita puterea absolută necesară să creeze un astfel de scenariu şi cine îl poate pune în practică? Următoarele elemente vor servi la ilustrarea dimensiunii puterii deţinute de aceşti oameni.

Asasinarea preşedintelui şi mascarada de rigoare a fost urmărită pe peliculă, la televiziune, radio şi în ziare de sute de milioane de oameni din toată lumea. David Lawrence scriind în *New York Herald Tribune* pe 26 noiembrie 1963, observa: „Mulţumită invenţiilor omului, au fost făcute posibile comunicaţiile instantanee în jurul lumii. Niciodată nu a fost atinsă, în trecut, o asemenea relatare atât de cuprinzătoare în aceeaşi zi, concomitent cu ivirea unui eveniment de presă”.

Aşa a fost, e-adevărat, în privinţa capacităţii comunicaţiilor, dar, informaţiile, care s-au propagat în toată lumea, exprimau, oare, adevărul despre dramatica veste sau a fost mai degrabă un mixaj de ştiri reale şi propagandă orchestrată care fusese pregătit şi scris chiar înainte de a avea loc crima?

Pentru aceia dintre noi care, întâmplător, se aflau, de pildă, în îndepărtata aşezare Christchurch din Noua Zeelandă, asasinarea lui Kennedy s-a petrecut în dimineaţa zilei de sâmbătă 3 noiembrie 1963, la ora şapte şi jumătate.

Cât se poate de repede, jurnalul *Christchurch Star* a umplut străzile cu o „ediţie specială”. Un sfert de pe prima pagină era acoperit cu o fotografie a preşedintelui Kennedy. Restul paginii era consacrat, în cea mai mare parte, relatării crimei, din diferite surse. Care erau aceste surse şi cum au putut fi obţinute instantaneu datele biografice atât de amănunţite şi de intime ale lui Oswald? Adevărul este că ele nu au fost obţinute „instantaneu”.

Trebuie să fi fost pregătite înainte de crimă şi, ca toate celelalte, preambalate de cabala secretă.

Această ştire „fierbinte”, pusă la dispoziţie atât de rapid şi de complet în îndepărtata Noua Zeelandă, este un detaliu extrem de important al planului crimei. Ziarul amintit a scos o „ediţie specială” care s-a aflat pe străzi înainte de miezul zilei în Christchurch. Aceasta prezenta articole de presă culese de corespondenţi cu experienţă ce se aflau în Dallas, care relatau că preşedintele a fost lovit de „rafale de focuri de armă”. Câteva rânduri dedesubt scria că s-au auzit „trei rafale de focuri de armă trase, după toate probabilităţile, din puşti automate”.

Un alt reporter îl cita pe senatorul Ralph Yarborough, care călătorise în cortegiu, ca spunând că „... cel puţin două împuşcături au venit din partea dreaptă, din spatele nostru”. Potrivit fotografiilor făcute în acel moment, „partea dreaptă, din spatele” poziţiei senatorului Yarborough nu putea să fi fost corespunzătoare pretinsului ascunziş al asasinului solitar de la etajul al şaselea.

NBC-TV relata că poliţia intrase în posesia unei „arme de fabricaţie britanică... cu o lunetă telescopică”. Nu aceasta era arma italiană din Raportul Warren.

Într-un alt reportaj din acelaşi ziar, se afirma că „maşina fugară a fost capturată în Fort Worth, Texas”. A cui maşină fugară? Oswald n-a părăsit deloc Dallasul.

Acest tip de relatare fierbinte, complet aleatorie, e deosebit de însemnată, întrucât este posibil ca cineva să afle adevărul din aceste ştiri de presă imediate. Ulterior, „ştirile” vor fi falsificate şi dirijate, fiind foarte puţin asemănătoare cu relatările iniţiale, mult mai veridice.

În caravana prezidenţială călătoreau reporteri cu experienţă. Ei ştiu ce este acela un foc de armă atunci când îl aud şi au relatat ce au auzit şi ce au văzut, adică „rafale de împuşcături” şi „arme automate”. Nu deţineau, încă, comunicatele propagandei oficiale.

Nici FBI-ul şi nici Serviciul Secret n-au raportat un astfel de atac. Întrucât n-au fost descoperite arme automate, devine părelnic faptul că reporterii aflaţi la faţa locului au auzit foc simultan tras de mai mulţi „mecanici" specializaţi sau de ucigaşi profesionişti şi că acestea au sunat ca „rafale de armă automată".

Referirea la „trei rafale de împuşcături" şi „probabil din arme automate" pe care am citit-o prima dată pe pagina întâi din ziarul *Christchurch Star*, furnizează un punct de reper foarte important. Demonstrează cum reportajele de ştiri de la faţa locului prezintă fapte reale care diferă mult de mistificarea pregătită şi de *Raportul Comisiei Warren* ulterior întâmplării.

Un alt factor important îl reprezintă faptul că reportajele de la faţa locului beneficiază de acea „comunicaţie instantanee în jurul lumii… concomitent cu ivirea unui eveniment de presă", menţionată de David Lawrence în *New York Herald Tribune*.

În cursul primelor buletine de ştiri de la faţa locului ale CBS au fost folosite aceleaşi expresii: „Trei rafale de foc automat, probabil trase din puşti automate, au ţintit caravana preşedintelui Kennedy în centrul Dallasului". Aceleaşi rânduri au fost preluate şi de buletinele de ştiri ale CBS-ului de mai târziu, din ziua aceea.

De aici putem capta o altă idee. Cu toate că atentatorii ar fi putut folosi „arme automate" este mai mult decât probabil că ce au auzit reporterii în ziua aceea a fost focul bine coordonat a cel puţin trei atentatori aflaţi în poziţii diferite şi că au tras fiecare de cel puţin trei ori.

Aceasta este o veche tactică de tir a ucigaşilor profesionişti. Are rolul de a înlătura responsabilitatea certă a fiecărui ţintaş, acţionând ca un Curăţitor psihologic. Dacă trag trei oameni, aceştia ştiu că numai doi au gloanţe adevărate, iar cea de-a treia armă are încărcătură oarbă. Ţintaşii nu ştiu cine are gloanţe şi cine

are capse. Fiecare poate să creadă că nu el ucide victima; fiecare poate să depună jurământ că nu el a fost ucigaşul.

Este relevant să notăm că aceste reportaje de la faţa locului n-au conţinut informaţiile scrise dinainte despre Oswald, care alimentaseră presa mondială şi pe care le-am citit eu în Noua Zeelandă.

Raportul Warren nu menţionează nicăieri validitatea coordonării mai multor arme, deşi este greu să nu se ţină seamă de primele relatări ale experimentaţilor oameni de presă aflaţi la locul atentatului.

Pe de altă parte, aproape un sfert din prima pagină a jurnalului *Christchurch Star* era consacrată articolului despre Lee Harvey Oswald. Pe pagina a treia era reprodusă o fotografie excelentă a lui Oswald pus la patru ace. Această stranie fotografie nu a apărut în niciun alt dosar.

În momentul tipăririi acestui număr din *Star* poliţia din Dallas tocmai reţinuse un tânăr şi-l învinuise de uciderea unui poliţist din Dallas numit J.D. Tippit. Nu l-au acuzat pe Oswald de asasinarea preşedintelui şi n-au făcut-o până a doua zi dimineaţa devreme. Cu toate acestea, agenţiile British United Press şi America's Associated Press au încropit din nimic un amplu articol, chiar înainte ca Oswald să fi fost acuzat de crimă, şi l-au publicat. A fost curată propagandă. Cine le-a furnizat-o acestor agenţii?

Astăzi, Oswald este un nume cunoscut în toată lumea, dar pe 2 noiembrie 1963, la Dallas, la ora douăsprezece şi jumătate, el era un ex-puşcaş marin de douăzeci şi patru de ani, greu de descris, necunoscut aproape de nimeni. Nu se poate crede că agenţiile respective deţineau în dosarele lor, oportun şi la cerere, toate informaţiile detaliate care au fost atât de rapid difuzate în primele ore de după asasinat.

În amplul articol despre Lee Harvey Oswald din Christchurch *Star* – ce cuprindea şi acea reuşită fotografie

de studio, în costum elegant, cămaşă albă şi cravată – cele două agenţii au furnizat, iar Star le-a publicat, câteva informaţii foarte interesante.

Conform relatării, Lee Harvey Oswald:

„A fugit în Uniunea Sovietică în 1959”.

„A revenit în Statele Unite în 1962”.

„Are soţie (rusoaică) şi copil”.

„A lucrat într-o fabrică din Minsk”.

„A plecat în Uniunea Sovietică după ce a fost eliberat din infanteria marină”.

„A fost deziluzionat de viaţa de acolo (din URSS)”.

„Autorităţile sovietice i-au acordat permisiunea de a se întoarce în SUA împreună cu soţia şi cu copilul”.

„A fost preşedintele Comitetului Fair Play pentru Cuba”.

...şi multe altele.

Este reală afirmaţia lui David Lawrence în *Herald Tribune*, cum că „au fost posibile comunicaţiile instantanee în jurul lumii”. E posibil să fie trimise „instantaneu” ştiri în Jurul lumii. Dar conţinutul acelor ştiri? Pot fi adunate şi confruntate „instantaneu” date despre un anumit tânăr necunoscut?

Cum au putut strânge, confrunta, estima, scrie şi apoi transmite agenţiile de presă tot acel material despre un tânăr necunoscut, Lee Harvey Oswald, în primele momente ce au urmat acelui eveniment tragic şi „neaşteptat...” chiar înainte ca acesta să fie acuzat de poliţie? Cum au putut să justifice colaţionarea unor astfel de ştiri înainte ca poliţia să-l fi pus sub acuzare?

Nu poate exista decât o singură explicaţie: conspiratorii pregătiseră dinainte marioneta şi toate datele sale personale.

Într-un mod straniu, FBI-ul, Serviciul Secret, Comisia Warren şi forţele poliţieneşti din Dallas au declarat insistent că Oswald este ucigaşul. N-au luat niciodată în

considerare vreo altă posibilitate. Dovada n-a fost deloc analizată. În ziarele din toată lumea, chiar şi atât de departe ca în Christchurch, Noua Zeelandă, titlurile trâmbiţau că Oswald a fost ucigaşul preşedintelui.

Dacă cineva crede informaţiile din articolul agenţiilor de presă, este oare posibil să creadă şi că Lee Harvey Oswald, singur, a fost ucigaşul preşedintelui John F. Kennedy?

Aceasta este o întrebare atât de însemnată, încât se ridică problema de ce n-a fost pusă mai des de aceia care au experienţă – mogulii presei înşişi. Cum a putut trăi presa mondială cu această fantezie pe care a primit-o din surse clandestine de propagandă chiar înainte de a se răci trupul lui Kennedy. Cum a fost menţinută această versiune mai mult de douăzeci şi opt de ani?

Trebuie să ne întrebăm ce s-a întâmplat cu presa noastră liberă de altă dată.

Lyndon Johnson se afla în caravană, într-o maşină din spatele limuzinei prezidenţiale, în piaţa Dealey. Johnson a fost marcat de acel eveniment. În timpul conversaţiei pe care a avut-o cu Hoover pe 29 noiembrie 1963, Johnson a întrebat: „Câte focuri s-au tras?” şi dacă „S-a tras vreunul şi asupra mea?” Putem fi siguri că a cugetat la acele împuşcături care i-au trecut pe deasupra capului cât timp a fost preşedinte. După cum vă poate spune orice soldat, o astfel de experienţă asigură o educaţie excelentă.

Într-un capitol anterior menţionam că, în ciuda frecventelor dezminţiri, în acele momente fatidice, Richard Nixon s-a aflat la Dallas participând la o Convenţie a Companiei Pepsi-Cola. Potrivit spuselor consilierului juridic general al companiei, Nixon şi ceilalţi aflaţi în sală au îngenuncheat pentru o scurtă rugăciune când au auzit de moartea lui Kennedy. În pofida acestui fapt, Nixon neagă într-o serie de versiuni că se afla în Dallas în momentul crimei. De ce a dat Nixon atât de multe, diferite şi false

relatări despre locul în care era în acel moment, toate versiunile plasându-l în afara Dallasului?

Deşi Nixon se poate să nu fi auzit acele arme din Dallas, nu se poate pune la îndoială faptul că ele n-au fost deloc departe de gândurile sale, mai ales în perioada agitată a propriei sale preşedinţii. Unii au spus că Nixon a devenit paranoic. N-ar fi de neînţeles.

Gerald Ford, care a devenit preşedinte după demisia lui Nixon, a fost membru al Comisiei Warren. A participat la mai multe întâlniri ale acesteia decât oricare alt membru. Cunoaşte în amănunt împrejurările morţii lui Kennedy. Adăugaţi la asta propria sa experienţă când un ucigaş a tras asupra lui în timp ce era preşedinte. Şi el cunoaşte zgomotul gloanţelor şi înţelege tâlcul lor.

Preşedintele Reagan nu a fost în Dallas şi n-a făcut parte din Comisia Warren, dar a fost membru al Comisiei Rockefeller care a analizat activităţile CIA din Statele Unite. Cu această ocazie, a aflat despre supoziţiile referitoare la moartea lui Kennedy şi despre rolul CIA în tentativele de asasinare îndreptate împotriva unor lideri străini. Apoi, în 1981, pe scările hotelului Washington Hilton, a fost şi el doborât de arma unui asasin. În ziua aceea, dacă nu mai devreme, a aflat cum se practică jocul.

La patru zile după moartea lui Kennedy, pe 26 noiembrie 1963, preşedintele Lyndon B. Johnson s-a întâlnit cu noua sa echipă prezidenţială, din care mulţi îl slujiseră pe JFK La numai patru zile de la asasinat, LBJ a audiat un raport asupra războiului din Vietnam, care fusese subiectul agendei conferinţei din Hawaii de pe 20 noiembrie. Această şedinţă şi agenda formulată la Honolulu pe 20 noiembrie, înainte de moartea preşedintelui Kennedy, au marcat un punct major de cotitură în războiul din Vietnam.

De unde Kennedy ordonase, pe 11 octombrie 1963, în NSAM 263, retragerea grosului trupelor americane până

la sfârşitul anului 1965, agenda din 20 noiembrie şi şedinţa din 26 noiembrie au deviat în opoziţie directă cu intenţiile lui Kennedy şi au bătătorit calea pentru imensa intensificare a războiului ce a avut loc după moartea sa. Ordinul de Apărare a Securităţii Naţionale 288, din martie 1964, semnat de preşedintele Johnson, a desăvârşit schimbarea completă.

Pe 8 martie 1965, infanteriştii marini americani au debarcat pe coastele vietnameze de la Da Nang. În scurtă vreme, în Vietnam se aflau cinci sute cincizeci de mii de soldaţi americani. Cincizeci şi opt de mii de soldaţi americani îşi vor găsi moartea în acele locuri. Înainte ca acel conflict „lipsit de victorie" să se fi sfârşit, mai mult de două sute douăzeci de miliarde de dolari vor fi fost aruncate în cuferele creatorilor de război.

Fusese evident faptul că asupra preşedintelui Kennedy se exercitau presiuni enorme. Administraţia Kennedy, cu aproape toată certitudinea realegerii lui JFK era diametral opusă multor centre majore de putere ale societăţii noastre. El trebuia să dispară. Conducerea trebuia pusă în mâinile unor „lideri" mai maleabili.

Un popor cu tăria şi cu hotărârea de a se ridica şi de a cere o investigare a morţii preşedintelui Kennedy – precum şi a lui Robert Kennedy şi Martin Luther King – va avea forţa de a supravieţui şi de a prospera.

Are America această forţă? Eu cred că o are. Mai mult decât orice altă ţară, America reprezintă simbolul libertăţii pentru toată omenirea. Pentru acest motiv, pentru noi înşine şi pentru ceilalţi, este de o însemnătate fundamentală ca adevărul despre evenimentele de pe 22 noiembrie 1963, de la Dallas, să fie spus.

DOUĂZECI
LBJ preia cârma întrucât direcţia este schimbată

ÎN 22 NOIEMBRIE 1963, preşedintele John F. Kennedy a zburat la Dallas, Texas, să ţină un important discurs. Nu a mai ajuns să o facă. Cele ce urmează sunt extrase din cuvântarea pe care avusese de gând să o rostească, precum şi o analiză a evenimentelor care au avut loc:

Doresc să discut astăzi cu dumneavoastră despre situaţia puterii şi a securităţii noastre, deoarece această chestiune reclamă în mod evident cele mai responsabile calităţi de conducere şi cele mai luminate produse ale instruirii. Pentru că puterea şi securitatea nu sunt simplu şi ieftin obţinute şi nici nu sunt explicate uşor şi cu promptitudine. Există diverse forţe şi niciuna nu va fi suficientă. Copleşitoarea putere nucleară nu poate înfrâna războiul de gherilă. Etalarea bogăţiei materiale nu poate împiedica deziluzia diplomaţilor capabili să discearnă.

Însă puterea militară americană n-ar trebui şi nici nu este necesar să se ridice singură împotriva ambiţiilor comunismului internaţional. Puterea şi securitatea noastră, în ultimă analiză, depind direct de puterea şi securitatea altora; de aceea, ajutorul nostru economic şi militar joacă un rol atât de determinant în a da posibilitatea celor ce trăiesc la periferia lagărului comunist de a îşi menţine libertatea de alegere. Asistenţa pe care o acordăm acestor naţiuni poate fi dureroasă, riscantă şi costisitoare, aşa cum se întâmplă cu adevărat astăzi în Asia de Sud-Est. Dar nu ne putem permite să ni se facă lehamite de această sarcină. Şi asta, deoarece sprijinul nostru face posibilă staţionarea a trei până la cinci milioane de soldaţi din trupele aliate, ia o zecime din costul de întreţinere al unui număr comparabil de soldaţi americani. O pătrundere a

comuniştilor în aceste zone, încununată de succes, necesitând intervenţia directă a SUA, ne-ar costa de câteva ori mai mult decât întregul nostru program de asistenţă externă şi ne-ar putea costa la fel de bine importante pierderi de vieţi omeneşti din rândul americanilor.

Pe scurt, Kennedy avea de gând să spună multe despre raţiunile politicii sale în Asia de Sud-Est. Intenţiona să sublinieze că, „copleşitoarea putere nucleară nu poate opri un război de gherilă" şi să sfârşească arătând că… „intervenţia directă a Statelor Unite ne-ar costa de câteva ori mai mult decât întregul nostru program de asistenţă externă şi ne-ar putea costa la fel de bine importante pierderi de vieţi omeneşti din rândul americanilor". Acestea erau opiniile luate în calcul de Kennedy pe 11 octombrie 1963, când a aprobat NSAM 263 şi acestea au rămas opiniile sale până în ziua în care a murit. Nu există niciun indiciu al vreunui plan al preşedintelui care să justifice suita de schimbări politice care a început odată cu prima redactare a NSAM 273 din 21 noiembrie 1963, pe care, după o revizuire semnificativă, Johnson l-a semnat cinci zile mai târziu.

Trebuie menţionat faptul că preşedintele Kennedy nu a inclus nicio formulare de genul „şeful executivului se aşteaptă ca toţi funcţionarii superiori din guvern să ia măsuri energice spre a asigura că ei şi subordonaţii lor nu se vor abate deloc de la a menţine şi apăra unitatea conducerii Statelor Unite atât în stat, cât şi pe câmpul de luptă". Vă veţi fi amintit aceste cuvinte din nota NSAM 273, redactată pe 21 noiembrie 1963. Kennedy plănuise să ţină discursul prezentat mai sus la Dallas pe 22 noiembrie 1963.

Acest mesaj, destinat a fi transmis la Trade Mart, Dallas, de Kennedy, se intenţiona să constituie subiectul unei deosebit de importante suite de conferinţe ce avea să urmeze. Apărând, aşa cum s-a întâmplat, la puţină vreme

după emiterea NSAM 263 pe 11 octombrie, are o semnificaţie suplimentară, privită retrospectiv. Kennedy anunţase deja că o mie de cadre americane vor reveni din Indochina până la Crăciun şi că personalul american, în totalitatea lui, va fi retras din Vietnam până la sfârşitul anului 1965. Această temă şi enormele tensiuni pe care le evoca erau predominante în mintea sa în acea zi memorabilă, la Dallas. Dacă ar fi trăit şi ar fi fost reales în 1964, aceasta ar fi fost direcţia pe care şi-ar fi angajat ţara şi administraţia.

Kennedy a tras multe învăţăminte din experienţele indochineze de la începutul implicării armatei şi a OSS în 1945, luna septembrie. Văzuse că milioanele de dolari alocate francezilor ca ajutor militar n-avuseseră eficienţa necesară pentru a preveni umilitoarea înfrângere cu Vietminh-ul.

Ştia că în timpul administraţiei Eisenhower se întâmplase ca trei avioane de luptă americane, echipate cu armament tactic nuclear, să fie desfăşurate la o bază aeriană din Thailanda, situată chiar pe malul thailandez al fluviului de la graniţa cu Laosul, pentru o virtuală utilizare împotriva forţelor nord-vietnameze observate că mărşăluiau spre partea estică a Laosului. Mai ştia că aceste aparate fuseseră rechemate, dat fiind că nunţile mai puţin înfierbântate îşi impuseseră punctul de vedere, convingându-l pe Eisenhower că folosirea unor asemenea arme fantastice contra forţelor de gherilă nu ar putea schimba cursul acelei insurecţii şi ar fi foarte posibil să atragă după sine represaliile superputerilor şi o conflagraţie mondială.

Kennedy a învăţat multe din propria sa experienţă din octombrie ’62, când zborurile de recunoaştere au arătat posibilitatea ca sovieticii să fi început amplasarea de rachete nucleare strategice, cu rază mică de acţiune, în Cuba. În momentul acela era confruntat cu dificila dilemă

de a desfăşura sau nu marea forţă militară convenţională care fusese grabnic concentrată în Florida, în scopul invadării Cubei, dându-şi seama în acelaşi timp că, în cazul în care ar fi ordonat o astfel de acţiune, sovieticii, care aveau baze în Cuba, ar fi putut recurge la lansarea acelor rachete asupra unor ţinte din Statele Unite.

Situaţia respectivă a generat o problemă nemaiîntâlnită. De fapt, nu fuseseră observate sau fotografiate chiar rachete, în Cuba, în ciuda faptului că anumite „lăzi" acoperite cu prelată ar fi fost posibil să fie rachete şi că anumite lucrări de amplasament observate ar fi putut să fie efectuate pentru instalarea rachetelor; acest lucru a condus la probabilitatea că acolo se află rachete nucleare. Dar, indiferent de existenţa sau inexistenţa acestora, dacă americanii ar fi atacat dezlănţuiri Cuba, atacul în sine ar fi putut determina un schimb de lansări de focoase nucleare între cele două superputeri. JFK a ales calea cea mai înţeleaptă – să nu atace Cuba.

Prin 1963, Kennedy a înţeles că războiul mascat purtat în Indochina sub conducerea CIA va duce la o problemă la fel de dificilă. În vara aceluiaşi an, el şi cei mai apropiaţi colaboratori ai săi au ajuns la concluzia că viitorul Vietnamului de Sud trebuie lăsat în seama sud-vietnamezilor. S-a hotărât să vietnamizeze acel conflict, cu sprijinul financiar şi material al Statelor Unite, şi să retragă cât mai repede cu putinţă grosul trupelor americane din Vietnam.

În asta a constat baza NSAM 263 din 11 octombrie 1963 şi, luând acea decizie determinantă, Kennedy ştia foarte bine că avea să se ducă în faţa poporului american pentru a-i câştiga înţelegerea şi aprobarea. Ştia la fel de bine că, în acelaşi timp, va avea de înfruntat o opoziţie înverşunată din partea atotputernicului complex militar-industrial, în privinţa căruia fusese avertizat în 1960 de Eisenhower, imediat după victoria la limită în alegeri în

faţa lui Nixon. Ştia că decizia sa va fi violent criticată de cele mai lăuntrice elemente dominante din ierarhia OSS/CIA, care forţau evenimentele din Indochina de la sfârşitul Celui de-al Doilea Război Mondial.

Îl îndemnaseră pe Ho Şi Min să creeze un Vietnam independent şi îi furnizaseră, lui şi căpeteniei sale militare, colonelul Vo Nguyen Giap, un stoc imens de arme, aşa încât să poată captura rămăşiţele armatei japoneze. Totodată, acest armament, obţinut din surse militare americane de pe Okinawa, asigura bazele propriei lor suveranităţi naţionale. În acest context, structura de putere CIA/OSS, întărită cu aliaţii săi din toată lumea, s-a aflat în linia întâi a coordonării Războiului Rece încă din acel moment.

CIA ştia foarte bine că noua politică de vietnamizare promovată de Kennedy nu era altceva decât primul pas în îndeplinirea angajamentului acestuia de a sfărâma Agenţia într-o mie de cioburi şi de a-i limita rolul la activităţi pur informative, o profesiune pe care aceasta nu o practicase cu seriozitate.

Cu aceste sarcini majore în minte, Kennedy iniţiase o serie de vizite în toată ţara, timp în care avea să ţină mai multe conferinţe importante, toate alcătuite în aşa fel, încât să-i sublinieze noua direcţie şi să pregătească bazele realegerii sale din anul 1964. Acesta era motivul care-l făcuse să înceapă discursul de la Trade Mart cu: „Doresc să discut astăzi cu dumneavoastră situaţia puterii şi securităţii noastre, deoarece această problemă reclamă cele mai responsabile calităţi de conducere şi cele mai strălucite produse ale instruirii”.

În timp ce iniţia această direcţie de acţiune chibzuit plănuită, puternica sa opoziţie înţelegea pe deplin că tânărul şi popularul preşedinte ar fi capabil să-i convingă pe americani că are dreptate şi să fie reales pentru un nou mandat de patru ani. Inamicii lui Kennedy nu puteau

permite aşa ceva. Modul de acţiune li s-a impus limpede: Kennedy trebuia să moară!

O dată luată această hotărâre, totul a decurs după principiu] dominoului. A fost contactat un intermediar versat care a aranjat uciderea preşedintelui de către „mecanici" experimentaţi pe străzile Dallasului – aproape pe treptele biroului şerifului. „Mecanicii" sunt membrii unui detaşament de specialişti greu de contactat, definit de Lyndon Johnson ca „o blestemată de organizaţie criminală", pregătit şi întreţinut de CIA pentru a fi folosit la ordinul guvernului american. Sistemul lor de anonimat deplin îi conduce la locul acţiunii în poziţii sigure şi le asigură o evacuare rapidă garantată. De vreme ce „mecanicii se află cu siguranţă de partea elitei puterii, ei n-au fost niciodată şi nici nu vor fi identificaţi şi puşi sub acuzare.

Această activitate pregătitoare se ocupă de un alt amănunt esenţial. Un asasinat, mai ales când ţinta este şeful statului, poate fi făcut mai puţin dificil şi mai sigur, dacă obişnuitele forţe de securitate ale preşedintelui şi practicile lor standard sunt înlăturate şi anulate. Aplicarea acestei idei a fost deosebit de eficientă în Dallas. Câteva exemple servesc la reliefarea acestei faze a proiectului:

1. Preşedintele s-a aflat într-o maşină deschisă, neblindată.

2. Ruta aleasă a fost de-a lungul unor străzi aglomerate, cu multe clădiri înalte de o parte şi de alta.

3. Ferestrele acestor clădiri n-au fost închise, sigilate şi puse sub supraveghere.*"*

4. Gurile de canalizare de pe parcurs n-au fost închise cu sudură.

5. Ruta a fost deosebit de riscantă, cu viraje strânse, necesitând viteze reduse, încălcându-se normele de protecţie.

Lista este lungă şi de rău augur. O asemenea lipsă de protecţie este aproape o garanţie pentru succesul asasinării în orice stat. Este greu, dacă nu chiar mai greu, să convingi unităţile antrenate şi gata de acţiune să nu fie acolo decât să le laşi să-şi facă treaba; totuşi, cineva din interiorul complotului a fost capabil să dea ordine oficiale stricte care au anulat toate aceste norme curente de protecţie prezidenţială pe 22 noiembrie 1963.

În acelaşi moment în care au fost contactaţi criminalii, a fost declanşat un alt element al conspiraţiei, cel mai mare şi cel mai important. Chiar înainte de producerea crimei experţii în „mistificare” (profesia lor face parte din lumea aceea secretă cunoscută ca „intoxicare” sau „planuri speciale”) creaseră deja un scenariu complet cu un atentator „ţap ispăşitor” şi cu o întreagă echipă de oameni din umbră, ca cei cuprinşi în cadrul proiectului anticastrist Mangoose, ce pot fi daţi în vileag şi identificaţi, aşa după cum o poveste înfăţişează o legendă fictivă naţională, ca aceea ce se numeşte *Raportul Comisiei Warren* şi alte relatări contrafăcute de-a lungul anilor. Probabil cel mai puternic factor al acestei piese de mistificare din cadrul operaţiunii este influenţa pe care o deţin conjuraţii de a interzice investigaţiile şi căutările normale ale mass-mediei.

Există numai o modalitate prin care toate acestea să poată fi înfăptuite atât înainte, cât şi după elaborata lovitură de stat. Prin intermediul unui control desăvârşit exercitat din cele mai înalte eşaloane ale structurii de putere statală a acestei ţări şi a lumii. Când există un plan de asasinare, minuţios şi desăvârşit, care este menit şi pus în funcţiune să acopere, cel puţin, toate acţiunile formulate mai sus, devine evident că a existat o conspiraţie. În cele mai multe cazuri, cabala nu este preocupată de această descoperire, deoarece, odată cu moartea liderului, membrii săi vor fi preluat poziţia la care râvneau şi

niciunul dintre ei sau din anturajul lor nu va fi prins, identificat şi pus sub urmărire penală.

După ce JFK a fost împuşcat, o forţă de poliţie neobişnuit de mare şi de agenţi FBI au descins în cinematograful Texas din Dallas, de pe West Jefferson Street numărul 231, la ora paisprezece şi au arestat un tânăr necunoscut care era aşezat în partea din spate a sălii urmărind pelicula *War is Hell*[97]. La ora nouăsprezece, în aceeaşi zi, Lee Harvey Oswald a fost acuzat oficial de uciderea poliţistului J.D. Tippit din Dallas. Când am auzit teribila veste, în Noua Zeelandă era sâmbătă, ora paisprezece şi cinci minute.

Nu după mai mult de patru ore, la douăzeci şi trei şi douăzeci şi şase de minute, căpitanul de la omucideri Will Fritz l-a acuzat oficial pe Oswald de „uciderea preşedintelui" şi până la primele ore ale dimineţii de 23 noiembrie 1963, sâmbătă, acel judecător de pace numit David Johnson i-a comunicat lui Oswald că fusese acuzat oficial de uciderea preşedintelui şi că avea să fie reţinut fără termen.

Acestea au fost faptele pe care aveau nevoie să le ştie reporterii din Dallas şi pentru care trebuia să aştepte, înainte de a se repezi la propriile lor dosare şi a începe laborioasa muncă de alcătuire a propriilor relatări „Lee Harvey Oswald", dacă au existat cu adevărat date în dosar pe care să se sprijine.

Înainte de a fi revenit în celula sa în seara aceea, Oswald a fost vizitat de mai mult de o sută de ziarişti din toată ţara, de la publicaţiile internaţionale şi de la posturile de radio şi televiziune. „N-am ştiut că eram suspectat. N-am ştiut nici măcar că preşedintele a fost ucis până când nu mi-au spus ziariştii pe hol”. Aceste cuvinte s-ar putea să fi exprimat adevărul adevărat. Ca să le pătrundem înţelesul real, cum i-a venit poliţiei, iniţial,

97 Războiul e un iad (n. trad.).

ideea că Oswald era omul pe care îl căutau? Era posibil ca poliţia din Dallas să se fi dus într-o sală de tribunal, admiţând că ar fi existat un proces, şi să fi explicat într-un mod rezonabil cum au ajuns la concluzia că un anumit bărbat de douăzeci şi patru de ani era suspectul, când ei înşişi n-aveau niciun indiciu?

Oswald a fost acuzat oficial la ora douăzeci şi trei şi douăzeci şi şase de minute, ora Dallasului, pe 22 noiembrie 1963; în acel moment, în Noua Zeelandă era ora optsprezece şi douăzeci şi şase de minute, 23 noiembrie, sâmbătă. La ora aceea, neozeelandezii ştiau de câteva ore bune ceea ce poliţia texană n-avea să ştie decât mai târziu, că Lee Harvey Oswald fusese desemnat ca ucigaşul preşedintelui Kennedy. Neozeelandezii au citit ştirile prefabricate ce fuseseră difuzate de aparatul de intoxicare.

Acest fapt demonstrează cu limpezime cum a fost pregătit scenariul morţii lui Kennedy cu mult înainte de evenimentul efectiv şi sugerează cu hotărâre că Oswald a fost ales să fie „asasinul” preşedintelui chiar înainte ca poliţia din Dallas să anunţe ştirea în mod oficial şi în pofida probelor contrarii. Nu poate fi niciun dubiu în privinţa faptului că aceeaşi cabală care a aranjat să fie ucis preşedintele John F. Kennedy a aranjat şi a regizat toate celelalte întâmplări şocante din ziua aceea. Au fost capabili să coordoneze răspândirea ştirilor în aceeaşi zi şi să controleze mistificarea – inclusiv Raportul Comisiei Warren – de atunci încoace.

Existenţa acelei părţi a conspiraţiei şi a perpetuei mistificări devine orbitoare, dacă revenim asupra rapoartelor oficiale. Se poate înţelege cu mai multă uşurinţă de ce a acceptat comisia publicarea a douăzeci şi şase de volume ca să strecoare în ele bruma de informaţii pe care le-a descoperit. Alte faţete ale operei complotiştilor n-a fost atât de uşor de perceput. Dar concluziile care există cu adevărat certifică supoziţiile că

trebuie să fi existat importante raţiuni care au determinat moartea lui Kennedy.

Acesta îşi afirmase poziţia faţă de Vietnam pe 11 octombrie 1963. Cu noul lider sud-vietnamez, în persoana generalului Dong Van Minh, instalat în 4 noiembrie 1963, proiectul de vietnamizare a războiului – care includea acordul de a-i furniza generalului fondurile necesare şi materialul de război – părea să se îndrepte pe calea cea bună.

Apoi o mână de relatări sugerau o schimbare a situaţiei din Vietnam. Cu un salt iute şi neexplicat, Documentele Pentagonului trec de la ceea ce fusese o viziune mai degrabă optimistă a evoluţiilor din Vietnam la următoarele:

Aceste subiecte (situaţia militară şi programul Cătunul Strategic) au dominat discuţiile purtate la conferinţa de la Honolulu din 22 noiembrie, când Lodge şi echipa din ţară s-au întâlnit cu Rusk, McNamara, Taylor, Bell şi Bundy. Însă întâlnirea s-a încheiat neconcludent. După ce Lodge, câteva zile mai târziu, a conferit cu preşedintele la Washington, Casa Albă a încercat să pună cap la cap unele concluzii şi să ofere o oarecare direcţionare a continuei şi acum mai profundei noastre implicări în Vietnam.

Paragraful de mai sus, extras direct din Documentele Pentagonului alcătuite de Ministerul Apărării, este cu adevărat surprinzător dacă e privit în lumina în care s-a petrecut în realitate. Mai înainte de orice, nu pare să concorde cu ceea ce punea Kennedy la cale; să considerăm numai cuvintele din discursul ce trebuia ţinut la Trade Mart, pe 22 noiembrie, în Dallas. Haideţi să analizăm această piesă de propagandă din Documentele Pentagonului cu mai mare atenţie.

Kennedy, consilierii săi militari şi administraţia sa au conchis că în Vietnam lucrurile mergeau din ce în ce mai

bine şi că Statele Unite ar putea să predea activitatea contrasubversivă vietnamezilor şi să iasă din Indochina. Kennedy nu şi-a schimbat opinia faţă de Vietnam şi nici n-a avut de gând s-o facă vreodată.

Cine a convocat strania conferinţă de la Honolulu a cabinetului Kennedy? Cine a pus pe ordinea de zi a discuţiilor „deteriorarea situaţiei militare şi a programului Cătunul Strategic”? Şi nu doar atât, dar care împrejurare neobişnuită a determinat decizia ca membrii guvernului său, cel puţin, majoritatea lor, să fie nevoiţi să călătorească la Tokio pentru alte întruniri – pe ce teme? Reţineţi că până şi miniştrii agriculturii şi comerţului au participat la excursia la Tokio, via Honolulu.

Toate aceste evenimente ciudate, care suit trecute într-un rezumat oficial al Ministerului Apărării referitor la istoria războiului din Vietnam, luaţi aminte cu atenţie la acest citat: „După ce Lodge, câteva zile mai târziu, a conferit cu preşedintele la Washington…”

Ce mod ciudat, pentru grupul operativ, de a face tranziţia, cinci ani mai târziu, de la administraţia Kennedy la perioada Johnson. Lodge a părăsit Honolulu pe 22 noiembrie, în aceeaşi zi în care a fost ucis Kennedy. Un înscris din Documentele Pentagonului arăta: „22 noiembrie 1963, Lodge conferă cu preşedintele. Zburând la Washington în ziua următoare conferinţei, Lodge îl întâlneşte pe preşedinte şi continuă, probabil, genul de raport prezentat la Honolulu”.

În toate relatările referitoare la această perioadă, ce apar în voluminosul material al Documentelor Pentagonului… nu există aproape nimic despre asasinarea preşedintelui Kennedy. De exemplu, se afirma, pur şi simplu, că Lodge a zburat la Washington să-l întâlnească pe şeful statului. Nici măcar nu se arată că în funcţie se afla Kennedy în momentul în care Lodge părăsea Saigonul şi că atunci când a ajuns la Washington, acesta murise, şi

în locul său se instalase Johnson, iar Kennedy era mort.

„Studiul implicării Statelor Unite în Vietnam de la Cel de-al Doilea Război Mondial până în prezent” (respectiv Documentele Pentagonului) a fost iniţiat în 1967, pe 17 iunie, de ministrul apărării, Robert McNamara. Este de neconceput ca McNamara, Leslie M. Gelb (directorul Grupului Operativ de Studiu) şi toţi ceilalţi care au fost implicaţi să fi intenţionat să şteargă acel eveniment nefericit din paginile istoriei; dar, pe de altă parte, este greu de explicat ceea ce au redactat ei. Alături de restul acoperirii, considerând şi opera Comisiei Warren, lucrarea Documentelor Pentagonului nu îi furnizează cititorului mai nimic despre unul dintre cele mai cruciale evenimente ale perioadei respective, dacă nu chiar a secolului – uciderea preşedintelui Kennedy. Este numai o omisiune nescuzabilă sau face parte din superplanificarea intoxicării?

În cel mai rău caz, aceasta înseamnă că studenţii şi istoricii care vor pătrunde în descrierea celor trei decenii nu vor găsi nimic despre moartea preşedintelui Kennedy, mare parte a acestei perioade fiind cuprinsă în studiul amănunţit al echipei McNamara/Gelb. Întrucât tragicul eveniment se estompează tot mai mult odată cu trecerea timpului, ar putea fi uitat definitiv, mulţumită acestui gen de omisiune, intenţionată sau nu. Nu este dificil să percepem aceste artificii ca pe o formă de propagandă negativă.

S-ar putea ca totul să facă parte dintr-un singur scenariu. La numai câteva zile de la moartea lui Kennedy, cei mai mulţi dintre acei membri ai cabinetului care participaseră la conferinţa de la Honolulu împreună cu ambasadorul Lodge s-au întâlnit cu preşedintele Johnson la Casa Albă. În timpul întrunirii au dezbătut agenda conferinţei de la Honolulu, care a adus un deserviciu planului lui Kennedy, dar punea temelia schimbării de poziţie care a urmat imediat după moartea acestuia.

Ca urmare a acelei întâlniri, ţinută pe 26 noiembrie, Johnson a emis NSAM 273. În cea mai mare parte, acesta se potrivea cu ordinul omonim al lui Kennedy, însă reliefa totodată eforturile reînnoite de intensificare a activităţii contrasubversive din Delta Mekong. S-ar putea spune că acest ordin a însemnat vârful pantofului vârât între uşă şi toc", căci, vai, restricţiile formulate în NSAM 273 au fost, în cel mai bun caz, de scurtă durată.

Merită să spunem aici un cuvânt în sprijinul sublinierii semnificaţiei militare a NSAM 273 emis de preşedintele Johnson, unde se afirmă că „ar fi de dorit să convingem conducerea sud-vietnameză să-şi concentreze eforturile asupra situaţiei critice din Delta Mekong". Locul se află în extremitatea sudică a Vietnamului de Sud. Este cea mai îndepărtată zonă faţă de Hanoi şi de „inamic", de nord-vietnamezi. Totuşi, atunci, ca şi mai înainte, aceasta a fost scena celei mai ample activităţi „insurgente" şi „acţiune a vietcongilor" din Vietnam.

Asta, ca şi cum am spune că poporul canadian ar fi duşmanul Statelor Unite şi ar provoca o activitate rebelă violentă în ţara noastră, iar aceste izbucniri ar fi predominante în Florida. Întrucât cunoaştem geografia locală, ne vom da imediat seama că în toată povestea e ceva care scârţâie.

De ce aveau loc cele mai violente izbucniri de revoltă în Vietnam, aproape întotdeauna în zona Deltei Mekong? Deoarece în regiunea deltei fuseseră amplasaţi cei mai mulţi dintre cei un milion şi mai bine de tonkinezi, care fuseseră transportaţi cu vapoarele marinei militare a Statelor Unite şi cu aeronavele companiei CAT (Transporturi Aeriene Civile) a CIA, portul Saigon din Delta Mekong fiind singurul disponibil la vremea respectivă. (Cam Ranh Bay era un port artificial, dragat şi dat în folosinţă, cu multe cheltuieli, mulţi ani mai târziu).

Această mişcare a refugiaţilor a avut, aşa cum am

văzut, un impact major asupra celei mai sudice regiuni a Vietnamului de Sud. Tonkinezii, lipsiţi de adăpost, lăsaţi de izbelişte pe un pământ străin, au pătruns în aşezările băştinaşilor şi au provocat mari tulburări – pe care guvernul Diem şi consilierii săi americani le numeau „rebeliuni”. În realitate, refugiaţii nordici erau, pur şi simplu, lihniţi de foame, lipsiţi de pământ şi de adăpost – toate acestea fiind condiţii pe care guvernul Diem nu era pregătit să le amelioreze. În consecinţă, au izbucnit tâlhăriile şi încăierările.

Acesta era cadrul de lucru a ceea ce s-a numit „starea de război” din Vietnam. S-ar putea să nu fie totul, dar este cu siguranţă un aspect fundamental. Când cei ce lucrau la redactarea NSAM 273 l-au informat pe preşedintele Johnson că trebuia intensificată campania de contrainsurgenţă în Delta Mekong, el ştia foarte bine ce voiau aceştia să spună. Acolo era problema, unde fusese întotdeauna – de la abandonarea în zonă a celor un milion şi ceva de tonkinezi.

În acelaşi timp, de la Casa Albă s-au comandat planuri pentru operaţiuni clandestine îndeplinite de armata guvernamentală, sub conducerea militarilor americani, care să fie îndreptate împotriva nord-vietnamezilor, ceea ce reprezenta un nou mod de abordare a unui război ce fusese purtat din 1945 sub coordonarea OSS şi a CIA

De câtăva vreme, diferiţi conducători din Pentagon şi unii colaboratori ai lui Kennedy, de la Casa Albă, recomandaseră minarea golfului Haiphong, principalul port al Hanoiului. Alţii sugeraseră să fie puse în practică atacuri „hit and run”[98] secrete, cu un scenariu de acoperire care să asigure SUA o dezminţire plauzibilă a responsabilităţii ce-i revine, în cazul descoperirii atacului sau capturării vreunui participant în timpul misiunii. Se

98 Atacă și fugi — atacuri fulger de sorginte paramilitară (n. trad,).

părea că este momentul potrivit să se revină asupra acestor propuneri, iar Johnson a fost de acord să le acorde atenţie, asigurându-se mai întâi că aveau aprobarea comandantului suprem al trupelor din Pacific (CINCPAC) şi a Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore.

Planificarea acţiunilor secrete împotriva nord-vietnamezilor a început în mai 1963, când Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore a ordonat CINCPAC-ului să pregătească operaţiuni care să fie dirijate de sud-vietnamezi. În tot cursul verii, diverşi experţi în „Operaţiuni Speciale" au venit cu tot felul de liste de „ce trebuie făcut". Walt Rostow, şeful Grupului de Planificare Politică din Ministerul de Externe, trudise la această idee încă din aprilie 1961, când ţinuse un discurs la Centrul Forţelor Speciale de la Fort Bragg. Planul, alcătuit de CINCPAC şi cunoscut sub numele de OPLAN 34A, a fost aprobat de Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore pe 9 septembrie 1963.

Lucrul acesta a fost pus şi pe agenda conferinţei de la Honolulu din 20 noiembrie şi a fost dezbătut cu preşedintele Johnson pe 26 noiembrie, care n-a întârziat să fie de acord cu tot ceea ce ar fi însemnat presiuni directe asupra nord-vietnamezilor. Pe 21 decembrie 1963, preşedintele a ordonat crearea unei comisii interministeriale care să studieze în continuare OPLAN 34A şi I-a numit în fruntea acestei comisii pe general-maiorul Victor H. Krulak. Generalul Krulak fusese unul dintre cei angajaţi activ în planificările respective şi nu i-a trebuit prea multă vreme să vină cu o propunere.

Pe 2 ianuarie 1964, şi-a supus planul spre analiză, plan care avea să fie aplicat în trei faze, fiecare dintre ele ridicând nivelul de presiune exercitată asupra Vietnamului de Nord. Faza I, preconizată pentru perioada februarie-martie 1964, prevedea zboruri de spionaj cu aparate U-2, misiuni COMINT (comunicaţii informative secrete), misiuni

de război psihologic şi împrăştieri de manifeste, război propagandistic şi transmisiuni radio, precum şi „douăzeci de acţiuni nimicitoare menite să provoace distrugeri, pierderi economice şi tulburări generale" împotriva Vietnamului de Nord.

În vreme ce această planificare se derula în taină, Ia Saigon se petreceau schimbări de personal la cel mai înalt nivel. Ambasadorul Lodge sosise aici la sfârşitul lunii august, în 1963, în momentul culminant al discuţiilor despre „lovitura de stat" îndreptată împotriva lui Diem. La începutul lunii decembrie a aceluiaşi an, CIA a numit în fruntea secţiei din Saigon un nou şef, un vechi profesionist, Peer de Silva, în locul lui John Richardson, care se afla în Vietnam, în acest post, din iarna 1961 – 62. Această rotaţie de cadre era deosebit de semnificativă, întrucât în ianuarie 1964 Agenţia deţinea încă pe deplin „controlul operaţional" asupra tuturor forţelor militare ale SUA din Indochina. La vremea aceea, atât şeful secţiei CIA, cât şi comandantul suprem al trupelor americane, generalul Paul Harkins, se găseau sub comanda directă a ambasadorului.

Pe atunci, şeful CIA era John McCone, care fusese numit în funcţie de preşedintele Kennedy după ce Allen Dulles şi adjunctul său, generalul Charles P. Cabell, au fost înlăturaţi în urma dezastruoasei operaţiuni de la Bay of Pigs. Cu alte cuvinte, McCone nu era omul lui Johnson şi se temea de acesta.

Lucrul acesta s-a văzut destul de clar în cuvintele lui McCone, când l-a luat pe de Silva sub aripa lui protectoare pentru a-l prezenta preşedintelui la Casa Albă, după cum relatează însuşi de Silva:

„Pentru numele lui Dumnezeu, adu-ţi aminte ce s-a petrecut aici în ultimul timp – preşedintele Kennedy a fost asasinat, Johnson e nou la Casa Albă, iar problema Vietnamului se înrăutăţeşte de la o zi la alta. Lodge e din ce în ce mai încăpăţânat, iar Johnson nu mai vrea necazuri

acolo, de senul neînţelegerilor dintre Lodge şi John Richardson[99][100]; să iei în calcul tot ce ţi-am spus când vom merge mâine la Casa Albă".

În acest citat succint, avem încă un indiciu al faptului că ideea lui Kennedy, potrivit căreia „lucrurile merg bine în Vietnam", era subminată aproape zilnic de schimbarea de direcţie insuflată de cei ce preluaseră puterea după moartea lui JFK Iată-l pe McCone, la fel de răspunzător pentru evenimentele din Vietnam ca şi McNamara, afirmând, la începutul ultimei luni a anului 1963, că „Problema Vietnamului se înrăutăţeşte de la o zi la alta".

Pentru a reliefa semnificaţia înlocuirii şefului secţiei CIA, în aceeaşi zi în care John McCone sosea la Saigon* ca să asiste la prezentarea lui de Silva în faţa ambasadorului Lodge, McNamara, însoţit de un grup numeros, ateriza cam la aceeaşi oră pe aeroportul din Saigon, venind cu un avion cu reacţie prezidenţial de la o întrunire din Paris. Aşa că primul raport militar complet, prezentat de Peer de Silva la Saigon, a fost ţinut la numai câteva minute de la sosirea lui, într-o atmosferă dominată de ministrul apărării şi nu de directorul McCone.

Odată cu desfăşurarea acestor evenimente meticulos orchestrate, se poate observa cu uşurinţă că planul de „retragere totală din Vietnam" al lui Kennedy era în curs de a fi complet inversat. În timpul aceleiaşi luni, decembrie 1963, Detaşamentele Neregulate de Apărare Civilă (CIDG) din Vietnam, au fost transferate de sub controlul CIA sub cel al Forţelor Speciale ale armatei americane, Beretele Verzi. Aceasta a fost prima mişcare a aisbergului armatei americane în acţiunile de luptă din Asia de Sud-Est, sub

---

99 Din excelenta sa lucrare Sub Rosa: The CIA and the Uses of Intelligence (New York; Times Books, 1978). Cartea este o sursă bună pentru informația „din interiorul clanului" despre anumite aspecte ale inter venitei în Vietnam și despre rolul jucat de diverșii participanți.

100 Șeful precedent al filialei CEA din Saigon.

controlul operaţional al propriilor săi comandanţi militari.

La vremea când sosea de Silva, Statele Unite achiziţionaseră o flotă de ambarcaţiuni rapide de dimensiuni reduse, destinate operaţiunilor OPLAN 34A contra nord-vietnamezilor.

John Kennedy fusese comandant de vedetă torpiloare în sud-estul Pacificului în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial. Într-o acţiune menită să obţină aprobarea preşedintelui pe premize sentimentale, CIA, în colaborare cu marina militară americană, a aranjat procurarea unei flote de ambarcaţiuni rapide de la un fabricant norvegian. Şalupele fuseseră construite să semene, cât mai mult se putea în anii ’60, cu faimoasele vedete torpiloare din anii ’40.

Aceste vedete de patrulare au fost împărţite în două categorii. Cele mai rapide, totodată şi mai asemănătoare cu cele din timpul războiului, au fost botezate „Swift”, iar cele puţin mai lente, dar mai bine înarmate, au primit numele „Nasty”. Ambele categorii au participat la operaţiuni „hit and run”.

Ca suplimentare a acestei capacităţi de luptă, în cadrul tacticii OPLAN 34A, CIA s-a folosit de un straniu avion de transport numit C-123.

C-123 era un model îmbunătăţit al originalului C-122, aparat ce fusese construit de Chase Aircraft Company. Succesul primului model a determinat o fuzionare între firmele Chase şi Fairchild şi a dus la producerea tipului C-123, unele aparate de acest tip fiind modificate ulterior spre a servi la împrăştierea Agentului Orange deasupra unui întins teritoriu vietnamez.

Utilizarea aparatelor C-123 dezvăluie o altă caracteristică a operaţiunilor clandestine. Aeronavele aparţineau unităţilor de „Air Commando” ale aviaţiei americane, în cadrul cărora şi-au făcut ucenicia în activităţile secrete mulţi dintre aceiaşi oameni care, mai

târziu, au fost implicaţi în trocul cu Iranul, „arme pentru ostatici”, şi în acţiunile secrete din America Centrală. Întrucât asemenea oameni, ca generalul Richard Secord, printre alţii, erau familiarizaţi cu venerabilul C-123 din perioada aceea, l-au ales. pentru a-l utiliza şi în aceste operaţiuni mai recente.

În culise, vedetele de patrulare şi aparatele de zbor C-123, au fost folosite la finele lui 1963 şi în 1964. Vedetele debarcau detaşamentele de invazie pentru misiuni de sabotaj, iar aparatele C-123 efectuau survolări clandestine ale spaţiului aerian nord-vietnamez, ca să paraşuteze echipe de agenţi.

Un rând din altfel precautele Documente ale Pentagonului ne lasă să întrezărim mai mult decât se intenţionează de fapt: „Operaţiunile secrete (ca cele conturate în 6PLAN 34A) au fost îndeplinite de sud-vietnamezi sau personal angajat, cu sprijinul pregătirii şi materialului logistic asigurat de americani”. Această afirmaţie arată un pic mai mult despre modul în care sunt organizate acţiunile secrete.

Cadre americane ca cele din Forţele Speciale erau folosite să antreneze şi să echipeze grupuri de diversionişti care să fie paraşutate sau debarcate „pe ţărm”. Se credea că aceste echipe sunt formate de cele mai multe ori din combatanţi sud-vietnamezi. Însă, după cum dezvăluie Documentele Pentagonului, grupele includeau „personal angajat” – şi, de aceea, se alcătuiau planuri deosebite pentru a-i recupera şi a-i scoate în siguranţă de pe teritoriul inamic.

„Personalul angajat”, ca şi categoria de lucrători clandestini, există şi astăzi. Ei sunt apatrizi superantrenaţi şi echipaţi pentru operaţiuni speciale. Sunt de departe mult pe ea valoroşi ca să fie folosiţi în misiuni minore şi trebuie ţinuţi la dispoziţie, pentru astfel de însărcinări, în toată lumea* Ei şi familiile lor sunt reţinuţi în zone sigure,

speciale, iar însuşirile lor sunt solicitate în cazul acţiunilor de cea mai mare însemnătate. Însăşi faptul că asemenea oameni de înaltă specializare au fost implicaţi în activităţile OPLAN 34A, demonstrează importanţa cu care erau creditate acestea de cele mai înalte oficialităţi, acţiuni considerate mecanismul cu pârghii esenţial pentru escaladarea treptată, dar sigură, a operaţiunilor militare din Indochina de după moartea preşedintelui Kennedy, în timpul primelor şi mult mai lejerelor zile ale epocii Johnson.

Activităţile secrete îndreptate contra nord-vietnamezilor erau numite, potrivit expresiei consilierului prezidenţial Walt Rostow, activităţii „tit for tat"[101], dar cu o deosebire: de obicei, într-un meci „tit for tat", una dintre părţi o loveşte pe cealaltă care, la rândul său, loveşte în replică. În contextul folosit de Rostow, prima tabără, SUA ori Vietnamul de Sud, ar lovi cu acoperire. Apoi, când cealaltă tabără atacă în replică, americanii ar anunţa că au fost atacaţi primii şi că sunt îndreptăţiţi să răspundă cu aceeaşi monedă. O astfel de acţiune s-a petrecut în golful Tonkin şi a avut drept urmare adoptarea faimoasei „Rezoluţii golful Tonkin", care îi permitea preşedintelui „să atace în replică" şi să folosească trupele americane împotriva nord-vietnamezilor. Toate acestea au făcut parte dintr-o inteligentă succesiune de evenimente care fusese planificată încă din mai 1963 şi implementată ulterior, după moartea lui Kennedy.

Pe 30 iulie 1964, vedetele de patrulare „sud-vietnameze" au efectuat un atac nocturn, constând şi dintr-un raid ale comandourilor amfibii pe insulele Hon Me şi Hon Nieu, situate chiar în largul coastelor nord-vietnameze, mai sus de paralela 19, latitudine nordică. Nord-vietnamezii au reacţionat trimiţându-şi rapidele şalupe KOMAR după atacatori. Vedetele tip „Swift" au

101 Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte (n.trad.).

scăpat; dar şalupele KOMAR au interceptat în apropiere nava militară americană *Maddox*. Cei de pe *Maddox* au pretins că ambarcaţiunile KOMAR au lansat torpile împotriva lor şi că „a fost recuperat un fragment de proiectil de pe suprastructura distrugătorului”.

În noaptea de 3 august 1964, au fost executate mai multe atacuri de commando pe coasta nord-vietnameză şi a fost lovită instalaţia radar de la Vinh Sohn. Având în vedere însemnătatea acţiunii, ea a fost îndeplinită cu siguranţă de mercenarii CIA După atac, s-a reclamat interceptarea unui mesaj radio, arătându-se că „forţelor navale nord-vietnameze li s-a ordonat să atace navele de patrulare”, care erau *Maddox* şi *Turner Joy*. Incidentul acesta a declanşat acţiunea ce a condus la votarea Rezoluţiei golful Tonkin în august 1964. Planurile alcătuite în mâi, cu un an înainte, şi alte activităţi adiacente, pregătiseră terenul pentru acest eveniment încă de pe 22 noiembrie 1963 şi de la rafalele din Dallas, iar fazele pregătitoare începuseră să se deruleze cel mai târziu în martie 1964.

În luna aceea, cunoscutul tandem McNamara – Taylor a plecat într-o nouă călătorie în Vietnamul de Sud, pentru „documentare”. Au revenit în ţară pe 16 martie şi au prezentat preşedintelui şi NSE concluziile raportului întocmit de ei. Ca urmare a acestui raport, preşedintele a aprobat şi a semnat NSAM 288, emis pe 17 martie 1964. Până în acest moment, planul lui Kennedy privitor la Vietnam fusese, desigur, modificat considerabil. În raportul lor, McNamara şi Taylor spuneau că: „Situaţia din Vietnam este cu mult mai gravă decât s-a crezut în momentul adoptării NSAM 273”, pe 26 noiembrie 1963, ca să nu mai vorbim de NSAM 263, semnat de Kennedy pe 11 octombrie 1963.

Ordinul eu numărul 288 glăsuia: „Dorim un Vietnam de Sud independent şi necomunist... în cazul în care nu

putem atinge acest obiectiv, întreaga Asie de Sud-Est va cădea probabil sub dominaţia comunistă… Astfel, doar în termeni de politică externă, interesele sunt imense”.

Mare diferenţă între ordinul lui Johnson şi planurile lui Kennedy de la sfârşitul lui 1963. Acum erau asigurate toate condiţiile preliminare pentru escaladarea militară a conflictului din Indochină. Activitatea s-a intensificat odată cu creşterea violenţei atacurilor OPLAN 34A şi cu replica şalupelor KOMAR împotriva acţiunilor vedetelor rapide de patrulare şi ale trupelor de mercenari.

La mijlocul lui 1964, Lodge a demisionat, ca să se pregătească pentru alegerile din toamnă, candidând pentru postul de preşedinte, fiind înlocuit de nimeni altul decât de fostul preşedinte al Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, Maxwell Taylor. Echipa lui Taylor a fost lărgită prin prezenta unui veteran din vechea gardă de la externe, U. Alexis Johnson, şi a lui William Sullivan, care a fost numit funcţionar superior în cadrul misiunii diplomatice.

Cam în aceeaşi perioadă, generalul Paul Harkins părăsea comandamentul de la Saigon şi era înlocuit de adjunctul său, generalul William C. Westmoreland. În cuvintele bine alese ale lui Peer de Silva: „Deci aceştia trei (McNamara, Taylor, Westmoreland), ca sfânta treime, aveau să se alinieze perfect în a domina politica guvernului american şi strategia din Vietnam în luarea deciziilor determinante din anii 1964 – 1965, un aliniament de forţă care, după părerea mea, s-a dovedit extrem de nefericit. Personalităţi curajoase, puternice şi hotărâte, în 1964 cei trei intrau într-un război nedrept”.

Ar fi greu de ilustrat preliminariile acelei perioade cruciale mai bine decât a făcut-o Peer de Silva, şeful secţiei CIA din Saigon:

Înainte de a părăsi Washingtonul, Westmoreland şi-a primit însărcinările de la Taylor, pe atunci preşedintele

Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore:

„Westy, ajungi acolo şi te pui pe treabă. Preiei comanda militară şi organizezi ARVN (Armata sud-vietnameză), apoi te lupţi aşa cum trebuie, în modul în care am făcut-o în Franţa. E un război major şi-l vom trata ca atare. Trebuie să năvălim asupra vietcongilor cu o putere de foc şi cu un bombardament susţinut, suficiente ca să-i facem să priceapă că sunt terminaţi; numai atunci se vor da bătuţi".

De Silva a adăugat: „Fusese, aşadar, stabilit principiul de luptă în marele război, ampla acţiune din Vietnam.

Această doctrină şi deciziile născute ulterior din ea au dus implacabil spre aprilie 1975 şi spre pierderea războiului".

Lucrul cel mai important pe care trebuie să-l înţelegem din cuvintele lui de Silva este că generalul Taylor i-a dat aceste ordine lui Westmoreland la numai o lună de la moartea lui Kennedy, în decembrie 1963, la mai puţin de o lună de la semnarea de către Johnson a, mai degrabă, tentativei de document NSAM 273, şi cu mai mult de şapte luni înainte ca preşedintele să ceară Congresului autorizarea de a folosi trupele americane în războiul din Asia de Sud-Est.

Ce ştia generalul Maxwell Taylor în decembrie 1963, de l-a determinat să facă o asemenea afirmaţie? La vremea aceea, Statele Unite aveau 15.914 cadre militare în Vietnamul de Sud, dintre care mai puţin de 2000 erau „consilieri militari". Ceilalţi făceau parte din echipele de întreţinere a elicopterelor, din serviciile de aprovizionare şi altele similare. Vedea, într-adevăr, Taylor luptele din Vietnam ca fiind identice cu cele din Franţa, purtate de trupele Aliaţilor, în 1944, în Europa sub comanda lui Eisenhower? Punea generalul Taylor efectiv pe picior de egalitate vietcongii înveşmântaţi în pijamale negre cu

disciplinatele trupe ale Germaniei naziste? Ce fel de ordine îi dădea el lui Westmoreland? în ce se aştepta să se transforme starea conflictuală din Indochina? Mai important, ordinele lui Taylor pentru Westmoreland veneau într-o vreme în care niciun soldat american din Vietnam nu acţiona sub comanda şi controlul operaţional al vreunui ofiţer de armată din trupele militare ale Americii. Cum de a putut să prevadă un „război mare”? Acestea sunt întrebări ce merg în urma şuvoiului de evenimente care au dus la moartea preşedintelui John E Kennedy şi la escaladarea ulterioară a intervenţiei militare americane în Indochina. Nu se poate pune în discuţie faptul că existau din aceia care doreau ca luptele să se intensifice şi să se transforme în războiul pe care generalul Taylor, ca preşedinte al Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, i-l descria lui Westmoreland în decembrie 1963, ca fiind „mare”. În definitiv1, se străduiseră atât de mult să se asigure că aşa va fi.

În monumentala sa lucrare, *Law and the Indo-China War*,[102] John Norton Moore, profesor de drept şi coordonatorul programului de licenţă de la Facultatea de Drept din cadrul Universităţii Virginia, discută câteva dintre variabilele calităţii deciziilor de ordine publică minimă ale comunităţii generale, raportate la conflictul din Asia de Sud-Est şi la război, în general.

„... rata accelerată a creşterii populaţiei, împreună cu multiplicarea grupurilor teritoriale, precum şi a celor

---

102 l>a vremea cînd generalul Taylor a transmis aceste instrucțiuni generalului Westmoreland, eu făceam parte din Stalul Major avînd funcția de șef al OSO din SACSA Am participat la ședințele prezidate de generalul Taylor și cunoșteam foarte bine inteligența și experiența sa. Remarcile sale adresate generalului Westmoreland nu pot fi tratate superficial. Pentru activitatea pe care am depus-o în Statul Major Unificat, am fost răsplătit de generalul Taylor cu una dintre primele Medalii dc Merit pe care le-a emis vreodată Comitetul întrunit al Șefilor de State Majore.

funcţionale” e considerată de Moore a fi prima dintre multele cauze de interdependenţă care stabilesc interesele comune în orice interacţiune globală.

Orice studiu al conflictelor armate petrecute în cursul acestui secol demonstrează că, pentru indiferent ce motiv sau scuză declarată va fi fost purtat un război, una dintre cele mai feroce consecinţe a fost uciderea în masă a milioane de necombatanţi, aşa cum s-a întâmplat şi în Vietnam, Laos şi Cambodgia între 1945 şi 1980. O altă concluzie inevitabilă ar fi că, pe lângă aceste crime în masă, au existat cazuri de strămutare forţată şi de reamplasare a milioane de băştinaşi, dezrădăcinaţi din tradiţionalele lor teritorii şi comunităţi strămoşeşti în alte locuri, îndeobşte inospitaliere. Astfel de migraţii conduc inevitabil la distrugerea străvechilor moduri de viaţă şi a valorilor sociale adiacente de neînlocuit.

Rezultatul acestor acţiuni – desfăşurate de-a lungul acestui secol atât de „comunişti”, cât şi de „Vest” – a fost adesea devastarea unor străvechi teritorii, nicicând atinse de război sau, cel puţin, nu de războiul modern, cu multitudinea de mijloace de distrugere ale sale.

Teribilul masacru din 1968, căruia i-au căzut victime peste trei sute de copii şi femei, petrecut la Song My (My Lai) în Vietnam, nu e nimic mai mult decât un modest exemplu care arată genul de război ce a năpădit astfel de comunităţi rurale. Ca rezultat al sindromului „mere gook"[103], predominant în Vietnam, inamicul a fost deseori „oricine fuge”, „toţi, bărbat sau femeie”, „oricine, de orice vârstă”, „oricine, înarmat sau nu”.

Generalul Edward Lansdale, care a fost omniprezent în primii ani ai implicării noastre în Indochina, îşi delecta camarazii din Pentagon cu povestioare despre „agenţii inamici” care fuseseră luaţi în elicoptere spre a fi duşi la cartierul general la interogatoriu. Pe drum, „ca să le

---

103 Orice asiatic (n.trad.).

arătăm că nu ne jucăm”, unul sau doi dintre prizonierii mai puţin cooperanţi erau azvârliţi din elicopter, „ca să li se dea celorlalţi o lecţie”. Crime ca acestea au avut o influenţă redusă asupra acelor luptători, aşa cum confirmă incidentul de la My Lai şi filmul *Plutonul*.

Aceste date de la începutul războiului vor fi cu mult depăşite de recordul programului Phoenix al CIA, care a fost menit să distrugă şi să elimine structurile săteşti vietnameze, pe motiv că pe aşezările rurale se sprijineau „vietcongii”. William Colby, principalul artizan al programului, a declarat deschis în faţa Congresului, cu o oarecare mândrie, că au eliminat în jur de şaizeci de mii de „agenţi vietcongi veritabili”. Vietnamezii erau ucişi fără să beneficieze de judecata vreunui tribunal sau de aplicarea legilor războiului în privinţa tratamentului prizonierilor. Erau „eliminaţi”, pur şi simplu.

Într-un război în care principalul obiectiv al forţelor angajate în conflict pare să fi fost „bilanţul pierderilor” nu trebuie neglijată semnificaţia majoră a factorilor fundamentali ce stabilesc un climat de legitimitate pentru crimă sau „neutralizare”. De fapt, aceste doctrine de bază servesc la promovarea genocidului. De pildă, există mulţi oameni pe acest pământ care sunt încredinţaţi nu numai că este „firesc”, ci şi esenţial să fie redus numărul populaţiei umane, iar asta să se facă prin orice mijloace. Convingerea aceasta, care descinde din opera renumitului economist al Companiei Britanice a Indiilor de Est, de la sfârşitul secolului al nouăsprezecelea, Thomas Malthus, e împărtăşită de anumite elemente ale societăţii noastre globale. Malthusianismul este un factor stimulator mult mai profund decât contradicţiile ideologice cunoscute de toată lumea.

La „rândul lor”, sovieticii au desfăşurat aceste acţiuni de genocid la fel de bine ca şi „vesticii”. Drept mărturie stau măcelărirea milioanelor de necombatanţi afghani şi

strămutarea a nu mai puţin de şase milioane din locurile lor strămoşeşti peste trecătorile înalte, înspre Pakistan.

Biroul pentru Populaţie al Ministerului de Externe american a declarat:

La baza activităţii noastre există o temă unică.

Trebuie să reducem rata de creştere a populaţiei.

Guvernele vor rezolva această problemă fie conform metodelor subtile şi curate propuse de noi, fie vor ajunge, altfel, la tevatura pe care o avem în El Salvador, în Iran sau în Beirut. Având în vedere resursele şi neajunsurile de mediu cu care ne confruntăm, precum şi necesităţile strategice pe care le avem, suntem îndreptăţiţi să spunem că ţara noastră trebuie să-şi reducă numărul locuitorilor, altfel vom întâmpina neplăceri. Conducerea salvadoriană a clacat în aplicarea programelor noastre de reducere a populaţiei. Acum, din această cauză, se confruntă cu un război civil. Vor urma anarhia şi foametea. Există încă prea mulţi salvadorieni.

1

Condiţiile de mai sus se contopesc într-o necesitate a războiului – orice fel de război, în orice loc. Acesta este conceptul originar şi scuza general invocată pentru întreaga suită de conflicte armate care s-au derulat din 1945 încoace. Datorită doctrinei malthusiene, susţinătoare a cerinţei controlului asupra creşterii populaţiei, uciderea, prin război, a nenumărate milioane de necombatanţi este justificată „legitim”, un adevăr întrupat destul de recent, care va sta şi la originea conflictelor ce vor izbucni cu siguranţă, nu peste mult timp, în suprapopulatele continente Africa şi America Latină.

Desigur, liderii naţiunilor doresc să îşi justifice acţiunile şi să le confere un aspect de legitimitate. Nevoia unui astfel de reazem a simţit-o şi preşedintele Johnson în încercarea de escaladare a îndelungatei acţiuni belicoase din Indochina de la stadiul subteran la o confruntare

militară totală.

Cu afirmaţia că asupra distrugătoarelor americane s-a deschis focul răsunându-i în urechi, Johnson a venit în faţa Congresului pe 5 august 1964, să ceară o Rezoluţie pentru Asia de Sud-Est, destul de extinsă ca să „sprijinim naţiunile semnatare ale SEATO”. Congresul a răspuns prompt şi pozitiv.

Conform Constituţiei, „preşedintele va fi comandantul suprem al armatei şi al marinei Statelor Unite”. Însă ca un preşedinte să facă uz de forţele armate în lipsa unei declaraţii de război are nevoie de autorizarea Congresului.

Ca replică la cererea lui Johnson, Congresul a adoptat Rezoluţia pentru Asia de Sud-Est, arătând:

(Secţiunea 1) Congresul aprobă şi susţine propunerea preşedintelui, în calitate de comandant suprem, de a lua toate măsurile necesare în vederea respingerii oricărui atac armat îndreptat contra forţelor militare americane şi a prevenirii unor agresiuni viitoare…

(Secţiunea 2) … în acest sens, Statele Unite sunt pregătite, după cum hotărăşte preşedintele, să ia toate măsurile necesare, inclusiv implicarea forţelor armate, pentru a răspunde afirmativ oricărei cereri de sprijin în scopul apărării libertăţii, venite din partea statelor membre sau semnatare ale Tratatului Colectiv de Apărare din Asia de Sud-Est.

Rezoluţia a fost adoptată în august 1964, Ia nouăsprezece ani de la data în care SUA s-a implicat activ în treburile Indochinei. Perioada pregătitoare şi evoluţia în sine fuseseră îndelungate. Uneori părea că lucrurile ajung într-un punct mort, iar alteori vârful unui gheţar-acţiune acoperită dezvăluia un alt pas de-a lungul drumului.

După votarea Rezoluţiei golfului Tonkin s-au desfăşurat mai multe atacuri aeriene împotriva

Vietnamului de Nord, aşa-numitele „Flaming Dart”[104]. Pe 22 februarie 1964, generalul Westmoreland a recomandat ca trupele americane să fie debarcate pe ţărmul estic al Vietnamului, Ia Da Nang. După îndelungi controverse aprinse, s-a hotărât că prima debarcare o vor face puşcaşii marini, şi au fost alese două batalioane din trupele de desant ale infanteriei marine, care au debarcat la Da Nang în 8 martie 1965.

Era pentru prima oară, după douăzeci de ani, când forţele armate americane pătrundeau în zonele de luptă sub comanda propriilor ofiţeri. Pentru prima dată, rolul de comandă operativă deţinut în Vietnam de CIA era împărţit cu cadrele militare. În ciuda acestei evoluţii, „Războiul din Vietnam” continua să fie o creaţie ciudată şi fără precedent, şi o exemplificare elocventă a rolului principal jucat de CIA drept catalizator al Războiului Rece.

Conform artei războiului, aşa cum a fost definită de care von Clausewitz, când diplomaţia şi toate celelalte eşuează, intervine armata. Cu toată existenţa de un veac şi jumătate a acestei doctrine, coordonarea războiului din Vietnam a încălcat toate regulile.

De exemplu, ambasadorul de la Saigon era oficialul cel mai de seamă, cea mai înaltă autoritate, iar reprezentanţii armatei şi ai CIA se aflau la ordinele sale. Acesta era un mod inedit de a duce un război, adică, un ambasador superior tuturor şi mai mare în grad decât generalul aflat la comandă. Şi anomaliile nu se opresc aici.

Spre sfârşitul anilor ’60, depunând mărturie în faţa Comisiei de Relaţii Externe a Senatului, senatorul Stuart Symington a arătat că ambasadorul american de la Vientiane, Laos, avea autoritatea de a ordona când şi unde să se execute bombardamente, ceea ce l-a determinat pe senator să declare că, în principiu, ambasadorul era „proconsul militar”. Prin urmare, vom spune că

104 Săgeata de toc (n. trad.).

ambasadorului din Saigon i s-au acordat puteri de „proconsul militar” vreme de peste un deceniu.

În vreme de război, orice considerent al conducerii trebuie să ducă inevitabil la chestiunea obiectivului. De ce s-au implicat Statele Unite într-o acţiune militară în îndepărtata Asie de Sud-Est?

În lucrarea sa, *Law and the Indo-China War*, profesorul Moore ridică această problemă, afirmând: „... principalul obiectiv al SUA în războiul din Indochina a fost să sprijine Vietnamul şi Laosul (şi, mai târziu, Cambodgia) în lupta lor de rezistenţă împotriva intervenţiei armate a nord-vietnamezilor”.

Formularea profesorului Moore este la fel de reală ca oricare alta care ar încerca să prezinte obiectivul nostru acolo; dar omite să stabilească obiectivul militar. Într-o încercare hotărâtă de a atinge acel obiectiv, preşedintele Johnson, după legiferarea Rezoluţiei golfului Yonkin, a desfăşurat în Vietnam o forţă de luptă americană de cinci sute cincizeci de mii de militari, a ridicat prezenta aviaţiei militare la un nivel fantastic, privită ca potenţial de bombardament, (au fost aruncate mai multe bombe decât pe parcursul Celui de-al Doilea Război Mondial) şi a făcut din Flota a şaptea a marinei cea mai puternică forţă navală. În pofida acestor măsuri, ca s-o spunem pe şleau, Statele Unite au pierdut războiul; nu şi-au atins obiectivul.

În practica efectivă, obiectivul tactic al războiului a fost „bilanţul pierderilor”. În Asia, acesta nu este un indicator de succes, şi generalul Giap a ştiut să tragă din plin foloasele acestei situaţii. Adoptând tactica gherilei, a disipat cât de mult a putut focarele de luptă, pe toată suprafaţa terestră a Indochinei, făcând neputincioasă teribila forţă militară americană, dispersată cum era, pe întinse regiuni.

Unul dintre cele mai edificatoare exemple ale acestei stări de fapt a fost lupta de la Anloa Valley. „Pacificarea”

defileului făcea parte din cadrul operaţiunilor Masher şi White Wing, în care a au fost antrenaţi în jur de douăsprezece mii de soldaţi din Divizia întâi de blindate, americană, detaşamente aeropurtate vietnameze şi puşcaşi sud-coreeni. Ei au reuşit să cucerească defileul şi au raportat la Saigon că victoria reprezintă un progres în câştigarea de partea noastră a populaţiei controlate de vietcongi.

Anunţând oficial „izbândă”, autorităţile de la Saigon aveau să spună doar că operaţiunea Anloa a fost încununată de succes, întrucât a dus la lichidarea unui mare număr de „vietcongi”. În realitate, Anloa Valley a fost cucerită, pierdută, recucerită şi tot aşa de cel puţin opt ori – numai pentru „a ucide cât mai mulţi vietcongi”. Nu aşa se câştigă un război.

Amintiţi-vă vorbele generalului Taylor către Westmoreland: "te lupţi aşa cum trebuie, în modul în care am făcut-o în Franţa”. Generalul George S. Patton, eroul marşului Armatei a treia prin Franţa, luptându-se cu experimentata armată germană, s-ar fi răsucit în mormânt dacă ar fi auzit instrucţiunile date pentru un astfel de război de gherilă.

Reconsiderarea unui război, pe baza obiectivelor strategice ale învingătorilor şi învinşilor, nu are mare însemnătate. Ceea ce contează este rezultatul: ce s-a realizat câştigând acel război?

Înainte de Cel de-al Doilea Război Mondial, Stalin a şters Ucraina de pe faţa pământului şi şi-a nimicit milioane de oameni din rândurile propriului său popor. În timpul războiului, Stalin şi-a desfăşurat armatele, urmărite cu înverşunare de Hitler, departe de Moscova, pe teritoriul aceleiaşi „inimi a Mamei Rusia”, Ucraina. Până la sfârşitul războiului au fost ucişi peste douăzeci de milioane de ruşi, iar Ucraina cea vitală altă dată a fost prefăcută în ruine[105].

---

105 în cursul verii anului 1944, mi s-a ordonat să zbor de ia Cairo, via

Chiar dacă ruşii au pretins că l-au învins pe Hitler, ar fi dificil de spus că poporul rus s-a ales cu vreun câştig din acel război. Cu siguranţă, nimicirea ucrainenilor şi distrugerea teritoriului de baştină al acestora a reprezentat obiectivul strategic al cuiva, desăvârşindu-se astfel opera lui Stalin şi punând capăt visului lui Hitler.

Atunci, cum poate cineva să evalueze rezultatele războiului de treizeci de ani din Vietnam? E limpede că Statele Unite nu şi-au îndeplinit obiectivul lor limitat de a-i sprijini pe sud-vietnamezi să creeze o naţiune liberă şi democratică. Care este criteriul „rezultatului”? în această privinţă, milioane de indochinezi au fost ucişi şi înlăturaţi sub ameninţarea ecuaţiei malthusiene a densităţii populaţiei globale. Contradicţiile n-au fost nicidecum ideologice, „comunişti contra anti-comunişti”, nici planurile principiului dominoului şi al „băilor de sânge” (cu excepţia cazului special al Cambodgiei), iniţiate de Statele Unite odată cu bombardamentele masive ale aparatelor B-29.

Astfel, ajungem să luăm în calcul o altă enormă realizare a războiului din Indochina. După cum menţiona R. Buckminster Fuller: „Împreună, cele două tabere ideologice au cheltuit aproape şapte mii de miliarde de dolari în ultimii treizeci şi trei de ani, pentru a ajunge la capacitatea de a distruge toată omenirea într-o singură oră”.

Procentul ce îi revine Americii din această sumă fabuloasă risipită în Războiul Rece a fost consumat sub conducerea CIA şi nu mai puţin de două sute douăzeci de miliarde de dolari s-au scurs în războiul din Vietnam al

---

Teheran, pe deasupra Mării Caspice și apoi de-a dreptul peste sudul Rusiei în Ucraina, către o destinație aflată la vest, în apropiere de Poltava. Am văzut cu ochii mei distrugerile de nedescris provocate unor orașe ca Rostov și cum fusese pîrjolit pământul cîndva fertil al Ucrainei. Numai Tokio, lovit de bombe incendiare, avusese parte de un dezastru mai mare.

Agenţiei. Aceasta a fost realizarea. Datorită succesului acestui tip bănos de război, nu ne este greu să fim siguri că o expediţie asemănătoare şi mult mai costisitoare se întrezăreşte undeva, nu prea departe, în viitor.

EPILOG

Strategia Înaltei Cabale

ASASINAREA preşedintelui John F. Kennedy a fost unul dintre evenimentele cu adevărat dezastruoase ale acestui secol. Uciderea în sine a unui preşedinte a fost destul de traumatizantă; dar cursul evenimentelor ce au urmat şi au afectat bunăstarea Americii şi a întregii lumi a fost tragic din mai multe puncte de vedere.

Crima respectivă a demonstrat că cea mai mare parte a evenimentelor majore de însemnătate mondială sunt abil plănuite şi orchestrate de o coterie de elită de oameni extraordinar de puternici, care nu fac parte dintr-o naţiune, dintr-o etnie sau dintr-un extins grup de afaceri important. Ei sunt o putere intrinsecă pentru care lucrează toţi cei enumeraţi mai sus. De asemenea, elita puterii nu are o origine recentă. Rădăcinile sale se pierd în trecut.

Asasinarea lui Kennedy a fost folosită ca o exemplificare a metodologiei lor, Majoritatea oamenilor lucizi din acest stat şi din lume sunt încredinţaţi că el n-a fost ucis de un trăgător singuratic. În pofida acestei opinii, povestea de acoperire creată şi aruncată asupra noastră de purtătorii de cuvânt ai înaltei babale, durează de trei decenii. A ieşit de pe buzele fiecărui preşedinte care a urmat, a reprezentanţilor de seamă ai presei şi a purtătorilor lor de cuvânt. Aceştia sunt oameni cu experienţă, inteligenţi şi bine informaţi asupra realităţilor. Luaţi aminte la presiunea necesară pentru a le cere tuturor, fără excepţie, să citeze cuvintele acelei poveşti de acoperire, de-atâtea ori, vreme de treizeci de ani.

Aceasta este dovada pe care o avem în sprijinul probării deosebitei semnificaţii a asasinării lui Kennedy.

Dar este numai un exemplu. Alte evoluţii majore, precum amplificarea şi escaladarea războiului din Vietnam, au fost manipulate într-o manieră similară. În încheierea acestei cărţi vă voi furniza, pe scurt, o imagine a altor evenimente din perioada Războiului Rece, care s-au petrecut pentru că aşa era planificat să se întâmple de către elita puterii.

Sunt conştient că, făcând acest lucru, aş putea fi atacat în acelaşi mod în care a fost Oliver Stone, chiar înainte ca *JFK*, filmul său, să fie prezentat în vreun cinematograf. Atacul constă în cuvinte ca *paranoia*, *conspiraţie*, asemănătoare cu acuzaţiile verbale din vremea Inchiziţiei. Este absurd să învinuieşti pe cineva de înclinaţie spre conspiraţie doar pentru că nu crede în versiunea potrivit căreia preşedintele a fost ucis de un asasin solitar. De acum a devenit foarte limpede că a existat un plan de a-l ucide pe Kennedy, prin aceasta urmărindu-se escaladarea războiului din Vietnam şi decimarea majorităţii statelor subdezvoltate printr-un război economic secătuitor, dirijat de marea finanţă. *Conspiraţie* e un termen prea slab pentru a defini realitatea. Este o planificare în cel mai înalt sau în cel mai abject grad, depinde de punctul de vedere al fiecăruia. Mai mult, „paranoia” nu este expresia cea mai fericită pentru a cataloga pe cineva care studiază economia şi istoria şi dezvăluie anumite realităţi. Dacă e să definim corect, asemenea descoperiri sunt rezultatul opusului „paranoiei”. Acestea fiind spuse, să aruncăm o privire asupra câtorva cazuri recente ce dovedesc cum operează tactica de joc a Înaltei Cabale, expresia lui Winston Churchill pentru elita puterii.

Încă de la moartea preşedintelui ni s-a spus, de către cele mai înalte oficialităţi, că JFK a fost ucis de un singur om, care a tras trei focuri dintr-o armă de fabricaţie italiană, achiziţionată în urma unei comenzi prin poştă.

Foarte firesc, americanii, în majoritatea lor, au dorit să creadă, la început, verdictul guvernului lor, mai ales că era vorba de o problemă atât de delicată.

Mulţi dintre cei mai oneşti cercetători, care nu au crezut că preşedintele a fost ucis de un singur om cu trei focuri de armă, şi-au pierdut vremea aproape trei decenii inutil, cercetând şi analizând povestea de acoperire şi nu împrejurările reale. Acest subiect a fost tratat de peste şase sute de cărţi. În ele puteţi găsi miliarde de fleacuri obscure scoase ia lumină de aceşti căutători neobosiţi. Dar să nu divagăm. Nu acesta este drumul către răspunsul la întrebarea principală: „De ce a fost ucis Kennedy?" Nimeni nu va şti vreodată cine l-a ucis pe Kennedy. În această privinţă, „mecanicii" nu au chipuri şi au identităţi cameleonice care sunt îndemânatic acoperite de sistem.

Oricui îi este uşor să afle că preşedintele a fost ucis de rafale de gloanţe, conform relatărilor jurnaliştilor competent aflaţi la faţa locului, care l-au lovit de cel puţin două ori, l-au atins pe guvernatorul Connally cel puţin o dată, dar mai degrabă de două ori, iar un fragment de piatră, provocat de impactul unui glonţ răzleţ, a rănit un om numit Tague, ce stătea pe bordura unei străzi aflate la distanţă de un bloc faţă de poziţia maşinii preşedintelui în momentul în care acesta a fost lovit. Din cele de mai sus rezultă că au existat mai mult decât cele „trei împuşcături" pe care şi-au fundamentat pledoaria cei din domisia Warren. Mai mult de trei împuşcături reprezintă tot ce e nevoie pentru a dovedi că descrierile crimei date de Serviciul Secret, de FBI şi de Comisia Warren sunt eronate.

Ce poate convinge oamenii inteligenţi şi competenţi că născocită poveste de acoperire publicată de guvernul american nu este nimic mai mult decât o mistificare? Dacă nu altceva, o relatare recent apărută în paginile *Journal of the American Medical Associaţion1 ar* trebui să atragă

atenţia publicului asupra seriozităţii cauzei care a stat la originea deciziei de a-l asasina pe Kennedy cu aproape treizeci de ani în urmă.

Această asociaţie bogată şi autorizată, una dintre cele mai influente din ţară, a cerut purtătorilor lor de cuvânt să declare, o dată în plus, că un glonţ a intrat în ceafa preşedintelui şi a străpuns gâtul acestuia, ieşindu-i prin beregată, după care şi-a continuat drumul provocându-i răni grave guvernatorului Connally. „Ce absurd”, am putea spune; şi aşa este. Dar nu asta-i problema. Iată această organizaţie prestigioasă silită de o autoritate superioară, sub o oarecare formă de impunere, să joace un rol dezgustător în faţa poporului american, repetând o versiune nefondată.

Gândiţi-vă doar la caracterul neverosimil al unuia dintre „adevărurile lor”. Purtătorii lor de cuvânt au spus, folosind o diagramă contrafăcută, că un glonţ a intrat în gâtul lui Kennedy, prin spate, şi a ieşit prin beregată. Pe de altă parte, oricine se uită pe cămaşa şi pe haina purtate de Kennedy în momentul crimei poate observa că proiectilul care a pătruns în corp din spate a făcut un orificiu în haină şi unul corespunzător în cămaşă, cu mult dedesubtul gâtului. Un astfel de glonţ ar fi trebuit să-şi schimbe imediat traiectoria prin trupul lui Kennedy, pentru a avansa ascendent şi a-i străpunge beregata, ieşind. Mai mult, acest glonţ s-a considerat că a avut o traiectorie descendentă, fiind tras de la şase etaje deasupra limuzinei prezidenţiale. Imposibil din punct de vedere fizic!

Versiunea fantezistă a întregii relatări a AMA, a mers dincolo de realităţile medicale. Întrucât unii autori au scris că la spitalul naval Bethesda s-a aflat un general în camera în care s-a făcut autopsia şi că generalul a coordonat-o, s-a făcut să pară că doctorilor li s-a ordonat să nu facă o examinare adecvată. Desigur că medicii respectivi au negat o asemenea supoziţie. Doctorii declară, în

prezentarea oferită de AMA, că n-au existat generali în sala de autopsie, că n-au fost prezenţi decât „consilierii militari ai preşedintelui”, ceea ce înseamnă o altă răstălmăcire şi încă una inutilă. Unul dintre consilierii militari ai preşedintelui era Godfrey McHugh. îl cunoşteam pe Godfrey McHugh din anii cincizeci şi ştiu că, în 1963, Godfrey McHugh era general de aviaţie. Consilierii militari ai lui Kennedy au fost la Bethesda, după cum spun şi reprezentanţii AMA. El, McHugh, era consilier militar al preşedintelui şi era general. Era, de asemenea, prieten cu Jackie Kennedy şi o cunoscuse pe aceasta chiar înainte ca ea să-l întâlnească pe Kennedy. McHugh a fost prezent la Bethesda, făcându-şi datoria. Purtătorii de cuvânt ai AMA greşesc atunci când declară, printre altele, că „n-a fost niciun general în cameră”.

Motivul pentru care menţionez acum aceste lucruri este de a reliefa că succesiunea evenimentelor din vremea noastră este îndelung plănuită de agenţii elitei puterii. Episodul cu Asociaţia Medicală din America, întâmplat în primăvara lui 1992, este un exemplu clasic care dovedeşte că autoritatea din spatele complotului de asasinare a preşedintelui Kennedy dăinuieşte încă.

Din punct de vedere cronologic, am adus această reconstituire a istoriei din 1943 până în 1971, cu o dizertaţie asupra Documentelor Pentagonului şi a rolului lor neobişnuit în revizuirea istoriei evenimentelor din trecut. Pentru cei aflaţi în miezul întâmplărilor sau pentru cei care au analizat cu atenţie documentele, este limpede că masivul lor set, „treizeci şi şapte de studii şi cincisprezece colecţii de acte în patruzeci şi trei de volume”, însoţite de comentariile lor editoriale foarte controversate, referitoare la acea perioadă a istoriei, nu reprezintă povestea completă şi adevărată. îşi poate închipui cineva că o analiză asupra istoriei „de la Cel de-al Doilea Război Mondial până în prezent (1969)”, a putut fi

scrisă fără măcar câteva cuvinte relevante despre asasinarea lui Kennedy? De fapt, după cum probabil vă amintiţi, despre aceeaşi zi în care a murit Kennedy, Documentele Pentagonului ignorau cu desăvârşire moartea sa, arătând, pur şi simplu, că ambasadorul Lodge a zburat la Washington să-l întâlnească pe preşedinte. După care urmează fraza care spune că în ziua următoare ambasadorul s-a întâlnit cu preşedintele. Nu se spune niciun cuvânt despre faptul că preşedintele Kennedy a murit pe 22 noiembrie 1963 şi că omul pe care Lodge l-a întâlnit pe 23 era Johnson. Este această istorie adevărată şi credibilă?

Să facem acum legătura între asasinarea lui Kennedy şi elita puterii cu alte evenimente notabile.

Era primăvara unui an memorabil, 1972. Pe 7 februarie, ministrul comerţului din cabinetul Nixon, Maurice Stans, deschidea o remarcabilă „Conferinţă de la Casa Albă despre perspectiva lumii industriale, o privire asupra afacerilor în anul 1990". Această întrunire de trei zile a o mie cinci sute de oameni de afaceri de frunte din Statele Unite, savanţi şi alţii asemenea, s-a încheiat cu o declaraţie memorabilă şi profetică a lui Roy L. Ash, preşedintele firmei Litton Industries şi, întâmplător, unul dintre originalii „Whiz Kids" de la Harvard, camarad al lui Bob McNamara:

"Capitalismul de stat poate constitui forma în care se vor face afacerile pe plan mondial, deoarece ţările din vest se îndreaptă tot mai mult înspre o economie unificată şi controlată, pentru o mai mare eficienţă, iar tendinţa statelor comuniste spre sistemul liberului schimb devine tot mai accentuată. Problema pusă (în timpul conferinţei), asupra căreia s-au ridicat o mulţime de opinii divergente, a fost dacă „Estul şi Vestul se vor întâlni undeva la mijloc, în jurul anului 1990".

Această prorocire, făcută în faţa unei adunări atât de

însemnate, era cu adevărat uluitoare, având în vedere că era rostită în 1972 şi că Uniunea Sovietică a cedat, realmente, iar Războiul Rece a luat sfârşit „în jurul anului 1990”, în mare parte la fel cum se prevăzuse. Aceste idei au avut un impact major asupra noastră, a tuturor. Prognozele acestei conferinţe s-au dovedit a fi un alt pas însemnat pe calea către o Nouă Ordine Mondială.

Asemenea idei nu aparţin numai câtorva lideri sau numai câtorva ţări. Într-un discurs ţinut în 1991, Giovanni Agnelli, patronul companiei italiene Fiat, amintea: „În 1946, Winston Churchill vorbea la Zürich despre necesitatea înfiinţării unor State Unite ale Europei”, cuvintele lui Churchill reprezentând o altă profeţie de mare perspectivă care s-a dovedit a fi deosebit de exactă. Agnelli a reactualizat-o ulterior cu o altă declaraţie ce confirma faptul că forţa ideilor, vrând, desigur, să spună ideile elitei puterii, este mai mare decât cea a armelor. „Prăbuşirea Uniunii Sovietice este unul dintre puţinele momente din istorie când o putere mondială a fost învinsă pe câmpul de luptă al ideilor”.

Agnelli numeşte aceasta „câmpul de luptă al ideilor”. Alţii pot găsi dovada unei „conspiraţii", în vreme ce tot alţii văd lucrurile aşa cum sunt şi vorbesc despre „planificare. Şi unde există planificare, şi avem destule probe în acest sens, trebuie să existe şi „planificatori”. Astfel, aceasta devine o definiţie precisă a existenţei şi a activităţii elitei puterii. Evenimentele nu sunt rezultatul unei aruncări cu zarul. Sunt planificate.

Revenind la conferinţa de la Casa Albă din 1972, înainte de sfârşitul lui februarie, ministrul Stans a demisionat ca să devină preşedintele comitetului de realegere a preşedintelui. Era în primăvara lui ’72, anul în care „matrapazlâcurile” au devenit publice, odată cu crearea CREEP-ului şi cu zilele afacerii Watergate.

În acelaşi an, sub preşedintele Nixon, a fost înfiinţată

o organizaţie internaţională de afaceri neobişnuită şi deosebit de eficientă, ca rezultat al intereselor de afaceri ale Conferinţei de la Dartmouth, ale cărei întruniri erau programate cu regularitate de către Rockefelleri. A fost denumită US-TEC, Consiliul Economic şi Comercial al USA-URSS. Sprijinit de administraţia Nixon şi de bancherul internaţional David Rockefeller, Consiliul, care număra printre membrii săi pe majoritatea liderilor celor mai bogate cinci sute de companii americane, alături de omologii lor sovietici, şi-a deschis birouri pentru activităţi curente la Moscova şi la New York. Adunările membrilor au fost programate la fiecare şase luni, alternativ în fiecare dintre cele două sedii centrale. De obicei, aceste întâlniri erau completate de expoziţii, târguri comerciale majore din fiecare ţară. Organizaţia publică o revistă excelentă care nu este secretă. Dar nu poţi intra în posesia unui exemplar dacă nu eşti membru.

US-TEC a făcut mult ca să transforme în realitate previziunea lui Roy Ash de la conferinţa „O privire asupra afacerilor din 1990”. În 1972, afacerile ţinteau spre Imperiul Râului, cum avea să numească Uniunea Sovietică, un deceniu mai târziu, preşedintele Reagan.

Nu s-a făcut prea multă publicitate deschisă în jurul fiecărei organizaţii, a părţii sovietice şi a celei americane, în vreme ce ei lucrau cu râvnă la crearea unei Noi Ordini Mondiale. Activitatea lor a inclus şi promovarea complexului militar-industrial şi a masivelor carteluri agrare internaţionale, în căutarea lor avidă de noi afaceri, în noi domenii. În acest context, CIA este unul dintre activiştii şi promotorii cei mai importanţi ai acestor carteluri, mai ales de când cu mai recenta accentuare a ramurii spionajului economic

Nu toate războaiele sunt purtate cu arme de foc. Războiul economic poate fi la fel de înverşunat şi de ucigător.

În martie 1973, Casa Albă a organizat o întrunire a reprezentanţilor celor mai mari companii consumatoare de produse petroliere din ţară: firme de transport rutier, linii aeriene, transporturi feroviare, servicii publice, precum şi agenţii guvernamentale, ca Agenţia Serviciilor Guvernamentale şi Ministerul Apărării. Întrunirea s-a desfăşurat în birourile din Washington ale Asociaţiei de Transporturi a Apărării Naţionale (NDTA). Eu am participat la adunare ca reprezentant al căilor ferate.

În momentul acela, după câte îmi amintesc, la staţiile de alimentare benzina se vindea sub patruzeci de cenţi galonul, iar transporturile feroviare cumpărau combustibil în virtutea unui contract pe termen lung, plătind în jur de unsprezece cenţi un galon.

Purtătorul de cuvânt al Casei Albe ne-a informat că un studiu recent avertiza că utilizarea produselor petroliere este departe de o nouă descoperire şi că rezervele mondiale de petrol s-ar putea epuiza într-un viitor nu foarte îndepărtat, poate chiar înainte de anul 2000. El a declarat că adunarea a fost convocată pentru a atenţiona pe toţi consumatorii majori că înainte de sfârşitul anului va fi practic imposibilă încheierea unui contract pe termen lung pentru achiziţionarea produselor petroliere şi că preţurile vor creşte cu un factor de doi sau trei. Eram aşezat între reprezentanţii liniilor aeriene şi ai Administraţiei Serviciilor Publice. Era o linişte de se-auzea musca. Pe la sfârşitul anului, previziunile referitoare la preţ s-au dovedit a fi conservatoare.

Tot atunci, Comisia Federală de Coordonare a început supravegherea rezervelor de gaze naturale, deoarece „criza de gaze naturale a fost o sursă de surpriză, de şoc şi de neîncredere pentru cei afectaţi, dar nu şi pentru analiştii serioşi ai evoluţiei pe termen lung a resurselor Statelor Unite”.

Apoi, ca şi cum ar fi fost anume programat, în 1973 a

izbucnit războiul arabo-israelian. În scurt timp s-a anunţat că arabii au instituit un embargo asupra petrolului şi că rezervele disponibile de benzină pentru automobile se vor reduce pe plan mondial. Curând după aceea, toţi eram parcaţi în cozi lungi ducând către pompele de benzină şi aşteptam pentru mica raţie disponibilă, indiferent de preţ.

La începutul anului 1974, prestigiosul Centru de Studii Strategice şi Internaţionale din Washington, D.C. a invitat câteva sute de oficiali din eşaloanele secundare ale tuturor structurilor guvernamentale, din birourile parlamentare şi din filialele locale ale celor mai importante corporaţii la un nou seminar federal asupra energiei. Acestea erau întâlniri mai mult sau mai puţin lunare, unde cei invitaţi puteau lua cunoştinţă de opiniile referitoare la domeniul energetic, în special fa produsele petroliere, ale liderilor lumii.

Am fost din nou invitat ca reprezentant al căilor ferate şi am fost plăcut surprins de înaltul calibru al subiectelor şi al vorbitorilor, oameni ca Henry Kissinger şi James Schlesinger, precum şi de faptul că aceste sesiuni au continuat vreme de aproape patru ani. Este limpede că un obiectiv al acelor întruniri era să ne facă pe toţi să mărşăluim în acelaşi ritm. Toţi am început să credem că preţul repede-crescător al petrolului era pe deplin justificat, era inevitabilă adoptarea unui „preţ mondial” şi că „ultimul baril” se va topi, cu oarecare noroc, nu prea mult după anul 2000.

După cum ştim acum, această criză energetică a fost în mare parte o înscenare menită şi orchestrată în aşa fel, încât să ridice preţul petrolului de la îndelung menţinutul punct de plecare de circa un dolar şi şaptezeci de cenţi un baril până la un nivel de uneori, patruzeci de dolari barilul. Cu excepţia comerţului mondial cu droguri, nicio altă producţie din domeniul războiului economic n-a fost vreodată atât de rentabilă… şi continuă să fie.

Cu puţină imaginaţie, este uşor de descoperit că acest lucru nu este altceva decât o altă rezultantă a activităţii elitei Înaltei Cabale şi că, în vreme ce proiectele energiei şi narcoticelor acţionează deosebit de profitabil, comerţul global cu alimente nu poate fi cu mult în urmă.

În vreme ce războiul convenţional, pe câmpul de luptă, îşi pierde valoarea în faţa planificatorilor mondiali, războiul economic înaintează impetuos în lumina reflectoarelor.

William J. Casey a îndeplinit rolul de membru al Consiliului Consultativ de Informaţii Externe al preşedintelui, a fost subsecretar de stat şi ulterior director al Agenţiei de Informaţii sub preşedintele Reagan. Pe 11 decembrie 1979, în timpul unui „Seminar de drept, informaţii şi siguranţă naţională", sponsorizat de Asociaţia Avocaţilor Americani, Casey a spus:

Cred că suntem copleşiţi şi deţinem o cantitate uriaşă de informaţii economice. Suntem însă deficitari la capitolul unei analize pertinente, la înţelegerea implicaţiilor pe termen lung, unde realităţile economice, care ne avertizează din paginile publicaţiilor financiare în fiecare zi, ne antrenează şi antrenează şi problemele pe care le generează în viitor, oferindu-ne şi soluţiile. Pentru mine este şocant faptul că ne lipseşte cu desăvârşire orice mecanism adevărat sau orice poziţie în cadrul guvernului Statelor Unite care să evalueze în mod sistematic oportunităţile şi avertismentele economice în perspectivă îndelungată sau orice responsabilitate stabilă pentru recomandare ori acţionare a sistemului de pârghii economice, atât din punct de vedere defensiv, cât şi ofensiv, în scopuri de securitate strategică.

Vi se pare că cele de mai sus sună a arme grele şi a război adevărat? în mai puţin de un an de la acest discurs, Bill Casey a ajuns director al CIA, iar spionajul economic a devenit cel mai important joc din târg pentru CIA şi

Agenţia Naţională de Securitate. Semnificaţiile de la originea acestor evenimente ni se dezvăluie singure o dată ce ne deschidem calea prin labirintul Raportului Comisiei Warren şi al confuziei permanente în ceea ce priveşte împrejurările morţii lui Kennedy.

Această relaţie a CIA cu activitatea de declanşare a războiului şi mai recent cu cea de amplificare a marilor afaceri, a introdus un alt cadru de derulare a evenimentelor, pe care această ţară, deşi nu atât de mult ca alte naţiuni, le-a experimentat pe propria piele. Ca să simplificăm la maximum, în aceasta s-ar putea vedea abilitatea Agenţiei de a „reaprinde focul" ori de câte ori e necesară o altă izbucnire pentru a ridica nivelul preocupării întregii naţiuni, mai ales atunci când a fost pregătit un alt buget militar masiv spre a fi supus votului.

Spre sfârşitul participării directe a Statelor Unite în conflictul din Indochina, a devenit limpede pentru planificatorii războiului din guvern că nu vor mai fi posibile în viitor tentativele de a susţine un buget militar mereu crescând pentru tipul de război practicat în Coreea şi în Vietnam. Odată cu instalarea guvernului Reagan, cu a sa tendinţă, proafaceristă, spre un buget militar solid şi în continuă creştere, trebuia să se facă ceva care să determine ridicarea nivelului furiei şi al temerii populaţiei faţă de unica superputere disponibilă, Uniunea Sovietică. Aşa s-a creat o problemă şi cerinţa unei soluţii.

Există dovezi clare care indică faptul că predomină încă doctrina hegeliană potrivit căreia naţiunile necesită stări conflictuale. Dar puteţi fi siguri că însuşi scenariul conflictului trebuie să se schimbe. Avem aici nevoie de o privire asupra unui exemplu din perioada Reagan, care este folosit în mod repetat pentru a demonstra felul în care elita puterii şi făuritorii de război utilizează toate genurile de conspiraţii pentru a-şi atinge ambiţiosul ţel de a stabili cel mai înalt nivel al costisitoarei stări de pregătire

militară, în cadrul oricărui fel de orânduire politică. Această metodă de strategie politică internaţională se numeşte „Terorism”.

Pe 1 septembrie 1983, *New York Times* şi majoritatea celorlalte ziare din lume afişau titlul „Aeronavă de linie coreeană cu două sute şaizeci şi nouă de persoane la bord dispărută lângă insula sovietică din Pacific”. În acelaşi timp, respectivul articol de pe prima pagină a ziarului relata: „Oficialii din Ministerul Coreean de Externe citează Agenţia Centrală de Informaţii a Statelor Unite, potrivit căreia avionul a fost forţat să aterizeze pe insula Sahalin”. Şi articolul continuă: „Se crede că toţi cei două sute patruzeci de pasageri şi cei douăzeci şi nouă de membri ai echipajului sunt în siguranţă”.

Reportajul arată că, pe baza aceluiaşi mesaj al CIA, care a fost trimis în Coreea şi în Japonia, un reprezentant al guvernului american a telefonat familiei deputatului de Georgia, Larry P. McDonald, pasager în aeronava respectivă, în seara zilei de 31 august 1983, târziu. Scopul apelului telefonic era să-i informeze că avionul, pasagerii şi echipajul se aflau în siguranţă la sol pe insula Sahalin. Desigur, acest lucru nu era adevărat. Mesajul CIA fusese dat în alte scopuri, printre care unul era să-i determine pe japonezi să recheme la bază flota de salvare aero-navală.

Este greu de crezut că oficialii de la Ministerul de Externe ar fi dat acel telefon umanitar, dacă nu ar fi fost siguri că mesajul Agenţiei era adevărat. De ce a trimis CIA un asemenea mesaj?

Cursa n-a aterizat niciodată pe insula Sahalin, pasagerii şi echipajul n-au fost găsiţi niciodată, iar aeronava a dispărut.

Numărul respectiv din *New York Times* a fost tipărit seara târziu, pe 31 august 1983, şi în momentul acela era corect. Dar a urmat o serie de evenimente uluitoare.

La 10 dimineaţa, pe 1 septembrie 1983, la

Washington, secretarul de stat George Schultz a apărut pe postul naţional de televiziune ca să anunţe că sovieticii au doborât cu bună ştiinţă aeronava coreeană. Avionul şi pasagerii dispăruseră. Neîntârziat, din Washington s-a răspândit gogoriţa Imperiului Răului. Războiul Rece ajunsese la apogeu. În câteva zile, cel mai mare buget militar adoptat vreodată a trecut val-vârtej prin Congres şi a fost semnat în grabă de preşedintele Reagan. Aşa a început cea mai costisitoare perioadă de zece ani pe timp de pace din istoria civilizaţiei.

Deci, de ce a fost reprodus în *New York Times* acel atât de oportun mesaj al CIA? în cursul serii de 31 august, tot ce se ştia la *Times* era că mesajul Agenţiei fusese transmis, ce conţinea el, şi că presa din toată lumea îl luase la cunoştinţă. Acelaşi număr al Times-ului relata şi că avionul s-a aflat pe ecranele radar japoneze cu şase minute înainte de a dispărea. Traiectoria înregistrată pe acel radar sigur conducea la o poziţionare a impactului la sud-est de Hokkaidō, departe de Sahalin. Japonezii trimiseseră douăsprezece nave din flota de salvare înspre acea poziţie, în vreme ce se aflau pe mare, la Seul şi la Tokio a sosit mesajul CIA, precum şi la Ministerul de Externe al Statelor Unite. După cum era de aşteptat, de îndată ce s-a primit mesajul, japonezii au rechemat ambarcaţiunile de salvare la bază, iar şansa de a localiza epava, de a salva supravieţuitorii şi de a i se confirma identitatea, s-a pierdut.

Cu această diversiune esenţială bine îndeplinită, guvernul putea să anunţe orice scenariu dorea privitor la dispariţia avionului de linie coreean şi să iasă basma curată. Nimeni n-avea să fie în stare să localizeze epava în adâncurile gropii Kurile din Oceanul Pacific.

Aşa stăteau lucrurile în prima săptămână din septembrie 1983. În miezul acestei agitaţii internaţionale descoperim mina hotărâtă a imperturbabilei Înalte Cabale.

Cea mai mare expoziţie comercială fusese programată de US-TEC să se desfăşoare la Moscova între 17 şi 25 octombrie 1983, adică la o lună de la misterioasa dispariţie a avionului de linie coreean; totuşi, reprezentanţele celor mai mari o sută nouă corporaţii americane au mers la Moscova, în bârlogul Imperiului Răului, să-şi facă treaba ca de obicei în cadrul expoziţiei comerciale „Agribusiness USA".

Privind retrospectiv la această expoziţie, la zilele Imperiului Răului şi la existenţa acestei deosebit de importante organizaţii US-TEC, descoperim mai multe elemente ale structurii elitei puterii decât cele pe care le-am descris. Mai mult, această perioadă confirmă că ceea ce a spus Roy Ash la conferinţa din 1972 despre faptul că „Estul şi Vestul se vor întâlni undeva la mijloc în jurul anului 1990" n-a fost o profeţie, ci un plan riguros.

Planuri ca acestea sunt comparabile cu activitatea întreţinută de Allen Dulles, ca şef al OSS de la Geneva în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, cu anumiţi germani şi cu acţiunile întreprinse de TV Soong în aceeaşi perioadă, în China. Acestea sunt exemple ale modului în care eşaloanele superioare respective se află deasupra războiului fie el rece sau convenţional, întrucât îşi continuă propriile jocuri la un nivel mult mai ridicat, acţionând de ambele părţi simultan.

Un articol apărut într-un număr al publicaţiei US-TEC din 1977 poartă semnătura lui David Rockefeller, preşedintele băncii Chase Manhattan. El a fost unul dintre cei mai importanţi bancheri internaţionali din lume, ca şef al uneia dintre cele mai însemnate bănci ale sale. Articolul său făcea referire la o „relaţie neîntreruptă cu instituţiile bancare ruseşti care se menţine de mai bine) de cincizeci ani".

Reflectaţi la perioada ultimilor cincizeci de ani scurşi până la apariţia respectivului articol, retrospectiv din 1977

până în 1927, şi amintiţi-vă toate enormele probleme ideologice, militare, economice şi politice care au existat între Est şi Vest în tot acest timp. Totuşi, Rockefeller şi Chase Manhattan se mândresc cu faptul că ei s-au aflat la

Moscova în acest timp, făcând afaceri în centrul vârtejului. Am menţionat anterior declaraţia însărcinatului american de la Saigon. În sensul că „în cazul falimentului (ţării), cu care ne confruntăm acum, bancherii au dreptul să organizeze o preluare".

Acesta e un mod de a privi lumea specific bancherului internaţional. El se aştepta, foarte firesc, ca bancherii să pună la cale politica a ceea ce se întâmpla în Vietnam, iar ei tocmai asta au făcut. Tot ce am prezentat până acum se află în relaţie de interdependenţă. În vreme ce preşedintele Americii predica lumii despre Imperiul Râului, bunii săi prieteni, oamenii noştri de afaceri cei mai însemnaţi, îşi făceau bagajele pentru o altă întrunire de afaceri în Moscova, ca de obicei. Rockefeller amintise tuturor că el şi interesele sale bancare fuseseră prezente acolo încă din 1927 şi apoi, ca o mică paranteză, arătase în acelaşi articol cum „a şaptea sesiune a Conferinţei Dartmouth de la Hanovra din 1972 a dus la ideea formării unui Consiliu Comercial şi Economic unit, la nivel înalt".

Cred că, odată cu aceste exemple, am oferit o privire concludentă asupra conspiraţiei de asasinare a preşedintelui Kennedy şi a atmosferei în care se desfăşoară asemenea uneltiri. Vă puteţi imagina cu uşurinţă un club al oamenilor de afaceri din Washington, New York, Londra, Frankfurt, Tokio sau Toronto. Un grup de tipi însemnaţi s-au adunat după dejun la un al treilea martini. Unul dintre ei zice că un director al companiei sale a sunat dimineaţă să spună că refuzul lui Kennedy de a acorda contractul TFX firmei Boeing a afectat întreprinderea sa, un subcontractor important, deosebit de grav. Cuvintele acestea l-au incitat pe un alt personaj din

grup, care a zis că Roz Gilpatric, colaboratorul „blestematului de McNamara”, le-a declarat bancherilor că lucrurile se vor schimba. Nu se mai puteau bizui pe practicile care le îmbogăţiseră sălaşurile atât de multă vreme.

Un altul a luat o mică înghiţitură din martiniul său şi a spus: „Am primit un telefon de la unul dintre bancherii noştri din City azi dimineaţă devreme. Voia să ştie cum ne descurcăm şi dacă e adevărat că Kennedy va retrage toate trupele americane din Vietnam. Pentru numele lui Dumnezeu, nu putem permite aşa ceva. Tocmai i-am vândut lui McNamara câmpul acela electronic de luptă, care pentru noi o să valoreze în jur de un miliard şi jumătate. Ajungem la sapă de lemn.1

Un companion mai vârstnic, care obişnuia să-i viziteze pe cei din clanul Dulles la reşedinţa lor de vară de la Henderson Bay, s-a aplecat spre centrul grupului şi a spus aproape în şoaptă că oamenii lui tocmai au terminat un studiu despre numărul virtual de elicoptere necesare pentru un război de zece ani în Vietnam. Totalul era de ordinul miilor, iar costul ajungea la miliarde de dolari. Apoi a privit în jur la vechii lui camarazi şi a mârâit: „Ticălosul ăla blestemat de Kennedy a lucrat toată vara cu unii din Mafia Irlandeză[106] a Bătrânului Jack şi cu generalii lui favoriţi, şi plănuiesc orice modalitate de a ne scoate din Vietnam. Asta nu se poate întâmpla. Trebuie să dispară, în momentul acesta e sigur că va fi reales, şi apoi mai există Bobby şi, după el, Teddy. Vă spun că Kennedy trebuie să dispară”.

În cadrul acelui grup iritat se afla un tânăr, urmărind în tăcere fiecare cuvânt şi fiecare mişcare. Chiar în clipa în care vorbitorul şi-a sfârşit tirada, a văzut cum un membru important îi face un semn cu ochiul. S-a ridicat în linişte şi

---

106 Anturajul clanului Kennedy. Familia Kennedy se trage dintr-un brutar irlandez emigrat în Statele Unite (n. trad.).

s-a dus la locul din spatele fotoliului aceluia, care s-a întors şi i-a şoptit câteva cuvinte la ureche. Era tot ce avea nevoie să audă: „La toamnă, undeva în sud. Găseşte o cale să scoţi cât mai multe persoane cheie din oraş. Totul depinde de tine”.

Exista decizia. Ea a fost rezultatul consensului nu numai al unei singure întâlniri, ci ăl mai multora. Cea prezentată a fost momentul culminant. Omul nostru era un profesionist abil. Cunoştea codurile, ştia cum să le folosească şi pe cine să cheme. Ştia cu precizie cum să pună în mişcare şirul de evenimente. Mai ştia că cea mai importantă sarcină a sa era de a pune imediat la lucru un mic grup, format din cei mai buni oameni din lume, ca să creeze o poveste de acoperire şi o schemă diversionistă.

Se va ocupa de convocarea agentului „mecanicilor”, care acţiona dintr-o ţară străină, şi va iniţia procedurile ce vor avea drept rezultat alegerea locului, conform uzanţei.

Nu va trebui să contacteze mai mult de trei persoane, care nu-l vor cunoaşte decât după un cod extrem de secret. Treaba lui era să discute cu Serviciul Secret, cu FBI-ul şi cu Pentagonul. La nevoie, avea să fie asistat la fiecare pas de CIA. Nu va raporta desfăşurarea lucrurilor „membrilor”. Dacă va fi necesară o schimbare în plan, îl vor putea găsi ei. Din ziua aceea până pe 22 noiembrie 1963, planul s-a derulat fără piedici. Strategia Înaltei Cabale nu eşuează niciodată, deoarece membrii ei sunt deasupra tuturor. Chiar dacă ar eşua, nimeni nu i-ar putea acuza, nici pe ei, nici pe aliaţii lor.

La începutul cărţii am afirmat că lucrarea de faţă nu intenţionează să fie o istorie. Ea este o analiză a istoriei»

secrete a Statelor Unite de la Cel de-al Doilea Război Mondial până în prezent.

Mai important, subliniez că, în opinia mea, Dumnezeu nu dă cu zarul. Relaţiile umane şi cele ale naturii nu sunt hotărâte aleatoriu sau lăsate-n voia sorţii.

Aţi avut prilejul ca, împreună cu mine, să călătoriţi înapoi în timp în acei ani şi să vă amintiţi că anul 1963 a marcat un moment major de cotitură în decursul acestui secol, deoarece în acel an elita puterii a trecut la acţiune spre a-l înlătura pe John F. Kennedy de la Casa Albă şi a lua cârma Corabiei Statului în propriile mâini.

În plus, 1972 se prezintă ca un alt semnal de cotitură. Aduceţi-vă aminte de „Conferinţa despre perspectiva lumii industriale" de la Casa Albă din vremea lui Nixon şi de faptul că acei participanţi extrem de selecţi au dedicat trei zile dezbaterii subiectului „O privire asupra afacerilor din 1990". Asta se întâmpla în februarie 1972 şi, la finele acelor discuţii, Roy Ash, preşedintele de la Litton Industries îşi rostea semnificativa sa declaraţie în care schiţa evenimentele ce s-au petrecut după douăzeci şi treizeci de ani din acel moment.

Cuvintele sale au devenit astăzi realitate şi nu se pot schimba. Aceasta este situaţia în lume acum, când ne apropiem de anul 2000. Există planuri majore, cum menţionează David Rockefeller, şi atunci când războiul din Vietnam, asasinarea preşedintelui Kennedy sau distrugerea unui avion de linie coreean sunt necesare, ele vor fi provocate şi se vor petrece. Nu vor fi lăsate pe seama norocului sau în sarcina ţintei nesigure a unui terorist solitar aflat la o fereastră de la al şaselea etaj al unei clădiri din Dallas. Aşa stau lucrurile. Oamenii de succes planifică totul dinainte. Oamenii curajoşi, ca Oliver Stone, fac filme ca *JFK*. Noi, ceilalţi, suntem victimele sau beneficiarii rezultatelor.

În aceeaşi serie va apărea:
SFÂRŞIT DE SECOL LA HAVANA
de
Jean-François *Fogel* şi *Bertrand Rosenthal*
Dacă socialismul este un arhipelag în derivă, insula

patronată discreţionar de Castro îşi aşteaptă ora crepusculară, însingurată pe drumul derutei depline, Cuba traficanţilor de droguri, a diplomaţiei şi a comerţului ilicit resimte marile schimbări de pe harta lumii – prăbuşirea Zidului Berlinului şi pulverizarea Uniunii Sovietice – ca pe tot atâtea atentate la fiinţa naţională.

De la Havana la Moscova şi de la Miami la Washington, autorii cărţii rafinează analiza unuia dintre ultimele spaţii totalitare, unde visul de glorie iniţial agonizează în capcana propriei inconştiente.

COLECŢIA „RAO CLASIC”.

Jane AUSTEN *Raţiune şi simţire*
Honors de BAIZAC *nuzii pierdute*
Emily BRONTE *La răscruce de vânturi*
Daniel DEFOE *Moll Flanders*
F.M. DOSTOIEVSKI *Crimă şi pedeapsă*
Demonii
Gustave FLAUBERT *Doamna Bovary*
N.V. GOGOL *Suflete moarte*
LA GONCEAROV *Oblomov*
Thomas HARDY *Departe de lumea dezlănţuită*
Nathaniel HAWTHORNE Litera *stacojie*
Victor HUGO *Notredame* de *Paris*
I.S. TURGHENIEV *Un cuib de nobili*

COLECŢIA „OPERE XX”.

Albert CAMUS Primul *om*
Străinul, *Ciuma*, *Căderea*, *Exilul şi împărăţia*
Caligula, *Neînţelegerea*, *Starea de asediu*, *Cei drepţi*, *Răscoala în Asturii*
Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ *Un veac de singurătate*
Generalul în labirintul său
André GIDE *Falsificatorii de bani*
Hermann HESSE *Jocul cu mărgele de sticlă*
Narcis şi Gură-de-Aur
Siddhartha, *Călătoria spre Soare-Răsare*

James JOYCE *Oameni din Dublin*
Franz KAFKA *Procesul*
America
Castelul
Opera fiw/wraxî
André MALRAUX *Condiţia umană*
Antimemorii I-Oglinda limburilor
Antimemorii II-Frânghia şi şoarecii
Cuceritorii, Calea regală
Thomas MANN *Lotte la Weimar*
Antoine de SAINT-EXUPÉRY *Citadela*
Virginia WOOLF *Între acte*
Anii
COLECŢIA „RAO CONTEMPORAN”.
Don DeLILLO *fytao II*
Dominique FERNANDEZ *Îngerul destinului*
SUCCESE INTERNAŢIONALE
Ted ALLBEURY *Arată-mi un erou*
Oglinzi
De o parte şi de alta a frontierei
Joseph AMIEL *Dovada*
Jeffrey ARCHER *Primul între egali*
Hoţi de onoare
Noel BARBER *Piths şi râs*
Cathy CASH-SPELLMAN *Binecuvântat fie copilul*
Tom CLANCY *Jocuri de putere*
Cardinalul de la Kremlin
Nelson DeMILLE *Odiseea lui Talbot*
Coasta de aur
Catedrala
Spencerville
William DIEHL *Fiinţa răului*
Cameleonul
*Calul thailandez***27*
Huliganii

Dominick DUNNE *Un anotimp în purgatoriu*
Paul ERDMAN *Ultimele zile ale Americii*
Colin FORBES *Crucea de foc*
Navele fantomă
Obiectivul 5
Führerul şi *damnaţii*
Ernest K. GANN *Magistratul*
Thomas GIFFORD *Operaţiunea Praetorian*
Charles GRANT *Dosarele X-Duhurile*
Dosarele X-Vârtejul
John GRISHAM *Şi vreme e ca să ucizi*
Camera morţii
Omul care aduce ploaia
Laura HASTINGS *Secretul şoimului*
P D. JAMES *O moarte ciudată*
O meserie nepotrivită pentru o femeie
Planuri şi dorinţe
Moartea unui expert
Fiul omului
John KATZENBACH *O cauză dreaptă*
Ziua răfuielii
Hans Hellmut KIRST – *Noaptea generalilor*
Anthony MANCINI *Naşa*
Margaret MITCHELL *Insula pierdută*
Pe aripile vântului (*2 vol.*)
Marcia MULLER *Trofee şi lucruri moarte*
Lupul din umbra
Victor OSTROVSKY *Leul din Iudeea*
Ralph PETERS *Flăcări din cer*
Rosamunde PILCHER *Căutătorii de scoici*
Septembrie
Caruselul
Mario PUZO *Arena sumbră*
Norocosul pelerin
Anne RICE *Interviu cu un vampir*

Kenneth ROYCE *Dansul marionetelor*
Preşedintele a murit
David ROSENBAUM *înţeleptul*
Lawrence SANDERS *Secretul lui McNally*
Reversul medaliei
Păcate capitale
Norocul lui McNally
John SAUL *Al doilea copil*
Somnambulii întuneric
Chinuieşte-i *pe copii*
Se *arată furia oarbă*
Paul THEROUX *Dublă personalitate*
Michael TOLKIN *Jucătorul*
Printre morţi
Scott TUROW *Presupus nevinovat*
Vinovăţie dovedită
Vină mărturisită
Barbara VICTOR *Coriander*
A.E. van VOGT *Destinaţia Univers*
Cartea lui van Vogt
Robert James WALLER *Vals lent la Cedar Bend*
Joseph WAMBAUGH «*Nopţile fugarului*
Execuţia
Până la limită
Michael WEAVER *Impuls*
Herman WEISS *Operaţiunea Jessica*

COLECŢIA „PROZĂ ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ”.

Ioan-Mihai COCHINESCU *Visul de iarnă al Isabellei*
Damian NECULA *Sărbătoare continuă*
Cristian TEODORESCU *Povestiri din lumea nouă*

COLECŢIA RAO PENTRU COPII”.

J.M. BARRIE *Peter Pan în Grădina Kensington*
Peter Pan
Charles DICKENS *Un colind de Crăciun*

Kenneth GRAHAME *Vântul prin sălcii*
Erich KÄSTNER *Emil* şi *detectivii*
Secretul celor două fetiţe
Louis PERGAUD *Războiul bumbilor*
P. L. TRAVERS *Mary Poppins*
Mary Poppins se întoarce
Mary Poppins deschide uşa
Mary Poppins în Parc
Mary Poppins pe Aleea Cireşilor
Mary Poppins şi Casa de Alături
COLECŢIA „LOVE STORY”.
Cheryl BIGGS *Tradiţii de familie*
Jaymi CRISTOL *Trei dorinţe*
Julie GARWOOD *Johanna*
Castele
Linda GUSS *Anotimpuri*
Beth HENDERSON *Dragoste şi bogăţie*
Deanna TALCOTT Druzzm/ *spre celebritate*
NON-FICŢIUNE
Carlos CASTANEDA *Cealaltă realitate*
Călătorie la Ixtlan
Povestiri despre Putere
Zlata FILIPOVIC – *Jurnalul Zlatei*
Sam & Chuck GIANCANA *Trădarea*
Hans HOLZER *Fereastră spre trecut*
Holger KERSTEN & Elmar R. GRUBER *Iisus*?
Brian LANE & Wilfred GREGG *Enciclopedia ucigaşilor în serie*
Gérard MAJAX *Magicienii*
Naomi OZANIEC *Elemente de chakra*
Martin PALMER *Elemente de taoism*
Will PARFAT *Elemente de cabala*
Thomas POWERS *Războiul lui Heisenberg*
Donald SPOTO *Marilyn Monroe*
Simon WIESENTHAL *Calea speranţei*

ENCICLOPEDIA RAO

LAROUSSE *Istoria* [„PRIMA mea ENCICLOPEDIE”]

RAO EDUCATIONAL

Vasile TEODORESCU *Limba şi literatura română pentru admiterea în liceu*

ULTIMELE APARIŢII

RAO International Publishing Company S.A.

Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ *Toamna patriarhului* [„OPERE XX”]

Kevin X ANDERSON *Dosarele X-Punctul zero*

Fletcher PROUTY *JFK*

Editura FAHRENHEIT

Lino ALDANI *Crucea de gheaţă* [„SCIENCE FICTION”]

Dean DEVLIN & Roland EMMERICH

Stephen MOLSTAD *Ziua Independenţei* [„SCIENCE FICTION”]

Gerard KLEIN *Povestiri de parcă ar fi* [„SCIENCE FICTION"]

Ion HOBANA *Un englez neliniştit* [„document]

CLUBUL CĂRŢII RAO